This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

MENTEM ALIT ET EXCOLIT
K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK
BE.8.Q.7
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

B. E. VIII

Digitized by Google

Digitized by Google

Chronicon
HIEROSOLYMI-TANVM,

Id eſt,

DE BELLO SACRO HI-STORIA, EXPOSITA LIBRIS XII.

& nunc primùm in lucem edita,

Opera & ſtudio
REINERI REINECCII
Steinhemij.

Quæ Operis ſubiecti eſt
PARS PRIMA.

*Suntq; omnia in ſtudioſi lectoris gratiam, & maioris perſpi-
cuitatis ergò, breuibus ſcholÿs, & alÿs enarratio-
nibus illuſtrata.*

Cum Indice locupletiſsimo.

HELMAESTADII Typis Iacobi Lucij.

M.D.LXXXIIII.

Digitized by Google

DE LEONE, ILLVSTRISS. DVCVM BRVNSVVICENSIVM & Luneburg. &c. inſigni.

GEntis Ateſtinæ cuſtos Leo maxime, famam
Quæ laudes poterunt amplificare tuam?
Relligio tua cura fuit: tibi ſeruijt Albis,
Quiq́; ſub imperio flumina Rhenus habet.
Te ſacer ætherei Iouis ales, & inclyta Roma,
Imperij voluit ſceptra tenere ſui.
Quàm latè populoſa patet Germania, quantum
Extendit fineis Itala terra ſuos:
Quâq́; meat Rhodanus, quà Viſtula, Iberus, & Iſter,
Proſpera virtutis perſtrepit aura tuæ.
Imbelles auium cœtus, qui gutture fingunt
Dulce melos, eſcis hoſpitioq́; foues.
Sic tumidos arces, timidis ſic parcis, vt exors
Curia ſit curæ, ſit caſa caſſa metu.
Sis felix ſaluusq́; tuis: de ſtemmate Iudæ
Exſiliens tibi ſit duxq́; comesq́; Leo.

M. Henricus Meibomius Lemgouienſis Academiæ Iuliæ Profeſſor publicus F.

REVE-

K.K. HOFBIBLIOTHEK

Digitized by Google

REVERENDISSIMO ILLVSTRISSIMOQVE PRINCIPI ET DOMINO,

Dn. Henrico Iulio, Antiſtiti Halberſtad. Epiſcopatus Mindenſis Adminiſtratori:

ILLVSTRISS. PRINCIPIBVS AC DOMINIS, DN. IVLIO, Dn. Erico, Dn. Gulielmo, Dn. VVolfgango: Brunouicenſium & Luneburg. Ducibus &c. Dominis ſuis clementiſs.

S. D.

Reinerus Reineccius
Steinhemius.

QVÆ antiquitati perennis ſtudij memoria, & quaſi veneratio debeatur: quanti interſit, annales, & id genus alia monumenta, quas rectè Hiſtoriæ ſcaturigines, ſeu fontes dixerimus, conſeruari ac cuſtodiri, ſimul de veterum exemplis liquet, ſimul experientia ipſa demonſtrat. Hinc enim eſt Macrobij locus Saturnal. lib. 3. cap. 14. Vetuſtas quidem, *inquit,* nobis ſemper adoranda eſt: illa quippe ſecula ſunt, quæ hoc imperium (*Romanum*) vel ſanguine vel ſudore nobis pepererunt, quod non niſi virtutum faceret vbertas &c. *hinc oraculum, datum Zenoni Cittieo, ſciſcitanti, qua ratione optimè victurus eſſet:* εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς νεκροῖς, ὅπερ ἦν τοῖς ἀρχαίους διὰ τῶν βιβλίων,

)(2 *Vt Sui-*

Vt Suidas: hinc quòd Græcæ gentis annales Pauſanias, Romanorum Liuius diligentiſsimè citârunt. Sed & Ioſephus, rerum Iudaicarum ſcriptor, alios aliorum populorum nominauit. Et de Menandro Epheſio nominatim ſcriptum reliquit, eum ſingulorum apud Græcos & Barbaros regum actus ita memoriæ prodidiſſe, vt ſtuduerit, è prouincialibus cuiuſq; loci litteris hiſtoriæ veritatem pandere. Nec diſsimile quiddam hac noſtra ætate de regno Italiæ præſtitit Carolus Sigonius. Quàm etiam monumentis iſtis ſapientiſs. rex ALFONSVS Aragonius, quàm MAXÆMILIANVS I. Cæſ. delectati fuerint, non ab vno traditum eſt. Nã ille quidẽ, quoties vrbẽ aliquã expugnaſſet, nullum habuit ſpolium gratius, quàm antiquum aliquod volumen inuentũ. De hoc ita Beatus Rhenanus lib. 2. Solebat, *inquit*, propoſita mercede, ſuos prouocare ad quærenda vel diplomata, quæ ante annos quingentos eſſent conſcripta. Ac perſequens inſtitutam expoſitionem de antiqua, id eſt, Germanica (hoc enim euincere ibi conatur) Francorum lingua, ex eiuſdem linguæ antiquo Euangeliorum libro, à ſe Friſingæ inſpecto, &, quemadmodum ſuſpicamur, ſub Otfridi Monachi nomine Baſileæ ann. 1571. publicato, ſubijcit: Si quis monſtraſſet duntaxat *(Cæſari)* talem codicem, non indotatus abijſſet: nam princeps fuit liberaliſſimus. Hæc ille. Præterea Zonaræ Chronicon manu ſcriptum, quo deinde inter cæteros codices, cùm auctorem illum Latinum faceret, Hieronymus VVolfius vſus fuit, Galatæ (Stra-

boni

boni putatur eſſe κέρας τὸ Βυζαντίων: Marcellino Pharos, Zoſimo & Agathiæ Sycæ, Gregoræ Pera; Genuenſium nimirum colonia) centum quinquaginta aureis Hungaricis redemtum, ab eodem VVolfio memoratur. Quæ cùm ita ſint, & nos iampridem conandum aliquid ea in parte duximus. Sunt enim in medio editi opera noſtra VVidechindi, Ditmari, Helmoldi & Arnoldi Lubec. annales, item Garzonis Bononienſis, & aliæ de Viperto Groicenſi, Friderico Admorſo, Henrico IIII. Cæſ. etc. hiſtoriæ. Fortè autem accidit, vt, dum amplius de huiuſce generis antiquitatibus inquiro, cum CHRISTIANO DISTELMEIERIO, illuſtriſſ. Electoris Brandeburg. etc. Conſiliario, viro litteratiſſimo, nec minus legum atque hiſtoriarum peritiſſ. in collocutionem venerim. Ibi ille cùm reliqua ſtudia noſtra, quibus in hiſtoria illuſtranda operæprecium à me fieri cenſeret, tum hoc inſtitutum non ſuam tantùm, quam priuati hominis videri vellet, ſed publicam mereri opem teſtatus, præter aliud manuſcriptorum codicum volumen, CHRONICO HIEROSOLYMITANO, in mēbranis exarato, me donauit. Eum theſaurum, aliquantiſper inter κειμήλια aſſeruatum, vbi demùm diligentius euolui, dignum eſſe deprehendi, qui publicè cum omnibus communicaretur. Quia etiam archetypus (ſic enim appellemus) vetuſtate nonnihil vitij fecerat, nec characteres librarij ſatis aſſequebantur, ipſe mea manu exſcripſi, & de eo ἀπογράφω deſcribi curaui, tum limam, vbi res ferret, adhibui, vbi verò reſpueret,

 vt ali-

vt aliorum meditationi & caſtigationi locus eſſet, notis certis comonui. Deniq; vt in editionem magis magisq; incumberem, id quoq; pellexit, quòd vbi de regni Hieroſol. hiſtoria Chronici auctor deſinit, ibi ferè Arnoldi annales incipiant: atq; vti hi HENRICI Superbi & Leonis in Saxonia, ita Chronicon Hieroſol. VVELFI IIII. in Bauaria primordia attingat. Nam pertractaſſe, dicere non debeo, cùm narrationibus illis multa deſint, inprimis verò de VVELFO eiusdem Chronici Hieroſol. auctor ſeu ignorantia, ſeu nimio breuitatis ſtudio, non parum hallucinetur. Quanquam quicquid id eſt incommodi, nos ſuo loco ſarcire ſtuduimus. Iam quod ad auctorem Chronici Hieroſol. attinet, tametſi omnibus veſtigijs inquiſiuerimus, ſecundum adagium, tamē nullo non dico euidenti argumento, ſed ne quidem coniectura probabili, nomen, patriam, aut gentem, in qua natus eſſet, certò explorare potuimus: ſiue ipſe de induſtria occuluerit, ſeu ſequentis ætatis incuria aboleuerit. Interea quo tempore vixerit, inde ſatis patet, quòd ab ijs omnia ſe habere ait, QVI PRÆSENTES AFFVISSENT, ſeu bello ſacro militaſſent. Optat quoq; ſe intereſſe potuiſſe; id quod quia minimè conceſſum fuerit, iſta maximè de cauſa hiſtoriam hanc ſe conſcripſiſſe profitetur: ſic enim factum, vt vel deſideriū ſuū nonnihil leuârit: quandoquidem haud aliter omnia ſibi ob oculos ponat, quàm ſi præſens ſpectaſſet. Nec dubito, vel primum vel inter primos fuiſſe, qui hiſtoriam hanc monumentis mandârunt. Nam eódem retulerim,

Digitized by Google

lerim, quòd mox in tertio rege deſinit, fortè quòd per id tempus ceſſerit è vita. Cæterum vt ad ipſam hiſtoriam perueniamus, de hac illud primùm etiã atq; etiã notandũ, quòd veterũ migrationũ, quas de Celtis, Gallis & Galatis (etſi nomina iſta ſignificatione & origine eadem, hoc eſt Germanica eſſe, enunciatione tamen variata, alibi plenius docuimus) Polybius, Pauſanias, Liuius, Iuſtinus & alij prodidére, imaginem quandam repræſentet. Eſtq; inde, quòd auctor ſæpè Gallos, in Græcis recentioribus Nicephorus Gregoras Galatas dixit. Alterum, quod huic addas, fuerit, quòd ea de Germanis auctor tradit, quæ à Gulielmo Tyrio omittuntur; ſiue hunc argumentum excuſat: quia cùm alibi, tum lib. 4. cap. 17. & lib. 6. cap. 7. compendium ſe ſectari dicit: ſeu quòd, cùm auctor noſter prius ſcripſiſſet, id lectori ſatisfacere poſſe, nec ſibi repetendum ſtatueret: ſicuti contrà multa ipſe narrat, quæ in auctore noſtro deſiderantur. Tertia conſideratio bello, ſacro illi quidem, &, vt Camerarij in Maierium appendix loquitur, prædicabili, ſed tamen mirifico, debetur. Etenim iam eo tempore, quo ſuſceptum & geſtum fuit, diuerſa diuerſorum de eo iudicia fuiſſe, neq; auctor diſsimulat, & apertius Tyrius & Vrſpergenſis demonſtrant. Et notum, quid in Petro eremita idem Vrſpergenſis, quid in reliquis Argonautis (eo enim nomine vti nonnullis placuit) Nicephorus Gregoras accuſent, poſterius tamen (nam alterum de Petro diſcutere non libuit) falsò, vt infrà dicemus: notum ex Arnoldo Lubec. quid in HENRICI

VI.

VI. Cæſ. copijs culpatum & exagitatum fuerit: notum denique è Brocardo (fertur & is patria Germanus, profeſſione Monachus Dominicanus fuiſſe) cuiuſmodi è noſtris, ſeu occidentalibus regionibus, Palæſtina Chriſtianos incolas acceperit, ſic vt meritò perditiſſimorum hominum aſylum, & Chriſtianæ reipub. ſentinam appellauerimus: nec mirum ſit, propter horum incolarum nefaria ſcelera regnum Hieroſolymitanũ breuius extitiſſe. Nã ita acta omnia fuère, vt vulgò quidẽ alijs religioſã affectionẽ, alijs licẽtiæ, rapinarum et ſimiliũ flagitiorũ ſpecioſũ πρόσχημα *fuiſſe, appareat. Imò nec illa ipſa religioſa affectio pura puta fuit, ſed tali quapiã perſuaſione cõtaminabatur: QVI SIC MILITARENT, ET IN EA MILITIA MORTEM OPPETERENT, MARTYRIBVS SANCTIS ACCENSERI, ET BEATITATIS COELESTIS PARTICIPES FIERI. De eo enim paſſim auctor noſter: & cùm alibi Tyrius inculcat, tum lib. 1. cap. 11. & 15. lib. 2. cap. 17. lib. 3. cap 5. 8. etc. Quin & in Gratiani decretis part. 2. cauſ. 22. Q. 5. talem Vrbani II. ſanctionem legimus:* Omnium veſtrum noſſe volumus caritatem, quoniam quiſquis (quod non optantes dicimus) in hoc belli certamine fideliter mortuus fuerit, regna illi cœleſtia minimè negabuntur. &c. *Vt verè tum in vſum deducta lex fuerit, quam NICEPHORVM PHOCAM, Imp. Conſtantinopol. promulgare inſtituiſſe, ſcripſit Cedrenus pag. 542. meminitque Zonaras in eius*

vita,

vita, nempe vt milites in bellis interfecti pari cum martyribus honore colerentur, & ſimilibus hymnis ac veneratione celebrarentur. Quocirca ſecutæ pœnæ grauiſſimæ fuêre, totis ſæpè agminibus, atq; adeò exercitibus, nunc hoſtili gladio, nunc peſtilentia, fame, ſiti extinctis. Omitto id teterrimæ & fermè inauditæ impietatis exemplum, quo Caper itineris dux conſecratus, anſer Spiritui ſancto aſſimilatus fuit. Niſi quòd illius non planè diſſimile quid à Iuſtino traditum eſt de CARANO, primo è Tenenidis Macedoniæ rege: vti anſeres Capitolinos Romanæ celebrant hiſtoriæ: tametſi occaſio vtrorumq; diſpar extiterit. Inſeruijt etiam ſuæ quaſi fabulæ Pontifex Romanus: atq; inuenias, qui propterea bellum hoc Eccleſiæ Chriſtianæ afflictionibus, quarum Pontifices auctores extitere, annumerandum putent. Sanè flabellum Vrbanum II. de quo diximus, fuiſſe conſtat, ſic vt è parua ſcintilla ingens incendium excitârit. Nã cùm Petrus eremita vtcunq; fomitem præparaſſet, ipſe deinde pro ea, qua Pontifices armatos eſſe auctoritate & poteſtate, tum creditum fuit, flammam collucere fecit. Si cauſas ſcrutere, ea procul dubio princeps deprehendetur, quòd Romano ſolio maior potentia quærebatur: præſertim pendente tum adhuc lite de Eccleſiaſticis dignitatibus à Gregorio VII. Vrbani deceſſore, mota. Vnde mox & Hieroſolymitanus & Antiochenus, Patriarchæ, Pontificis iugum ſubiere: & hodie etiamnum MARONITÆ Chriſtiani, Libani montis incolæ, eidem ſubiecti ſunt: nam Patriarchas illos ad Byzan-

tini auctoritatem rediſſe, aiunt. Cæteri, qui rerum vſum haberent, inprimis verò Principes, tametſi communi religionis contagio infecti eſſent, aliò tamen ſpectare, idq́; potiſſimum agere, vt in pleno impetu ruentem Chriſtiani nominis rempub. conſuleretur. Quia enim ea tempeſtate auaritia, ambitio, aliaq́; vitia adeò apud proceres Eccleſiæ dominari cœperant, vt iam vix quiſquam reperietur, qui gladio Spiritus, quod eſt verbum Dei, impijs reſiſteret, illosq́; conuertere poſſet, vt in Flandriæ Chronico ſuo Iacobus Meyerus, non tam Pontifex, quod auctor is ſubijcit, quàm ſummus magiſtratus & alij potentiores arma expedienda cenſuere, nec tamen id temerè, ſed Patriarchæ Simeonis & cæterorum Eccleſiæ Hieroſol. Chriſtianorum rogatu. Hi enim communibus ad Papam, ad reliquos occidentis Reges & Principes perſcriptis litteris, opem eorum implorârant, eaſq́; litteras Petro eremitæ, legati munus policito, perferendas dederant, quemadmodum habet Tyrij hiſtoria lib. I. cap. II. Nam Vrſpergenſis non has ſolùm litteras, ſed plurimas alias, à ſe viſas, deniq́; & legationes frequentiſſimas interueniſſe, atq́; adeò ALEXIVM Comnenum, Imp. Conſtantinopol. ſolicitaſſe, ait. Quare inde eſt, quod tradidit Auentinus, HENRICVM IIII. Cæſ. Imperij proceres ad ſacram militiam cohortatum, de eiuſq́; auctoritate cùm alios, quorum nonnullos auctor noſter, plures idem Auentinus commemorat, tum VVELFVM IIII. hanc profeſſum. Nam primùm SARRACENI Arabes, deinde TVRCI,

Scythiæ

Scythiæ populus, imperium Romanum ad orientem Solem, ſeu per Aſiam, & illi etiam per Africam, immaniter vexârant ac dilacerârant, ipſamq́ Hieroſolymam ann. 490. poſſederant, vt Tyrius lib. 1. cap. 10. atq; ita poſſederant, vt quàm à Sarracenis factum eſſet, Chriſtianos acerbius affligerent, vt idem Tyrius ibidem cap. 6. Proinde poſt plurimos labores, poſt grauiſſima certamina & pericula, tandem bona cauſa triumphauit, ſecundum Poëtam, & Principes voti compotes fecit. Recepta enim Nicæa fuit, & Græcis reddita: occupata Antiochia: debellatæ aliæ regiones, et ipſa Hieroſolyma per vim expugnata, Tametſi, vt diximus, victoriæ illæ Chriſtianis magno ſteterint; vt quod Maro de Romano imperio cecinit:

Tantæ molis erat, Romanam condere gentem:

& alibi: Per varios caſus, per tot diſcrimina rerum &c. *meritò quoq; de Hieroſolymitano regno & Argonautarum expeditione locum habeat. Quantum enim ſanguinis effuſum? quot quantæq́ tam Chriſtianorum quàm Barbarorum ſtrages editæ? Equidem in ijs cogitationem defigens, non poſſum non toto pectore cohorreſcere, & vel hoc exemplo confirmari toties à Philippo Melanchthone repetitam regulam ſentio: BELLA VTRIVSQVE PARTIS POENAS ESSE. Quin & eo ſummopere ab Argonautis peccatum, quòd magis de Hieroſolyma occupanda, quàm de conſeruanda laboraſſe videntur, hoc eſt, ita recuperârunt, vt aditum ad illam intercluſum relinquerent, isq́ ſemper ferro perq́ ſumma pericula aperiendus eſſet. Nam*

Digitized by Google

terra quidem SOLYMANI familiæ, magis iritatæ quàm fractæ, obſtabat potentia, mari naufragia imminebant. Sed redeo ad Principes In his varia variarum rerũ documenta proponuntur. GODEFRIDVS ſemper ſui ſimilis, id eſt,

ἀμφότερον, βασιλεύς τ᾽ἀγαθὸς, κρατερὸς αἰχμητής, *quo acroamate mirificè Alexandrum Magnum delectatum, ſic quidem, vt inter Homericos verſus ei primas detulerit, Plutarchus meminit in commentario de fortuna Alexandri, & TANTAM PRO EXERCITV, QVANTAM PRO LIBERIS GERENS SOLICITVDINEM, vt Tyrius lib. 5. cap. 5. tum in ſociorum vitijs & iniurijs tolerandis patientiſſimus, in offenſis remittendis & ſanandis facilimus & ſolertiſſimus, æquè difficulter à pietatis & recti ſtudio dimoueri potuit, ac Sol de curſu ſuo, vt de Fabricio hoſte Pyrrhus rex pronunciauit, teſte Eutropio. Taceo heroicum corporis robur, quod tam à noſtro auctore, quàm à Roberto Monacho & Tyrio prædicatur. BALDVINI fratris cum magnanimitate par felicitas, prudentia, moderatio reperitur. Et inſtar pulcerrimæ gemmæ hæc ornamenta decorabat in litteris eruditio. Nec aliud ferè in eo reprehendas, quàm in Tankradum & Boëmundi militem improuidam aſperitatem, & cum ROGERII Siculi vidua intempeſtiuiores nuptias. Etſi vti has iuſto diuortio dirimi paſſus fuit, ita illam aliena ambitio excitauit: Cùm contrà Balduinus & Romani Imperij & fratris*

fratris dignitatem tuendam cenſeret. In BOEMVNDO
planè Vlyſſeum ingenium agnoſcas: atq; vt in TANCRA-
DO rei militaris ſcientiam, animum excelſum, induſtriam,
in REYMVNDO Sanctægidiano prudentiam, & ad
extremum perſeuerantiam laudes, ſic in vtroq; ſæpè fidem
deſideres, et iure immodicam πλεονεξίαν culpes. ROBER-
TVS Flandrenſis, præter ea, quæ maxima cum gloria geſ-
ſit, egregium cum Godefrido amicorum par exhibet: quem-
admodum BALDVINVS BVRGIVS, vt gene-
re & ſanguine cum Godefrido & Balduino coniunctus fuit,
ſic quoq; ad virtutes vtriuſq; quàm proximè acceſſit. Atq; hi
quidem inter proceres, quantum ad rerum geſtarum celebri-
tatem & famam attinet, præcipuè enituere. Nam HV-
GO Magnus & ROBERTVS Normanus licet regiæ
ſtirpis ſplendore anteceſſerint, ea tamen in parte inferiores
extitere. Nec VVELFVS IIII. cùm profectionem ſu-
am ſeu caſu ſeu conſultò, graui tamen, vt apparet, de cauſa
diſtuliſſet, optatam laborum metam, vt cum Poëta loquar,
cõtingere potuit, ſed grauiter à fortuna afflictus, vel potius
ab ALEXIO Imp. proditus (nam is ſe totum ab Argo-
nautarum amicitia auerterat, occultè tamen, cùm apud fa-
miliares æquè inſolenter ac impudenter iactaret, ſe Fran-
cos, cum Turcis præliantes, tanti facere, quanti canes, ſe in-
uicem mordentes, vt Vrſpergenſis) non multò pòſt morte in-
terceptus fuit. Rectè autem opinor, è reliqua German. nobi-
litate adiecerimus HARTMANVM Com. HV-

Digitized by Google

GONEM Falcoberg. HENRICVM de Aſcha & VVICKERVM: quorum priores tres paſſim auctor celebrat, de quarto inprimis memorabile eſt, quod legimus lib. 7. cap. vlt. Sed nec de ipſis Germanorum copijs omittendum erat, non vno in loco auctorem teſtari, potiſſimum in virtute eorum robur fuiſſe: quippe qui etiam GODEFRIDVM, tanquam Imperij principem, ſummum ductorem habuerint. Eſſent & alia hîc commonenda, niſi intra propoſitum breuitatis ſcopum ſubſiſtendum putaremus. Hoc ſaltē repeti debebat, non paucos illuſtrium familiarum conditores auctoris expoſitionibus indicari. Etenim à VVELFO IIII. eius temporis Ducum Bauariæ, pòſt etiam Saxoniæ, hodie Brunouicenſium & Luneburg. etc. domum, nuſquam paterni ſanguinis interciſa gentilitate, propagatam, certum eſt: à CONRADO, Comite Luceburg. eſt familia Luceburgia, quæ edidit HENRICVM VII. CAROLVM IIII. VVENCESLAVM & SIGISMVNDVM, Imperatores: ab EVSTACHIO, Godefridi fratre, ſunt qui Iuliacenſium Ducum genus deriuēt: & addi aliæ familiæ ab alijs deductæ poſſent, interq́; eas maximè exterorum populorum, niſi cùm hodie plæræq́; omnes extinctæ ſint, mentionem quoq́; noſtram de ijs abrumpendam duxiſſemus. Quemadmodum neq́; nullam obiter admonitionem deſiderabat, de Iuliacēſi familia & Leonoldum Northofium & Chronicon Colon. non parum diſcrepare. Quid? quòd multiplices ſe παρωνύμια offerunt: vt è diuerſo de rebus Græcis, de Sar-

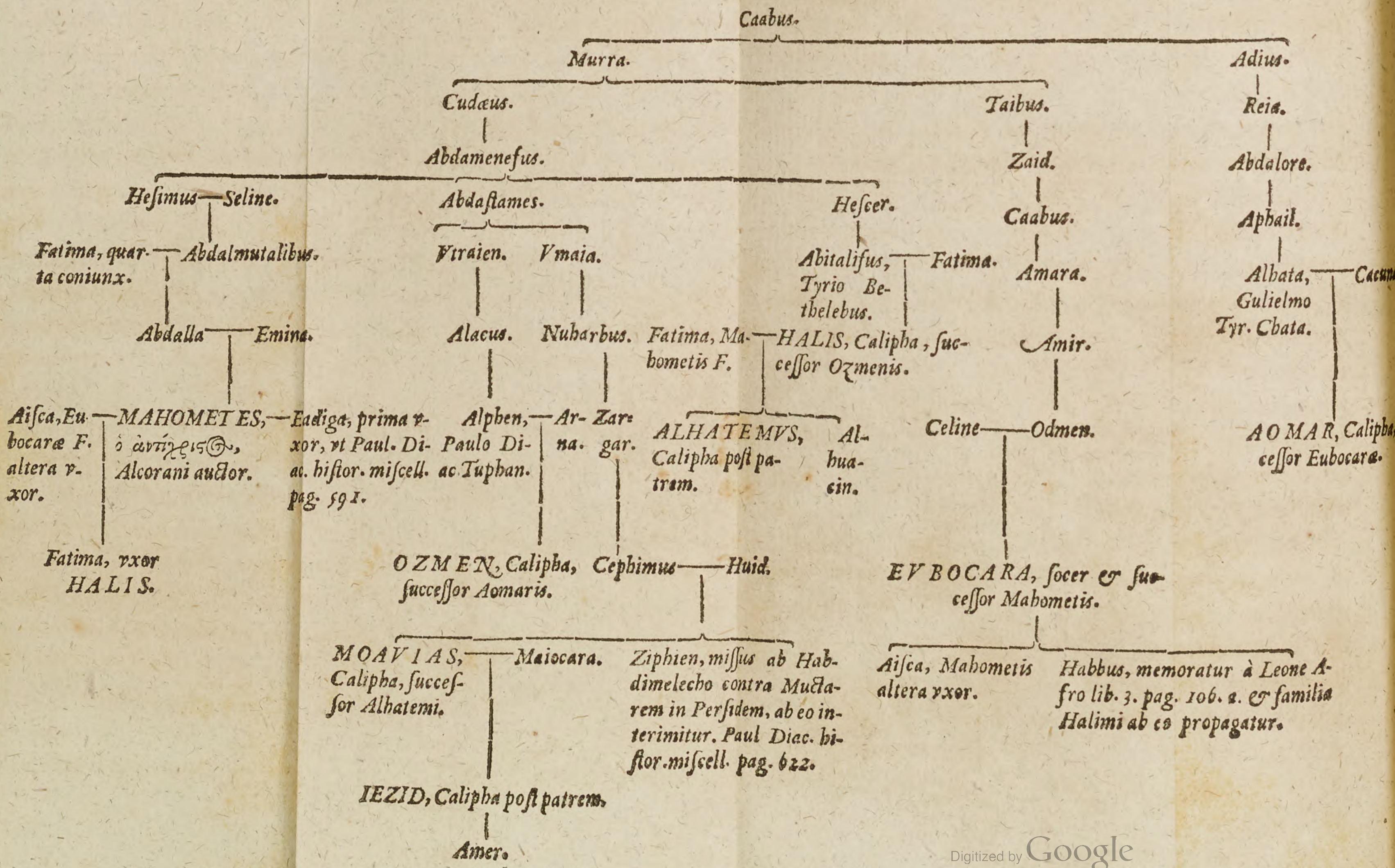
de Sarracenicis, de Turcicis explicatione aliqua opus erat. Sed illas lectoris attẽtioni permittere maluimus: in his verò quãtũ ad Græcos attinet, illi ſuis ipſorum συγγράφοις *laborẽ iſtũ leuant. Quanquã quæ de Argonautis noſtris immiſcent, cum iudicio legenda ſunt. Siquidem id præcipuè agunt, vt peßimis gentis ſuæ artibus patrocinentur, contrà verò noſtros homines, quos nunc* FRANCOS *nunc* LATINOS *vocant, exagitent. Cùm ſimultatis illius, quæq́ inde nata incõmoda fuêre, veros fontes ſimul Tyrij et Vrſperg. ſimul noſtri auctoris veriores expoſitiões aperiãt. Ac certè quidẽ iſta inter Græcos & Latinos animorũ alienatio eò vſq́ proceßit, vt illi Turcos amicos & cõfœderatos habere maluerint. Ita enim de* MANVELE *Comneno Imp. Alexij è* IOANNE *Porphyrogenito F. N. Nicetas lib.* 7. Haud ignarus, copias occidentales Romanis (*Byzantinis*) longè eſſe ſuperiores, multò antè quouis modo ſe contra illas muniebat. Nam orientales quidem Barbaros licere ſibi & pecunia conciliare, & armis intra fines ſuos continere, ſed occidentalium gentium multitudinem timere ſe, quòd viri ſuperbi ſint, indomiti, ſanguinarij, nec tantùm opibus & armis abundent, ſed irreconciliabili etiam odio Romanos proſequantur &c. *Omitto vel in ſeruitute Turcica, qua hodie Græcorum natio premitur, eos ad mentionem dominatus familiæ* BALDVINI *Flandrici infrendere, & alium ſibi dominari, quàm Turcos, ne Chriſtianum quidem, nolle, vt Turcogræcia Martini Cruſij. De Sarracenis, tum de ijsdem Turcis, etſi ſuprà quædam perſtrinxi.*

ſtrinximus, tamen forſan οὐκ ἐκτὸς χοροῦ ὀρχεῖσθαι, ſecundum Platonis adagium, videri poſſimus, ſi pluſculum hîc verborum faceremus. Sic ergo vtriusq́; gentis hiſtoria habere ſe cognoſcitur. Cùm Alcorani promulgatione primùm populares SARRACENOS, deinde totam Arabiam auctor eius MAHOMETES ὁ αἰτιχείριστος commouiſſet, pòſt incendium iſtud ad eos quoq; gentis huius milites erupit, qui Romanis merebant, & Sinæ montis fauces cuſtodiebant. Fortè enim à Quæſtore eunucho ſtipendijs defraudati, & canes appellati fuerant. Qua contumelia grauiter irritati, illicò ad populares defecere, & faucium aditu ijsdem prodito, viribusq́; coniunctis, non ſolùm Aſiam, verum etiam Africam inundârunt, & porrò in Hiſpaniam penetrârunt, tum Italiam & Galliam funeſtis impreſſionibus tentârunt. Imperârunt autem à Mahomete CALIPHÆ, principiò vnus, poſt quinq; numero. In his nobiliſſimi fuere Damàſcenus, ſeu BALDACENSIS, & BABYLONIVS, ſeu Ægyptius. Qui paulatim ſe reipub. ſubducentes, præcipuam rerum adminiſtrationem SOLDANIS, prouincias Ameribus ſeu Amiraldis (variant enim de nominis huius enunciatione annalium auctores: qua de re ſuo loco) permiſere. Tandem cùm Perſicorum Sarracenorum Calipha bellum Soldano Baldacenſi intuliſſet, & iam victor, rurſus ab auxiliaribus Turcis victus & cæſus eſſet, tum ad Perſarum regnum, tum ad Soldanatum Baldacenſem his aditum patefecit. Omnia enim iſta gentis principi, TANGROLIPE.

Digitized by Google

Digitized by Google

(G) ☞ STEMMA FAMILIAE ET SVCCESSORVM MAHOMETIS.

Digitized by Google

LIPECI, ceſſere. Qui deinde & magiſtratus & prouincias Sarracenicas popularibus diſpertiens, CALIPHÆ quidem nomen & dignitatem priſtinam reliquit, potentiam verò accîdit, eamq́ in ſe & gentem ſuam tranſtulit. Durauit id Turcorum imperium atq; coniunctio vſq; ad BELCHIAROCVM. Ab huius enim interitu diſcordia inter proceres nata, ex iiſdem non vnum, ſed diuerſos Turci Soldanos habere cœperunt. Quos inter SOLYMANVS vario euentu cum Argonautis noſtris pugnauit: DOCHINVS nunc amicus nunc hoſtis, etſi regnum ad filium tranſmiſit, tamen pulſo illo, id Alapienſibus, ASSANGVRIS familiæ, Soldanis ceßit. Ideò hi tantis opibus ſubnixi, cruentiſsima cum Hieroſolymitanis regibus bella geſſere. Quin etiam auxiliis eorum Syraconus Soldanatum Ægyptium acquiſiuit. Qua dignitate fratris filius atq; ſucceßor, SALADINVS, non contentus, CALIPHA oppreſſo, regnum ſibi arrogauit, & capto GVIDONE rege, & mox Hieroſolyma regia, id quoq; regnum euertit. Præcipua autem auctoritas & potentia SOLYMANI poſteris, quos alij Turciæ Soldanos, alij diſtinctis nominibus Sebaſtienſes & Iconienſes vocârunt, permanſit. Quapropter & Græcos è contentione de finibus, & noſtros Imperatores, laborantibus rebus Chriſtianis in Aſia ſuppetias ferentes, acerrimè infeſtârunt, & omnium diutißimè imperârunt. Fracti enim primùm Tartaricis armis, demum Ducum perfidia concidére, & ipſa Turcica gens in nouam

πολυαρχίαν diſsilijt: donec OTHOMANA domus præualuit, et diſsipatis membris rurſus coagmẽtatis, id, quod etiamnum durat, regnum conſtituit. Hæc quamuis alibi fuſius enarrauerimus, tamen hoc loco ἐν ὀλίγῳ, ἢ ὡς τύπῳ repetenda exiſtimauimus, vt ad pleniores expoſitiones iſtas quædam quaſi παρασκευὴ eſſet. Reſtat nunc, reuerendiſs. illuſtriſsimi & clementiſs. Principes, vt ad Excelſitates V. ſtylum conuertam: Quibus, quicquid hoc eſt laboris, diligentiæ, operæ deberi arbitratus ſum, quòd religionis, reipub. litterarum, deniq; etiam horum ſtudiorum, quibus antiquitas & rerum memoria, peculiariter inquam Principibus, & ad reipub. clauum ſedentibus, dicatus theſaurus, cenſetur, protectores ac patronos vos benigniſsimos præſtetis: quòd belli ſacri gloria cum primis ad illuſtriſs. domum veſtram pertineat: quippe cui poſt VVelfum IIII. & VVELFVS VI. & HENRICVS, Palatinus ad Rhenum, Henrici Leonis F. nomen dederint, imò ipſe HENRICVS LEO, magno & ſplendido cum comitatu Hieroſolymam profectus, egregiam tum Chriſtianæ reipub. operam nauaturus fuerit, ni ALMERICVS rex & Templariorum familia laudatiſsimis conatibus eius obſtitiſſent. Vt ne dicam, iſtam ſingularem eiuſdem illuſtriſs. domus veſtræ felicitatem videri, quòd cùm cæterorum ferè omnium Principum, qui cum GODEFRIDO militiam illam profeſsi fuere, poſteritas interciderit, Brunouicenſis & Luneburg. familia, etſi fortuna diſpari, dignitate tamen eadem non tantùm ſe conſeruârit, verùm etiam ſemper eminuerit. Neq;

ego Ex-

Digitized by Google

ego Excelſitatum veſtrarum cliens, terrarum & Academiæ ciuis factus, non debui pro ſortis meæ humilitate, omni ſubiectione gratitudini declarandæ ſtudere, multóq; minus iſtud committere, vt veluti in luſtro, cùm ſecundum priſcam Cenſorum formulam, EX ANIMI SENTENTIA ageretur, absq; cenſu, id eſt, laborum teſtimonio repertus, inter proletarios vel capite cenſos, vt Gellius nominauit, referrer. Et alia his de Excelſitatibus V. accedebant, quæ præſens inſtitutum ſingulatim perſequi non patiebatur. Te quidem, HENRICE IVLI, Antiſtes, tantam indolem præ te ferentem, vel potius id iam reipſa exprimentem, quod geminatum nomen, quod ſymbolum aſcitum de PHILÆNORVM à Salluſtio, Valerio, Mela tradita hiſtoria (ſic enim auguror: & confirmat eam opinionem meam, vt heroicis naturis omnibus, ita tuo quoq; optimè liberalibus diſciplinis, ceu virtutis magiſtris, et reipu. ritè gerẽdæ maximis adiutricibus, cõformato animo veræ laudis et gloriæ inſitum honeſtiſſimum ſtudium) ominatur, nullæ non mirabuntur ac prædicabunt ætates. At tua, IVLI Princ. merita, quæ oratio æquare poſſit? quando, quod in IOANNE PORPHYROGENITO, Alexij Comneni F. & ſucceſſore (agit autem de hoc etiam Chronicon noſtrum lib. 2. cap. 15.) Nicetas prædicauit, quiq; laudabilium actionũ fons & ſcopus eſt, in eo ponere omnia videris, vt virtute duce, comite fortuna, clariſſimum ad poſteros nomen relinquas, ſeu quod ille ait, famam æternis factis extendas. Nec tua, ERI-

CE, militia & fortia facinora, nō togatæ virtutes, nō reliqua dignitatum ornamenta obſcura. Et te, GVLIELME, vt cæterorum maiorum, ſic & Erneſti patris, te verò, VVOLFGANGE, Philippi patris, fratrumq; Erneſti & Alberti virtutes, ſummorum virorum monumentis celebratas, egregia exiſtimatione & fama ſuſtinere ac repræſentare cernimus. Iccircò ſubiectiſſimi animi tenuem ſignificationem propitijs animis excipiatis, me, quo cœpiſtis, clementiſſimi fauoris reſpectu dignari pergatis, qua par eſt ſubiectione precor. Equidem deinceps etiam ſtationem meam omni contentione, ſtudio, cura, fide tueri conabor. Ac ſi forſan præſens fructus in alieno germinaſſe agello videbitur, cultura tamen, & in publicam quaſi vſucapionē prolatio noſtra eſt: quæ quibus vigilijs, quo ſudore nobis conſtiterit, alios ſcilicet æſtimare, quàm me ſcribere ſatiùs fuerit. Nam vt meritò ἀκκισμὸν odimus, ita æquè cato præcepto Homerus nos docuit, ȣ̓ μὲν καλὸν, ὑπέρβιον εὐχετάασθαι. DEVS OPT. MAX. qui Regibus & Principibus eum honorem habuit, vt cùm munus diuinum gerant, etiam nomen eis ſuum impertiatur: qui regna conſtituit & transfert: cuius ſolius donum eſt ſalutaris magiſtratus, Excelſitates V. omni beatitate accumulet, felicitet, ſoſpitet: vt veſtris auſpicijs, veſtro ductu, veſtro ſtudio religionis puritas, Imperij pax & dignitas, doctrinarum lumen, longiſſimo tempore perduret & conſeruetur. Ex academia Iulia Helmæſtadij M. Martij D. VII. M. D. XXCIII.

HISTORIÆ ENCOMIA ALIQVOT, IN GRATIAM Lectoris Philohiſtoris adiecta.

E Niceta Choniate.

VTiliter inuentæ ſunt HISTORIAE, *neq; paruas ijs, qui rebus melioribus ſtudent, commoditates ſuppeditant, tum vetuſtatis memoria repetenda, tum ingenijs hominum explicandis, tum varijs eorum conatibus ob oculos ponendis, quibus animorum magnitudo et honeſtatis amor ab ipſa natura fuit inſitus. Iam quia vitia perſtringunt, & præclaras actiones celebrant, moderatiores plærunq; reddunt & meliores homines, tam ad vitia quàm ad virtutem propenſos, ijs duntaxat exceptis, qui turpiſsima educatione corrupti, ac mala conſuetudine deprauati, nullam virtutis rationem habent: quia nihil eſt in rebus humanis præclarius, aut magis expetendum. Adhac, ij, quos monumenta hiſtoriarum complectuntur, quamuis mortales & obnoxij fatis, iam olim vitæ quaſi penſum abſoluerunt, immortalitatis quodammodo ſunt compotes. Nam prout turpiter aut honeſtè vixerunt, ita malè aut benè audiunt: ac animus quidem in locum ſuum abit, & corpus in primordia, è quibus compoſitum fuit, reſoluitur, acta autem vitæ ratio, ſiue ſancta & iuſta, ſiue nefaria & iniuria, obitusq; ſiue felix ſiue calamitoſus, clara Hiſtoriæ voce prædicatur. Quamobrem haud abs re* LIBER VIVENTIVM *appellatur hiſtoria, rerumq; geſtarum deſcriptio* TVBAE CLANGOR, *quo iam olim mortui, velut è ſepulcris excitati in medium producuntur. Neq; verò quiſquam adeò vecors eſt, quin eam lectoribus æquè* IVCVNDAM *ac* FRVCTVOSAM *eſſe iudicet. Nam quæ decrepiti ſenes, atq; ij, qui, ſi adhuc in viuis eſſent, Tithonum multis æta-*

Digitized by Google

tibus vincerent, in cœtu auditorum ex memoria theſauro depromta, in medium afferrent, eadem vel adoleſcens eruditus referre queat etc.

E Nicephoro Gregora.

CVm pleroſq; veterum Hiſtoricorum, qui ad noſtram vſq; ætatem fuerunt, ſe ad res geſtas, monumentis litterarum immortalitati mãdandas, DIVINITVS IMPVLSOS ESSE *profiteri è crebra illorum lectione cognouiſſem: aliquandiu verba illa ex ambitione atq; ab inani oſtentatione profecta eſſe iudicaui. Poſtea verò* ACVTI VERITATIS INSPECTORES *viri illi, res ipſa verò* DEI OPVS *eſſe mihi viſum eſt, manu illorum* INSTRVMENTI VICE *vtentis, quæ parum, ac nihil potius (vt paucis dicam) à cælo & terra, maximis & primis eius operibus, differret: quod quidem ad arcanam eius gloriæ prædicationem, quatenus eam aſſequi licet, pertineret. Nam illa quidem tanquam taciti præcones diuini opificij amplitudinis, ſenſuum duntaxat elicere teſtimonia non deſinunt:* HISTORIAE *verò viua & clara vox, & verè* ANIMATVM AC VOCALE PRAECONIVM, *ad omnem pertinet poſteritatem, quo velut in* VNIVERSITATIS TABVLA *quadam, tum res ab omni æuo geſtæ, tum naturæ rerum explicatio, quatenus eæ percepta ignorataue ſint: tum quibus aliâs alij vel difficultatibus implicati, vel proſperrimis ſucceſsibus diuinitus ornati, ac præter omnem expectationem adiuti fuerint, poſteris inſpicienda proponuntur. Ac (vt mea quidem fert opinio)* COELORVM ET TERRAE GLORIA *hoc ſcripti genere illuſtratur, & magis explendeſcit. Nam ſublata Hiſtoria, vnde ſcirent mortales, cælum primo illo & immutabili motu agitatum, Solem & Lunam cæteraſq; ſtellas continenter proferre conſtante & apta varietate, Deiq; gloriam nocteſq; dieſq; perpetuò enarrare: terram verò immutabilem illam mutationem, quæ ab initio prædita fuit, conſtanter retinere, ac eundem ortum atq;*

interi-

interitum poſteris omnibus denunciare? Quamobrem ſi non maiori, pari certè admiratione cuiusuis cordati hominis digna eſt. Nam quæ parte huius mundi opificium veluti mancum erat, quod è cœli machina affirmare ac perſuadere nemo poßit, olim æquè genera hominum extitiſſe, quotq; illa fuiſſent, & quamdiu duraſſent, & quid in vita egiſſent, quæq; beneficia tum à Deo, tum à cœlo, tum à terra alijs atq; alijs temporibus atq; ætatibus accepiſſent, Hiſtoria non id modò præſtat, ſed etiam lectores ſuos alio quodam modo vates reddit, quæ futura ſint, ex ijs, quæ præterierunt, conijcientes. Iam vt is, qui in exigua & definita parte habitat, orbis terrarum fines & extremitates, & peculiares gentium & locorum naturas, annorumq; & temporum diſcrimina, quæ diuerſis terræ partibus exiſtunt, aliaq; bona infinita nôrit, quis largitur hominibus, niſi vna Hiſtoriæ explicatio? His igitur de cauſis nec magnopere diligo, nec magnifacio id genus eruditos, qui Comicis & Tragicis fabulis, & laudationum blandimentis linguas acuerunt: ſed eos potius, qui aut naturam rerum pro virili indagârunt, aut hiſtorias diſperſas, & aliorum dicta factaq;, ad animi fortitudinem ac prudentiam ſpectantia, ſuo labore collecta, ad maximam poſteritatis vtilitatem ediderunt etc.

E Salluſtio, qui ſimul otij ſui Hiſtorici rationem reddit, tum τοῦ γενεαλογικοῦ vim & dignitatem dèmonſtrat.

EX his negotijs, quæ ingenio exercentur, inprimis magno vſui eſt MEMORIA RERVM GESTARVM: cuius de virtute quia multi dixere, prætereundum puto, ſimul ne per inſolentiam quis exiſtimet, memet ſtudium meum laudando extollere. Atq; ego credo fore, qui (quia decreui procul à Repub. agere vitam) tanto, tamq; vtili labori meo, nomen inertiæ imponant: certè quibus maxima induſtria videtur, ſalutare plebē, et conuiuijs gratiam quærere. Qui ſi reputauerint, & quibus ego temporibus

ribus magiſtratum adeptus ſim, & quales viri idem aſſequi nequiuerint, profectò exiſtimabunt, me magis meritò, quàm ignauia iudicium animi mei mutaſſe: MAIVSQVE COMMODVM EX OTIO MEO QVAM EX ALIORVM NEGOTIIS REIPVB. VENTVRVM. Nam ſæpè audiui ego, Q. Maximum, P. Scipionem, præterea ciuitatis noſtræ claros viros, ſolitos ita dicere: Cùm maiorum imagines intuerentur, vehementiſſimè animum ſibi ad virtutem accendi: ſcilicet non ceram illam, neq; figuram, tantam vim in ſeſe habere, ſed memoria rerum geſtarum eam flammam egregijs viris in pectore creſcere, neq; prius ſedari, quàm virtus eorum famam atq; gloriam adæquauerit etc.

E Præfatione Othonis Friſingenſis ad Fridericum I. Cæſ.

HOneſta erit & vtilis Excellentiæ veſtræ hiſtoriarum cognitio, quò & virorum fortium geſta, Deiq; regna mutantis, & cui voluerit dantis, virtutem & potentiam conſiderando, ſub eius metu ſemper degatis, ac proſperè procedendo, per multa temporum curricula regnetis etc.

Item è præfatione Pauli AEmilij de rebus geſtis Francorum.

CVm genere humano benè ac præclarè ageretur, ſi ſummi Duces Regesq; ac Imperatores quæ gerunt, ea velut IN OMNIVM GENTIVM THEATRO, AC POSTERITATIS OCVLIS, ſe gerere arbitrarentur: & quæ maximè excellunt, Hiſtoricorum monumentis conſecrata, cæteri virtutis ſtudio accenſi lectitarent. Pulcherrimum enim certamen, per multa ſecula intermiſſum, tandem repeteretur: ac vtrum illuſtres opibus proceres ſua ætate præclara facinora edendo, an nobiles

biles fide ſcriptæ in omne tempus profuturæ memoriæ prodenda, plus vtilitatis mortalibus afferant, ambigeretur. Illud quoq́ accedit, quòd guſtata ſemel tantæ rei dulcedine, totius præterea antiquitatis cognoſcendæ cupiditate facilè omnes incenderemur: minusq́ iuris Fortunæ libidiniq́ in nos eſſet. Inprimis bella rarius conſideratiusq́ ſuſciperentur: incruentiusq́, ac maiore virtute, minoreq́ vaſtitate geſta, facilius & magis feſta pace dirimerentur: quòd qui rerum potirentur, dum ſe QVISQVE INCORRVPTIS FVTVRORVM SECVLORVM IVDICIIS, CLARAQVE IN LVCE, SPECTANDOS COMPONERENT, plura fidei clementiaq́, quàm flagitiorum atrocitatisue exempla ad veram magnitudinem, nominisq́ immortalitatem contendenti, propoſita eſſe cognoſcerent, nec nouorum ſemper armorum terrore cognitioni mortalium clauſus maximâ ex parte imperatiuus, orbis terrarum foret: quem, à quibus incolitur, ignorari turpiſſimum duco.) Simul vita tutior, & minore cupiditate degeretur: ſanctiusq́ barbaris cæleſte numen eſſet, cognitis ſemel veræ religionis initijs: à quibus rebus publica felicitas, vitæ animorumq́ integritas conſtituta conſeruataq́ fuerit. Et quia non tam pietas, quàm ſua cuiuſq́ commoda damnaue mouent: ANTIQVITATIS IGNORATIO VEL EOS, QVI IN CAETERIS LIBERALIBVS ARTIBVS CONSENVERVNT, SEMPER PVEROS, ET SENSVS VITAEQVE COMMVNIS IGNAROS, VIDERI COGIT: & in patria ipſos ſua peregrinos, & à reipub. gubernaculis, conſiliorumq́ conſociatione, ablegandos: quandoquidem ciuilis militarisq́ diſciplina, adhæc inſtituta iuraq́ regnorum, ſimul artes & quibus pariantur & quibus breuis æui, & quibus longioris ſint, ſimul quibus floreant, quibus intermortua reuiuiſcant, omnia hæc vna hiſtoriarum fide continentur: & eorum inſcitia contemtioq́ maximorum incommodorum, publiciq́ excidij perſæpè cauſa extitit, futuraq́ eſt, quoad erit dulcior, iuncta cum bonarum artium ne-

Abs te ſit procul, & procul, quod obſtat.
Id ſemper dubium eſt, quod eſt futurum.
Labuntur volucres dies, & anni;
Nec, quæ tranſilijt, redibit hora.
Quare nunc itero, rogoq;, ſcripta vt
Non intermoritura tempore vllo
Quæ dudum ah nimis ah diu tulerunt
Acris iudicij moras, lituras:)
REINECCI, ſine liberè vagari,
Quocunq; ire velint, abire manda:
Compſiſti benè, ſunt & abſq; ruga.
Sic totum tua peruolabit orbem
Doctrina, & ſtudium, & coruſca virtus,
Et fama, & decus, inclytumq; nomen,
Queis ſplendes, veluti vir abſolutus,
Grata hæc poſteritas habebit vſq;:
Et grata accipientur illa fronte
A cunctis (dubitare nemo quibit)
Quicunq; hiſtoriarum amore flagrant,
Dignoſq; artifici ferent honores:
Optabunt cupidis tibiq; votis,
Vt feliciter exigas tot annos,
Vel quot purpureos vbiq; flores
Ver in mollibus educat viretis:
Vel quot gratus ager refert ariſtás,
Cùm iam Syrius igneus caleſcit:
Et vitam tua fata cùm repoſcent,
Humani generis tibi redemtor
Præſtet, molliter vt cubes, quietem.

αὐτοσχεδιασί.

Pauli

Digitized by Google

Pauli Meliſſi Franci, COMITIS PALATINI, ET EQ. TORQVATI, CIuis Romani

ODE

AD REINERVM REINECCIVM Steinhemium.

STANTI in ſuperno vertice montium, &
Rerum intuenti lumine flammeo
Subiecta, natiuasq; formas,
Obuia cuncta velut pateſcunt,
Quæ copioſus Dædaleâ manu
Mundi architectus condidit in bonum
Commune: ſic per templa mentis
Enthea diſpatianti in aruis
Campisq; latis Hiſtoriæ nouæ
Priſcæue, nil non fit manifeſtius,
Quod ſcire fas eſt liberalis
Indolis ingenijq; pectus.
Hæc nempe teſtis prouida temporum eſt,
Lux veritatis, nuncia præpetis
AEui, recordandiq; facti
Tanquam anima, atq; magiſtra vitæ.
Exempla nos ex hoc ſpeculo vndique
Deſumpta miris erudiunt modis,
Et ad capeſſendum laborem
Exſtimulant animos, amore
Virtutis: vnde & quid fugias habes,
Et quid ſequaris. Te vigili adſitum,

Ρεινήρῳ Ρεινεκκίῳ πολυΐστορι Ἰωάννης Βουκόλιος
εὐπράττειν.

Ρεινῆρος πολυΐστωρ, ἱστορικῶν ἀντάξιος ἄλλων
πολλῶν, σύνταξας ποικίλα ἔργα βίβλων,
τοῦδε βίου περικαλλές γ' ἱστορίη ἐστὶ κάτοπτρον,
τί τοῦδ' ἤδη ἕτερον τι καταπράξαι ἔχειν.
τί δὲ νέωντι μέσων, καὶ ἅτινα ἔργα κράτιστων
τῆς κακίας καὶ ἀρετῆς ἴχνεα πλεῖστα πρέπει.
αἰδοίων βασιλήων λάου τι γέρας ἐστι
φράζει, καὶ θνητῶν πράγματα πάντα λέγει.
ὄλβιος εὐδαίμων, καὶ δὴ πεπνυμένος ἀνήρ,
ἀνθρώποις σπουδαίως ὤνια ταῦτα φέρων.
χαῖρέ μοι ὦ βέλτιστε Διάμπερες, εἰσόκε γῆρας
ἔλθῃ ἐν οἴκῳ τέρπου χάρματ' ἔχων.
εἵνεκα καὶ τούτων ἔργων σοὶ κῦδος ὀπάζῃ,
ζώειν καὶ μαλακῶς ἤματα πάντα, θεός.

IN CHRONICON HIEROSOLYMITANUM, SIVE DE BELLO ſacro Hiſtoriam: clariſsimi viri, Reineri Reineccij &c.

EPIGRAMMA.

Ρεινῆρος πολλῶν ἴσως ἀντάξιος ἄλλων,
οὐδ' ἀτελευτήτων φειδόμενος καμάτων,
πολλάκι καὶ πρότερον χρονικῶν συντάγματα βίβλων
ἐξεπόνησε γράφων εὖ καὶ ἐπιστημόνως·
αὐτὰρ ὁ νῦν προφέρει πανυπείροχον ἤδε ἄγητον
τῆς σπουδῆς μεστὸν καὶ σοφίης πέλεται.

πέμψιτ

πέρψιντ' οὐκ ὀλίγην ἀναγιγνώσκουσι παρέξει,
τοῖσδεσιν ὠφελίμου γνώπος ἐστὶν ἔρως.
ἐνταυθοῖ δύναται καὶ ἡλικίῃ προβεβηκὼς
ἠδὲ νέος λαβέμεν τἀγαθὰ τῶν ἀγαθῶν.
οἱ οὖν ἐλλόγιμοι, συνετοὶ, δραστήριοι ἄνδρες
εἰσὶ τυχεῖν μισθῶν ἄξιοι ἀντὶ πόνων:
ἄξιος οὐ χάριτος μόνον, ἀλλὰ κλέους καὶ ἀμοιβῆς
ΡΕΙΝΗ͂ΡΟΣ, συνετὸς καὶ μαλὰ χρηστὸς ἀνήρ.
ἴσθι πολυχρόνιος, ΡΕΙΝΗ͂ΡΕ φίλιστε, καὶ αὖθις
σύνταγμ' ἐκ μουσῶν ἄλλο κόμιζε τεῶν.

Sebaſt. Leonhart in Aula Coburgenſi F.

REINERO REINECCIO HISTORICO, COLLEGAE ET AMICO CONIUNCTISS. M. Hartuicus Smidenſtet S.

ABdita quæ multis latuere negocia ſeclis,
Digna tamen longa poſteritate coli,
Hæc, Reinere, tuo vigili quæſita labore,
Protulit in medium cura ſubacta diem.
Nam Duce quo belli ſint geſta exordia ſacri,
Et fuerit cuius militis iſte labor,
Quamq; potens armis populus, qui caſtra locârat
Ad loca, quæ rurſum barbarus hoſtis arat,
Ordine concinnas, veterumq; recondita libris
Doctus in hiſtoriæ nobile cogis opus.
Ergo tuis meritò debetur gloria ſcriptis,
Quæ ſua cum longo tempore fata ferent,
Quæ decus & nomen veterum repetentia regum,
Et decus & nomen ſunt habitura ſuum.

Digitized by Google

IN CRVCEM ET DIADEMA, INSIGNIA REINERI REINECCIJ Hiſtorici Cl.

IVdicio pollens, calamoq; Reneccius acer,
Nobilis æternæ conditor hiſtoriæ:
Cur gerit in clypeo Diadema Crucemq; rubentem,
Ecquis in hoc ſigno ſenſus vtroq; latet?
Sic ego, ſic numeris totum cantata per orbem
Iulia, quærenti dicere viſa fuit:
Vt reor, & niſi me mea fallit opinio, ſigna
A CONSTANTINO Cæſare ſumpta gerit.
Primus hic impoſuit capiti Diadema, ſuosq;
Armis appictas iuſſit habere Cruces.
Nempe quòd oſtento monitus, formidine preſſo
In ſola didicit ſpem ſupereſſe cruce.
Sub cruce ſuaue Deo ſeruit diadema, ſub illa
Quiſq; ſua felix in ſtatione manet.
Adde quòd Heroës & regia facta recenſens,
Signa pij regis conuenienter habet.
Dumq; ſub hoc cumulo curarum & mole laborat,
Perpetuam ſentit mens operoſa crucem.
Eluctata tamen palmæ viridantis ad inſtar
Promiſſum ſenſus ad diadema leuat.
Sub cruce qui tolerat, quæ fata Deusq; miniſtrãt,
Laude coronato vertice dignus erit.

AD

Digitized by Google

AD EVNDEM.

GEmmiferam meruit geſtare Poëta coronam,
Rudi laborans explicare carmine
FROTHONIS laudes,& nomen,HIARNVS, auaro
Qua bellicoſa cingitur Dania mari.
SYLVIVS AENEAS, quòd Regum cõderet acta,
Vrbem Quirini fertilisq;, Pontifex,
Imperium Italiæ tenuit. Tibi mille priorum
Regum Ducumq; facta præpotentium
Geſta recenſenti, ſeriemq́; genusq́; nepotum,
Quæ digna Reges largientur præmia?
Fide Deo ſtudijsq; tuis: inſuaue laborum
Onus ſequaces mitigabunt gloriæ.
Quicquid id; inuentis à te dum ſæpius vtor,
Et plura ſpero, verba dico talia:
CEDITE ROMANI SCRIPTORES, CEDITE GRAII,
NIL MAIVS ILLO NASCITVR SYNTAGMATE.

M. Henricus Meibomius, acad. Iuliæ
Profeſſor publ.

Digitized by Google

NOMINA AVCTORVM, QVORVM TESTIMONIIS TOto hoc opere vſi ſumus.

Abdias Prætorius.
Abrahamus Ortelius.
Adagia Eraſmi.
Aeneas Syluius.
Agathias.
Aelianus.
Aethicus.
Albertus, Abbas Stadenſis.
Albertus Argentinenſis.
Albertus Crancius.
Ammianus Marcellinus.
Andreas Alciatus.
Andreas Alpagus.
Antoninus Archiepiſc. Florẽ.
Antonius Geufræus.
Apollonius.
Arianus.
Ariſtophanis Scholiaſtes.
Arnoldus, Abbas Lubec.
Athenæus.
Auctor de bello Saxon. Henrici IIII. Cæſ.
Auguſtinus.

Baſilius Heroldus.
Beatus Rhenanus.
Benno Cardinalis.
Biblia.
Bonſinius.
Brocardus Monachus.
Busbequij iter Byzant. & Amaſianum.

Cadamuſtus.
Cœlius Auguſtinus Curio.
Cæſaris commentarij.
Carolus Sigonius.
Caſparus Peucerus.
Cedrenus.
Cicero.
Chronicon Colon.
Chronic. Sarracenorum.
Chronicon Turcicum Phil. Loniceri.
Claudij Paradini Symbola heroica.
Clemens Alexandrin.

Codex

Codex Iuſtiniani.
Conradus à Liechtenaw, Abbas Vrſperg.
Conſtantinus Manaſſes.
Cyrillus.

Damianus à Goës.
Dantes Florentinus.
Decretales epiſtolæ Pontific.
Dion Caßius.
Ditmarus Merſepurg.
Dubrauius.

Emanuelis regis epiſtola
Engelhuſius.
Ennius.
Epicharmus.
Epiſtolæ Petri de Vineis.
Euripides.
Euſebius.
Euſtathius Theſſalon.
Eutropius.
Extrauagantes Communes.

Felix Petancius.
Franciſcus Balduinus.
Franciſci Billerbegi epiſtolæ

Galfridus Anglus, continuator Sigeberti.
Georgeuicius.
Georgius Fabricius.
Georgius Lilius.
Georgius Pachymerius.
Glycas.
Gratiani Decretorum collectan.
Gulielmus, Archiepiſc. Tyri.

Henricus Porſius.
Henricus Ranzouius Eq. Holſatus.
Herodotus.
D. Hieronymus.
Hieronymus Oſorius.
Hieronymus VVolfius.
Hiſtoria Tripartita.
Horatius.
Hubertus Velleius.

Iacobus Fontanus.
Iacobus Meyerus.
Iacobus Spigelius.
Ioachimus Camerarius.

Ioachimi Curæi annales Sileſiæ.
Ioannes Auentinus.
Ioann. Baleus.
Ioann. Bodinus.
Ioann. Cantacuzenus Imp.
Ioann. Crato Medicus Cæſ.
Ioann. Curopalates.
Ioann. Leo Afer.
Ioann. Leunclaius.
Ioann. Maierius.
Ioann. Sambucus.
Iodocus Ludouicus Decius.
Iornandes
Ioſephus.
Iſidorus.
Itineraria Hieroſolymit. Alberti, Com. Leonſteinij.
Alexandri Com. Palat.
Bernhardi à Breitenbach.
Danielis Eclini.
Felicis Fabri.
Ioann. Helfrichi.
Ioann. Tucheri.
Leonardi Rauwolfij.
Melchioris à Seidlitz.
Monteuillani Angli.
Rudolfi à Suchem.
Stephani à Gumpenberg etc.
Iuſtinus.
Iuuenalis.

Laonicus Chalcocõdyles.
Lambertus Schafnaburg. et in eundem ſupplement.
Leander Albertus.
Leonoldus Northofius.
Libertus, Epiſcopus Gericenſis.
Liuius.
Ludouicus Camerarius.
Ludouicus Vartomanus.

Macrobius.
Manuelis Comneni Imp. legatio ad Armenios.
Martini Cruſij Turcogræcia item Itinerarium Solomon. Schweigkeri.
Martinus Polonus.
Matthias Mechouius.
Michaël Ritius.

Mona-

Monachus Florentinus rhythmologus.

Natalis Comes.
Nicephorus Calliſt.
Nicephorus Gregoras.
Nicetas Choniates.
Nicolaus Cleonardus.
Nicolaus Moſſanus.
Nicolai Vignierij Chronicon Burgund.

Onuphrius Panuinius.
Oratio exhortatoria ad Maximilianum I. Cæſ. etc.
Oroſius.
Otho, Epiſcopus Friſing.

Pandectæ Iuris ciuil.
Paulus Æmilius.
Pauli Diac. hiſtor. miſcell.
Paulus Iouius.
Pauſanias.
Petrus Bembus.
Petrus Bizarus.
Petrus Martyr Mediolan.
Philippus Bergomas.
Philippus Melanchthon.
Platina.
Plinius.
Plutarchus.
Polydorus Virgilius.
Pomponius Mela.
Procopius.
Ptolæmeus.
Pyrcamerus.

Q. Curtius.

Radeuicus, & ad eundem appendix.
Richardus Monachus.
Robertus, continuator Sigeberti.
Robertus Gaguinus.
Robertus Monachus.

Salluſtius.
Sabellicus.
Saxo Grammaticus.
Schiltperger.
Sebaſtianus Munſterus.
Sex. Rufus.
Sigebertus Gemblacenſis.

Sigefri-

Digitized by Google

Sigefridus presbiter.
Sigismūdi, Baronis Herber-ſtein. Commentar. de Moſchouia.
Sorſanus Arabs.
Speculum Hiſtorial. Vincentij.
Stephanus de vrbibus.
Stobæus.
Strabo.
Suidas.

Theocritus.
Theognis.
Theodorus Spanduginus Cantacuzenus.
Tertullianus.
Theuetus.
Thucydides.
Thrithemius.

Valerius Maximus.
Virgilius.
Vitæ Cæſarum.
Volaterranus.

VVolſgangus Lazius.

Xenophon.
Xylander.

Zonaras.
Zoſimus

CHRO-

CHRONICI HIERO-SOLYMITANI LIBER PRIMVS.

Argumenta Capitum.

I. Proœmium ſequentis operis.

II. Quomodo Petrus eremita primus auctor extiterit expeditionis in Ieruſalem.

III. Quomodo Patriarcham adierit.

IIII. Quid Patriarcha Petro reſponderit, & quomodo auxilia Chriſtianorum inuitârit.

V. Quomodo maieſtas Domini Ieſu in ſomnis Petro apparuerit, eumq́ allocuta ſit.

VI. Quomodo Petrus Romam venerit: legationem Apoſtolico retulerit: & de terræmotu.

VII. De quodam VValtero eunte Hieroſolymam, quid egerit, vel quid pertulerit.

VIII. Quomodo Petrus cum copioſo exercitu tendens Ieruſalem, vindictam ſociorum in Vngaria fecerit.

IX. Quomodo Maroam fluuium cum difficultate tranſierit.

X. Quomodo Duci Bulgarorum obſides

Digitized by Google

dantur: quibus receptis, grauis contentio cum Bulgaris oritur.

XI. Quomodo Dux exercitum inſecutus plurima diripuerit.

XII. Quomodo Petro cum exercitu cauſa pacis obuiam Duci regreſſo, plurima iuuentus proſtrata ſit.

XIII. Qualiter exercitus ex magna parte diſperſus ſit, & iterum ad triginta millia adunatus.

XIIII. Quomodo Imperator Petro legatos direxerit, vt veniret Conſtantinopolin.

XV. Quomodo Petrus ſecundam Imperatoris legationem acceperit, vt Conſtantinopolin maturaret iter.

XVI. Quomodo Petrus & exercitus ab Imperatore benignè ſuſceptus ſit, & deinde mare tranſierit.

XVII. Quomodo in terra vrbis Nicææ iuuentus prædam fecerit, & caſtellum quoddam Solymani ceperit.

XVIII. Quomodo Solymanus Dux, congregatis Turcis, prædictum caſtrum expugnauerit, quoſdam captiuos duxerit, reliquos occiderit.

XIX. Quomo-

XIX. Quomodo exercitus per dies octo Petrum expectauerit, & quomodo quoſdã Turci de exercitu decollauerint.

XX. Quomodo Chriſtianis, ad vltionem ſociorum armatis, Solymanus cum multa manu occurrerit pugnaturus.

XXI. Quomodo Turci cum Chriſtianis grauiter conflixerint.

XXII. Quomodo Turci infinitam multitudinem Chriſtianorum peremerint.

XXIII. Quomodo tria millia Chriſtianorum, qui euaſerant, à Turcis obſeſſi, Imperatoris auxilio liberabantur.

XXIIII. Quomodo quidam Godeſcalcus magnam manum in eandem expeditionem contraxerit.

XXV. Qualiter omnis exercitus Godeſcalci inſolenter agens in Vngaria peremtus ſit.

XXVI. Quomodo ex diuerſis regnis copioſa gens in eandem expeditionem adunata ſit.

XXVII. De ſtrage Iudæorum Coloniæ.

XXVIII. De ſimili ſtrage facta Moguntiæ.

XXIX. Quomodo exercitus negato tranſitu cum Vngaris conflixerit.

Digitized by Google

XXX. *Qualiter ſubitò diſturbato exercitu innumerabilis multitudo perierit.*
XXXI. *De ſuperſtitione anſeris & capellæ.*

GODEFRIDVS Bullion. belli ſacri imperator.

INCIPIT LIBER PRIMVS EXPEditionis Hieroſolymitanæ vrbis, vbi clariſſ. Ducis Godefridi inclyta geſta narrantur, cuius labore & ſtudio ciuitas ſancta ab infidelibus liberata, ſanctæ Eccleſiæ filijs eſt reſtituta.

Auctor de ſe.

Hiſtoriæ huius fides.

Argumentum.

Diu multumq; his vſque diebus, ob inaudita & plurimum admiranda, ſæpius accenſus ſum deſiderio eiuſdem expeditionis, & faciendæ orationis illic, dum feruerem. Sed cùm minimè ob diuerſa impedimenta intentioni meæ effectus daretur, temerario auſu decreui ſaltem ex his aliqua memoriæ cõmendare, quæ auditu & reuelatione nota fierent ab his, qui præſentes affuiſſent: vt vel ſic non in ocio, ſed quaſi in via, ſi non corpore, at tota mente & animo conſocius eſſem, elaborarem. Quapropter de labore & miſerijs, de firmata fide, de robuſtorum Principum cæterorumq; hominum conſpiratione bona in amore Chriſti, quomodo ſcilicet reliquerint patriam, cognatos, vxores, filios, filiaſq;, vrbes, caſtella, agros, regna & omnem huius mundi dulcedinem, certa pro incertis, & in nomine Ieſu exilia quæſierint, quomodo in manu forti & exercitu robuſto iter Hieroſolymam fecerint, & mille millies Turcorum Sarracenorumq; legiones audaci aſſultu triumphantes occiderint, quomodo introitum & acceſſum ſacri ſepulcri Domini noſtri Ieſu Chriſti patefecerint, cenſus & tributa peregrinorum, huc intrare cupientium, ex toto remiſerint, pro viribus noſtris exiguis puerili & incauto ſtylo ſcribere præſumſi.

Digitized by Google

CAPVT II.

SAcerdos quidam, Petrus nomine, quondam eremita, ortus de ciuitate Amiens, quæ eſt in occidente de regno Francorum, omni inſtinctu, quo potuit, huius viæ conſtantiam primũ adhortatus eſt, in * Beru, regione præfati regni, factus prædicator in omni admonitione & ſermone. Huius admonitione aſsidua & vocatione, Epiſcopi, Abbates, Clerici & Monachi, deinde laici nobiliſsimi, diuerſorum regnorum Principes, totumq; vulgus, tam caſti quàm inceſti, adulteri, homicidæ, fures, periuri, prędones, vniuerſum ſcilicet genus Chriſtianæ profeſsionis, quin & ſexus fœmineus, pœnitentia ducti, ad hanc lætanter concurrunt viam. Qua occaſione & intentione hanc viam idem eremita prædicauerit, & eius primus ductor extiterit, præſens pagina declarabit.

PETRVS eremita, belli ſacri cõcitator.

* Fortè Berri, qui alijs ſunt Bituriges, alijs Ambarri.

Copiæ religioſorum peregrinatorum è quibus cõflatæ.

CAPVT III.

HIc ſacerdos aliquot annis ante huius viæ initium cauſa orationis Hieroſolymam profectus eſt, vbi in oratorio Dominici ſepulcri, proh dolor, viſa quædam illicita & nefanda triſti animo accepit, & infremuit ſpiritu, ipſumq; Dominum iudicem ſuper iſtis iniurijs appellat. Tandem ſuper nefarijs opibus motus, * Patriarcham ſanctæ Hieroſolymitanæ Eccleſiæ expetit, & cur pateretur gentiles & impios ſancta inquinare, & ab his fidelium oblationes aſportare, item Eccleſia vti pro proſtibulis, Chriſtianos colaphizari, peregrinos ſanctos iniuſta mercede ſpoliari, & multis oppreſsionibus anguſtiari, requirit.

Petri eremitæ peregrinatio Hieroſol.

* Simeonem, vt Gulielmus Tyrius.

Actio cum Patriar. Vide Tyrum lib 11 cap 11. & ſeq.

CAPVT IIII.

PAtriarcha verò & venerabilis ſacerdos ſepulcri Dominici, his auditis, pia & fidelia profert reſponſa: O fideliſsime Chriſtianorum, quid ſuper his compellas & inquietas paternitatem noſtram, cùm noſtræ vires vel potentia non magis quàm formica exigua aduerſus tantorum ſuperbiam computentur? Vita enim noſtra aut aſsiduis redi-

Patriarchæ querimonia.

Digitized by Google

redimitur tributis, aut mortiferis deputatur ſupplicijs. Et maiora ſperamus de die in diem aſtore pericula, niſi Chriſtianorum affuerint auxilia, quæ tua legatione inuitamus. Cui Petrus in hunc modum reſpondit: Venerande pater, ſatis comperimus, & nunc intelligimus ac videmus, quàm inualida manus Chriſtianorum ſit tecum hîc inhabitantium, & quantis ſubiaceatis oppreſsionibus gentiliũ. Qua de cauſa ob Domini gratiam & veſtram liberationem & ſanctorum emundationem, Domino comite, vita ſoſpite rediens, inprimis dominum Apoſtolicum requiram, deinde omnes primates Chriſtianorum Reges, Duces, Comites, & Principatum regni tenentes: ſeruitutis veſtrę miſeriam, & anguſtiarum tolerantiam cunctis inſinuans. Iam omnia inter ſe hæc nuncia æquè videntur vt fiant.

Petrus replicat cum policitatione.

CAPVT V.

INterim tenebris cœlo circumquaq; incumbentibus, Petrus orandi cauſa ad ſanctum ſepulcrum redit. Vbi ſub vigilijs & orationibus fatigatus, ſomno decipitur. Cui in viſu maieſtas Domini Ieſu oblata eſt, hominem mortalem & fragilem ſic dignata alloqui: Petre, dilectiſsime fili Chriſtianorum, ſurgens viſitabis Patriarcham noſtrum, & ab eo ſumes cum ſigillo ſanctæ crucis litteras legationis noſtræ, & in terram cognationis tuæ iter quantocius accelerabis, calumnias & iniurias populo noſtro & loco ſancto illatas reſerabis, & ſuſcitabis corda fidelium ad purganda loca ſancta Ieruſalem, & ad reſtauranda officia ſanctorum Per pericula enim & tētationes varias paradiſi portæ nunc aperientur vocatis & electis.

Petri ſomnium. Similis huic locus. Paul. Diac. hiſt. miſc. li. 16. pag. 464. de bello cōtra Vandalos Iuſtiniani I. auſpicijs geſto.

CAPVT VI.

AD hanc itaq; miram, & dignam Domino reuelationem, ſubtracta viſione, Petrus ſomno expergefactus eſt. Qui in primo diei crepuſculo proceſsit à limine templi, Patriarcham petijt, viſionem Domini ſibi ex ordine aperuit, litteras legationis diuinæ cum ſigno ſanctæ crucis requirit.

Digitized by Google

requiſiuit. Quas ille dare non recuſauit, ſed cum gratiarum actione accommodauit. Accepta hinc licentia, in obœdientia legationis ad natales horas regreſſus eſt. Non modica anxietate nauigio per mare regreſſus, ad ciuitatem * Barum reuehitur. Vbi terris redditus, Romam ſine mora proficiſcitur. Ibi reperto Apoſtolico, quam audiuit, & accepit à Deo & Patriarcha, legationem retulit ſuper immundicijs gentilium, & iniurijs ſanctorum & peregrinorum. Hæc autem Apoſtolicus mente voluntaria & intenta vt accepit, in omnibus ſe promiſit mandatis parère ſanctorum & precibus. Qua de cauſa ſolicitus venit ad ciuitatem Vercellas, tranſactiſq; Alpibus, conuentum totius Occidentalis Frãciæ, & concilium apud Podium, ciuitatem ſanctæ Mariæ fieri decreuit. Deinde ad Clarũ montem in Aruernis proficiſcitur. Vbi audita legatione diuina & admonitione Apoſtolica, Epiſcopi totius Franciæ, Duces ac Comites magniq; Principes cuiuſq; ordinis ac gradus expeditionem ex proprio ſumtu ad ipſum ſepulcrum Domini annuerunt. Ipſo etenim in regno ampliſſimo conſpiratio & coniuratio ſancta huius viæ, datis dextris, inter potentiſſimos exiuit. In quorum affirmatione terræmotus magnus factus eſt, nil aliud portendens, quàm diuerſorum regnorũ iter moturas legiones, tam ex regno Franciæ, quàm Lotharingiæ terræ, Teutonicorum ſimul & Anglorum & ex regione Danorum.

Patriarcha Petri ſomnio fidem facit. — * Bariũ, vulgò Barri. — *Petrus redux adit Papam.* — *Vercellæ.* — *Podium.* — *Concilium Claromõtanum.* — *BELLVM SACRVM ibidem decretum.* — *Terræmotus.* — *Nationes σύμμαχοι.*

CAPVT VII.

ANno Dominicæ incarnationis M. XCV. Indictione quarta, Henrico IIII. Rege ac tertio Imperatore Romanorum Aug. anno regni ſui XLIII. imperij verò XIII. Vrbano II. qui & Odardus, Apoſtolico, octauo die menſis Martij, VValterus, cognomento * Senzauehor, miles egregius, cum magna ſocietate Francigenarum peditum, ſolummodò octo habens equites, ex admonitione prædicti Petri eremitæ in initio viæ Hieroſolymit. intrauit regnum Vngariæ. Vbi cognita virtute, & audita animi illius intẽtione, & cauſa aſſumtæ viæ, à Domino Kolomano, rege

Belli ſacri initium. — * Tyrio ſẽſaucir. — *I. EXPEDITIO VValteri Senzaueheris è Gallia.*

Chriſtia-

Christianiſsimo Vngarorum, benignè ſuſceptus eſt, & conceſſus eſt ſibi pacificè tranſitus per vniuerſam terram regni ſui, & emendi licentia. Hic itaq; ſine offenſione, & aliquo aduerſo incurſu, vſq; ad Belegrauam, ciuitatem Bulgarorum, profectus eſt, tranſiens Maleuillam, vbi terminantur fines regni Vngarorum. Illic pacificè fluuium * Maroë nauigio traiecit. Sed in eodem loco Maleuillæ ſedecim de comitatu illius remorati ſunt, vt emerent arma, ignorante VValtero, qui iam diu fluuium tranſierat. Vngari verò quidam peruerſæ mentis videntes procul VValteri abſentiam & illius exercitus, manus ſedecim illis iniecerunt, quos armis, veſtibus, auro & argento ſpoliauerunt. Et ſic nudi & vacui abire permiſsi ſunt. Hi verò dolentes, rebus & armis vacui, vſq; ad prædictam Belegrauam, quò VValterus cum omni manu ſua extra muros ad hoſpitandum tentoria poſuerat, iter accelerauerunt, omne infortuniũ, quod eis acciderat, ſibi referentes. Sed VValterus æquo animo, quia reditus ad vindictam tædio erat, accepit. In ipſa deniq; nocte, qua ſocij nudi & vacui recepti ſunt, Vvalterus emendi vitæ neceſſaria requiſiuit à * Principe Bulgarorum & magiſtratu ciuitatis. Qui fraudes & exploratores terræ exiſtimantes, omnia venalia eis interdixerunt. Quapropter VValterus & omnis illius comitatus animo grauiter motus, armenta, boues & oues illorum, quæ per agros ad pabula herbarum emiſſæ, paſsim vagabantur, cœperunt vi rapere & abducere, quo vſq; grauis ſeditio inter peregrinos & Bulgaros, gregem ſuum excutientes, accreſcere cœpit & miſceri armis. Dum tandem virtute Bulgarorum inualeſcente vſq; ad centum & quadraginta millia, de peregrino exercitu à multitudine ſocietatis quidam diuiſi, in quoddam oratorium fugientes deuenerunt. Bulgari verò accreſcente ſuorum manu, & VValtero deficiente, ac cum tota ſocietate diffugium faciente, oratorium obſidentes, ſexaginta ex incluſis combuſſerunt, cæteros vix ab hoſtibus & oratorio, pro defenſione vitæ, elabentes plurimos graui vulnere percuſſerunt. Poſt hanc calamitatem & attritio-

Maleuilla limes Vngariæ.

* Tyr. Marte eſt, alijs Morabꝰ.

Vngarorũ in peregrinatores iniuriæ.

Vualterus bellator prudens.

* Nichita, vt ca. ſeq.

Vlciſcitur denegatũ commeatum.

Inde accepta clades.

Digitized by Google

attritionem ſuorum VValterus relictis circumquaq; ſocijs, fugitiuus ſylnas Bulgarorũ, per octo dies exuperans, ad ciuitatem ditiſsimam, quæ vocatur * Niczh in medio Bulgarorum regno, ſeceſsit. Vbi Duci & principi terræ reperto iniuriam & damnum ſibi illatum referens, iuſtitiam de omnibus clementer ab eo conſecutus eſt. Quin & arma & pecuniam illi in reconciliatione largitus eſt. Ac ei conductum Dominus terræ per ciuitates Bulgariæ * Sternitz, Phinopolin atq; *a* Adrianopolin pacificè dedit, & emẽdi licentiã, quouſq; ad imperatoriã vrbẽ Cõſtantinopolin, quæ eſt caput totius regni Græcorum, cum omni manu ſua deſcendit. Vt autem deſcendit, omni inſtantia humilimæ petitionis, qua potuit, ab ipſo Domino * Imperatore exorauit, quatenus in regno ſuo pacificè moram obtineret, cum licentia emendi vitæ neceſſaria, donec Petrus eremita, cuius admonitione & inſtinctu viam hanc inchoauerant, ſocius haberetur, & ſic coniunctis millibus ſuis, brachium maris S. Georgij nauigio tranſmearent, & ſic tutius Turcis, cunctiſq; gentilium cuneis reſiſtere valerent. Quod & actum eſt, & à Domino Imperatore, Alexio nomine, benignè de omnibus petenti reſponſum & conceſſum eſt.

* Tyr. Strutia.

Bulgari reguli æquitas.

* Tyrio lib. 2. ca. 2. Stralitia.

Conſtantinopolis, caput imperij Græcorum.

* Alexio Coneno.

Alexius Comnenus Imp.

a Adrianopolin quinq; dierum itinere Conſtantinopoli diſtare, Procopius memorat, lib. 8. de bello Gotth.

CAPVT VIII.

POſt hæc, nec longi temporis interuallo, Petrus prædictus, & exercitus illius copioſus, vt arena maris innumerabilis, qui à diuerſis regnis illi coniunctus conuenerat, ſcilicet Francigenæ, Sueui, Baioarij, Lotharingi, continuabat pariter viam Ieruſalem. Qui in itinere ſuo in Vngariæ deſcendens regnum, ante portam Cyperon tabernacula ſua fixit cum omni exercitu, quem eduxerat. His locatis, protinus regnatori Vngariæ nuncios direxit, quatenus ſibi ſuiſq; conſocijs pateret aditus & tranſitus per medium regni eius. Quod illi conceſſum eſt, ea conditione interpoſita, ne in terra Regis prædam contingeret, ſed pacificè viam

II. EXPEDITIO Petri eremitæ è Gallia & Germania.

Cyperon.

Digitized by Google

Peregrinatoribus rapinæ intendiſtæ. tenerent, omnia verò, quibus indigeret exercitus, ſine iurgijs & lite precio mutuarent. Petrus ergo audita erga ſe ſuoſq; Regis beneuolentia, gauiſus eſt, & pacificè regnum Vngariæ tranſiuit, dans & accipiens omnia vſui neceſſaria in numero, iuſtitia & menſura, & ſic ſine turbine vſque ad Maleuillam cum omni legione ſua profectus eſt. Vt autem appropinquauit terminis loci prædicti, fama in auribus ſuis ſuorumq; allata eſt, quomodo Comes regionis illius, *Guz Comes.* nomine Guz, vnus de primatibus regis Vngariæ, auaritia corruptus, adunationem armatorum contraxiſſet militum, & peſsimum conſilium inijſſet cum prædicto Duce, *Nichita, regulus Bulgariæ.* Nichita nomine, principe Bulgarorum, & præſide ciuitatis Belegraue, quatenus & ipſe collecta virtute ſatellitum, anteriores agminis Petri debellaret & occideret, ipſe verò poſtremos inſecutione ſuorum militum detruncaret, vt ſic vniuerſa ſpolia tanti exercitus in equis, auro & argento ac veſtibus diriperent & diuiderent. Petrus hæc audiens, quia Chriſtiani erant Vngari & Bulgari, omnino de illis tantum facinus credere noluit, quo uſq; ad Maleuillam venientes, conſocij illius arma & ſpolia ſedecim ſociorum *Vindicta intempeſtiui trophæi.* Vvalteri, in mœnibus & muris pendentia, aſpexerunt, quos paulo antè retardatos Vngari in dolo ſpoliare præſumſerant. Petrus autem hac confratrum iniuria comperta, viſiſq; illorum armis & ſpolijs, ſocios ad vindictam admonet. Qui fortiter ſignis cornicinum intonant, erectis ſignis ad mœnia conuolant, muros grandine ſagittarum oppugnant, quos tam inceſſabili & incredibili denſitate oculis in mœnibus aſsiſtentium intorquebant, vt nequaquam virtutem Gallorum impugnantium Vngari ſufferre valentes, à muro declinarent, ſi fortè intra ciuitatem ante vires illorum remanere valerent. Adhæc Godefridus quidam, *Godefridus Burel.* cognomen habens Burel, de Stampis ciuitate ortus, magiſter & ſignifer ducentorum peditum, qui & ipſe pedes erat, fortis viribus, intuens fugam aduerſariorum procul à mœnibus, muros ſcala, quā fortè ibidem reperit, tranſuolat. *Reinoldus de Breis.* Reinoldus de caſtro Breis, eques inſignis, opertum habens caput

caput galea, & lorica indutus, pariter mœnia poſt Godefridum aſcendit, donec vniuerſi tam equites quàm pedites intrare contendunt. Vngari verò videntes animæ ſuæ anguſtias & immĩnẽs periculum, ad ſeptem millia conglobantur ad defenſionem, ac per aliam portam, quæ reſpicit ad Orientem, egreſsi ſuper verticem præcelſæ ſilicis, quã præterfluit Danubius, & qua ex parte inſuperabile erat munimentum, conſtiterunt. Quorum plurima pars, quæ præ anguſto aditu per portam velociter effugere nequiuerant, ante ipſam ianuam in ore gladij ceciderunt. Alij, qui in vertice montis liberari ſperabant, ab inſequentibus peregrinis trucidati ſunt: alij à cacumine montis præcipitati, in ipſius Danubij vndis abſorpti ſunt: ſed plures nauigio elapſi ſunt. Ceciderunt illic circiter quatuor millia Vngarorũ: peregrinorũ centum tantum, præter vulneratos ibidem occiſi ſunt. Hanc Petrus adeptus victoriam, cum vniuerſis ſuis in eodem caſtello Maleuille diebus manſit quinq; propter abundantiam alimentorum, quæ ibi reperit in frumento, gregibus ouium & armentis, & poculorum plenitudine & infinito numero equorum.

Strages Maleuillanorum.

CAPVT IX.

Comperta hac victoria & Vngarorum cæde cruenta, & viſis ferro cæſis corporibus illorum, quæ plurima extincta atroci vulnere Danubius ſuis procellis aduexerat Belegraue, vbi reflexo alueo iter & curſum continuat, à Maleuilla diſtans milliari, Dux præfatus, Nichita, ſuos conuocat, & conſilio ab omnibus accepto, metu concuſſus, Belegraue Petrũ vltrà expectare recuſat, ſed *Niczh, ſpe defenſionis aduerſus vires Frãcigenarũ, Romanorũ & Teutonicorũ, quia robore murorũ ciuitas hæc munita habebatur, migrare diſpoſuit, ſecũ aſportatis vniuerſis theſauris Belegraue, cõciues verò illius per ſyluas & montana ac deſerta loca cũ armentis ſuis in fugã miſit, quouſq; accerſito auxilio Imperatoris Cõſtantinopolitani, ſocijs Petri reſiſteret, & vindictã Vngarorũ ſumeret ꝓpter amicitiã & fœdus, ꝙ cũ Guz, Comite & principe Maleuillę, percuſsiſſet. Trãſactis ab hinc

Nichitæ fuga.

* Tyrio Niz.

¶ *Videtur autẽ Niſſum dicere, Seruiæ metropolin. Nicetas pag. 18 b. Niſum, Arnoldus Lubec. li. 2 cap. 4. Nicæã, vocãt.*

hinc ſex diebus, nuncius quidam de villa aduenarum Francorum Petro celeriter mittitur, qui hanc minarum certam legationem illi indicaret, dicens: Rex Vngariæ, collecto exercitu vniuerſi regni ſui, in vltionem ſuorum ad vos deſcenſurus eſt, de quibus ne vnum quidem certum eſt ab armis illius euadere: nam dolor occiſorum & laméta Regem & vniuerſos parentes & amicos illorum commouerunt: quapropter quantocius fluuium Maroam ſuperantes, viam veſtram hinc maturate. Petrus intelligens iram regis, & illius grauiſsimam adunationem, cum vniuerſis ſocijs Maleuillam deſerens, ſed cuncta ſpolia gregeſq; ac prædam equorum abducens, Maroam tranſire diſpoſuit. Sed paucas naues numero tantum CL. in toto littore inuenit, quibus tanta multitudo ſubitò poſſet tranſire & euadere propter timorem Regis, in fortitudine graui ſuperuenientis. Vnde quàm plurimi, quibus naues defecerant, iunctura lignorum & copulatione viminum tranſire certabant. Sed à Pincenarijs, qui Bulgariam inhabitabant, plurimi in ipſa lignorum & viminum copulatione fluctuantes ſine gubernaculo, & à ſocietate interdum diuiſi, ſagittis confixi interierunt. Videns autem Petrus interitum & ſubmerſionem ſuorum, quæ fiebat, Baioarijs, Alemanis cæteriſq; Teutonicis ex promiſsione obœdientiæ imperauit, vt Francigenis fratribus ſubuenirent. Qui illico ſeptem ratibus inuecti, ſeptem nauiculas Pincenariorum ſubmerſerunt cum inhabitantibus, ſeptem tantùm viuos captiuantes, quos in præſentiam Petri adductos ex præcepto illius trucidauerunt. Hac vltioné ſuorum facta, & Maroa fluuio tranſito, ingentia & ſpacioſiſsima nemora Bulgarorum Petrus ingreditur cum vehiculis cibariorum & omni apparatu & ſpolijs Belegraue. Et ſeptem diebus in ſaltu ſpacioſiſsimo expletis, ipſe cum ſuis vrbem Niczh muris munitiſsimam applicuit. Vbi flumen quoddam per lapideum pontem ante ciuitatem tranſeuntes, pratum, viriditate & amplitudine voluptuoſum, & ripam fluminis fixis tentorijs occupauerunt.

Nuncius de apparatu bellico regis Vngariæ.

Petrus cũ ſuis Maroam traijcit.

Pincenarij.

¶ *Tyrius lib. 2. c. 21. Picenantes, Vrſpergenſis Pincinatos vocat, et milites Græcos eo nomine intelligi ait.*

Germanorũ fides.

Eremus Bulgarorũ

Niczh.

Caput X.

CAPVT X.

Hoſpitatis itaq; peregrinis legionibus, ex prouidentia Petri & maiorum cōſilio fit legatio ad Ducem Nichitam, principem Bulgarorum, qui in eadem ciuitate præſens habebatur, quatenus licentiam emendi cibos acciperent. Quod benignè annuit, ſub hac tamen conditione, vt obſides ei darentur, ne aliqua iniuria aut vis, ſicut Belgraue, à tanta multitudine fieret. VValterus, filius VValeramni de Bretoil-caſtello, quod eſt iuxta * Beluatium, & Godefridus Burel de Stampis, Duci obſides conſtituti & dati ſunt. His miſsis, & à Duce receptis, omnium rerum ſufficientia ad emendum vndiq; illis conceſſa eſt, & non habentibus vnde emerent, plurima largitio eleemoſynarum à ciuitate largita eſt. Hac igitur nocte cum omni tranquillitate peracta, & obſidibus Petro à Principe fideliter reſtitutis, centum viri Alemanorum propter contentionem viliſsimam, cum quodam Bulgaro veſpere habitam in venditione & emtione, paulisper ſubtracti à tergo agminis Petri, ſeptem molendinis, quæ ſub prædicto ponte in flumine degebãt, ignem ſubmiſerunt, & in fauillam redegerunt, quin & domos quaſdam, quæ extra vrbem erant, ſimili incendio in vltionem furoris ſui ſuccederunt. Ciues autem videntes ædificia ſuorum igne conflagrare, vnanimi conuentu ſuum Ducem Nichitã adeunt, Petrum & vniuerſos ſequaces illius falſos Chriſtianos aſſerentes, raptores tantùm eſſe & non homines pacificos, qui Pincenarios Ducis Belegraue, & Maleuillæ tot Vngaros occiderint, & nunc incendium hoc præſumſerint, nequaquam pro benefacto remunerationem reſtituentes.

Petrus placat Nichitam per legatos.

* Forſan Bellouacos dicit ciuitatē Epiſcopalem in Rhemēſi territorio.

Germani noui tumultus autores.

CAPVT XI.

Dvx audita hac iniuria & querimonia ſuorum, præcepit, vt vniuerſi ad arma contenderent cum omni equitatu, quem illic adunauerat, cognita inuaſione Maleuillæ, & abſq; mora vt peregrinos inſequerentur, in caput eorum reddentes vniuerſa mala, quæ ſibi illata ſint. Ad hoc deniq;

Nichita ſuos ad vindictam armat.

Digitized by Google

Cumani. Ducis imperium Bulgari, Comanitæ, Vngari plurimi cum Pincenarijs, qui conuentione ſolidorum ad vrbis defenſionem conuenerant, arcus corneos & oſſeos arripiunt, loricas induunt, & vexillis haſtæ innexis, Petrum cum exercitu ſuo ſecurè gradientem inſequuntur, ac tardos & extremos exercitus detruncare & transfigere non parcentes, currus & plauſtra lento greſſu ſubſequentia retinuerunt, matronas, puellas, pueros teneros abducentes, qui exules & captiui in terra Bulgariæ vſq; in præſentem diem cum vniuerſis rebus & armentis inuenti ſunt. Protinus in hac repentina peregrinorũ diſturbatione & occiſione, quidam, Lambertus nomine, velocitate equi elapſus, ad Petrum peruenit: cui rem hanc ignoranti, & omnia quæ acciderant, retulit, & quomodo hæc initia malorum & dolorum ab Alemanis extiterint propter incendiũ, quod fecerant. Petrus verò milliari remotus hæc omnia ignorabat. Qui ad hæc verba nuncij grauiter turbatus, conuocat ſapientiores & magis ſenſatos de exercitu, quibus ſic loquitur, dicens.

Clades volonum.

Lambertus.

CAPVT XII.

Petri militaris cõcio.

GRaue & durum nobis infortunium, ex furore inſipientium Teutonicorum ortum, imminet. Noſtri quàm plurimi cum ipſis Alemanis à Duce Nichita & ſuo ſatellitio in arcu & gladio ceciderunt, in vltione incendij, quod me prorſus latebat: noſtra autem plauſtra omnia cum opibus & armentis retẽta ſunt. Nihil aliud ſuper his video vtilius, quàm vt obuiam Duci redeamus, pacem cum illo componamus: quia iniuſtè noſtri cum eo egerunt, cùm omnia nobis neceſſaria pacificè ciues ſui ſubminiſtrauerint. Ad hanc vocem & ſententiam Petri repetito itinere, exercitus reuerſus eſt ad ipſam ciuitatem Niczh, & in prato præfato tentoria ſua relocauerunt, vt excuſaret ſe Petrus & vniuerſam legionem, quæ præceſſerat, vt ſic mitigato Duce captiuos ſuos & plauſtra recuperarent. In hac itaq; intentione & conſilio Petrus cum prudentioribus dum ſatageret, & verbis cautis excuſationem ſuam ordinaret, mille inſenſatorum

Regreſſus irritus.

Digitized by Google

torum hominum iuuentus, nimiæ leuitatis & duræ ceruicis gens indomita & effrenis, ſine cauſa, ſine ratione trans prædictum pontem lapideum ad mœnia & portam ciuitatis in graui aſſultu vadunt. Quibus mille eiuſdem leuitatis iuuentus, trans vada & ipſum pontem concurrentes, ingenti vociferatione & furore in auxilium iunguntur, Petrum ductorem ſuum hæc prohibentem, & pacem fieri volentem, cum omnibus ſenſatis audire recuſantes. In hac igitur diſſenſione grauiſsima diſcordantium legionum totus cum Petro, hanc ſeditionem prohibente, præter hæc duo millia, remanſit exercitus, qui nullo modo ad opem his ſe contulerunt. Bulgari videntes hoc ſchiſma in populo, & facilè hæc duo millia poſſe ſuperari, è duabus eruperunt portis in ſagittis & lanceis & graui vulnere, & ſic in virtute magna oppreſſos vniuerſos in fugam verterunt. Quorum viginti à ponte corruentes, vndis immerſi ac ſuffocati ſunt. Alij verò in latere pontis trecenti ad vada incognita fugam inierunt, quorum alij armis alij vndis perierunt. Tandem qui in altera parte fluuij ab hac inſania reuocati cum Petro in viridario remanſerant, vidẽtes quia ſui tam ſæuo martyrio conſumebantur, non vltrà ſe potuerunt cõtinere ab auxilio, ſed induti loricis & galeis, nolẽte volẽte Petro, ad ipſum pontẽ cõuolant. In quo crudeliter hinc & hinc bellum exoritur in ſagittis, gladijs & lanceis. Sed à Bulgaris vado & ponte præuento, nequaquam tranſire potuerunt, ſed fortiter in fugam remiſsi ſunt. Petrus viſa hac ſuorum contritione & fuga, legationem per quendam Bulgarum, qui ſanctam viam decreuerat in Ieruſalem, Duci præfato miſit, quatenus colloquium ſecum pauliſper habere dignaretur, & pacem in Domini nomine vtrinq; componerent. Quod & actum eſt.

Clades è ſuerũ contumacia.

Altera ab intempeſtiua opera.

Legatio de pace.

CAPVT XIIII.

PAce hac diuulgata in populo Petri, & turbine ſedato, quouſq; omnia redirent in concordiam, pedeſtre vulgus rebelle & incorrigibile currus & plauſtra reparans & one-

Iterata cõtumacia iteratæ cladis cauſa.

Digitized by Google

& onerans, viam inſtabant. Quibus Petrus, Folckerus, Reinoldus interdicentes, donec viderent, ſi colloquium procederet in concordiam, nequaquam inſenſatos & rebelles ab incepto auertere poterant. Ciues autem videntes, quia Petrus & maiores exercitus obſtaculo viæ euntibus erant, & plauſtris ac curribus obſtabant, arbitrati ſunt, quòd cum vulgo fugam aptaſſent.

Bulgarorum eruptio.

Quapropter à porta vrbis exilientes cum militibus Ducis, inſecuti ſunt eos in manu forti, & ad duo milliaria grauis occiſio & captiuatio facta eſt ab his retardati exercitus.

Manubiæ.

Plauſtrum, ſuper quod erat ſcrinium Petri plenum innumerabilis auri & argenti, captum & retentum eſt, & ad Niczh vnà cum captiuatis reductum, & in ærario Ducis repoſitum. Cætera ſpolia militibus diuiſa ſunt: viri ſine numero cæſi ſunt, pueri cum matribus abducti, mulieres nuptæ & innuptæ, quarum ignoratur numerus.

Petrus fugam capeſſit.

Petrus verò & omnis manus illius, quæ euadere potuit, per opacum & ſpacioſum nemus, pars per abrupta montium, pars per deſerta loca diſperſi, vt oues à lupis fugam maturabant. Tandem Petrus, Reinoldus de Breis, VValterus, filius VValeramni de Bretoil, Godefridus Burel, Folckerus Aurelienſis omnes hi cum quingentis ſolùmodò poſt hanc fugam in vertice cuiuſdam montis caſu conuenerunt.

Recolligit palantes.

Nec enim de quadraginta millibus plures remanſiſſe viſi ſunt. Tunc verò Petrus conſiderans, quia gens & exercitus eius grauiter imminutus eſt, anxiè in diuerſa meditatur, & vehementi ſuſpirio dolet diſſipatas legiones, & tot millia ſuorum cecidiſſe, Bulgarorum autem vnum ſolummodo perijſſe, miratus, ſi adhuc quiſpiam de quadraginta millibus profugis ac diſperſis viueret. Vnde ex ipſius ſententia & viſione hi, qui ſecum in montis cacumine cõſtiterant fugientes, ſignis & cornibus perſtrepunt, vt peregrini, quacunq; diſperſi eſſent per montes & ſyluas ac loca deſerta, audito ſigno Petri ſuorumq; in vnum reuertentes coadunarentur, & iter, quod cœperant, iterarent. Nec primùm dies inclinata fuit, quòd audito ſigno ad ſeptem millia collecta ſunt. Sic adunati, & à diſperſione reuerſi,

Digitized by Google

reuerſi, viæ iteratò inſiſtunt, & ad ciuitatem quãdam rebus vacuam & ciuibus applicuerunt. Vbi caſtra figentes, ſocios profugos ac diſperſos præſtolati ſunt. Sed minimè alimenta in locis deſertis reperire aut inueſtigare potuerunt, nimiam ibi tolerantes penuriam: quia plauſtra & currus, frumentum, hordeum carneſq; ferentes ad edendum, ſupra duo millia amiſerant, neminem videntem aut aliquid offerentem inuenientes. In menſe itaq; Iulio hæc aduerſa illis contigerant, quando hac in regione frumenta & ſegetes maturæ iam ad meſſem flaueſcunt. Anguſtiato itaq; fame populo, viſum eſt viris conſilio cautiſsimis, vt ſegetes maturas repertas in campeſtribus deſertæ & vacuæ ciuitatis igne torrerent, & torrida grana excuterent, quibus populus ieiunus ſuſtentari poſſet. Hoc etenim ſuſtentaculo annonæ tribus diebus vixit populus, quouſq; profugi & diſperſi ad triginta millia readunati ſunt, præter decẽ millia quę perierant.

Commeatus ex immaturis frugibus.

CAPVT XIIII.

Interea nuncij Ducis ad Dominum Imperatorem Conſtantinopolin præceſſerunt, qui ſibi vniuerſa in malo de actibus & infortunio retulerunt, nempe qualiter exercitus Vngaros Maleuillæ occiderit, & quomodo ad ciuitatem Nicæ veniens, pro benefactis mala ciuibus reddiderit: ſed non tamen hoc impunè præſumſerit. Imperator hæc audiens, Petro legatos dirigit, qui Petrum, vacua & deſerta ciuitate relicta, in vrbem Sternitz cum omni comitatu ſuo profectũ repererunt, ex edicto Imperatoris hæc illi nuncia ferentes: Petre, Domino Imperatori graues de te tuiſq; querimoniæ allatæ ſunt, eò quòd in regno ipſius prædam & ſeditionem tuus fecerit exercitus. Quapropter ex imperio ipſius interdicitur tibi, ne vltra tres dies morã facias in aliqua regni ſui ciuitate, donec vrbem Conſtantinopolin ingrediaris. Ciuitatibus autem omnibus, per quas tranſiturus es, ex imperatoria iuſsione præcipimus, vt pacificè tibi omnia tuiſq; vendant, & quia Chriſtianus es, Chriſtianiq; tui conſocij, non vltrà iter tuum impediant. Et quicquid

Petrus accuſatur Alexio Imp.

Euocatur Conſtantinopolin.

Digitized by Google

quid in ſuperbia & furore ſatellites tui aduerſus Ducem Nichitam deliquerunt, prorſus tibi remittit: ſcit enim, quòd pro hac iniuria grauiter pœnas exſoluiſtis. Petrus hac audita Domini Imperatoris legatione pacifica, non modicum gauiſus, & præ gaudio lachrymatus, gratias Deo retulit, qui poſt nimiam & ſeueram correptionem, nec immeritam, ſibi ſuiſq; dedit gratiam in conſpectu tam magnifici & nominatiſsimi Imperatoris.

CAPVT XV.

Petri iter Conſtantinopol.

Græci peregrinatores ſtipe ſubleuant.

IGitur mandatis illius obœdiens, à Sternitz ciuitate proceſsit, & ad vrbem Phinopolin cum omni populo ſuo ſeceſsit. Vbi vniuerſo caſu & infortunio ſuo recitato in audientia omnium Græcorum ciuium, plurima Byzantiorum, argenti, equorum & mulorum munera ſuſcepit pro nomine Ieſu & timore Dei, omnibus ſuper eum miſericordia motis. Deinde poſt tertiam lucem hilaris & lætus in largitate rerum neceſſariarum migrans, Adrianopolin ſeceſsit. Vbi duobus ſolummodò diebus hoſpitio remoratus extra muros vrbis, tertiâ luce exorta inde receſsit. Nam ſecunda legatio Imperatoris ſolicitabat eum, vt Conſtantinopolin maturaret iter: quia feruebat Imperator deſiderio videndi eundem Petrum propter famam, quam de illo audierat. Vt autem ventum eſt Conſtantinopolin, exercitus Petri iuſſus eſt procul à ciuitate hoſpitari, quibus emendi licentia pleniter conceſſa eſt.

Altera Imperatoris legatio.

CAPVT XVI.

Petrus ſiſtitur Imperatori.

PEtrus verò ſtatura puſillus, ſed ſermone & corde magnus, in præſentiam Imperatoris cum ſolo Folkerò introducitur à legatis ipſius Imperatoris, vt videret, ſi eſſet, ſicut de illo fama erat. Petrus verò introiens ad Imperatorem confidenter, in nomine Domini Ieſu Chriſti ſalutauit, & quia in ipſius Chriſti amore & gratia ad viſitan-

dum ſanctum eius ſepulcrum ex patria ſua ſeceſſerit, recitat per ſingula, & aduerſitates, quas iam in breui pertulerit, commemorat, viros potentiſsimos, Comites & Duces nobiliſsimos, ſe poſt modicum ſubſecuturos denunciat, qui cauſa viſendi dominicum ſepulcrum ardentiſs. deſiderio pariter viam inſiſtere Ieruſalem decreuerint. Imperator autem viſo Petro, & animi illius intentione ex ipſius verbis cognita, quid velit aut quid de ſuo cupiat, requirit. Qui vt miſericorditer accipiat, precatur vnde ſuſtentationem vitæ cum ſuis habeat, aſſerens quanta & quàm innumerabilia bona ex imprudentia & rebellione ſuorum amiſerit. Imperator hac Petri humilitate audita, motus miſericordia, ducentos Byzantios aureos ſibi dari iuſsit: de moneta verò quæ dicitur Tartaron, modium vnũ exercitui illius erogauit. Poſt hæc Petrus à colloquio & palatio Imperatoris regreſſus, & benignè ab eo commendatus, ſolummodò quinq; diebus requieuit in campis & prædio ad Conſtantinopolin, vbi ſimul VValterus Senzauehor ſua locauit tentoria, ſocius factus ab ipſo die & deinceps admixtis copijs, armis & vniuerſis vſui neceſſarijs. Deinde diebus quinq; completis, tentoria ſua amouentes, brachium maris S. Georgij nauigio & auxilio Imperatoris ſuperant, & terminos * Cappadociæ intrantes, per montana ingreſsi ſunt Nicomediam, ibidem pernoctantes. Et poſt hæc ad portum, qui vocatur Ciuitot, caſtra metati ſunt. Illuc aſsiduè mercatores admouebant naues onuſtas cibarijs vini, frumenti, olei & hordei caſeorumq; abundantia, vendentes omnia peregrinis in æquitate & menſura. In hac itaq; neceſſariorũ plenitudine gaudentibus, & corpora feſſa curantibus, aſſunt nuncij Chriſtianiſsimi Imperatoris, qui Petro exercituiq; eius interdixerunt iter verſus montana Nicææ vrbis, propter inſidias & incurſus Turcorum, donec amplior numerus aſſuturorum Chriſtianorum illis accreſceret. Petrus verò audiens, legationi &

Impetrat ſuis pecuniam in eleemoſynam.

Tartaron.

Vualterus Senzauehor iungit ſe cum Petro.

Traijciunt ambo copias in Aſiam.

* Bithyniæ. Idẽ σφάλμα infrà reperias li. 2. cap. 17. & 21. Vide Tyriũ li. 1. c. 22.

Fides Imperatoris.

Digitized by Google

legationi & conſilio Imperatoris acquieuit, vt & vniuerſus populus Chriſtianorum. Et curriculo duorum menſium illic in pace & lætitia epulati, moram fecerunt, ſecurè ab omni hoſtili impetu dormientes.

CAPVT XVII.

Peregrinatorum proteruia.

POſt duos itaq; menſes laſciui & effrenes facti præ otio & inæſtimabili copia ciborum, vocem Petri non audientes, ſed contra voluntatem illius, in terram Nicææ vrbis & regni Solymani, Ducis Turcorum, per mõtana ingreſsi

Rapinæ.

ſunt, deprædati armenta, boues, oues, hircos, greges Græcorum, Turcis famulantium, & ad ſocios deferentes. Petrus hæc intuens, triſti animo accepit, ſciens, quia non impunè ferrent. Vnde ſæpius admonuit, ne vlterius prædam hanc iuxta conſilium Imperatoris contingerent. Sed fruſtra inſipienti & rebelli populo locutus eſt. His itaq; proſperè ſuccedentibus, & nullam adhuc prædarum excuſsionem metuentibus, viſum eſt animoſis & ventoſis iuuenibus, quatenus aſſumta manu de exercitu, prædam in pratis & paſcuis ante muros ciuitatis Nicæę in conſpectu Turcorum raperent & abducerent. Quapropter ad ſeptem millia peditum conglobati cum equitibus tantum trecentis loricatis, in vexillorum ſuorum eleuatione & tumultu nimio profecti, ſeptingentos boues cum cæteris pecoribus à pratis Nicææ vrbis abduxerunt, & ad tabernacula Petri remeantes, plenum & pingue fecerunt conuiuium, plurimum

ὀδοπόριον.

verò gregis vendiderunt Græcis & nautis Imperatori ſubditis. Videntes autem Teutonici, quia Romanis Francigenis res proſperè ſucceſsit, & quòd ſine impedimento toties cum præda ſua reuerſi ſunt, accenſi & ipſi rapinarum auaritia, ad tria millia in vnum conferuntur peditum, equites ducenti tantùm: & in ſignis oſtreis & purpureis ſemitam per eadem montana ingreſsi, ad caſtellum quoddam Solymani, viri magnifici, Ducis & principis Turcorum, peruenerunt, vbi montana terminantur & ſylua, diſtans à Nicęa ſpacio trium milliariũ. Aggreſsi ſunt autem omni virtute

Germani Francorũ exemplo animati.

SOLYMANVS, Satrapa Turcorũ.

armorum

armorum & fremitu bellico præfatum caſtellum, quouſq; habitatores illius expugnatos percuſſerunt in ore gladij, Græcis Chriſtianis ſolummodò parcentes: cæteri omnes in ipſo præſidio inuenti, aut cæſi aut eiecti ſunt. Expugnato itaq; præſidio, & habitatoribus eius expulſis, in abundantia alimentorum illic reperta lætati ſunt. Et victoria hac iocundati, conſilium inuicem dederunt, vt in præſidio hoc remanentes, terras Solymani & principatum eius facilè in virtute ſua obtinerent, prædas & eſcas vndiq; comportarent, & ſecurè Solymanum debilitarent, quouſq; magnorum principum promiſſus exercitus propinquaret.

¶ μάταιοι μάταια λογίζονται δι' ἐπιθυμίας.

CAPVT XVIII.

Solymani apparatus bellicus.

¶ Vide infrà lib. 4. cap. 51.

Expeditio in Germanos.

Sarceſſus.

SOlymanus autem, Dux & Princeps exercitus Turcorum, aduentu Chriſtianorum audito, tum prædâ & rapinis, ſuorum quindecim millia ab omni Romania & regno Corrozan contraxit, viros peritiſsimos belli in arcu corneo & oſſeo, & ſagittarios agiliſsimos. Quibus congregatis, poſt duos dies Teutonicorum victoriæ ad vrbem Nicæam reuertitur de terra longinqua cum adunatione validiſsima. Vbi amplior ira & dolor illi auctus eſt ex fama Alemanorum & inuaſione præſidij, quod amiſerat, & ſtrage ac eiectione virorum ſuorum. Deinde tertiæ diei ſole orto, Solymanus cum omni comitatu ſuo caſtra metatus, à Nicæa præſidio, quod Teutonici inuaſerant, applicuit. Quod ſigniferi illius in virtute ſagittariorum fortiter aſsilientes, Teutonicos in mœnibus atrociter reſiſtentes ſagittis crudeliter infigunt ac fatigant, quouſq; ad defenſionem vltrà ſtare non valentes, à muro & mœnibus immoderato grandine ſagittarum retruſi ſunt, infra præſidium protectionem à iaculis nudi & anguſtiati quærentes. Turci verò videntes, quia Alemanos à muris & mœnibus repreſſerant, trans muros & mœnia tranſcendere parant. Sed Alemani, qui infra præſidium erant, vitæ ſoliciti & ſtudioſi, penetrare volentibus lanceas opponebant, alij gladijs & bipennibus in faciem illis reſiſtebant, quouſq; non vltrà conſcendere auſi ſunt.

Turci igitur hac ſagittarum impugnatione, & nimio grandine Alemanos abſterrere non valentes, comportauerunt omnia lignorum genera ad ipſam ianuam præſidij. Quæ igne ſubmiſſo combuſta eſt, & plurima ædificia, quæ erant in arce, donec flamma & calore inualeſcente, alij exuſti ſunt, alij à muris ſalutem ſperantes deſiliunt. Sed Turci, qui foris erant, exeuntes & fugientes enſe trucidabant, alios vultu & corpore iuuenili venuſtos circiter ducentos abduxerunt captiuos, cæteri omnes gladio & ſagitta conſumti ſunt.

CAPVT XIX.

Terror è clade Germanorũ.

VLtione hac graui Solymano cum ſuis & cum Alemanis captiuis regreſſo, fama tam crudeliſsimæ necis Teutonicorum perlata eſt in caſtris Petri. Vnde animi & corda cunctorum vehementi conſternata ſunt dolore ſuper interitu confratrum ſuorum. Hoc ergo infortunio ſuorum moti, ſæpius conſilijs inter ſe vtuntur, vtrum recenter in vltionem illorum inſurgerent, an Petrum opperirentur. Ante hos enim dies Petrus Conſtantinopolin ad Imperatorem migrauerat, pro exercitu ſuo rogaturus, vt illis venditionem neceſſariorum alleuiaret. Conſilium autem inter ſe habentibus, VValterus Senzauehor omnino ſe in vltionem fratrum ire contradixit, donec euentus rei planius innoteſceret, & præſentia Petri adeſſet, cuius conſilio omnia acturi eſſent. Hoc conſilio VValteri ſedatus eſt populus octo diebus, præſtolans aduentum Petri. Sed nequaquam adhuc potuit ab Imperatore redeundi licentiam habere. Octauo dehinc die Turci viri militares, & arte belli illuſtres, ſurrexerunt ab vrbe Nicæa numero centum, regionem & vrbes in montanis ſitas perluſtrantes, ſcire & intelligere volentes de præda & rapinis, quas Galli adduxerant. Ibi ipſa die plurimos peregrinos, hac & illac vagantes, diuerſis in locis, interdum decem, interdum quindecim, aut eo amplius, decollaſſe perhibentur. Hoc deniq; rumore in caſtris Petri rurſus ventilato, ſcilicet Turcos adeſſe,

Petri ad Imp. legatio.

VValterus Senzauehor ſedat tumultũ.

Excurſiones Turcorum.

Digitized by Google

adeſſe, & ſuos circumuagos decollaſſe, omnino excuſant credere, tam longè eos à Nicæa deſcendiſſe. Sed tamen aliqui conſilium dederunt, vt eos perſequerentur, ſi adhuc in finibus illis reperiri poſſent.

CAPVT XX.

INterea veritate comperta, exoritur tumultus in populo, & vnanimiter pedites conueniunt Reinoldum de Breis, VValterum Senzauehor, VValterum quoq; de Bretoil & Folckerum Aureſienſem, qui erant principes exercitus Petri, quatenus ad vindictam fratrum conſurgerent aduerſus Turcorum audaciam. Sed hi prorſus ituros ſe negant, donec Petri præſentiam & conſilium haberent. Godefridus autem Burel, magiſter peditum, illorum reſponſis auditis, timidos minimè in bello valere tam egregios milites aſſerens, ſæpius ſermone aſpero improperabat viris his, qui Turcos perſequi in vltionem fratrum cæteros ſocios prohiberent. E contrà primores legionis contumelias & improperia illius ſuorumq; ſequacium vltrà ferre non valentes, ira & indignatione grauiter moti, ituros ſe pollicentur aduerſus Turcorum vires & inſidias, etiamſi mori contingat illos in prælio. Nec mora, ſurgente primo diluculo quartæ diei, per vniuerſa caſtra, iubentur armari vniuerſi equites & pedites, & ſignis cornicinum intonare, & ad bellum congregari. Soli inermes & infirmi cum fœmineo ſexu innumerabiles in caſtris relicti ſunt. Armati verò & vniuerſi congregati ad vigintiquinq; millia peditum & quingentos equites loricatos, viam inſiſtunt ad vrbem Nicæam, vt Ducem Solymanum & cæteros Turcos, bello laceſſentes, in vltionem confratrum cum eis prælium committerent. In ſex acies itaq; diuiſi & ordinati, & quibuſq; vexillis attitulati, in dextro & in ſiniſtro incedebant. Vix tria milliaria à portu & ſtatione Ciuitot proceſſerant, abſente, & omni ignorante Petro, per prædictam ſyluam &

Pedites & exercitus Christiani pugnā deposcant.

Importuni Godefridi Burelli clamores.

Expeditio in Turcos decreta & suscepta.

nam & montana in vociferatione & tumultu vehementi gloriantes & intonantes, & ecce Solymanus cum omni comitatu ſuo intolerabili eandem ſyluam ex fronte altera intrauerat, à Nicæa vrbe deſcendens, vt repentino tumultu Gallos in caſtris incurreret, & neſcios ac improuiſos in ore gladij vniuerſos conſumeret atq; deleret. Hic audito aduentu & vehementi ſtrepitu Chriſtianorum, miratur nimium, quidnam tumultus is voluerit: nam latebant eum vniuerſa, quæ Chriſtiani decreuerant. Statimq; peregrinos adeſſe intelligens, ſuos ſic alloquitur: Ecce Franci, ad quos tendimus, aſſunt. Certum autem ſit vobis, quia aduerſum nos pugnaturi veniunt. Sed quantocius à ſylua & montanis recedamus in apertam camporum planiciem, vbi liberè cum eis prælia conſeramus, & nullum inuenire poſsint refugium. Quod ita ad vocem Solymani actum eſt, & in ſilentio magno à ſyluis & montanis egreſsi ſunt.

Solymanus bellator impiger.

Eiuſdem ſtratagema. a

a ¶ *De hoc ſtratagematis genere Agathias in fine lib. 1. vbi ab Hunnorum gentibus primum adinuentum dicit.*

CAPVT XXI.

FRancigenæ autem Solymani ignorantes aduentum, à ſyluis & montanis in clamore & alta vociferatione procedebant, tunc primùm Solymani acies medijs campis intuentes, & eos ad prælium operientes. Quibus viſis, inuicem ſe confortare in nomine Domini cœperunt, duaſque acies præmittunt, quæ quingentos equites habebant. Solymanus autem duas acies præmiſſas intuens, frena ſine tardatione laxat equi, laxantq; ſui, & inaudita atq; intolerabili vociferatione reddunt attonitos & ſtupefactos milites catholicos. Dehinc ſagittarum grandine per medias irruunt acies, quæ grauiter attritæ & diſsipatæ, à ſubſequente ſua multitudine diuiſæ ſunt. Audita hac armorum concuſsione, & vociferantium Turcorum crudeli inſecutione, poſtremi exercitus, qui nondum à ſylua proceſſerant, in vnum conglobantur in anguſta ſemita, per quam venerant, ad reſiſtendum & prohibendum ſemitæ anguſtiam

Chriſtianorũ acies.

Solymanus pugnæ initiũ facit.

ſtiam & montana. Prædictæ verò acies, per quas Turci à ſocietate diuiſas irruperant, ad ſyluam & montana reditum non habentes, verſus Nicæam iter arripiunt. De qua extemplo reuerſi, fortiter inclamantes per medios Turcos reuolant: & ſeſe tam equites quàm pedites inuicem commonentes, ducentos milites Turcorum in momento peremerunt. Turci autem videntes quia virtus equitum præualuiſſet in concertatione ſuorum, equos eorum tranſmiſsis ſagittis vulnerant, & ſic in pedibus fortiſsimos athletas Chriſti reddunt.

ἄρης ἀλλοπρόσαλλος.

CAPVT XXII.

VBi VValterus Senzauehor trans loricam & præcordia ſeptem ſagittis infixus occubuit, Reinoldus de Breis & Folckerus * Carnutenſis, viri nominatiſsimi in terra ſua, ſimili martyrio ab hoſtibus conſumti ceciderunt, ſed non ſine magna ſtrage Turcorum. VValterus verò de Bretoil, filius VValramni, & Godefridus Burel, magiſter peditũ, inter vepres & dumeta fuga elapſi, per anguſtam ſemitam, qua tota manus ſubtracta à prælio, & in vnum collecta habebatur, reuerſi ſunt. Quorum fuga ac deſolatione cognita, vniuerſi in fugam verſi ſunt, accelerantes iter verſus Ciuitot, eadem via qua venerant, parum ſe defendentes ab hoſtibus. Turci itaq; gaudentes proſpero ſucceſſu victoriæ, detruncabant miſeram manum peregrinorum, quos ſpacio trium milliarium cędendo vſq; ad tẽtoria Petri perſecuti ſunt. Tentoria verò intrantes, quotquot repererunt languidos ac debiles, clericos, Monachos, mulieres grandæuas, pueros ſugentes, omnemq; ætatem gladio extinxerunt, ſolummodò puellas teneras & moniales, quarum facies & forma oculis eorum placere videbatur, iuueneſque imberbes & vultu venuſtos abduxerunt, pecuniam, veſtes, mulos, equos & omnia precioſiora cum ipſis tentorijs Nicæam aſportârunt. Eſt autem ſupra littus maris iuxta prædictum Ciuitot pręſidium quoddam antiquũ & deſertum, ad quod tria millia peregrinorum fugam arripientes, in-

Cædes procerum Chriſtianorum.

* Suprà Aurtlienſa nominauit.

Vualterus & Godefridus fugæ Principes.

Turcorum victoria.

Immanitas.

Receptaculũ profugorum.

Digitized by Google

greſsi ſunt dirutum præſidium pro ſpe defenſionis. Sed portas & obſtacula nulla reperientes, clypeos pro porta, ſicut anxij & auxilio deſtituti, cum ingenti mole ſaxorum oſtio aduolucrunt, lanceis tantùm & arcu ligneo & miſsilibus ſaxis viriliter pro vitæ neceſsitate ſe defendentes ab hoſtibus. Turci verò videntes ſe parum proficere in cæde incluſorum, vndiq; cinxerunt præſidium, quod erat ſine tecto, ſagittas in altum intorquentes, vt ab æthere reuertentes in verticem, & in corpora incluſorum corruentes, miſellos extinguerent, cæteriq; hoc viſo in deditionem cogerentur. Plurimi ſic læſi & extincti illic fuiſſe referuntur. Sed crudeliorem ab impijs pœnam metuientes, non armis non vi exire coacti ſunt.

CAPVT XXIIII.

Profugi obſeſsi fortiter agũt. IAm ſol mediam diem peregerat, quando hæc tria millia præſidium ingreſſa à Turcis obſeſsi ſunt. Sed fortiter pro vitæ neceſsitate ſe defendentes, nullo tamen ingenio, aut in ipſius noctis vmbra ab hoc præſidio potuerunt diuelli: donec nuncius quidam Græcus fidelis & catholicus, noctu nauigio mare tranſiens, Petro, in ciuitate regia reperto, omnia pericula eorum retulit, & cæterorum caſum & conſumtionem. *Petri Er. pietas.* Petrus agnito periculo ſuorum & infortunio conſumtorum, lugens ac dolens, Imperatorem humiliter deprecatur, quatenus miſellis peregrinis paucis, tot millium reliquijs, in nomine Ieſu Chriſti ſubueniat, & non à tantis carnificibus deſolatos & anxiatos cõſumi patiatur. *Turcopoli.* Imperator audito Petro de caſu & obſidione ſuorum, motus eſt miſericordia, & vndiq; Turcopolis accitis, & cunctis nationibus regni ſui, præcepit ſub omni feſtinatione trans brachium maris fugitiuis & obſeſsis Chriſtianis ſubuenire, & Turcos ab obſidione expugnatos effugare. *Fuga Turcorum.* Turci autem Imperatoris edicto comperto, media nocte cum captiuis Chriſtianis & ſpolijs plurimis à præſidio ſe mouerunt, & ſic incluſi & obſeſsi peregrini milites ab impijs liberati ſunt.

Digitized by Google

CAPVT XXIIII.

NOn multo temporis interuallo poſt Petri tranſitum, quidam presbyter, a Godeſchalcus nomine, Teutonicus natione, incola fluminis Rheni, eiuſdem viæ in Ieruſalem amore & deſiderio ſuccenſus ex Petri admonitione, plurimorum corda ex diuerſis nationibus ad inſtandum pariter viam ſuo excitauit ſermone, & ex diuerſis regionibus Lotharingiæ, Orientalis Franciæ, Bauariæ, Alemauiæ ſupra quindecim millia contraxit, tam militaris quàm pedeſtris vulgi, qui pecunia ineffabili cum cæteris rebus neceſſarijs collecta, iter ſuum pacificè vſq; in regnum Vngariæ continuaſſe perhibentur. Ad portam verò Meſeburg & eius præſidium gratia regis Kalomani venientes, honorificè introducti ſunt. Quibus etiam conceſſa eſt licentia emendi vitę neceſſaria, & pax vtrinq; indicta ex præcepto regis, ne qua ſeditio à tanto exercitu oriretur. Sed dũ per aliquot dies moram illic facerent, & vagari cœpiſſent, Bauari verò & Sueui, gens animoſa, & cæteri fatui modum potandi excederent, pacem indictam violant, Vngaris vinum, hordeum & cætera neceſſaria paulatim auferentes, ad vltimũ oues & boues per agros rapientes occiderũt, teſiſtentes quoq; & excutere volentes peremerunt, cæteraq; plurima flagitia, quæ omnia referre nequimus, perpetrârunt, ſicut gens ruſticano more inſulſa, indiſciplinata & indomita. Iuuenem quendam Vngarum, vt aiunt qui pręſentes fuerunt, pro viliſsima contentione palo per ſecreta naturæ transfixerunt in fori platea. Cuius rei, & cæterarum iniuriarũ, querimonia vſq; ad aures Regis ſuorumq; principum perlata eſt.

III. EXPEDITIO Godeſchalci è Germania.

Meſeburg.

¶ *De hac Arnoldus Lubec. li. 2 cap. 3. Vrſpergenſis nominat VVeiſſenburg. Friſingẽſis li. 1. de rebus geſtis Friderici. 1. c. 32. portã Meſiam.*

Sueui gens animoſa.

Ebrietas μανίας μελέτη.

a ¶ *Addit Vrſpergenſis alterum presbyterum Volckmarum, & vtrumq; laniena in Iudæos inſimulat. Eodem pacto temporibus Conradi III. Cæſ. Rudolfum Monachum, dum populum ad crucem accipiendam accendit, imprudenter doctrinæ ſuæ interſeruiſſe, vt Iudæi, tanquam Chriſtianæ religionis hoſtes, trucidarentur, Friſingenſis auctor eſt lib. 1. de rebus geſtis Friderici 1. cap. 37.*

¶ *Variat de hac hiſtoria Vrſpergẽſis.*

Digitized by Google

CAPVT XXV.

Vngari parant vindictam.

REx hac inquietatus infamia, totaq; illius domo turbata, præcepit ſatellitibus ſuis ſe armare, & ſigno totam Vngariam in vltionem huius facinoris cæterarumq; contumeliarum commoueri, & nulli peregrinorum parcere, eo quòd fœdam rem perpetraſſent. Mox exercitus Godeſcalci tam crudele mandatum Regis ad internecionem eorum intelligentes, ſignis intonuerunt per vniuerſas ſocietates, & in campo Belegraue ſecus oratorium S. Martini conglobati ſunt. Nec mora, regia virtus totius regni Vngariæ in armis affuit, vt populum conglobatum diſturbaret. Sed fortiter reſiſtentes, ſicut anxios & vitæ ſollicitos, in gladijs & lanceis & ſagittis Teutonicos repererũt. Quapropter & ipſi minus eos aggredi auſi ſunt. Vt ergo viderunt, quia illis res erat pro anima, & non ſine inæſtimabili damno cum Gallis committere poſſent, blandè eis in dolo locuti ſunt in hunc modum: Peruenit querimonia ad Dominum noſtrum Regem de iniurijs, quas regno ſuo intuliſtis. Sed arbitratur vos nõ omnes huius facinoris reos, eo quòd plurimi inter vos ſenſati habeantur, & non minus vos moleſtauerit pax violata, quàm ipſum Regem & ſuos. Vnde ſi Domino Regi ſatisfacere vultis, & principes terræ placare, oportet & neceſſe eſt, vt omnia arma veſtra in manum Domini Regis reddatis, & ex conſilio noſtro pacificos vos exhibeatis, in ditionem verò Regis cum omni pecunia, quam habetis, intrantes, iram eius mitigetis, & ſic gratiam in oculis eius inueniatis. Sin autem aliud egeritis, nec vnus quidem veſtrum ante faciem eius ſuorumq; viuere poterit, quia contumeliam & iniuriam nimiam in regno eius exercuiſtis. Godeſcalcus igitur & cæteri viri ſenſati hoc audientes, & puram fidem ex his credentes verbis, & quia Vngari Chriſtianæ erant profeſsionis, vniuerſo cœtui conſilium dederunt, quatenus iuxta hunc ſermonem ad ſatisfaciendum Regi arma redderent, & ſic omnia in pacem & concordiam redirent. Acquieuerunt vniuerſi huic conſilio, &

Formidãt Germanos armatos.

Aſtu agũt.

Digitized by Google

lio, & loricas, galeas & omnia arma totamq; pecuniam, ſtipendium vitæ ſuæ ſcilicet in Ieruſalem, in manus magiſtratus Regis reddiderunt, ac humiles & tremefacti colla ſua Regi ſubdiderunt, totius miſericordiæ & humanitatis certi erga Regem conſequendæ. Miniſtri verò Regis & milites vniuerſa arma palatio Regis intulerunt in conclaui, pecuniam & cætera precioſiora, quæ tantus congeſſerat exercitus, in ærarium Regis deputauerunt. Sic armis vniuerſorum in conclaui repoſitis, omnem clementiam, quam policiti ſunt Regem in populo habiturum, mentiti ſunt, quin potius crudeli ſtrage irruentes in eos, inermes ac nudos detruncabant, ac cædem immaniſsimam in eos exercebant, adeò vt ſicut hi pro vero affirmant, qui præſentes vix euaſerunt, extinctis & occiſis corporibus & ſanguine tota planicies Belegraue occuparetur, & pauci ab hoc martyrio liberarentur. *Mactant inermes.*

CAPVT XXVI.

EOdem anno, æſtatis tempore inchoante, quo Petrus & Godeſcalcus congregato exercitu præceſſerant, poſtmodum ex diuerſis regnis & terris, ſcilicet è regno Franciæ, Angliæ, Flandriæ, Lotharingiæ gens copioſa & innumerabilis Chriſtianorum, igne diuini amoris flagrans, & crucis ſigno ſuſcepto, vndiq; inceſſanter per turmas ſuas confluebant cum omni ſuppellectile & ſubſtantia rerum & inſtrumentis armorum, quibus Ieruſalem proficiſcentes indigebant. His itaq; per turmas ex diuerſis regnis & ciuitatibus in vnum collectis, ſed nequaquam ab illicitis & fornicarijs commixtionibus auerſis, immoderata erat cómeſſatio, cum mulieribus & cum puellis, ſub eiuſdem leuitatis intentione egreſsis, aſsidua delectatio, & in omni temeritate ſub huius viæ occaſione gloriatio. *IIII. EXPEDITIO è diuerſis nationibus.* *Flagitia multitudinis.*

CAPVT XXVII.

VNde neſcio ſi vel Domini iudicio, aut aliquo animi errore, ſpiritu crudelitatis aduerſus Iudæorum populum ſurrexerunt per quaſcunq; ciuitates diſperſum, & crudeliſsimam *Iudæorum lanienа.*

Digitized by Google

deliſsimam in eos exercuerunt necem, & præcipuè in regno Lotharingiæ, aſſerentes, adeſſe principium expeditionis ſuæ & obſequij contra hoſtes fidei Chriſtianæ. Hæc ſtrages Iudæorum primùm in ciuitate Colonienſi à ciuibus acta eſt: qui ſubitò irruentes in modicam manum illorum, plurimos graui vulnere detruncauerunt, domos & ſynagogas eorum ſubuerterunt, plurimum pecuniæ inter ſe diuidentes. Hac ergo crudelitate viſa, circiter ducenti in ſilentio noctis Nuſsiam nauigio fugam inierunt, quos peregrini & cruce ſignati comperientes, nec vnum quidem viuum reliquerunt, ſed ſimili mulctatos ſtrage rebus omnibus ſpoliauerunt.

CAPVT XXVIII.

Iudæi Moguntini fruſtra protectionẽ ab Archiepiſcopo expectant.

NEc mora, poſt hæc viam inſiſtentes, ſicut deuouerant, in multitudine graui Moguntiam peruenerunt. Vbi Comes *a* Emicho, vir nobiliſsimus, & in hac regione potentiſsimus, cum nimia Teutonicorum manu præſtolabatur aduentum peregrinorum, de diuerſis locis regia via illic cõfluentiũ. Iudæi verò ciuitatis illius intelligentes necẽ cõfratrũ ſuorũ, nec manꝰ tãtorũ ſe poſſe euadere, ad Epiſcopũ Rothardũ ſpe ſalutis cõfugiunt, theſauros infinitos in cuſtodiã & fidẽ illius reponentes, multumq; de protectione eius, quia ciuitatis eiuſdem erat Epiſcopus, cõfidentes. Hic autem ſummus ſacerdos ciuitatis pecuniam inauditam ab eis receptam cautè repoſuit, Iudæos in ſpacioſiſsimo domus ſuæ * ſolærio à ſpecie Comitis Emichonis & eius ſequacium conſtituit, vt illic in tutiſsimo ac firmiſsimo habitaculo ſalui & ſani remanerent. Verùm Emicho & cætera manus habito conſilio, orto ſole diei in ſagittis & lanceis in ſolærio Iudæos aſsiliunt, quos, fractis ſeris & ianuis, expugnatos ad ſeptingentos peremerunt, fruſtra reſiſtentes cõtra tot milliũ vires & aſſultus. Mulieres pariter trucidauerunt, pueros teneros cuiuſque ætatis & ſexus in ore gladij percuſſerunt. Iudæi verò videntes Chriſtianos hoſtes in ſe ſuoſq; paruulos inſurgere, & nulli ætati parcere,

* Vox eſt Germanica. Latini atrium aut tabulatũ dicerent.

Conficiuntur ab Emichone.

ipſi

ipſi quoq; in ſe ſuoſq; cõfratres, natoſq;, mulieres, matres & ſorores irruerunt, & mutua cæde peremerunt. Matres pueris lactentibus, quod dictu nefas eſt, guttura ferro ſecabant, alios träsforabant, volentes ſic potius manibus proprijs perire, quàm incircumciſorum armis extingui. *Sæuiunt in ſe ipſos.*

a Alemaniæ, vt infrà lib. 2. cap. 1. Leiningenſis ad Rhenum, vt Auentinus lib. 5. De eodem Otho Friſing. lib. 2. cap. 2.

CAPVT XXIX.

HAc Iudæorum cæde tam crudeliter peracta, paucisque elapſis, & paucis timore potius mortis * quàm amore Christianæ profeſsionis baptizatis, cum plurimis illorum ſpolijs Comes Emicho, Clareboldus de Vinduil, Thomas * & omnis illa intolerabilis ſocietas virorum ac mulierum viam Ieruſalem continuârunt, tendentes verſus regnum Vngariæ, vbi tranſitus regia via vniuerſis peregrinis minimè negari ſolebat. Sed his ad prẹſidiũ Regis Meſeburg venientibus, quod fluuij, Danubius & Lintax, paludibus firmant, pons & porta præſidij clauſa reperitur, ex præcepto Regis Vngariæ: quia timor magnus inuaſerat vniuerſos Vngaros pro cęde, quam exercuerant in confratres eorum. Et adhuc fœtebant corpora occiſorum, cùm tantus ſubſecutus eſt exercitus. Erant enim ducenta millia equitum & peditum: ſed equitum vix ad tria millia computabatur numerus. Clauſa itaque ianua, & vniuerſis tranſitu per regnum negato, locauerunt caſtra per camporum planiciem, & nuncios Regi dirigentes, pacemque quærentes, minimè in pace & promiſsione ſua auditi ſunt. Hinc Emicho, Thomas, Clareboldus, viri militari actionẽ illuſtres, cum cautioribus ineunt conſilium, vt Regis terras ex hac parte iacentes vaſtarent, nec hinc recederent, donec trans paludem & fluuium Lintax pons locaretur, per quem muro præſidij aliqua arte appropinquantes transforarent, vt vel ſic tranſitus in-

Emicho cum ſocijs ſe in viam dat.

* Tyrio Vedeloſio.

* Infrà lib. 2. ca. 22. & alibi nominatur de Feria caſtro.

Vngari metuunt talionem.

Denegant tranſitum peregrinatoribus.

Vis vi depulſa.

Digitized by Google

ſitus in virtute ſua pateret. Qui diebus multis à medio menſis Iunij ante præſidium reſidentes, & pontem componentes, ſæpius incluſos expugnabant. Defenſores verò pręſidij fortiter reſiſtentes hinc & hinc iacula intorquebant, & plurimã ſtragem vtrinq; faciebant. Interdum hi ex arce erumpentes in virtute loricatorum, fortiter Gallos citra fluuium & pontem vrgebant, interdum Galli præualentes, Vngaros bello & vulnere aggrauatos vſq; in præſidium remittebant. Die autem quodam circa nonam, Thomas, Clareboldus & VVilhelmus * cum trecentis, lorica & galea indutis, & equo doctis militibus deſcenderunt ad inſidias, vbi tranſitus Vngarorum nauigio ſæpius fiebat ad tuendam terram, ſi fortè cum illis confligere, & bellum cõmittere opportunitas daretur, aut armenta illorum inuenta deprædati poſſent. Illis ergo hac in ſpe deſcendentibus, ſeptingenti milites Regis ad explorandum exercitum Chriſtianorum occurrerunt in equis militaribus & armis. Qui videntes, ab eis ſe nequaquam poſſe effugere, ſubitò Gallorum turmas incurrerunt, & prælia committentes, ſuperati & vulnerati grauiter attriti ſunt, fugam per nota loca facientes, & ſuam in terram triſtes & dolentes nauigio remeantes. In hac conflictione VVilhelmus Principem exercitus Vngarorum & collateralem Regis aggreſſus, virum illuſtrem, & niueis crinibus renitentem, decollauit. Ex hac victoria vniuerſæ legiones totam noctem illam in lætitia vigilem duxerunt, & multos Vngarorum captiuos habuerunt.

* Carpẽtarius, vt Tyrius lib. 1. ca. 29. & auctor infrà lib. 2. cap. 9.

Clades equitũ Vngarorum.

CAPVT XXX.

POſt huiuſmodi plurimas congreſsiones, & cotidianas ſtrages per longum temporis ſpacium, exercitus tædio victus, & eſcarum defectione attenuatus, die conſtituto in virtute loricatorum trans pontem, quem firmauerant, alij conferuntur, alij per paludes diffuſi præſidium Meſeburg fortiter aggrediuntur. Et applicitis ingenijs, duobus in locis muros perforant, Vngaros non parcè anguſtant, donec ferè

Peregrinatorũ obſidentiũ ſucceſſus.

nec ferè omnibus, in craſtino ſi perſiſterent, aperiretur. Rex autem Kalomanus & omnis comitatus eius maturè equos aſcenderunt, parati ad fugam verſus regnum Ruſsiæ, ſi tantam vim Gallorum, ſuperato præſidio, terram ingredi viderent. Pontes enim longa vetuſtate dirutos reparauerant, per quos tranſire poſſent paludes & fluuios in terram Ruſsiæ, ſi neceſsitate cogerentur. Sed dum ferè omnia proſperè ſucceſsiſſent Chriſtianis, & muros grandi foramine penetraſſent, neſcio quo caſu aut infortunio tantus timor vniuerſum exercitum inuaſit, vt in fugam pariter redderentur, vt quaſi oues à lupis irruentibus diſperſi & concuſsi, hac & illac diffugium quærentes ſociorum obliuiſcerentur. Vngari verò videntes tam ſubitò athletas fortes deficere, & fugam maturare, in virtute magna è portis cum Rege exiliunt, ſine tardatione fugientes perſequuntur, plurimam cædem exercentes, & plurimos captiuantes, ac plerunq; noctis in perſecutione conſumentes. Pedeſtris vulgi vtriuſq; ſexus tanta facta eſt occiſio, vt aquæ Danubij & Lintax in ſanguineas mutarentur vndas. Plurimi verò & numero incompatabiles per aquas liberari ſperantes, præ timore imminentis occiſionis Danubij vndis cæco auſu inferuntur; & aquis vehementibus ſuffocantur. Mirabile dictu: tanta fugitiuorum ſubmerſio facta eſt, vt tam ſpacioſi fluminis aquæ præ tot millium corporibus per aliquantum tempus videri non poſſent. Emicho autem Thomas, Clareboldus, VVillehelmus, & alij pauci, quorũ equi curſu adhuc valebant, incolumes euaſerunt, & aliqui, qui in paluſtri herba frutectiſq; latuerunt, aut in opaca nocte fugere potuerunt. Emicho & quidam ſuorum via, qua venerant, reditum fugiendo tenuerunt: Thomas, Clareboldus & plures ſuorum verſus Carinthiam & Italiam fuga elapſi ſunt. Sic manus Domini contra peregrinos eſſe creditur, qui nimis immundicijs & fornicario concubitu in conſpectu eius peccauerant, & exules Iudæos, licet Chriſto contrarios, pecuniæ auaritia magis, quàm pro iuſtitia Domini graui cæde mactauerant, cùm iuſtus iudex ſit Domi-

Terror panicus.

Strages miſerabilis.

Fuga procerum.

Cauſæ acceptæ calamitatis.

nus, & neminem inuitum aut coactum ad iugum fidei catholicæ iubeat venire.

CAPVT XXXI.

Anſer & capella idolatrica.

FVit & aliud ſcelus deteſtabile in hac congregatione pedeſtris populi ſtulti & veſanæ leuitatis, quod Domino odibile & omnibus fidelibus incredibile non dubitatur. Anſerem quendam diuino ſpiritu aſſerebant aſflatum, & capellam non minus eodem repletam, & has ſibi duces huius ſecundæ viæ fecerant in Ieruſalem, quas & nimium venerabantur, ac beſtiali more his intendebant ex tota animi intentione. Quod abſit à fidelibus cordibus, vt Dominus Ieſus à brutis animalibus & inſenſatis ſepulcrum ſui ſanctiſsimi corporis viſitari velit, & hæc fieri Duces Chriſtianarum animarum, quas precio ſanguinis ſui ab idolorum ſpurcitijs reuocatas redimere dignatus eſt: Cùm cœlos aſcenſurus duces & rectores populi ſui ſanctiſsimos & Deo dignos præſules & Abbates præordinauerit, non bruta & inſenſata animalia. Sed quid mirum, ſi modernis temporibus huiuſmodi abominationes, & tam fœda ſcelera, inter aliquas ſocietates tot millium inuenta ſunt, quæ Dominus in caput eorũ reddiderit? cùm temporibus Moyſi & Ioſuæ & cæterorum ſeruorum Domini in medio iuſtorum inuenta ſit iniquitas, & ab eo, qui eſt Dominus vltionum, virga ſuæ maieſtatis correpta & purificata.

Epiſcopi & Abbates doctores Eccleſiæ.

Sẽper eadẽ fabula mũdi.

CHRO-

CHRONICI HIERO-SOLYMITANI LIBER SECVNDVS.

Argumenta Capitum.

I. Cum quibus & quo tempore Dux Godefridus ſecundam inierit profectionem.

II. Principes per internuncios conuenerunt Pannoniæ regem, quare perdiderit populum Domini.

III. Reſponſio Regis, & quomodo Ducem accerſierit.

IIII. Dux Pannoniam ingrediens quàm decenter ſuſceptus ſit, & quid inter eum & regni primores conuenerit.

V. Vbi exercitus iuſſu Ducis caſtra poſuerint.

VI. Obſidibus datis, qualiter Vngariam tranſierint.

VII. Vbi rex obſides reconſignat, & qualiter Rex Græciæ Ducem per internuncios interpellauerit.

VIII. Quid Dux reſalutato Regi mandauerit, & pro retentis Principibus quid egerit.

Digitized by Google

IX. Rex Græcorum quomodo captiuis principibus abſolutis, regno ſuo conſuluerit, Ducem ſimul accerſens.
X. Poſt aliquantas vtrinq; animoſitates tandem Dux cum Imperatore pacem componit.
XI. Cauſa Imperatoris Dux caſtrorum loca mutat; beneuolentiæ nuncios ad eum mittit, rogatus venire diſsimulat.
XII. Imperator alimenta emenda ſubtrahit, exercitus partes Græciæ inuadit.
XIII. Frater Ducis cum periculo populum Ducis transduxit, dimicantes inter ſe partes Dux dirimit.
XIIII. Imperator promiſsis obſidibus Ducem ad ſe inuitat, & quid ipſe Dux legatis Boemundi reſponderit.
XV. Filio Imperatoris obſide accepto, Dux curiam ingreditur.
XVI. Quàm glorioſè Dux ab Imperatore ſuſceptus ſit & exhibitus, & quid inter eos conuenerit.
XVII. Monitu Imperatoris populus Domini

Digitized by Google

mini in Cappadociam migrat: Dux Imperatorem pro neceſſarijs rebus ſæpius interpellat.

XVIII. Boemundus adueniens, ægrè perſuaſus eſt Imperatoris homo fieri.

XIX. Nepos Boemundi clanculo digreditur: Dux cum ſuis decenter ab Imperatore dimittitur: Robertus Comes homo illius efficitur.

XX. Exercitus verſus Nicæam iter dirigit: de Reymundo Comite & Petro eremita & de quibuſdam aliis Principibus.

XXI. De obſidione vrbis Nicææ.

XXII. Item diſpoſitio obſidionis, quibus principibus quæ partes ciuitatis delegatæ ſint.

XXIII. Item de eodem.

XXIIII. De viris ſacri ordinis & vulgo inermi & de lacu ciuitatis.

XXV. De principe vrbis Nicææ & de exploratoribus eius.

XXVI. Item de vno exploratorum illorum, & quàm ſolicitè populus Domini gentilium præſtolaretur aduentum.

XXVII. Aduentus Solymani: exhortatio Podienſis Epiſcopi: conflictus & victoria populi Chriſtiani.

 De

Digitized by Google

XXVIII. De munificentia Imperatoris in Principes, & de Turco falſi nominis Chriſtiano.
XXIX. De viris capitaneis in eadem obſidione occumbentibus.
XXX. Item de alijs ibidem pereuntibus.
XXXI. De murorum & præcipuè cuiuſdam turris oppugnatione.
XXXII. Populus Domini ſupra dictum lacum nauali obſidione circundat.
XXXIII. Profani reſiſtentes valde Chriſticolas defatigant: Vbi Dux ipſe Turcorum bellicoſiſſimum ſagitta traiecit.
XXXIIII. De occiſo Chriſtiano bellatore, qui ad ludibrium fidelium in muro ſuſpenditur.
XXXV. Quomodo Longobardus quidam nouum genus machinæ operatus ſit.
XXXVI. De euerſione immaniſſimæ turris, & Domina ciuitatis quomodo capta ſit.
XXXVII. Deditio ciuitatis Nicææ, & de quadam ſanctimoniali fœmina captiua.
XXXVIII. Qualiter ex conſultu Principum

Digitized by Google

pum populus Dei in duas partes diuiſus ſit.

XXXIX. De immaniſſima cæde Chriſtianorum per inſidias Principis Niceni.

XL. De nuncio fidelium Chriſti ad Ducem.

XLI. Vbi Dux & qui cum eo erant ſubueniunt pereuntibus.

XLII. Vbi Dux & alii quidam procerum ex nomine notantur, qui tunc fortiter pro Deo egerunt.

XLIII. Poſt victoriam quid inter fideles Domini conuenerit, & quomodo ſacer ordo curauerit cadauera proſtratorum.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT I.

ἀνακεφαλαίωσις.

IGitur poſt Petri eremitæ profectionem, poſt VValtheri Senzauehor, militis egregij, occiſionem, eiuſq; exercitus grauiſsimum caſum, dehinc modico interuallo poſt crudelem ſtragem Godeſcalci presbyteri, & eius exercitus, poſt infortunium Comitis Alemaniæ, Emichonis, cæterorumq; fortium virorum & Principum de terra Galliæ, ſcilicet Drogonis de * Nahella, Clareboldi de Vinduil, ac contritionem ſui exercitus crudeliter factam in regno Vngariæ ad portam Meſebiurg: Godefridus, Dux Lotharingiæ, vir nobiliſsimus, fraterq; eius vterinus, Baldevvinus, Vuernerus de * Greis, cognatus ipſius Ducis, Baldevvinus pariter de Burg, Reinardus Comes de Tul, Petruſq; frater eius, Dudo de Cons, Henricus de Aſcha, ac frater illius Godefridus, fortiſsimi milites ac principes clariſsimi, eodem anno medio menſis Auguſti viam recto itinere in Ierusalem facientes, in terram Oſterreich ad ciuitatem * Tollenburg, vbi fluuius † Lintax regnum * Galliæ terminat & diuidit, hoſpitio reſederunt curriculo trium hebdomadarũ menſis Septembris, vt audirent & intelligerent, qua occaſione exorta ſeditione, peregrinorũ exercitus paulo ante hos dies perierit, & à propoſito eundi Ieruſalem cum ſuis Principibus & ductoribus auerſus fuerit, iamq; eis obuiam deſperatus redierit.

* Tyr. Neella, qui idẽ li. 17. ca. 18. Iuonẽ de Neella Comitẽ Sueſſionenſẽ vocat.

V. EXPEDITIO, imperatore Godefrido Bullion.

* Tyr. Grez Comes.

Oſterreich

† *De hoc fluuio ſuprà lib. 1. cap. 29. & diſertius Otho Friſing lib. 1. de rebus geſtis Friderici 1. cap 32.*

* Tyr. Collenbrug. * Vide quæ notauimus in ca. 8. li. 1.

CAPVT II.

Proceres cõſultant de legatione ad Vngaros.

Godefridꝰ de Aſcha.

TAndem poſt plurimum mali rumoris, quid primum, quid cautius & cõſultius agerent ad explorandam rem & crudelitatem Vngarorum, quam fecerant aduerſus Chriſtianos confratres, dum ſæpius tractarent, viſum eſt omnibus vtile conſilium, vt neminem ex nominatiſsimis & Capitaneis viris ad inquiſitionem tam nefandi homicidij & ſceleris præmitterent, præter Godefridum de Aſcha, eo

quòd

Digitized by Google

quòd notus eſſet Kalomano, Regi terræ, ante multum tempus huius viæ in legationē Ducis Godefridi miſſus ad eundem Regem Vngarorum. Alios verò duodecim electos ex familia ipſius Ducis, Baldericum inquam, Stabelonem & quorum nomina latent, vnà cum illo direxerunt, vt legationem tantorum Principum hoc modo aperirent: *Legationis mandata.*

Regi Vngarorum Kalomano, Godefridus, Dux Lotharingorum, & cæteri comprimores Galliæ ſalutem & omne bonū in Chriſto.

MIrantur Domini & Principes noſtri, cùm Chriſtianæ profeſsionis ſitis, cur tam crudeli martyrio exercitum Dei viuentis interemiſtis, terram verò & regnum pertranſire interdixiſtis, & varijs calumnijs eos affeciſtis. Quapropter nunc timore & dubietate concuſſi, Tollenburg moram facere decreuerunt, donec ex ore Regis intelligant, cur tam crudele facinus à Chriſtianis, perſecutoribus Chriſtianorum, commiſſum ſit.

CAPVT III.

REſpondit Rex, vniuerſo cœtu ſuorum audiente: Non Chriſtianorum perſecutores ſumus, ſed quicquid crudelitatis oſtendimus, aut in illorum interitu commiſimus, nimia neceſsitate compulſi fecimus. Cùm enim primo exercitui veſtro, quem Petrus Eremita cōtraxit, omnia accommodaremus, emendi licentia conceſſa in menſura & pondere æquitatis, & pacificè illis per terrā Vngariæ tranſitum cōſtitueremus, malum pro bono nobis reddiderunt, non ſolùm in auro & argento, equis & mulis & pecore regionis noſtra auferentes, ſed & ciuitates & caſtella euertentes, homineſq; noſtros ad quatuor millia mortificantes, rebus & veſtibus expoliauerunt. Poſt has à comitatu Petri nobis tam innumerabiles ſed iniuſtè illatas iniurias, *Calomanus rex ſe purgat.*

ſubſequens exercitus Godeſcalci, & nunc recenter attritus, quem in fugam conuerſum obuiam habuiſtis, caſtellum ac munitionem regni noſtri Meſeburg obſcderunt, in ſuperbia & impotentia virtutis ſuæ ad nos intrare volentes, vt nos punirent & exterminarent, de quibus Deo auxiliante vix defenſi ſumus. Rex autem vt hęc reſpondit, iuſſit eoſdem legatos Ducis honorificè in palatio ſuo hoſpitari in loco qui dicitur Pannonia, vbi per dies octo omnia illis neceſſaria in ipſa Regis menſa affluenter miniſtrata ſunt. Poſt dies verò octo Rex ſuper legationem Ducis conſilio primatum ſuorum accepto, remiſit legatos cum legatis de domo ſua, vt Duci & primis exercitus in hunc modum Regis reſponſa portarent.

Habet legatos comiter & benignè.

Studet cõciliationi.

Rex Kalomanus Duci Godefrido & omnibus Chriſtianis ſalutem & dilectionem ſine ſimulatione.

AVdiuimus de te, quia vir potens & princeps tua ſis in terra, & fidelis inuentus ab vniuerſis, qui te nouerunt. Iccirco te ſemper diligens ex ſola bona fama, nunc te videre & agnoſcere optaui. Et exinde conſilium accepi, vt deſcendas ad nos in caſtellum Cyperon ſine opinione alicuius periculi, & vtraq; ripa paludis reſidentes, totum colloquium teneamus de omnibus, quę à nobis requiris, & quorum nos reos arbitraris.

Cyperon.

CAPVT IIII.

HOc Regis nuncio audito, Dux vniuerſo cœtu relicto, ex conſilio maiorum trecentis tantùm militibus aſſumtis ad Regem profectus eſt in loco præſignato. Et vtrinq; hinc & hinc omiſſo comitatu ſuorum, Dux ſolummodò VVernero de Greis, viro nobiliſsimo, & propinquo eius, Reinardo de Tul, & Petro euocatis, pontem, qui paludi imminet, aſcendit, in quo regem reperiens, benigniſſimè ſalutauit, & humili deuotione oſculatus eſt eum. Dehinc inter ſe diuerſa habuere colloquia de concordia & recon-

Calomani R. & Godefridi D. colloquiũ.

conciliatione Chriſtianorum, quo uſq; ratio hæc pacis & dilectionis adeò firmiter proceſsit, vt ſe Dux fidei eius credens duodecim ex trecentis ſuſceperit, cum quibus cũ Rege in Pannoniam & terram Vngarorum deſcendit, fratrem verò Baldevvinum, relictum Tollenburg, populum regere & procurare, remiſſo exercitu trecentorum, conſtituit. Dux itaq; Pannoniam ingreſſus, honorificè ab ipſo Rege & primatibus ſuis ſuſceptus eſt, eique benignè & copiosè omnia neceſſaria parata ſunt de domo Regis & menſa, quæ tam egregium virũ decebant. Dehinc Rex per dies octo plurimum conuentum ſuorum habens, qui etiam ad videndum tam nominatiſsimum Principem confluxerant, quærebat conſilium, qua fide & fiducia ſaluo regno ſuo rebuſq; ſuorum tam copioſus exercitus fortiter armatus intromittetur. Tandem repertum eſt conſilium & Duci declaratum, quomodo, niſi darentur obſides viri egregij & primores exercitus, nullus ſibi ſuiſq; concederetur tranſitus, ne aliqua occaſione aſſumta, in virtute tam innumerabilis gentis terram & regnũ amitteret. His auditis Dux, voluntati *Cõpoſitio.* Regis in omnibus ceſsit, & obſides, quos petebat, dari non abnuit, hac tamen conditione, vt vltrà peregrinorũ exercitus tam præſens quã futurus per terram eius tranſiret ſine aliquo obſtaculo, & pacificè mutuaret vitę neceſſaria. Nec *Fœdus.* mora, percuſsit Rex fœdus cũ Duce, percuſſerunt & vniuerſi Principes regni ſui in iureiurando, nõ vltrà nocere peregrinis tranſituris. His ergo ſic vtrinq; in vera fide firmatis, Rex ex conſilio ſuorum requiſiuit Baldevvinum, fratrem ipſius Ducis, obſidem fieri, vxorem quoq; ac familiam eius. Quod Dux ſine vlla contradictione adimpleri conceſsit, ſtatimq; poſt dies octo miſſa legatione, Dux vniuerſum exercitum præcepit properare ad caſtellum Cyperon, ac tabernacula ſua hac altera in ripa fluminis & paludis collocari.

CAPVT V.

AD hanc Ducis legationem cœpit exercitus nimium hilareſcere, & gauiſi ſunt vniuerſi, qui antea ex diutina Ducis abſentia hæſitabãt, exiſtimãtes eum in falſa fide tra-

Digitized by Google

ditum & extinctum: ſed nunc quaſi de graui ſomno expergefacti, ſurrexerunt, & iuxta ducis mādatū venietes, in ripa fluminis & paludis caſtrametati ſunt. Collocatis itaq; tentorijs, Dux de regno Vngariæ reductus, & ſuis reſtitutus eſt, referens, quantam ei Rex curam & honorem exhibuerit, & omnia, quæ cum Rege & Principibus eius pactus ſit, & quomodo frater eius Baldevvinus à Rege in obſidem cū vxore & familia requiſitus ſit, donec populus cum ſilentio & pace tranſeat: alioqui nullam ſibi dari licentiam tranſeundi. Et poſt pauca ſtatim admonuit fratrem ſuum Baldevvinum, vt obſes fieret pro populo, ſicut decretum erat. Qui vehementer cœpit reniti & contradicere, donec Dux hæſitatione illius turbatus, conſtituit, vt ille curam exercitus Dei gereret, & ipſe pro fratribus obſes fieri non dubitaret. Tandem Baldevvinus omni mentis ſuæ fluctuatione excluſa, conceſsit obſes fieri, & exilio pro ſalute fratrum ſuorum transferri.

Godefridus redit ad exercitum.

Balduinus obſidem agit.

CAPVT VI.

IGitur tam præclaro Principe iam obſide facto, & Rege vnà cum illo in Pannoniam regreſſo, vniuerſus exercitus ex iuſſu & conceſſu Regis per pontem trans paludem intromiſſus eſt, & ad fluuium Lintax caſtra metatus eſt. Caſtris verò poſitis, & vniuerſis hoſpitio ſedatis, Godefridus Dux præcones per ſingulas domos ac tentoria acclamare conſtituit ſub iudicio mortis, ne quicquam contingerent, aut violenter in regno Vngariæ raperent, & nullam ſeditionem mouerent, ſed omnia æquo precio mutuarentur. Similiter & rex per vniuerſum regnum acclamari præcepit, vt omnem copiam rerum neceſſariarum reperiret exercitus in pane, vino, frumento, hordeo, in beſtijs agri & volatilibus cœli: iuſſumq; ſub iudicio vitæ, ne iniuſta venditione Vngari grauarent exercitum aut conturbarent, ſed potius omnia venalia illis alleuiarent. Sic & ſic per ſingulos dies in ſilentio & pace, in menſura æqua & iuſta venditione Dux & populus regnū Vngariæ pertranſiens, ad * Drovva fluuium peruenerunt. Vbi congerie lignorum compoſita, & pluri-

Peregrinatorum tranſitus per Vngariam.

Edictum Godefridi.

Calomani regis.

*Drauū.

& plurima viminum copulatione facta, eundem fluuium traiecerunt, aſsiduè Rege cum validiſsima manu equitum à ſiniſtris gradiente vnà cum Baldevvino & cæteris obſidibus, quouſq; ad locum, qui dicitur Francauilla, peruentum eſt. Illic per tres dies remorati, vitæ neceſſaria, & quibus indigebat exercitus, precio mutuantes, cum omnibus Maleuillam deſcenderunt in littore * Souua diebus quinque pernoctantes. Illic Duci cæteriſq; Principibus exercitus innotuit, quàm intolerabilis virtus militiæ Imperatoris Conſtantinopol. affuiſſet ad prohibendam peregrinis viam per regnum Bulgariæ. Quapropter Dux & vniuerſi conſilium inierunt, vt partem exercitus in armis trans fluuium præmitterent, ad reprimendos hoſtes, milites Imperatoris, quouſq; populus enauigaret. Non amplius enim quàm tres naues illic repertæ ſunt, cum quibus mille equites loricati ad præoccupandum littus tranſmiſsi ſunt. Cætera multitudo copulatione lignorum & viminum fluminis alueum ſuperauerunt.

Francauilla.

* Saui.

Maturum contra hoſtes conſilium.

CAPVT VII.

VIx enauigauit populus & eorum princeps, & ecce Rex cum omni apparatu ſuo, & fratre Ducis, Baldevvino, eiuſq; vxore & cunctis obſidibus affuit, quos ibidem in manu Ducis reſtituit. Ac dehinc nimia dilectione commendato Duce fratreq; eius in donis plurimis & oſculo pacis, in terram regni ſui reuerſus eſt. Dux verò & omnis exercitus illius altera in ripa conſtituti, in villa Belegraue Bulgarorum hoſpitio pernoctârunt, quam Petrus & illius exercitus non longè antè deprædati combuſſerant. Mane autem facto, Dux & exercitus illius exurgentes, ſyluas immenſas & inauditas regni Bulgarorum ingreſsi ſunt. Vbi legati Imperatoris illis occurrerunt, in hæc verba nuncia deferentes:

Colomani in obſidib. reddendis fides.

Belgradu.

Alexij Imp. ad Godefridum legatio.

Alexius, Imperator Conſtantinopolis regni Græcorum, Duci Godefrido ſuiſq; ſequacibus integram dilectionem.

Digitized by Google

ROgo te, Dux Chriſtianiſsime, quatenus regnum & terras meas, quas ingreſſus es, gentem tuam vaſtare & deprædari non patiaris, ſed emendi licentiam obtineas, & ſic omnia ſufficienter ex noſtro Imperio emenda & vendenda tui reperiant. Hanc itaq; Imperatoris legationem Dux intelligens, in omnibus ſe Imperatoris parere policetur mandatis. Vnde vniuerſis indictum eſt, ne deinceps quicquam aliqua iniuſta vi contingant præter pabula equorum. Sic verò pacificè ex rogatu Imperatoris pertranſeuntes, perueneruut Niczh præſidium eius. Vbi mira affluentia ciborum in frumento, hordeo, vino & oleo plurimaq; venatione ex Imperatoris dono Duci oblata eſt, cæteris licentia vendendi & emendi conceſſa. Illic * ſiquidem per dies quatuor in omni opulentia & iocunditate recreati ſunt. Poſt hęc Dux cum omni exercitu Sternitz profectus eſt: vbi non minori pinguedine donorum Imperatoris ſibi ſatisfactum eſt. Dehinc poſt aliquot dies diſcedens, ad Phinopolin, ciuitatem præclaram, deſcendens, illic ſimiliter ex Imperatoris dono omnem abundantiam neceſſariorum habuit per dies octo. Vbi nuncia illi allata ſunt, quomodo Imperator Hugonem Magnum, fratrem regis Franciæ, Drogonem & Clareboldum in vinculis & carcere tenuiſſet.

Munificentia.

* Vide paduerſatiua particula poſitũ vt deinceps ſæpe.

¶ *Vide Tyriũ lib. 2. cap. 4.*

CAPVT VIII.

HOc audito, Dux Imperatori legationem miſit, quatenus hos Principes terræ ſuæ, quos tenebat captiuos, libertati reſtitueret, alioqui ſe fidem illi & amicitiam non poſſe ſeruare. Baldevvinus, † Hamaicorum Comes, & Henricus de Aſcha, intellecta Ducis legatione ad Imperatorem deſtinata, primo diluculo, Duce ignorante, viam anticipauerunt in Conſtantinopolin, vt legatos præuenientes ab Imperatore maiora dona conſequerentur. Dux verò audiens grauiter accepit, ſed tamen diſsimulans iram, Adrianopolin profectus eſt: vbi quodam flumine natatu equorum ſuperato, tentorijs poſitis pernoctauit. Pons deniq;, qui trans fluuium per mediam ciuitatem porrigitur, ſibi

Godefridꝰ intercedit pro captiuis.

† al. Monteſis, Tyr. Hanmanorum.

Henricus de Aſcha.

Adrianopolis.

Digitized by Google

ſibi & ſuis ab incolis interdicitur. Deinde exurgentes, & Salabriam properantes, tentoria poſuerunt per amœna loca pratorum. Vbi reuerſi nuncij Ducis ab Imperatore, retulerunt, quomodo captiuos Principes minimè reddidiſſet. Vnde Dux & omnis ſocietas in iram exarſerunt, & vltrà illi fidem & fœdus pacis ſeruare noluerunt. Statimq; ex præcepto Ducis omnis terra illa in prædam data eſt peregrinis & aduenis militibus: qui per dies octo illic moram facientes, totam regionem illam depopulati ſunt. *Vis hoſtilis ex irrita interceſſione.*

CAPVT IX.

IMperator autem intelligens regionem grauiter depopulari, Rudolſum Peel de Lan & Rotgerum, filium Dagoberti, viros diſertiſsimos, de terra & cognatione Francigenarum, Duci miſit, rogans, vt à præda regni ſui & vaſtatione ceſſaret exercitus, & captiuos, quos petebat, ſine dilatione redderet. *Alexij Imp. legati Francici.* Dux verò inito conſilio cum cæteris Principibus, acquieuit legationi Imperatoris, & amouens caſtra, præda interdicta, ſeceſsit ad ipſam vrbem Conſtantinopolin cum vniuerſo comitatu peregrinorum. *Godefridus petit Conſtantinopolin.* Vbi fixis tentorijs, hoſpitati ſunt in manu robuſta & intolerabili, loricis & omni bellica armatura muniti. Et ecce in occurſum Hugo, Drogo, VVillehelmus Carpentarius & Clareboldus, laxati ab Imperatore, Duci affuerunt, gaudentes illius aduentu & ſuæ multitudinis, & in amplexum Ducis cæterorumq; plurimo oſculo corruentes. *Excipitur à dimiſsis Principibus & legatis Imperatoris.* Similiter & prędicti legati Imperatoris Duci occurrerunt, rogantes eum, vt intraret palatium Imperatoris cum aliquibus primis de exercitu, vt audiret verbum Regis, cætera multitudo extra muros ciuitatis remaneret. Vix hanc legationem Dux accepit, & ecce quidam aduenæ de terra Francorum occultè in caſtris Duci affuerunt, qui plurimum eum monuerũt, vt caueret verſutias & venenatas veſtes ipſius Imperatoris ac verba doloſa, & nequaquã ad eũ intraret aliqua *Iubetur ſibi cauere.*

blanda

blanda promiſsione, ſed extra muros ſedens omnia quæ ſibi offerret, ſecurè ſuſciperet. Dux igitur ſic præmonitus ab aduenis, & Græcorum deceptiones edoctus, ad Imperatorem minimè introiuit. Quapropter Imperator indignatione vehemente motus aduerſus Ducem & omnem eius exercitum, vendendi & emendi licentiam illis interdixit. Baldevvinus verò frater Ducis, agnita hac Imperatoris indignatione, & videns populi indigentiam, nimiamq; defectionem neceſſariorum, egit cum Duce & Magnificis exercitus, quatenus rurſus per regiones & terras Græcorum prædas contraherent, eſcas comportarent, donec Imperator his cladibus coactus rurſus emendi vendendiq; licentiam concederet. Imperator ergo videns terræ regni ſui prædas & mala ingruere, licentiam vendendi & emendi omnibus iterauit.

Sagax Balduini conſilium.

Phryx plagis emendatur.

* Conuenit Nicetas: Quippe homo, inquit, ſi quiſquam alius occulti animi, qui ſapientiam in diſsimulando poſitam ratus, rarò admodum, quid facturus eſſet, præ ſe ferret.

CAPVT X.

ERat natalis Domini: ideoq; in tam ſolenni tempore & diebus pacis & gaudij, viſum eſt vniuerſis bonum & laudadile & acceptum coram Deo, vtrinq; concordiam renouari, inter domũ Imperatoris & Ducem ac vniuerſos præpotentes exercitus. Et ſic pace compoſita, continuerunt manus ſuas ab omni præda & iniuria. His ergo quatuor diebus ſanctis in omni quiete & iucunditate reſederunt ante vrbis mœnia Conſtantinopoli.

Compoſitio ob dies feſtos.

CAPVT XI.

POſt quatuor verò dies legatio Imperatoris proceſsit ad Ducem, quatenus caſtra moueret eius cauſa & precibus, & intra * palatia, quæ in littore brachij maris ſita erant, cum exercitu ſuo hoſpitaretur propter medios algores niuis & hyemis, qui pluuiali tempore imminebant, ne tentoria eorum madefacta & attrita deperirent. Ceſsit tandem

Alexij Imper. amica denunciatio.

Digitized by Google

tādem Dux & ceteri comprimores Imperatoris voluntati, & amotis tentorijs, per palatia & turritas domos, quę ſpacium triginta milliarium in littore maris cōprehendunt, hoſpitati ſunt cum omni exercitu Chriſtianorum. Ab ea die & deinceps omnem plenitudinem cibariorum & rerum neceſſariarum ex Imperatoris iuſſu repererunt & emerunt. Poſt paululum dehinc rurſus Imperatoris legatio Duci affuit, quæ eum admonuit ad eum ingredi, & eius verba intelligere. Quod Dux omnino renuit, præmonitus ab aduenis ciuibus de verſutia illius, ſed viros egregios direxit illi nuncios, Cunonem, Comitem de monte acuto, Baldevvinum de Burg, & Godefridum de Aſcha, qui excuſarent eum, & in hunc modum loquerentur: Godefridus Dux Imperatori fidem & obſequium: Libenter & optatò ad te ingrederer, honores & diuitias domus tuæ conſiderarem, ſed terruerunt me plurima mala, quæ auribus meis de te innotuerunt, neſcio tamen ſi vel inuidia aut odio tui hæc adinuenta & vulgata ſint. Imperator hæc audiens, plurimum de omnibus ſe excuſauit, dicens nunquam oportere Ducem vel aliquem de ſocietate, quicquam fallaciæ de eo timere, ſed eum ſuoſq; quaſi filium & amicos ſeruare & honorare. Regreſsi autem nuncij Ducis, omnia, quæ benè promiſſa & fideliter ex ore Imperatoris audierant, in bonum retulerunt. Verùm Dux adhuc minimè melliſluis illius promiſsis credens, prorſus colloquium eius refutauit. Et ſic inter hæc nuncia hinc & hinc quindecim dies euoluti ſunt.

Irrita petitio.

Excuſatio

¶ Epicharmi eſt μέμνησο ἀπιςεῖν, ἄρθρα ταῦτα φρενῶν. Item Euripid. σώφρονος δ' ἀπιςίας οὐκ ἔςιν οὐδὲν χρησιμώτερον βροτοῖς.

* De his palatijs accipiatur locus Procopij in Auguſtæo pag. 426. vbi à Iuſtiniano Cæſ. ſinus elegantiam ædificijs & ſtructuris ſplendidiorē redditum, ait. Pertinent eodem quæ idem au-ctor habet lib. 4. de ædificijs Iuſtiniani pag. 443. & ſeq.

CAPVT XII.

IMperator itaq; cognoſcens Ducis conſtantiam, eumq; ad ſuam præſentiam inuitari non poſſe, iteratò moleſtè accepit,

cognito, Imperator triſtari & dolere cœpit, quòd terra & regnum ſic diſsiparetur. Qui ſtatim accepto conſilio, Duci legationem miſit, quatenus prędam & incendium prohiberet, & in omnibus illi ſatisfaceret, in hæc verba loquens: Ceſſet inter nos & vos inimicitiæ, & Dux ad me ingrediatur, fiduciā & obſides ſine aliqua dubietate à me recipiens, quòd incolumis veniat & redeat, certus de omni honore & gloria, quam ſibi ſuiſq; facere poterimus. Quod benignè Dux annuit, ſi tales darentur obſides, quibus credere poſsit de vita & ſalute ſua, & ſic procul dubio ad eum deſcendens, libenter ſibi & viua uoce & ore ad os loqueretur. Vix poſt hanc Ducis reſponſionem legati Imperatoris receſſerant, & ecce quidam alij legati ad eundem Ducem venientes ex parte Boëmundi ſalutauerunt eum, ſic loquentes: Rogat te Boëmundus, princeps ditiſsimus Siciliæ & Calabriæ, vt nequaquam cum Imperatore in concordiam redeas, ſed in ciuitates Bulgarorum Adrianopolin & Phinopolin ſecedas, & tempus hyemale illic peragas, certus quòd menſe Martio inchoante, idem Boemundus cum vniuerſis copijs in auxilium tibi eſt affuturus ad expugnandum hunc Imperatorem, & illius regnum inuadendum. Audita hac Boëmundi legatione, Dux omne reſponſum econtrà fieri diſtulit, dum luce proxima exorta, ex conſilio ſuorum reſpondit, ſe non cauſa quæſtus, aut pro deſtructione Chriſtianorum, à terra & cognatione ſua exiiſſe, ſed in Chriſti nomine viam inſtitiſſe Ieruſalem, hancq; velle perficere & adimplere conſilio Imperatoris, ſi eius gratiam & bonam voluntatem recuperare & obſeruare poſsit. Hanc autem Ducis intentionem & reſponſionem nuncij Boemundi intelligentes, benignè à Duce commendati, in terram Apuliæ reuerſi ſunt, omnia ſicut ex ore Ducis didicerant, referentes.

Solicitatur ab Alexio Imp. de compoſitione.

Legatio Boemundi, princ. Siciliæ & Calabriæ.

Ad eandē pia Godefridi reſponſio.

CAPVT. XV.

Alexius Imp. denuò de cōpoſitione agit.

IMperator verò Boëmundi hanc nouā legationem & ſuggeſtionem intelligens, Ducem ac eius amicos amplius de concordia ſollicitabat, quatenus, ſi ei placari vellet, & terram

ram

ram eius pacificè pertranſire, ſibi verò facie ad faciem præſentari in colloquio, dilectiſsimum filium ſuum, Iohannem * nomine, ſibi obſidem daret, & omnia neceſſaria cum emendi licentia ſibi ſuiſq; accommodaret. Hæc Imperatoris promiſſa decreta & firmata Dux intelligens, ex conſilio ſuorum caſtra mouit à muro ciuitatis, & iterum trans pontem hoſpitandi gratia in brachio maris in muratis ædificijs ſeceſsit, vniuerſum populum admonens, vt pacifici eſſent, & ſine ſeditione neceſſaria emerent. Craſtina verò luce exorta, Cunonem Comitem de monte acuto, & Baldevvinum de Burg, viros nobiliſsimos, & in omni verbo diſertiſsimos, iuſsit coram adeſſe, quos ad ſuſcipiendum obſidem filium Imperatoris confidenter direxit. Quod actum eſt. Abducto ergo iam obſide filio Imperatoris, ac in poteſtatem Ducis ſuorumq; fideli cuſtodia conſtituto, Dux ſine dilatione nauigio per brachium maris Conſtantinopolin aduectus eſt. Et aſſumtis egregijs viris, VVernero de Greis, Petro de * & cæteris Principibus, audacter curiam Imperatoris ingreſſus, facie ad faciem ſibi aſſiſtit, vt audiret verbum eius, & viua voce reſponderet ei ſuper omnibus quæ requireret, aut eum interpellaret. Baldevvinus verò nequaquam tunc palatium Imperatoris introiuit, ſed in littore cum multitudine remanſit.

** Porphyrogenitum, vt Tyrius.*

Godefridus placatus.

Accipit per legatos obſidem.

Siſtit ſe Imperatori.

CAPVT XVI.

IMperator autem tam magnifico & honorifico Duce viſo, eiuſq; ſequacibus, in ſplendore & ornatu precioſarum veſtium tam ex oſtro quàm aurifrigio, & in niueo opere harmelino & ex mardrino griſioq; & vario, quibus Gallorum Principes præcipuè vtuntur, vehementer admirans honorem ac decorem illorum, primùm Ducem in oſculo benignè ſuſcepit, dehinc vniuerſos primates & collaterales illius eodem pacis oſculo honorare non diſtulit. Sedebat autem Imperator more ſuo potenter in throno regni ſui, non Duci non alicui aſſurgens ad porrigenda oſcula, ſed flexis genibus Dux inclinatus eſt, incuruati ſunt & ſui ad oſcu-

Priſcus procerum habitus.

Alexij Imperatoris maieſtas.

Oratio ad Godefridū de adoptione. oſculandum tam glorioſiſſimum Imperatorem, & potentiſſimum. Oſculatis denique omnibus ex ordine, Dux in hæc verba locutus eſt: Audiui de te, quoniam miles & Princeps potentiſſimus tu ſis in terra, & vir prudentiſſimus ac perfectæ fidei. Quapropter te in filium a adoptiuū ſuſcipio, & vniuerſa quæ poſsideo, in poteſtate tua conſtituo, vt per te Imperium meum & terra liberari à facie præſentis & affuturæ multitudinis, liberari ac ſaluari poſsit. His pacificis & pijs Imperatoris ſermonibus Dux placatus & illectus, non ſolum ſe ei in filium, ſicut mos eſt terræ, ſed etiam in vaſallum iunctis manibus reddidit cum vniuerſis primis, qui tunc aderant, & poſtea ſubſecuti ſunt. Nec mora, aliqua ex *Magnificentia.* ærario Imperatoris allata ſunt dona inæſtimabilia Duci & cunctis, qui conuenerant, tam in auro quàm argento, & oſtro diuerſi generis, in mulis & equis, & in omni, quod precioſius habebat. Sic verò Imperatore ac Duce perfectæ fidei & amicitiæ vinculo inſolubili innodatis, à tempore Dominicæ incarnationis, quo hæc concordia contigit, vſque ante paucos dies Pentecoſtes, per ſingulas hebdomadas quatuor viri, nummis Byzantijs onerati, cum decem modiis monetæ Tartaron, de domo Imperatoris Duci mittebantur, quibus milites ſuſtentari poſſent. Mirabile dictu. Vniuerſa, quæ ex dono Imperatoris Dux militibus diſtribuebat, in mutatione alimentorum ad ærarium Regis protinus redibant, & non ſolùm hæc, ſed etiam quæ ſub vniuerſo orbe illuc congeſsit exercitus. Nec mirum: nam nullius præter Imperatoris merces tam in vino & oleo, quā in frumento & hordeo, omniq; eſca, vendebatur in toto regno. Et ideo Regis ærarium aſsidua pecunia abundans, nulla datione euacuari poteſt.

δῶρον ἄδωρον.

a *Conſuetudo Imperatorum externos Reges & Principes adoptandi videtur à Zenone principium duxiſſe. Is enim* THEODORICVM*, regem Oſtgothorum, adoptauit, vt Iornandes pag. 681. Eodem pacto à Iuſtino I.* CABADES*, rex Perſarum, Choſroem F. & ſucceſſorem adoptari voluit, fruſtra tamen, vt Procopius lib. 1 de bello Perſico. Etſi Paulus Diac. hiſtor. miſcell. lib. xv. pag. 516. eundem*

dem Choſroen, iam regem Perſarum, beneficium illud à Mauricio Imp. conſecutum meminerit. Quin etiam, à Manuele Comneno C L I-ZASTHLANEM Soldanum Turcicum, adoptatum legimus apud Nicetam & Pachymerium lib. 6.

CAPVT XVII.

Pace & concordia inter Imperatorem & Ducem hac conditione firmata, quam diximus, Dux in hoſpitia ædificiorum in brachio maris relatus, hactenus obſidem filium Imperatoris honorificè remiſit, certus vltra de fide & amicitia ab Imperatore ſuſcepta. Altera deſhinc die acclamatum eſt ex iuſſu Ducis per vniuerſum exercitum, vt pax & honor Imperatori & omnibus ſuis deinceps exhiberetur, & iuſtitia ſeruaretur in omni menſura venditionis & emptionis. Imperator ſimiliter interdixit in omni regno ſuo ſub iudicio vitæ, ne quis noceret aut defraudaret quenquam de exercitu, ſed omnia æquo pondere & menſura peregrinis venderentur, precium verò alleuiaretur. Poſt hæc quadrageſimali tempore inchoante, Imperator Ducem admonuit ſuæ adeſſe præſentiæ, multum per amicitiam & fidem datam illum obteſtans & deprecans, quatenus transfretaret, & in terram * Cappadociæ tabernacula collocaret, propter ædificia, quæ populus incorrigibilis deſtruebat. Quod Dux benignè annuit, ac traiecto flumine, alio in littore in † pratis Cappadociæ ipſe & vniuerſus populus caſtris poſitis commorati ſunt. Abhinc & deinceps paulatim peregrinis carò omnia vendebantur, ſed tamen munera Imperatoris nequaquam Duci imminuta ſunt. Metuebat enim eum valde. Dux verò venditionis penuriam rerum neceſſariarum intuens, & populi clamorem moleſtè accipiens, Imperatorem ſæpius nauigio conuehiebat, & de grauitate venditionis eum arguebat. Sed Imperator quaſi inſcius, & id fieri nolens, rurſus peregrinis omnia alleuiabat.

Godefridus fidei ſeruantiſſimus.

Edicit pacem.

* Bithyniæ.

Tranſmittit copias in Aſiam.

† Pago Chalcedonenſi, vt Tyrius.

Conqueritur apud Imperatorem

CAPVT XVIII.

Boemundi cum nouis copijs aduentus.

INterea dum hæc ad Ducem cum Imperatore agerentur, & ſanctum Paſcha, iam tribus ſeptimanis euolutis, proceſsiſſet, Boëmundus decem millia habens equitum, & plurimas copias peditum, per Valonam & Durax, & cæteras ciuitates regni Bulgarorum deſcendens, in virtute magna ante muros ciuitatis Conſtantinopolis aſtitit. Cui Dux ex rogatu Imperatoris cum viginti primoribus de ſuo aſſumtis exercitu occurrit, vt eum ad Imperatoris præſentiam ſub firma fide introduceret, priuſquam arma reponerent, aut tentoria collocarent. Tandem vero cùm ſe inuicem ſalutaſſent, & Dux diu cum ipſo Boemundo ageret, plurimiſque blanditijs ei perſuaderet, vt verbum Imperatoris auditurus curiam intraret, Boemundus verò prorſus negaret, ac referret, nimium ſe Imperatorem pertimeſcere, eo quòd vir callidus & ſubdolus haberetur, Ad extremum victus bona promiſsione Ducis & allocutione, fiducialiter palatium Imperatoris introiuit, in oſculo pacis, & in omni gratia & honore ſuſceptus. Deinde diuerſis colloquijs & conſilijs inter ſe habitis, Boemundus homo Imperatoris factus eſt, cum iuramento & fide data pactus cum eo, quòd nihil de regno eius ſibi retineret, niſi ex eius gratia & conſenſu. Statimq; allata ſunt Boemũdo ſicut Godefrido munera miri & inauditi theſauri in auro & argento, vaſa quoque precioſa opere & decore, multoq; ampliora, quàm ab aliquo poſsit æſtimari.

¶ Vide Tyriũ lib. 2. cap. 17.

Cõgreßio cum Godefrido.

Cum Alexio Imp.

CAPVT XIX.

Tanckradus deſpicatur Imperatorem.

CVm hęc concordia & fœdus inter Imperatorem & Boemundum fieret, Tankradus, ſororis filius Boemundi, brachium maris cum vniuerſo comitatu & apparatu tam ſuo quàm Boemundi transfretauit, clam Imperatore, Duce àc Boemundo, ne & ipſe ſubditus illi fieret. Hac igitur Tankradi præſumptione Imperator audita, moleſtè accepit, eò quod eius colloquium vitauerit. Sed tamen prudenter diſsimulans, Boemundum atq; Ducem cum amore & immenſo

immenſo honore munerumque largitione commendatos, trans fluuium ad exercitum remiſit. Breui dehinc interuallo affuit Robertus Flandrenſis cum immenſis copijs: qui & ipſe audita concordia Ducis & Boëmundi cum Imperatore, fœdus inijt, homo illius factus. Vnde ipſe quoq;, ſicut & illi, ingentia munera de manu Imperatoris meruit accipere. Dehinc poſt aliquot dies ab Imperatore benignè commendatus eſt, & flumine prædicti maris emenſo, in regione & pratis Cappadociæ ſocijs & Chriſtianis Principibus admixtus, armis & copijs aſſociatus eſt. *Robertus, Comes Flandr.*

CAPVT XX.

NOn multo dehinc tempore tam egregijs viris in vnum collatis, placuit ex communi conſilio, quatenus iam congruum tempus expeditionis operti, ſicut deuouerant, deinceps viam continuarent verſus ciuitatem Nicæam, quã gentilis virtus Turcorum, Imperatori iniuſtè ereptam, ſuo ſubiugauit dominio. Eadem ſiquidem die, qua caſtra mouerunt, Rufinel applicuerunt. Et ecce legatio Reymundi, Comitis S. AEgidij, affuit, quomodo & ipſe in ciuitatem Conſtantinopolin ingreſſus cum Imperatore fœdus percuſſiſſet, rogans & obteſtans, quatenus eum & Epiſcopum de Podio Reymerum nomine, præſtolari vellent. Hi verò ſe minimè eum præſtolari, aut longius his partibus immorari aſtruxerunt, ſed paulatim ſe præcedere, ipſum verò Comitem recto & non nimium maturato calle poſſe ſubſequi, rebus ſuis cautè & diligenter cum Imperatore ordinatis. Ibidem Rufinel Petrus Eremita, præſtolatus Principes, cum paucis reliquis ſuæ attritæ multitudinis adiunctus eſt. Comitis verò Reymundi legati, accepto Ducis reſponſo, Conſtantinopolin reuerſi ſunt. Dux ſiquidem & Boëmundus & Robertus Flandrenſis, donis à Rege precioſis donati & nimium commendati, iter ſuum continuant. Reymundus gratioſus & dilectus factus Imperatori, diebus quindecim Conſtantinopoli moram fecit, plurimum honoris & doni ab Imperatore conſecutus, ſub fide & ſacramento homo illius factus.

Peregrinatorũ principum caſtrenſe cõſilium.

Reymũdus Comes S. Aegidian.

Reymerus Epiſc. Podienſis.

Petrus eremita.

CAPVT XXI.

Robertus Com. Norman. *Stephanus Bleſenſis.* *Euſtachius Godefridi fr.* *Obſidio Nicææ.*

IN his itaq; diebus Robertus, Nortmanorum Comes, Stephanus Bleſenſis, Euſtachius, frater prædicti Ducis, cum ingenti manu equitum & peditum ſimiliter affuerunt. Qui & ipſi cum Imperatore fœdus & amicitiam ineuntes, homineſque illius in fidei iuramento facti, nimijs donis ab eo honeſtati ſunt. Dux verò & qui cum eo erant, interea Nicæam vrbem adierunt: quò ipſe Dux primùm obſidionem ante maiorem portam vrbis poſitis caſtris conſtituit fieri. Subſecutis verò Principibus, pauciſſima requies in terminis Cappadociæ fuit trans prædictum brachium maris S. Georgij, ſed feſtinato itinere & ipſi caſtra metati, circa Nicæam vrbem conſederunt, quæ mœnibus, muris, munitionibus turrium inſuperabilis videbatur.

Solymanus.

In hac vrbe antiqua & robuſtiſſima, Solymannus, vnus ex principibus Turcorum, vir nobiliſſimus, ſed gentilis dominio præerat. Qui audito Chriſtianorum intentionis aduentu, omni armatura fortium virorum ciuitatem muniuit, quin & alimenta copioſa, vndecunq; collecta, intulit, portas verò vndiq; feris firmiſſimis obſtruxerunt. Vt enim circa Nicæam & eius mœnia in equis velociſſimis prædicti Principes conuenerunt, alij in aſſultibus & diſcurſibus equorum delectabantur, turres & fortiſſima mœnia admirantes muroſq; duplices. Sed neq; his circumſpectis, aliqua formidine concuti potuerunt, verùm omni virtute & militari habitu animati, vrbem aſſiliunt & oppugnant.

Prima συῤῥαξις.

Alij verò pedeſtri aggreſſu non minus arcu & ſagittis defenſores vrbis bello laceſſunt: ſed plures grauiſſimis ictibus & iaculis deſuper repugnantium attriti ſunt, qui incautè & cæco impetu ac fragore ſubito prælia iuxta muros tentare auſi ſunt.

CAPVT XXII.

PRincipes verò exercitus videntes ſic fruſtra & inutiliter bello populum perire, nec quicquam incluſis huic præſidio poſſe nocere, nil melius ſenſerunt, quàm vt obſidione circumquaque poſita, vrbem cogerent, & cuſtodes muro-

Digitized by Google

murorum. Vndo in prima obſidione Godefridus, Dux Lotharingiæ, Princeps ac Dominus de caſtello Bullionis, cum vniuerſo comitatu Lotharingorum conſtitutus eſt. Boëmundus, Princeps Siciliæ & Calabriæ, natione Nortmanus, vir alti cordis & miri ingenij, ac omni militari virtute in rebus bellicis aptiſsimus, & opibus ditiſsimus, vicinus ſedem collocauit. Tankradus, tiro illuſtris, iuxta eundem Boëmundum, auunculum ſuum, cum ſuis ſodalibus conſidere decernitur. Tatinus * quidam truncati naſi, familiaris Imperatoris Conſtantinopolis, & eius ſecretorum conſcius, ductor Chriſtiani exercitus, eò quòd loca regionis nota ſibi eſſent, cum auxiliari manu militum eiuſdem Imperatoris vrbem in decreta ſibi parte premebat. Robertus, Comes Flandrenſis, nulli illorum diſpar in armis, diuitijs & viribus, & Comes Robertus, princeps Normaniæ, filius regis Anglorum ferociſsimus, armis rebuſq; militaribus ditiſsimus, iuxta prædictos in obſidione eiuſdē vrbis in ordine locati ſunt. VVernerus de Greis caſtro, miles irreprehenſibilis in arte bellica, Euſtachius, frater prædicti Ducis Godefridi, cum Baldevvino fratre eorum, viro clariſsimo, & bello inuictiſsimo, pariter in ordine cōconſederunt. Baldevvinus de Monte caſtello, Hamaicorum Comes & princeps, vir illuſtriſsimus in omni militari actione, Thomas de Feria caſtro, Francigena, miles acerrimus, vnà cum Baldevvino de Burg, Drogo de Nahella, Gerhardus de Kereſi caſtello, Anſelmus de † Riburgis monte, Hugo Comes de S. Paulo, Engilradus, eiuſdem Hugonis filius, miles egregius, VVido de caſtro Porſeſſa, tiro in armis fortiſsimus, Baldevvinus de caſtello * Gant, Baldevvinꝰ quoq; vir bello nominatiſsimus, cognomine Calderim Comes, vnà VVillehelmus de Foreis caſtello, omni virtute & potentia bellica præclarus, ad obſeruandam vrbem, vix humanis viribus ſuperabilem, omnes viri fortiſsimi, in decreta ſibi parte conſederunt.

Ordo obſidentium procerum.

Boemūdus

* Tyr. Taninus. Tatinus ὁ ῥινότμητος.

Robertus Normanus

Euſtachius & Balduinus, fratres Godefridi.

Balduinus de Burg.

* Fortè Gādauū dicit.

† Ribodimōte, vt Sigebertus ad an. 1096. & iterū ad 1099.

CAPVT XXIII.

Reymerus Podienſis.

Stephanus Bleſenſis.

Hugo Magnus.

* Comes, vt Tyrius, qui etiã lib. 6. ca. 17. nepotẽ Roberti Normani vocat.

Reinboldꝰ Orẽgianꝰ.

Cuno Mõtacutanus.

Reinardus Tull.

EPiſcopus verò de Podio, Reymerus nomine, omni bonitate repletus, non modica manu & apparatu circa vrbem vires augebat. Stephanus, Comes Bleſenſis, & caput & primus conſilio in omni exercitu, in multitudine graui vno in latere vrbem tuebatur. Hugo, cognomine Magnus, frater regis Franciæ, illuſtriſsimus ſocius, ad cuſtodiendam vrbem ſuo ſedit in ordine. Robertus, filius Gerhardi, Reymundus, cognomine Pellez, Bonvvankerus de Capis caſtello, Milo quoq; cognomine Louer, miles fortiſsimus, Stephanus de Albemarla, * filius Vdonis, Comitis de Campania, VValtherus de Dromedart, & eius filius Bernhardus dilectiſsimus, in omni facto & forma delectabilis. Gerhardus de Gorna, Gothardus, filius Godefridi, iuuenis clariſsimus, Rudolfus, ditiſsimus copiarum, Dominus Alenus, cognomine Ferrans, Conanus quoq; ambo Principes Britanorum, Reinoldus de ciuitate Beluaciæ, VValo de Calmont, VVillehelmus de Montpelir, viri imperterriti, fixis papilionibus cum cæteris præfatis in circuitu vrbis cõſederunt. Gattus quoq; de Berdeiz ciuitate, Gebardus de Roſelon ciuitate, Giſelbertus de Treua, vnus de Principibus Burgundiæ, Oliuerus de caſtro Iuſsi, miles audax & pugnax, Achar de Motinerla, candidus capite, Reimboldus, Comes de Oringis ciuitate, quo non alter valentior, Lodovvicus de Monzons, mirabilis in opere militari, filius Comitis Dirici de Monthiliart, Dudo de Cons, rufus capite, bello doctiſsimus, Gozelo & frater eius Lambertus, bello peritiſsimus, cum patre ſuo Cunone de monte acuto, viro illuſtriſsimo, iuxta prædictorum papiliones tabernacula collocauerunt. Petrus de Stadeneis, Reinardus de Tul ciuitate, VValterus de Verueis, Arnolfus de Tyr, Iohannes de Namecca, Herebrandus de Boillon, hi omnes ad omne bellorum incendium indefeſsi vrbem cingebant.

CAPVT XXIIII.

Nec

NEc dubitandum eſt, cum tot Capitaneis primis non paucos affuiſſe ſequaces & inferiores ſeruos & ancillas, nuptas & innuptas, cuiuſq; ordinis viros & mulieres. His omnibus, Epiſcopi, Abbates, Monachi, Canonici & Presbyteri pręerant ad inſtruendos & corroborandos. Obſeſſa ab his copijs tota continetur ciuitas præter locum, quem ad tuendum, & vacuum relictum, Comiti Reymundo decreuerant. Victum, & omne quod neceſſe eſt corpori, nullis immitti portis tam copioſus ſinebat exercitus. Sed lacus quidam miræ latitudinis & longitudinis, in modũ maris altus, aptus remis & nauigio, in quodã latere murorum ciuitatis habebatur, per quẽ ſępius ingreſſus & egreſſ9 viris Solymani, neceſſaria inferẽtibus, ipſiq; Solymano, patere ſolebat. Nondum verò Reymundus, præfatus Comes de terra S. AEgidij, quæ dicitur Prouincia, vires & opem contulerat. Nam cum Imperatore Conſtantinopoli cum ſuis cuneis moram faciebat, multum ei fœderatus præ donis magnificis, quibus de die in diem de domo Regis augebatur.

Promiſcua multitudo.

Eccleſiaſticorum munus.

Reymũdus S. Aegid. Prouincia.

CAPVT XXV.

SOlymanus audita tantorũ virorum belligeratorũ adunatione, à præſidio Nicææ ęgreſſus eſt propter auxilium cæterorum Turcorum & gentilium, ſpacio plurimorum dierum deſudans, quo uſq; quingenta millia virorum pugnatorum & ferratorum equitum ex omni Romania contraxit. Quibus vndiq; collectis & admonitis, fama obſidionis Nicææ & exercitus Chriſtianorum ad aures eius perlata eſt, & quia numerus tot millium ſupra quadringenta millia illic conſediſſe referatur. Fama autem hac attonitus, cum vniuerſa collectione ſuorum iter ſuum per montana mouit verſus mœnia Nicææ, ſi fortè è ſpecula rupium poſſet oculis deprehendere, ſi tot, vt audierat, illuc millia conueniſſent, & qua parte hos ſanius aggredi poſſet. Tandem ex conſilio ſuorum quarta die obſidionis tranſacta, idem Solymanus duos ex ſuis ſub falſa ſpecie

Ingentes Solymani copiæ.

Expeditio.

Chriſtiana in morem peregrinorum ad explorandam virtutem & actus Chriſtiani exercitus direxit, qui cuſtodibus arcis, & defenſoribus Nicææ vrbis, in hunc modum nuncia deferrent: Scitote, quia Princeps & Dominus vrbis noſtræ, Solymanus, mittit nos ad vos, vt ſpem firmiſsimam in ſuo iuuamine teneatis. Nil formidinis vobis ab his circumſedentibus incutiatur, qui longinquo fatigati itinere, & huc in exilium progreſsi, pro ſtultis computabuntur, quos ſimili pœna & martyrio, vt Petri agmina ante hos dies tractabit, & in proximo vobis ſuccurrere in manu robuſta & in millibus infinitis paratus eſt. Hac Solymani legatione accepta, viri duo præmiſsi per loca nota & deuia verſus locum, quo vrbs inobſeſſa erat, viam inſiſtunt, ſi fortè enauigare occultè ad ipſos vrbis defenſores valerent, & nota facere, quę illis à Solymano iniuncta erant, qualiter Solymanus, factis cuneis, in breui peregrinos aggrederetur, & vt omnis virtus Turcorum à portis erumperet, & ſic in fortitudine admixta populum Domini deleret. Sed ex Domini voluntate à cuſtodibus Chriſtianis, circumquaq; diffuſis ad tuenda loca & ſemitas, ne qua fraus aut vis ex aduerſo noceret, hi duo præmiſsi à Solymano, capti & retenti ſunt, quorum alter in impetu occiſus eſt, alter ad præſentiam Chriſtianorum principum adductus eſt.

Exploratores cum mandatis ad obſeſſos

Iidem intercepit.

CAPVT XXVI.

VIrum itaq; apprehenſum Godefridus Dux, Boëmundus & cæteri minis ſuppliciorum coëgerunt, vt cuius rei cauſa miſſus venerit, ſola veritate explicaret. Ille autem tot electorum Principum minas expaueſcens, & vitam ſuam in articulo mortis poſitam agnoſcens, flebili voce, humili vultu lachrymarumq; continua inundatione de vita & ſalute ſua multum precatur, omnibus trepidans membris, & rei veritatem pollicetur aperire, & quod vtile & ſalubre vniuerſo populo futurũ eſſet. Fatetur enim ſe à Solymano miſſum, quem iugis montium cum innumerabili gente hoſpitatum, & adeò vicinum aſſerit, vt in craſtino die circa horam tertiam eum ad pugnam credant affuturum, & eius dolos

Principũ cum captiuo actio.

Eiuſdem ſalutare indicium.

Digitized by Google

dolos ac repentinos incurſus ſua relatione poſſe præcaue-re. Rogabat enim ſe in cuſtodiam vſq; ad prædictam horam teneri, quouſq; rei veritas & Solymani probaretur aduentus, ſin autem aliquando his fefelliſſet, nequaquam ſibi vitam donari, ſed collo amputato velle perire. Inſtabat etiam multa & humili prece, quatenus Chriſtianitatis profeſſione baptiſmum ſuſciperet, & Chriſtiano iure Chriſtianis communicaret. Sed hoc potius petebat timore ſuſceptæ mortis, quàm aliquo catholicæ fidei amore. Tandem miſerabili fletu illius & nimia Chriſtianitatis promiſſione, primorum exercitus mollita ſunt corda, ac illius miſerti, vitam ſibi donauerunt, ſed tamen mittitur in cuſtodiam, quam petebat. Ab hinc & deinceps peruigili cura totus ſolicitatur exercitus Chriſtianorum, die ac nocte armis & apparatu prouidus vſq; ad hanc horam, quam ex captiui promiſſione Solymani copias ab Alpibus innumerabiles ebullire didicerant. Dux Godefridus, Boemundus, Robertus Flandrenſis & vniuerſi, qui aderant, Comiti Reymundo tota nocte hac legationem direxerunt, quatenus plus ſolito viam maturaret, ſi cum Turcis bellum cõmittere vellet, & ſocijs ſubuenire. Sciebant enim eum in proximo iam ab Imperatore laxatum, & multis honoribus & diuitijs commendatũ. Qui tantorum Principum legatione cognita, & Solymani tam maturata aduentatione, nihil moræ vltrà faciens, toto huius noctis tẽpore accelerauit iter, ac prima hora diei iam ſole mũdum replente cum Podienſi Epiſcopo in ſignis varij coloris & decoris affuit, in loricis & galeis, in fortitudine vehemente equeſtris & pedeſtris exercitus.

Chriſtianiſmus ex metu.

Reymũdus S. Aegid. à principibus euocatus ſe ſiſtit.

CAPVT XXVII.

ITaq; ipſius Comitis vix tentoria ponebãtur, cũ Solymanus circa horam tertiam ab altitudine montium deſcendebat, & omnis comitatus eius, vt arena maris per diuerſas ſemitas factis aciebus exundans, omnes viri fortiſſimi, & bello cautiſſimi, loricis & galeis & clypeis aureis valde armati, ſignaq; plurima miræ pulcritudinis in manibus præferentes. Horum in prima acie ad decem millia, viri omnes ſagitta-

Solymani acies.

ſagittarij, in conuallem Nicææ præcucurrerant, arcus corneos & oſſeos, ad feriendum rigidiſsimos manu ferentes, & vniuerſi equis inſidentes curſu velociſsimis & bello aptiſsimis. Sic Solymanus & ſui deſcendentes, per portam vrbis irrumpere in impetu nitebantur, quam Reymundus, prædictus Comes, ad tuendum obſederat. Sed ab ipſo Comite & à Baldevvino, fratre Ducis, illis ex aduerſo cum Baldevvino Calderim occurrentibus, plurima manu grauiter retruſi & expugnati ſunt. In hoc horrore crudeliſsimi belli inter manus feſtinantes ſermo Epiſcopi ſic populum conſolatur: O gens Deo dicata, omnia pro Dei amore reliquiſtis, diuitias, agros, vineas & caſtella: nunc in promptu vita perpetua eſt ei, cui contigerit hoc in prælio martyrio coronari. Indubitanter hos inimicos, Deo viuenti contrarios, adite, Deo donante hodie victoriam ſuſcipietis. Hac admonitione, Paganus de Garlanda, dapifer Regis Francorum, VVido de Porſeſſa, Tankradus & Rotgerus de Barnauilla, Robertus Flandrenſis, Robertus, Nortmanorum Princeps, confratribus in Chriſto ſine mora ſubueniunt, per medias acies fulmineis ictibus & equorum celeritate diſcurrentes. Dux Godefridus & Boemundus non equo tardantes, laxis frenis per medios hoſtes aduolant, hos lanceis perforantes, hos ab equis deijcientes, & ſocios ſæpe hortantes, ad trucidandos hoſtes virili admonitione conſolantur. Illic non modicus fragor haſtarum, tinnitus gladiorum & galearum in hoc luctamine belli eſt auditus, non modica Turcorum ruina ab his egregijs viris eorumq; ſocijs facta eſt. Hac victoria Dei gratia in populo catholico habita, Solymanus & ſui in montana fuga reuerſi ſunt, nulla vlterius pugna in hac obſidione populum Dei aggredi audentes. Ab illo die omnem clementiam erga captiuum legatum Solymani fideles Chriſti exhibebant; quia eum verum & fidelem in ſua promiſsione experti ſunt, & priuatus inter familiares ſummorum Principum diligebatur. Occiſorum verò & vulneratorum capita Chriſtiani amputantes, ſecum in ſignum victoriæ deferenda

Inſtitutū.

Reymūdus & Balduinus adoriuntur hoſtem.

Podienſis militaris concio.

Principū communis impreſſio.

Victoria.

Gratitudo erga iudicem Turcum.

Digitized by Google

ferendá in ſellarum ſuarum corrigijs ad tentoria ſua detulerunt, & ad ſocietatem, partim in tabernaculis relictam circa vrbem ad prohibendum exitum incluſorum, cũ gaudio reuerſi ſunt. At huius primi belli turbine ſedato, circa Nicæam capita Turcorum amputata intra vrbis mœnia iactabant, ad terrendos magiſtros arcis & cuſtodes murorũ. Deinde mille capita Turcorum collecta, in curribus & ſaccis plauſtriſq; repoſita, detulerunt vſq; ad portum, qui Ciuitot dicitur, & ſic nauigio Imperatori Conſtantinopolin miſſa ſunt. *Aſportatio capitũ hoſtilium.*

CAPVT XXVIII.

Imperator viſis tot capitibus aduerſariorum ſuorum, & militum Solymani, cuius iniuſta vi vrbem Nicæam in dolo amiſerat, plurimum in hoc fidelium triumpho exhilareſcit, ac diſponit, vt pro labore bellico magnam recipiant remunerationem. Vnde pecuniam non modicam, oſtra diuerſi generis, & omnia neceſſaria ad remunerandum quenq; potentem in vehiculis mulorum & equorũ direxit. Victus innumerabiles pariter attribuit, vendendi & emendi vndiq; ſuo in regno largiſsima facultas conceſſa eſt. Nautę & mercatores certabant ex Imperatoria iuſsione nauibus plenis cibarijs frumenti, carnis, vini, olei & hordei per mare diſcurrere, quouſq; ad portum Ciuitot anchoras iaciunt, vbi fidelium turmæ ad refocillandum corpus, antè ieiunijs aggrauatũ, omnia venalia reperiebant. Hac frequentia eſcarum fruentes & gaudentes, conſpirant & affirmant, ſe non receſſuros, quouſq; vrbs ſuperata & capta Imperatoris poteſtati reſtituatur. Promiſerant enim iuramento, nihil de regno Imperatoris, non caſtra, non ciuitates, niſi ex eius voluntate aut dono, retinere. Hoc comperto & inueſtigato, & viſa Chriſtianorum victoria & Turcorum cæde cruentiſsima, captiuus ille, quem prædiximus, diffiſus vitæ, & Chriſtianitatis iugum effugere cogitans, quadam die viſa opportunitate clariſsima, & cuſtodiæ negligentia, facilis ſaltu pedis, vallum murorum vrbis tranſuolat, Turcos

Alexij Im. erga victores munificentia.

Principũ pactio.

¶ Vide Vrſpergẽſem & Tyrium.

Turci captiui fuga.

per mœnia præſentes, & tunc belli otio vacantes, ad ſubueniendum ſibi inceſſabili voce admonet ac precatur. Qui ſine mora funiculo à mœnibus dimiſſo inter manus fallacis & fugitiui, * pereni mox in ipſo pendentē & manibus hærentem, intra mœnia non paruo clamore ac fragore facto, interius & exterius leuauerunt. Nullus tamen Chriſtianorum fugientem ſequi aut retinere præſumſit, propter Turcorum iacula deſuper infeſtantium.

CAPVT XXIX.

Nicææ oppugnatio.

CVm in decreto firmiſsimo obſidionis & deſtructionis vrbis curricula ſeptem hebdomadarum ibidem circa mœnia eius verſarentur, & Principes alij iactus & tormenta lapidum ad minuendos muros & turres aptarent, alij arietes ferratos componerent, & diuerſa ingenia quærerent, aſſultuſq; plurimos inferrent, Baldevvinus Calderim inceſſanter muros impugnans, nimiſq; temerario & audaci conatu præcurrens, in ictu præmiſſi lapidis fractis ceruicibus vita expirauit. Baldevvinus de Gant dum ibidem in aſſultu vrbis deſudaret, & incautè muros appeteret, vertice transfixo in impetu ſagittæ, vitam exhalauit. Poſt hæc dum ex conſilio & decreto Principum rurſus exercitus iteraret aſſultū, Comes de Foreis & alter de Inſula Flandriæ, VValo nomine, in eodem aſſultu nimium feruentes, & bello vehementes, dum hoſtes laceſſerent, ſagittis infixi interierunt. VVido de Porſeſſa, illuſtris eques, ibidem infirmitate occupatus, vita deceſsit. Fleuit ſuper his omnis populus catholicorum, quoniam fortes conſiliarij & auctores rerum capitalium habebantur. Tantos e enim viros nobiliſsimos cum omni honore & religione Epiſcopi & Abbates ſepelierunt, non modicam eleemoſynarum largitionem pro ſalute animarum illorum diuidentes egenis & mendicis.

Occaſus aliquot procerum.

Miſſa.

CAPVT XXX.

DEhinc quadam die dum plurimorum Principum ſtrues & machinæ muro Nicææ applicarentur, & quædam non in vanum, quædam fruſtra laborarent, Henricus de

Aicha.

Digitized by Google

Aſcha & Hartmanus Comes, vnus de maioribus Alemanię, vulpem ex proprio ſumtu quercinis trabibus compoſuerunt, cujus in gyro tutos intexuerunt parietes, vt grauiſſimos Turcorum ſufferret ictus armorum, omniumq; iaculorum genera, ac ſic in ea manentes, tuti & illæſi vrbem fortiter impugnando perforarent. Hoc tandem vulpis inſtrumentum dum ad vnguem opere & ligaturis perduceretur, milites prædictorum Principum loricati ad viginti in eadem vulpis protectione ſunt conſtituti. Sed magna virorum inundatione & conamine iuxta muros applicata, non æquo ſubſedit aggere, non recto impulſu aut æquo conductu moderata: & ſic trabes, poſtes vniuerſæq; ligaturæ contritæ, viros in ea latentes in momento oppreſſerunt. Hartmanus ac Henricus dolentes, & magnum de caſu ſuorum luctum habentes, ſepultura extinctos honorificè condiderunt, ſed non parum gaudere potuerunt, quòd cum ſuis non in hac momentanea ſuffocatione perierunt.

Henricus de Aſcha. Hartmanus Comes Aleman. Vulpes machina bellica.

CAPVT XXXI.

Alia poſt hæc die dum creberrimi aſſultus plurimorum in vanum conſumerentur, Comes Reymundus turrim quandam duobus tormentis lapidum, quæ vulgo dicuntur Mangenę, fortiter quaſſatam oppugnauit. Sed minui & diſſolui vel lapis vnus ab hoc antiquo opere, & cæmento vix ſolubili, robuſtiſsimo tam iactu non potuit, dum ad extremum plura adaucta ſunt lapidum quaſſantium inſtrumenta, quibus tandem muri concuſsi rimas per loca pertulerunt, & aliqui lapides præ creberrima iactatione cum cæmento minui ac labi cæperunt. Quod videns exercitus Dei viuentis, adunata manu, & facta teſtudine viminea vallum ſuperans, audaci tranſitu muros impetunt, turrim muris eminētem vncis ligonibus perrumpere & perforare moliuntur, quam Turci interius coaceruatione lapidum compleuerant, vt validius ſtaret denſitate lapidum, & ſi fortè exterior murus à Gallis corrumperetur, volentibus penetrare impedimento eſſet congeries infinitorum lapidū. Populus autem Dei viui accenſa magis ac magis ira, & ſtrage

Reymūdus S. AEgid. Mangenæ. ¶ Tyrius lib. 8. ca. 13. minora tormenta vocat. Reperias eādem vocē apud Cedrenū pag. 509 et 512 vbi τὰ μάγγανα nominat.

ſuorum commotus, turrim percurrit acumine mordacis ferri, quouſq; foramẽ trans turrim tanta virtute reddunt, ut hiatus cauati muri duos in ſimul penetrare præſumentes capere videretur, qui coaceruationem lapidum ſingulatim eruerent & minuerent, viamq; ad hoſtes patenter aperirent. Sed nec ſic proficere potuerunt.

CAPVT XXXII.

NOcte verò quadam ab hac colluctatione, & plurima ſtragis conamine, circa vrbem populo vexato, & interdum in caſtris relato, deprehenſum eſt, Turcos nauigio per * lacum ab vrbe ſæpius exire, viros coadiutores arma & omnia neceſſaria clàm inferre, mercatores vſquequaq; illuc conuenire, & à Turcis omnia venalia in eodem lacu reperire. Ex hoc deniq; Principes plurimis vſi ſunt conſilijs, quid agerent vel inſiſterent, qualiter lacus his interdicatur, & incluſis exitus & introitus vltrà nauigio negetur, dicentes non aliter ſuos aſſultus vel laborẽ poſſe perficere. Tandem inter plurimas diſcuſsiones tale repertũ eſt cõſilium, quia niſi nauali cuſtodia tam ſpatioſus obſeruaretur lacus, nequaquam hoſtes poſſe reprimi, nec vrbem alimentis poſſe vacuari. Vnde magnis & paruis in vnum vocatis, decretum eſt communi conſilio, vt ad portum Ciuitot innumerabiles copiæ equeſtris & pedeſtris vulgi mitterentur, qui naues à Domino Imperatore impetratas, eiuſq; dono conceſſas, à mari per ſiccum iter vehiculis, arte lignorum aptatis funibus canabinis, & loris taureis humero & collo hominum & equorum impoſitis, vſq; ad lacum Nicææ perducere valerent. Quod actum eſt, & noctis in ſilentio viam ſeptem milliarium trahentes, has naues miri ponderis & magnitudinis, quę numerum centũ virorum capere poterant, orto Sole ad prædictum locum applicuerunt, has in littore & vndis reponentes. Nec mora, Principes exercitus exurgentes vndiq; peruenerunt ad lacum, videre & ſcire de nauibus, gauiſi, quòd ſui incolumes, & ſine hoſtili infeſtatione, & naues ſine læſione receptæ ſunt.

* Aſcaniũ dicit. Vide Strabonem lib. 12.

Principũ prudens conſilium.

Naues vehiculis & iumentis aſportatæ.

CA-

CAPVT XXXIII.

Aſcanij lacus vſus obſeßis ademtus.

NAuibus itaq; receptis ſanis & illæſis, fortiſsimi milites Gallorum in eis ſunt conſtituti, qui vltrà exitu Turcis interdicto obſtarent, & nihil prorſus neceſſariorum eis inferri paterentur. In vna autem naue de Turcopolis Imperatoris viri ſagittarij habebantur, qui nauali certamine in aquis multum præualere ſolebant. Turci verò, & vniuerſi cuſtódes præſidij, circa lacum tumultum populi, & Principum tam matutinos conuentus intelligentes, ad mœnia verſus fluuium concurrunt, multum de nouiter adductis nauibus admirati, quas procul dubio ſuas æſtimaſſent, niſi quòd ſuæ adhuc alterò in littore iuxta muros & mœnia catenatæ ferro & ſeris ſtare videbantur. Sic lacu nauali obſidione prœoccupato, & militum illic in flumine loricata manu, in lanceis, arcu & ſagittis armata, relicta, Comes Reymundus, & ſui ſatellites, ac plurima manus de exercitu iteratò ad prædictam turrim conueniunt, aſſultus & lapidum iactus multiplicant, Turcos nõ parcè vexant & impugnant, ariete ferrato muros crebra hominum vociferatione impellentes. Turci ſiquidem videntes crebro ariete muros impelli & concuti, & turrim ligonibus perfodi, adipem, oleum, picemq;, ſtuppis & facibus ardentiſsimis commixtam, fundebant à mœnibus, quę inſtrumentum arietis & crates vimineas prorſus abſumſerunt. Alij ſagittis & corneo arcu plurimos interimebant, alij ſaxorum læſione ſecus muros & turrim laborantes opprimebant. In hac Turcorum defenſione & reluctatione, quidam miles illorum ferociſsimi animi & cordis non parcè deſudabat arcu & iaculis, &, quòd dictu mirabile eſt, in vulnere ſibi illato diffiſus vitæ, procul abiecto clypeo, manifeſtè oppoſuit pectus telis cunctorum, & rupea ſaxa in medium vulgus ambabus manibus torquebat. Hic quamuis, vt aiunt pro vero, qui affuerunt, viginti ſagittis adhuc hærentibus in præcordijs premeretur, non continebat manus à iactura lapidum & percuſſione Gallorum, ſed amplius & ſæuius damnum ex-

Turcopoli.

Reymũdus S. AEgid. oppugnatione fruſtra redintegrat.

Militũ Turci egregium facinus.

Godefridus ſternit ferocientem hoſtem. ercebat in populo. Dux verò Godefridus videns tam ferociſsimum & crudeliſsimum ſæuire, nec tot ſagittarum infixione deficere, ſed plures fidelium illius iaculatione perire, arrepto arcu baleari, & ſtans poſt ſcuta duorum ſociorum, eundem Turcum trans vitalia cordis perculit, ſicq; mortuũ vltrà à cæde horrenda compeſcit. Tandem fatigato populo Chriſtianorum, & Sole declinato, & aſſultu tam horribili ſedato, Turci anguſtiati pr foramine turris, rurſus ſaxorum aceruos cõportant interius noctis in ſilentio, ne facilis aditus in craſtino reperiretur.

CAPVT XXXIIII.

Obſidentes cladibus ſuis remolleſcunt. MAnè autem Sole relato, populus Dei ad iterandum aſſultum, & ampliandum turris penetrale, animatur & armatur. Sed viſa & agnita rurſus lapidum collatione, oppoſita in recenti foramine, memor periculi & anxietatis, quam priori luce pertulerat, cœpit animo molleſcere, & quiſq; alium cõmonere, vt præiret. Tandem miles quidam illuſtris de tabernaculis prædicti Roberti, Nortmanorum *Roberti Normani miles ἐνψυχίτ-ὁυνος.* Comitis, exiliens, galea opertus & lorica, & tectus clypeo, trans vallum muros imperterritus inuadit, ad turrim properat, & aceruos lapidum à foramine eruere nititur, & aditum ſaxis occupatum vacuare. Sed grandine ſaxorum, & aſsidua inundatione iaculorum incepti obliuiſcitur. Videns autem idem miles omni auxilio ſe deſtitutum, & præ oppreſsione immenſorum lapidum nihil poſſe proficere, cominus muro ſe aſtringit ad deuitanda iacula Turcorum, quæ ſine intermiſsione fatigabant virum egregium. Sed nec ſic euadendi manus illorum vlla via aut facultas illi monſtratur. Tandem tot millium lapidibus à collo & capite illius ſcuto auulſo, fractis ceruicibus iuxta muros obruitur, & in ipſa lorica & galea moritur in aſpectu omnium *Sæuitia hoſtilis.* fidelium, nequaquam illi ſubuenientium. Turci ergo videntes virum immobilem iam obiſſe, ab ipſa nefanda turri catenam proijciunt, vngues ferreos acutiſsimos & rapaciſsimos ex fabrili ingenio & opere habentem quaſi hamos, quæ anulo loricæ extincti militis infixa, eundem arripiens ac retinẽs, cũ cadauere mortuo intra mœnia leuatur.

Digitized by Google

Dehinc corpus militis apprehẽſũ, licet extinctũ, in laqueo funis ad mœnia ſuſpenderunt, vt Chriſtianos per hanc inhumanitatem amplius offenderent. Offenſi igitur & triſtes vniuerſi lamentabantur confratrem, tam crudeli nece & vili tractatu obijſſe. Quem poſt hanc diutinam illuſionem nudum à mœnibus proiectum, honorificè ſuſceptum cum cæteris præfatis & ibidem occiſis fidelibus, in eleemoſynarũ diſtributione, ſacerdotũq; cõmendatione ſepelierunt.

CAPVT XXXV.

HAc ruina virorũ fortium, & creberrimis damnis Chriſtianorum, quę in aſſultu vrbis per ſingulos dies patiebantur, Duce Godefrido & Boëmundo cunctiſq; Principibus turbatis, & quia nullo conamine machinarum & baliſtarum aut impetu viriũ muris aliquam læſionem inferre poterant, ſed omnis labor, & virtus eorum in caſſum conſumebatur, quidam Longobardus genere, magiſter & inuentor magnarum artium & operum, videns miſerias & ſtrages Chriſtianorum, vltrò ſe obtulit præfatis Principibus, quorum animum huiuſcemodi ſolatione & promiſſione releuat, dicens: Video, quia omne opus machinarum noſtrarum in vanum laborat, veſtrates crebra morte circa muros minuuntur, & magnis periculis vita reſiduorum adhuc ſubiacet. Nam Turci incluſi confidenter & ſecuri à turribus & mœnibus repugnant, incautos & nudos ſagittis & ſaxis obruunt, quin murus antiquorum aſtutia fundatus, non ferro aut aliquo robore poteſt reſcindi. Vnde quia omnem virtutem veſtram ſic fruſtrari perſpexi, maieſtatem veſtram adire & compellare diſpoſui, quatenus ſi conſilijs meis acquieſcatis, & aliquod laboris mei præmium à vobis conſequar, Deo auxiliante, turrim hanc, quæ valida & inſuperabilis videtur, humi cogam procũbere ſine damno & veſtrorũ periculo cõmilitonũ, per quã aditus patebit ad inimicos, vobiſq; contrarios, tantùm neceſſaria arti meæ & communi ſumtu & iuuamine adminiſtrentur. Audita hac viri promiſſione, cum omni beneuolentia pacti ſunt ei dare quindecim libras Cartanenſis monetæ, præmium laboris.

Longobardus architectus.

Merces ei conſtituta.

¶ *Videtur auctor Teſtudinẽ dicere, de qua machina cũ alijs tum Agathias li. 3.*

laboris ſui, & quicquid neceſſarium operi requireret, indeſinenter adminiſtrare, gauiſi & confidentes in ſpe promiſsi artificij. Magiſter itaq; artis facta prædicta conuentione, ingenia ſua aptat, parietes decliues connectit, & virgeas crates aſſuit mirifico inſtrumento, ſub cuius protectione ipſe ac ſecum deſudantes capita ſua tuta à iaculis Turcorum, deſuper reſiſtentium, haberent.

CAPVT XXXVI.

Longobardi machina mœnibus admota.

AD vnguem verò inſtrumento ſuæ protectionis perducto, viri Chriſtianorum loricati & clypeati circa machinam conglobantur. Quam in virtute ſua trans vallum impulerunt trahentes, & iuxta muros, inuitis & prohibentibus deſuper omnibus Turcis, cominus adiunctam ſtatuerunt. In qua magiſter artis cum cæteris opificibus ſuis tutus relinquitur, regreſsis ſine magna læſione fidelium turmis. Turci verò videntes huius ingenij inſtrumentum in detrimento vrbis poſſe præualere, faculas ardentes cũ pice & adipe iactant ſuper machinam, & ſaxeas moles conuoluunt à mœnibus, ſi ſic aliqua arte ars muro illata deſtruatur, & incluſi in ea abſterreantur. Sed fruſtra omnia iactant aut conantur: quia parietes decliues nil ingeſtum ignis aut lapidis retinebant. Magiſter verò artis fiducialiter latens in machina cum ſocijs ſecum habitis, ſub fundamento turris ligonibus & acutiſsimo ferro cauare terram non deſinit, donec trabes, poſtes & cætera immaniſsima robora lignorum in ipſa cauatione ſub fundamento componeret, quibus muri, ablata terra, ne ſubitò ſuper adhuc fodientes ruerent, inniterentur. Iam verò cauatione permaxima facta in latitudine & longitudine, ex admonitione magiſtri artis, vniuerſi de exercitu, parui & magni, ſarmenta, ſtipulas, tegulas calamoſq; aridos, ſtuppas & omnia fomenta ignis conferunt, & inter poſtes & trabes & magnificas arbores coaceruant, vndiq; his lignis cauatione occupata: Poſt hæc ignis à magiſtro operis immiſſus, magno ſpiramine ſuſcitatur, quouſq; perſtrepens & diſcurrens flamma inſupera-

Fœlix conatus.

Digitized by Google

ſuperabilis magis ac magis inualuit, quæ poſtes, trabes & omnia ligna ſuppoſita in cinerem redegit. His ita in fauillam redactis, & fundamentis ſuſtentaculo deficiente, tam terræ quàm lignorum ædificium vetuſtiſsimæ turris reſupinum in momento, noctis medio, corruens, tantum reddidit ſonitum, vt tonitrui fragor, omnibus ſomno excitatis, videretur. Igitur tam intolerabile pondus collapſæ turris licet repentino caſu procumberet, non cæmentorum aut petrarum colliſione in plurimas partes diſſilijt, ſed quaſsi & corrupti per loca muri ipſius arcis iacentes rimarum læſione hiabant, aditumq́;, ſed tamen difficilem, exhibebant. In hac itaq; turris ruina & contritione, vxor nobiliſsima Solymani vehementer exterrita, non vltrà in vrbis confiſa præſidio, noctis in ſilentio à ſuis in lacus flumine immiſſa eſt, vt ſic nauigio Chriſtianos euaderet. Sed percepto eius abſceſſu à militibus, lacum tuentibus, remigio nouiter adductarum nauium capta, & in cuſtodiam Principum cum duobus tenellis filijs repoſita eſt.

Ruina & fragor turris.

Solymani vxor cum duobus filijs capta.

CAPVT XXXVII.

TVrci & arcis defenſores pariter, turri humi procumbente perterriti, ac matronæ huius captiuitate ſtupefacti, & lacus enauigatione amodo deſperati, ſuorum occiſorum interius graui imminutione deſolati, longa obſidione fatigati, nec ſe euadere poſſe videntes, conſilio inuicem habito de vita & ſalute membrorum precantur ſibi parci ab exercitu Chriſtiano, claues vrbis policiti reddere in manus Imperatoris Conſtantinopolis, ſub cuius conditione vrbs primitus hæreditario iure ſeruiens habebatur, quouſq; iniuſta vi Solymanus ſibi ſubiugatam inuaſit. Tatinus verò truncatæ naris, familiaris Imperatoris, conſilio maiorum exercitus ſatisfaciens precibus illorum, ſuſcepta vtrinq; fide & reddita, apud Chriſtianos proceres pro eis interceſsit, hac conditione, vt ab vrbe incolumes exeant, & in Imperatoris deditionem veniant, cum vxore Solymani nobiliſsima, quæ nuper capta, in cuſtodia Principum

Turci de deditione agunt.

Tatinus pacis ſequeſter.

Digitized by Google

cipum Francorum habebatur cum duobus filijs ſuis tenel-lis. Sic vtrinq; ſedato aſſultu, dum diuerſa conſilia reddendæ ciuitatis agerentur, & plures captiui Chriſtianorum redderentur, quædam ſanctimonialis fœmina de cœnobio S. Mariæ ad horrea Treuirenſis Eccleſiæ cum cæteris reſtituta & abſoluta eſt in manus Chriſtiani exercitus, quæ ſe de attrito Petri agmine captam & abductam, profeſſa eſt, parumq; intermiſsionis à fœda & abominabili cuiuſdam Turci & cæterorum commixtione habuiſſe conqueſta eſt. Dum verò ſuper his iniurijs miſerabiles gemitus in audientia Chriſtianorum proferret, inter proceres & milites Chriſti Henricum de Aſcha caſtello recognouit. Quem ex nomine lachrymabili & humili voce compellans, ad auxilium ſuæ emendationis adeſſe commonuit. Qui ſtatim hac recognita, ſuper infortunio eius motus eſt, omniq; induſtria & miſericordia, qua potuit, apud Ducem Godefridum obtinuit, quatenus ei à Domino Reymero, venerabili Epiſcopo, conſilium pœnitentiæ daretur de huiuſcemodi inceſtu. Tandem conſilio accepto à Clero, facta eſt ei remiſsio illicitæ copulationis cum Turco, & alleuiata pœnitentia, eò quòd vi & nolens ab impijs & ſceleratiſsimis hominibus hanc fœdam pertulit oppreſsionem. Poſt hæc modico interuallo ſolius noctis, per internuncium eiuſdem Turci, qui eam violauerat, & cæteris abſtulerat, plurima ſuaſione & blanda promiſsione ad illicitos & inceſtos thalamos reinuitatur. Exarſerat enim idem Turcus in illius inæſtimabilem pulcritudinem, vnde nimium ægrè ferebat ipſius abſentiam, cui adeò præmia promiſerat, quæ illius animo ſic inſederant, vt ad nefandum maritum rediret. Promittebat enim ſe idem Turcus in breui Chriſtianum fieri, ſi fortè à captiuitate & vinculis Imperatoris exiret. Tandem miſella, ſi vi antè deliquit, nunc blanditijs & vana ſpe decepta ad impium ſponſum & adulterinas nuptias recurrit, vniuerſo ignorante exercitu, quæ aſtutia & laſciuia ab eis ſub-

Monachæ, è captiuitate liberatæ, ſimulata pœnitentia.

Henricus de Aſcha.

Turcus Monachæ amaſius.

Impotens libido.

Digitized by Google

ſubtracta eſt. Poſt hæc à relatoribus innotuit, quòd ad eundem Turcum reuerſa ſit in exilio quo erat, non alia de cauſa, niſi propter libidinis intolerantiam. Iam ſic turbine ſedato belli, & Chriſtianis captiuis ab vrbe reſtitutis, Turciſq; in deditionem Imperatoris ſuſceptis & tranſmiſſis, exercitus Dei viuentis hanc diem in magno gaudio & exultatione ibidem in caſtris exegit: quia pro ſpe illis adhuc omnia contingebant. *Chriſtianorum* *ἐπινίκια.*

CAPVT XXXVIII.

CRaſtino verò die illuceſcente, vſui ſumtis neceſſarijs, mouit omnis populus, iter faciens per mediam Romaniam ſecurus, & nihil metuens affuturæ aduerſitatis. Biduo autem communi agmine gradientes per iuga montium, & anguſtas fauces viarum, decreuerunt tanti exercitus diuiſionem fieri, vt liberius & ſpatioſius in caſtris populus habitaret, ſicq; diuiſus, plenius eſcis & pabulo equorum abundaret. *Chriſtiani progredientes partiuntur copias.* Conuenerunt quidem inter duos montium apices, vbi per pontem flumine quodam ſuperato, Boemundus prorſus cum ſuis ſequacibus turmis à Duce Godefrido diſſociatur. *Boemundus. Godefridus.* Quem quidam magnifici primores ſunt ſecuti, Robertus, Comes nortmanorum, & Stephanus, Bleſenſium Princeps, ſic ſemper viam ad dexteram inſiſtentes ac moderantes, vt amplius milliari à confratribus non elongarentur. Dux ſuiq; contubernales cum Epiſcogo Podienſi & Reymundo Comite ſemper ad dexteram tendebant. Hac ergo diuiſione facta, Boemundus cum omni exercitu ſuo in vallem * Dogorganhi, quæ à modernis Ozellis nuncupatur, hoſpitandi gratia, circumquaque ſocijs in gramine diffuſis, circa horam nonam deſcendit, vt alimentis, cæteriſq; neceſſarijs, in locis, aptis riuis & pratis, caſtra locarent.

* Gorgonia, vt in fine cap. vlt. Tyrio Gorgon. Curopalatæ pag. 142. fortè Clauſura Podandi.

Digitized by Google

CAPVT XXXIX.

Solymani in caſtra Boemundi impreßio.

VIx verò Boemundus & cæteri viri fortiſsimi ab equis deſcenderant, & ecce Solymanus, qui ab eo tempore, quo in fugam ab vrbe Nicæa verſus eſt, auxilium & vires contraxit ab Antiochia, Tarſo, Alapia & cæteris ciuitatibus Romaniæ, à Turcis ſparſim poſitis, affuit in impetu vehementi & multitudine graui. Nec mora nec requies vlla cædendi & expugnandi exercitum, ac diſcurrendi per caſtra, fuit, alijs ſagittis transfixis, alijs gladio detruncatis, nonnullis à tam crudeli hoſte captiuatis. Adhæc vndiq; clamor magnus & tremor in populo excitatur, mulieres nuptæ & innuptæ vnà cum viris & infantulis detrun-

Cædes Roberti Pariſienſis.

cantur. Robertus verò Pariſienſis miſeris volens ſuccurrere, ſagitta volatili confixus & extinctus eſt. Boemundus hac ſtrage grauiſsima attonitus cæteriq; priores, equos reparant, ad loricas & arma feſtinantes in vnum conglobantur, ac plurimum ſe ex improuiſo defendentes, diu

Vuilhelmi Normani.

prælia cum hoſtibus committebant. VVillehelmus iuuenis audaciſsimus, & tiro pulcerrimus, frater Tankradi, dum multum in armis reſiſteret, Turcos haſta ſæpius per-

Periculũ Tancradi.

foraret, in conſpectu ipſius Boemundi ſagitta percuſſus corruit. Tankradus viriliter in gladio defenſus, vix viuens euaſit, ſed ſignum decoris, quod in haſta prætulerat, ibidem cum fratre reliquit. Turci cum Principe ſuo Solymano magis ac magis inualeſcentes, fortiter irrumpunt in caſtra, ſagittis & corneo arcu ferientes & mortificantes pedites, peregrinos, puellas, mulieres, paruulos ac ſenes,

Fœminarum ſtultum facinus.

nulli parcentes ætati. Hac crudelitate atrociſsimæ mortis ſtupefactæ teneræ puellæ & nobiliſsimæ, veſtibus ornari feſtinabant, ſe offerentes Turcis, vt ſaltem amore honeſtarum formarum accenſi & placati, diſcant captiuarum miſereri.

CAPVT XL.

CVm ſic afficerentur fidelium greges, & Boemundi virtus iam minus reſiſtere valeret, eò quòd ex improuiſo in ſe

in ſe ſuosq; armis exutos irruiſſent, iamq; ad quatuor millia de exercitu Chriſtianorum in manu hoſtili cecidiſſent, nuncius per abrupta montium ſine mora equo tranſuolat, quo uſq; ad caſtra Ducis triſtis & exhauſtus ſpiritu venit. Quem vt Godefridus Dux, ab oſtio tabernaculi aliquo ſpacio tranſgreſſus ad conſiderandos ſocios, à longè perſpexit rapido curſu feſtinantem, & mœſto vultu pallentem, qua de cauſa viam accelerauerit, requirit, vt ſibi cæteriſq; primoribus referat & exponat. Hic amara & grauia nuncia retulit, dicens: Noſtri Principes cum ipſo Boemundo grauiſsimum belli laborem ſuſtinent, vulguſq; ſequens iam totum capitalem ſubijt ſententiam, qua & Domini Principes noſtri ſunt caſuri in præſens, niſi feſtinatò manus veſtra ſubueniat. Turci quidem caſtra noſtra irruperunt, & per vallem, quæ dicitur Ozellis vel terribilis, deſcendentes ad vallem Degorganhi peregrinos trucidare non ceſſant. Robertum Pariſienſem capite deciſo iam interemerunt: VVillehelmum iuuenem egregium, ſororis Boemundi filium, dignum planctu, percuſſerunt. Et iccirco vos omnis inuitat ſocietas ad ferendum auxilium: nulla vos mora aut dilatio impediat aut retardet.

Strages Chriſtianorum.

Godefridi vigilantia

Cladis nuncius.

CAPVT XLI.

HAc audita miſeria & Turcorum audacia, Dux per vniuerſa agmina iuſsit cornua perſtrepere, ſocios commonere vniuerſos & arma capere, ſigna erigere, ſocijs ſine vlla dilatione aut requie ſubuenire. Tanquam ſi ad conuiuium omnium deliciarum vocarentur, feſtinant arma capere, loricas induere, gladios recingere, equis frena referre, ſellas tergis imponere, clypeos reſumere, & ad ſexaginta millia equitum è caſtris procedunt cum cætera manu pedeſtri. Iam dies clariſsima illuxerat, Sol radijs fulgebat lucidiſsimus: cuius ſplendor in clypeos aureos & veſtes ferreas refulſit: ſigna & vexilla gemmis & oſtro fulgida erecta, & haſtis infixa coruſcabant. Caballi celeres calcaribus vrgebantur, nullus ſocium aut fratrem expectabat,

Claſſicum in caſtris Godefridi.

Digitized by Google

ſtabat, ſed quiſq;, quo velocius poterat, ad auxilium & vindictam Christianorum viam inſiſtebat. Hos denique Turci ex improuiſo vt perſenſerunt ad auxilium ſociorum omni velocitate & belli inſtantia animatos eſſe tam robuſta manu, & in armis & veſte ferrea, & in ſignis luciferis ad bella erectis, fugam arripiunt, & timore concuſsi, à cæde horrenda declinant, alij per deuia, alij per ſemitas notas diffugium facientes. Sed Solymanus cum ampliori manu & denſioribus cuneis in montis cacumine fuga elapſus conſiſtens, Chriſtianis inſequentibus occurrere ibidem, & in faciem reſiſtere diſpoſuit.

Fuga Turcorum.

CAPVT XLII.

Godefridus tendit in hoſtem.

DVx autem Godefridus, qui ſolus cum quinquaginta ſodalibus in equi velocitate præceſſerat, ſubſequentis populi in breui adunatis viribus, indubitanter ad ardua montis conſcendit, cum Turcis ferire & armis committere, quos conglobatos & immobiles ad reſiſtendum in montis vertice reſpiciebat. Iamq; vndiq; ſuis receptis & adiunctis, hoſtes immobiles incurrit, haſtas in eos dirigit, ſocioſq; vt conſtanter eos adeant, virili voce adhortatur. Turci verò cum Duce ſuo Solymano Ducis Godefridi & ſuorum conſtantiam nequaquam animo ad præſens bellū deficere videntes, à montis ſummitate laxis frenis equorum velocitate fugam parant. Quos Dux via ſex milliarium inſecutus, alios in ore gladij percuſsit, nonnullos captiuos cum ſuis tenuit, prædas & ſpolia illorum non pauca cepit, puellas & iuuenes & omne, quod aſportare vel abducere ſperabant, ab hoſtibus excuſſerunt. Gerardus de Kereſi in equo laudabili reſidens, in eadem hoſtium inſecutione in ſupercilio montis adhuc Turcum manentem, & nimium audentem viribus, reſpiciens, ſcuto tectus fortiter haſta incurriti. Quem ſagitta illius emiſſa & clypeo excuſſa, trans iecur & pulmonem perforat, equumq; morientis

Turcorum iterata fuga.

Gerardi Kereſi duellum.

Digitized by Google

rientis & labentis abduxit. Baldevvinus Comes Hamaicorum, vir & largitor magnarum eleemoſynarum, cum Roberto Flandrenſi Turcos fugientes ſternit, hortatur ſocios, circumquaque concurrentes, vt feriant & trucident, & ab inſecutione illorum nunquam retardari aut manus continere videantur. Baldevvinus de Burg, Thomas de Feria caſtro, Reinoldus Beluacio, VValo de Calmont, Gothardus filius Godefridi, Gaſtus de Berdeiz, Rudolphus etiam, hi omnes vnanimes in luctamine belli deſudabant, Turcorum agmina in virtute militari inſequentes ac ſcindentes. Equorum ilia grauis anhelitus pulſat, fumus ab ipſo anhelitu per medias acies in nubem denſabatur. Turci verò interdum recuperatis viribus, in virtute multitudinis ſuæ freti viriliter reſiſtebant in grandine ſagittarum denſo volantium & cadentium. Sed huius grandinis tempeſtate citò tranſmiſſa, fidelium turmæ, tela manu retinentes, illorum globos attenuant & mortificant, victoſq; tandem cogunt in diffugium per deuia viarum & abrupta montium, quorum ſemitas notas habebant.

Proceres fortiter agunt.

Reportant plenam victoriam.

CAPVT XLIII.

CHriſtiani ergo victores, quicquid in ſtipendio ſuæ expeditionis Turci conduxerant, frumentum, vinũ non modicum, ⁎ buflos, boues & arietes, camelos, aſinos, equos & mulos, præterea aurum preciosum & argentum infinitum, papiliones mirifici decoris & operis abſtulerunt. In huius victoriæ proſpero ſucceſſu omnes vnanimiter, Boemundus ſcilicet & cæteri Principes præfati, qui erant ductores & columnæ exercitus, in concordiam & cõſilium redeunt, & ab illo die commixtis cibarijs cunctiſque rebus neceſſarijs, omnia communia habere decreuerunt. Quod & actum eſt. In hoc conflictu belli, Turcorũq; diffugio, nonnulli Chriſtianorũ militũ ſagittis vulnerati perierunt, Turcorum autem tria millia cecidiſſe

Præda de Turcis parta.

⁎ bubalos.

Principes copiarũ et cõmeatus communionem ſanciunt.

refe-

referuntur. Hoc tam crudeli certamine finito, circa flumen quoddam & eius carectum Chriſtiani milites ſpatio trium dierum quieuerunt, curantes corpora nimis feſſa ex abundantia eſcarum, quas Turci occiſi reliquerant. Epiſcopi verò, presbyteri, monachi, qui aderant, corpora occiſorum terræ tradiderunt, animas fideles illorum in manu Ieſu Chriſti precibus & Pſalmis commendantes. Solymanus iam denuò victus, Alpes Romaniæ vix euadens condeſcenderat, nihil vltrà ſpei habens vrbis Nicææ, vxoris filiorumq;, ac nimium luctum faciens ſuorum, quos ante hos dies in campo Nicææ extinctos à Gallis amiſerat, & nunc eorum, quos in valle Gorgonia captos & peremtos reliquit.

Solymanus exſpes.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER TERTIVS.

Argumenta Capitum.

I. Poſt victoriam Chriſti fideles vbi caſtra locauerint, & miſerabili ſiti cruciati, quanti expirauerint.

II. Item de eodem.

III. Vltrà progrediuntur: exercitus in geminas partes diuiditur: primores venatui vacant.

IIII. Dux cum vrſo confligens, grauiter ſauciatur: ſed auxilio alterius militis peremta beſtia viuus eripitur.

V. Tankradus fixis iuxta Tarſum ciuitatem tentorijs,

Digitized by Google

rijs, apud ciues de vrbis traditione nunc minis nunc blanditijs agit.

VI. Ciues deditionem policentur: viri exercitus Dei longè à ſe diuiſi, hoſtes adeſſe de alterutris ſuſpicantur.

VII. Obſides fœdus rumpunt: Tankradus & Baldewinus mixtis copijs obſidionem reparant, & de ſitu vrbis.

VIII. De mutua quorundam Principum altercatione: vbi & Tarſenſes Tankradum ſibi præeſſe deſiderant.

IX. De eadem re.

X. De eodem, & qualiter Tankradus vrbem Azaram intrauerit.

XI. Vbi Baldewinus, princeps ciuitatis factus, Chriſtianos partis Tankradi intromittere non vult.

XII. Chriſtiani extra portam ciuitatis manentes, noctu à gentilibus extincti ſunt.

XIII. Huius necis populus Dei Baldewinum inſimulans, ad arma ruit, cui ſatisfaciens, contra reliquos Dei inimicos vehementer inſurgit.

XIIII. Vbi viri Baldewini cum piratis Chriſtianis fœdus ineunt, & Tarſum ſimul petunt.

XV. Tankradus Mamiſtram ciuitatem armis capit, & de inſtinctu cuiuſdam Richardi caſtra Baldewini hoſtiliter inuadit.

XVI. Baldewinus & Tankradus bellum conſe-

Digitized by Google

runt, in quo Tankradus inferior inuentus eſt.

XVII. Tankradus & Baldewinus pacem inter ſe reformant.

XVIII. De proſpero euentu Baldewini in expugnandis munitionibus, & de perfidia cuiuſdam Armenij. Iam inuitus idem Armenius commiſſum ſibi præſidium reddit.

XIX. Dux ciuitatis Rohas Baldewinum in auxilium vocat: Baldewinus vocatus, ire perrexit: à Turcis vetitus iteratò reproperat.

XX. Baldewinus qualiter in vrbe Rohas exceptus ſit, & quàm magnanimè Ducis illius dona reſpuerit: & petitia ſociorum.

XXI. A Duce vrbis Rohas Baldewinus in filium adoptatus, petitione ipſius Samuſart ciuitatem impugnat. Sed infecto negotio reuerſus eſt inanis.

XXII. Conſpiratæ plebis conſilium in Ducem ſuum Baldewinus volens reprimere, nihil proficit.

XXIII. Quàm miſerè idem Dux interfectus ſit.

XXIIII. Occiſo Duce, Baldewinus ſurrogatus venalem arcem Samuſart emere primò contemſit, poſtmodò conſilio ſuorum rebus precioſiſſimis comparauit.

XXV. Præſidium Sororgia in manus Baldewini non ſine labore traditur, et Balduc fraudulētia notatur.

XXVI. Tankradus damnoſa Chriſtianis præſidia deſtruit, & oblata ſibi ab hoſtibus munera prudenter repoſuit.

XXVII. De ciuitate Mareſch; vbi & vxor Baldewini obijt.

XXVIII. De ciuitate Arthesia, vbi Chriſtiani Armenij ſecum manentibus Turcis capita deſecantes, fratres benignè recipiunt.

XXIX. Populus Dei profana multitudine circumplexi, ferro ſibi viam aperiunt, & vix euadunt, obſeſſi fiducialiter agunt.

XXX. Profani Arthesiam obſidentes, de aduentu Chriſtiani exercitus per exploratores edocti, nequaquã, vſq; in noctem, obſidionem ſoluunt.

XXXI. Exercitu Dei adueniente, Arthesia fidelium tuitione munitur: Baldewinus triumphis clarus nouis nuptijs illuſtratur.

XXXII. Chriſti populus adunatus non vltrà diuiditur, quem Podienſis Epiſcopus circumſpectum fore, paternè alloquitur.

XXXIII. Relicta Romania, præelectos ſequentes ſigniferos ad pontem vſq; fluuij Farfar perueniunt: vbi à Turcis bellicoſè excepti ſunt.

XXXIIII. Dura conflictio fidelium & Turcorum pro tranſitu pontis.

XXXV. Monitu Podienſis Epiſcopi pontem ſuperant: commiſſo prælio bellatores Chriſti victores redeunt: Principem Antiochiæ nuncia dura percellunt.

XXXVI. Iter Antiochiam indicitur: antiſtes popu-

Digitized by Google

lum alloquitur, & per eum qui principes exercitus præcedere, qui extremas cuſtodias obſeruare debeant, ordinantur.

XXXVII. Antiochiam peruenientes quid egerint, & quantus æſtimatus ſit exercitus Dei.

XXXVIII. Deſcriptio qualiter obſeſſa ſit vrbs.

XXXIX. Item de eadem re.

XL. De ponte fluminis, ad cuius deſtructionem machinæ exquiſitæ componuntur.

XLI. Congreßio valida pontis, vbi machina Chriſtianorum in fauillam redigitur, & inſtaurantur alia inſtrumenta.

XLII. De nauali ponte fidelium ad euitandas Turcorum inſidias.

XLIII. Qualiter Turci Chriſtianos, ad equorum pabula miſſos, clàm inuaſerint.

XLIIII. Fideles, in vltionem ſuorum conſurgentes, poſt mutuam cædem partim gladijs conſumti, partim in flumine ſubmerſi ſunt.

XLV. Cuſtodia portæ pacto pecuniæ Tankrado mandatur.

XLVI. De Clerico & matrona, qui dum aleis luderent, inſidiosè peremti ſunt.

XLVII. De milite propria incuria proſtrato, & de pomario, quod fidelibus nociuum ſucciditur.

XLVIII. De Hugone Comite, qui fidelium neces dolens, Turcorum fraudibus prudenter occurrit.

XLIX.

XLIX. Vbi Comitis eius filius Turcorum ſæuiſſimum poſt nonnulla vitæ diſcrimina proſternit, victorq́; regreditur.

L. Deficientibus victui neceſſarijs, Principes in hoc electi de circumpoſitis terris prædas innumeras abducunt.

LI. Vbi à gentilibus præda excutitur.

LII. De præda Roberti Comitis, & inualeſcente fame, minores quid egerint, vel quid paßi ſint.

LIII. Mors atrociſsima cuiuſdam Archidiaconi & comitum eius.

LIIII. De morte filij Regis Danorum, & Florinæ cuiuſdam matronæ, & eorum, qui in balneis occiſi ſunt.

LV. Porta Chriſtianis mortifera: Reymundus Comes profanos aliquantum à fidelium inuaſione coërcet.

LVI. Pro redemptione cuiuſdam captiui iuuenis, parentes eius volentes turrim ſuam Chriſtianis tradere, expulſi ſunt, & iuuenis à Chriſtianis occiſus eſt.

LVII. Decretum populi Dei, & denotatio duorum, qui in adulterio deprehenſi ſunt.

LVIII. Dux Godefridus iam recuperata ſalute, & Reymundus Comes, per regiones diuiſi, ad contrahendas prædarum copias deſtinantur.

LIX. Legatio Babylonici Regis ad populum Dei, & quomodo VVinemarus Laodiceam & ſtrenuè ceperit, & ſtultè amiſerit.

LX. Conſilium obſeſſæ Antiochiæ catholicis proditur:

Digitized by Google

tur: Epiſcopus Podienſis & Dux Godefridus populum Dei verbis conſolatoriis adhortantur.

LXI. Electi milites hoſtilia caſtra inuadere, multitudine graui ſuperueniente, non terrentur.

LXII. Pontificis ſermone peregrini roborati, ſeptingentos hoſtium palàm triumphant, ſectisq́ ceruicibus dehoneſtant.

LXIII. Boëmundus & comites eius dum pontem hoſtibus incommeabilem facere nituntur, partim cæſi partim læſi ſunt, & hoc Duci Godefrido flebiliter nunciatur.

LXIIII. Fidelibus in vltionem ſuorum conſurgentibus, anceps vtrinq́ pugna diutius agitur.

LXV. Vbi Dux loricatum Turcum vno ictu medium diuidit: & poſt cruentam pugnam fideles victoria comitatur.

LXVI. Quidam obſeſſorum Antiochiæ ad Chriſtianos clanculo confugerunt: & præſidium iuxta pontem extructum cuſtodiæ Reymundi delegatum eſt.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT I.

Poſtquam hoſtilis impetus abſceſsit, quartæ imminente lucis crepuſculo, Francigenæ, Lotharingi, Alemani, Bavvari, Flandrenſes & vniuerſum genus Teutonicorum caſtra mouerunt cum omnibus rebus ſibi neceſſarijs & ſpolijs Turcorum, & in vertice nigrorum montium caſtra metati, hoſpitio pernoctauerunt. Mane autem facto, Nortmani, Burgundiones, Britani, Alemani, Bavvari, Teutonici, omnis videlicet exercitus, abhinc deſcenderũt in valle nomine Malabyumas, vbi propter difficultates locorum & anguſtarum faucium inter rupes iter per dies abbreuiabant, ob innumerabilem multitudinem, & nimios calores menſis Auguſti. Sabbati dehinc die cuiuſdam inſtante eiuſdem menſis, defectus aquæ magnus accreuit in populo. Quapropter ſatis anxietate oppreſsi, vtriuſque ſexus quàm plurimi, vt dicunt, qui affuerũt, circiter quingenti ipſa die ſpiritum exhalârunt. Propterea equi, aſini, cameli, muli, boues, multaq; animalia eodem fine grauiſſimæ ſitis extincti ſunt.

Chriſtiani perſequuntur iter. ¶ *Vide Tyr. lib. 3. cap. 16.*

Vexantur æſtu & ſiti.

CAPVT II.

Comperimus etiam illic non ex auditu ſolùm, ſed ex veridicæ eorum relatione, qui & particeps fuere eiuſdem tribulationis, in eodem ſitis articulo viros & mulieres miſeros cruciatus pertuliſſe, quod mens horreſcat, auditus expaueſcat, & de tam miſerabili infortunio in ſuis contremiſcat. Quàm plurimæ namq; fœtæ mulieres exiccatis faucibus, areſactis viſceribus, venisq; omnibus corporis Solis & torridæ plagæ ardore inæſtimabili exhauſtis, media platea in omnium aſpectu fœtus ſuos enixæ relinquebant. Aliæ miſeræ iuxta fœtus ſuos in via communi volutabantur, omnem pudorem & ſecreta ſua oblitæ præ memoratæ ſitis difficilima paſsione. Nec ordine menſium aut hora inſtanti parere compellebantur, ſed, Solis æſtuatione

Inde nata incommoda.

Abortus & interitus mulierum.

tione, viarum laſsitudine, ſitis collectione, aquarum longa remotione ad partum cogebantur: quarum infantes alij mortui, alij ſemiuiui media platea reperiebantur. Viri autem quàm plurimi ſudore & calore deficientes, aperto ore & faucibus hiantes, aërem tenuiſsimum captabant ad medicandam ſitim: quod nequaquam prodeſſe potuit. Nam plurima pars, vt prædiximus, illic periſſe hac die perhibetur. Niſi verò & accipitres, aues domitæ & gratiſsimæ procerum & nobilium, calore eodem & ſiti moriebantur in manibus eas ferentium. Sed & canes in venatoria arte laudabiles inter manus magiſtrorum extinguebantur. Iam ſic omnibus in hac peſtilentia laborantibus, optatus quæſituſq; aperitur fluuius. Ad quem feſtinantes, præ nimio deſiderio quiſq; alium in magna preſſura præuenire ſtudebat, nullum modum bibendi habentes, quouſq; infirmati plurimi ex nimia potatione tam homines quàm iumenta perierunt.

Nex virorum.

Strages auium & canum venaticorũ.

CAPVT III.

Chriſtiani iteratò copias partiuntur.

Iter Tancradi & Balduini.

* Heracliã & Iconium, vt Tyrius li. 3. c. 17.

Godefridi.

POſt hæc egreſsis ab anguſtis rupibus, decretum eſt communi beneuolentia, propter nimietatem populi exercitum in partes diuidi. De quibus Tankradus & Baldevvinus, frater Ducis Godefridi, cum ſuis recedentes, per medias valles Ozellis tranſibant. Sed Tankradus cum ſuis præcedens, ad vrbes finitimas, * Reclei & Stancona deſcendit, in quibus Chriſtiani ciues habitabant, Turcis, viris Solymani, ſubiugati. Baldevvinus cum ſuis montanis ſemitis perplexis inceſſerat, graui cibariorum defectione cum omni manu ſua aggrauatus, quin equi pabulo deficiente vix ſequi, nedum viros portare poterant. Dux verò Godefridus, Boemundus, Robertus, Reymundus regia via à longè ſequebantur, & Antiochiam minorẽ (a) reclinantes, quæ in latere Reclei ſita eſt, hoſpitio nona diei hora moram facere decreuerunt. Veſpere autem facto, Godefridus Dux cæteriq; primores iuxta montana per amœna loca pratorum tentoria locauerunt, aptam & volu-

ptuo-

Digitized by Google

ptuoſam regionem conſiderantes & venationibus fœcundiſsimam, quibus nobilitas delectari & exerceri gaudet. Illic accubantes, armis cunctisq; exuuijs repoſitis, ſyluam aptiſsimam venatibus reperientes, ſumto arcu & pharetra, gladijs accincti, ſaltus montanis contiguos ingrediuntur, ſi fortè obueniret, quod configere & perſequi catulorum ſagacitate valerent. *Venatio nobilitatis oblectamentum.*

(a) Piſidiæ, vt Tyrius eodem lib. 3. cap. 16. Plura de Piſidis, qui nunc Barſacides, Chalcocondyles lib. 5. pag. 92.

CAPVT IIII.

TAndem diffuſis per opaca nemoris ſingulis in ſua ſemita ad inſidias ferarum, Dux Godefridus vrſum immaniſsimum, & horrendi corporis, peregrinum inopem, ſarmenta congerentem, inuaſiſſe reſpicit, & in circuitu arboris fugientem ad deuorandum perſequi, ſicut ſolitus erat paſtores regionis aut ſyluam intrantes deuorare iuxta illorum narrationem. Dux verò ſicut ſolitus erat & promtus ad omnia aduerſa Chriſtianis fratribus ſubuenire, educto raptim gladio, & equo fortiter calcaribus admonito, miſello homini aduolat, eripere à dentibus & vnguibus Laniolis anxiatum feſtinat, & clamore vehementi per media frutecta accelerans, obuius crudeli hoſti offertur. Vrſus itaq; viſo equo eiuſq; ſeſſore, ſe celeri curſu premente, ferocitati ſuæ fidens & rapacitati vnguium ſuorum, non ſegnius facie ad faciem Duci occurrens, fauces vt iugulet, aperit, totum ſe ad reſiſtendum, imò ad inuadendum, erigit, vngues ſuos acutiſsimos exerit vt laniet, caput & brachia, ab ictu gladij diligenter cauens, ſubtrahit, ac ſæpe volentem ferire decipit, quin murmure horriſono totam ſyluam & montana commouet, ita vt omnes mirarentur, qui hoc audire poterant. Dux ergo aſtutum & peſsimum animal conſiderans in feritate audaci reſiſtere, motus animo, vehementer indignatur, & verſo mucronis acumine, temerario & cæco impetu propinquat belluæ, *Godefridi cum vrſo periculoſum certamen.*

vt iecur eius perforaret. Sed infelici caſu ictum gladij effugiens bellua, ſubitò curuos vngues tunicæ Ducis infixit, ac complexum brachijs, equo deuolutum, terræ applicans dentibus iugulare properabat. Dux itaq; anguſtiatus, reminiſcens multorum ſuorum inſignium factorum, & de omni periculo ſe adhuc nobiliter ereptum, nunc verò vili morte à cruenta beſtia ſe ſuffocari dolens, recuperatis viribus in momento reſurgit in pedes, gladiumq; in hoc repentino lapſu ab equo, & cum inſana beſtia luctamine, proprijs cruribus implicitum, celeriter in eiuſdem feræ iugulum rapiens, & capulo retinens, ſuras & neruos proprij cruris graui inciſione truncauit. Sed tamen licet ſanguis inceſſabili vnda proflueret, vireſque Ducis minueret, iniquæ belluæ non ceſsit, ad defenſionem ſtans aſperrimus, quo uſque audito inopis ruſtici, & ab vrſo liberati, clamore ingenti, & murmure lanionis vehementi, quidam Huſechinus nomine ex conſocijs, per ſyluam diffuſis, velocitate equi Duci in auxilium affuit: qui ſtricto mucrone horribilem feram impetijt, & vnà cum Duce iecur & coſtas illius transfixit. Sic tandem ferociſsima fera extincta, Dux primùm vulneris dolore deinde nimia ſanguinis effuſione cœpit corde deficere, vultu palleſcere, ac totum exercitum impia fama conturbare. Concurrunt vniuerſi ad locum, vbi athleta & vir conſiliorum, caput peregrinorum, læſus ferebatur. Quem Principes exercitus geſtatorio imponentes, ad caſtra cum ingenti luctu, cum planctu virorum & vlulatu mulierum detulerunt, medicos peritiſsimos ad ſanandum ei adhibentes: feram verò inter ſe diuidentes, nullam illi magnitudine ſimilem antea ſe vidiſſe fatebantur.

Huſechinus tempeſtiuus auxiliator.

Luctus in caſtris.

CAPVT V.

DVce verò ſic graui vulnere impedito, exercitu lentiore gradu ſubſequente, Tankradus, qui præceſſerat, & regiam

Digitized by Google

regiam viam tenebat verſus maritima, prior Baldevvino, fratre Ducis, per vallem Buetrenton ſuperatis rupibus, per portam, quæ dicitur Iuda * ad ciuitatem, quæ dicitur Tarſus, vulgari nomine Turſolt, deſcendit, quam etiam Turci, primates Solymani, ſubiugatam cum turribus ſuis retinebant. Illic Armenius quidam, qui cum Tankrado aliquandiu moras fecerat, & eius notitiam habuerat, promiſit ſe ciuibus vrbis, graui Turcorum iugo depreſsis, ſuggerere, vt in manu eiuſdem Tankradi vrbem cautè, & Turcis neſcijs, redderent, ſi fortè locum & opportunitatem reperirent. Sed timidis ciuibus, nec conſilijs Armenij fratris acquieſcentibus propter Turcorum præſentiam & cuſtodiam, Tankradus, qui præceſſerat, finitimas oras prædictæ vrbis deprædatus eſt, ac contractis infinitis copijs prædarum in vſum obſidionis, in circuitu murorum tentoria ſua extendit. Locatis ergo tentorijs, Tankradus plurimum minarum Turcis, per mœnia & turres diffuſis, ex aduentu Boëmundi, & ſubſequentis exercitus virtute intulit, niſi exeuntes, portas vrbis aperirent, aſſerens, non prius ſubuenientem exercitum ab huius obſidione recedere, quàm vt Nicæa cum omnibus inhabitantibus caperetur ſuperata: Si verò voluntati eius acquieſcerent, vrbem aperirent, non ſolùm in oculis Boëmundi gratiam & vitam inuenirent, ſed & præmia multa accipientes, eidem ciuitati & alijs preeſſe præſidijs mererentur.

Tancradi iter Tarſenſe.

Fruſtra per Armeniam tentata proditio.

Direptiones.

Minæ.

* Forſan Iulia: nam Tarſenſes in honorem Iulij Cæſaris vrbem ſuam Iuliopolin appellaſſe, Dion ſcriptum reliquit lib. 47.

CAPVT VI.

Turci Tarſenſes cũ Tancredo deditionẽ paciſcuntur.

HIs blanditijs & promiſsis, interdum minis magnificis, Turci molliti, Tankrado hac conditione vrbem

Digitized by Google

policentur, ne quid periculi aut ſeditionis ab vlla ſubſequenti manu vltrà eis inferatur, donec Boemundi poteſtati cum vrbis præſidio ſubderentur. Quod Tankradus minimè recuſans, fœdus in hunc modum cum illis innodari inſtituit, quatenus vexillum ipſius Tankradi in cacumine magiſtræ arcis in ſignum erigerent, quòd Boemundo præcurrens, hanc Tankradus vendicauerit ciuitatem, & ſic intacta deinceps ab omni hoſtili impetu haberetur. Baldevvinus verò frater Ducis Godefridi, Petrus Comes de Stadeneis, Reinardus Comes de Tul ciuitate, vir magnæ induſtriæ, Baldevvinus de Burg, iuuenis præclarus, coniuncti per amicitiam, alio itinere diuiſi, per dies tres ab exercitu errantes per loca deſerta montium & ignota, graui afflicti ieiunio, neceſſariorumq; penuria, tandem per errorem perplexarum viarum in cuiuſdam montis cacumine caſu conſtiterunt. De quo tentoria Tankradi ſpeculantes, per camporum planiciem in obſidionem Tarſi locata, timuerunt timore magno, exiſtimantes Turcorum hunc apparatum fore. Nec minus Tankradus viros in montis cacumine à longe contemplatus, expauit, Turcos adeſſe arbitratus, qui ſocijs vrbi incluſis ad ſubueniendum properaſſent. His tandem deſcendentibus, vitæ diffiſis, fame ſemiuiuis, Tankradus, vt miles acerrimus, ſocios admonet, vt eis res ſit pro anima defendenda.

Reinardus Tull. Baldewinus de Burg.

Procerum Chriſtianorũ mutuus error

CAPVT VII.

TVrci autem, qui in turribus & mœnibus ad ſpectaculum & defenſionem ad quingentos conuenerant, & ipſi pariter Baldevvinum eiuſq; comitatum, acies Turcorum exiſtimantes eſſe, Tankrado improperantes in hunc modum minabantur: Ecce manus auxiliari nobis properantium: nos non in tua, vt exiſtimabas, ſed tu tuiq; in manu noſtra & virtute hodie conterendi eſtis. Quapropter te hoc in fœdere, quod fruſtrà pepigimus, iam deceptum credas. Nec aliam ob cauſam te morari in caſtris fecimus, niſi quia ſpes auxilij in his, quas vides, aciebus in tuam

Sarcaſmus Turcorum

Digitized by Google

tuam tuorumq́; perditionem præſtolabamur. Tankradus, iuuenis imperterritus, Turcorum minas paruipendit, & breui reſponſo improperantibus reſiſtit; Si hi veſtri milites aut Principes habentur, in Dei nomine eos parui pendimus, adire non timemus. Qui ſi à nobis, Deo opitulante, victi fuerint, ſuperbia veſtra & iactantia pœnas non euadet. Quod ſi peccato noſtro aduerſante ſtare nequiuerimus, nequaquam tamen manus Boemundi, & ſui exercitus ſubſequentis, euadetis. Hoc dicto Tankradus cum vniuerſa ſua adunatione, quæ ſecum confluxerat, in ſignis, armis, galeis & loricis & equis rapidiſsimis Baldevvino in occurſum properat. Turci verò tubis & cornibus horriſonis ad terrendum ipſum Tankradum à muris fortiter intonant. Sed vtrinq; Chriſtianitatis ſignis recognitis, & viſis amicis ac compatriotis, præ gaudio in lachrymas defluunt, quòd ſic Dei gratia à pœnis & periculis nunc liberati ſint. Nec mora, deinceps commixtis copijs, tentoria communi conſenſu pariter ante vrbis mœnia reponunt, & ex præda, quam contraxerant ex montanis & regione in bobus & armentis, cibos mactant, & parant igniq; apponunt. Quos ſine ſale coctos diutina fames manducare coegit, prorſus pane illic cunctis deficiente. Erat enim ciuitas ex omni parte munita, habitatoribus riuis & pratis apta & commoda, ſita in campis fertilibus, cuius mœnia adeò admirantur fortiſsima, vt nullis vinci humanis viribus, niſi Deo annuente, credatur.

Tancradi maſculum reſponsū.

Chriſtiani ſe mutuò recognoſcunt.

¶ Optimum condimentum fames.

CAPVT VIII.

Craſtina verò luce exorta, Baldevvinus exurgens ſuiq; ſequaces, atq; ad vrbis mœnia tendentes, ſignum Tancradi, quod erat notiſsimum, in eminentiore turris arce, ex conſenſu & fœdere percuſſo Turcorum, poſitum contemplantur. Vnde nimia indignatione & ira accenſi, in verba amara & ſeditioſa aduerſus Tankradum ſuoſq; eruperunt, Tankradi & Boemundi iactantiam & principatum flocci pendentes, luto & feci æquiparantes. His & huiuſcemo-

Balduini in Tancradum ſtomachus.

ceмodi verbis amaris ferè ad arma ventum eſt, niſi viri pacifici & prudentes tali conſilio interueniſſent, vt ab ipſis ciuibus Armenijs ex amborum legatione cognoſceretur, ſub cuius dominio & ditione vrbem magis ſubeſſe intenderent, cuiuſq; parti meliori optione fauerent. Continuò reſponſum eſt ab omnibus, magis velle ſubijci & cedere Tankrado, quàm alterius Principis ditioni. Dicebant enim hoc non ex cordis deuotione, ſed ex Boemundi, quam ſemper habebant, inuaſionis ſuſpicione. Nec mirum, cùm longè ante hanc expeditionem in partibus Græciæ, Romaniæ, Syriæ Boemundi ſemper fama claruit, bellum inhorruit, Godefridi verò Ducis nunc primum nomen ſcintillabat.

Catum conſilium.

Boemundi gloria in orientalibus regionibus.

CAPVT IX.

HIs auditis, Baldevvinus feruentiore animo aduerſus Tankradum in iram extollitur, & grauioribus verbis in eius præſentia tàm ciues quàm Turcos per verba interpretis ſic allocutus eſt: Boemundum & hunc Tankradum, quos ſic veneramini ac formidatis, nequaquam magiſtros maiores & potentiores Chriſtiani exercitus credatis, nec fratri meo Godefrido, Duci Principiq; militiæ totius Galliæ, nulliq; ſui generis iſtos eſſe comparandos. Princeps enim idem frater meus, Dux Godefridus, regni magni & primi Imperatoris Romanorum Auguſti hæreditario iure ſuorum anteceſſorum nobilium, ab omni honoratur exercitu, cuius voci & conſilijs ad omnia magni paruiq; obtemperare non deſinunt, cùm caput & Dominus ab omnibus ſit electus & conſtitutus. Scitote quidem vos & omnia veſtra, vrbem quoq;, ab eodem Duce in ore gladij & flammis deleri & conſumi, nec Boëmundum nec hunc Tankradum ſtare veſtros propugnatores aut defenſores. Sed nec is Tankradus, ad quem intenditis, hodie manus noſtras euadet, niſi vexillum, quod nobis in contumeliam, ſibi ad gloriam erexit, à culmine turris iactetis, portaſq; nobis aperiri faciatis. Si verò noſtræ voluntati in huius

Balduinꝰ propoſiti tenax.

Minatur.

vexilli

Digitized by Google

vexilli eiectione & vrbis redditione ſatisfeceritis, vos exaltabimus ſuper omnes in terminis his confidentes, & glorioſi in conſpectu Domini & fratris mei, Ducis, voſq; dignis muneribus honorati, ſemper eritis. Hac ſpe bonæ & blandæ promiſsionis ciues & Turci illecti, Tankrado penitus ignorante, fœdus & amicitiam cum Baldevvino firmauerunt, & ſine mora vexillum Tankradi de culmine turris eſt amotum, & procul à mœnibus in loco paluſtri viliter eiectum: Baldevvini verò ſignum in eiuſdem turris apice promotum eſt. *Aſſociat ſibi Tarſenſes.*

CAPVT X.

Tankradus viſo ſigno Baldevvini promoto, ſuo verò remoto, licet triſtis patienter tulit. *Tancradi moderatio* Qui ſeditionem oriri inter ſuos & Baldevvini ſatellites ex hac vexilli mutatione percipiens, & quia pars ſua numero & armis erat inferior, vltrà hac in diſcordia morari noluit, ſed ad vicinam ciuitatem, nomine * Azaram, munitam & locupletem, tranſiuit. Cuius portas clauſas reperiens, minimè introire permiſſus eſt. Obtinuit enim hanc ciuitatem quidam VVelfo, ortus de regno Burgundiæ, miles egregius, *VVelfo Burgundus.* qui eiectis & attritis Turcis, vrbem poſſederat, aurum & argentum, pallia precioſa, cibaria, oues, boues, vinum, oleum, frumentum & hordeum, & omnia neceſſaria illic reperientes. Præceſſerat enim idẽ VVelfo cum cæteris ab exercitu ſequeſtratis. Tankradus portas ciuitatis inueniens clauſas, & principem Chriſtianum vrbem tenere intelligens, miſsis nuncijs fide data, intromitti hoſpitandi gratia, precatur, & alimenta iuſta venditione & emtione ſibi impertiri. Qui petentem exaudiens, iuſsit vrbem aperiri, virum cum ſuis ſocijs induci, & cuncta vitæ neceſſaria illis adminiſtrari.

* Tyrio lib. 3. cap. 20 eſt Adama, Zonaræ in Nicephoro Phoca & Nicetæ in Ioanne Comneno Adama, nempe Ciliciæ vrbs. Meminit eiuſdem Procopius lib. 5. de ædificijs Iuſtiniani pag. 449.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XI.

POſt huius Tankradi abſceſſum, Baldevvinus iteratò Turcos admonet, inſtat & promittit honores & præmia à Duce conſequi ingentia, & non ſolùm illi, ſed cæteris ciuitatibus præferri, ſi vrbem aperiant, ſi ſe ſuoſq; datis dextris in fidei obligatione intromittant. Turci autem & Armenij videntes Tankradi fugam & abſentiam, Baldevvini verò præualere potentiam, vtrinq; fide data & firmata, portas vrbis aperiunt, Baldevvinum ſuoſq; intromittunt, ſed in omnibus munitionibus turritis manſionem retinere decreuerunt, donec Dux Godefridus & ſubſequens exercitus propinquaret, & tùnc dono & gratia ipſius Ducis de eadem ciuitate & cæteris rebus iuxta promiſſum Baldevvini cum eis ageretur, ſiue in promiſsione Chriſtiana, ſiue in ritu gentilium perſiſtere delegiſſent. Duas tantùm turres magiſtras Baldevvino contulerunt, in quibus ſecurus & fiducialiter manere & quieſcere poſſet. Cætera multitudo exercitus per domos & loca ciuitatis paſsim diffuſa eſt. His itaq; cum Principe ſuo Baldevvino intromiſsis, & hoſpitij quiete recreatis, proxima dehinc die iam veſpere inſtante, trecenti ab exercitu peregrinorum ſequeſtrati, ac veſtigia Tankradi ſecuti, de familia & populo Boemundi, ante vrbis mœnia in armis & clypeis aſtiterunt, quibus ex iuſſu Baldevvini & conſilio maiorum vrbs & ianua interdicta eſt. Hi verò longo feſſi itinere, & rebus neceſſarijs vacui & exhauſti, multum precantur vrbis hoſpitalitatem & rerum neceſſariarum venalitatem. Precati ſunt etiam plebeij ordinis de comitatu Baldevvini, eò quòd confratres, & Chriſtianæ eſſent profeſsionis. Sed nequaquam preces eorum à Baldevvino exauditæ ſunt, hac de cauſa ſcilicet, quòd in auxilium Tankrado deſcendiſſent, & propter fidei firmationem, quam cum Turcis & Armenijs fecerat, nullum præter ſuos ante Ducis Godefridi aduentum in vrbem recipi aut intromitti.

Balduing potitur Tarſo.

Arcet vrbe militẽ Boemundi

Digitized by Google

CAPVT XII.

COnfratres autem & peregrini ſocietatis Baldevvini, videntes ſic excluſos nullo modo poſſe impetrare intromiſsionem, miſerti ſunt eorum, quia fame videbant eos periclitari: quibus in portis panes & per funes pecora ad veſcendum porrigere decreuerunt. Illis ergo ita refocillatis, & noctis in ſilentio præ itineris laſsitudine graui ſopore occupatis, Turci, qui erant in præſidijs turrium, ſub fidei tutamine prorſus deſperati, nec Baldevvino ſuiſque conchriſtianis perfectè ſe credentes, occulto habito inter ſe conſilio, trecenti, theſauris omnibus ſuis ſecum & cæteris rebus auectis, per vada cuiuſdam fluminis, eis non incognita, quod media vrbe præfluebat, Baldevvino & vniuerſis ſuis ſummo deditis clàm egreſsi ſunt, ducentis ſolũmodo ex ſua humili cliẽtela & familia in præſidijs relictis, ne fugæ eorum ſuſpicio aliqua apud Chriſtianos oriretur. Egreſsi autem in viros Chriſtianos, qui per prata ante vrbem membra feſſa ſopori dederant, ſubitò irruunt, alios decollantes, alios trucidantes, alios ſagittis transfigentes, neminem aut paucos de omnibus vitæ relinquentes.

Benignũ factum.

Turci vrbe excluſos mactant.

CAPVT XIII.

MAnè dehinc facto, Chriſtiani, qui intra vrbem erant, ſomno exurgentes, & ad mœnia tendentes ſcire & videre, ſi adhuc moram in pratis Chriſtiani fratres haberẽt, viderunt vniuerſos armis Turcorum detruncatos, & ſanguine illorum prata fœdata nimium redundare. Sicq; Turcorum perfidia & iniquitas propalata eſt. Nec mora, per vniuerſam ciuitatem tumultus in populo catholico exoritur, arma ab omnibus capiuntur, & in vltionem ſanguinis confratrum, in fraude mortificatorum, turres infringere, & Turcos illic inuentos extinguere feſtinant, tubis & ingenti clamore non modicã ſeditionem concitantes. Tam vehementi ſtrepitu, populiq; tumultuoſo concurſu Baldevvinus attonitus, â turris præſidio per mediam vrbem e-

Tumultus ob cædem commilitonum.

Digitized by Google

quo aduolans, turmas armatas à bello ceſſare, & in ſua commonebat redire hoſpitia, ne tam ſubitò fœdus mutuò datum corrumperetur, donec cædes Chriſtianorum illi plenius notificarentur. Sed magis ac magis tumultu ingruente, & populo necem Chriſtianorum ægrè ferente, & Baldevvinum huius occiſionis, tanquam mortiferi conſilij, reum acclamante, talis ac tantus in eum fit concurſus, ſagittarumq; immiſsio, vt turrim, refugij cauſa, & vitæ ſuæ neceſsitate compulſus, ſubire cogeretur. Qui ilico ad ſe reuerſus, animi ſui ferocitate depoſita, populo ſatisfaciendo, excuſat ſe de omnibus, & crudelitatis Turcorum ſe neſcium aſſerit, nec populum Dei viui aliam ob cauſam excluſiſſe, niſi quia iureiurando Turcis & Armenijs promiſerat, neminem præter ſuos ante Ducis aduentum vrbi intromitti. Sic Baldevvinus excuſatus, populoq; ſuo reconciliatus, Turcos in ſingulis turribus, qui de humili familia & clientela remanſerant, aſſilit & expugnat, expugnant & ſui, dum in vltionem ſuorum fermè ducenti decollati ſunt. Accuſabant enim eoſdem Turcos plurimæ illuſtres fœminæ ciuitatis, oſtendentes eis aures & nares, quas ſibi detruncauerant, eò quòd ſtupri ſui eas conſentaneas inuenire nequiuerunt. Hac infamia & horrenda accuſatione magis populus Ieſu Chriſti in odium Turcorum exarſerat, eorumq; ſtragem eo amplius multiplicabat.

Balduini periculum

Purgatio

Vindicta de Turcis.

CAPVT XIIII.

POſt hæc diebus paucis elapſis, viri Baldevvini per mœnia diffuſi, à longè nauium diuerſi generis & operis multitudinem in medio maris trans tria milliaria ab vrbe contemplatur, quarum mali miræ magnitudinis & altitudinis auro puriſsimo operti, in radijs Solis refulgebant, & viros ab ijſdem nauibus in littus maris deſcendentes, & plurima ſpolia, quæ longo tempore, ſeu annis fermè octo contraxerant, inter ſe diuidentes. His viſis, hoſtiles vires accitas ab his, qui noctu, cæde Chriſtianorum facta, effugerant, exiſtimabant. Vnde ad arma contendentes, equo alij,

Mira de Belgis piratis narratio.

Digitized by Google

alii, pede alii vſq; ad ipſum littus concurrunt, cur aduenerint, vel ex qua natione proceſſerint, intrepido ore perquirentes. Illi ſe Chriſtianæ profeſsionis milites eſſe reſpondent, è Flandria & ab Antuerpia & Friſia cæterisque Galliæ partibus ſe veniſſe fatentes, & piratas annis octo vſq; ad hanc diem ſe fuiſſe. Requirebant etiam qui aduecti fuerant, qua de cauſa ipſi à Romanis & Teutonicis partibus deſcendiſſent, & in longinquum exilium inter tot barbaras nationes adueniſſent. Qui cauſa peregrinationis, & ad adorandum in Ieruſalem, veniſſe ſe teſtati ſunt. Et ſic vtrinq; lingua & ſermone ſuo recognito, fœdus dextris datis inierunt pariter eundi Ieruſalem. Erat in hoc nauali collegio quidam * VVinemarus nomine, caput & magiſter vniuerſorum conſodalium, de terra Bulonæ & de domo Comitis Euſtachii, magnifici Principis eiuſdem terræ. Iam hinc & hinc fide ad inuicem firmati, cum ſpoliis & vniuerſis ſarcinis, relictis nauibus, cum Baldevvino vrbem Tarſum ſubierunt, per aliquot dies in omnibus bonis terræ ibidem iocundati & epulati. Dehinc habito inter ſe conſilio, in cuſtodiam & defenſionem vrbis trecenti ex nauali exercitu ſunt electi, ſicut & ex legione Baldevvini ducenti attitulati. His ordinatis & conſtitutis, profecti ſunt à Tarſo Baldevvinus & ſui, coniunctis armis & viribus in tubis & cornibus & potentia magna regia via gradientes.

Antuerpia.

* Tyrio lib. 3. cap. 23. Guinemercus.

Tarſus præſidio firmata.

CAPVT XV.

INterea Tankradus ab Azara ciuitate & VVelfone, ciuitatis Principe, migrans * Mamiſtram ciuitatem, à Turcis poſſeſſam & munitam, deſcendit: quam reſiſtentem & contradicentem ſibi fortiter cum loricata manu aſsilit, humi in breui muros illius deiecit, portas & vectes ferreos diruit, Turcorum ſuperbiam, quæ in hac dominabatur, crudeli ſtrage attriuit. Tali modo eiectis hoſtibus, Tankradus turres ſuorum cuſtodia muniuit, alimoniam, veſtes, aurum & argentũ grande in ea reperiens, Chriſtianis

Tancrad9 expugnat Mamiſtrã

* Glycæ annal. parte ſecun. pag. 430. Mamiſta

Digitized by Google

conſodalibus diuiſit, ibidem per aliquot dies remoratus. Dumq; illic ſecurè moram faceret, & de vrbis cuſtodia ſolicitè ageret, Baldevvinus, frater Ducis, cum armis & ſocijs regia via incedens, in terminos eiuſdem ciuitatis deſcendit, & in viridario quodam ſpacioſo, arboribus conſito, quod erat iuxta vrbem, tentoria ipſe ſuiq; fautores & comprimores in ordine locauerunt. Hæc quidam Richardus, Princeps Salerni, ciuitatis Italiæ, de genere Nortmanorum, proximus Tankradi, intuens, moleſtè accepit, & verbis amariſsimis ſuper hoc Tankradum compellat, dicens: Ah Tankrade, hodie viliſsimus omnium factus es. Baldevvinum præſentem aſpicis, cuius iniuſtitia & inuidia Tarſum amiſiſti. Ah ſi nunc aliquid virtutis in te haberes, iam tuos commoueres, & tibi illatam iniuriam in caput eius rependeres. His auditis, Tankradus infremuit ſpiritu, & illico arma & milites requirens, ſagittarios ſuos in virtute magna præmiſit ad laceſſendos hoſtes in tentorijs, & vt læderent equos, per paſcua & prata vagantes. Ipſe quoq; cum quingentis loricatis equitibus repentè in eiuſdem Baldevvini caſtra & ſatellites ruit, vt in omnibus iniurijs, quas ſibi intulerat, dignam ſumeret vltionem.

Balduinus

Richardus Salernitanus, flabellũ motus ſocialis.

¶ Eſt vindicta bonũ vita iucundius ipſa. Iuuenal.

CAPVT XVI.

BAldevvinus ſine mora, Baldevvinus quoq; de Burg, æquiuocus eius, & Giſelbertus de Claro monte, omniſque illius comitatus, agnito tam repentino aſſultu & impetu Tankradi, ferro induuntur, ſigna erigunt, ſociisq; virili voce admonitis, obuiam Tankrado in multa vociferatione turbarum & cornuum raptim exhibentur, vtrinq; prælia grauiter committentes, & graui vulnere corruentes. Sed manus Tankradi, diſpar numero & viribus, terga vertit, belli pondus ſuſtinere non valens: ac in vrbis præſidium vix trans arctum pontem aquæ cum ipſo Tankrado fugam faciens, à belli turbine elapſa eſt. In huius pontis anguſtia Richardus, princeps Salerni, proximus Tankra-

Conflictus Tancradi & Baldeuini.

Proceres vtrinq; capti.

Digitized by Google

Tankradi, & Robertus de Anſa ciuitate, milites acerrimi, nimirum retardati, capti ac retenti ſunt, plurimi equites & pedites de ſocietate Tankradi alij extincti alij vulnerati perierunt. Solus Giſelbertus de Claro monte nimium inſecutus, & in mediis hoſtibus inuolutus, in ipſius pontis anguſtia captus & abductus eſt. Quem Baldevvinus & ſui peremtum exiſtimantes, planctu magno lamentabantur.

CAPVT XVII.

CRaſtina verò die orta, vtrinq; de abſentia captiuorum virorum nobilium dolentes, ac recordati, quia ambo deliquiſſent, tam ſacræ viæ Ieruſalem deuotione violata, ex conſilio maiorum ſuæ legionis pacem firmam compoſuerunt, captos pro captiuis ſibi inuicem reſtituentes. Hac pace compoſita, & vniuerſis ſpoliis cum captiuis reſtitutis, Baldevvinus cum ſuis ſeptingētis equitibus diuiſis cōſilio cuiuſdam Armenij militis, Pancratii nomine, terrā Armeniæ ingreſſus, præſidium mirifici operis & roboris, nomine Turbayſel, obſedit: Quod Armenii ciues, viri Chriſtianæ profeſsionis, videntes, conſilio clàm cum ipſo Principe Baldevvino habito, Turcis expulſis, qui arci præerant, in manus eius tradiderunt, volentes magis ſub Chriſtiano Duce ſeruire, quàm ſub gentili ditione. Hac itaq; ciuitate cum arce præſidii ſubiugata, & viris ſuis in in hac repoſitis, * Rauenel præſidium, humanis viribus inexpugnabile, ſimiliter obſedit & apprehendit. De quo Turci captione Turbayſel exterriti, fugiſſe & abiiſſe referuntur. Apprehendit & multas ciuitates cum caſtellis, quæ in circuitu erant, exterritas à facie exercitus Antiochiam tendentis: quas itidem Turci diu ſubiugatas cuſtodientes, nunc formidine concuſsi fugitiui noctu relinquebant: Rauenel itaq; apprehenſum Pancratio Armenio prædicto commiſit, viro inſtabili & magnæ perfidiæ, quem à vinculis Imperatoris Græcorum elapſum Nicææ retinuit, eò quòd audiſſet eum virum belli coſum eſſe & multiformis ingenii, & quia omnis Armenia & Syria & Græcia illi notæ haberentur. Pancratius, vt erat perſi-

¶ Epimethei pediſſequa pænitentia.

Pachymetius lib. 3.

Concordia inter diſſidentes cōciliata.

Pancratiꝰ

¶ Vide Tyr. lib. 4. cap. 1.

Succeſſus Balduini per Armeniam.

* Tyrio lib. 7. ca. 5. Rauendal.

Pancratij præfectura honor.

Sinonium ingenium.

perfidus & aſtutus, Turcis apprimè notiſsimus, æſtimans robore commiſsi ſibi præſidii huius Rauenel terram ſe poſſe obtinere, nullum de comitatu Baldevvini intromittens, filium ſuum, adoleſcentem illuſtrem, in eo conſtituit, & tamen hoc fraude fieri, cum Baldevvino ambulans & manens, diſsimulabat.

CAPVT XVIII.

Fer & Nicuſus dynaſtæ Balduino fidi.

¶ Tyrio tamē lib. 5 cap. 9. Nicuſꝰ dicitur Nichoſus.

Pācratiꝰ præfecturæ reſtitutionem fruſtra poſtulatus.

Terretur ſupplicij intentati diritate.

Alienatur

TAndem quidam Principes, qui audita Baldevvini induſtria & nobilitate, fœdus cum eo pepigerant, viri Armenii, quorum alter Fer, præpoſitus Turbayſel, alter Nicuſus nomine dictus eſt, cuius caſtra & præſidia ſpacioſa Turbayſel adiacebant, intellecta perfidia Pancratii, quam cum Turcis moliebatur, ſcientes eum virum noxium & facilem, Baldevvino retulerunt, aſſerentes, ſi tali viro, & tam facinoroſo, Imperatoris periuro, longius præſidium Rauenel crederet, in breui terram, quam ſubdiderat, poſſe amittere. Baldevvinus hoc audito ab his viris credulis & fidelibus, ſæpius verſutias illius ipſe expertus, præſidium illi commiſſum requiſiuit. Quod Pancratius obſtinato animo in manu vel cuſtodia Gallorum reddere recuſauit. Poſtremò Baldevvinus poſt plurimam requiſitionem præſidii indignatus, quadam die ſibi aſsiſtentem & contradicentem teneri iuſsit, vinculis aſtringi, tormentis affligi, quo uſq; præſidium coactus redderet. Sed nec ſic adhuc reddere vllius tormenti labore aut vitæ neceſsitate compulſus eſt. Baldevvinus tædio tormentorum illius victus, ad vltimum iuſsit, vt viuus membratim diſcerperetur, niſi præſidij de redditione ſibi ſatisfaceret. Qui hanc atrocem membrorum & neruorum diſcerptionem metuens, in manu Fer literas direxit filio, vt præſidium feſtinatò pro vitæ ſuæ & membrorum ſuorum liberatione Baldevvino redderet. Quod actum eſt, & Pancratius à vinculis abſolutus, & deinde à collegio Baldevvini diſſociatus. Baldevvinus ergo ſuſceptum præſidium cuſtodiæ ac fidei ſuorum contulit Gallorum, & Turbayſel, quod dicitur Ber-

tur Berſabee, diſceſsit, terram & regionem vndiq; expugnans, ſuæq; poteſtati ſubijciens.

CAPVT XIX.

POſt hæc diebus aliquot euolutis, & fama Baldevvini longè lateq; crebeſcente, & bellorum ſuorum virtute ſuper omnes hoſtes ſuos diuulgata, Dux ciuitatis Rohas, quæ dicitur Edeſſa, ſita in regione Meſopotamiæ, Epiſcopum eiuſdem vrbis cum duodecim maioribus ciuitatis, quorum conſilio omnis ſtatus regionis fiebat, ad ipſum Baldevvinum miſit, quatenus cum Gallis militibus ad vrbem deſcenderet, terram aduerſus Turcorum infeſtationes defenderet, & cum Duce communi potentia & dominio vniuerſos reditus & tributa obtineret. Qui tandem conſilio accepto acquieuit, & deſcendit ſolùm cum quingentis equitibus, cætera multitudine dimiſſa ac relicta Turbayſel ac Rauenel, & multis in locis, quæ Turcis expulſis nunc ſuæ ſuberant poteſtati. Dum autem via maturata vſq; ad Euphratem, fluuium magnum, transfretare parauiſſent, Pancratij conſilio & inſtinctu, quem ſoluerat à vinculis, Turci & cæteri hoſtiles copiæ eductæ, & vndiq; conglobatæ ad viginti millia affuerunt obuiam tranſire volentibus. Sed vim & equitatum eorum comperiens, & minimè nunc tot millia ſufferre valens & debellare, via, qua venerat, Turbayſel reuerſus eſt. Dehinc Turcis diſperſis, ac in ſua tutamina reuerſis, Baldevvinus iteratò ducentis equitibus aſſumtis, Rohas profectus eſt conductu virorum fidelium, ſine impedimento & hoſtili incurſu itinere ſuo peracto, & Euphrate flumine cum omni proſperitate enauigato.

Edeſſanus defert Balduino principatus cõſortionem.

¶ Vide Tyriũ lib. 4. cap. 2. Cedrenũ pag. 603.

Pancratij transfuga hoſtiles molitiones

Balduinꝰ appellit Edeſſam.

CAPVT XX.

HVius tam egregij & nominatiſsimi Principis aduentus fama vt aures ſenatorum vrbis penetrârat, gaudium & iocunditas facta eſt in vniuerſis, qui audierant, ac in tubis & omni genere muſicorum, tam maiores

Excipitur ab oppidonis honorificè.

Digitized by Google

quàm minores in occurſum eius conuenerunt, omni honore & gaudio, ſicut tantum decebat virum vrbi introducentes. Inducto tam honorificè viro, & glorioſè portis ciuitatis & hoſpitio cum ſuis conſtituto, Dux, qui cum conſilio duodecim ſenatorum ad reſiſtendum aduerſarijs ciuitatis eum acciuerat, indignatus ſuper laudibus & honoribus, quos illi populus & ſenatus exhibuerat, ſub arcano cordis ſui grauiter cœpit ei inuidere, ſed & eum penitus ciuitati & regioni præeſſe interdixit, nec parem ſibi ad aliquos fore reditus vel tributa. Dicebat enim, illi plurimum auri, argenti, oſtri, mulorum & equorum armorumq; copiam ſe daturum, ſi ſibi & ciuibus ac regioni contra Turcorum inſidias & aſſultus propugnator & auxiliator in locis ſibi conſtitutis eſſe non negaret. Qui omninò Ducis hæc munera ſub tam vili conuentione ſuſcipienda refutauit, rogans, vt tantùm conductus ſui fiducia ſine periculo & iniquo machinamento ad ducem Godefridum & confratrem ſuum ſanus & incolumis redire poſsit. Hoc duodecim proceres ſenatores & primi ciuitatis cæteraque multitudo audientes, quia non auro vel argento vel vllis precioſis muneribus poſsit retineri, Ducem adierunt, omnibus modis & precibus inſtantes, vt virum tàm nobilem & propugnatorem fortiſsimum recedere non pateretur, nec à ſe alienaret, ſed de regno & ciuitate ſocium ſibi faceret, cuius protectione & militari ope ciuitas & terra ſemper poſſet defendi, & nequaquam de promiſſo virum moleſtaret.

Vrit Edeſſanum.

Reijcit iniquam poſtulationem.

CAPVT XXI.

DVX quidem duodecim præfectorum & omnium conciuium conſtantiam & beneuolentiam erga Baldevvinum videns, eorum nolens petitioni ſatisfecit, ac Baldevvinum ſibi filium adoptiuum fecit, ſicut mos regionis illius & gentis habetur, nudo pectori ſuo illum aſtringens, & ſub proximo carnis ſuæ indumento ſemel hunc inueſtiẽs fide vtrinq; data & accepta. Sic vtriſq; firmatis paternitate & filiati-

Edeſſanus adoptat Balduinum.

Digitized by Google

& filiatione, Dux Baldevvinum die quadam loco filij admonuit, vt omni militia & ſolidorum conuentione conuocatis ſuis, pariterq; ciuibus Rohas aſſumtis, ad munitionem Samuſart, quæ erat iuxta Euphratem, proficiſcẽs, expugnaret Balduc, principem Turcorum, qui eandem arcem, ad Rohas pertinentem, inuaſerat iniuſtè, & obtinebat. Intulerat enim idem Balduc ciuibus intolerabile malum. Nam filios maiorum ciuitatis non paucos obſides ſibi dari minis extorſerat, propter annuos reditus & tributa Byzantiorum, quæ illi ad redimendas vineas & ſata dare conuenerant. Baldevvinus primam petitionem hãc Ducis & maiorum ciuitatis non refutans, aſſumtis ducentis ſocijs & omni ciuitatis pedeſtri & equeſtri comitatu, caſtrum Samuſart eſt aggreſſus, multam vim in virtute ſuorum hoſtibus inferens. Sed Balduc & ſuis occurrentibus in grandine ſagittarum & tubarum ſtridore, grauiter repreſsi ſunt. Nam illic infinita manus ciuium Armeniorum effœminatorum, incautè & ſegniter dimicantium, corruit, ſex tantùm ſtrenui & probi milites Baldevvini ſagittis confixi perierunt. Quorum exequijs Chriſtiano more completis, planctus & dolor magnus per vniuerſam ciuitatem factus eſt. Baldevvinus videns arcem præſidij Samuſart inſuperabilem, & in ea Turcos bello fortiſsimos & indefeſſos, apud S. Iohannem, quod erat in præſidio non longè ab arce, ſuos in lorica, galea & equo reliquit, qui ſemper Turcis ad reſiſtendum occurrerent, & belli aſsiduitate vexarent: ipſe ſolus cum duodecim Gallis Rohas reuerſus eſt.

Samuſart ¶ Hæc eſt Samoſata Comagenes. Vide Tyrium. Balduc, Turcorum regulus Edeſſanis infeſtus. Fundit copias Baldeuini.

CAPVT XXII.

POſt hæc paucis diebus euolutis, omnis ſenatus & vniuerſi ciues conſiderantes Baldevvini prudentiam & conſtantiam aduerſus Turcorum inſidias, multumq; ſub manu eius ciuitatem & eius munitiones poſſe ſaluari ac defendi, in vnum conuenerunt, Conſtantino de montanis accito ad commune conſilium, viro potentiſsimo,

Coniuratio in Edeſſanum. Conſtantino dinaſta ¶ Vide an idẽ ſit

de quo Nicetę in hiſtoria Ioannis Cōneni pag. 6

quatenus Ducem ſuum interimerent, & Baldevvinum loco eius Ducem & Dominum exaltarent. Erat enim idem Dux valde eis contrarius. Nam multis eos calumnijs affecerat, aurum & argentum incomparabiliter cunctis abſtulerat. Si quis verò reſiſtebat, Turcorum inimicitias & odium non ſolùm in periculum vitæ ſuæ, verùm etiam in vineis & in ſatis ſuis ſuccidendis, & in præda gregum ſuorum ſuſcitabat. Hoc audito conſilio, die quadam vniuerſi, parui & magni ciuitatis, ad arma conuolant, armati & loricati Baldevvinum conueniunt, vt cum eis ad interitum Ducis ſui contendat, aſſerentes eum loco ſuo Dominum & Ducem communi conſilio fieri, ſe decreuiſſe. Qui tale facinus præſumere omninò contradixit, cum vice filij ſibi ſit conſtitutus, & nihil cauſæ vel mali adhuc in eo repererit, vnde perditionis eius conſectaneus & ſocius fiat. Ait enim: Inæſtimabile coram Deo peccatum eſſet, vt in hunc virum manum ſine cauſa mitterem, quem in patrem aſſumſi, cui etiam fidem contuli. Sed precor vos, ne ſanguine & morte eius pollui me ſinatis, & nomen meum inter Principes Chriſtiani exercitus vileſcere faciatis. Peto etiam vos, vt ſibi ore ad os loqui mihi liceat in ſolio turris, ſuper quam vſque in præſens habitare veſtro dono exaltatus conſueuit. Quod mox ei annuerunt. Et ecce turrim aſcendens, ſic ei locutus eſt: Omnes ciues & præfecti ciuitatis huius in necem tuam conſpirati, in omni genere armorum ad turrim hanc in furore & impetu animi ꝓperant: ꝙ doleo & moleſtè fero. Sed vt aliqua ratione liberari poſsis, vel rerum tuarum datione præuenire non neglexi. Vix Dux colloquentem ſibi audiuit, & ecce in circuitu turris multitudo ciuium in obſidione & impugnatione confluxit, inceſſabili mangenarum & ſagittarum iactu muros & turris oſtia quatientes.

Motus vrbanus.

Balduini fides.

CAPVT XXIII.

Edeſſani anguſtiæ.

DVX videns animæ ſuæ anguſtias, theſauros ſuos incompa-

comparabiles in oſtro, in vaſis aureis & argenteis, in Byzantijs copioſis Baldevvino aperuit, rogans, vt ſuſcipiat, quatenus apud ciues pro vita & ſalute ſua interueniat, & nudum ac vacuum à turri exire & abire patiantur. Baldevvinus preces illius exaudiens, miſericordia motus ſuper deſperato, præfectos populi obnixa ſuaſione adhortatur & inſtat, vt Duci ſuo parcentes non occidant, & theſauros innumerabiles, quos viderat, inter ſe partiri non refutent. Senatus & vniuerſi ciues ad Baldevvini & promiſsionem theſaurorum minimè auſcultant, non viuum, non ſanum pro vlla rerum commutatione aut datione illum euadere vnanimiter exclamantes, iniurias & calumnias ſibi obijcientes, quas ſub eo & à Turcis eius inſtinctu ſæpè ſuſtinuerant. Dux itaque vitæ ſuæ diffiſus, nec precibus ſuis aut vllis precioſis donis videns ſe quicquam proficere, Baldevvinum à turri remiſit, ſe per feneſtram funiculo à ſolio laxans, exiuit. Quem mille ſagittis in momento confixum mortificantes, media platea proiecerunt, caputque eius amputantes, ad ludibrium omnibus haſtæ præfixum per omnes vicos ciuitatis detulerunt.

Irrita per Balduinũ deprecatio

Nex.

CAPVT XXIIII.

CRaſtina verò die Baldevvinum, plurimum renitentem & contradicentem, Ducem ac Principem ciuitatis ſtatuerunt, turrim inſuperabilem cum vniuerſis theſauris extincti Ducis, in ea repertis, illi contulerunt, iureiurando ſubiecti illi facti & fideles. Balduc hac Baldevvini noua promotione audita, timore magno percuſſus eſt, ne in virtute Gallorum, virorum belligerorum, obſidione facta præſidium Samuſart amitteret. Vnde legatione ad Baldevvinum facta, arcem illi venalem pro numero decem millium Byzantiorum obtulit, & quia abhinc & deinceps illi pro ſolidorum

Balduinꝰ ſalutatur Dux.

Balduc metuit rebus ſuis.

 conuen-

conuentione fideliter militaret. Qui ad eius verba nequaquam attendit, eò quòd iniuſtè Chriſtianis hãc arcem abſtuliſſet, quondam ad ciuitatem Rohas non longè ante hoc tempus pertinentem. Balduc videns feritatem & conſtantiam Ducis Baldevvini, dixit ſe arcem incendio conſumere, obſides ciuium & præfectorum, quos plurimos tenebat, decollare, & ſemper inſidias aduerſus Baldevvinum nocte ac die moliri. Tandem vt plerumq; temporis proceſsit, Baldevvinus audito conſilio ſuorum, Balduc talentum auri & argenti & oſtra precioſa cum purpura, equos & mulos, non modico precio dignos, contulit, & ſic præſidium Samuſart ab hoſtili manu & poteſtate redemit. Ab ea deniq; die & deinceps Balduc Baldevvino ſubditus factus eſt, in domo eius condomeſticus & familiares inter Gallos conſtitutus. Baldevvinus arcem ſuſceptam fideli ſuorũ cuſtodia muniuit, obſides illic repertos primoribus quibusq; & ciuibus reſtituit. Poſt hæc, quia æquè gentilibus & Chriſtianis non conuenit, & inuicem ſibi ſemper ſunt ſuſpecti, Baldevvinus vxorem Balduc & filios pro fidei ſtabilitate requiſiuit. Qui benignè annuit, ſed de die in diem occaſione adinuenta, obſides hos dare differebat.

Minatur.

Aſſociatur Balduino.

NB.

Tergiuerſatur de obſidibus.

NB. Non nimium fidendum vel iureiurando hominũ diuerſæ religionis ac nationis, & quibus perſuaſum ſit, ſe pijßimè agere, ſi multos Chriſtianos interimant. Cedrenus pag. 654.

CAPVT XXV.

BAldevvino Duce ſic exaltato, & militari actione diuulgato, Balas, qui & ipſe Princeps & inuaſor præſidij ciuitatis Sororgiæ erat, Duci Baldevvino legationem miſit, quatenus exercitu adunato, ad ciuitatem, quæ à præſidio & montanis diſtabat, & rebellis adhuc reſiſtebat, deſcenderet, & præſidium in eius manu, ciuibus & vrbe ſuperatis, abſq; dilatione reponeret. Erant enim ciues Sarraceni, qui ſibi reſiſtebant, & tributa dare contemnebant. Baldevvinus promiſsis illius credens, fœdere ad inuicem percuſſo,

Balas Turcus.

Sororgia ciuitas Sarracenorum.

cuſſo, cum omni apparatu ſuo vrbem obſidere & expugnare diſpoſuit, donec ciues victi cederent, & deinceps tributarij fierent. Verùm ciues Baldevvini aduentum & indignationem ex Balas ſuggeſtione intelligentes, Balduc cõuentione ſolidorum, cæteroſq; Turcorum milites multis præmijs ſibi aſciuerunt, ſperantes ſub eorum tutamine mœnia vrbis poſſe retineri ac defendi. Balduc miles, & vnus de Principibus Turcorum, auaritia Byzantiorum iam corruptus, cum ſuis ad vrbem acceſsit, ſperans eidem vrbi adhuc præeſſe & dominari. Baldevvinus hoc comperto, in manu forti die ſtatuto ad obſidionẽ vrbis Sororgiæ proficiſci diſpoſuit cum mangenis & omni apparatu armorum, quibus vrbs ſcindi aut expugnari poſſet. Ciues verò & Sarraceni milites apparatum intolerabilem audientes, formidine concuſsi, nuncia illi miſerunt, vt pacificè ad illos deſcenderet, vrbem ſine contradictione reciperet, reditusq; ſingulis annis ſuæ ditioni non negarent. Baldevvinus precibus eorum ceſsit, diem ſtatuit, qua omnia hæc cum pace & fide rata & credula componerentur. Balduc videns, quia ciues à defenſione defecerant, & timore pterriti, reſiſtere tanto Principi nequiuerant, vrbẽ cum ſuis egreſſus, Rohas ad ipſum Baldevvinum ſimulata fide in his verbis, deſcendit: Nequaquam credas, vt arbitreris, me ideo vrbem Sororgiæ intraſſe, vt ciuibus auxilium aduerſus te ferrem, ſed veni, vt eos quolibet conſilio ab incepto rebellionis ſuæ reuocarem, tibiq; ſubditos facerem ac tributarios. Quod Baldevvinus patienter accipiens, Balduc in excuſatione hac manere ſecum ab illo die conceſsit, ſed tamen minimè fidei illius ſe credebat. Nec mora in manus eius vrbs eſt reddita, ciues tributarij facti, pſidium Balas, quod in montanis præeminebat, in manum eius & ſuorum cuſtodiam repoſuit. Baldevvinus ciuitate cum præſidio ſuſcepta, Folkerum Carnûtenſem, virum militarem & belli peritiſsimum, ad procuranda & tuenda mœnia in eis reliquit: ipſe Rohas in magna gloria reuerſus eſt.

¶ Forſã nomen hoc deprauatum eſt à Surum; de quo oppido Procopius orat. ſecũda de ædificijs Iuſtiniani

Balduc trãsfuga.

Balduini bellicuq apparatus.

Sororgiẽſium deditio.

Verſipellis Balduci ingenium.

Folkerus Carnutenſis.

Digitized by Google

CAPVT XXVI.

Tancradi ſucceſſus.

TAnkradus, qui à Baldevvino diuiſus, Mamiſtræ ad maritima remanſerat, cum adauctis ſibi viribus de nauali exercitn, quem Baldevvinus aduexerat, caſtrum puellarum, quod vulgariter appellatur de Bateſſes, obſedit & expugnauit, ſimiliter caſtrum paſtorum expugnatum diruit, caſtrum quoq; adoleſcentum, quod dicitur de * Bakelers, quæ in montanis erant pſidia, in manu robuſtorum militum deiecit & attriuit. Alexandriam minorem portis & muris dirutis ſubiugatam obtinuit. Turcos in eis repertos in ore gladij percuſsit. Omnia autem caſtella & præſidia hactenus peregrinis nocentia, aut cepit aut incendit, hoſtes gentiles in eis inuentos alios occidit, alios captiuos tenuit. Hoſtes verò, qui Chriſtianis ſubiugatis, per montana diſperſi Chriſtianorum præſidia & & loca iniuſtè inuaſerant, audita illius virtute militari, alij fugam capiebant, alij miſsis equis & mulis, auri argentiq; donis precioſis, amicitiæ illius iungebantur, quatenus eum pacificum in omnibus, quæ obtinebant, reperirent. Tankradus de omnibus, quæ offerebantur, nihil refutabat, ſed ſicut cautus & prouidus omnia ſuſcipiens reponebat, memor præteritarum anguſtiarum, & maiorum adhuc credulus futurarum.

* Forſan Nicetæ in hiſtoria Ioannis Conneni pag 6. Baca.

Prudētia.

CAPVT XXVII.

Godefridi & ſociorum iter.

INterea totus apparatus & virtus grandis exercitus accelerabat, rectitudine itineris per mediam Romaniam, per abrupta montium & decliuia vallium incedens, quem Godefridus Dux, Boemundus, Reymundus Comes, Robertus Flandrenſis, Reymerus, Epiſcopus de Podio, Robertus de Nortmania, communi conſilio & pari conductu moderabantur. Hi ad ciuitatem, quæ * Mareſch dicitur, in manu forti deſcendentes, hoſpitio pernoctauerunt, tabernacula in locis virentibus ante vrbis mœnia extendentes, nullam vim Chriſtianis illic ciuibus inferentes, ſed pacificè

Roberto Men. lib. 3 Maraſis.

* Tyrio lib. 3. cap 18. Maraſia.

Digitized by Google

paciſicè ab vrbe vitæ neceſſaria venalia ſuſcipientes. Turci, qui aduentum tantorum ac tot Principum intellexerant, ab vrbis præſidio aufugerunt, quam iniqua ui & iniuſtis tributis ante multos hos annos oppreſſerunt. Hac in regione Mareſch vxor Baldevvini nobiliſsima, quam de regno Angliæ eduxit, diutina corporis moleſtia aggrauata, & Duci Godefrido cõmendata, vitam exhalauit, ſepulta catholicis obſequijs, cuius nomen erat * Godvvera. Vdelrardus ſimiliter de VVizan infirmitate correptus, ibidem obijt, honorificè ſepulcro illic conditus, miles irreprehenſibilis, & in omni bellorum conſilio & actione vtilis, de domo Ducis Godefridi, ſemper ſecretorum illius ante omnes conſcius.

Fuga Turcorum.

* Tyrio lib. 3. cap 18. Guttuera.

Vdelrardus de VVizan.

CAPVT XXVIII.

EGreſsi à montanis & regione Mareſch prædicti Principes cum omnibus ſequacibus legionibus, compererũt à quibuſdam Chriſtianis Syriæ, ſibi occurrentibus, ciuitatem * Artheſiam non procul abeſſe, rebus neceſſarijs vitæ locupletem, ſed à Turcis poſſeſſam. Hoc comperto, Robertus de Flandria aſſumtis ſecum viris cautiſsimis, Rotgero de * Roſcit, Gozelone, filio Comitis Cunonis de monte acuto, cum mille loricatis, ab exercitu exurgẽs, ad Artheſiam deſcendit ciuitatem, muro, mœnibus & præſidio turrito munitiſsimam, in qua Turci manentes, Armenios Chriſtianos ſeruili iugo ſubegerant. Vrbi itaq; & eius mœnibus appropinquantes in ſignis erectis cuiusque colore pulcerrimis, in galeis æneis, auro lucidiſsimis, totam regionem fama aduentus ſui concuſserunt. Turci in mœnibus Artheſiæ & præſidio, cauſa defenſionis & repugnationis, repentina hac Gallorum congreſsione perterriti, aſtiterunt, portas ciuitatis obice & ſeris munientes. Verùm ciues Armenij, quos ijdem Turci longa ſeruitute depreſſerant, ſecum in eiſdem munitionibus conſtituti, reminiſcentes iniuriarum ſuarum, quas

Vide Tyriũ lib. 4 cap. 7.

Roberti Flandr. in Arteſiam expeditio

*Tyrius ibidẽ nominat Robertum de Roſerio

Oppidani cæſis Turcis veniũt in deditionem.

quas ab eiſdem Turcis diu pertulerant in raptu vxorũ & filiarum, in actione cæterorum nefariorum, in exactione tributorum iniuſtorum, nunc freti auxilio & aduentu Chriſtianorum eoſdem Turcos inuadentes, in ore gladij peremerunt, & capita eorum amputantes, è feneſtris & mœnibus eiecerunt, portaſq; vrbis confratribus Chriſtianis aperientes, aditum reddiderunt tutum in occiſione gentilium, in eiectione extinctorum corporum. Benignè etiam & omni pia ſuſceptione fideles fratres inducunt, armis & ſarcinis familiariter exonerantes cibis diuerſis & amicis potibus recreant, equis & mulis eorum pabula ſufficienter ſubminiſtrantes.

CAPVT XXIX.

Antiochenorũ Turcorum in agrum Artes impreſſio.

AB hac vrbis ſtatione vſq; ad Antiochiam decem milliaria computantur: & fama nouæ cædis Turcorum veloci pede transuolans, Turcos ab Antiochia & de cunctis finibus eius, ad viginti millia congregatos acciuit vſq; ad prædictam ciuitatem Artheſiæ. Ex his millibus Turcorum aſtutiores & agiliores triginta, equis in modum venti currentibus inſidentes, in dolo præceſſerunt, poſt terga relictis inſidijs totius legionis, quatenus in arcu corneo & oſſeo Gallos è præſidio laceſſere & protrahere valerent. Galli equidem fraudes & latentes inſidias ignorantes, pede & equo armis muniti, & loricis induti, illis medijs occurrerũt campis, vt cum hoſtibus committerent. Sed non aliquis ſucceſſus illis vllo conflictu potuit contingere. Nam Turci, qui erant in inſidiis, tranſuerſo itinere viam in graui multitudine anticipant, ne Galli reditum aut refugium ad vrbem haberent, ſed momentaneo interitu ſuffocarentur. Hoc viſo repentino impetu & improuiſo, Robertus de Flandria & Rotgerus cæteriq; capitales exercitus, fortiter ſocijs admonitis, & & in vnum conglobatis, per medias denſas acies Turcorũ à campi planicie frenis reductis transuolantes, rigidis haſtis hoſtes irruperunt. Irruit & omnis ſocietas virili audacia,

Chriſtiani erũpentes pertrahuntur in inſidias.

Pugnant in orbem.

dacia, quo uſq; incolumes à manibus inimicorum intra portas & mœnia illapſi ſunt. Turci verò elapſos in portis grandine mille ſagittarum inſequuntur, portas cum eis intrare conantes. Sed retruſi à limine in manu valida, licet exigua, portas intrare cum Gallis nequaquam permiſſi ſunt. Multi tamen in repentinis ſagittarum ictibus hinc & hinc armigeri, equites & pedites, muli quoq; & equi grauati ſunt. Turci ergo videntes, ſe nihil profeciſſe, & adhuc in copijs ſuis confidentes, obſidionem circa prædictam vrbem conſtituerunt. Sed fideles incluſi ex ſufficientia ciborum in arce reperta, murali robore firma & inexpugnabili, tuti & quieti reſederunt. Illic in præſidio Artheſiæ Gozelo, filius Comitis Cunonis, languore grauiſsimo occupatus, poſt dies aliquot vita diſceſsit, & à confratribus Chriſtianis debitum ſepulturæ honorificè & catholicè ſuſcepit.

Arcent perſequētes barbaros.

Mors Gozelonis Montacutani.

CAPVT XXX.

INterea non longo interuallo maturabat viam magnus exercitus Chriſtianorum, inter quos latenter exploratores degebant, qui ab exercitu occultè, viſa opportunitate, ſubtracti, Turcis referebant, quæ audierant de aduentu & conſilijs catholicæ legionis. Delatores prædicti audientes, quia ab Artheſia fama obſidionis ſuorum ad Principem Godefridum, Boëmundum cæteroſq; peruenerat, & quia ad ſubueniendum conſilium inierant, feſtinatò ad caſtra Turcorum redierunt, iam Romanos Francigenas & Teutonicos in proximo aduentare nunciantes, nec vires eorum ſuſtinere poſſe, nec à manibus eorū eripi, niſi citò ciuitate relicta, in ſua remearent tutamina. Nequaquam tamen his ſiniſtris nuncijs admoniti expaueſcūt, freti nimium in ſuis prædictis millibus, ſed per integras vnius diei horas vrbem impugnant, & in aſſultibus plurimis laborant. Sed laborem ſuum in caſſum conſumunt, Gallis ab arce & mœnibus non parcè reſiſtentibus.

Exploratores Turci in exercitu Godefridi.

Digitized by Google

CAPVT XXXI.

Turci ſoluunt obſidionem Artheſiæ.

DEhinc nocte relata & tenebris incumbentibus, plurimis conſilijs inuicem habitis, conſilium repertum eſt, vt primo diluculo apparente, ad pontem fluminis Fernæ reditum pararent, & Antiochiam, vrbem turribus munitam & fundatam, & humanis viribus inſuperabilem, ſecuri intrarent, ne ponte præuento & flumine ab exercitu Chriſtianorum, periculum vitæ expugnati paterentur. Vix Antiochiam prædicti Turci ſubierant, cum ſequentis lucis crepuſculo magnus exercitus catholicorum in terminos Artheſiæ caſtra applicuit, ibidem pernoctans in lætitia & iocunditate. Illic ex decreto maiorum mille & quingenti viri loricati electi, ad Artheſiam ſunt directi ad auxilium confratrum, qui erant in arce, vt ſic ſani & incolumes copijs & viribus communi via minus de hoſtili impetu ſoliciti ad exercitum repedarent. Ciuitate Artheſia fidei Chriſtianorum tuitione munita, ad exercitũ ſine vlla offenſione ſunt reuerſi. Redit & Tankradus ab Alexandria minore & maritimis regionibus, redierunt & vniuerſi, quibuſq; locis ad ſubiugandam terram & caſtella & ciuitates præmiſſi & diſperſi, præter Baldevvinum, fratrem Ducis Godefridi. Qui ad meridianam plagam profectus in terram Armeniæ, expugnaturus Turcos, Turbayſel & Rauenel & cætera præſidia ſuæ ditioni ſubiecerat. Idem verò Baldevvinus ſic de die in diem bellis ac triumphis magis ac magis accreſcens, ex conſilio duodecim præfectorum ciuitatis vxorem nobiliſsimã de genere Armenio magnificis & legalibus duxit nuptijs, filiam cuiuſdam Principis, & fratris Conſtantini, nomine Taphnuz, qui in montanis præſidia & plurimas munitiones obtinebat, quorum vniuerſorum hæredem Baldevvinum conſtituit. Sexaginta etiam millia Byzantinorum illi dare ſpopondit, de quibus conuentionem ſolidorum militibus ſuis ſoluens, terram potenter aduerſus Turcorũ incurſus retineret. Spopondit quidem, ſed tantùm ſeptem millia illi dedit: quæ verò reſtabant, de die in diem differebat. Nuptijs Baldevvini

Mang auxiliaria obſeſſis deſtinata.

Tancradus redit ad ſocios.

Nuptiæ Balduini.

Taphnus frater Cõſtantini.

¶ Vide ſuprà cap. 22. & infrà lib. 4. cap. 6.

Digitized by Google

vvini inæſtimabili apparatu celebratis, decretum conſilio communi & maiorum ciuitatis & regionis, vt idem Taphnuz cum genero ſuo de ſtatu terræ & vtilitate ciuitatis tractaret, eò quòd vir eſſet prouectæ ætatis & ſanioris conſilij, ſicq; ſe inuicem mutuo præuenirent honore. Quod & actum eſt. *Item Tyrium lib. 10. cap. 1.*

CAPVT XXXII.

POſtquam in vnum conuenerunt congregati, non vltrà ab hac die diuiſi ſunt propter copias Turcorum inæſtimabiles, qui à montanis & omni Romania profugi, ad vrbem Antiochiam, quæ erat inæſtimabilis murorum firmitate, & inexpugnabilis, pro defenſione properauerant. Nec mora, Epiſcopus Podienſis, Reymerus, ſermonem ad populum faciens, huiuſmodi exhortatione vniuerſos paternè admonuit & docuit, iuxta quod inſtans neceſsitas, & crebertima fama vicinæ nimium Antiochiæ exigebat: O fratres & filij cariſsimi, Antiochiam ciuitatem nimium vicinam, vt compertum habemus, ſcitote fundatam murali munitione firmiſsimam, quæ ferro vel iactu lapidis reſcindi non poteſt, inauditi & inſolubilis cœmenti opere, & mole magnorũ lapidum conſtructa. In hac omnes hoſtes Chriſtiani nominis, Turcos, Sarracenos, Arabes, è montanis Romaniæ & ex omni parte à facie noſtra fugientes, conueniſſe procul dubio cognouimus. Vnde cauendum ſummopere nobis eſt, vltrà aliquos ex noſtris diuiſionem facere, nec temerè præcurrere, ſed in communi & vnanimi virtute in craſtino vſq; ad pontem Fernæ nos commeare, conſilio cautiſsimo definiuimus. *Antiochia Turcorum profugorũ aſylum.* *Podienſis militaris concio.*

CAPVT XXXIII.

OMnis ergo populus venerabilis ſacerdotis admonitioni acquieuit, & craſtino ſole exorto, cum ſocijs ab Arthesia receptis, cũ Tãkrado & Vvelſone Buloniẽſi, maritimisq; Gallorũ ſocijs vniuerſis relatis, cũ camelis & aſinis, *Chriſtiani petũt Antiochiam.*

 omni-

Digitized by Google

omnibusq; vehiculis ſarcinarum rerumq; neceſſariarum, in vno comitatu & armorum fiducia vſq; ad pontem fluminis Ferne, quod dicitur Farfar, profecti ſunt, relictis aſperis Alpibus vallibusq; grauiſsimæ Romaniæ. Hac enim die Robertus, Nortmanorum Comes, prælectus eſt cum ſuis militibus exercitum præire, ſicut mos eſt in omni exercitu militari, quatenus ſi aliqua vis aduerſariorum latuiſſet, nunciaretur catholicæ legionis Ducibus & Principibus, vt ad arma, loricas & parandos cuneos quantocius properarent. Huius inter millia Rotgerus de Barneuilla, Euerhardus de * Poiſat, milites in omni negocio militari laudabiles, ſigna præferentes, equitatum regebant, quouſq; ad ipſum pontem prænotatum ſine dilatione conſtiterunt. Pons deniq; iſte mirabili arte & antiquo opere in modum arcus formam accepit, ſubter quam Farfar fluuius Damaſci, Ferna vulgariter dictus, curſu rapidiſsimo alueum perluit. In vtraq; pontis fronte duæ prominebant turres ferro inſolubiles, & ad reſiſtendum aptiſsimæ, in quibus Turcorum ſemper erat cuſtodia. Subſecuta eſt ſocietas duûm millium peditum virorum egregiorum, qui etiam ad pontem conſiſtentes, minimè tranſire permiſsi ſunt. Nam Turci, qui in turribus pontis ad centum defenſionis cauſa conſtituti erant, fortiter in arcu & ſagittarum grandine tranſire volentibus reſiſtebant, equos crebris vulneribus lædebant, ſeſſores equorum trans loricarum tegmina volatili ſagitta plurimos transfigebant.

Romania. *Robertus Normanus* *Rotgerus de Barnauilla.* * Tyr. Puſat. *Orontis pons.* *Turres.* *Turci arcent Chriſtianos ponte.*

CAPVT XXXIIII.

ORta hinc & hinc tam graui contentione, his tranſire volentibus, illis econtrà tranſitum prohibentibus, & adhuc præualentibus, ſeptingenti Turci, qui ab Antiochia acciti exierant, videntes conſtantiam & defenſionem ſuorum in ponte, in equis celerrimis nimium bello animati aduolantes, vada præoccupant, ne quiſpiam Chriſtianorum trâseundi licentiam obtineat. Equites & pedites Chriſtianorum videntes copias Turcorum loricatorum in flumi-

Præoccupant vada

Digitized by Google

in fluminis ripa ad reſiſtendum diffuſas, diffunduntur & ipſi ſpatioſè altera in ripa, & vtraq; parte ſagittis virili conatu intortis & immiſsis, longa fit concertatio, hominesq; & equi q̃ plures confixi in vtraq; ripa moribundi cadentes deficiebant. Turcis tandem plurimum præualētibus, & ſagittarum notitia & luctamine præeuntibus & perdurantibus, exercitus fidelium armis & equis paratus, ad ſubueniendum præmiſsis ſocijs vndiq; accelerabat. Sed nec Turci à ripa tunc quidem recedentes, maluerunt mori quàm cedere, inceſſanti conatu ſagittarum transmittere volentibus obſiſtentes.

CAPVT XXXV.

EPiſcopus Podienſis, qui audita tam graui contentione, magnum præceſsit exercitum, videns corda ſuorum, metu fluxa, aliquantulum deficere læſione equorum pectorumq; ſuorum transfixione, ſermonem iterat, populumq; in Dei viui nomine ſic roborat ad defenſionem: Ne timueritis impetum aduerſariorum: ſtate viriliter, inſurgite contra hos canes remordaces: Iam enim hodie pro vobis pugnabit Deus. Ad hæc verba & monita tam præclari Pontificis facta ſcutorum teſtudine, teſtis galea capitibus, & indutis lorica pectoribus, fortiter pontem penetrant, hoſtes à ponte retrudentes in fugam conuertunt. Alij totum videntes auxilio ſibi conueniſſe exercitum, nimium freti, vada intrantes equis transnatant: alij pedibus vadis repertis, tranſire aquas properant, ex deſiderio belli committendi, & ictus percuſſorum & fundibularios ſuſtinentes, cæcoq; aggreſſu Turcos impetētes, & à ſtatione effugantes, in altero fluminis littore ſicco conſiſtunt. VVido, * dapifer Regis Franciæ, equo & lancea Turcos incurrit: Reinoldus Beluacenſis, tiro aſperrimus, minimè iacula ſagittarum curans, in medio hoſtium lancea & gladio præcurrens, ſæuiſsimas ſtrages operatur: miſcentur vtrinq; vehementi impetu agmina fidelium & infidelium, & belli ſudore ferueſcunt, cædes & ſtrages operantur.

Podienſis hortatur Chriſtianos ad virtutem.

Pons & vada occupata.

* Supra lib. 2. ca. 27. paganum nominauit

Reinoldus Beluacenſis.

Turcorum fuga.

Boemundus, Godefridus, Reymundus, Robertus, Rotgerus acies & ſigna bellica diuerſi coloris pulcerrima moderantur, donec Turci equis celerrimis fugam ineuntes, Antiochiam reuerſi ſunt, per deuexa montium & loca ſibi nota viam accelerantes. Chriſtiani victores ab inſecutione & plurima ſtrage inimicorum reuertentes, neq; vlterius hoſtem inſequentes, eò quòd nimium proxima mœnia Antiochiæ viderentur, & omnium gentilium vires in ea confluxiſſent, iuxta fluuium Ferne pernoctârunt, prædas & ſpolia vſquequaq; contraxerunt, plurimos de exercitu Petri, quos Turci per Antiochiæ regionem diuiſerant, à vinculis excluſerunt. Hæc nuncia ſiniſtra, euentumq; ſuorum in contraria verſum, Darſianus Princeps & caput ciuitatis comperiens, vultu deiecto, corde metu contrito, magnis arctatur doloribus, quid acturus ſit, mente inuoluens, ſi ſibi eueniat, quod & Solymano in amiſsione vrbis Nicææ euenit. Nec mora, conſilijs creberrimis inuigilans, eſcas comportare, arma & vires ſociorum congregare ſine intermiſsione ſtudet, portas & mœnia fideli cuſtodia munire non ceſſat.

Captiui de exercitu Petri eremitæ liberati.

Darſiani formido.

Apparatꝰ ad obſidionem tolerandam.

CAPVT XXXVI.

Chriſtiani vrgent cœptum iter.

Podienſis iterata concio.

PRæterea illuceſcente die, Dux Godefridus, Boemũdus & vniuerſi Capitanei exercitus exurgentes, armis & loricis atq; galeis rurſus induti, iter intermiſſum ad vrbem Antiochiam iterare vniuerſos iubent, cum omni neceſſario apparatu, & omni genere armentorum vehiculiſque cibariorum, quibus tantus opus habeat exercitus. His in vnum conglobatis, & viæ præparatis, prouidus Antiſtes in hunc modum loquitur, dicens: Viri fratres, & filij dilectiſsimi, verba, quæ ad vos refero, diligenter audite, & attendere vos non pigeat. Vrbs Antiochia proxima eſt, nobiſq; vicina: quatuor inter hanc & nos ſunt milliaria. Hæc vrbs mirifica, & opus nobis inauditum regis Antiochi, immaniſsimis ſaxis & turribus fundata eſt, quarum numerus CCCLX. computantur. In hac Sanſadoniã, filium

Antiochia

¶ Vide Tyriũ lib. 4. cap. 9. & ſeq.

Sanſadonius.

Digitized by Google

filium Regis Darſiani , Principem fortiſsimum, dominari ſcimus, & Ammiraldos quatuor nobiliſsimos & potentiſſimos, ac ſi Reges * eſſent, ex imperio Darſiani accitos conueniſſe comperimus , & ſe ſuosq́; præ timore aduentus noſtri in manu forti præuidiſſe & armaſſe. Horum nomina ſunt : Adorſonius , Copatrix , Roſſeleon , Carcornutus , quorum omnium Rex & caput & Dominus Darſianus eſſe refertur. Hi quatuor Ammiraldi ex triginta ciuitatibus, quæ in circuitu longè latèq; ad Antiochiam pertinentes, Regi Darſiano tributariæ ſuberant , quatuor ditiores dono & gratia Darſiani in beneficio tenẽt, ſinguli ſingulas cẽtũ caſtellis. Qua de cauſa nunc admoniti ab ipſo Darſiano, Rege Syriæ & totius Armeniæ, non in modica virtute ad reſiſtendum , & defendendam vrbem , dominam harum omnium vrbium & regnorum , aduenitſe perhibentur. Vnde nobis neceſſe eſt , vt cautè & ordinatè ambulemus. Serò, vt noſtis , cõmiſimus bellum : fatigati ſumus : equi exhauſti viribus ſunt. Godefridus Dux, Boemũdus, Reinardus de Tul , Petrus de Stadeneis , Euerhardus de Poiſat, Tankradus, VVernerus de Greis , Henricus de Aſcha, ad cõducendum exercitum in fronte præcedant, factis aciebus : Robertus Flandrenſis , Robertusq́; Comes Nortmanorum, Stephanus Bleſenſis, Reymundus Comes, Tatinus , familiaris Imperatoris Conſtantinopolitani, Adam, filius Michaelis, Robertus de Barnauilla, ſi gratum vobis eſt conſilium, extremas acies equitum & peditum moderantes tueantur.

Darſiani F.

Ammiraldi.

*Roberto Monacho lib. 4. ſimpliciter Reges ſunt, idemq; ditionẽ eorũ definit vno Metropolitano & duodecĩ conſulibus.

Ditio Antiochena.

Adamus Michael is

CAPVT XXXVII.

HOC itaq; conſilio cunctis ab Antiſtite , & cæteris viris aſtutis, ordinatis, regia via vſq; ad ipſos muros horribiles Antiochiæ vnanimiter in ſplendore clypeorum coloris aurei, viridis , rubei cuiusq; generis , & in ſignis erectis, auro diſtinctis , õni opere oſtreo viſu decoris, in equis bello aptiſsimis , in loricis & galeis ſplendidiſsimis , proficiſcuntur , tabernacula potenter extendentes iuxta locum, qui dicitur Altalõ Illic pomaria & arbores diuerſi generis in ſecuri

Chriſtiani caſtra ponunt ad Antiochiã

Succiduntur felices arbores.

Digitized by Google

in ſecuri & aſcia ſucciſas extirpauerunt, terram protentis papilionibus occupantes. His locatis, certatim indulgent operi ciborum, cornibus mille & mille perſtrepentes, prædis & pabulis equorum vndiq; inſiſtentes, quorum fragor & ſtrepitus vſq; ad terminum milliaris fermè poſſe audiri referebatur. Nec mirum, cùm numerus tanti exercitus ſexcentis millibus virorum pugnatorum ab vniuerſis procul dubio computetur, absq; ſexu fœmineo & pueris ſequentibus, quorum millia plurima eſſe videbantur. In hoc Chriſtianorum aduentu, & obſidione recenti, illo die tanto ſilentio vrbs conquieuit, vt nec ſonus nec ſtrepitus ab vrbe audiretur, & vacua ciuitas à defenſoribus crederetur, cùm fœta nimis armis & gentilium copijs in omnibus turribus & præſidijs redundaſſet.

Numerus copiarum.

¶ *Variat Tyrius lib. 4. ca. 12*

CAPVT XXXVIIII.

Dies quartæ feriæ * illuxit, quando ingreſsi ſunt terram Antiochiæ, & muros eius obſederunt. Hac die Tankradus primus ſecus Altalon ſedem ponit. Iuxta hunc Rotgerus de Barnauilla ſocius augetur: Adam, filius Michaelis, iuxta cum ſuis ſequacibus ordinatur, ne in hac parte Turcis aliqua neceſſaria inferrentur. Ad portã verò quæ reſpicit ad Perſidem plagam, vbi iuga montium deficere incipiunt, Boemundus cum robuſtorum manu locum occupat, ibiq; firmato præſidio, tutus morabatur. Tatinus verò, familiaris Imperatoris, aliquantulum remotus ab vrbe, in campo, Conbrus nomine, tentorium fixit, ſemper fugæ intentus. Ante eundem Tatinum Baldevvinus, Comes Hamaicorum, ſedem poſuit cum ſua manu. Robertus dehinc, Nortmanorum Comes, & Robertus Flandrenſis ad obſidendos muros cum omni ſua militia ordinantur. Stephanus Bleſenſis pariter ad cingendam vrbem iuxta prædictos Principes ſuo ſedit in ordine. Hugo Magnus, regis Franciæ Philippi frater, ſimiliter cum ſuis ſocijs ad hanc obſidionem conſedit. Vrbs hæc Antiochia, vt aiunt, ad plenum duo milliaria continet in longitudine

* 19. Nouẽb. vt Robert. Monachus lib. 3.

Ordo obſidentium procerum.

Tatinus fugam molitur

¶ *Loquitur de eodem Robertus Monachus lib. 4. vbi Tengum nominat.*

Antiochiæ magnitudo

gitudine, vnum & ſemis in latitudine: quam præfluit amnis præfatus Farfar, muris & turribus occupatus, quorum quarumq; munitio & opus vſq; in ſupercilium montis extenditur, vbi principalior arx & magiſtra vrbis & omnium turrium fundata præeminet: In circuitu huius arcis quatuor inſuperabiles turres, poſitæ ob cuſtodiam mediæ arcis, in medio ſedentis, referuntur, quarum præfati Ammiraldi ſemper cuſtodes & defenſores regis Darſiani attitulati ſunt.

Arx eiuſq. turres & cuſtodes Ammiraldi.

¶ *Forſan autem arx hæc Roberto Monacho eſt caſtellum Arech, procul dubio nomine iſto deprauato de Græco ἄκρα.*

CAPVT XXXIX.

ADhuc ad ipſam Antiochiam obſidendam, quam tam ſpacioſam audiſtis, ad portam, quæ dicitur à modernis VVarfaru, quæ inſuperabilis eſt, ipſe Antiſtes aſsidet, ſociato ſibi Comite Reymundo, cum quibus Prouinciales & Vaſcones, & omnes ſequaces eorum, conſederunt. In loco * vlteriore, vbi poſtea pons ex nauium copulatione conſtructus eſt, Godefridus Dux ſuper ripam fluminis, portam vnam ciuitatis cum vniuerſis millibus Lotharingis, Saxonibus, Alemanis, Bavvaris, gladio ſæuiſsimis, obſidet. Cum Duce eodem Reinardus de Tul, Petrus de Stadeneis, qui Mamiſtræ à Baldevvino, fratre Ducis, ſequeſtrati, ad exercitum & Ducem redierant, Cuno etiam de monte acuto, Henricus de Aſcha, fraterq; eius Godefridus, milites ſemper hoſtibus infeſtiſsimi, ad prohibendum Turcis introitum & egreſſum pariter conſederunt. His feruentior & maior incumbebat labor.

Prouinciales. *Vaſcones.* * *vtiliores.* *Godefridus Germanicarum copiarum ductor.* *Henricus & Godefridus de Aſcha.*

CAPVT XL.

SVper hunc amnem prædictum, qui longiſsimo alueo vſq; in mare protenditur, præterlabens muros, ab ipſa vrbe pons porrigitur lapideus, opus antiquum, ſed minimè tritum, qui prorſus terminata legione; hac ex

Turcorū per duos pontes eruptiones. partte inobſeſſus remanſit. Per hunc ſiquidem pontem ſæpius Turci egrediebantur, & neceſſaria, vidente exercitu, cum ſuis erumpentes & remanẽtes inferebant, & populum Ieſu Chriſti, per regiones & montana diſperſum ad quærendum victum vel pabula equorum, eodem ponte emiſsi frequenter, illius diſperſione comperta, trucidabant. *Porta VVarfaru* Similiter ab ipſa porta VVarfaru, quam Præſul Reymerus, Reymundusque obſeruabant, pons alius etiam infeſtus, ingenio antiquorum fundatus, porrigitur trans paludem quandam, ſatis lutulentam & profundiſsimam ex impetu & inundatione aſsidui fontis, iuxta vrbem extra muros emanantis. Per hunc pontem interdum exercitui, inſidiarum oblito, aut in die aut in noctis obſcuro, egredientes Turci ſagittas intorquebant, aut in impetu aliquos gladio percutiebant, ſubitóq; recurſu per eundem pontem in vrbis præſidium euadebant. Cuius pontis infeſtationem Epiſcopus & omnis primatus conquerens, inito conſilio, ad eius deſtructionem conſpirauerunt, ac die ſtatuto cum inſtrumento malleorum ferreorum, cum ligonibus & ſecuribus à caſtris exierunt. *Irritȩ obſidentium in altero ponte reſcindendo conatus.* Sed nequaquam vis eorum in huius pontis deſtructione præualuit. Erat enim opus inſolubile antiquorum cœmentis & ingenijs fundatum. Hinc fruſtrato in conamine malleorum exercitu, machinam, *Machina.* ex ſtrue lignorum & vimineo opere intextam, componere Principes decreuerunt. Cuius ligaturas ferro fabricatas & connexas, corijs equinis, taurinis, camelinis operuerunt, ne igne cum pice & ſulphure iniecto, à Turcis combureretur. Hanc verò perfectam vſque ad medium pontem ad portam VVarfaru vi loricatorum deducentes, Reymundum Comitem, cuſtodem & magiſtrum machinæ conſtituerunt.

CAPVT XLI.

TVrci hac viſa ſtructura, ad mœnia contendentes, ſagitttis

gittis & mangenarum iactu in ponte luctantes feriunt Gallos, quatenus percuſſos à ponte & machina arcere valerent. Similiter ex aduerſo Chriſtiani in ſagittis & baleari arcu reſiſtentes, fortiter hoſtes in mœnibus impugnant, quouſque filium cuiuſdam Ammiraldi ſagittà trans iecur perfodiunt. Illius verò interitu & fidelium repugnatione Turci indignati, ampliore ira feruеſcunt, & tandem in vnum collecto robore ſuorum, repentè portam aperientes, egreſſi viriliter machinam aſſiliunt, cuſtodibus ſubitò inſtant & expugnant; ignem piceaſque faces & ſulphureum fomentum fortiter machinæ ingerunt, totam eam in fauillam redigentes. Cuſtodes autem machinæ periculum vitæ ſuæ metuentes, licet inuiti, exire coguntur in fugam præcipites, vix defenſi & elapſi. Peregrinorum itaque milites & Principes hac arte nihil ſe proficere videntes, ſequenti die inſtrumenta trium mangenarum (Franci barbicales vocant) opponūt ponti, quæ portam VVarfaru & turrim portæ eiusq; mœnia crebro iactu & impetu ſaxorum quaterent & attererent, muroſq; exteriores, q erant ante murale, in plurima fruſta minuerent. Sed nec ſic in contritione portæ valuerunt. Cùm verò nihil proficerent, quadam die ex communi conſilio robora arborea ingentia, vixq; mobilia, & ſaxa mobilia, miri ponderis ac magnitudinis, in virtute & conatu mille loricatatorum trans pontem portæ aduoluerunt, impedimento Turcis exire & nocere volentibus.

Certamen de machina.

Chriſtiani in fugam acti.

Iaciunt molem cōtra hoſtē.

CAPVT XLII.

EX his ambobus pontibus cùm plurima damna & incurſiones exercitui Chriſtianorū ingruerent, ſed nūc porta & ponte VVarfaru robore lignorū & ſaxis immaniſſimis occupato & obſtructo, frequentius ex eo ponte, quem in altera parte ciuitatis trans fluuium Farfar locatum diximus, de quo Turcorū egreſſus erat, & qui præ vrbis amplitudine inobſeſſus remanſerat, inſidiæ fierent ad perdendos fideles, pontem ex nauibus componi

Digitized by Google

Pontones alteri ponti oppoſiti. conſtituerunt in funium retinaculis, per quem ad portum Simeonis eremitæ liberum iter haberent. Nam antea lento nauigio ex vtraq; ripa expectantes, ſingulatim & tardè tranſibant. Nunc verò hac de cauſa pons iſte naualis conſtructus eſt, vt egreſsis Turcis per pontem lapideum Farfar in inſidias Chriſtianorum, per hunc ligneum pontem Galli feſtinanter occurrentes, ſuis ſubuenirent, à portu maris eſcas afferentibus, & Turcos ſine mora repellerent. A ponte lapideo prædicti fluminis vſq; ad pontem nauium funibus vimineis cratibus aptatum, dimidium milliare computatur.

CAPVT XLIII.

PONte autem ex nauium collectione & coniunctione perfecto, Chriſtiani tam milites quàm pedites quadā die trecenti tranſmeant fluuium Farfar ad quærenda pabula equorum & victui neceſſaria. Quod Turci agnoſcentes, & à mœnibus ſpeculantes, per pontem vrbis lapideum raptim ſocijs collectis, armis & pharetris ſumtis, in equo pariter exeuntes, ex improuiſo aſſunt Chriſtianis in tergo ad pabula miſsis, quorum plurima corpora, amputatis capitibus, humi proſtrata reliquerunt, cæteros verò, quibus fugiendi facultas erat, vſq; ad nouum pontem inſequuntur, felices, qui tam crudeles hoſtes euadere potuerunt. Alij ad vada contendentes, vndis inuoluti ſuffocantur, à facie Turcorum fugientes, quibus pons nouus præ multitudine tranſeuntium negabatur.

Frumentatores Chriſtiani cæduntur à Turcis.

CAPVT XLIIII.

HOC tam graue infortunium ad proceres exercitus vt eſt perlatum, ad quinq; ferè millia armati, complures lorica induti, & equis inſidentes, è tentorijs aduolant ad reprimendos hoſtes temerarios. Henricus, filius Fredelonis, de Aſcha caſtello, auidus hoſtes inſequi, ſicut erat bello, & actis nominatiſsimus, trans fluuium equo natauit, licet è lorica & galea clypeoq; grauatus. Nam tranſi-

Henricus de Aſcha Fredelonis F.

tranſitum naualis pontis præ lōga mora expectare nequiuerat. Caput verò huius temerè vada intrantis cum equo fluctus profundiſsimi, operuerunt. Attamen Deo protegente, cuius gratia vitam opponebat periculo, viuens & ſoſpes in equo adhuc reſidens, cum cæteris tranſnatantibus ſiccum littus recepit, & in perſecutione Turcorum nimium perdurans, vſq; ad ipſum pontem ſocios equites & pedites imperterritus inſequi adhortatur. Turci itaq; alij retenti, alij vix elapſi, ſocios, qui erant ad pontem Farfar & in porta conglobati, ad auxilium ſibi magno fragore vociferātes, exierunt, equoſq; ad frena in exitu & fremitū ſubuenientium reijcientes, Gallos hactenus ſe infeſtantes in fugam grauiſsimam retulerunt vſq; ad ipſum pontem, quem ex nauibus compoſuerunt. Hac remordatione & inundatione Turcorum grauiſsima, & celeri fuga & reuerſione Chriſtianorum ad pontem, plurimi pedites interierunt, à Turcis ſagitta confixi. Plures poſt terga mortem momentaneam videntes, ſola aqua liberari ſperantes, vndis profundi fluminis inferuntur. Quorum non modica pars ab amne ſubmerſa & ſuffocata periclitari & mori viſa eſt. Alij verò è ponte præ preſſura fugientium cum ipſis equis & galeis ac loricis corruebant, qui ſubmerſi vndis & extincti, non vltrà reperti ſunt.

¶ Audentes fortuna iuuat.

Turci Chriſtianos victores in fugā vertūt.

CAPVT XLV.

SIc Turcis ſæpè à ponte hoc, & à porta, per quam poſtea vrbs eſt tradita, quæ ſurſum in montanis ſita exitum præbebat, ad nocendum populis egredientibus, Principes exercitus conſilium inierunt, quatenus Tankradus illic locato præſidio cuſtodiam ageret, & ab vtraq; porta Turcos egredi audentes repentè reprimeret, hacq; pro cuſtodia per ſingulos menſes in conuentione quadraginta marcas argenti ab exercitu reciperet. Qui dum die quadam in præſidio, in montanis locato, iuxta aras Turcorum cuſtodiam ageret trans fluuium Farfar, eo ſcilicet in loco, quo longè ab vrbe ferè ſemimilliare profluit, Turcos, ſicuti

Tankradi opera publico ſtipendio conducta.

Digitized by Google

Victoria. erant ſoliti, vada tranſeuntes fortiter incurrit, atq; cum eis prælio commiſſo, tandem præualens, quatuor ex Turcis gladio occidit, cæteros trans flumen in fugam conuertit, vſque ad locum, quo armenta illorum herbis paſcebantur. His vltra flumen fugatis, prædam de armentis cum camelo vno abduxit, & ad præſidium nouum, quod firmauerat, in victoria hac reuerſus eſt.

CAPVT XLVI.

HIs duabus portis, vna verſus montana, altera ad pontem lapideum Tankradi cuſtodia obſeruatis, & Chriſtiano exercitu ſedato, atq; à rebus bellicis aliquantulum ſecuro, aliquibus ſocijs interdum aleis præ otio intendentibus, contigit quodam die filium Comitis Conradi de Lutzelenburg, Adelberonem nomine, clericum & Archidiaconum Metenſis Eccleſiæ, iuuenem nobiliſsimum de regio ſanguine, & proximum Henrici III. Romanorum Auguſti, alearum ludo pariter recreari & occupari cum matrona quadam, quæ magnæ erat ingenuitatis ac formoſitatis, in viridario pomiferis arboribus & herbarum abundantia pleniſsimo, & ſylua, quæ iuxta ſedem & eandem portam vrbis habebatur, quam Dux Godefridus & Teutonicorum comitatus obſidione premebat. His, vt dictum eſt, otio & ludo intentis, Turci ſoliciti inſidiarum & necis Chriſtianorum, clàm è porta procedunt, & cautè ſe abſcondentes inter altam & ſupereminentem herbam arborumque denſitatem, Archidiaconum & ſibi colludentem matronam, ſubito clamore neſcios & obſtupefactos, incurrunt, ſagittis infigentes, ſocioſque, qui iudices ad ludum conuenerant, iam præ timore oblitos alearum, diſpergunt & vulnerant. Et ipſius quidem Archidiaconi caput amputatum per portam, raptim & in momento hoc facto, repedantes ſecum detulerunt, matronam verò viuam, & intactam armis, rapientes traxerunt in vrbem, per totam noctem immoderatæ libidinis ſuæ inceſto concubitu eam vexantes, nihilq; humanitatis in eam

Adelbero Luceburg Archidiaconus Metenſis.

Alea vacans perimitur à Turcis.

Barbaricũ in matronã facinus.

in eam exhibentes. Tandem tam abominabili & ſceleratiſsima plurimorum commixtione abuſam ad mœnia deducentes, capitali ſententia peremerunt, caput verò illius continuò mangenellis ſuis imponentes, vnà cum capite archidiaconi procul à muris in medios proiecerunt campos. Amborum itaque capita inuenta Duci Godefrido allata ſunt & monſtrata, qui Archidiaconi recognito capite ſepulchrum corporis illius iam inhumati iuſsit aperiri, & caput proprio loco reſtitui, ne tam nobiliſſimi viri membra remanerent inſepulta.

CAPVT XLVII.

DEhinc alio die Turci ſucceſſu ſuæ fraudis gaudentes, & ſimilem deceptionem adhuc Christianis ſe inferre arbitrantes, à porta egreſsi, & inter ſcirporum denſitatem fragileſque calamos paluſtris loci clanculum accedentes, peregrinis quibuſdam in prædicto pomario inſurrexerunt ſolita feritate & vociferatione. Sed à militibus ſubuenientibus retruſi & in fugam coacti ſunt. Nullus quidem ab his percuſſus tunc aut vulneratus eſt præter Arnolphum de Tyrs caſtello, qui eques ſemper bello feruidus fuit & prouidus; licet nunc incautus ſine tegmine ſcuti & indumento ferri ad clamorem peregrinorum ſubitò in pomarium contenderit. Vbi à cæco & volatili telo ſagittæ cuiuſdam Turci lethali vulnere transfixus, mortuus eſt. Dux ergo ſuique contubernales moleſtè ferentes à pomario hoc Turcos inſidias Chriſtianis moliri, & tam egregios viros illic in dolo cecidiſſe, decreuerunt, vt in ferramentis & ſecuribus Chriſtiani de exercitu conuenietes, hoc radicitus extirparent, herbas, ſcirpos & calamos meterent, ne qua fraudulenta manus illic vltrà latere aut nocere poſſet. Turci enim doloſitates ſuas hac in porta, & ab hac porta populũ Dei viuentis præcauere videntes, rurſus p portam Farfar exeuntes, inuigilabāt perditioni peregrinorũ, p pontē nauiũ tranſmeātiũ,

Turci nouas inſtruunt inſidias.

Cædes Arnolfi de Tyrs.

Godefridus excindit luſtrum hoſtile.

Digitized by Google

lignorum ſarmenta comportantium, herbas & pabula equorum quærentium & quotquot à ſpecula montis hac & illac pro neceſſarijs rebus vagari conſpiciebant, illico inſequentes gladijs & ſagittis interemerunt.

CAPVT XLVIII.

CVm verò hæc cædes, inſidiæ, incurſiones, mane, meridie, veſpere, ſingulis diebus fierent, & cotidiana lamenta ſuper occiſis audirentur in caſtris, nec Tankradus toties hoſtibus occurrere valeret præ diuerſis opinionibus hoſtilis fraudis, & eo ignorante, ſæpe ab vrbe per pontem erumperent, Hugo, Comes de S. Paulo ex regno Franciæ, motus eſt pietate ſuper hac cotidiana ſtrage fidelium, ſibi cæteriſq; potentibus famulantium, & res neceſſarias afferentium. Vnde filium ſuum Engelradum, tironem armis agilem, paterna ſuggeſtione admonuit, vt & cæteros ſibi familiares, quatenus in vna voluntate ſecum accenſi, pauperes ſuos atque confratres Chriſtianos à tot Turcorum cædibus & aſſultibus liberare & vlciſci velint, & abſterrere toties inſequentes hoſtes. His factis, & voluntarijs inuentis, ipſe grandæuus pater primus arma & equum requirens, aſcendit, pontémque nauium in noctis vmbra tranſiens, iuxta montana in latibulo vallis cum dilectiſsimo filio & ſecum aſſumtis ſocijs occultatus, ſummo mane peditem Chriſtianum reliquit in campeſtri planicie, vbi Turcorum oculis manifeſtè pateret. Turci itaque non immemores ſuæ crudelitatis & cædis Chriſtianæ, ab vrbe per pontem fluuij Farfar rurſus procedentes, in montis vertice, ſicuti ſoliti erant, conſiſtunt, de quo à montanis ad montana per camporum planiciem longè ſpectacula fermè ad duo milliaria dantur. Illic ſolum peregrinum vagantem, & ſarmenta legentem, contemplantes, ad eius interfectionem velocitate equorum conuolant, & ſubito clamore exterritum vſque ad montana & frutecta profugum inſectantes, inſidias latentium cominus Chriſtianorum præterierunt. Peregrino verò

Hugo, Comes San. Paul. Engelradus F.

Turci in naſſam pertracti

verò iam in montibus abſcondito, viam remenſi ſunt hi quatuor Turci, iuxta Chriſtianorum inſidias fiducialiter redire ſperantes. Sed extemplo Comes & ſui à valle exurgentes, in eoſdem irruerunt equorum velocitate, duos in momento attritos ſolo relinquentes, equis & armis eorum abductis, alios verò duos vitæ reſeruantes vinctos ad exercitum perduxerunt. Concurrunt vndiq; peregrini, nobiles & ignobiles, ad videndos Turcos captiuos, gloriam Deo dantes ſuper hoc proſpero euentu: laudesq; multiplicant Comiti Hugoni & filio eius Engelrado, quorum prudentia & virili audacia tam noxij aduerſarij capti & attriti ſunt.

Exultatio Chriſtianorum.

CAPVT XLIX.

PRimores verò Turcorum, & omnis manus eorum, audita ſuorum contritione, doloribus acuunt iras, conſilia ineunt, quibus in breui rependant crudeliora damna Chriſtianis in vltione ſuorum. Vnde quidam audaciores, animoq; ferociores, ex millibus ſuis electi ad laceſſendos Chriſtianos vſq; ad pontem nauium, viginti præmiſsi ſunt in equis vento velocitate ſimilibus. Qui multis & propinquis diſcurſibus in littore iuxta pontem præludentes, & ſagittas intorquentes, totum poſt ſe commouere conati ſunt exercitum, vt vires ſociorum, raptim ex vrbe inundantes, graui martyrio aliquos, ſicut ſoliti erant, conturbarent. Fideles autem Chriſti ſatis & ſæpius experti fallacias illorum, compeſcuerunt ab inſecutione temeraria populum. Sed ne eos tædio belli victos aſſererent, Engelradum filium prædicti Hugonis, cum quibuſdam ſocijs obuiam Turcis præmiſerunt, qui etiam ſuo more equos in diſcurſionibus flectentes, doloſos hoſtes mutuo conflictu fallere tentarent. Nec mora, pontem tranſeuntes, equos vexant huc & illuc diuerſis inter ſe diſcurſibus, & hi alterna infeſtatione haſtas dirigunt ad feriendum, hi ſagittas intorqent ad configendum. Poſtremò poſt plurimam curſuum contentionem, honor & laus victoriæ Engelrado,

Turci per delectos vindictam parant.

Engelradus oppoſitus hoſti.

Digitized by Google

Pugnat egregiè. Deo auxiliante, collata eſt. Nam Turcum cæteris inſigniorem & ſæuiorem curſu exuperans, in conſpectu patris ſui & omnium, qui conuenerant ad perſpiciendum rei euentum, altero in littore conſtituti, equo deijciens, haſta perfodit, cæteroſq; illius caſu & infortunio concuſſos, & mox in fugam verſos, cum Chriſtianis ſodalibus acriter inſecutus eſt, ſed non longè à ponte, idq; propter inſidias ſæpius ab vrbe occurrentes, & inſequentibus reſiſtentes. Saluo abhinc filio recepto alijſq; conſocijs, cor longæui *Excipitur cum plauſu.* patris in nimiam erigitur lætitiam, omniumq; fauore, & plauſu maiorum & minorum, glorioſus iuuenis attollitur vnà cum ſuis adiutoribus & conuictoribus.

CAPVT L.

Difficultas annonæ in caſtris Chriſtianorum INter hæc aſsiduitatis ludibria, & creberrimas incurſiones, mora aliquanti temporis tranſacta, populus Dei rebus & eſcis attenuari cœpit, præ defectione vrbium & regionum, quas in circuitu tantus exhauſerat exercitus. Vnde cotidiè fame inualeſcente, & exercitu præ indigentia moriente, præcipuè humili populo, miſerabiles gemitus & dolores pijſsimum Antiſtitem & vniuerſos Principes legionis pulſant & ſolicitant, quatenus ſuper his miſerijs conſulant quomodo populus poſſet ſuſtentari. Nulla *Terra Sarracenorũ.* tamen via reperta, qua populo ſubueniretur, viſum eſt omnibus, vt in terram Sarracenorum opulentiſsimam, adhuc præda intactam, Boëmundum, Tankradum & Robertum Flandrenſem, cum comitatu equitum & peditum, mitterent ad contrahendas prædas & neceſſaria, quibus fames extingui, & populus ab inopia poſſet releuari. Tankradus iam tunc cuſtodia peracta, à montanis ad exerci- *Proceres ad cõmeatum ex hoſtico petendum amandati.* tum reuerſus fuerat. Boëmundus verò & Robertus idemq; Tankradus, ſicut decretum erat in principio neminem magnum aut paruum contradicere debere, quæcunq; imperaret exercitus, quindecim millia peditum, duo equitum electorum, in armis aſſumentes, regna gentilium ſub ſpacio dierum trium ingreſsi, prædarum & pecorum vniuer-

ſiq;

Digitized by Google

ſiq; generis armentorum copias inauditas contraxerunt, quas ſine impedimento biduo abduxerunt. Sed die tertia veſpere ſuperueniente, fatigati itinere, & onere rapinarum grauata omnis ſocietas, in campeſtri planicie iuxta montana quieſcere decreuerunt.

CAPVT LI.

INterea fama & clamor omnium in circuitu regionum ad aures gentilium primatum feſtinans, à diuerſis partibus & montanis ſedibus tot millia exegit ad perſequendum Boemundum, Robertum & populum eorum, & prædas excutiendas, quod dictu & auditu mirabile eſt. Boemundo ſiquidem hæc ignorante, nihilq; aduerſitatis affuturum exiſtimante, ſed ſecurè cum Roberto ſomniante, prima diei aurora prædicta inimicorum affuerunt millia, à quibus ſe ſuoſq; ſic obſeſſos viderunt, ac ſi ſyluam denſiſſimam ex omni parte decreuiſſe mirarentur. His viſis ſtupefacti & vitæ diffiſi, ſubito in vnum conuocatis equitibus, ad latus ſuum bellum ſe commitere, & tot millium vires non poſſe ſuſtinere profitentur. Vnde facta ſcutorum teſtudine, & denſata militum fronte, aditum & fugam explorant, quo rarior & debilior coadunatio viſa eſt. Mox diſtrictis mucronibus, & frenis impetu laxatis, vnanimiter irruentes, obſtantes penetrant acies, ac ſolam fugam meditantes, celeriter ad montana contendunt, relictis deſolatis peditibus cum omni collectione prædarum ac ſpoliorum. His per abrupta montium & deuia ereptis, plurimis tamen ex eorum ſequacibus retentis & attritis, gentilium acies miſeros & profugos pedites inuoluerunt, quos gladijs & ſagittis conſumere non pepercerunt. Plures tamen captiuantes, armiſq; expoliantes, prædas & omnia ſibi ſuiſq; ablata reducebant.

Barbari armantur in prædatores.

Fuga Boemundi & equitum.

Strages peditum.

Digitized by Google

CAPVT LII.

HAc miſerrima contritione Boemundo diſturbato, & ad exercitum & confratres in humilitate lachrymoſi vultus relato, luxit populus vehementer, mulieres, iuuenes, pueri, patres, matres, fratres & ſorores, qui dilectiſsimos amicos, filios & cognatos amiſerant. Robertus quidem Flandrenſis, qui cum ipſo Boemundo in terram Sarracenorum deſcenderat ad deprædandum, & tunc Boemundo cum copijs ſuis attrito, & in fugam miſſo, ab eo diuiſus receſſerat, licet inuitus, ſequenti die ducentis equitibus readunatis, Turcis Sarraceniſque diſperſis, & ſecurè gradientibus, ex aduerſo occurrit: cum quibus fortiter dimicans, victoriam glorioſè, his in fugam conuerſis, obtinuit, atq; cum immenſis copijs prædarum, quas illic Turci fugientes reliquerant, ad caſtra Antiochiæ eſt reuerſus, multo ſolamine releuans populum, in hac Boemundi calamitate deſperatum. Modico dehinc tempore tranſacto, & paucis diebus præda Roberti conſumta, nec vltrà audente aliquo longè ab exercitu prædam quærere præ crudeli occiſione Boemundi ſociorum, amplior & validior fames in populo cœpit multiplicari, & inæſtimabilis mortalitas humilis plebis fieri, & exercitus attenuari. Nec mirum. Nam ſolus paniculus, qui antea denario * Lucullenſis monetæ poterat mutuari, nunc duobus ſolidis vendebatur indigentibus. Bos duabus marcis vendebatur, qui paulò ante decem ſolidis poterat comparari: agniculus quinq; ſolidis appreciabatur. Sic itaq; grauiſsima penuria cogente populum Dei viui, plurimi vagabantur, ſe ſubtrahentes in omnem regionem Antiochiæ ad quærendas eſcas, trecenti aut ducenti conſpirati ad defenſionem contra Turcorum inſidias, & ad æquam diuiſionem omnium rerum, quas reperire aut rapere poſſent. Turci audita & intellecta populi anguſtia, famiſq; miſeria, & Boemundi recenti contritione quàm maxima, & exercitus vagatione aſsidua, per vicinas horas exiliunt à porta ex ca

Plāctꝰ in caſtris Chriſtianorum.

Robertus Flandr. fortiter audendo leuat anonam.

Iterata fames.

*infra lib. 4. ca. 34. Lucenſis.

Palantes Chriſtiani intercipiuntur à Turcis.

ta ex ea parte vrbis, quæ inobſeſſa prominebat in montanis, grandi differente interuallo à porta, quam Boemundus obſeruabat, per decliuia rupium deſcendentes, & fideles Chriſti circumquaq; diffuſos inſequentes, & atroci cæde conſumẽtes.

¶ Vt hæc fames Petrum eremitam & Gulielmum Carpentarium ad turpem fugam capeſſendam impulerit, vtq; ijdem à Tancrado reducti ſint, diſſerit Robertus Monachus lib. 4.

CAPVT LIII.

QVadam die inualeſcente inedia, & vrgente plures nobiles & ignobiles, quidam Tullenſis eccleſiæ Archidiaconus, nomine Ludovvicus, defectione ſui ſtipendij compulſus, & famis gladio expugnatus, cum cæteris clericis & laicis, numero trecentis, inopia coactus, ab exercitu ſeceſsit in loca vbertate alimentorum diffamata, ſita in montanis Antiochiæ interuallo trium milliarium, vbi ſecurè prædari & morari arbitrabantur. Turci autem comperto illorum abſceſſu per delatores, qui aſsiduè inter populos fraternitate habitabant falſa, ad ſexaginta milites armatos ab eadem pdicta parte vrbis & porta clàm per notas ſemitas montium egreſsi, perſecuti ſunt Chriſtianos ad locum, quo viam conſtituerant ſpe recuperandi alimenti. Quos ferociter inclamantes aggrediuntur, ſagitta perforantes trans caput & latus & viſcera, vniuerſos; vt lupi oues laniantes & fuga diſpergentes. Archidiaconum verò, nequicquam fugam ad montana conantem, quidam Turcus velociſsimo equo inſecutus, ſagitta celeri transfixit, eductoq; enſe ex vtraq; parte colli grauiſsimo vulnere illius ſecuit ſcapulas: & ſic ſanguinis riuo in terram defluente, ſpiritum vitæ emiſit. Hanc crudeliſsimam famam primores exercitus vt compererunt, ſpiritu mœroris conturbati ſunt, indignati tot cædes à Turcis per portã inobſeſſam ſingulis diebus fieri, & nunc amplius dolentes necem tam nobiliſsimi Archidi-

Ludouicq Archidia. Tull.

Trucidatur cum comitatu ſuo.

Digitized by Google

aconi, & creberrimos vlulatus in perditione quorumq; amicorum audiri.

CAPVT LIIII.

INter hæc plurima aduerſa adhuc recentia, impius rumor aures totius ſacræ legionis perculit, qualiter poſt deuictam & captam Nicæam filius regis Danorum, Sueno nomine, nobiliſsimus & forma pulcherrimus, per aliquot dies retardatus, & benignè ab Imperatore Conſtantinopolis ſuſceptus & commendatus, per mediam Romaniam ſecurus iter agebat, audita Chriſtianorum victoria, qui ſocios mille & quingentos viros belligeros ſecum in auxilium obſidionis Antiochiæ adducebat. Sed à Solymano, qui in montanis victus, Gallos euaſerat, intra (a) Finiminis & Fernam, vrbes Romaniæ, hoſpitatus, in media denſiſsima ſylua vicorum & calamorum recubans, in grandine ſagittarum occiſus eſt, totuſq; comitatus illius eodem martyrio ab iniquis carnificibus conſumtus eſt. Nec mirum, ſi vniuerſi Turcorum viribus oppreſsi interierunt. Nam quorundam iniquorum Chriſtianorum, Græcorum ſcilicet proditione propalati ſunt, & improuisè à Solymani manu è montanis adunata, circumuenti ſunt. Attamen filius regis, Sueno multa armorum defenſione reſiſtens, multos Turcorum gladio ſtrauit, ſtrauerunt & ſui. Sed ad vltimum feſsi, & armis exuti, ineffabilem aduerſariorum multitudinem ſufferre non valentes, pariter ſagittis confixi, interierunt. Ibidem matrona quædam, Florina nomine, filia Ducis Burgundiæ, Philippenſium Principi copulata, nunc verò miſerabiliter viduata, in eodem comitatu Danorum erat, ſperans poſt triumphum fidelium tam magno tantoq; ſociari marito. Sed hanc ſpem Turcorum abrupit ferocitas. Nam eandem in mulo ſedentem ſex confixerunt ſagittis, verſus montana fugientem: quæ licet percuſſa, non tamen à mulo elapſa eſt, ſemper mortem euadere credens, dum tandem curſu ſuperata, cum filio Regis capitali ſententia extincta eſt. Turci ergo,

Sueno, regis Daniæ F.

In eundẽ Solymanus.

Proditiones Græcorum.

Florinæ Burgundicæ interitus.

milites

Digitized by Google

militeſ Solymani, gaudentes ſuo victrici euentu & cæde Chriſtianorum immaniſsima, ad lacus calidorum fontiũ, qui ibidem iuxta Finiminis fumabant, celeriter aduolant. Qui mendicos & febricitantes peregrinos in his ad curandum debile corpus reperientes, ſagittis infixerunt, totam vndam ſanguineam reddentes, alioſq; ſub vnda caput ab ictu ferientis abſcondentes, ſæuo fine demerſionis ſuffocari cogebant.

Chriſtiani in thermis cæſi.

(a) Meminit vtriuſq; vrbis appendix hiſtoriæ Radeuici de Friderici Barbaroſſæ expeditione Aſiatica pag. 343.

CAPVT LV.

HIs creberrimis Turcorum inſidijs, & aſsiduis à porta prædicta exitibus, ſuorumq; miſerrimis caſibus, primores exercitus conturbati, acuuntur ira ampliori, & portam præfatam, quæ ex difficultate montium, & inæqualitate ſcopulorũ, obſideri non poterat, hoc obſtaculo impediri conſulunt, videlicet, vt munitionem quandam in dorſo cuiuſdam ſilicis, ſtantis ad radicem montium, locarent, obſtaculum inquam firmiſsimum valle & congerie lapidum. Nam penuria illic erat lignorum. In hac ergo cuſtodiam quiſq; primorum ſtatuto tempore agebat, Turcorumq; exitum à porta per montana & vallium notas ſemitas è ſpecula ſilicis & munitione contemplabatur: & per planiciem regionis deſcendentes extemplo perſecuti, à Chriſtianorum cæde arcebant. Facta deniq; ipſa prædicta munitione, à Comite Reymundo, in ordine vicis ſuæ cuſtodiam in ea faciente, quadam die collocatis in abſcondito inſidijs ſuorum militum, Turci equites fermè C C. armati & loricati in prima aurora diei exurgentes, à ſolita porta egreſsi, & per deuexa montium deſcendentes, repentino aſſultu ad munitionem contendunt, cuſtodes in ea impugnantes, & murorum congeriem deſtruere moliuntur: quia egreſsioni eorum, & inſidijs contraria erat. Illis tandem fruſtra circa nouam

Caſtellum Turcis graſſatoribus oppoſitum.

¶ Vide infra cap. vlti.

Digitized by Google

Reymũdus Sanctægid rem feliciter gerit.

nouam munitionem laborantibus, inſidiæ Comitis Reymundi ſurrexerunt, in equis velociſsimis ad auxilium ſociorum, qui erant in præſidio, contendentes, & Turcos, iam diem vltimum metuentes, & regredi ſurſum ad portã præparantes, vehementi inſecutione oppreſſerunt, ſolumq́; iuuenẽ de nobili parentela ꝓcreatum, retinuerunt: cæteri fuga elapſi ſunt. Capto autem iuuene, cæteris fugatis, milites Comitis Reymundi in caſtra ad exercitum regreſsi ſunt in lætitia & victoria. Turci quoque in triſtitia ad ſuos remeantes aliquot diebus quieuerunt, non temerè ab illo die Chriſtianos circumuagos inſequi præſumentes.

CAPVT LVI.

Nobilis Turcus captiuus.

CRaſtina die Chriſtiani Principes hunc ortum ex nobilibus Turcorum comperientes, & plurimo dolore infligere corda ſuorum, eundem iuuenem carnalibus cognatis ſuis, in vna arce turrium ad defenſionem à Rege Darſiano conſtitutis, præſentauerunt, ſi fortè pietate moti in redemtionem illius arcem, cui præerant, redderent, & Chriſtianos clanculum intromitterent. Illis verò omnino arcem negantibus, ſed pecuniam nimjam pro redemtione & vita illius offerentibus, Chriſtianis autem omnia contradicentibus præter vrbem & arcem, quia ſciebant eum ex altis parentibus, corda cognatorum molleſcere cœperunt, & priuata colloquia inter ſe & Chriſtianos haberi, quo uſq; res propalata ad aures Sanſadoniæ, filij Regis Darſiani, peruenit, quòd in redemtione capti iuuenis inter cognatos illius & Chriſtianos concordia fieret, per quam vrbs, niſi præcauerent, cito poſſet amitti.

Darſianꝰ & Sanſadonias F. aduigilãt.

Darſianus itaq; rex & filius eius Sanſadonias hæc ꝑſentientes, habito cum ſuis primatibus cõſilio, vniuerſos cognatos capti iuuenis fratreſq́; illius, & vniuerſos familiares, ab illa turri, cui præerant, iuſsit expelli, ne per eandem turrim pro redemptione propinqui vrbs Chriſtianis intromiſsis traderetur. His expulſis, conſilijs eorum patefactis,

tefactis, Chriſtiani nullam ſpem vltrà reddendæ turris habentes, eò quòd nimium in palàm omnia egerint, poſt longam fatigationem, & diuerſos illi cruciatus illatos, ferè ſub vnius menſis ſpacio vexatum in aſpectu omnium Turcorum ante vrbis mœnia trahentes miſellum, vixq; palpitantem præ tormentis, amputato collo peremerunt, & præcipuè ex accuſatione Græcorum fidelium occiſus eſt, qui referebant, hunc plus quàm mille Chriſtianorum proprijs mortificaſſe manibus. *Iuſta immanitatis vindicta.*

CAPVT LVII.

HIs finitis, & Chriſtianorum aliquantulum perſecutione ex noua munitione & iſtius decollatione repreſſa, Chriſtiani Principes aduerſitates ſuorum Boëmundiq; ſocietatis attritæ recolentes, ac famis peſtilentiam clademq; mortalitatis in populo recenſentes, ex peccatorum multitudine hæc fieri aſſerebant. Qua de cauſa conſilio habito cum Epiſcopis & omni clero, qui aderant, decreuerunt omnem iniuſtitiam & fœditatem de exercitu abſcindi, videlicet vt nullus in pondere aut menſura, nec in auri vel argenti cambitione, nec in alicuius rei mutatione aut negocio confratrem Chriſtianum circumueniret, nullus furtum præſumeret, nullus fornicatione ſiue adulterio contaminaretur. Si quis verò hoc mandatum transgrederetur, deprehenſus ſæuiſsima pœna affligeretur, & ſic populus Dei ab iniquitate & immundicijs ſanctificaretur. Hoc quidem decretum plurimi tranſgredientes, ſeuerè à iudicibus conſtitutis correpti ſunt, alij vinculati, alij virgis cæſi, alij tonſi & cauteriati, ad correctionem & emendationem totius legionis. Deprehenſi ibidem in adulterio vir & fœmina, coram omni exercitu denudati, & poſt terga manibus reuinctis, à percuſſoribus grauiter virgis verberati, totum circuire exercitum coguntur, vt ſæuiſsimis illorum plagis viſis, à tali & tam nefario ſcelere cæteri abſterreantur. *Chriſtianorum diſciplina caſtrenſis.* *Tonſura pœnæ genus.* *Animaduerſio in adulteros.*

¶ *Hiſtor. miſcell. Pauli Diac. lib.6. pag.215. Multum*

ad coërcendam audaciam valet propoſitum punitionis exemplum, cùm ipſa præſens forma miſeri viuentis & ad recordationem admonet conſcios, & ad ſciſcitationem cogit ignaros.

CAPVT LVIII.

Godefridus iubetur repetere prædas & ſpolia Boemundi

HAc iuſtitia in populo Dei corroborata ex maiorum ſententia, quatenus ira Domini placaretur, Dux Godefridus iam à vulneris ſui infirmitate conualuit. Quem in terram Sarracenorum & Turcorum direxit exercitus ad repetendas prædas & ſpolia, quæ Boemundus attritus & profugus deſeruit, vt gaudium ex infortunio ieiunæ & attritæ plebi reportaret. Quod Deo annuente actum eſt. Sed non multas prædarum contraxit copias. Nam Sarraceni & gentiles ab eo tempore, quo Boemundus terram eorum intrauit, prædaſq; abduxit, prouiſi, armenta ſua cum vniuerſis rebus & pecunijs per montana & loca inueſtigabilia abſconderunt. Reymundus ſimiliter & cæteri Principes ex decreto exercitus miſſi ſunt. Sed paucas prædas contraxerunt, propter diffugium, quod Sarraceni cum rebus, armentis & pecudibus per montana & longinquam regionem faciebant.

Sarracenorum latebræ.

Reymũdus Sanctægid

CAPVT LIX.

Ammirabilis, regis Babylon. legatio ad Chriſtianos.

HVius autem longæ obſidionis aliquo tranſacto curriculo, & grauiſsimis pœnis afflicto populo in laboribus vigiliarum, famis & peſtilentiæ, ac frequentia incurſantium Turcorum, Ammirabilis, Babyloniæ Rex, quoniam inter ſe & Turcos grauis diu ante expeditionem hanc Chriſtianorum erat diſcordia & odiũ, per Abbatem quendam Chriſtianorum legatione & intentione cognita, de pacis & regni ſui ad inuicem confœderatione XV. legatos, linguæ diuerſi generis peritos, ad exercitum Dei viuentis direxit, hæc ferentes nuncia: Rex Ammirabilis Babyloniæ gauiſus áduentu veſtro, & proſperè adhuc vos egiſſe, ſalutem Principibus magnis & humilibus Chriſtianorum.

Turci,

Turci, gens externa, mihi & regno meo infeſti, ſæpe terras noſtras inuaſère, vrbem Ieruſalem, quæ noſtræ ditionis eſt, retinentes. Sed nunc viribus noſtris hanc ante aduentum veſtrum recuperauimus, Turcos eiecimus, fœdus & amicitiam vobiſcum inimus, genti Chriſtianorum vrbem ſanctam & turrim Dauid montemq́; Sion reſtituemus, de fidei Chriſtianæ profeſsione diſcutiemus, qua diſcuſſa, ſi placuerit hanc apprehendere, parati ſumus: ſi autem in lege & ritu gentilitatis perſtiterimus, fœdus tamen, quod ad inuicem habuerimus, minimè rumpetur. Precamur & monemus, ne ab hac ciuitate Antiochia recedatis, quo uſq; in manu veſtra reſtituatur, Imperatori Græcorum & Chriſtianis iniuſtè ablata. ¶ VVinemarus, qui Mamiſtræ à Baldevvino & Tankrado receſſerat ad maritima, iteratò nauigio Laodiceam cum omni armatura naualis exercitus propetauit. Quam vallatam nauali obſidione & expugnatam in virtute ſuorum apprehendit, nil auxilij & reſpectus de omnibus, quæ acquiſierat, Chriſtianis confratribus, Antiochiæ conſidentibus, conferens aut impertiens. Laodiceam deniq; apprehenſam dum ſecurè obtineret, ſuiq; commilitones & conſpirati ocio vacarent, ac bonis terræ & ciuitatis fruerentur, à Turcopolis & militibus Regis Græcorum ex induſtria cæſi ſunt & exuperati, arx ciuitatis recuperata, ipſe VVinemarus captus & in cuſtodia carceris conſtitutus eſt, Duce Godefrido cæteriſq́; Principibus hæc Antiochiæ adhuc ignorantibus.

Turci gens externa.

Vuinemarus occupat Laodiceã.

¶ Diſertius de hac hiſtoria Tyrius lib. 7. cap. 16.

Opprimitur à Turcopolis & Græcis.

CAPVT LX.

INterea Turci obſeſſi in Antiochia, opem quærere non tardantes, & amicos admonere, à montanis & finitimis regionibus magnas & copioſas vires Turcorum contraxerunt, quorum in breui triginta millia congregata ſunt in vnum. Diſpoſuerant enim in animo ſuo & conſultu obſeſſi, ab ipſis exterioribus primo diluculo aſſultum fieri in populum ſanctum Dei, deinde interiores vrbis ad roborandum & augendum aſſultum ex impetu affore, Chriſtia-

Turci vigilanter agunt.

Digitized by Google

nos armis & ſagittarum grandine fatigare; quo vſq; cæſis collis conſumerentur in ore gladij. Tam nefandorum conſiliorum & ſceleratæ conſpirationis delatio peruenit in caſtra catholicorum virorum, Godefridi Ducis & Epiſcopi Podienſis, cæterorumq́; primatum quibus præ inopia annonæ, & diuturna laſſatione, diuerſaq; clade, non amplius quàm mille valentes equi habebantur. Nunc ad hanc curam & anguſtiam profertur ſententia Epiſcopi, quæ in hoc modo fuit: Viri Chriſtianiſsimi, & qui eſtis flos electus Galliæ, quid modò ſit vtilius in conſilio, videre neſcio, niſi vt ſpem in nomine Domini Ieſu habentes, illis ex improuiſo occurratis. Gentiles quamuis vſquequaq; adunati in tot millibus, vt audiſtis, ſuperueniant, nullis aggrauati laboribus, nec longo itinere à terra ſua egreſsi & fatigati, & iam vſq; Barich ciuitatem profecti, tamen non eſt difficile in manu Dei tot millia concludi, & à veſtris paucis copijs conſumi. Ad hæc verba Pontificis Dux Godefridus, in officio belli ſemper indeficiens, in auditu & præſentia conuocatæ legionis ſic reſpondit: Dei viui & Domini Ieſu Chriſti ſumus cultores, cuius nomini militamus. Hi in virtute ſua, nos verò in nomine Dei viuentis adunati ſumus. In cuius gratia confidentes, impios & incredulos impetere non dubitemus: quia ſiue viuimus ſiue morimur, Domini ſumus. Sicut enim ſalutem & vitam diligimus, ſic oportet, ne in palàm verbum iſtud fiat, ne hoſtes ſoliciti & prouidi de aduentu & impetu noſtro, nimis exterreantur, & nobiſcum præliari non expaueſcant.

Tempeſtiuum indicium.

Podienſis conſulit in medium.

Godefridus ἡγεμὼν ἀγατὸς, κρατερὸς ἀχμητής.

CAPVT LXI.

HAEc Duce monente & exhortante, ſeptingenti equites viri præliatores eliguntur, quos tamen res prorſus latebat præter aliquos primores exercitus. Defecerant enim pleriſq; equi, præ diuerſis plagis, vt prædiximus, & pauciſsimi valentes fuere equi. Vnde alij iumentis, alij mulis & aſinis, pro vt neceſsitas exhibebat, inſidentes, intem-

intempeſtæ noctis ſilentio iter mouerunt, per pontem nauium tranſeuntes, Turcis his ignorantibus, qui in præſidio Antiochiæ fuerunt ad defenſionem. Boemundus, Tankradus, Robertus Flandrenſis, Robertus de Nortmannia, vnà cum Duce Godefrido in loco decreto pariter conuenerunt. Rotgerus de Barnauilla pariter conuocatus affuit: qui inſidijs Turcorum aſsiduus, & ſtrages ſæpius exercens, apud eoſdem Turcos notiſsimus & famoſiſsimus laudem eam obtinuit, vt ſæpius inter Chriſtianos & ipſos de omni conuentione vtrinq; captiuorum & cuiuſq; rei internuncius audiretur. Ipſe pariter Antiſtes, ſocius in omni admonitione ſancta ſequebatur ad confortandos viros Dei. His verò per noctem iam ſuperata via, & ad caſtra Turcorum properantibus, Boemundus quidā de genere Turcorum, qui veritate cognita, quæ Chriſtus eſt, baptiſmi gratiam percepit, & à Boemundo Principe recenter de ſacro fonte leuatus, nomine eius eſt vocatus, & VValterus de Drommedart præmittuntur, cautiſsimè gradientes, quo vſq; primo diluculo gentem innumerabilem, ad auxilium Antiochenorum venientem, inſpectant à ſylua & frutectis vndiq; properare. Hi autem vt hoſtes à longè ſpeculantur, reditum parant, ad ſeptingentos ſocios laxis frenis reuolant, rem vt erat aperientes, ſed omnem terrorem bono ſolamine adimentes.

Chriſtiani proficiſcūtur in hoſtem.

Rotgerus de Barnauilla.

Boemundus Turcochriſtianꝰ VValterꝗ de Drommedart.

CAPVT LXII.

ANtiſtes verò egregius auditis verbis VValteri & Boemundi, admonet ſocios, metu & anxietate aliquantulum hæſitantes, ne dubitarent mori pro eius amore, cuius veſtigia cum ſigno ſanctæ Crucis ſunt ſecuti, & cuius gratia patriam, cognationem & omnia reliquerunt, certi quia cum Domino Deo Zebaoth, quem hodie hîc mori contigerit, cœlos poſsidebit. In hac beata admonitione roborati, decreuerunt vnanimiter malle mori, quàm inimicis viliter terga dare. Ad hæc Comes Reymundus hilari animo vibrata haſta, clypeoq; pectori obducto, &

Podienſis ſocios animat.

Digitized by Google

Impreſſio Principũ & victoria Godefridus Dux non minus æſtuans deſiderio conſerendi prælia, cæteriq; ſeptingenti viri bellicoſi, ex improuiſo per medios aduolantes infringunt, & eorum multitudinem copioſam diſturbantes, palmam Deo donante victores accipiunt, Turcis attritis, & in fugam conuerſis. Dei etiam auxilio & miſericordia nerui arcuum eorum, præ pluuia molliti ac defecti; nil poterant, quod illis fuit magno impedimento, & fidelibus in triumphi augmento. Victores ergo Chriſtiani facti, videntes ſe præualuiſſe, & paucos ſuorum cecidiſſe, ab equis deſcendentes, capita occiſorum amputant, ſellis alligant, ſocijs nonnullis, in caſtris Antiochiæ rei euentum expectantibus, in magna lætitia afferunt cum mille equis valentibus & ſpolijs multis, *Legati regis Babyl. prælij ſpectatores.* quæ deuictis hoſtibus acceperunt. Affuerunt in eodem prælio nuncij Regis Babyloniæ, qui etiam capita Turcorum amputata in ſellis ad exercitum detulerunt. Contigit autem hæc victoria Chriſtianis in manu paucorum præcedente die capitis ieiunij. Ipſis etiam fidelibus in magna gloria repedantibus ad populum ſuum & tentoria, in pratis Antiochiæ relicta, Turci, qui obſeſsi auxilium attritæ multitudinis operiebantur, in mœnibus ſuis ſtantes, contemplabantur à longè victrices aquilas fidelium. *Obſeſſorũ exultatio inanis.* Quas ſuæ expectatæ gentis æſtimantes, ſubito fragore clamantium, & cornicinum ſtrepitu, ad arma conuolant, è portis fortiter exundant, putantes ab intus & deforis in momento omnem illam ſacram conſumere legionem. Sed cominus appropinquantibus Chriſtianis, & viſis capitibus Turcorum, exuuijs quoq; & caballis eorum recognitis, fragorem & tubarum ſonitum compreſſerunt, gaudere ceſſauerunt, & in munitionem celeri fuga relati ſunt. *Fuga.* Chriſtiani verò ad augendum Turcis dolorem, capita Turcorum trans mœnia & muros iactauerunt, cætera fermè ducenta, haſtis & palis infixa, in conſpectu omnium aſtantium ad mœnia contulerunt.

CA-

Digitized by Google

CAPVT LXIII.

CRaſtina autem die illuceſcente, Principes fidelium conſilijs inuigilant, læti de recenti victoria, quatenus præſidium cuiuſdam machinæ locarent iuxta præfatum pontem ciuitatis, qui porrigitur trans fluuium Farfar, vt ſic auferrent locata machina introitum & exitum ab vrbe commeantibus, & eſcas inferentibus, & inſidias per eundem pontem Chriſtianis molientibus. Tandem reperto conſilio, Boemundum Principem Siciliæ, & Euerhardum de Poiſat, Reymundum, Comitem de Prouincia, VVernerum de Greis, ad portum maris, qui dicitur Simeonis eremitæ, propter emendos cibos cum plurimis peditibus dirigunt, & vt vocarent ſocios ad opem conſtruendi præſidij, qui in ipſo littore maris propter naues, quæ eſcas adducebant, morabantur. Reduxerunt etiam in eodem comitatu legatos Regis Babyloniæ, quos magnificis muneribus honoratos in bona fide ſaluos nauigio remiſerunt. Tam egregiorum virorum conſilio & diſceſſu per delatores comperto & manifeſtato, Turci gauiſi ſunt gaudio magno. Qui aſſumtis quatuor millibus electorum militum, per pontem prædictũ ab vrbe egreſsi, viros prædictos, ductores exercitus, per notas ſibi ſemitas inſecuti ſunt, hoc magno exercitu ignorante, in montanis inſidias ponentes inter vepres & fruteta, quo vſq; miſsi Principes à portu maris repedarent. Repedantibus autem ſocijs tam in equis quàm in pedibus, ex admonitione Boemundi cæterorumq; primorum iam quatuor millia confluxerant. Turci improuiſos & cibarijs onuſtos, raptim ab inſidijs exurgentes, incurrunt ſagittis trans pectus & viſcera cõfodientes, alios gladio trucidantes. Et quia à dextris illis erat victoria, manus ſuas à fidelium martyrio non antè continuerunt, quàm per ſyluas & campos quingentos, amputatis capitibus, extinxerunt. Vulneratorum quidẽ & captiuorum non erat numerus. Boemundus igitur, qui retrò agebat cuſtodiam cum cæteris viris magnificis, intellectà

Proceres ad cõmeatum coëmendum amandati.

Legati regis Babylon. dimittuntur & honorantur lautijs.

Turci aſtu agunt.

Funduntur Chriſtianos remeantes.

intellecta hac cæde crudeliſsima, videnſq; ſuos ſemineces, per abrupta montium, per opaca loca latere, celeri fuga hac illacq; tendere: & perſpiciens ſe fugitiuis ac victis nequaquam prodeſſe, ſed ſibi in promtu eſſe mori, reductis frenis cum ſocijs, equo inſidentibus, ſe ſubtraxit, & ad maritima, via relecta, tendens cum paucis repedabat. Nec mora, quidam, qui vix velocitate equi per deuexa collium elapſus, ab armis declinauerat, Godefridum Ducem, qui ab exercitu trans pontem nauium veniens, medijs aſsiſtens campis, ex Pontificis monitu Turcos & armenta eorum in vrbem redire coegerat, graui inquietauit fama, aſſerens, quomodo Boemundus cæteriq; cóprimores in mortis articulo poſiti, intra inimicorum inſidias arctarentur, & quanta crudelitate populus, à porta repedans, ſit attritus.

Fuga Boemundi.

CAPVT LXIIII.

Godefridꝰ vindictam parat.

DVx verò his auditis, nuncios per vniuerſa miſit tentoria nunciare famam tam crudelem, & vt parati eſſent ad omnia nunc ſibi aduerſantia. Conturbati & exterriti vniuerſi fideles, omnibus è tentorijs ſine dilatione confluunt, humeriſq; ſquammoſas veſtes ferri ingerunt, haſtis vexilla præfigunt, feſtinanter equos frenis & ſellis reparant, ordinant acies, aditum pontis & vrbis celeri via diſponunt appetere, quò inimicos ad præſidium vrbis redituros ſperabant. His ſine vlla tardatione pontem nauium tranſeuntibus, & Duce Godefrido medijs campis trans amnem reperto, & triſti vultu de ſociorum nece mutato, adeſt alter nuncius, qui ex legione Boemundi, Reymundi, VVerneri cæterorumq; per montana fugam facientium, Ducem in campo alioſq; primores ſecum conſiſtentes cómonuit, quatenus in tentoria redirent propter inſidias Turcorum & aſſultus, quorum vires & multitudinem intolerabiliorem arbitrabantur, quàm fuiſſet. Dux verò imperterritus, & vindictam attritorum fidelium ſitiens, ꝓrſus hinc abire, aut aliqua formidine locũ hunc deſerere,

Agit conſtanter.

contra-

Digitized by Google

contradixit, ſed cum iuramento aſſeruit, ſe aut hodie montem, quo firmatum erat præſidium conſcendere, aut in eodem cum ſuis vitam amittere. Hac in Ducis reſponſione & affirmatione, & cunctorum ordinatione, aſſunt præfati Principes incolumes, Boemundus, Reymundus, VVernerus, de quorum aduentu & vita vniuerſi lætati & confortati, contendunt ad locum montis prædicti ante pontem vrbis, decemq́; equites ex multitudine electos præmiſere in illius montis cacumine, ad videndum, ſi quæ inſidiæ Turcorum altera in valle montis iuxta montana haberentur. Vix decem in equo præmiſsi milites in montis arduo conſtiterunt, & ecce totam manum Turcorum illorum, ſcilicet qui à recenti cæde Chriſtianorum in circuitu per montana & notas ſemitas clàm redierant, contemplantur. De quibus aduerſus ſe viginti equites præcurrere intuentur, qui decem à montis cacumine arcerent. Chriſtianis verò decem cedentibus propter nimium vicinas Turcorum inſidias, & his viginti montis cacumen obtinentibus, ſubuenere triginta Chriſtiani confratres, qui illos viginti fortiter incurſantes de montis apice vſq; ad ipſas Turcorum inſidias in fugam reddiderunt. His viginti fugam ad ſocietatem maturantibus, ſexaginta Turci equites ab inſidijs erumpunt, viri fortiſsimi, & in equis doctiſsimi, qui mox triginta Chriſtianos equites in arcu & ſagitta amouentes, in eodem permanſerunt. Viſa ſiquidem illorum audacia & incurſu, ſexaginta pariter equites Chriſtiani, ſexaginta occurrêre Turcis in monte, interim toto exercitu Chriſtianorum appropiante, qui eos repentè de monte fugatos, in valle, quo Turcorum manus & virtus iuxta montana adunata erat, celeri fuga remiſerunt. Ad hæc tota vis Turcorum ab inſidijs conſurgit, & ſexaginta equites Gallorum, iam prauium montis tenentes, grauiſsima cœperunt inſecutione vrgere, ac per medium montis cacumen vſq; ad ipſam vallem, quam appropians Chriſtianus exercitus occupauit, retulerunt.

Proceres reduces.

Equeſtre cum Turcis certamen.

T CA-

Digitized by Google

CAPVT LXV.

TVrci quidem videntes, ſe nimium proceſsiſſe, & Chriſtianum exercitum immobilem permanere, nec aliqua formidine poſſe auerti à propoſito, ſed aduerſum ſe feſtinatò contendere, fruſtra fugam arripiunt. Galli nihilominus ad perſequendum inſtant, qui in momento permixti, quia cominus ad inuicem confluxerant, cruenta cæde in Turcos ſæuiunt in vltionem ſuorum attritorum, & à portu Simeonis redeuntium. Hac in fuga Turcorum & proximatione Chriſtianorum, non parcè eos cædentium, plurimæ copiæ, quæ à mœnibus vndiq; ad portã confluxerant, Turcorum cæterorumq; reditũ operientes, ſed non videndentes fortunam illorum euerſam, & caſus eorum miſerrimos, patefaciunt ianuam, & in patulis campis armati procedunt, vt ſuis augerent vires, & fiduciam darent vrbem intrandi. Iam ex vtraq; parte fidelium & infidelium permixti erant equites & pedites. Dux verò Godefridus, cuius manus bello doctiſsima erat, plurima capita, licet galea tecta, ibidem amputaſſe refertur ore illorum, qui præſentes oculis perſpexerunt. Dum ſic plurimo belli labore deſudaret, medijſq; in hoſtibus plurimam ſtragem exerceret, Turcum, mirabile dictu, ſibi arcu importunum acutiſsimo enſe duas diuiſit in partes lorica indutum: cuius corporis medietas à pectore ſurſum ſabulo cecidit, altera adhuc cruribus equum complexa, in medium pontem ante vrbis mœnia refertur, vbi lapſa remanſit. ¶ Hoc proſpero euentu lætati, Robertus Flandrenſis, Robertus, Comes Nortmanorum, Cuno de monte acuto, Comes Reymundus & omnis nobilitas Galliæ, quæ aderat, hoſtes impetu equorum perrumpunt, multos haſta & gladio perforant, in pontem moribundos cogunt tendere. Vbi præ nimia preſſura, quam pons ſuſtinere nequiuerat (quia tot fugientibus ſua latitudo non ſufficiebat) plurimi è ponte cadentes vndis Fernæ inuoluuntur. Boemundus, qui per iuga rupium, ſolis hibicibus peruia, elapſus cum cæteris

Fuga & cædes Turcorum.

Oppidani aduenìunt ſuppetias.

Godefridꝰ hoſtem armatũ vno ictu mediũ diſcindit.

Proceres communiter ad cædẽ exciti.

Boemundus.

cæteris comparibus ad ſocietatem gratia Dei ſaluus redierat, in eodem ſanguinis opere atrociter deſudans, ſocios commonet & conſolatur, à ponte verò labentes hoſtes haſta perforatos gladio trucidat. Pedites deniq; iocundati hoc triumpho, corruentes & denſatos in pontis margine & aluei crepidine lanceis impetunt, ab occiſione non antè manum continentes, donec ſanguine occiſorum totus immutaretur fluuius. His itaq; proſperè finitis, Chriſtianiſq; readunatis, & Turcos adhuc inſequentibus in ponte, & portam cum eiſdem intrare conantibus, porta ab interioribus extemplò obſtruitur, ſocioſq; miſerè excluſos inter percuſſorum manus relinquunt. Hæc certamina, & Chriſtianorum recens victoria, vna die acta ſunt menſe Martio, & viri Turcorum, tam qui in bello ceciderunt, quàm qui in vndis perierunt, mille & quingenti computati ſunt. *Numerus cæſorum.*

¶ *Vide Robertum Monachũ lib. 4. Tyrium li. 5. cap. 6.*

CAPVT LXVI.

VIctis in nomine Domini Ieſu Chriſti tam ferociſsimis Turcorum cuneis, & crudeli cæde fugaq; in portam vrbis coactis, atq; Chriſtianis cum magna victoriæ gloria in tentoria relatis, ab ipſa die & deinceps gentilium animi cœperunt molleſcere, & aſſultus eorum antè creberrimi prorſus deficere, inſidiæ quieſcere, virtus eorum langueſcere, timor quàm plurimos eorum adeò inuadere, vt aliqui à ciuitate & ſuorum ſocietate ſubtracti, noctu migrarent, & Chriſtianos ſe velle fieri confitentes, Chriſtianorum ſe Principibus cõmendarent. Commendati verò, & Chriſtianorum turbis ſociati, retulerunt, quanta ſuorum pertuliſſent damna, & quanta de caſu illorum per totam vrbem exercuiſſent lamenta, Ammiraldos etiam duodecim potentiſsimos Regis Darſiani veſpere illo in eodem prælio cecidiſſe aſſerebant, de quorum nece planctus & gemitus totam conturbabat Antiochiam. Quarta dehinc orta *Obſeſſi vela contrahunt.* *Perfugæ cladis ſuorũ nuncij.* *Cædes duodecim Amiraldorum.*

 die,

Digitized by Google

die, Dux & vniuerſi Principes exercitus Dei à tentorijs egreſsi in virtute magna præſidium, quod decreuerant, in vertice prædicti montis ante pontem & portam vrbis congerie lapidum & bitumine fragilis luti ædificantes, tutiſsimo vallo munierunt, Comitis Reymundi cuſtodiam in ea conſtituentes cum quingentis viris militaris audaciæ & induſtriæ.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER QVARTVS.

Argumenta Capitum.

I. Audiens Princeps Antiochiæ Chriſtianorum victoriam, quid facto opus ſit, à ſuis fidelibus ſciſcitatur.

II. Innotatio nunciorum Darſiani, & qui ſint, quos ad auxilium inuitat.

III. Allegatio cauſæ apud Regem Corrozan.

IIII. Qualiter ipſe Rex accepit verba nunciorum.

V. Inſultatio Corbahan contra populum Dei in conſpectu vocatorum Regis.

VI. Expugnatæ Nicææ Princeps virtutem prædicat Chriſtiani exercitus.

VII. Corbahan in ſuperbia magna minatur, ſe in breui Chriſtianam fortitudinem experturum.

VIII. Rex Corrozan de belli euentu Magos conſulit, & Turcorum Principes ex nomine vocantur.

IX. De munificentia Baldewini in Principes, & de tentorio Duci tranſmiſſo.

X. De

X. De conuentu nationum, ad obſidionem Chriſtianorum feſtinantium, & de accuſatione Baldewini.
XI. Profanis Rohas obſidere parantibus Baldewinus obuiat, dimicat & triumphat.
XII. Corbahan triduo, Rohas fruſtra obſidet: Baldewinus recedentem bellicosè inſequitur.
XIII. Chriſtiani exercitus quidam caſtris ſe ſubtrahunt, & viri induſtrÿ in occurſum gentilium exploratum pergunt.
XIIII. Percepto nationum apparatu quod Principes inierint conſilium.
XV. Myſterium arcani conſilÿ Boemundi de traditione Antiochiæ.
XVI. Quàm prudenter ipſum conſilium inter primates ventilatum ſit cæteris ignorantibus.
XVII. Quàm cautè ſibi conuenerint fidelium interpres & traditor ciuitatis.
XVIII. Godefridus & Robertus electos in hoc bellones, ne primum murorum aſcenſum horreant, adhortantur.
XIX. Viri cordati qualiter per coriaceam ſcalam intromiſſi ſint.
XX. Scala dirupta nonnulli perierunt, ſed denuò reparata, fiducialiter aſcendunt.
XXI. Immiſſi ſtragem cuſtodum operantur: gentiles alÿ ſomno expergefacti Chriſtianos impugnant.
XXII. Tumultuantibus hinc inde partibus, Principes

pes tunc primùm, traditam eſſe ciuitatem, multitudini indicant.

XXIII. Fideles portas vrbis aperiunt: vexillum Boëmundi in arce præeminet: prima luce geritur bellicoſiſsimus Mars.

XXIIII. Pagani, quò quiſq; poterat, fugam ineunt: aliqui de altiſsimis rupibus cadẽtes eliſi ſunt & extincti.

XXV. De opibus inuentis in ciuitate, & qua die capta ſit vrbs.

XXVI. De fuga & nece Regis Antiochiæ.

XXVII. De Rotgero, qui gentiles, exercitum præcedentes, bellator excipiens, inſperata morte præuentus eſt.

XXVIII. Excuſatio fratrum, quare non ſubuenerint coram ſe pereunti.

XXIX. Obſidio nationum circa Antiochiam.

XXX. Dux Godefridus bellans in fugam vertitur, & plurimi comitum eius diuerſis mortibus profugantur.

XXXI. Boëmundus acriter impugnatur: ſed auxilio fratrum ſuperior efficitur: & qua neceſsitate profani remotius caſtra locârint.

XXXII. Vbi Corbahan hos & illos per ſingulas portas diſtribuit, & Tankradus mœnia oppugnantes aggreditur.

XXXIII. Chriſtiani præſidium ſe retinere poſſe deſperantes, demoliuntur incendio.

XXXIIII.

Digitized by Google

XXXIIII. De magnitudine famis in populo Dei, & quàm carè vendebantur viliſſima.
XXXV. Turci vrbem latenter recuperare volentes, deiecti ſunt: qui poſt diutinam colluctationem muro depulſi, miſerè perierunt.
XXXVI. De quibuſdam Chriſtianis victum extra muros quærentibus, & de nece nautarum, obſeſſis alimenta vendentium.
XXXVII. Quomodo primorum quidam deſperatione viuendi de ciuitate clàm fugerint.
XXXVIII. Verba conſolatoria Clerici cuiuſdam ad populum.
XXXIX. Item exhortatio principalium virorum, & fugitiui Principes quomodo Coſtantinopolin nauigare cœperint.
XL. Quomodo prædicti viri Græcum Imperatorem ab auxilio fratrum reuocauerint.
XLI. Alij quidam Principes fugam meditantes bonorum virorum exhortationibus retinentur.
XLII. De milite Chriſtiano, cuius equus cum fugiente cecidit.
XLIII. De inuentione Dominicæ lanceæ.
XLIIII. Vbi Petrus legatione fungitur apud Corbahan, Principem obſidionis.
XLV. Item de eodem, & quàm tumidè Princeps verba legationis acceperit.

Digitized by Google

XLVI. Petrus reuertitur, reſponſio maioribus aperitur, & quid facto opus ſit, in commune diſcutitur.
XLVII. Bellum indicitur, omnes quaſi morituri in craſtinum præparantur, & diſtributæ acies ſub ducibus ordinantur.
XLVIII. Relicto in vrbe Reymundo Comite fideles portis erumpunt, quibus gentiles à magiſtra arce ſigno accepto occurrunt.
XLIX. Chriſti populus in prima acie victor gentilium fumo impeditur.
L. Peregrini multifariè diſsipantur: acies Boemundi in mortis articulo poſita Godefrido Duci nunciatur.
LI. Dux hoſtes fugat & proterit, fratres à porta mortis educit.
LII. Item de eodem.
LIII. Corbahan victis ſuis ſpem viuendi ponit in fuga, quem Podienſis Epiſcopus inſectatur.
LIIII. Vbi notantur Principes qui præ inopia mendicant.
LV. De eadem re & fuga & cæde hoſtium.
LVI. De direptione caſtrorum & diuerſitate vinculorum.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT I.

TAndem à Duce Godefrido, populoq; fidelium, triumphatis & obrutis in gurgitis flumine aduerſarijs Chriſtianæ plebis, & præſidio firmato nemine obſiſtente, quidam nuncius ex Turcis feſtinus ad turrim & palatium Darſiani, regnatoris Antiochiæ, quod eſt in montanis, tranſuolat, quanta ſint damna ſuorum indicans, & niſi diligenter & ſolicitè prouideat, Antiochiam cæteraſq; finitimas oras illius in breui eum amiſſurum. Rex Darſianus, homo grandæuus, audiens præſidium firmatum, ſuorumq; ruinam irrecuperabilem, hactenus in omni conflictu & euentu diuerſarum rerum ſecurus, inq; ſolio dormiens, nunc primùm ſuſpirio anguſtiatur, & filium ſuum Sanſadoniam, cunctoſq; ſibi ſubditos primores ad ſuum inuitat conſilium.

Darſianꝰ è ſecuro ſolicitus.

CAPVT II.

ADerat in conſpectu eiuſdem ſceptrigeri Solymanus, de Nicæa vrbe expulſus & Romaniæ finibus, quem præfatus Darſianus compellans, nuncium ſuæ legationis fieri obnixè petit, ſciens eum virum facundum, & omnibus regnis gentilium notiſsimum, dicens ad eum: Tu generis mei proximus cum duodecim legatis meis, & filio meo Sanſadonia, Corrozan, in terram & regnum natiuitatis noſtræ profecturus es. Copatrix & Odorſonius, duo ex Principibus meis fideliſsimi, in hac legatione tecum erunt ad faciendam querimoniam iniuriarum noſtrarum. Vos verò tranſeuntes, Brodoan de ciuitate Alapia, confratrem & amicum, ad auxilium noſtrum commonete. Pulait, cuius milites & arma ſunt copioſa, ad opem nobis conferendam ſimiliter admonete, eò quòd nobis ſit ſemper fœdere coniunctus. Sceptrigero autem de Corrozan Soldano, qui caput & Princeps eſt Turcorum, aduerſitates & calamitates noſtras exponite, Corbahanq;, familiari eiuſdem ſceptrigeri ſuggerite, vt mihi familiares opes ex-

Solymanꝰ deſtinatur legatus ad Soldanum

Socij eidem adiuncti.

Brodoan Satrapa.

Corbahan purpuratorũ princeps.

hibeat & copias. Vocetur ergo nobis ſcriptor & notarius meus, vt ſigillum meum & litteras vobiſcum deferatis, quatenus confidentius credant neceſsitates noſtras. Plurimi enim dies tranſierunt, ex quo in initio obſidionis huius vrbis filius meus, Buldagis, Corrozan vos præceſsit, vt aduentum Chriſtianæ gentis confratribus & Principibus noſtris notum faceret, & aduerſus eam vt nobis ſubueniant, vniuerſos commoneret.

Buldagis, Darſiani F.

¶ Vide infrà cap. 5. 29. &c.

CAPVT III.

HAc Regis audita voluntate & imperio, ipſiuſq; acceptis cum ſigillo litteris, ex vrbe & palatio Regis procedentes, in terram Corrozan profecti ſunt. Venerunt ſiquidem in apparatu & ſumtu nimio & in gloria magna ad ciuitatem magnam Samnarchan, quæ erat de regno Corrozan: in qua ipſum Principem magnum & ſceptrigerum Soldanum ſuper omnes Reges & Principes orientalis plagæ, Corbahanq; Principem, & ſecundum à Rege, in gloria magna repererunt. Quem Solymanus, quia ætate erat prior, & induſtria nominatiſsimus ac facundia, ſalutauit. Salutato autem Rege, antequam legationem aperiret, ſicut mos eſt Turcorum, de infortunio & iniurijs conquerentium, in conſpectu eiuſdem magni ac potentiſsimi Regis, & præſentia ſuorum, pileos à capite humi iacientes, barbas vnguibus ſæuiſsimis diſcerpunt, & in magnis lamentationibus ſuſpiria trahunt. Rex Corrozan his Turcorum diſciſsionibus viſis, in ſuperbia magna ſic reſpondit: Solymane, amice & frater noſter, quid vobis contigerit, expone, & vobis illatas iniurias aperi: viuere nequaquam poterit à facie noſtra, quicunq; eſt ille, qui vos conturbare præſumſerit. Solymanus gauiſus & confidens in reſponſis tam potentiſsimi Regis, & in virtute illius, amaritudinem, quam grauiter in corde tenebat, & omnem rem ex ordine retulit, quodq; viua voce non poterat, literarum aſſertione memorabat: Nicæam, inquit, quam noſti nominatiſsimam, & terram, quam dicunt Romaniam,

Legati appellunt Samnarcham.

Lugubris Turcorum geſtus.

Solymanus accuſat Chriſtianos.

maniam, de regno Græcorum, quam auxilio tuiſq; viribus ex tuo dono & gratia nobis collatam acquiſiuimus, quædam gens ſuperueniens, quam dicunt Chriſtianos de regno Franciæ, in manu forti & exercitu vehementi nobis abſtulerunt, & captam cum vxore & duobus filijs meis Imperatori Conſtantinopolis tradiderunt, me autem in fortitudine ſua attritum & fugatum, ad vrbem Antiochiam, in qua ſperabam remanere, inſecuti ſunt: vbi non ſolùm me meoſq;, ſed etiam Regem Darſianum de genere noſtro virum nobiliſsimum, tibi ſubiectum & amicum, tuoq; munere vrbem & terras tenentem, armata manu obſederunt. Miſit ergo nos ad te idem Princeps, & tibi ſubiectus, Darſianus, maior & conſanguineus noſter, vt ſibi auxiliari digneris in virtute multa, qua potes. Nimium enim, & ſuprà quàm credimus, neceſsitas expoſcit: populus & exercitus noſter attritus eſt, terra & regio noſtra diſsipata eſt: noſtra vita & omnia noſtra nunc in manu tua: ſpem aliam ſicut in te non habemus.

Petit Darſiano auxiliares copias.

CAPVT IIII.

IN riſu & deliramento verba & querimonias huius Rex Corrozan accepit, leuiter in aures miſit, minimè has calamitates ab vlla mundi plaga poſſe Turcis inferri ſe credere fatetur, virtutem Solymani, hactenus nominatiſsimam, militiæq; illius audaciam, pro paruo reputans, audiente ſuorum cœtu. Solymanus, ſicut is, qui nuper expertus erat virtutem Chriſtianorum non leui animo ſententiam Regis accepit. Vnde quia nequiuerat omnia viua voce explicare, litteras cum ſigillo Darſiani aperit, in quibus nomina regnorum & nomina Principum vniuerſorum Chriſtianorum, Turcos expugnantium, intitulata erant, & quanti eorum ſint exercitus & vires. Rex verò & omnis primatus gentilium, qui ſecum erant, agnitis litteris & rebus viribuſq; Gallorum, conſternati ſunt animo, & vultu in terram dimiſſo, non vltrà ſuper querimonijs Solymani fruſtra mirati ſunt. Ad hæc ſine intermiſsione in

Barbarica arrogantia.

Solymanus conſultus.

Soldanus in ſe deſcendit.

Digitized by Google

Edicit & agit procerum conuentum. vniuerſas terras regni ſui miſſa legatione, omnes primates & Ammiraldos ſuos in vnum iubet conuenire, die determinata, quæ tunc aptior videbatur. Iam die adueniente, vnanimiter ex decreto & iuſſu Regis conuenerunt, quibus Rex verba & querimonias Solymani, & calumnias à Chriſtianis illatas, aperuit, dicens: Vniuerſi, qui conueniſtis, penſate vt penſandum eſt, quia Chriſtiani, qui ſuperuenerunt, ſicut fecerunt cæteris ciuitatibus & amicis & confratribus noſtris, ſic nobis facient, ni reprimantur.

CAPVT V.

Corbahan ſecundus à Soldano. CORbahan verò familiaris, & primus in aula Regis & ſecundus à Rege in regno Corrozan, vir contumax, & plenus ſuperba feritate, virtutes Chriſtianorum parui pendens, in hæc verba ſpiritu ſuperbiæ erupit: *Thraſonica eiuſdē oratio.* Miror verba & querelam Solymani, Sanſadoniæ & Buldagis, filiorum Regis Darſiani, ſuper infeſtatione Chriſtianorum, quorum obſidione Solymanus terras & vrbes ſuas amiſit, de quibus non facilius poſſent defendi, quàm ſi à tot miſeris & brutis animalibus fuiſſent obſeſſi. Olim centũm millia Chriſtianorum ſtraui, amputatis capitibus, iuxta Ciuitot, vbi montana terminantur, in auxilium Solymani accitus contra Imperatorem Græcorum, diſsipato illius exercitu, & fugato ab obſidione vrbis Nicææ. *¶ Nota de rebus geſtis.* Poſt hæc Petri eremitæ agmina innumerabilia ſatellites mei, in auxilium Solymani miſsi, attriuerunt, quorum cadauere & oſsibus campi regionis nunquam poterunt vacuari.

CAPVT VI.

Solymanꝰ prudenter replicat. SOlymanus, qui erat vir miræ & magnæ induſtriæ, audita illius ſuperbia, & verborum iactantia, æquo animo hæc illi reſpondit: O frater & amice noſter Corbahan, quare ſic nos parui pendis, & parum audentes aſtruis, noſq; tuo auxilio viciſſe, & Imperatorem Conſtantinopolis & Petri Eremitæ inaudita millia attriuiſſe. *Græci natio effœminata.* Imperatoris exercitus, gens Græcorum mollis & effœminata, bellorumq;

exercitijs

Digitized by Google

exercitijs rarò vexata, facilè in virtute robuſtorum potuit ſuperari, ſuperata decollari. Petri ſimiliter Eremitæ agmina, puſillam manum & mendicam, & iners vulgus fœminarum, pedites omnes longa via fatigatos, quingentoſq; ſolummodo equites reuera comprobaui: quos leui incurſu & cæde conſumere nobis non multum erat difficile. Hos verò, quorum nomina & virtutes & bella & induſtrias litterarum notitia didiciſtis, & aduerſum quos difficile eſt bellum committere, ſcitote viros fortiſsimos, miro equorum volumine doctos, in prælio non morte non aliquo genère armorum poſſe abſterreri. Horum ferreæ veſtes, clypei auro & gemmis inſerti, varijſq; coloribus depicti. Galeæ in capitibus eorum ſplendentes ſuper ſolis ſplendorem coruſcant. Haſtæ fraxineæ in manibus eorum ferro acutiſsimo præfixæ ſunt quaſi grandes perticæ. Equi eorum curſu & bello doctiſsimi. Vexilla in haſtis eorum nodis aureis & fimbrijs argenteis montes in circuitu nimio lucis decore coruſcare faciunt. Audaciam eorum tantam ſcitote, quòd mille equites illorum, ſi ad pugnam proceſſerint, non dubitent viginti millia noſtrorum adire, ſicut leones & apri mortiferis ictibus armorum fulminantes. Ego autem vires illorum pro minimo duxi, nec ſtare aduerſum me eos æſtimaui, congregata fortitudine meorũ, ſed ſic virtutem illorum conterere ſperaui, vt paulò antè Petri Eremitæ exercitum deleui. Sperabam etiam eos ab vrbe Nicæa me poſſe abſterrere in virtute meorum, vxorem meam filioſq; meos, milites & Principes meos, qui infra vrbis mœnia erant, liberare: denuò cum his bellum commiſi: ſed fruſtrà conſumto labore, vix per iuga montium manus illorum euaſi, non paucos meos occiſos reliqui. Illi meis attritis, & cædem ſuorum non æquè ferentes, Nicæam redeunt, obſidionem iterant firmius & tutius quàm antea, quo vſq; meos victos cum vxore & filijs meis in deditione tenentes, cum clauibus vrbem Imperatori Conſtantinopolis reddiderunt. Præterea oppida & caſtella Romaniæ, quæ meæ ditionis erant, deuicta & ſubiugata

Virtus in hoſte laudata.

Digitized by Google

eidem Imperatori reſtituentes, plurimas munitiones noſtras inuaſerunt. Non amplius de omnibus terris & ciuitatibus & præſidijs, quæ tenui, mihi relictum eſt, quàm Foloraca arx, quæ eſt iuxta mare & confinia regni Ruſsiæ. Adhæc hi Chriſtiani milites, quos tu credis inualidos, Turſolt, Azaram & Mamiſtram, ciuitates Romaniæ, cum plurimis præſidijs expugnatas obtinent. Ciuitates verò Armeniæ & caſtella Dandronuch & Harimnu & Turbayſel & montana Conſtantini, Armeniæ Principis, & Pancratij, terramq; Ducis Corrouaſsilij, ferro & viribus coacta ſibi ſubdiderunt. Ciuitatem verò Rohas, mœnibus & murali ædificio munitiſsimam, fertilitate quidem famoſiſsimam, obtinent. Sed & Princeps quidam Baldevvinus, caput & ductor huius Chriſtiani populi, filiam Principis terræ vxorem duxit, & vice Ducis extincti à ciuibus promotus, terram totam & regionem ſibi tributariam fecit: & ſic vſq; ad Malatinam omnia loca & regna ijdem Chriſtiani inuaſerunt. Nunc Antiochiam, his à dextris & ſiniſtris ſubiugatis, obſident. Gentes hæ miri laboris ſunt & exercitij. Non curant corpora vlla mora aut requie, ſed inimicos ſibiq; contrarios de die in diem requirunt, quos inuentos & expugnatos mittunt in perditionem.

Foloraca arx.

Conſtantinus et Corrouaſsilius, reguli Armen.

¶ De Cõſtantino ſuprà. Cor rouaſsiliũ Tyrigli. 7. ca. ſ. Conuaſiliũ, & Pancratij fratrem, vocat.

CAPVT VII.

Corbahan ſuperbus hac Solymani audita narratione, amplius in elationem & iactantiam os ſuum aperuit, dicens: Si, inquit, vita ſoſpes fuero, non ſex menſium pertranſibunt dies, & hos Chriſtianos experiar, vtrum ſic fortes ſint, vt aſſeris; quos (in Deo meo iuro) ſic delebo, vt omnis hoc eorum poſteritas doleat.

Corbahan ſui ſimilis.

CAPVT VIII.

Rex autem Corrozan in verbis horum ad inuicem contendentium, Corbahan & Solymani, Magos, ariolos, aruſpices Deorum ſuorum inuitat, de victoria futura

Diuini à Soldano conſulti.

Digitized by Google

tura requirit. Qui omnia proſperè ſuccedere, Chriſtianos triumphare, facili bello ſuperare, Regem, promiſerunt. Hoc audito Corbahan reſponſo diuinorũ ſuorum, in quo cor & conſilium Regis intendebat, multiplici legatione diffuſa per vniuerſum regnum Corrozan, ex magnifica Regis iuſsione omnes primores & nobiliſsimos inuitat, quatenus in armis & ſagittis vehiculiſq; cibariorum expeditionem maturarent. Fabros, qui in omni regione commorabantur, catenas & vincula fabricare conſtituit, in quibus vincti & captiuati peregrini in barbaras terras abducerentur. Pulait, qui erat vnus Turcorum potentiſsimus, qui iuxta flumen Euphratem habitabat, Brodoan de Alapia, ciuitate præclara, qui & ipſe abundabat ſatellitio, in vltionem Turcorum & iniuriarum, quæ à Chriſtianis illatæ erant Solymano Darſianoq;, Regi Antiochiæ, amicis & cognatis Turcorum, vnanimes Regis Corrozan inuitat legatio, res explicat, & inſtantes denunciat neceſsitates. Damaſcenorum quoq; Principem eadem fama & legatio pulſat & admonet, qui & ipſe terram Syriæ magna ex parte ſubiugauerat, & potens erat vbertate glebæ & equitum robore. Amaſam etiam de Niz regione, ſita in latere Corrozan, qui nimium diuulgabatur fama militiæ & audaciæ, Regis pariter ſolicitabat legatio, eo quòd ipſe in fronte aciei ſemper in quocunq; periculo ſignifer haberetur. Eiuſdem Amaſæ haſta & ſagitta omnium Turcorum ſagittis incomparabilis erat, arcu omnes præibat in ſagittando. Ad omnem expeditionem non minus centũ equis, curſu velociſsimis, munitus erat, vt vno ſagitta percuſſo, aut aliquo aduerſo caſu pereunte, alij ſufficerent in belli aſsiduitate, quo ſemper præuolans & infeſtus hoſtibus ferebatur. Boëſas ex eadem ſecta Turcorum, & non diſpar apparatu & armis, inuitatur. Amaſa alter de * Curzh terra ampliſsima & ditiſsima, viriſq; ſagittarijs abundans, ſimiliter ex Regis mandato adeſſe commonetur. Balas de præſidio Amacha & Sororgia ciuitate, Balduc de Samuſart, Turci doloſi, milites verò armis &

Corbahan edicit expeditionẽ.

Parat vincula.

Series euocatorũ Satraparũ.

Brodoan

¶ *De hoc ſuprà ca. 2 & infrà paſsim vbi magnificũ principem vt libr. 12. ca. 19. Regẽ nominat.*

Amaſa.

Boëſas.

Amaſa alter.

* Alijs Cordi. Vide appendices in Hayrijs thonũ.

Balas.

Balduc.

bello

* Infrà cap. 50. Karieth.

bello famoſi, * Karageth de Karan, ciuitate mœnibus & muris firmiſsima, ad eandem expeditionis diem adeſſe cōmonentur. Hi in regno Corrozan ex regia admonitione, aut alijs in regnis quicunq; diſperſi præerant, ad hanc expeditionē ſunt conuocati, ab initio obſidionis Antiochiæ, & à die, qua ſecunda legatio Regis Darſiani per Solymanum facta eſt. Et in Corrozan rebus neceſſarijs operam dabant, milites armabant, & in omni apparatu bellico ſine intermiſsione intenti feruebant.

CAPVT IX.

Balduini in fratrē & proceres munificentia.

Nicuſus, regulus Armen.

¶ *Suprà li. 3. ca. 17. Pancratiꝗ πάγκακος.*

EXercitus Chriſtianorum & vniuerſi Principes, qui in obſidione & labore erant circa Antiochiam, prorſus de hac re ignorabant expeditionem, ſed de die in diem non ſolum eſcarum, ſed equorum armorumq; defectione arctabantur, & ante omnes curas grauis inopia vniuerſos reddebat ſolicitos. Dum hæc longo tempore indigentia magis ac magis accreſceret, & plurimi præ imminutione neceſſariarum rerum deſperarent, Baldevvinus, qui Edeſſam ciuitatem vel Rohas Dux promotus ſubiugauerat, plurima talenta auri & argenti fratri ſuo, Duci Godefrido, Roberto Flandrenſi, Roberto Nortmanorum Comiti, Reymundo, cæteriſq; præpotentibus, per Gerhardum, nimium ſibi familiarem, miſit, ad inſtaurandam defectionem, quā tales & tam nobiles Principes comperit tolerare. Equos etiam curſu laudabiles & præſtantis corporis cum ornatu ſellarum & frenorum honorifico eidem fratri miſit & cæteris Principibus. Miſit etiam arma miri honoris & decoris. Deinde poſt aliquot dies Nicuſus, Princeps Armenius, de regione Turbayſel, tentorium miri operis & decoris Godefrido Duci miſit, vt gratiam & amicitiam illius inueniret. Sed à Pancratio inſidijs poſitis, pueris ipſius Nicuſi tentorium ablatum eſt, & ex eius dono Boemundo tranſmiſſum. Quod dum Godefridus Dux & Robertus Flandrenſis, qui ad inuicem dilectiſsimi amici & conſocij fœderati erant, ex verbis Nicuſi ſibi allatum intellexiſſent,

Boemun-

Digitized by Google

Boemundum, vt redderet, quod iniuſtè acceperat, verbis pacificis admonuerunt. Qui omnino admonitioni eorum contradixit & petitioni. Indignati ergo Principes prædicti, rurſus ex conſilio maiorum ablatum requirunt tentorium. Qui nequaquam ſe reddere aſſerit, ſed graui reſponſione animos prædictorũ Principum aduerſus ſe concitauit. Concitati verò, Boemundum, conuocata manu ſuorum, aggredi in caſtris ſtatuerunt, niſi quod iniuſtè acceperat, citò remitteret. Tandem Boemundus ex conſilio primorum exercitus, ne diſsidium fieret in populo, tentorium Duci reſtituit, & pace compoſita, rurſus ad inuicem amici facti ſunt. Dehinc inedia inualeſcente, & copia eſcarum deficiente circa regionem Antiochiæ, Baldevvinus Duci & fratri ſuo vterino Godefrido omnes reditus Turbayſel conſtituit, in frumento, vino, hordeo & oleo, in auro ſolùm ſingulis annis quinquaginta millia Byzantiorum.

Godefridi & Roberti Flandr. neceßituda

Boemūdus audit rectè monentes.

Turbayſel permittitur Godefrido.

CAPVT X.

¶ Vide infrà li. 5. capit. 13.

IAm dies determinata expeditionis Regis de Corrozan, à longo tempore indictæ & procuratæ, propinquauit. Et ecce vniuerſæ nationes regni illius, & Principes prædicti, per regionem Armeniæ, Syriæ, Romaniæ, diſperſi, in armis & copioſo apparatu ad caſtrum Sooch conuenerunt, habentes ducenta millia equitum bellatorum abſq; exiguo vulgo & fœmineo ſexu, abſq; iumentis & camelis, & cæteris animalibus, quæ nullo numero poterant computari. Affuit & Corbahan, princeps & caput militiæ, qui in vehiculis cibariorum, qui in copijs & armis militum, qui in tentorijs & nimio apparatu ſuper omnes affluebat: quem vniuerſi Principes & nationes, quæ conuenerant, tanquam Dominum venerabantur, & in omnibus magiſtrum ac præceptorem audiebant. Hic ſuo in vnum collecto exercitu, viam iuxta onera curruum ſuorum & ſarcinas iumentorũ & camelorum diebus multis morabatur, donec terram & ciuitatem Rohas ingreſſus eſt, vbi per aliquot dies remoratus,

Turcicarũ copiarũ diribitoriũ et numerus

Corbahan imperator

Edeſſa.

ratus, pernoctauit. Hanc per regionem deſcendens, dum iter per dies præ nimia preſſura gentis & iumentorum abbreuiaret, plurimi de diuerſis locis accurrerunt, plurimaq; de exercitu & obſidione Antiochiæ retulerunt. Inter hæc & alia Baldevvinus apud eum eſt accuſatus, eò quòd Turcis attritis & extinctis, non ſolùm ciuitatē Rohas, ſed & omnia in circuitu præſidia ſuo ſubiugaſſet dominio.

Balduinq.

CAPVT XI.

Corbahan conſultat cum ſuis.

HOc audito, Corbahan & comprimores ſui exercitus ad inuicem conſuluerunt, vt ciuitatem Rohas obſidentes & expugnantes, Baldevvinum & ſuos conchriſtianos captiuarent atq; punirent, & ciuitatem ac regionem Turcorum reſtituerent ditioni. Sed Baldevvinus, quem nec minæ nec aliqui terrores poterant mouere, comperto aduentu Corbahan & conſilio eius aduerſum ſe & ciuitatem Rohas, conuocata & armata vniuerſa manu ſuorum, in equis, curſu valentibus, occurrit militibus Corbahan, præmiſsis ab obſidionem Rohas. Quos fortiter aſsiliens, & cum eis in arcu Armeniorum & lancea Gallorum dimicans, vſq; ad caſtra Corbahan in fugam remiſit, ſpolia, nempe camelos & iumenta cum rebus neceſſarijs præmiſſa, in ciuitatem Rohas adducens. Corbahan verò Baldevvinum hoc aduerſum ſe præſumſiſſe, cùm præſens fuerit, ne dum abſens, vehementer admiratur. Et indignatus ſuper eius audacia, obſidionem circa Rohas nunquam ſe prætermittere in Deo ſuo iurat, ſed admonito exercitu ſuo, hanc in momento irrumpere, & Baldevvinum captiuum abducere.

Vexatur à Balduino.

Minatur.

CAPVT XII.

Obſidio Edeſſæ.

VIx Corbahan, Princeps & homo metuendus, ſocios admonuit, & ecce vniuerſi exurgentes ciuitatem Rohas obſederunt in tubarum & cornicinum ſtridore & tumultu, plurimam vim & aſſultus triduò circa vrbis mœnia & poras inferentes. Sed & à defenſoribus & cuſtodibus ciuitatis videntes ſibi validè repugnari, nec ſe in momento

vel

Digitized by Google

vel breui ſpacio poſſe proficere, quia vrbs muris & turribus eſſet inexpugnabilis, Corbahan conſilium dederunt, vt nunc caſtra ab obſidione moueret, viam quam decreuerat, ad Antiochiam maturaret, Antiochia verò deuicta reditum faciens, ad obſidionem circa Rohas reiteraret, donec Baldevvinum ſuoſq; tanquam oues in ouili trucidaret. Corbahan huius rei conſiliarijs acquieſcens, iter ſuum verſus Antiochiam continuans, propter montium difficultates, exercitus in audita millia diuiſit in partes. Et quia nauigio longum erat tot millia flumen magnum Euphratem tranſmeare, Baldevvini & eorum, qui cum eo erant in ciuitate, non immutati ſunt vultus præ anguſtia tantæ multitudinis, ſed Corbahan recedente à ſtatione vrbis, equos aſcendentes, poſtremos exercitus inſecuti ſunt, ſi fortè aliqua pars tardaret, cui poſſent aduerſari. Sed dum parum eis ſuccederet propter prouidentiam & cuſtodiam Turcorum, Rohas reuerſi ſunt, Dominum cœli exorantes, vt Ducis Godefridi, Roberti, Reymundi, Boemundi & omnium Chriſtianorum miſereatur, & de manu inimicorum, in tanta fortitudine ſuperuenientium, defendat, & ſua gratia tueatur. Nec mora, à delatoribus Syris & Armenijs cœpit crebeſcere fama aduentꝰ Corbahan ſuorumq; militũ per aures Chriſtiani exercitus. Sed alij credere renuebant, alij credentes Ducem ad prouidendam rem ſolicitabant.

Corbahan iubetur vltionem differe.

Partitur copias.

Balduini animoſitas.

Fama aduentus hoſtiũ in caſtris Antiochenis.

CAPVT XIII.

Inter has diuerſas opiniones, neſcia qua de cauſa, Stephanus Bleſenſis infirmitate occupari ſe plurimum teſtatus eſt, nec ſe poſſe vltrà moram facere in obſidione: Fratreſq; commendans, & ab eis recedens, hac infirmitatis occaſione verſus maritima ad Alexandriam minorem profectus eſt. Eò itaq; recedente, quatuor millia virorum belligerorum eum ſecuti ſunt, qui de eius fuerant comitatu. Godefridus Dux, Boemundus, Robertus, Reymundus, Capitanei exercitus, magis ac magis fama gentilium ſuperuenientium attoniti, vnanimiter

Stephanus Bleſenſis ſe ſubducit.

decreuerunt, viros induſtrios de exercitu eligere, & ad explorandam rei veritatem per montana & loca difficilia, vnde tutius ſpecularentur, præmittere. Præmiſsi ſunt ergo Drogo de Nahella, Clareboldus de Vinduil, * Iuo de regno Francorum, Reinardus de Tul, viri clariſsimi, vt ſi quæ de aduentu gentilium pro vero comperta in aures eorum ſonuiſſent, aut oculis eorum deprehendiſſent, abſq; mora ad exercitum referrent, vt prouiſi Principes minus iacula infeſtantium timerent. Præmiſsi milites & rei exploratores, quidam ad Artheſiam, quidam verſus Roſſam, quidam verſus viam Romaniæ ſunt diffuſi ad intelligendam rei veritatem. Qui exercitum vndiq; ebullire à montanis & diuerſis vijs vt arenam maris perſpexerunt, infinita millia eorum admirantes, & minimè denumerare valentes.

Exploratores tempore amandati.

* De eodē infrà cap. 30.

CAPVT XIIII.

VIſis autem tot millibus & armatura Corbahan incomparabili, & gloria rerum ſuarum, ſub omni feſtinatiōe Antiochiam reuerſi ſunt diebus ſeptem, priuſquā Corbahan & ſuæ acies terminos & campos regionis Antiochiæ attingerent. Reuerſi deniq;, ſicut didicerant, & oculis viderant, aduentum & omnem apparatum Corbahan, & omnem militiam, quam eduxerat, Duci & cæteris Principibus clàm retulerunt, ne populus exterritus, eò quòd longa obſidione & graui penuria affectus eſſet, deſperaret, minuſq; reſiſteret, ac diffugium, tenebris ingruentibus, præpararent. Dux Godefridus, Robertus, Reymundus, Boemundus, Euſtachius, Tankradus, omniſq; primatus proxima die, poſtquam reuerſi ſunt præmiſsi milites ad explorandum exercitum Corbahan, in vnum conuocati conuenerunt, quid melius agerent, quod ſanius conſilium inirent, diſcuſſerunt, ne ſubitò præoccupati, ab irruentibus millibus inimicorum in gladio & arcu conſumerentur. Godefridus Dux, Robertus & alij multi contendebant, vt exurgentes in loricis, in galeis & clypeis, in

Reuerſio et prudentia exploratorum.

Conſultatio Principum.

Digitized by Google

in ſignis erectis, in aciebus ordinatis, occurrerent Corbahan in millibus ſuperuenienti, & in Domino Ieſu omnem ſpem ſuam ponentes, cum eis bella committerent, & in Dei nomine illic martyrió vitam finirent. Alij conſilium dabant, quatenus pars in obſidione remaneret, ne Turci ab vrbe ad auxilium Corbahan erumperent, & fortior pars iuxta conſilium Ducis & Roberti Flandrenſis non longius quàm trans duo milliaria obuiam hoſtibus irent.

CAPVT XV.

HIs in conſilijs dum quilibet ſuam proferret ſententiam, Boemundus, vir apprimè prudens & aſtutus, Godefridum, Robertum Flandrenſem & Reymundum ſeorſim à conuentu ſociorum abduxit in loco ſecreto, quibus omnia, quæ habebat in corde ſuo, in hunc modum loquens, profeſſus eſt: Domini & fratres mei dilectiſsimi, ſecretum habeo, quod nunc veſtræ fidei aperiam, in quo, Deo annuente & opitulante, omnis exercitus & Principes noſtri liberari & ſaluari poterunt. Ciuitas Antiochia, ex quo mihi promiſſum eſt, quod in manum meam tradatur, iam ſeptem tranſierunt menſes. Et ſic firmata inter me & traditorem hæc eſt conuentio ſub fidei illius alligatione, quòd nequaquam ſolui aut mutari poſsit, ſed in quacunq; hora monuero, vna ex turribus, quæ ducit in ciuitatem, & in qua idem traditor habitat, in manum meam reddatur. Multum enim pro hac re laboraui, videns vrbem humanis viribus inſuperabilem. Multam & innumerabilem pecuniam pactus ſum illi dare, & non minus illum exaltare & ditare inter amicos meos, quàm Tankradum, filium ſororis meæ, ſub fidei firmatione ſpopondi. Huius ſecretæ conuentionis & traditionis Boemundus, æquiuocus meus, vir de genere Turcorum, actor factus eſt à principio Chriſtianitatis ſuæ. Et nunc eò proceſsit ratio, vt nequaquam de omnibus, quæ traditor pollicitus eſt, fallat, & in eo, quod ſpopondi, magnum illi præmium conferre, me paratum inueniat. Vnde quia non paruum

Boemundus aperit tranſactā proditionem.

Digitized by Google

talentum debeo illi dare, & huius rei totum pondus ſuſtineo, vnum vobis ſecretò aperio, qui eſtis columnæ & Capitanei exercitus, videlicet, vt ſi veſtræ fuerit voluntatis & cæterorum, vbi ciuitas capta fuerit, in manu mea reddatur. Hanc conuentionem & conſilium ad finem pertraham, & quod pactus ſum traditori, ex meo ſine dilatione conferre paratus ſum. Hæc audientes Principes, magno gaudio gauiſi ſunt, & ex omni beneuolentia Boemundo ciuitatem annuerunt, cæteroſq; comprimores pariter eiuſdē doni & conceſſionis voluntarios reddiderunt.

Paciſcitur Principatū Antiochiæ.

CAPVT XVI.

FActis omnibus Capitaneis voluntarijs, ſub admonitione ſummæ fidei ad inuicem datis dextris indictum eſt, ne iſtud verbum palàm fieret, ſed ſuppreſſum ſilentio nulli pateret. Aiunt etiam quidam, quòd in conflictu & aſſultu hinc & abhinc dimicantium adoleſcens filius eiuſdem Turci captus, in manum Boemundi peruenerit, cuius redemtionis cauſa, pater pueri Boemundi cœpit priuatus fieri. Et ad vltimū malens vitam filij, quàm omnium inhabitantium ſalutem, perfidiam aduerſus Darſianum Regem aſſumſit, & fidem in reſtitutione filij cum Boemundo inijt, & ſic in ciuitatem fideles Chriſti milites intromiſit. (*) Boemundo, ſi caperetur, ciuitas conceſſa eſt. Vnde veſpere iam terras operiente, ex ipſius conſilio decretum eſt, vt Godefridus & Robertus Flandrenſis ſeptingentos milites illuſtres de exercitu aſſumerent, & Turcis per mœnia diffuſis, nuncq; domeſticæ curæ intentis, in vmbra noctis verſus montana iter inſiſterent, quaſi ad inſidias profecturi aliquorum, de exercitu Corbahan ad vrbem præcedentium. His verò ſeptingentis in obſcuro noctis iam verſus montana gradientibus per loca inuia & vix commeabilia, per anguſtas fauces, conductu Boemundi, nuper facti Chriſtiani, Godefridus Dux vniuerſis hæc firmiter iniunxit, dicens: Viri fratres & peregrini, Deo deuoti, Turcis & hoſtilibus alis, nobis propè hoſpitatis, decreuimus in occurſum ire, & cum

Turcus proditor.

Godefridi & Roberti nocturna profectio.

Prudens diſſimulatio.

Digitized by Google

& cum illis confligere, ſi fortè aliquis euentus victoriæ nobis detur. Tumultum verò & ſtrepitum aliquem in nobis fieri ſub indicio vita prohibemus. Sed aliud erat ei in mente, quàm quod cum populo loquebatur. Nam in montanis cum ſocijs ſolummodò rei conſcijs contendens, hanc ſcilicet in partem, qua vrbs & præſidium Darſiani in ſummo ſitum eſt cacumine, valles & abrupta montium ſuperat, ac longo in receſſu ab vrbe, & ſecretò, in valle conſiſtens vnà cum Roberto Flandrenſi, cuncta ordinat, quæ cautè de vrbis traditione agenda erant & ſolicitè.

(*) Videntur quædam deeſſe, & in his forſan plenior de proditore expoſitio. Is fuit Pyrrhus Admiratus, vt Robertus Monachus li. 5. & ſequen. Speculum Vincentij lib. 26. cap. 99. Nam Tyrius lib. 5. cap. 17. & ſeq. variat.

CAPVT XVII.

Ordinatis itaq; vniuerſis cauto conſilio, quendam interpretem linguarum, genere Longobardum, de domeſticis Boemundi præmiſerunt ad turrim, quam traditor tuebatur, quatenus de conuentione intromiſsionis Chriſtianorũ ex parte Boemundi eum admoneret, & ſuper hoc eius reſponſa audiens, Principibus renunciaret. Qui ad muros perueniens, traditorem, qui in ipſa nocte conſtituta in turris feneſtra Gallos præſtolabatur peruigil, Græco ſermone appellat, ſi ſolus ſit, requirit, vt fiducialius cum eo ſermonem de legatione Boemundi haberet. Qui verbis & ſignis certiſsimis Boemundi recognitis, per annulum videlicet, quem Boemundus ab eo ſuſceptum nunc in ſignum illi remiſerat, verba interpretis abhinc credula non refutauit, ſed ſi Boemund9 aut ſui adeſſent, diligenter percontatus eſt. Interpres verò audiens, quòd traditor non indolo ſibi loquebatur, Boemundi milites non longè abeſſe profitetur, & ad õnia paratos, quæ ex eius cõſilio inire deberent. Qui eos appropinquare ſine dubio aut metu cõmonet, muroſq; ſecurè aſcendere, nec aliqua mora hoc differre ꝑpter

Longobardus interpres proditionis internuncius.

Agit circumſpectè.

Mandata proditoris

breue

Digitized by Google

breue ſpacium noctis & lucem diei appropinquantis. Solicitabat etiam eos hac maximè de cauſa, ne cuſtos murorum ſuæ vicis in ordine faculam in manu ferens mœnia vrbis, muros & turres perluſtrans ad prouidendum, aſcendentes propalaret, ſicq; in periculo vitæ ſuæ, expergefactis hoſtibus, haberentur.

CAPVT XVIII.

Internuncius remeans vrget accelerationem.

INterpres audito hoc conſilio traditoris, ad Principes in montanis relictos celeri greſſu tendit, omnia quæ audierat, referens, & vehementer eos ſolicitans, vt quos velint audaciores, eligant, qui ſine intermiſsione muros aſcendentes, ciuitati immittantur. Continuò viri electi ſunt ad aſcenſionem murorum, ſed metu & dubietate corda eorum concuſſa ſunt, ſinguliq; hæſitantes de prima ingreſsione & aſcenſione murorum plurimum renitebantur.

Godefridꝰ & Robertus confirmant trepidantes.

Godefridus verò Dux & Robertus viros ſic videntes expaueſcere, nec qui præcederent, inuenientes, eò quòd diffidebant de promiſsione Turci, hæc machinamenta dolum arbitrantes, nimium ſpiritu infremuerunt, ſic vniuerſos ſolamine reficientes: Mementote, in cuius nomine à terra & cognatione veſtra exijſtis, & quomodo terrenæ vitæ abrenunciaſtis, nulla pericula mortis pro Chriſto inire metuentes. Nec mora, credere debetis, ſcilicet feliciter cum Chriſto viuere, ideoq; eius gratia & amore, quæcunq; occurrerint in via hac, æquo & libenti animo ſuſcipere. Eia dilectiſsimi Chriſti milites, non pro terrena remuneratione hoc periculum incurritis, ſed illius meritum expectatis, qui poſt mortem præſentem æternæ vitæ præmia ſuis conferre nouit. Mori enim habemus quocunq; modo. Iam quidem lux matutina diei manifeſtat conſilium noſtrum, iam ſi ciues & Turci nos perſenſerint, non vnus ſaltem ex nobis viuus euadet. Ite, & aſcendentes vitam veſtram Deo offerte, caritatem Dei ſcientes vitam pro amicis ponere.

CA.

Digitized by Google

CAPVT XIX.

AD hæc tam magnanimorum Principum verba & ſolatia plurimorum mentium dubietas deterſa eſt. Et ſcala aſſumta, quæ ex corio erat taurino, ad id negotium aptiſsima, paulatim muro appropinquant cum interprete ſuo, vbi ad mœnia traditor viros aduentantes operiebatur. Vt ergo præmiſsi aliqui affuerunt, alij ex domeſticis Ducis, alij ex comitatu Roberti, quidam ex familia Boemundi, Turcum, eos ad mœnia præſtolantem, interpres compellat, vt funem à mœnibus iaciat, qua ſcala innodata in mœnia ſubleuetur, per quam milites aſcendentes intromittantur. Turcus, ſicut deuouerat, ſcalam fune ſubleuat, circa mœnia fortiter alligat, & ſubmiſſa voce viros confortans, monet vt indubitanter aſcendant. Nec mora, lorica & galea induti, gladio accincti, haſtis innitentes, & manu ſe trahentes, ſcalam aſcenderunt viri audaces, quos alij ſubſequentes in dubia ſpe viuendi iam ad vigintiquinq; immiſsi ſunt. His immiſsis, & nimio ſilentio conquieſcentibus, confratres iuxta muros exiſtentes, & euentũ rei expectantes, ſed neminem audientes, viros immiſſos iugulatos, & in fide falſa ſubitò ſuffocatos exiſtimabant, vnde aſcendere & ſubſequi retardabant.

Scala coriacea præbet militibus aſcenſum.

CAPVT XX.

MIlites verò immiſsi, intelligentes quòd ſocios Chriſtianos adeò timor inuaſerat, vt ſe ſubtrahendo, à ſcala abirent, trans mœnia à muro ſe inclinantes, ſubmiſſa voce ſocios aſcendere hortabantur, aſſerentes, ſe nihil illic periculi paſſuros. Hi fratrum voce audita adhuc viuentium, certabant vehementi ſtudio ſcalam aſcendere, & vrbem intrare, donec præ nimia preſſura & pondere, mœnia antiqua & inueterata, diſſolutis ſaxis cum cæmento, ſciſſa ſunt & diruta : ſicq; ſcala, retinaculo carens, prorſus humi corruit cum viris adhuc in ea conſiſtentibus. Erant autem iuxta muros lancearum haſtæ poſitæ & erectæ

Calamitas è nimia alacritate.

in quibus confixi, qui corruerant: alij à ſaxis de muro cadentibus oppreſsi & ſemineces facti, aliqui mortui ſunt. Quod multum populus Dei inhorruit, exiſtimans omnia hæc in dolo à Turcis contigiſſe, & nunc vniuerſos immiſſos procul dubio iniqua morte deperijſſe. Non ſonus, non fragor aliquis, licet à corruentibus & infixis maximus extiterit, in vrbe aut in mœnibus eſt auditus. Dominus .n. Deus ventum validè ſpirantem hac ſuſcitauit nocte. Turcus fidem, quam Boemundo in vrbis traditione deuouerat, ſeruans, funem iteratò ad releuandam ſcalam dimittit. Qua rurſus mœnia fortiora in eodem loco circumdans, deſolatos & perterritos per interpretem reuocat, aſcenſumq; repetere vniuerſos fideliter admonet. Non vltrà viri hæſitantes, ſed ex interpretis verbis roborati, & confratrum agnita ſalute, rurſus ſcalam aſcendunt, & mœnibus inferuntur, donec fermè ſexaginta ſuper muros inuecti conſtiterunt.

Diuina protectio. Turci proditoris fides.

CAPVT XXI.

INterea cuſtos murorum in gyro ciuitatis perluſtratis mœnibus ad viſitandos vigiles Turcorum & commonendos, faculam manu ferens viris immiſsis occurrit. Sed in momento ictu gladij capite illius amputato, tranſeuntes turrim vicinam ingreſsi ſunt. In qua vniuerſos repetientes adhuc ſopore grauatos, in ore gladij percuſſerunt, ac in eodem impetu in alias turres irruentes, ſtragem plurimam operati ſunt, donec ferè decem turrium cuſtodes in ea parte vrbis graui ſomno immerſos ſine vlla vociferatione peremerunt. His ita in gladio proſtratis, per poſticum quoddam, quod in montanis erat iuxta eundem locum, quo aſcenderant, ſubitò fractis ſeris plurima manus ex ſeptingentis immiſſa eſt, cornibuſq; fortiter intonantes, Godefridum, Robertum, & cæteros comprimores aduocant, quatenus ad auxilium intromiſsis quantocius properantes vrbem penetrent. Hi cornibus auditis, & pro ſigno dato recognitis, quia ſecretorum omnium

Milites ſuperatis mœnibus cædunt excubitores.

Intromittit ſocios.

um

um conſcij erant, in manu robuſta aduolant, ad portam, quæ ſurſum in montanis prominebat, contendentes vt intrarent. A magiſtra autem arce Darſiani, quæ huic portæ proxima erat, Turci exurgentes audito tumultu, lapidum iactu Gallos abegerunt, ſociosq́; eorum, qui immiſsi erant, minimè ad portam peruenire, vt hanc aperirent, paſsi ſunt. Vnde ad poſticum prædictum reuertentes milites, qui ſcala vrbem intrauerant, penetrale huius poſtici ferro acutiſsimo, ingenijs Turcorum parato, fractis muris ampliauerunt: & ſic Principes ac ſocij eorum equo & pedibus ſpatioſè intromiſsi ſunt. *Turci in armis.*

CAPVT XXII.

TVrci itaq; hac ſubita vociferatione & tumultu buccinarum, cornuumq́; ſtridore, expergefacti, ad arma feſtinant, arcus & ſagittas arripiunt, turres defenſant, vtrinq; ad inuicem grauia certamina à ſurſum & deorſum conſerentes. In hac clamoſa hinc & hinc contentione milites Darſiani, qui in montis cacumine & eminentiore arce erant, cornibus fortiter inſonuerunt, quatenus Turci, qui in ciuitate erant, & turrium præſidijs, & adhuc in ſummo diluculo ſtertebant, euigilantes, ad auxilium ſocijs exurgerent, ſicq; immiſsis Chriſtianis reſiſtere valerent. Quod exercitus magnus, qui adhuc extra muros altera in parte ſpatioſæ vrbis conſederat, audiens, de aduentu & ingreſsione Corbahan hos in montanis & in arce voces exaltare, cornibus ſtrepere & congredi arbitrati ſunt, penitus ignorantes, quomodo vrbs tradita & capta in manu Gallorum ſit. Boemundus, Reymundus & Tankradus, quibus res tota innotuit, quiq; in obſidione remanſerant, loricas induti, armis accincti, vexillis elatis ad vrbem exterius impugnandam aduolant, ignaros actæ rei plurimum confortantes in vrbis aſſultum, & omnem illis rem enucleantes. *Hoſtilis tumultus.* *Proceres ducunt copias ad vrbem.*

Digitized by Google

CAPVT XXIII.

Oppidani Chriſtiani aperiunt peregrinatoribus portas.

INterea dum ſic interiore & exteriore pugna Turci nimium arctarentur, Græci, Syri, Armenij ciues, & viri Chriſtianæ profeſsionis, ad portas aperiendas & ſeras ſcindendas lætanter concurrunt, per quas Boemundus & vniuerſus exercitus intromiſſus eſt. Signum nempe Boemundi, quod ſanguinei erat coloris, primo diei crepuſculo ea in parte, qua vrbis facta eſt traditio, ſuper muros in montanis rutilabat, vt pateret omnibus, quòd Dei gratia & opitulatione vrbs ab homine inſuperabilis in manus Boemundi, & omnium fidelium Chriſti, tradita & capta ſit. Sic ſeris auulſis, & vndiq; portis patefactis, vniuerſi admirati & gauiſi, quomodo conſilium iſtud non omnibus patebat, expergefacti celeriter arma rapiunt, alius alium admonet, & rapido curſu omnes armati vrbem & portas intrare contendunt. Milliare quiſpiam tranſcurrere poterat, priuſquam vniuerſa multitudo Chriſtianorum intromiſſa eſt. Mox intrantium tot millium fragore vehemente & ſtrepitu, tubarumq; ſonitu horribili, & plurima vexillorum eleuatione, armatorum ingenti clamore, equorum hinnitibus Turci ſtupefacti, alij adhuc in ſtrato ſuo quieſcentes, improuiſi & inermes euigilant. Quorum pars ſubitò ſpe defenſionis adunatur, arcus & arma arripientes: alij in turribus & præſidijs perſiſtentes, plurimos incautos Chriſtianos inertis vulgi, viros & mulieres, ſagittis feriunt: concurſus & diuerſi conflictus inter ſe fiunt, & cæco Marte aguntur. Chriſtiani, quorum virtus & copiæ magis ac magis affluebant, inualeſcentes, per domos & plateas, & vicos ciuitatis Turcos diffuſos & errantes in ore gladij percutiebant, nulli ætati parcebant aut ſexui de genere gentiliũ, donec terra ſanguine & cadaueribus occiſorum operta eſt, pluribus etiam cæſis exanimis Chriſtianorum corporibus tàm Gallorum quàm Græcorum, Syrorum, Armeniorum admixtis. Nec mirum, cùm vix luce agnita adhuc ſuper terram eſſent tenebræ, & quibus parcerent,

Vexillum Boemundi

Cædes edita.

Digitized by Google

cerent, & quos ferirent, penitus ignorarent. Nam voce & ſigno Chriſtianæ profeſsionis Turci & Sarraceni timore mortis acclamantes, plurimi peregrinos fallebant, & ideo communi ſtrage vitam amittebant. Decem millia fuere occiſorum, quorum corpora per vicos & plateas ciuitatis cæſa, & ferro à Gallis extincta ſunt.

Numerus peremtorum.

CAPVT XXIIII.

PLurimi Turcorum videntes cædem grauiſsimam, quæ fiebat, & quia tota vrbs armis & viribus Gallorum redundabat, vitæ diffidentes, è turribus & præſidijs ciuitatis fugientes, ad montana contendunt notitia viarum perplexarum, vbi præſidium magiſtræ arcis intrantes, arma inſequentium Gallorum euaſerunt. Hæc autem arx & palatium in montanis ſitum, nulla arte, nulla vi ſuperari poteſt, nullus in ea manentibus aduerſari aut nocere poteſt. Alij circiter mille à longinquis partibus acciti auxilio & immiſsi, tubarum ac cornuum ſtridore exterriti, nimiaq́; ſuorum occiſione deſperati, quos prorſus noticia viarum & fugæ latebat, pariter & ipſi ad montana, ſuperiusq́; præſidium feſtinantes, vt Chriſtianorum manum euaderent, in anguſtam & incognitam ſemitam cæco errore inciderunt. Vbi prorſus via deficiente, in ſublimi colle nequaquam vltrà reuertendi facultas eſſe poterat, ſed à ſurſum per decliuia & ſcopulos arctiſsimos & incommeabiles cum equis & mulis corruentes fractis collis, cruribus & brachijs vniuerſisq́; membris, inæſtimabili & admirando caſu vniuerſi perierunt.

Turcorũ fuga.

Propugnaculum.

¶ Videtur Orocaſiam dicere: de qua Procopius lib. 2. de bello Perſic. pag. 159. & 161. Adde quæ ſuprà notauimus in cap. 38.

Clades.

CAPVT XXV.

POpulus autem Dei viui reuerſus à cæde & inſecutione gentilium, in præſidium & montana fugientium, Sole iam altius radiante, & die plurima adulta, vrbem perluſtrant, victus quæritant, ſed paucos repererunt. Oſtra tantum diuerſi generis & coloris, piper quoq; & pigmenta plurima, veſtes & papiliones gentilium, teſſeras & aleas, quin

Præda Antiochena.

Digitized by Google

quin & pecuniam, ſed non multam, inuenerunt. Nec mirum: quia diuturna obſidione nouem menſium vallata tot gentilium millia, illic congregata, totum conſumſerunt. Feria quinta erat dies sereniſsima, quando tertio Non. Iunij menſis tradita & capta eſt ciuitas Antiochia in manu Chriſtianorum, Turcis proſtratis & effugatis.

Tempus captæ vrbis.

CAPVT XXVI.

Darſianꝰ petit latebras.

DArſianus autem Rex Antiochiæ, intelligens fugam ſuorum, & totum iam præſidium & arcem fugitiuis repletam, timens ne Gallorum manus, capta vrbe, præſidium vallans expugnaret, mulo aſcenſo egreſſus eſt vt lateret in deuijs montium, dum finem & euentum rei plenius cognoſceret, & an arx à facie Gallorum à ſuis retineri poſſet. Hîc dum ſolus per deuia montium diffugio erraret, quidam de * Syria Chriſtianæ profeſsionis, qui cauſa rerum neceſſariarum iter per montana carpebant, ipſum Principem à longè intuentes & agnoſcentes, plurimum admirati ſunt, cur ſolus ab arcis præſidio per deuia declinauerit. Vnde ad inuicem locuti ſunt: Ecce Dominus & Rex noſter Darſianus non ſine cauſa per hæc deſerta loca montium iter facit: forſitan vrbs capta eſt, ſui occiſi, ipſe nimirum fugæ intentus eſt. Qui ne manus noſtras effugiat, videamus, à quo tot damna, iniurias & calumnias pertulimus. Hoc modo ijdem tres Syri de morte illius tractantes, ſed omnia diſsimulantes, ſubmiſsis ceruicibus illi falſam reuerentiam exhibentes, & in dolo ſalutantes, cominus ad eum accedebant, donec ipſius gladio accepto & educto, eum à mulo præcipitauerunt, caput illius amputantes, & in ſacculo ſuo reponentes. Quod mox in vrbem Antiochiam in conſpectu omnium Chriſtianorum & Principum attulerunt. Caput verò miræ groſsitudinis erat, aures latiſsimæ & piloſæ, capilli cani cum barba, quæ à mento vſq; ad vmbilicum eius profluebat.

*Tyrius lib. 5. ca. vlti. Armenios vocat.

Obtruncatur à Syris viatoribus

CA-

CAPVT XXVII.

COmperto deinde iam proximo aduentu Corbahan & ſuorum, quia in Antiochia pauca alimenta reperta ſunt, ad portum Simeonis eremitæ feſtinatò mittentes, pecunia eſcas nauigio allatas mutuauerunt, ſinguli pro vt ſua erat poſsibilitas, quas Antiochiæ veſperi & mane ſequenti intulerunt. His ita expletis, & Turcis partim occiſis, partim in præſidium fugatis, & Gallis circumquaq; in turribus, domibus, palatijs, mœnibuſq; diffuſis, ſequenti die, quæ eſt ſexta feria, trecenti equites Turcorum de gente Corbahan armati arcu, pharetra & ſagitta, in ſignis oſtreis, totum gentilium præceſſerunt exercitum ad aliquorum fidelium repentinum interitum, ſi quoslibet improuiſos extra muros reperirent. Ex his verò trecentis triginta præcedentes, viri belli peritiſsimi, & equo agilimi, ad muros & portas ciuitatis frena laxant, poſt terga ſocijs in valle quadam relictis ad inſidias & incurſus fidelium, ſi fortè præmiſſos triginta vſq; in vallem inſequerentur, & in impetu irruerent ſuper latentes viros. His itaq; triginta muro ciuitatis appropinquantibus, & in arcu fideles Chriſti, per mœnia diffuſos, acriter laceſſentibus, Rotgerus de Barnauilla cum quindecim probatiſsimis ſocijs equo reſidens, armis & lorica indutus, in occurſum ab vrbe properat, vt aliquid inſigne cum eis ageret. Sed ſine mora in fugam equos triginta præmiſsi Turci reijciunt, & ad inſidias contendunt, Rotgerum rapido eos curſu prementem vſq; ad inſidiarum locum perducentes. Inſidiis ergo à valle exurgentibus, Rotgerus frena reijcit, ad vrbem cum ſocijs viam velociter relegit. Turci non parcius equorum curſibus vrgent fugientem, quouſq; muro ciuitatis appropians cum ſuis ferè trans vada Farfar elapſus eſt. Sed aduerſante fortuna in conſpectu omnium, in mœnibus aſtantium, nobiliſsimus athleta curſu velocioris equi à Turco milite ſuperatus eſt. Cuius tergo ſagitta infixa iecur & pulmonē eius penetrauit, & ſic ab equo labens mortuus

Portus Simeonis Chriſtianis cōmeatum ſubminiſtrat.

Antecurſores exercitus Corbabani.

Inſidiæ hoſtiles.

Rotgeri Barnauillani eruptio.

Interitus.

mortuus expirauit. Mortuo itaq; tam egregio viro, & ſuorum auxilio deſtituto, Turci crudeliſsimi carnifices ab equis deſcendentes, caput illius amputantes à collo, & ad Corbahan & eius exercitum repedantes, caput haſtæ præfixum in oſtenſione recentis & nunc primæ victoriæ detulerunt. Hoc deniq; proſpero ſucceſſu gloriantes, multum legiones gentilium ex hoc confortabant, quòd iuxta muros ſic audacter egiſſent, & neminem ex peregrinis ad opem Rotgeri occiſi & decollati ab vrbe egredi, aut audere, vidiſſent.

CAPVT XXVIII.

Excuſat Chriſtianos.

NOn mirum alicui videatur, nec quiſquam Gallos hebetudine mentis, aut timore ſuperuenientis multitudinis,concuſſos molleſcere arbitretur, & ideo tardatos ad opem & vindictam confratris ante omnium ora percuſsi, & decollati, cùm nulla plaga mundi ante Galliam audaciores & in bello promtiores nutriat. Verùm equorum defectione eos fuiſſe retardatos procul dubio credat,quos aliquando peſtilentia, aut diuturna fame, aut interdum fallaci Turcorum ſagitta amiſerunt. Vix .n. Gallis CL. equi remanſerant, & ipſi attenuati fame pabulorum: Turcis verò pingues & non fatigati erant. Quapropter celeri curſu euadere, & Galli eos nequaquam præuertere potuerunt. Quadringenti tantùm equi Turcorum in Antiochia reperti & capti ſunt, quos minimè adhuc ſuo more ad equitandum domuerant, aut in perſecutione hoſtium flectere, & calcatibus vrgere, didicerant. Dehinc poſt Turcorum diſceſsionem peregrini triſtes & dolentes, extinctum corpus Rotgeri vrbi intulerunt, cum eiulatu magno & fletu, ingemiſcentes, quomodo vnus fortiorum de populo cecidiſſet, qui ſemper erat peruigil in inſidijs & ſtrage gentilium, cuiuſq; facta inſignia ampliora fuere, quàm noſter ſtylus queat explicare. Fama quidem eius apud Turcos omnes anteceſsit,&libenter eum videre &audire ſolebant in omni negotio, quod cum Chriſtianis agebant, aut in reſtitutione

Rotgeri elogium.

Digitized by Google

ſtitutione vtrinq; captiuorum, aut cùm aliquando pacem inter ſe componebant. Sepultus eſt autem in Antiochia idem miles fortiſsimus in veſtibulo baſilicæ B. Petri Apoſtoli à Principibus Chriſtianorum, & à Domino Epiſcopo Podienſi, & ab omni clero catholico, qui aderat, animaq; commendata Chriſto Domino orationum victimis & pſalmorum hymnis, cuius amore & honore exul factus, mori non dubitauit. *Funus.*

CAPVT XXIX.

VIx inclyti militis expletæ ſunt exequiæ, & ecce in ipſo mane ſabbati, quod illuxit tertia die poſtquam vrbs capta eſt, aſſunt vniuerſæ barbaræ nationes & legiones gentilium in apparatu copioſo, quas Corbahan ex vniuerſis regnis, terris & locis orientalis plagæ contraxerat, in campis & planicie tentorijs locatis, obſidionem faciens circa ſpatioſæ vrbis muros & mœnia. Tertia dehinc die poſtquam fideles Chriſti obſedit, longè à muris reſidens, inito conſilio, vt propius ciuitati hoſpitaretur, ſuſtulit caſtra, & in multitudine virtutis ſuæ in montana in circuitu magiſtræ arcis, & in ea parte, qua vrbs capta eſt, in excelſo rupium ſedem poſuit, vt Sanſadoniæ & Buldagi, filijs Darſiani, & cæteris in præſidio manentibus, eſſet ſolatio, vtq; locum videret, per quem vrbs tradita & Chriſtiani immiſsi ſunt. Similiter ex ijſdem montanis alij ex populo Corbahan in dextro latere præſidij, quo Dux Godefridus turrim & portam hanc infrà tuebatur, qua Boemundus ante vrbis captionem extra conſederat, tentoria vi locauerunt per deuexa montium, ne aliqua licentia & opportunitas exeundi Chriſtianis vlla parte concederetur. *Corbahan obſidet Chriſtianos Antiochiæ. Tendit propius ad vrbem. Sanſadonias. Buldagis.*

CAPVT XXX.

DVx autem Godefridus virtutem & conſtantiam illorum nimium aduerſus ſe videns excreuiſſe, ſtatim cum ingenti manu ſuorũ per portam proceſsit aduerſus hoſtes, *Godefridi eruptio.*

Digitized by Google

vt tentoria, quæ à foris extra muros locata erant, inuaderet ac terreret, Turcoſq; inde expugnatos arceret. Sed ecce Turci exurgunt in occurſum Ducis ad defendenda tentoria. Vbi diu prælio vtrinq; commiſſo, grauiſsimus labor incubuit, dum Dux & ſui viribus exhauſti, belloq; feſsi, in fugam conuerſi vix per portam, qua exierant, reuertentes euaſerunt. Alij verò multi, circiter ducenti, quibus porta angusta negata eſt, aut mortui, aut vulnerati aut capti ſunt. Sic Duce fugato & retruſo, plurimiſq; ſuis in porta attritis, Turci à præſidio & à porta præſidij erumpentes, eò quòd aduerſus Ducem præualuiſſent, per ſemitas notas & vallem perplexam accedentes mœnia, ſubita vociferatione Chriſtianos vagantes incurrebant, ſagitta in impetu lædentes, & ſine mora ad arcem & montana recurrentes. Dum ſic mane, meridie & veſpere à montanis & valle exilientes Chriſtianos impeterent, Boemundus & Reymundus ira moti, ſine dilatione vallo immenſo, quod dicitur foſſatum, montanis & ciuitati deorſum interpoſito, & præſidio quodam murali ædificio deſuper firmato, tutelam ſuis ſic fieri conſtituerunt, ne ſubitò à montanis aduerſarij erumpentes, peregrinos milites incautè per vrbis ſpatia vagantes, armis & ſagittis inuadendo detruncarent. Turci verò, qui in montanis præſidium adhuc obtinebant, ſæpius ad id nouum præſidium erumpebant, aſſultus faciebant, multum & grauiter cuſtodes ac defenſores noui præſidij in ſagittarum grandine & armorum virtute vexantes & perimentes. Chriſtiani verò milites * VValbricus, Iuo, Rudolphus de Fontanis, Euerhardus de Poiſat, Reiboldus * Creton, Petrus, filius * Giſiæ, cuſtodes & magiſtri noui præſidij, non minus Turcis in lancea & omni armatura cum ſuis reſiſtebant, viam vallis eis contradicebant, interdum hinc & hinc graui ſtrage & vulnere pereuntes.

Fuga & clades.

Boemũdus & Reymũdus noui propugnaculi auctores.

Inde alterna clades.

* Tyrio Albert9.
* Trecõ.
* Gillæ.

CA-

CAPVT XXXI.

DVm hi creberrimi aſſultus à Turcis aduerſus nouum præſidium fierent, & Turci acriter à Gallis reprimerentur, milites Corbahan pedeſtri agmine facto per portam inſuperabilem præſidij ingredientes, & montana ac deuia deſerentes, Boemundum compertum habentes in nouo præſidio eſſe, fortiter eum aſsiliunt. Vbi grauis belli contentio exorta eſt, & plurimorum occiſio facta. Et ferè Boemundus victus ac ſui fuiſſent, niſi ab omni vrbe Chriſtianis confluentibus, Comes Robertus Flandrenſis Duxq; Godefridus, licet primo aſſultu victus, & Robertus, Nortmanorum Princeps, cæteriq; magnifici proceres vires & opes contuliſſent, & Turcos in virtute loricatorum ab vrbe & nouo præſidio retruſiſſent. Turci ergo retruſi cum Principe ſuo Corbahan, moram extra portam & muros abhinc per duos dies in montanis conſtituerunt, arbitrantes adhuc Chriſtianis nocere. Sed parbulo herbarum in collibus minimè reperto, quod equis eorum ſufficeret, caſtra amouerunt, & vadum fluminis Farfar tranſeuntes, longè ab vrbe, ſpacio ſemimilliaris tentorijs poſitis conſederunt. Altero verò die Corbahan ex ſententia ſuorum, exercitum ſuum copioſum ſic in multis millibus in gyro ciuitatis ad obſidionem omnium portarum diuiſit, vt ex omni parte incluſis peregrinis nec à dextris, nec à ſiniſtris vllus introitus pateret, aut exitus aliquis daretur.

Boemundi periculum

Suppetiæ procerum.

Corbahan Chriſtianos acrius obſidet.

CAPVT XXXII.

SIc ex omni parte locata obſidione, & paucis diebus tranſactis, quadam luce clariſsima aliqui Turcorum milites è caſtris procedentes, & ad mœnia Antiochiæ equo aduolantes, ſagitta & arcu corneo Gallos prouocant, ſperantes pari ſucceſſu præualere, quo antea in Rotgeri decollatione gloriati ſunt, & inſigni fama in caſtris Corbahan præire. Quapropter amplius & validius in

Turci laceſſunt obſeſſos.

Digitized by Google

aſſultu mœnium deſudantes, ab equis deſcenderunt, vt liberius, & ſine læſione equorum in muro ſtantes expugnarent, & nunc pedites facti, facilius peregrinis iacula in-
Felix torquerent. Tankradus autem miles acerrimus, & nun-
Tankradi quam Turcorum ſanguine ſatiatus, ſed ſemper cædi eorum
eruptio. inhians, comperta illorum inſania, fremitu & audacia, artus ferro aſſuetos lorica veſtiuit, aſſumtiſq; conſocijs, equo & lancea doctiſsimis, & à porta, quàm Boemundus, cùm adhuc fieret obſidio, tuebatur, inter muros & antemurale, quod vulgo Barbicanas vocant, clàm egrediens, Turcos pugnæ intentos ex improuiſo inclamans, fortiter aſsilit, incautos atterit & perforat. Illis verò, viſo mortis periculo, non prius ad equos recurrendi vlla fuit facultas, quàm ſex percuſsi in vltionem capitis Rotgeri, ante muros decollati, ſua capita gladio amiſerunt. Tankradus in gloria magna & lætitia in vrbem ad confratres regreſſus eſt, qui Turcorum capita ſecum in teſtimonium victoriæ detulit.

CAPVT XXXIII.

ALio deinde die poſt caſtra Corbahan locata & ordinata ſuæ cuiuſq; congregationis, poſt obſeſſos vndiq; via-
Caſtellum rum exitus & introitus, decretum eſt communi conſilio
Chriſtia- gentilium, vt Turcorum milites ad duo millia eligantur
norum. ad expugnandum & proſternendum præſidium, quod Go-
¶ *Vide* defridus Dux cæteriq; comprimores firmauerant in victo-
ſuprà li. 3. ria & virtute magna, quam audiſtis, quando attriti Turci,
cap. 55. in vnda Fernæ fluminis ſubmerſi ſunt ſub ipſo ponte, qui
& ſeq. trans fluuium ab vrbe dirigitur, & in quo firmato præſidio
Reymun- Reymundus egit cuſtodiam, quouſq; à Chriſtianis capta
dus San- eſt: Nunc verò quia neglectum & vacuum erat, Comes
ctægid. Robertus Flandrenſis accitis quingentis viris belligeris,
Robertus aduentu gentilium audito, ipſum præſidium ingreſſus,
Flandr. tueri diſpoſuit, ne virtus Turcorum illud ſubitò occu-
prouidè pans, peregrinis pontem & aquam tranſire volentibus ma-
agit. gno eſſet impedimento. Præfata itaq; duo millia Turcorũ,

deſtinata

Digitized by Google

deſtinata ad ruinam præſidij, in virtute magna & armorum tumultu confluxerunt ad locum præſidij, vndiq; irruentes & impugnantes iaculis & arcu: Qui tandem pedites facti, trans vallum moliebantur currere, in ingenti tubarum ſtridore, & ſolita vociferatione rugientes, à mane vſq; ad inclinatam diem defenſores præſidij grauiter vexantes. Sed Robertus ſuiq; conſodales, videntes ſibi anguſtias imminere ab hoſtibus, & ſcientes ſe crudelibus modis conſumi, ſi victi eorum ditioni ſubderentur, viriliter pro anima inimicis reſiſtebant, lanceis & baliſtis hoſtes fortiter impetentes, & vi à vallo arcentes, qui grauiter ea die hinc & hinc vulnerati fuiſſe referuntur. Turci verò videntes ſe nihil proficere, ſed omnem laborem ſuum in caſſum conſumi, hos in præſidio vix defenſos deſerentes, ad Corbahan Principem multitudinis regreſsi ſunt, vires ſibi hominum augeri adhuc poſcentes, & ſic in craſtinum præſidium eiuſq; tutores deleri poſſe, aſtruentes. Robertus autem & qui cum eo erant, videntes Turcos receſsiſſe, recordati ſunt, quòd propter maius auxilium ſocios adiſſent. Quare conſilio inito, in noctis caligine exierunt à munimine præſidij, eo quòd inualidum contra tot militum vires videretur, & ideo præſidium totum igne ſuccenderunt, vallumq; illius diruentes, in vrbem Antiochiam à confratribus recepti ſunt.

Suſtinet fortiter hoſtilem opugnationem.

Vaſtat caſtellum, quod defendi non poterat.

CAPVT XXXIIII.

CRaſtino deinde Sole orto, duo millia gentilium, iuſſu Corbahan duobus prædictis millibus addita, præſidium in manu robuſta, in tubis & cornibus, adierunt, ſperantes illud repentino aggreſſu proſternere, incluſoſq; heſterna die in defenſione fatigatos, celeri interitu conſumere. Sed vallum dirutum & munimen præſidij combuſtum reperientes, deluſi & fruſtrati ad tentoria ſua repedauerunt. Sic vndiq; vrbe vallata, & de die in diem gentilium copijs accreſcentibus, & omni parte exitum prohibentibus, tanta inter Chriſtianos inualuit fames, vt pane

Turci oppugnationem fruſtrà repetunt.

Saguntina obſeſſorū fames.

Digitized by Google

pane deficiente non ſolùm camelos, aſinos, equos & mulos comedere non abhorrerent, ſed etiam coria, quæ indurata & putrefacta per tres & ſex annos in domibus erant reperta, nunc calidis aquis madefacta & mollificata, tum ea, quæ recenter ab armentis auulſa, pipere, cumino aut quolibet pigmento condita, manducabant. Tam graui fame arctabantur. Scio, quòd horreſcunt aures, mala & tormenta inauditæ famis auſcultantes, quibus populus Dei incluſus opprimebatur. Pro vno namq; ouo gallinæ, ſi inueniri poterat, ſex denarij Lucenſis monetæ numerabantur, pro decem fabis denarius, pro capite vnius aſini, equi, bouis, cameli Byzantius vnus dabatur, pro pede vel aure ſex denarij, pro viſceribus cuiuslibet horum animalium quinq; ſolidi accipiebantur mutuò. Iners deniq; & modicum vulgus calceos ſuos ex corio præ famis anguſtia deuorare cogebatur, plures verò radicibus vrticarum, ac quarumlibet ſylueſtrium herbarum, igne coctis & mollitis miſerum ventrem impleuerunt, & ſic infirmati, cotidie moriendo minuebantur. *Godefridus.* Dux verò Godefridus, vt aiunt, qui affuerunt, quindecim marcas argenti pro carnibus viliſsimi cameli expendit, pro capra procul dubio dapifer eius Baldricus tres marcas venditori dediſſe perhibetur. *Baldricus*

CAPVT XXXV.

POſt aliquot dies, poſtquam Corbahan firmauit obſidionem in circuitu Antiochiæ, & omnem exitum ac introitum vrbis clauſerat, populumq; Dei diuerſis aſſultibus vexauerat, ciboſq; inferri omni parte interdixerat, clade longaq; abſtinentia & bellico labore Chriſtiani afflicti & feſsi, minus vigiles eſſe cœperunt in tuitione vrbis & mœnium. *Ex incuria periculum.* Ergo turris quædam incuſtodita remanſit verſus montana, eo videlicet in loco, quo munitio ex bitumine fragilis luti fundata eſt ad reprimendos hoſtes, ab obſeſſa porta egredientes per montana, & peregrinos diffuſos perſequentes, & vbi à prouincia liber ille iuuenis

nis

Digitized by Google

nis captus eſt, in cuius redemtionem turri quadam requiſita, ſed à cognatis & amicis eius denegata, idem capitali ſententia peremtus eſt. Hanc itaq; turrim prædictam vacuam ab inhabitatoribus quidam audaciſsimi milites ex Turcis præſentientes, ſcalas & ingenia ſua latenter muro applicuerunt, ſperantes in ſilentio noctis per eam aliquot gentiles inducere, & ſic vrbem amiſſam recuperare. *Turci. inſidiantur vrbi.*

Interea quidam, qui vrbem luſtrabat ob negotia ſibi neceſſaria, eleuans oculos, contemplatur Turcos in medio cacumine eiuſdem turris incautè deambulantes. Nec mora, alta vociferatione perſtrepens, ſocios, qui in vicina turri commorabantur, ſolicitat, Turcos vrbem inuaſiſſe aſſerit, & ſic commotionem magnam in populo ſuſcitauit. *¶ DEus vndecunq; iuuat, ſi modò propitius.*

Ad hæc Henricus de Aſcha caſtello, miles ſua in terra nominatiſsimus, filius Fridelonis, vnus de collateralibus Ducis Godefridi, audito clamore & ſtrepitu, ſcutum & gladium arripiens, velociter ad arcem turris properat, duobus ſibi adiunctis probis tyronibus, Francone ſcilicet & Sigemaro, carnaliter cognatis, incolis villæ, quæ dicitur * Mechela ſuper Moſam fluuium, vt inimicos immiſſos à turri repellerent, exiſtimantes ſe cum vrbe ab aliquibus fratribus, auro vel argento corruptis, venditos fuiſſe. *Henricus de Aſcha.* *Franco & Sigemarꝰ Mechlinienſes.* * Tyrio Machela

Turci verò cognoſcentes ſe detectos, nec aliquo ingenio à mœnibus peregrinorum poſſe liberari, in ſola ſpe defenſionis in limine turris occurrunt, & atroci ictu gladiorum reſiſtunt. Nam Franconem, multam vim inferentem, in cerebro percuſſerunt vulnere graui & vix ſanabili. Sigemarũ verò cognato ſuo ſubuenire volentem, enſe per aluuum transfixerunt, capulo tenus, miroq; & inaudito conamine fideles Chriſti à limine arcebant. *Turcorũ in periculo animoſitas.*

Tandem fidelium circumquaq; creſcente auxilio, & additis viribus, Turci feſsi, & ſpiritu exhauſti præ nimio labore, cœperunt in defenſione deficere, arma & brachia remittere. Quorum quatuor in gladio ceciderunt, alij ab altitudine depulſi, ceruicibus, cruribus, & brachijs fractis mortui ſunt.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT XXXVI.

POſt hæc peregrinis famis anguſtia, pro vt audiuiſtis, & multo * amplius coactis, nec aditũ aliquem reperientibus ad inferendos vel acquirendos cibos, præ obſidione vndiq; conſtituta, quidam de humili vulgo vitam periculo deſtinantes, in magna ambiguitate & formidine clàm procedebant, ab vrbe in vmbra noctis, ad portum Simeonis, quondam illic in montanis eremitæ, deſcendentes: & dato precio à nautis & mercatoribus victum accipientes, per vepres & fruteta in tenebris ante lucem repedare ſolebant. Qui verò frumentum attulerant, octauam partem Laodicenſis monetæ tribus marcis vendebant, caſeum Flandrenſem quinq; ſolidis, pauxillum vini vel olei, vel quodlibet vitæ ſuſtentaculum quantulumcunq; graui & inaudita comparatione auri vel argenti mutuabant. Ex his aliqui die quadam plus ſolito retardati, & quia nox erat breuis, in luce velociſsimæ diei manifeſtati, à Turcis trucidati & expoliati fuiſſe referuntur: pauci dumis & frutectis latentes, vix liberati vrbi reſtituti ſunt. Cuius rei occaſione aſſumta, Turci ad duo millia conglobati, & ad portum prædictum profecti, vniuerſos illic nautas repertos repentino aggreſſu diſturbauerunt, ſagittis eos confodientes, naueſq; iniecto igne comburentes eſcas & omnia allata nauigio vi rapientes, aſportauerunt. Sicq; deinceps vendentes & ementes à portu abſterruerunt, ne vltrà à Chriſtianis aliqua eſcarum ſuſtentatio illic reperiri poſſet. Hæc itaq; vbi fama crudeliſsima in aures Chriſtianorum, inauditæ famis grauitate laborantium, pertulit, iam illis diuerſæ Turcorum infeſtationes oneri eſſe cœperunt, multorumq; animi in diuerſa fluxerunt, qualiter ab hac obſidione & ab imminentibus periculis euadere poſſent. Sic deniq; plurimi, quocunq; conamine vel occaſione exitum quærentes, ab exercitu ſe nocte ſubtraxerunt.

* Deeſt vox quæpiam.

Simeon eremita.

Commeatus periculoſè petitę pretioſè venditur.

Cædes Chriſtianorum cõmercia agentium.

Trepidatio & fuga obſeſſorũ.

CAPVT XXXVII.

TAlis formido, viuendiq́; deſperatio, dum abundantius inualeſceret, atq; cogitationes in corda multorum aſcenderent præ pondere cotidianæ tribulationis, quidam principales viri de exercitu, VVillehelmus Carpentarius, VVillehelmuſq́; alter, quondam familiaris & domeſticus Imperatoris Conſtantinopolitani, qui & ſororem Boemundi, Principis Siciliæ, vxorem duxerat, adeò magnis concuſsi ſunt terroribus, vt in ſilentio noctis concordi conſilio clàm ſubtracti à ſocijs, verſus montana conuenirent, & à mœnibus & muro in funium depoſitione laxarentur. * Laxati verò per deuia montium, propter Turcorum inſidias, iter ſine requie habuerunt, quouſq; in Alexandriam minorem profecti ſunt, vbi Stephanus Bleſenſis, ab obſidione Antiochiæ ſequeſtratus cauſa infirmitatis, morabatur, euentum rei & finem ſociorum illic auditurus. In eodem ſiquidem loco idem Stephanus, intelligens ab ijſdem viris, pericula confratrum de die in diem magis accreuiſſe, nempe famis intolerantiam, Turcorum iactantiam & aſſultus, virorum & equorum cladem, diffiſus eſt vitæ, minimè ſe tutum credens in hoc loco, nec ſiccum iter inſiſtere auſus, nauigio reditum ſuum ac diffugium cum prædictis Principibus parat. Ventilato deinde rumore per Antiochiam, tam egregios proceres ab vrbe exiſſe propter timorem infeſtantium Turcorum, plurimi pariter fugam meditabantur, & robuſtorum pectora metu deficiebant, nec ſic promti erant in defenſione, vt ſolebant, præſidiumq́; nouum, quod in medio vrbis aduerſus arcem, quæ eſt in montanis, firmauerant, lentius defendebant, deſperati & fugæ intendentes.

Gulielmus Carpentarius & Gulielmus Boemundi ſororiꝰ ſe ſubducũt. Vide Tyriũ lib. 6. ca. 5. qui plures numerat.

Stephanus Bleſenſis. ¶ Vide ſuprà ca. 13.

* Perpetuo opprobrio appellati deinceps Funantuli, vt Speculum Vincẽtij lib. 26. cap. 99.

CAPVT XXXVIII.

AD hæc quidam frater fideliſsimus, genere Longobardus, vita & ordine Clericus, iuxta præfatum nouum præſidium conſiſtens, deſolatis Chriſti militibus omnibus,

Lõgobardꝰ Clericꝰ ꝑturbatos animat.

¶ *Adde his quæ habet Robertus Monachus lib. 7.* bus, qui illic aderant, clericis, laicis, nobilibus & ignobilibus, magnum exhibuit ſolatium, quo dubia corda cunctorum, metuq; fluxa, releuauit, dicens: Fratres vniuerſi, qui laboratis fame & peſtilentia, qui Turcorum & gentilium turbis vallati, mortem temporalem ſperatis incurrere, non hunc gratis ſufferre vos credatis laborem, ſed audite & penſate præmium, quod Dominus IEſus omnibus his redditurus eſt, qui eius amore & gratia hac in via morituri ſunt. In initio enim huius viæ quidam ſacerdos vir boni teſtimonij, & eximiæ conuerſationis, in Italiæ partibus manens, mihi à pueritia notus, quadam die more ſolito Miſſam celebraturus, ad diœceſin ſibi commiſſam ſolus carpebat iter trans ſpatium cuiuſdam agelli, cui in affabilitatis obſequium quidam peregrinus affuit, de viæ huius inſtantia requirens, quid ſuper hac audierit, aut quid primùm ſibi de hoc videatur, quòd tot regna, tot Principes, & vniuerſum genus Chriſtianorum ſub vna intentione & deſiderio ad ſepulcrum Domini noſtri IESV Chriſti, ad ſanctam confluxerint ciuitatem Ieruſalem. Qui reſpondit: Diuerſi diuerſa ſuper hac ſentiunt via. Alij dicunt, à Deo & Domino noſtro Ieſu Chriſto hanc in omnibus peregrinis ſuſcitatam fuiſſe voluntatem: alij pro leuitate animi hanc Francigenas primores plurimumq; vulgus inſiſtere, & ob hoc in regno Vngariæ & alijs regnis tot peregrinis occurriſſe impedimenta, nec ideo intentionem illorum ad effectum poſſe pertingere, putant. Vnde meus adhuc hæſitat animus, alioqui diu huius viæ deſiderio tactus & totus in ipſa intentione occupatus. Cui protinus prædictus peregrinus ait: Non leuitate aut gratis huius viæ credatis fuiſſe exordium, ſed à Deo, cui nihil impoſsibile eſt, diſpoſitum, & procul dubio inter martyres Chriſti in aula cœli noueris eſſe computatos, aſcriptos & feliciter coronatos, quicunq; in hac via morte præoccupati fuerint, qui in nomine IESV exules facti, puro & integro corde in dilectione Dei perſeuerauerint, & ſine auaritia, furto, adulterio, fornicatione ſe continuerint.

Diuerſa de bello ſacro iudicia.

Presby-

Præsbyter verò admirans in verbis & promiſsione peregrini, quis fuerit, aut de qua ortus regione, perquirit, vel vnde hoc certum didicerit, quòd gloria cœleſti cum beatis ſint coronandi, qui in hac expeditione vita deceſſerint. Protinus ſciſcitanti ſacerdoti totius rei veritatem in hunc modum detexuit, dicens: Ego ſum Ambroſius, Mediolanenſium Epiſcopus, ſeruus Chriſti. Et hoc tibi ſit ſignum, & vniuerſis populis catholicis, viam hanc inſiſtentibus, quia non fallo de omnibus, quæ de ore meo audiſti: Ab hodierno tribus annis euolutis, ſcias Chriſtianos, qui ſuper fuerint, poſt multos labores ciuitatem ſanctam Ieruſalem, & victoriam de cunctis nationibus barbaris feliciter obtinere. His dictis ſine mora euanuit, nec vltrà poſt hæc viſus eſt. Hæc ſe vidiſſe & audiſſe à ſancto Dei Epiſcopo idem egregius presbyter cum veritate ſumma aſſeruit, & nunc, ex quo viſio & promiſsio illa facta eſt, duo completi ſunt anni, tertium adhuc reſtare, omnibus certum eſt. Poſthæc, ſicut prædixit B. Ambroſius, Epiſcopus Mediolanenſium, in tertio anno Chriſti milites peregrini & eorum Principes obtinuerunt Ieruſalem, & mundauerunt illic ſancta, Sarracenis fugatis & attritis.

Spectrum Ambroſij Epiſcopi.

CAPVT XXXIX.

Audita hac viſione & promiſsione ex veraci fratris relatione, vniuerſi timore amittendæ præſentis vitæ hactenus hæſitantes, ac fugitiuorum Principum amiſsione turbati, ſpe & deſiderio vitæ cœleſtis accenſi, animo fiunt ſtabiles, nec vltrà aliquo metu mortis à confratribus & vrbe ſe recedere fatentur, ſed cum eis viuere & mori, & omnia pro Chriſto ſufferre. Godefridus Dux pariter & Robertus Flandrenſis ferè vniuerſos Principes, tanta formidine concuſſos, vt iam fugam conſpiraſſent, humili vulgo neſciente, miro reuocauerunt ſolamine, & conſtantes ad omne reddiderunt periculum, in hunc modum loquentes: Cur deſperatis, de Dei auxilio diffidentes in tot aduerſis, quæ ſuperueniunt, & confratres, humile & pedeſtre

Vulgus redit ad officium.

Godefridus & Robertus Fland. cæterorũ procerum confirmatores.

Digitized by Google

ſcilicet vulgus, fide veſtra deficiente, deſerere, aut fugam inire diſpoſuiſtis? State, & virili animo vobis aduerſantia pro Chriſti nomine ſufferte, fratreſq; veſtros nequaquam in tribulatione deſeratis, nec Dei iram incurratis, cuius gratia & miſericordia non deficiet in ſe confidentibus. Hæc dum cum lachrymis magniſq; ſuſpirijs ad comprimores deſolatos loquerentur, vniuerſorum reuixit ſpiritus, & deinceps ſtabiles cum eis in omni anguſtia permãſerunt, nullam abhinc fugam meditantes. VVillehelmus & itidem VVillehelmus, Stephanus & eorum conſocij formidoloſi & profugi, aptant naues, remos & vela, alto mari inferuntur, Conſtantinopolin remeare diſponentes, relictis fratribus in obſidione, quos nunquam à manibus Corbahan liberari poſſe exiſtimabant.

Profugi proceres petunt Conſtantinopolin.

CAPVT XL.

ALiquanto autem tempore cùm nauigaſſent, in quibuſdam inſulis de regno Græcorum pernoctantes, vel propter motum maris commorantes, intellexerunt Chriſtianum Imperatorem Græcorum ad vrbem Finiminis perueniſſe in comitatũ magno, & apparatu copioſo, ad ſuccurendum peregrinis, ſicut fide promiſerat, quando ſacramento & fœdere percuſſo iuncti ſunt illi in amicitiam. Is Turcopolos, Pincenarios, Comanitas, Bulgaros, arcu doctos & ſagitta, Danaoſq; bipennium armatura dimicare peritiſsimos, Gallos exules, exercitũ ſimul conductitium, populũ diuerſi generis à deſertis locis & montanis & à maritimis inſulis, ab omni ſcilicet regno ſuo ſpatioſiſsimo, ad quadraginta millia contraxit. Hunc prædicti Principes in hac fortitudine armatorum virorum, equorum, atq; in copijs cibariorum, tentoriorum, mulorum ac camelorum inuenerunt, & cum eo nouum exercitum Gallorum, circiter quadraginta millia, per longam hyemem congregatum, Tatinum quoq; truncatæ naris, qui ſimiliter timore attonitus, in falſa fide à ſocijs receſſerat ad ipſum Imperatorem, propter promiſſum auxilium legationem laturus,

Expeditio Alexÿ Imperat.

¶ Vide Tyrium lib. 6.

Numerus copiarum.

Tatinus.

Digitized by Google

laturus, quam minimè fideliter peregit, non vltrà Antiochiam reuerſus. Imperator ingreſſos ad ſe Principes recognoſcens, miratur valde, quomodo à ſocijs diuiſi habeantur, ac percontatur de ſtatu fidelium Chriſti commilitonum, de ſalute Ducis Godefridi, Reymundi Comitis & Epiſcopi Podienſis, vtrum in proſpero vel aduerſo eorum res ſita ſit. Reſpondent, eos minimè in proſperitate & ſalute eſſe, sed ſic obſeſſos à Corbahan, Principe Corrozan, & à nationibus gentilium, vt ne vnus quidem pateſcat aditus vel exitus à tam ſpatioſa vrbe, & quòd nunquam manus illorum, niſi furtim aliqui, poſſint euadere. Deferebant autem quanta fame arctarentur, quomodo mercatores & naues odio illorum Turci attriuiſſent. Nullum verò ex omnibus viuere poſſe fatebantur à facie tantæ multitudinis, ſeipſos vix in aſtutia ſua liberatos, ſuggerentes Imperatori vt rediret, nec fruſtra ſuum exercitum vexaret ad tantas hoſtium copias. *Profugorum procerum vecordia.*

CAPVT XLI.

IMperator his Chriſtianorum auditis periculis, & gentilium copijs compertis, cum primatibus ſuis habito conſilio, tremens ac ſtupefactus, protinus totum redire præcepit exercitum. Quin terram Romaniæ, quondam iniuſtè à Solymano ſibi ablatam, ſed nunc peregrinorum viribus reſtitutam, incendio & præda vaſtauit, vrbes & præſidia vniuerſa ſubuertit, ne forte à Solymano recuperata illi ſeruitio prodeſſent. Tantus ergo rumor Imperatoris regreſsi, & ſui exercitus diſperſi, mœnia Antiochiæ tranſuolans, peregrinorum corda magno dolore infixit, & multum audaciæ ab eorum excuſsit animis. Ideo ſæpius Principes exercitus Chriſti conſilium conferebant, quatenus ſi aliqua arte valerent, clàm ab vrbe recedentes, humile vulgus illic in periculo relinquerent. Quod Dux Godefridus, Robertus Flandrenſis & Epiſcopus Podienſis intelligentes, iterum eos confortare cœperunt, ſic ad vniuerſos loquentes: Non turbemini, neq; formidet cor veſtrum in hac

Alexius Imperat. reditum edicit.

Vaſtat Romaniam.

Noua obſeſſorum trepidatio

Godefrid9 Robertus Fland. & Podienſis δι' ἀπαντῶν ὁμοιοι

in hac Imperatoris vulgata reuerſione. Potens eſt Deus de manu inimicorum nos liberare, tantùm ſtabiles eſtote in amore Chriſti, & nunquam fraudem hanc in fratres veſtros faciatis, vt fugam, clàm ab eis ſubtracti, ineatis. Procul dubio .n. ſi fugam inieritis præ timore inimicorum, Corbahan & omnis multitudo illius vos perſequentur, & nequaquam manus illorum effugietis, cum primùm fama veſtræ fugæ ad aures eorum peruenerit. Stemus igitur, & in propoſito vitæ noſtræ in nomine Domini moriamur. Ad hæc verba vniuerſi ſtabiles facti ſunt, & cum fratribus mori & viuere ſtatuerunt.

CAPVT XLII.

Corbahan obſirmato animo obſidionem vrget.

CORbahan & omnes legiones gentilium, audito Imperatoris receſſu, amplius aſſultu inualeſcebant, & in globis ſuis è caſtris procedentes, inſidiabantur, ſi quis ab vrbe procederet, quem ſolito more detruncare poſſent. Quadam igitur die quoſdam Turcos ſub eadem intentione in globo quadraginta militum ab hoſpitio tabernaculorũ egreſſos Chriſtiani à mœnibus vrbis ſpeculantur. Quibus,licet triſtes & exterriti de aduerſis ſibi rebus,protinus trans vada Fernæ aliqui armati occurrerunt. Sed extemplò ab ipſis Turcis repreſſi, trans vadum fugientes, alio ſteterunt in littore, videntes ſe famelicorum equorũ curſibus non poſſe contendere. Tandem poſt plurimam ſagittarum grandinem Turcos, procul ab amne remeantes, quidam robuſti pectoris miles adhuc ſui equi fidens virtute, & ſociorum vires poſt tergum ſequi exiſtimans, immoderato curſu perſequitur. Sed nemine ſociorum ad auxilium ſequi præſumente, duo atrociſſimi equites ex globo in faciem peregrini equos laxis frenis reijciunt, & in fugam reditum veloci equorum vrgent leuitate, remenſis eadem via ad ſocios noualibus. Cui in impetu & offenſione pedis equus humi totus corruit, & ſic ferè in extremo vitæ ſuæ conſtitutus eſt. Lapſo itaq; & auxilio penitus deſtituto, cùm iam propè ad feriendum affuiſſent carnifices,

Eruptio ex vrbe.

Digitized by Google

nifices, ſic equi illorum immobiles perſtiterunt, calcaria obliti, ac ſi in fronte percuſsi, retrò ire compellerentur, donec peregrinus miles equum in pedibus reſurgentem aſcenderet, & Deo ac Domino Ieſu Chriſto donante, fugam ad ſociorum ſtationem iteraret. Vniuerſi in littore & mœnibus ad ſpectacula ſtantes præ gaudio lachrymati ſunt, ſic incolumi fratre recepto, in cuius liberatione manifeſtè digitum Dei affuiſſe experti ſunt.

Caſus equitis θαυμάσιος.

CAPVT XLIII.

IN hac itaq; famis afflictione, quam audiſtis, & timore obſidionis, & ſolicitudine inſidiarum aſſultuumq;, quos à foris Turci adhuc aſsiduè inferebant, populoq; Dei humiliato ac deſperato, * Clericus quidam de terra Prouinciæ per viſionem ſibi lanceam reuelatam aſſeruit, qua Dominus noſter Ieſus Chriſtus in latere perforatus eſt. Hic .n. clericus Epiſcopo Podienſi, Dñ. Reymero, & Reymundo Comiti locum, quo precioſum theſaurum lanceæ reperirent, retulit, videlicet in Eccleſia B. Petri, Apoſtolorum principis, viſionem ſuam ſub omni veritate, qua potuit, atteſtatus. Qui verbis illius credentes, ad locum, quem nominat clericus aſſerebat, communi decreto venerunt. In quo fodientes, lanceam, ſicut à clerico didicerant, inuenerunt, inuentam autem in præſentiam omnium Chriſtianorum principum in ipſo oratorio protulerunt, plurimum hanc diuulgantes, & oſtro precioſo inuoluentes. In huius deniq; inuentione ſpes & lætitia magna facta eſt in populo Chriſtianorum, qui non modica celebritate & oblatione innumerabilis auri & argenti hanc venerati ſunt.

Legenda de lancea Chriſti inuenta.

* Tyrius li. 7. ca. 18 nominat Petrum Bartholomæi.

CAPVT XLIIII.

TRanſactis deinde aliquot diebus, omnis primatus & Duces Chriſtiani exercitus adhuc hæſitantes, & vitæ diffidentes in tot aduerſitatibus, & famis peſtilentia, bellumq; cum tot nationibus commitere metuentes, eo quòd viribus hominum & equorum valetudine exhauſti eſſent,

consilio

conſilio inito, decreuerunt legationem mittere Corbahan, magiſtro & Principi exercitus & obſidionis. Sed neminem inuenerunt, qui tam ferociſsimo & ſuperbo loqui auderet, quouſq; Petrus, qui principium huius viæ extitit, ſe iturum indubitanter obtulit, & homini magnifica nuncia dicturum. Sine mora iniuncta ſibi legatione à Duce Godefrido, Boemundo & alijs Principibus, Petrus prædictus ſtatura puſillus, ſed meritis magnus, ad tentorium Corbahan, in medio gentilium iter præſumens, Deo protegente ſolus peruenit. Cui per interpretes nuncia Chriſtianorum in hunc modum retulit: Corbahan, Princeps clariſsime & glorioſiſsime in tuo regno, nuncius ſum Godefridi Ducis, Boemundi & Principum totius Chriſtianæ multitudinis, decreta & conſilium eorum, quod porto, ne dedigneris accipere. Ductores Chriſtiani exercitus decreuerunt, ſi Chriſto Domino, qui verus eſt Deus, & Dei filius, credere conceſſeris, & gentilium ſpurcitijs abrenunciaueris, tui fieri milites: & Antiochiam ciuitatem in manu tua reſtituentes, tibi ſicut Domino & Principi ſeruire parati ſunt. Quod audire, nedum facere contemſit: Petrum verò eremitam ſacrilegos ritus ſuos & ſectam gentilium edocet, aſſerens, ſe nunquam ab hac recedere.

Petrꝰ eremita fungitur legatione ad hoſtem. ¶ Robertꝰ Monachus ei ſociũ adiungit Erlewinum, Tyrius Herbanium, Turcicæ linguæ peritum. Agit confidenter.

CAPVT XLV.

PEtrus audito Corbahan, nempe quòd in deriſum nomen & admonitionem Chriſtianæ fidei acciperet, alia ei aperuit nuncia: Viſum eſt, inquit, adhuc Chriſtianis Principibus, quandoquidem tam egregios homines tibi ſubdi recuſas, & Chriſtianus fieri renuncias, vt viginti tirones de tua eligas multitudine, quod etiam Chriſtiani facient, & datis vtrinq; obſidibus, & facto iuramento vtrinq; tu in Deo tuo, ipſi in Deo ſuo, ſingulari certamine in medio confligant. Et ſi Chriſtianis victoria non contigerit, ipſi in terram ſuam pacificè & ſine damno redeant, Antiochiam tibi reddentes: ſi verò tui triumphare nequiuerint, pacificè tu tuiq; ab obſidione repedetis, vrbem & terram nobis

Replicat animosè.

Digitized by Google

nobis relinquentes, & non patiaris tantum exercitum perire mutuò confligentem. Si autem hoc à Chriſtianis decretum contemſeris, certus ſis, quia craſtina luce vniuerſi tecum prælia conferent. Corbahan his auditis, Petro in ſuperbia magna reſpondit: Vnum, Petre, te ſcire volo, quod Chriſtiani eligant, ſcilicet vt omnis imberbis iuuentus ad nos tranſeant, mihi & Domino meo, Regi Corrozan, ſeruientes, quos magnis beneficijs & muneribus ditabimus. Puellæ adhuc intactæ ſimiliter ad nos acceſſum habeant & viuendi licentiam: Barbati verò, & aliquam caniciem habentes cum mulieribus nuptis decollandi ſunt: Alioqui nulli parcam ætati, ſed omnes delebo in ore gladij, quos autem voluero, in catenis & vinculis ferreis abducam. Hoc dicto oſtendit ei omnis generis catenarum & vinculorum copiam innumerabilem & inauditam.

Barbaricum Corbabani reſponſum.

CAPVT XLVI.

PEtrus ad hæc à Corbahan accepta licentia redeundi, vrbem Antiochiam introiuit, renunciaturus iactantiam, quam audiuerat à Corbahan. Et ecce vniuerſi Principes in circuitu Petri conglobantur cum cæteris Chriſtianis militibus, quid Corbahan reſponderit, auſcultare deſiderantes, & ſcire, vtrum bellum attulerit, aut aliquod fœdus pacis conſtituendæ. Petrus circumfuſus fidelium turbis, Corbahan bellum deſiderare indicat, nihilq; niſi in ſuperbia magna & fiducia multitudinis ſuæ locutum fuiſſe aſſerit, & cætera minarum, quæ audierat, referre incipit. Sed eum procedere vlterius Dux Godefridus non patitur, ſed ſeorſim ductum monuit, ne quicquam de omnibus, quæ audierat, vlli indicet, ne populus, præ timore & anguſtia deficiens, à bello ſubtraheretur. Iam trium hebdomadarum & totidem dierum proceſſerat tempus, quo populus Chriſtianus obſeſſus cœpit anguſtiari penuria neceſſariorum & defectione panis. Vnde non vltrà ſufferre hæc valentes, inuicem conſultum vadunt magni & parui, dicentes

Petrus redux exponit minas hoſtis.

Godefridꝰ princeps cordatus.

 centes

Digitized by Google

Quiritatio vulgi.

tes vtilius eſſe, mori in bello, quàm fame tam crudeli perire, & de die in diem populum attenuari & mori.

CAPVT XLVII.

Edictum de prælio & luſtratione.

AD hanc vocem conquerentis populi indicitur bellum craſtina die futurum, omnibuſq; iubetur, vt in orationibus pernoctent, & delictorum ſuorum confeſsionibus purgati, Dominici corporis & ſanguinis ſacramento muniantur, ſicq; in primo diei diluculo armis accingantur.

Acies in vrbe inſtructæ.

Mane autem facto, omnes in armis, loricis & galeis, Chriſtiani milites conuenerunt IIII. Cal. Iulij, & acies ordinant adhuc intra vrbem commorantes. Hugonem Ma-
I. gnum, fratrem Regis Franciæ, præfecerunt primæ aciei ductorem, & ſigniferum conſtituerunt equitum & peditum.
II. III. Robertus, Comes Flandriæ, & Robertus, princeps Nortmanorum, duabus præficiuntur aciebus, & ſic iuncti hi duo
IIII. propinqui in vno latere conſtituuntur. Epiſcopus verò Podienſis ſuam per ſe aciem verſus montana dirigebat, erecta in medio illius cuneo lancea, quam repererant, & in
V. manibus cuiuſdam Clerici conſtituta. Petrus de Stadeneis, Reinardus de Tul, frater eius VVernerus de Greis, Henricus de Aſcha, Reinardus de * Hemersbach, VValterus de Dromedart, ſuum cuneum regere diſponuntur verſus hæc montana & viam, quæ ducit ad portum maris Simeonis prædicti quondam eremitæ. Comes Reinboldus de Oringis, Lodevvicus de Monzons, Lambertus, filius Cu-
VI. nonis de monte acuto, vnius aciei ordini præeſſe deſtinan-
VII. tur. Dux Godefridus cum Teutonicis, Alemanis, Bayvaris, Saxonibus, Lotharingis ex duobus millibus equitum & peditum ſuam aciem compoſuit, quorum manus & gladius ſolet eſſe ſæuiſsimus in ceruicibus inimicorum. Tan-
VIII. kradus ſolus ſuam aciem ex equitibus & peditibus conſtituit. Hugo de S. Paulo, & filius eius Engelradus, Thomas de Feria caſtro, Baldevvinus de Burg, Robertus filius Gerhardi, Reymundus de Peleiz, Reinoldus Beluacenſis, VValo de Calmont, Euerhardus de Poiſat, Drogo de *Monzei, Rudol-

* Tyrio li. 7. ca. 1. Reinaldus de Aſmesbach.

*Tyr. de Monte.

Rudolfus, filius Godefridi, Conans Britanus, Rudolfus, IX. X.
ſimiliter Britanus, hi omnes duas acies regere eliguntur.
Gaſtus de Berdeiz, Gerhardus de Roſſelon ciuitate, VVil- XI. XII.
lehelmus de Montpelir, acie tantum vna contenti ſunt.
Boemundus de Sicilia in extrema acie, quæ erat denſiſsima, equitibus & peditibus ductor attitulatur, vt cæteras acies tueretur, & fortè auxilio indigentibus ſubueniret.

¶ Tyrius plures XI. aciei ductores numerat.

CAPVT XLVIII.

Reymundus relinquitur cuſtodiæ vrbis.

SIc omnibus iſtis ordinatis & diſpoſitis, Comitem Reymundum, aliquantulum infirmitate laborantem, ad tuendam vrbem propter Turcos, qui erant in eminentiore arce cum Sanſadonia, filio Darſiani, reliquerunt cum plurima virtute Chriſtianorũ. Hoc expleto, omnes vnanimiter, ſicut ordinati erant, & Principes ſinguli cum ſuis aciebus aperta porta, quà porrigitur trans Fernam pons lapideus, aduerſus barbarorum legiones procedere decreuerunt in vexillis mille varijs & decoris, in loricis & galeis.

Corbahan & Solymanus barbarici exercitus duces.

Corbahan ſimiliter & Solymanus in dextro & ſiniſtro cornu, in fronte & à tergo, multiplices ſtatuunt acies, arcus oſſeos & corneos in manibus ad pugnandum tenentes. Celeriq; pede è caſtris procedentes, Chriſtianis obuiam inuehuntur, vt primi grandine ſagittarũ certamen ineant, buccina, tubis & cornibus intolerabili clamore intonantes. Prouiderant .n. ſibi non ſolùm ex legatione Petri, qui bellum in craſtino eis prædixerat affuturum, ſed cotidie ſuſpecti & ſoliciti erant, ne Chriſtiani ex improuiſo bellum cum eis committerent. Vnde ad arcem Sanſadoniæ nuncios aſsiduè dirigebant, quatenus ſi quando perſentiret Chriſtianos armari, aut hortari ad pugnam, eis nunciaret, eo quòd ab arce, in ſupercilio montis ſita, ſpectaculum rerum vniuerſarum vndiq; in vrbe habuerit, quò & ipſi parati & cuneati occurrere poſſent, & minus prouiſis Galli nocerent. Sanſadonias nuncia mittere negat, ſed pannum latiſsimum nigerrimi & horrendi coloris, in ſummitate haſtarum præfixum, in culmine ſuæ arcis erigere policetur,

Sanſadoniæ partes

Digitized by Google

deinde horriſona buccina vehementer perſtrepere, & ita gentiles certos reddere de apparatu belli Chriſtianorum. Hunc itaq; pannum fuſcum in ſignum conſerendi Martis erigens in montanis, ſuper ipſam prædictam arcem fixit, eadem hora, qua Chriſtianorum apparatus ſummo diluculo fieri cœperunt, & acies ordinabantur, vt viſo hoc ſigno, etiam gentiles ad reſiſtendum prouiderent, arma & acies ordinarent. Protinus panni huius ſigno & fragore buccinæ, horribiliter tonantis, præmoniti, denſantur & cuneantur, & Chriſtianis turmis in occurſum tendunt, ab equis circiter duo millia deſcendentes, ad prohibendum pontem eiuſq; fluuij tranſitum.

CAPVT XLIX.

CHriſtiani autem Principes in eadem porta ordinati & conglobati, ſuſpicantes ac præſcientes Turcos in arcu & ſagitta ſibi in exitu ſuo aduerſaturos, omnem manum ſagittariorum pedeſtris vulgi præmiſerunt à porta trans pontem & fluuium Farfar. Qui Deo fauente pontem anticipantes, in Turcos ſagitta infeſtos irruerunt, ſcuto tectis pectoribus reſiſtentes, & à loco amouentes, quouſq; ad ſtationem equorū ipſorum ſagitta Chriſtianorum trans uolante, peruentum eſt. Turci itaq;, qui ad pontem ab equis deſcendentes pede præcurrerant, videntes ſe non poſſe obſiſtere, nec viros Chriſtianos à ponte abigere, ſed equos ſuos poſſe ſagittarum grandine perire, verſi in fugam & ad equos quantocius properantes, ipſos aſcenderunt, & ſic liberum exitum Chriſtianis, licet inuiti, conceſſerunt. Adhæc Anſelmus de Riburgis monte, qui erat in prima hac acie conſtitutus cum Hugone magno, gaudens proſpero ſucceſſu & prima victoria fidelium, vibrata haſta medio Turcorum inuoluitur, qui hos deiecit, hos perforat, alios reſupinat, & ingenti illorum occiſione laborat. Hugo ſiquidem Magnus, videns quòd Anſelmus ſine aliquo timore mortis hoſtes repreſſerat, ſine mora aduolat, ſimili cæde mulctans inimicorū cateruas. Robertus Flandrenſis, Rober-

Chriſtiani præcipiūt pontem Orontis.

Anſelmi de Riburgis virtus bellica.

Principes exemplo animati.

Robertus, Nortmanorum Comes, Baldevvinus Hanaicorum princeps, Euſtachius quoq;, audacter & fortiter cum hoſtilibus cuneis luctabantur, quos non modica ſtrage interemerunt. Solymanus verò Dux Turcorum, miles ſæuiſsimus, & Roſsilion, conſocius eius, vnus ex quatuor capitalibus Antiochiæ ſub Darſiano Rege, cum ſuis cuneis circiter quindecim millibus à cætera multitudine ſequeſtrati, aduerſus hæc montana & viam, quæ reſpicit ad portum Simeonis, feſtinatò contendunt, vt ſi Chriſtiani victi fortè illuc fugam meditarentur, ad maritima eis occurſarent, & incautos attererent. Hoc in propoſito auidè feruentes, properata via plus ſolito, ſuper aciem Reinardi Comitis, Petri de Stadeneis, VValteri de Dromedart, Henrici de Aſcha, Reinardi de Hemersbach, militis illuſtriſsimi, VVerneri de Greif caſu irruerunt, quibus ſubitò ad impedimentum ignem proiecerunt ab ollis in faciem terræ, quò eorũ tranſitus erat ad ſocietatem Chriſtianorum. Ignis itaq; vt hæſit terræ, arreptis herbis aridis & frondibus ſiccis veprium, ſtatim vires in altitudine & amplitudine acquiſiuit, & ſic à vento ſuſcitata nebula, fumus concreuit tenebroſus, ſolũmodo oculos fidelium obumbrans, & aſpectum impediens.

Solymanus & Roſsilion conantur intercludere fugam.

Inuadunt V. aciem.

CAPVT L.

IGitur Turci callidè eos poſt fumi nebulam inſequentes, errore caliginis diſſociatos alios trucidabant, alios ſagittis transfigebant: Solummodo equis inſidentes velocitate equorũ euaſerunt, ſed non omnino illæſi à ſagittis: peditum verò trecenti occiſi, & pars in vinculis retenta eſt. Karieth autem Turcus de ciuitate Caran, viſo Solymani proſpero ſucceſſu in contritione aciei Reinardi, Petri, VVerneri & cæterorum, confidentius iter accelerans, in circuitu vnà cum Principe Damaſcenorũ à montanis iuxta ciuitatem & Fernam fluuium deſcendit, appropinquante ſimul Brodoan de Alapia, ciuitate Turcorum, ad coronandam aciem Boemundi, quæ erat extrema, peditibus &

Carieth cum ſocijs ſatrapis adoritur XII. aciem.

Digitized by Google

Francigenis plurimum denſata. Quam incurrentes, ſagittis & virtute ſuorum irrumpere ac diſpergere conati ſunt. Oppreſsi ſiquidem viribus Turcorum, & fraude aſtutorum hominum circumuenti comitatus Boemundi, in miſerum & anxium globum, quaſi oues inter lupos perituræ, cogebantur, nec vltrà reniti valebant, ſed in proximo erat, vt morituri, vndiq; ab infidelibus turmis inuoluerentur. At Godefridum Ducem cum Buldagi, Amaſa, Boëſa & Balduc atrociter dimicantem, & in nomine IESV, Filij Dei viui, triumphantem, nuncius trans ſpatium viæ vnius vocis percurrens, flebili rogatu pulſat & admonet, vt reſpiciat & cognoſcat, quàm in arcto res Boemundi ſuæq; ſocietatis ſit ſita: quibus ni citò ſubueniret, omnes in breui à Turcis conſumi aſſerebat.

Gerit rem feliciter.

Nuncius victoriam Godefridi interpellans.

CAPVT LI.

GOdefridus Dux ex relatione velocis nuncij Boemundi intellecta inuaſione, ſuæq; aciei, à Turcis ferè coronatæ, eleuans oculos, iam intuetur, quomodo virtus Boemundi & cohortes illius pondere belli fatigabantur, & vix inimicorum vires ſufferebant. Vnde feſtinus in faciem aduerſariorum cum Alemanis, Bavvaris, Saxonibus, Lotharingis, Teutonicis & Romanis, qui in ſua erant acie, aduolat in vexillis oſtreis varijs & decoris, vt vires gentilium repelleret, & in anguſtia poſitis ſubueniret. Hugo verò Magnus, qui in exitu primæ aciei à ponte, qui ab vrbe trans Farfar porrigitur, fugatis Turcis & attritis, ſpatium campi cum Chriſtianorum præmiſsis ſagittarijs victor obtinebat, videns quòd Ducis Godefridi acies & vexilla reuertebantur via, quæ ducit ad fluuium Farfar, vnà ipſe feſtinus eodem itinere ad aciem Ducis cum ſua legione ad vires & arma augenda, refertur, ſciens quia hac parte maior anguſtia belli ingruebat. Moderabantur ambo Principes curſus ſuorum equitum, ſecundum quod pedites appropinquare poterant. Quos vbi Turci indubitanter in ſe tendere viderunt ad ſubueniendum Chriſtianis conſocijs, paulatim

Boemundi periculum

Godefridꝰ & Hugo Magn. ſuppetias ferunt laborantibus.

Digitized by Google

latim ab inuaſione & aſſultu cæperunt ſubtrahi, & dato dorſo remenſi viam, ad tabernacula ſua fugam arripiunt, Duce cum Chriſtianis tironibus atrociter inſequente & cædente.

Fuga Turcorum.

CAPVT LII.

TAndem ſuperato quodam humili & modico torrente, à montanis defluente, paululum Chriſtianis militibus in valle retardatis, Turci in vertice cuiuſdam montis conſiſtentes, ad defenſionem frena reijciunt, & ſagittis ſuis Gallos inſequentes abſterrere nituntur. Ad hoc peregrini Teutonici, corda intrepida habentes, altis vocibus Chriſti clementia inuocata, obſiſtentes Turcos indubitanter incurrunt, quos tunc & deinceps ſic in fugam continuam mittunt, vt non aliquis eorum ſtare aut remordere in eodem conflictu præſumeret. Boemundus ergo Princeps magnus & Adam, filius Michaëlis, viſa virtute Godefridi reſiſtentis, & populum alleuiantis, & quia cæde cum ſuis inter hoſtium agmina fulminabat, cum omni acie & fortitudine, quam vltimus regebat, abrumpit moras, & in impetu ac vociferatione per medias Turcorum acies infertur. Quorum immaniſsima ſtrage facta, ſic campi operiebantur corporibus occiſorum, quaſi grandine hinc & hinc ſæuiſsimè commixtis cuneis. Sed Deo auxiliante, ingrauatum eſt bellum gentibus, totumq; prælij pondus verſum eſt illis in contrarium. Corbahan autem ſuperbus, qui ampliores ſibi retinuerat vires & copias, & à ſiniſtris Chriſtianorum ſtationem occupauerat, nequaquam ſuis fugitiuis & attritis ſocijs ad opem contendere poterat. Nam illi Podienſis Epiſcopus cum omni manu Prouincialium fortiter in faciem reſiſtebat, eiq; lanceam Dominicam ſemper opponebat. Vnde colligendum eſt, quòd Deo & Domino noſtro IESV operante, virtus illius, diuinitus ſibi timore imiſſo, elanguit, & corda ſuorũ tremuerunt: quia ſic immobilis permanebat in obſtaculo & viſione cœleſtis armaturæ, ac ſi omnis pugnæ imemor cum infinito ſuo ſatellite haberetur.

Germani diſſipant hoſtes præliũ inſtaurantes.

Boemundus & Michael animantur Godefridi exemplo.

Corbahan detinetur à Podienſi.

CAPVT

CAPVT LIII.

Edocetur de clade accepta.

SIc Deo volente, in ſtupore & ecſtaſi poſitò quidam affuit, ſiniſtra illi portans nuncia, & dicens: Corbahan, princeps illuſtriſsimé, quid longius moram protrahis aduerſus hanc Chriſtianorum aciem? an non vides, quomodo tuus, quem eduxiſti, exercitus, victus & attritus fuga dilapſus eſt? ecce in caſtra tua tuorumq; Galli diffuſi ſpolia auferunt, & res vniuerſas colligunt, & ecce ſine mora ad te peruenturi ſunt. Corbahan hac triſti & dura legatione pulſatus, eleuatis oculis videns acies ſuas fuga defluxiſſe, continuò ipſe cum omni comitatu ſuo dorſa vertit in fugam, via qua venerat, ad regnum Corrozàn & flumen Euphratem inſiſtens. Quem ſacer Epiſcopus cum omni acie ſua perſecutus eſt, non longè tamen, præ defectione equorum, & peditum laſsitudine. Defecerant enim Chriſtianis equi, quos à Gallia eduxerant, præ diuerſis plagis, vt affirmant ex veritate, qui aderant. Nam vix ducenti ſupererant equi bello apti in die, qua prælium cum tot nationibus gentilium commiſerunt.

Capeſſit fugam.

Perſecutio ob equorũ defectum intermiſſa

CAPVT LIIII.

Chriſtiani proceres de equitibus pedites facti.

PLurimi ſiquidem egregij milites & nobiliſsimi, quorum latet numerus, equis mortuis & præ famis inopia conſumtis, in numero peditum computati, pedites prælia diſcebant, qui à pueri æuo ſemper eqnis aſſueti & inuecti, certamen inire ſolebant. Ex his verò egregijs viris, qui mulum aut aſinum, vel vile iumentũ, vel palefridum, tunc acquirere poterat, pro equo vtebatur: inter quos fortiſsimi & ditiſsimi ſua in terra Principes aſino inſidentes certamen inierunt. Nec mirum. Nam diu deficiente illis proprio ſumtu, egentes mendicauerant, & ſuis armis venditis propter inopiam, armis Turcorum inſuetis & incongruis in bello vtebantur. Horum in numero Hartmanus, diues & nobiliſsimus vnus de præpotentibus in terra Alemaniæ fuiſſe, aſinoq; inſidens, vmbonem Turci & gladium tantùm in die illo ad pugnam habuiſſe perhibetur. Nec mirum.

Hartmãꝰ Germãus.

¶ *Vide ſupra lib. 2. cap 30.* ¶

mirum. Nam rebus omnibus exhauſtus, lorica, galea & armis venditis, diu mendicauerat, & eò ferè peruenerat, quòd nec mendicando viuere poterat. Peruenerat vnà Henricus de Aſcha, miles nobilis & laude militari dignus. Sed Dux Godefridus glorioſus illorum miſertus, panem vnum cum portione carnis vel piſcis ex ſuo proprio ſumtu Hartmano conſtituit, Henricum verò, quia miles & homo ſuus multis ſibi ſeruierat annis & bellorum periculis, conuiuam & menſæ ſuæ ſocium attitulauit.

Henricus de Aſcha cliens Godefridi.

¶ *Addatur hic quoq; de ſimili Romanorum procerum mendicitate locus Procopij lib. 3. de bello Goth.*

CAPVT LV.

SVper his miſerijs & attenuationibus nobilium procerum, mirantur ſolummodò hi, qui nunquam huic ſimile audierunt, nec mala viderunt, quæ in tam longo exilio cõtigerunt tam egregijs viris, ſed non mirantur, qui ipſum Ducem Godefridum, & Robertum Principem Flandriæ, ad vltimũ egere rebus & equis, ſe vidiſſe teſtati ſunt. Eguit ſiquidem Dux Godefridus, qui equum, in quo die magni belli ſedit, dono Comitis Reymundi ſuſcepit, multa prece extortum. Nam defecerat illi pecunia præ anguſtia memoratæ famis, & nimia largitione eleemoſynarum & rerum, quas in mendicis & attenuatis militibus expendit. Eguit pariter Robertus, ditiſsimus & potentiſsimus Princeps pinguis Flandriæ, quem ſæpius in exercitu mendicaſſe aſſerunt, qui affuerunt, & oculis inſpexerunt, ipſumq; equũ quem in die belli aſcenderat, mendicando acqſiuiſſe, multorum relatione didicimus. His deniq; equis, labore acquiſitis, nunc tam egregij Principes in die belli inuicti aduerſus infideliũ acies, conſiderantes Corbahan cum omni comitatu ſuo terga vertiſſe, veloci curſu poſt eum frena dirigunt, cædendoq; & ſternendo fuga deficientes & fugientes, in ſpatio trium milliarium ſine intermiſsione inſecuti ſunt. Tankradus, qui etiam Chriſtianorum aciem dirige-

Godefridus & Robertus Fland. attenuati, alienis equis vtuntur.

Perſequũtur hoſtem

Tancradus.

bat, vt fugam perſenſit aduerſariorum, vnà cum equeſtri manu in cæde illorum affuit velociter, quos via ſex milliarium fugientes inſecutus eſt. Corbahan viſo ſuorũ diffugio, & exercitus ſui diſperſione, ſemper intendebat fugæ, quo vſq; ad Euphratem, fluuium magnum perueniens, cum ſuis nauigio elapſus eſt.

Corbahan trãſmittit Euphratẽ.

CAPVT LVI.

HIs præfatis Chriſtianorum Principibus auidè inimicorum cædi & inſecutioni intendentibus, ſocietas Comitis Reymundi, & Epiſcopi Reymeri prædæ inhians, & ſpolijs Turcorum, in loco eodem, quo victoria data eſt, parum perſequens, permanſit, & grandia ſpolia auri, Byzantiorum, frumenti, vini, veſtimentorum & papilionum deprædata eſt. Alij verò qui pugnæ intenti erant, videntes illos ſpolijs manus inferre, eadem auaritia corrupti, manus ſimiliter prædæ inijcientes, cum ſpolijs copioſis & infinitis in laude & lætitia & voce exultationis Antiochiam reuerſi ſunt, & qui antè inopes erant & famelici, nunc omnibus bonis ſatiati ſunt. Codices verò innumerabiles in iiſdem caſtris gentilium repererunt, in quibus ſacrilegi ritus Sarracenorum & Turcorum inſcripti erant, & nefanda crimina hariolorum & aruſpicum cum characteribus execrabilibus. Catenarum, vinculorum, laqueorum ex funibus & ferro corijſq; taurinis & equinis diuerſa genera ibidem in tentorijs reperta ſunt ad vinculandos Chriſtianos: quæ omnia Antiochiam allata ſunt, plurimo numero infinita, cum plurimis rebus & tentorijs, & cum tentorio ipſius Corbahan, quod in modum ciuitatis turribus & mœnibus diuerſi coloris & precioſi ſerici ædificatum erat. Habebat idem mirabile tentorium vicos à ſe defluentes, in quibus duo hominum millia ſpacioſè habitaſſe referuntur. ¶ Mulieres, pueri teneri & adhuc lactantes, quotquot in caſtris reperti ſunt, alij trucidati, alij equorum pedibus conculcati, miſero & lacero cadauere campos imple-

Chriſtiani ſpolia legunt.

Codices magici & cataſtæ in hoſtium caſtris repertæ.

Corbahani mirificum tentorium.

Strages immbellis multitudinis.

Digitized by Google

impleuerunt, deſtituti ſuorum auxilio gentilium de bello terga vertentium. Cætera, quæ in hoc bello acta ſunt tam in populo Chriſtiano quàm gentili, quæ etiam in obſidione vrbis Antiochiæ mira & inaudita geſta ſunt, nullius ſtylo, nullius memoria æſtimo retinenda, tot tamq; diuerſa fuiſſe referuntur.

¶ *Simili tentorio vſum CONSTANTIVM Cæſ. legimus apud Zoſimum lib. 2.*

CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER QVINTVS.

Argumenta Capitum.

I. De diuinorum myſteriorum reſtitutione, & de Patriarchæ recollatione.

II. Quibus Principibus ſubiecta ſit Antiochia.

III. De duobus Principibus directis, quorum vnus perijt, alter vix euaſit.

IIII. De plaga mortalitatis, quæ facta eſt in populo Dei.

V. De inſidijs Turcorum, & de quodam Folkero & vxore eius.

VI. De inimicitijs inter Brodoan de Alapia & Principem Haſart.

VII. Conſilium Turci Chriſtianæ mariti, de adipiſcenda Chriſtianorum amicitia.

VIII. Legatio Principis Haſart ad Godefridum Ducem, & quomodo Dux hæſitat cum Turcis fœdus inire.

Digitized by Google

IX. Mahumet, filius Principis, Duci Godefrido datur obſes: columbæ fœderis nunciæ emittuntur.

X. Brodoan Haſart obſidet, Chriſtianorum ſuperuenit exercitus.

XI. Boemundus & Reymundus Duci Godefrido aſſociantur: obſidio ſoluitur, ſed per inſidias quidam de Chriſtianis occiduntur.

XII. A Principe Haſart cum magna gratiarum actione ſuſcipitur Dux Godefridus: fœdus renouatur.

XIII. Dux inualeſcente peſtilentia, coactus neceſſitate temporis receſſit ab Antiochia.

XIIII. Dux ipſe cum paucis Chriſtianis præſidia inimica ſubuertit.

XV. Baldewinus confluentes ad ſe Chriſtianos donis plurimis munerat, Turcos edomat.

XVI. Baldewinus conſpirantes aduerſus ſe proſcribit, & cuſtodiæ mancipat.

XVII. Baldewinus nimia datione exhauſtus, pro redemtione captiuorum munera ſuſcipit, quoſdam excruciat, & vrbe depellit.

XVIII. De ſocero Baldewini & de dolo Balas in præſidio Amacha.

XIX. Quomodo quidam viri ſenſati Baldewinum contra perfidiam Turci muniunt.

XX. Quomodo Baldewinus perfidiam Turci in captione ſuorum experitur.

XXI. Baldewinus grauiter torquetur de captione ſuorum militum.

XXII.

Digitized by Google

XXII. Balduc capite truncatur: ſex de ſocijs Baldewini reſtituuntur.
XXIII. Multitudo Teutonicorũ ſuperueniens prædicta mortalitate conſumitur.
XXIIII. Sanſadonias matrem cum filijs redimit: VVinemarus reducitur: Mahumet obſes diligenter cuſtoditur: nauigia reparantur.
XXV. De prodigio cœlitus oſtenſo, & de varijs ſuper hoc coniecturis.
XXVI. De geſtis Principum, & Boemundi dominio in Antiochia.
XXVII. Qualiter Dux Godefridus Turcorum deprebendit inſidias, & in paucis proſtrauit plurimos.
XXVIII. De murmure Chriſtianorum & colloquio Principum.
XXIX. De horrenda famis anguſtia in obſidione Marræ.
XXX. Quomodo Comes Reymundus caſtellum deiecerit, & Marram ceperit.
XXXI. Quomodo Reymundus, Turcorum & Saracenorum præſidijs expugnatis, præſidium Archas obſederit, & de difficultate eiuſdem obſidionis.
XXXII. Quomodo quæſtio facta eſt de lancea Dominica, & quomodo puer Mahumet obſes mortuus, & à Godefrido Duce patri honorificè remiſſus.
XXXIII. Quomodo Dux Godefridus & Robertus Flandrenſis ciuitatem Gybel obſederunt, & quomodo

Digitized by Google

Reymundus Comes, pecunia corruptus, eoſdem Principes doloſa legatione ab obſidione reuocauit.

XXXIIII. Quomodo Principes ab obſidione Gybel caſtra mouerunt, & Reymundo in auxilium properauerunt.

XXXV. Prædicti Principes falſa legatione ſeducti, à ſocietate Reymundi ſe ſeparant, quos ille blanditijs & donis reuocat ad concordiam.

XXXVI. Qualiter creuit murmur in populo Dei, quòd tam diu differrent viam in Ieruſalem.

XXXVII. Obſidio ab Archas ſoluitur: Principes procul ab vrbe Tripolis figunt tentoria: calamellos mellitos per plana repertos ſuxit populus.

XXXVIII. Inito fœdere, præſes ciuitatis Tripolis ductorem viæ populo Dei conceſſit, cuius ductu loca difficilima pertranſijt.

XXXIX. De Difficultate itineris, & quomodo fœdus inierint cum incolis vrbis Baurim.

XL. Quomodo à ſerpentibus multi perierunt in regione Sidonis, & de amiſſione cuiuſdam VValteri.

XLI. Quomodo tranſierint ciuitates Tyrum, Ptolemaida, Cayphas, Cæſaream, ſicq́ Pentecoſten celebrauerint.

XLII. Quomodo ciuitatem Ramam inuenerunt & poſſederunt, ac Epiſcopum in ea conſtituerunt.

XLIII. Dum ad montana progreditur exercitus, nocte eclipſis Lunæ apparuit.

Digitized by Google

XLIIII. Quomodo Chriſtiani incolæ vrbis Bethlehem Duci Godefrido legatos dirigunt, vt maturaret ad ſubueniendum, & de gratulabunda ſuſceptione ſociorum.

XLV. Qualiter exercitus maturauerit Ieruſalem comperta legatione à Bethlehem, & de præda à finitimis vrbis abducta, & qualiter ante muros Ieruſalem in laudibus & hymnis conſtiterint.

XLVI. Qualiter & à quibus Principibus ciuitas obſeſſa ſit.

CAPVT I.

ACcepta hac victoria in campo Antiochiæ, magnæ & regiæ ciuitatis Syriæ, Epiſcopus Podienſis & cæteri Principes, à fuga & cæde exercitus Corbahan reuerſi in præfatæ vrbis mœnia, baſilicam B Petri Apoſtoli, quam Turci ſuis ſacrilegis ritibus ꝓfanauerant, ab omni inquinamento mundantes, altaria ſancta, quæ ſubuerſa erant, in omni honeſtate reædificauerunt, imaginem verò Domini noſtri IESV Chriſti & figuras ſanctorum, quas in modum viuentis perſonæ obcæcatas & obductas cœmento obſcurauerant, ſum̃a reuerentia renouabant, cultores catholicos in exequendis ibidem diuinis myſterijs reſtituentes in omni clero tam Græcorum quàm Latinorum. Deinde ex oſtro puriſsimo & ſerico precioſo & reliquis ornamentis, quæ in Antiochia ſunt reperta, infulas, Dalmaticas, cappas & omnem decorem ad vſus Eccleſiarum Dei viui fieri conſtituerunt, quibus diuina officia in templo B. Petri celebraturi ſacerdotes & miniſtri ornarentur, vel quando in proceſsione Dominicarum dierum, aut in celebri feſto, ad Oratorium S. Mariæ, matris Domini noſtri IESV Chriſti, in pſalmis & hymnis migrarent. Hoc idem oratorium breui interuallo diſtans ab

Proceres victores conſtituunt religionem.

Baſilica S. Petri.

Oratoriũ Mariæ ſemper virginis.

eccleſia

eccleſia B. Petri, adhuc ab ijſdem Turcis inuiolatũ & intactum permanſit, & Chriſtianis, inter ſe poſt ſibi ſubiugatã vrbem dono & licentia eorum commorantibus, ſolummodò conceſſum eſt. * Patriarcham verò vrbis, virum clariſſimum & Chriſtianiſsimum, quem Turci, cùm adhuc Chriſtianorum obſidione circumdarentur, ſæpius funibus aſtrictum viuum ad mœnia ſuſpenderunt in oculis omnium, ad augendas Chriſtiano populo moleſtias, & cuius pedes frequenter compedum læſione attriuerant, decenter in cathedra ſua relocauerunt, & Principem Antiochiæ cum omni ſubiectione & religione præfecerunt.

Iohannem, vt Tyrius. *Patriarcha Antioch. reſtituitur in integrum.*

CAPVT II.

Boemũdus ſalutatur dynaſta Antiochiæ.

HIs itaq; diuinis rebus prælatis & præordinatis, Boemundum Dominum & Aduocatum vrbis conſtituerunt, eò quòd multum in traditione vrbis expendiſſet, plurimumq́; laboris pertuliſſet, vt cuſtodias per turres & mœnia aduerſus Turcorum inſidias faceret. Boemundus aſſumta poteſtate & dominio vrbis, in præſidio, quod in eminentiore loco in montanis habetur, ſedem & cuſtodiam ſuorum poſuit, nulla illic Turcorum defenſione ſibi aduerſante. Nam audita fuga & contritione ſuorum, Sanſadonias, & qui in arce erant, pariter etiam ipſi per montana fugerunt, vacuum & immunitum relinquentes præſidium. Verùm Reymundus Comes de regione Prouinciæ, ſemper inſatiatus deſiderio acquirendi, turrim eam, quæ ponti Ferne imminet verſus portũ S. Simeonis, inuadens, ſuo muniuit ſatellitio, partemq́; hanc vrbis ſuæ ditioni ſubeſſe coëgit. Cæteri vero Principes, Godefridus Dux, Robertus Flandrenſis, Robertus, Princeps Nortmanorum, cunctiq́;, qui non minus laboris circa vrbem pertulerant, minimè vrbi præeſſe, aut eius reditus vel tributa ſibi impertiri quæſiuerunt, nolentes fidem & ſacramentum, Imperatori Conſtantinopolis factum, violare. Iurauerunt enim ſibi, vt ſi caperetur Antiochia, quia de regno eius erat, ſicut Nicæa cum omnibus caſtellis & vrbibus, ad regnum

Sanſadoniæ eiuſq; fuga. *Reymundi Sanctægid πλεονεξία.* *Pactio Principũ cũ Alexio Imp.*

Digitized by Google

regnum eius pertinentibus, ſibi reſeruarent, ſuæq; maie- *Simultas*
ſtati reſtituerent. Ex tunc & deinceps Bœmundus Comi- *Boëmundi*
ti Reymundo cœpit inuidere, ſed tamen occultè. *& Reymundi.*

CAPVT III.

PRædicti verò Principes, quibus curæ erat, fidem & iuſiurandum ſeruare, Baldevvinum, Hamaicorum Comitem, vnà cum Hugone Magno, fratre Regis Franciæ, paulo poſt victoriam à Deo collatam direxerunt in legationem ad ipſum Imperatorem Græcorum, vt cauſam ab eo inueſtigarent, cur tam impiè ſe geſſerit erga populum Dei, & auxilium, quod policitus eſſet, cur in tanta neceſsitate exhibere neglexerit? cùm in aliquo eos fallaces aut ſeductores adhuc inuenire nequiuerit. Iniunctum eſt etiam illis, vt eidem Imperatori dicerent, quomodo ab omni promiſſione & ſacramento Principes exercitus ſoluti haberentur, eo quòd omnia, quæ promiſerat auxilia ex timidorum & fugitiuorum ſuggeſtione mentitus eſſet. Sic quidem duo prædicti Principes, aſſumta ſociorum confratrum legatione, ad ipſum Imperatorem viam inſiſtunt per mediam Romaniam. Vbi in confinio Nicææ in inſidias Turcopolorũ fortè inciderunt, non à dextris vel à ſiniſtris declinare valentes. Turcopoli itaq; gens impia & dicta Chriſtiana nomine non opere, qui ex Turco patre & Græca matre procreati, videntes viros ſibi inter manus oblatos, ſubitò irruerunt in eos, Baldevvinumq;, qui Hugonem aliquantulum præceſſerat, vt aiunt, ſagittis confixerunt, quidam verò aſſerunt, quòd viuum illum & captiuum abduxerint, ſed latet vſq; in hodiernum diem, quo fine tam nobiliſsimus & Chriſtianiſsimus princeps perierit. Hugo autem Magnus, qui modico interuallo viam poſt Baldevvinum continuabat, cernens anguſtias animæ illius, celeri curſu iter remenſus eſt ad ſyluam quandam, montibus contiguam, cuius abſconſione protectus, manus impiorum euaſit.

Baldewinus Com. & Hugo Magn. destinantur legati ad Alexium Imperat.

¶ Vide Tyrium lib. 7. ca. 1.

Opprimũtur à graſſatoribus Turcopolis.

Digitized by Google

CAPVT IIII.

E copia dira peſtilentia.

POſt hæc ex omni parte crebrò affluente nauigio in cibarijs ad portum S. Simeonis, & peregrinis in victoria Dei ab obſidione barbarorum liberatis, felici abundantia cibariorum, omniumq; neceſſariorum fructibus, plaga maximæ mortalitatis facta eſt intra vrbem Antiochiam, qua plurima & innumerabilis multitudo Chriſtiani exercitus tam nobilium procerum quàm humilis vulgi abſumta eſt. Hac clade mortifera primùm venerabilis Præſul de Podio percuſſus vitam finiuit Cal. Auguſti: quem nimia lamentatione nobiles & ignobiles deflentes, in ipſa baſilica S. Petri ſepulturæ contulerunt, in eodem loco, quo lancea Dominica reperta eſt. Sepulto itaq; tam venerabili ſacerdote, amplior & grauior inualuit hæc plaga ſæuiſsima, & morte minui adeò Chriſtianorum cœpit exercitus, vt per ſpacium fermè ſex menſium vix aliqua oriretur dies, quin centum & quinquaginta vel triginta ad minus, tam nobiles quàm ignobiles ſpiritum vitæ exhalarent. Eiuſdem cladis atrocitate Henricus de Aſcha, miles, nobilis genere, moriens occubuit in caſtello Turbayſel, illic catholicè ſepultus. Reinardus pariter de Hemersbach, miles clariſsimus opere & genere, vitam amiſit, ſepultus in atrio baſilicæ B. Petri, Apoſtolorum principis. Præterea multi tam equites quàm pedites, nobiles & ignobiles, Monachi & Clerici, parui & magni, quin & ſexus fœmineus, ſupra centum millia ſine ferro morte vaſtati ſunt,

Mors Podienſis.

Henrici de Aſcha.

Reinardi de Hemersbach.

¶ Vide ſuprà lib. 4. ca. 47. 49.

Numerus extinctorũ

CAPVT V.

Turci Haſartenſes Chriſtianis infeſti.

Folkeri Bullonij cædes.

INterea multi, gaudentes pace & victoria, mortalitatemq; hanc vitantes, & cauſa neceſſariorum dum viam frequenter Rohas inſiſterent, ſperantes aliquid accipere de manu Baldevvini, plurimas inſidias & cædes à Turcis, qui habitabant in præſidio Haſart, patiebantur, & ſæpius capti aliqui abducebantur. Quadam autem die quidam Folkerus, miles egregius, de caſtro Bullon ortus, dum cum vxore

ſua,

ſua, quæ erat formæ elegantis, Rohas cum cæteris fratribus iter faceret, fortè in Turcorum inſidiantium manus incidit. Qui ilicò cum cæteris poſt multam defenſionem victus ac decollatus eſt. Vxor verò illius quia multum præ honeſtate vultus ſui placuit in oculis eorum, capta in præſidium Haſart abducta eſt. Princeps ergo & Dominus præſidij hanc honorificè tractari iuſsit, dum videret, ſi in eius redemptione aliquid magni precij conſequeretur. Nec diu pòſt quidam Turcorum miles illuſtriſsimus, qui ad Dominum præſidij Haſart in conuentione ſolidorum venerat, in concupiſcentia formæ vxoris Folkeri captus, immoderato amore exarſit, ac nimium pro ea dominũm præſidij efflagitabat, vt eam dono eius pro conuentione ſolidorum in coniugium accipere mereretur. Quod & actum eſt.

Vxor captiua.

Eadem Turco collocata.

CAPVT VI.

MIles itaq; Turcus nuptijs his lætatus, multo amplius, quàm ſolebat, inſidias & bellum hoſtibus Domini Haſart inferebat, & prædam de Alapia ciuitate magna Brodoan, cuiuſdam Principis Turcorum, ſæpius abduxit, inſequentes ad excutienda ſpolia frequenter captiuabat, aut victos detruncabat. Erant .n. ad inuicem inter Brodoan de Alapia & Principem de Haſart odium & graues inimicitiæ. Tranſactis dehinc aliquot diebus, Brodoan indignatus, quia miles prædictus manuſq; militum de Haſart ſæpius ſibi aduerſarentur, de vniuerſis partibus ciuitatis Alapiæ Turcos ſuæ ditionis collegit, vt die decreto, Haſart in manu valida obſidens, expugnaret. Hoc comperto, Princeps Haſart anxiè meditatur, qualiter vires auxiliares acciret, cum quibus occurrere congregatis tòt millibus Brodoan valeret.

Brodoan Alapienſis vexatur incurſionibus Satrapæ Haſart.

Parat vindictam.

CAPVT VII.

AD hæc inter diuerſa colloquia, quæ fiebant, miles Turcus, qui Chriſtianã duxerat vxorem, inſtinctu eiuſdem

Digitized by Google

Turcus, Christianæ maritus, hortatur Haſar tenſem ad Christianorũ amicitiam.

coniugis ſic Principem Haſart adhortatur, dicens: An vides, quomodo Brodoan vndiq; Turcorum manum contrahat & vires, atq; in multis millibus te & præſidium, quod habes, vallare & expugnare diſponit: Nunc ſi meo vis credere conſilio, Godefridum, Ducem Chriſtiani exercitus, qui Antiochiam, fugato Corbahan, potenter obtinet, amicum, datis dextris tibi facere non tardabis, & ſic vniuerſam Chriſtianorum opem & comitatum in hac inſtante neceſsitate ſcias te adepturum. Noſti enim, quòd hæc gens Chriſtiana cunctis gentibus militari actu & audacia præfertur, & nulli eis fide & honore comparantur. Vnde nequaquam conſilium hoc parui pendas, ſed ſine dilatione eius tibi amicitiam apprehendas, & ſic eo fœderato, vniuerſos Chriſtianos ad omne tibi ſcias auxilium voluntarios. Hic verò Princeps, ſciens hoc ſanum eſſe conſilium, ſeq; Brodoan eiuſq; copijs innumeris ſic poſſe reſiſtere, nuncium Chriſtianæ profeſsionis, genere Syrum, hominem mirè diſcretum, Godefrido Duci Antiochiam miſit, in hæc verba loquentem.

Syrus Chriſtianus, Haſartenſis legatus

CAPVT VIII.

Princeps Haſart, Godefrido magno Principi ac Duci Chriſtianorum, ſalutem, & omne quod melius optari poteſt.

Mandata legationis.

Conſilio noſtrorum ad te direximus, pacem & concordiam inter nos componere, fidem & amicitiam ſtatuere, atq; ad omnem bellicam neceſsitatem arma noſtra eſſe communia. Comperimus enim, quomodo vir & Princeps potens es viribus, & quòd auxilium ferre vales tibi confœderatis, & nulla leuitate à fidei tuæ vinculo poteris reſolui. Vnde præ omnibus te elegimus, te conuenimus, opem à te quærimus, fœdus percutimus, fiducia hac, qua certus noſtræ fidei ſemper habearis. Brodoan de ciuitate Alapia nobis

Digitized by Google

nobis factus inimicus, Turcorum vndiq; contraxit auxilia, in breui ad præſidium noſtrum Haſart in virtute magna & copioſo exercitu peruenturus. Cui non in alio auxilio Turcorum Principum occurrere & reſiſtere decreui, ſed in manu tua, ſi credere mihi & ſuccurrere non recuſes. Godefridus Dux audita hac legatione, conſilio ſuorum habito, fiduciam ſtatuendæ pacis requirit, hæſitans, ne Turcorum perfidia ſibi ſuiſq; aliquo iniquo machinamento obeſſe poſsit, corrupto fœdere ſub aliqua prauæ occaſionis induſtria. *Godefridi prudens cunctatio.*

CAPVT IX.

AVdiens verò Princeps de Haſart ex legati ſui relatione, quia Dux & ſui de hac concordia hæſitarent, & non multum in Turcorum promiſsis confiderent, Duci filium ſuum, Mahumet nomine, quem tenerè diligebat, obſidem miſit, vt certior inter ſe ſtatuendæ pacis ac fœderis abhinc & deinceps redderetur. *Haſartenſis, Mahomete F. obſide ſibi fidem facit.* Dux filio illius obſide accepto, fidem & amicitiam cum illo pepigit, & ſe ad omnia aduerſantia ſibi auxiliari, & nunquam deficere, ſtabili iuramento promiſit. *Godefridi pactio.* His ita promiſsis, diem certam ſtatuit, qua ad auxilium contra Brodoan Chriſtianum conduceret exercitum, & Turcorum legiones ab obſidione Haſart, Domino Deo ſuo IESV Chriſto auxiliante, effugaret. Hæc Dux dum conſtanter policetur, legati de præſidio Haſart vehementer iocundati & lætati ſunt, & ſine mora columbas duas, aues gratas ac domitas, ſecum allatas eduxerunt à ſinu ſuo, ac charta, Ducis reſponſis promiſsiſq; fidelibus inſcripta, caudis illarum filo innodata, è manibus ſuis has ad ferenda læta nuncia emiſerunt. *Columbæ tabellariorum vicem præſtantes.* ¶ Dux & vniuerſi, qui cum eo aderant, de hac auium emiſsione mirantur. Sed ilicò, cur per aues hæc fiant nuncia, illis à legatis reſponſum eſt: Non Dominus noſter, Dux, eiuſq; fideles ſuper emiſsis miretur columbis, quas non pueriliter non fruſtrà præmiſimus, ſed hac de cauſa præmiſſæ ſunt, vt rapido & inceſſabili volatu legationem fidei, quam erga eum habes, accele-

accelerent, & de auxilio tuo certificent, qualiſcunq; nobis in via fortuna vel impedimentum occurrerit. Eſt & aliud, quare hæ aues cum chartulis præmittuntur, ne ſi in ſinu noſtro repertæ fuerint ab aliquibus fratribus noſtris Turcis, rei morti damnemur. Iam cum chartis ſibi commiſsis aues auolauerunt, in ſolium & menſam Ducis Haſart fideliter reuerſæ. Princeps autem de Haſart ex more ſolito aues domeſticas piè ſuſcipiens, chartas intitulatas à caudis earum ſoluit, ſecreta Ducis Godefridi perlegit, diem aduentus ſui ad auxilium, & in quantis millibus Chriſtiani exercitus ſubueniret, pernoſcit.

¶ Idem traditur ab Arnoldo Lubec. li. 5. ca. 3. Tyrio li. 7. ca. 3. Quibus addãtur, quæ Germanica Schiltbergeri habet hiſtoria. Ac ſanè commentum id vetus eſſe, nec primum à Sarracenis adinuentum, vel Plinij teſtimonio liquet lib. 10. cap. 32. Quin & internunciæ, inquit, in rebus magnis (columbæ) fuere, epiſtolas annexas earum pedibus obſidione Mutinenſi in caſtra Conſulum D. Bruto mittente. Quid vallum & vigil obſidio, atq; etiam retia amne prætenta profuere Antonio, per cœlum eunte nuncio? Hæc ille.

CAPVT X.

HIs perlectis & agnitis, & Godefridi certus amicitiæ & fidei, præſidium Haſart plurimis militum muniuit armis & copijs Turcorum ſibi auxiliantium, quas è diuerſis acciuit locis. Et ecce Brodoan in manu forti & numero quadraginta millium virorũ Turcorum deſcendit in campos Haſart, ſedemq; in circuitu murorum illius fixis tentorijs locauit, graui aſſultu mœnia & turres de die in diem oppugnans. Vix quinq; ſederat diebus, & ecce Dux Godefridus in fortitudine multa ab Antiochia eſt egreſſus in vexillis miræ pulcritudinis, in loricis & galeis, in ſagittis equitum & peditum, ſpacio dierum trium iter faciens. Peracta via vnius diei, Baldevvinus, frater ipſius, à Rohas proficiſcens cum tribus millibus virorum pugnatorum, occurrit in vexillis, per aërem coruſcantibus, ex Ducis legatione

Haſart obſidetur à Brodoã.

Godefridi auxiliaris expeditio.

Balduinus.

Digitized by Google

legatione accitus. At Boemundus & Reymundus vehementi inuidia indignati ſunt, quòd ipſe Princeps de Haſart primùm ad Godefridum mittens, fœdus inierit, filiumq; ſuum ſibi obſidem mutũæ fidei dederit: & ideo omnino ſe in hanc Ducis expeditionem proficiſci recuſârunt.

Liuor Boemundi & Reymundi

CAPVT XI.

DVx iam itinere vnius diei expleto, videns quòd Principes hi præ inuidia remanſerant, nec blandis monitis nec humili prece flecti poterant, vt venirent, iteratò eis legationem miſit, in hunc modum locutus: Non decet vos, qui eſtis columnæ & ductores Chriſtiani exercitus, vt vos fratres veſtros conchriſtianos auxilij veſtri immunes relinquatis, occaſionem falſam aduerſum nos ſumentes, cùm adhuc in nulla anguſtia vel neceſsitate vobis defuerimus, ſed ſemper in via hac etiam pro vobis mori parati fuerimus. Credite procul dubio, quòd ſi hodie remanſeritis, nec opem nobis ad id negotium tuleritis, hoſtes veſtri erimus, nec ad vllam cauſam, ad vòs pertinentem, vltrà pes noſter mouebitur. Boemundus & Reymundus videntes, quòd manus vniuerſa Chriſtianorum ad vocem Ducis Godefridi viam Haſart inſiſtebat, & quòd Dux cæteriq; confratres eis in ira loquerentur, recordati ſunt, quòd iniuſtè egiſſent erga fratres ſuos, ac compuncti, ſocijs ſuis tam equitum quàm peditum circiter quatuor millia adunatis, Godefridum via regia ſecuti, in regione Haſart aſſociati ſunt. Erat numerus congregatorum Principum & eorum exercitus triginta millia virorum pugnatorum. Brodoan & qui cum eo in obſidione Haſart conuenerant, cognoſcentes quia agmina Chriſtianorum campos vicinos introijſſent, à longè è caſtris eorum ignes in nocte reluce-re, & nebulam fumorum aſcendere, intuentes, ex conſilio & pari mente caſtra ab obſidione mouerunt, ſcientes, quòd tot millibus reſiſtere minimè valerent. Ex his ad decem millia in circuitu longæ remotione viæ per notas ſemitas & montana gradientes, tardatos & ſubſequentes peregri-

Ad eoſdem Godefridi legatio.

¶ Optimo portus pænitenti mutatio conſilij.

Brodoan ſoluit obſidionem.

Turci graſſantur in palantes Chriſtianos.

nos

Digitized by Google

nos ac poſtremos exercitus ſagittis à tergo incurrerunt, & ſexcentos ſubitò expugnatos & exterritos, clam Duce & eis, qui longo ſpatio duorum milliarium præceſſerant, in ore gladij percuſſerunt.

CAPVT XII.

Vltio Chriſtianorum de hoſte.

HAnc famam crudelem Dux & ſui comperientes, equorum velocitate inuecti, Turcis à cæde hac reuertentibus in valle montium regionis Haſart properata via occurrerunt, non modicam ſtragem illorum lanceis & gladijs illic facientes. His attritis, & fuga per montana & veprium condenſa dilapſis, Dux & cæteri comprimores ad præſidium Haſart applicuerunt. Quibus Princeps illius cum trecentis, galea & lorica fulgenti opertis, occurrit, multas gratiarum actiones referens Duci ſuper omnibus, quæ eius auxilio aduerſus inimicorum vires victrices illis contigerunt. Moxq́; renouato fœdere, amicitia Duci inuiolabili coniunctus eſt in aſpectu omnium, qui aderant, promittens ſe ſtabilem, & nunquam alienari à ſocietate ipſius Ducis & Chriſtianorum familiaritate ac dilectione. Dux ex conſilio ſuorum viro ſibi confœderato galeam, auro & argento mirè inſertam, & loricam magnæ honeſtatis contulit, qua Herebrandus de Bullon, miles nobilis, & bellico actu inſignis, prælia commiſſurus ſemper induebatur. Brodoan igitur ab obſidione Haſart fugato, & Principe eiuſdem præſidij à Duce & omnibus primoribus benignè commendato, ac pacificè in ſua relato, exercitus Antiochiam repedauit, & in victoria ac pace magna vniuerſi Principes in ea conſederunt.

Haſartẽſis gratitudo.

Idem galea & lorica aurea donatus.

CAPVT XIII.

Peſtilentia Antiochen.

POſt hæc, prædictæ peſtilentiæ tempeſtate amplius & validius ingruente, multiſq́; Principibus cum plebeia manu morientibus, Dux Godefridus memor, quomodo perſimili clade olim eſt Romæ tactus in expeditione, quam egit

Digitized by Google

egit cum Henrico, Rege quarto, Imperatore Romanorum tertio, & quomodo illic in peſtifero menſe Augusto quinquagenti fortiſsimi milites pluresq́; nobiles obierint, & plures exterriti, cum ipſo Cæſare ab vrbe receſſerint, nunc idem malum metuens, ab Antiochia recedens, ſeceſsit verſus montana Pancratij & Corouaſsilij, & habitauit in vrbibus Rauenel & Turbayſel, à fratre Baldevvino ante obſidionem Antiochiæ ſubiugatis, & poſt transmigrationem ſuam in Rohas eidem fratri & Duci relictis.

Godefridi militia apud Henricum IIII. Caſ. ¶ *Abſceſſus in Armeniam.*

¶ *Vide Speculum Vincentij lib. 26. cap. 103.*

CAPVT XIIII.

IN eiſdem ſiquidem præſidijs quidam Armenij fratres, Monachico habitu Deo ſeruientes, multas paſsi calumnias à militibus Pancratij, habitantibus in præſidio, præfatis locis Rauenel & Turbayſel contermino, ipſum Ducẽ, videntes virum eſſe pacificum & amatorem iuſtitiæ, ſunt aggreſsi, querimoniam ſuper illatis ſibi iniurijs facientes, & ſuper arce Pancratij ſemper eiſdem caſtellis eorumq́; habitatoribus infeſta. Dux verò Chriſtianiſsimus querimonijs pauperum Chriſti pulſatus, & harum iniuriarum non immemor, quas ſibi idem Pancratius fecerat, cùm adhuc à Chriſtianis obſidio circa muros Antiochiæ fieret, moleſtè tulit, omnibus modis de his vltionem ſumere meditans. Spoliauerat enim Pancratius legatos Baldevvini, fratris eiuſdem Ducis, magnis & honorificis donis tam pecuniæ quàm cæterarum rerum, dum iter per terram & patriam eius agerent, quæ omnia Boemundo Principi ad componendam cum eo amicitiam mittere non expauit. His itaq; iniurijs, & pauperum querimonijs, nunc Dux commotus, quinquaginta milites ſuorum ſequacium eligens, in loricis, clypeis & lanceis, in baliſtis & lanceis Armeniacis profectus eſt ad vicinam arcem, in qua noxij prædones Pancratij morabantur. Hanc omni virtute inſtans, oppugnat repentino aſſultu, expugnatam flamma & igne humi cogit procumbere, viginti ex militibus, quos in ea

Pancratij milites accuſantur Godefrido

¶ *Vide ſuprà lib. 4. cap. 9.*

Ee reperit,

Digitized by Google

De iiſdem vltio. reperit, eius iuſſu excæcatis in retributionem & vindictam ſuperbiæ & iniuriarum, quas Pancratius ſibi Chriſtiq; pauperibus inferre præſumſit. *Corrouaſſilius multatus.* Similiter arx & præſidium Corrouaſſilij aſſultu & virtute militum Ducis, ex diuerſis calumnijs & iniurijs, quas Chriſtianis intulerat, crematum, expugnatum humiq; proſtratum eſt.

CAPVT XV.

DVce itaq; Godefrido ab Haſart in Antiochiam reuerſo, dehinc obſide Mahumet in manu & cuſtodia ſuorum Antiochiæ relicto, Turbayſel & Rauenel profecto, Baldevvino verò ab Haſart cum ſuis Rohas reuerſo, plurimi de exercitu viri nobiles & ignobiles, Drogo de Nahella, Reinardus de Tul, Gaſtus de Berdeiz, Folkerus Carnutenſis cæteriq; primates & commilitones per centenos & quinquagenos alij equo alij pede venerunt ad ciuitatem Rohas, vt à Baldevvino, Duce & Principe in ciuitate & regione facto, pro obſequio militari præmia mererentur, moram aliquam apud eum facientes. Erant enim ſumma neceſſitate grauati, & longa expeditione rebus exhauſti neceſſarijs. Affluebant autem & accreſcebant ſingulis diebus in numero & virtute, dum ferè tota ciuitas obſeſſa à Gallis, & eorum hoſpitalitate occupata eſt. Baldevvinus ſingulis de die in diem in Byzantijs auri, in talentis & vaſis argenteis dona plurima conferebat, regiones & cuncta ſibi aduerſantia congreſſione belli edomabat, Turcos & omnes in circuitu ſubiugabat, donec fœdus nobiliores & præpotentes terræ cum eo percuſſerunt.

Mahometes Haſart. Proceres & milites excurrunt cateruatim Edeſſam. Balduini in hoſpites munificentia. Succeſſus.

CAPVT XVI.

HAnc Francorum gentem ab Antiochia & è cunctis locis ſic ebullire, & præualere in omni actu & arte, duodecim Principes & indigenæ ciuitatis Rohas vel Edeſſæ intuentes, eorumq; conſilia ſuis præponi, & cum eis de omni re & negotio terræ Baldevvinum agere, eoſq; & eorum decreta plus ſolito negligere, vehementi indignatione aduerſus

Digitized by Google

uerſus eum ſuoſq; exarſerunt. Et omnino ab his extermi- nari metuentes, nimium pœnituit eos, quòd Baldevvinum Ducem ac Dominum ciuitati præfeciſſent. Vnde facta clàm conſpiratione, & miſſa Turcis legatione, traditionem aduerſus Baldevvinum machinabantur, qualiter cum ſuis aut occidi, aut ab vrbe poſſet depelli. Quod dum inter ſe frequenti & ſecreto conuentu aptarent, quidam ex eis, Enxhu nomine, fidem puram intimo corde & mente erga Baldevvinum ſeruans, fraudis adinuentores & conſentaneos ſibi ex ordine aperuit: Ideoq; ſe ſuoſq; & ciuitatis introitus nocte & die ab illorum traditione neceſſe eſſe, tueri, ne improuiſos & incautos Turcorum vires & inſidiæ reperire poſſent. Baldevvinus talem tantamq; perfidiam eos machinari nunc veraci relatione, nunc triſtis vultus illorum immutatione, expertus, miſſa familiari & deuota ſibi manu Gallorum, vniuerſos iuſsit teneri, & carceris cuſtodiæ mancipari, omnem verò ſubſtantiam & pecuniam illorum inauditam ſuo inferri palatio, quam non parcè ſuis ſequacibus pro militari obſequio expendit.

Optimates Edeſſani conſpirãt in Balduinum.

Deferuntur per indicium.

Dantur in cuſtodiam, publicatis bonis.

CAPVT XVII.

DEinde pluribus diebus euolutis, & multum illis pro vita & membrorum ſalute precantibus, plurimumq; ſe excuſantibus, dona verò non modica per exoratores pro ſua redemtione offerentibus, Baldevvinus ſuorum ſemper conſilio ad altiora tendebat, ſciens ex ore delatorum, quòd per vicina caſtella & munitiones theſauros ampliores, quodq; precioſius habebant, à facie Chriſtiani exercitus abſconderant. Poſtremò ex nimia datione & ſolidorum conuentione, & magnitudine donorum, quæ non ſolùm Gallorum primatibus, ſed & inferiori manui contulerat, Baldevvinus exhauſtus, munera pro redemtione captiuorum ſuſcipienda conceſsit. Duorum tantùm munera recuſauit, quos nimium culpatos & reos traditionis iuſsit excæcari. Plures verò vulgi, conſocios ſceleris, amputatis

Balduini verſutum inſtitutũ.

Largitiones.

Animaduerſio in ſontes.

Digitized by Google

naribus, manibus aut pedibus, condemnatos vrbe iuſsit expelli. Non minus à ſingulis redemtis quàm viginti millia Byzantiorum aut triginta aut ſexaginta in ærarium Ducis Baldevvini illata ſunt, præter mulos & equos, vaſa argentea plurimaq; ornamenta precioſa. Ab illo die & deinceps Dux Baldevvinus in ciuitate Rohas factus eſt metuendus, & nomen eius vſq; ad extremum terræ diuulgatum eſt, virtute præclarus exiſtens.

Auctoritas & gloria.

CAPVT XVIII.

Fuga Taphnuzi

SOcer autem Baldevvini, Taphnuz nomine, videns quia ſic de viris perfidiæ vltionem ſumſit, eoſq; damnis rerum & tormentis membrorum afflixit, occaſione aſſumta in munitiones ſuas in montana perterritus fugit, nec vltrà reuocari potuit, metuens ne pro pecunia, quam adhuc debebat, capitalem ſubiret ſententiam. Balas quoq; de Sororgia ciuitate ſpe recuperandæ ciuitatis fruſtratus de manu Baldevvini, vel quicquam accipiendi propter affluentiam Gallorum, & quia cor illius omnino ad eos intendebat dolos, in ſecreto cordis ſui aptare cœpit, qualiter Baldevvinum ad interitum callido conſilio perduceret. Tandem via reperta iniquæ fraudis, qua eum decipere aut perdere poſſet, die quadam, ac ſi in puritate fidei, eum circumueniens ſic locutus eſt: Scio, quia vir magnæ potentiæ es & induſtriæ, & non parcè eos remuneras, qui tibi in obſequio militari voluntarij habentur. Vnde deuoui tacitè mecum, vt non ſolùm me, filioſq; & vxorem meam in manu tua commendem, ſed & præſidium meum Amacha, quo terram plurimam ſubiugare potes, tibi tradam die, quam melius aptam ad id ſuſcipiendum elegeris. Baldevvinus verò tam benignè, & ſibi fideliter loquenti gauiſus, de ſuſceptione præſidij apprimè credidit, & diem ſtatuit, qua ſecundum verbum Balas ſibi traditio præſidij ſine aliquo fieret impedimento.

Balas inſidiatur Balduino.

Fucata eiuſdem oratio.

Amacha.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XIX.

IAm die appropinquante, Balas doli ſui non immemor, Turcos centum, armis & loricis munitos, caſtro Amacha induxit, & per manſiunculas præſidij hac & illac inſidias incluſit, vt ſic Baldevvinum cum ſuis ingredientem viuum comprehenderent, ſuæq; ditioni ſubmitterent. Baldevvinus fraudis huius neſcius, ſumtis ducentis militibus ſtrenuis ad omne belli opus, vſq; ad præſidium Amacha profectus eſt, & Balam, iuxta quod promiſerat, paratum ad reddendum præſidium inuenit. Balam verò multum rogantem, & in dolo mellito ore adulantem, vt cum aliquibus de ſocietate electis præſidium intraret ac ſuſciperet, & in eius cuſtodia fideliores, quos vellet, relinquere ordinaret, ille ferè audiuit & credidit, ſociosq; ſecum aſcenſuros & intraturos iam aſſumere parabat, & qui extrà remanerent, diſponebat. Sed ecce quidam viri ſenſati Gallorum nihil fidei in huius verbis & promiſsis eſſe aſtruentes, Baldevuinum ſeorſim ducunt, & vehementer arguunt, quòd verbis huius Turci gentilis tam ſubitò crediderit, & ſine obſide fiducialiter eius præſidium cum modica manu intrare conceſſerit.

Balduinꝰ periculo proximus

Iubetur ſibi cauere.

CAPVT XX.

TAndem de hoc diu dubitantibus, plurimumq; conſilij habentibus, & Baldevvinum ab ingreſſu præſidij ex toto auertentibus, decretum eſt vtrinq;, vt Baldevvinus cum ſocijs in valle præſtolaretur, & duodecim ex ſocijs, in quibus confideret, ad arcem ſuſcipiendam præmitteret, qui eam ſuæ ditioni, clauibus ſeriſq; ſumtis, potenter ſubijcerent. Nec mora, viri duodecim ad arcem ſuſcipiendam electi, armis & loricis induti, præſidium & turrim Amacha intrauerunt. Qui mox vt medijs inſidijs aſtiterunt, centum Turci ex manſiunculis in impetu exilientes, viros armis & ſagittis circumdederunt, & parum aduerſus tantos in defenſione valentes, comprehenderunt. Duo ſolummodo ex duodecim ſe virili & multa repugnatione à manibus

Militum Balduini captiuitas

Digitized by Google

bus hoſtium extorquentes, ſubitò in ſolium, quod feneſtratum in vallem reſpiciebat, euaſerunt, gladijs eductis ſe ab inſequentibus hoſtibus validè adeò defendentes, dum caput à feneſtris exerentes, Baldevvinum ad radicem montis cum ſuis ſtantem admonuerunt, vt ſe à dolis obſeruaret, aſſerentes decem in fide falſa captos, & ſe in periculo mortis euidenter conſtitutos.

Fides.

CAPVT XXI.

BAldevvinus intelligens ex illorum anxia vociferatione rem vniuerſam in aduerſitate poſitam, & dolos Balas manifeſtos, magnis doloribus de captiuitate ſuorum torquetur. Sed quid ageret, aut quid inſiſteret ad liberandos viros, nullo conſilio inuenire potuit. Erat enim præſidium ſitum in excelſo rupium, humanis ingenijs aut viribus inſuperabile. Tandem Baldevvinus de infortunio tam egregiorum virorum condolens, Balam multum de iniqua fraude redarguit, de iureiurando admonet, & quatenus captos ſuos reſtituat, pondus auri & Byzantiorum pro eorum redemtione recipiat. Sed is omnia refutat, & ſolam Sororgiam ciuitatem requirit. Baldevvinus nequaquam ciuitatem ſibi reddere in Deo iurat, etiamſi membratim in conſpectu eius omnes, quos ceperat, detruncaret. Sic nequaquam Balas Baldevvini preces & admonitiones audiente, nec eius munera curante, præter Sororgiam, Baldevvinus mœſtus, & grauiter conquerens de captiuis ſuis, Rohas reuerſus eſt. Ab eo die Turcos eorumq; conſilium & auxilium ac frequentationes vehementi odio habere cœpit.

Balduinus ſuos fruſtra liberare conatur.

Auerſatur Turcos

CAPVT XXII.

POſt hæc non multi præteriere dies, cùm Balduc de Samuſart, qui vxorem & filios Baldevvino obſides daturus erat, ſed plurimis diebus in dolo diſtulerat, palatium Baldevvini in adulatione ingreſſus, iuſſu eius à Gallis tentus, ac capite truncatus eſt. Baldevvinus in ciuitate Sororgiæ

Cædes Balduci.

Digitized by Google

giæ Folkerum Carnutenſem cum centum probis & bello aſſuetis militibus conſtituit, vt ſemper Amacha vexarent aſſultu, & Balæ in vltionem captiuorum ſuorum fratrum dignam vicem rependere conarentur. Die ergo quadam Folkerus cum ſuis egreſſus eſt ad capiendas prædas in Amacha terra. Qui præmiſsis aliquibus ſocijs, Turcos ab arce vſq; ad locum, vbi Folkeri erant inſidiæ, pertraxerunt. Tum cōmiſſo prælio, ſex ex Turcis & militibus Balas capti & abducti ſunt. His captis & abductis, Balas ſex de ſocijs Baldevvini in redemtione ſuorum reſtituit, ſex vſq; ad diem illius in Ieruſalem in ſua retinuit cuſtodia. Poſt hæc quatuor euaſerunt ob negligentiam & præ longo tædio cuſtodum. Balas verò Gerhardum, priuatum & ſecretarium Baldevvini, vnà cum Piſcello, filio ſororis Vbelhardi, præclari militis & nobiliſsimi de VVizam, decollari iuſsit.

Folkerus Carnutēſis, præfectus Sororgiæ.

Cædit Turcos ex inſidijs.

Balas permutat captiuos.

Sæuit ob profugos.

CAPVT XXIII.

GOdefrido ob cladem diffuſam tam graui mortalitate per Antiochiam, in Rauenel & Turbayſel moram faciente, eodem tempore peſtifero mille & quingenti viri de gente Teutonicorum ex Regnesburg, ciuitate fluuij Danubij, & ex alijs ciuitatibus Rheni fluminis, conſpirati & electi, ad vrbem Antiochiam nauigio maris aduecti, ad portum S. Simeonis deſcenderunt, vt Chriſtianorum turmis in Ieruſalem ituris ſolatio & auxilio augerentur. Sed ſic illa cohors recenter victorioſis peregrinis in Auguſto menſe admixta eadem mortalitatis clade conſumta & deuaſtata eſt, vt de mille & quingentis nec vnus quidem ſupereſſe vſpiam videretur.

Ratisbonenſiū & Rhenanorum peregrinatorū internecio

CAPVT XXIIII.

EOdem tempore poſt victoriam Chriſtianorum, Sanſadonias, filius Darſiani, regis Antiochiæ, matrem ſuam cum duobus filijs redemit precio trium millium Byzantiorum de manu VVillehelmi, viri nobiliſsimi, commilitonis & compatriotæ Comitis Reymundi de Prouincia, quos

Sanſadonias redimit matrē

¶ Vide Tyr. lib. 7. cap. 8.

Gulielmq. quos idem VVillehelmus in prima inuaſione & ingreſsione Antiochiæ ſopore grauatos primo diluculo captiuauit.

VVinemarus dimittitur è vinculis. Eodem tempore de terra Boloniæ VVinemarus, Laodiceæ captus à Turcopolis regis Græcorum, rogatu Ducis Godefridi poſt longa vincula, & diutinas carceris moras, abſolutus, ſed graui pœna afflictus, Antiochiam reuerſus eſt.

Mahometes Haſart Puer autem Mahumet, filius Principis de Haſart, obſes Godefrido datus, ſub diligenti cuſtodia tam ſeruorum ſuorum duodecim, quàm ſub ſolerti cura clientelæ Godefridi, Antiochiæ remanſit, cui nihil neceſſariorum de domo Ducis vllis horis deficiebat. Iam enim quàm plures, Ducem & cæteros potentes per loca ab Antiochia ob imminentem cladem migraſſe videntes, alij ex loci infirmitate, alij ex menſe peſtifero Auguſto hanc mortalitatem aſſe-

Commercia portus Simeonis redintegrata. rentes, menſe Septembri inchoante ad portum præfati Simeonis cauſa morandi profecti ſunt. Vbi nautæ poſt Turcorum ſtragem & fugam Corbahan nauigium iterabant, vitæ neceſſaria afferentes, & indigentibus omnia ſufficienter vendentes.

CAPVT XXV.

MEdiato deinde menſe in ſilentio cuiuſdam noctis, quando omnia ſomni requie ſolent refoueri, cunctis,

Prodigiũ. qui aderant in cuſtodia vigiliarum, viſio mirifica in cœli culmine oſtenſa eſt, quaſi ex omni cœlo ſtellæ in vnum collectæ, ſtrictimq́; denſatæ, in ſpacio latitudinis vnius atrij, tria iugera continentis, igneo fulgore, ſicut prunæ in camino ardentes, & in globo contractæ, ſcintillabant, & poſt hanc diutinam & terribilem flagrantiam rareſcentes, in modum coronæ cinxerunt polum ſub ſpacio ciuitatis munitæ, diuq́; ſic in gyro perſiſtentes indiuiſæ, aditum ad vltimum & viam in vno latere ſui circuli ſciſſæ exhibuerunt. Huius ſigni oſtenſione vigiles Chriſtianorum exterriti, tumultuoſa vociferatione vniuerſos ſopore depreſſos ſuſcitant ad videndum portenti huius indicium. Vniuerſi ſunt mirati, & quid portendat, diuerſas protulere ſententias.

Alij

Alij ciuitatem Ieruſalem, Turcorum gentilium turmis denſatam, portendere aſſerebant, & eam à ſuis viribus & denſitate ſic rareſcere & attenuari, vt aditum tandem Chriſtianis exhibere filijs videretur. Alij Chriſtianum exercitum, adhuc in virtute ſua conglobatum, diuinæq; deuotionis ardore flagrantem, aſſerebant, & tandem diuiſum per terram & ciuitates, à gentibus iniuſtè poſſeſsas, in circuitu Ieruſalem & Antiochiæ potenter præualere & dominari. Quidam verò dicebant, ſignificare hanc præſentem mortalitatem & populum copioſum peregrinorũ, qui in vnum vt nubes denſata attenuaretur minuereturq;. Et ſic in diuerſas contendebant ſententias. Sed Deo volente, vt aiunt, in melius mutata eſt ſententia viſionis. Nam cum Duce Godefrido cunctiſq; Chriſtianis conſocijs de vniuerſis locis accitus & regreſſus Antiochiam in menſe Octobri, caloribus Auguſti temperatis, Comes Reymundus, Robertus Flandrenſis, Robertus, Nortmanorũ Princeps, Boemundus, cæteriq; Principes, qui adhuc in ipſa Antiochia conglobati morabantur, vnius voluntatis cõpotes effecti, per terras & ciuitates, in circuitu Antiochiæ ſitas, diffuſi migrauerunt, & reſiſtentes ac rebelles obſidione angentes, ſuæ ditioni ſubdiderunt.

Variæ eiuſdem interpretationes. ¶

Euentus optimus in dubijs magiſter.

¶ *Portentum diuinæ prouidentiæ ſignum eſt: quò verò pertineat, ad eane, quæ præterierint, an verò quæ inſtent, vtiq; ignoratur. Pachymerius lib. 6.*

CAPVT XXVI.

AD Albariam * itaq; ciuitatem, diuitijs opulentiſsimã, cum cuneis armatis primùm aſcenderunt. Quam non multo labore expugnatam apprehendentes, Turcos & Saracenos in ea repertos in ore gladij percuſſerunt. Deinde verò ſuccedente victoria, Comes Reymundus, Robertus Nortmanorũ Princeps, Euſtachius, frater Godefridi Ducis, Robertus Flandrenſis, Boemundus, Princeps Antiochiæ factus, Godefridus Dux, ad Marram, ciuitatem Turcorum, armis & robore fœtam, declinauerunt. Sed tantùm quindecim

*In Apãprouincia, vt Tyrius.

Albaria expugnatur à Chriſtianis.

Marra obſeſſa.

decim diebus Godefridus, Boemundus, Robertus Flandrenſis illic moram in obſidione fecerunt. Deinde hi tres Antiochiam reuerſi ſunt, Comitem verò Reymundum, & Robertum, Nortmanorum principem, Euſtachium & Tankradum circa vrbem Marram cum ſuis millibus reliquerunt. Poſt aliquot deinde dies Godefridus Dux, aſſumtis quadraginta ſocijs, in armis & equo valentibus, verſus Rohas ciuitatem, quæ itinere dierum ſeptem ab Antiochia eſt remota, profectus eſt. Vbi frater eius Baldevvinus, qui eandem ciuitatem cum omnibus appendicijs ſuis detinebat, mediato itinere trans Euphratem, fluuium magnum, occurrit ei ad agendum ad inuicem colloquium. Boemundus ergo, cuius cor quàm maxima inuidia & indignatio animi aduerſus Comitem Reymundum mordebat, videns opportunitatem Godefridi diſceſsione & Reymundi abſentia, ſigno cornicinum ſocijs ſuis admonitis & conglobatis, turrim, quæ ponti Ferne imminebat, in virtute magna aſsilijt, Comitiſq; Reymundi milites, qui in ea remanſerant, bello & ſagittarijs grauatos, ab arce & vrbe eiecit, ſicq; ſolus dominium Antiochiæ obtinuit.

Godefridi cum Balduino fratre colloquium.

Boemūdus ſatagit rerum ſuarum.

CAPVT XXVII.

Godefridi reuerſio.

POſt hæc Godefridus Dux cum fratre habito colloquio, & eidem valedicto, Antiochiā, ad confratres & Principes rediturus cum quadraginta prædictis ſocijs, iter feſtinus mouit, Turbayſel, Rauenel alijſq; locis pacificè & proſperè hoſpitio ſuſceptus. Deinde via maturata in regionē veniens, quæ Epiſcopatus nominatur, quadam die iuxta fontem quendam in loco prati herboſi ad prandium cum ſocijs diſcubuit, vtres vino repletos depoſuit, & cætera, quæ vitæ neceſſaria ſecū in mulis & equis detulerant. Illic verò dum ſecurè pranderet cum ſocijs, à pueris, quos ad ſpeculandum Turcorum inſidias miſerat, intellexit, centum Turcos in carecto & paluſtri loco grandis piſcoſiq; lacus ſecus montana ab Antiochia vrbe quinq; milliaribus diſtante, latere, qui eiuſdem Ducis reditum illic occultati operie-

Epiſcopatus regio.

¶ Diuerſa ab hac Epiſcopea de qua Procopius li. 4 de ædificijs Iuſtiniani.

Digitized by Google

operiebantur. Mox illorum inſidijs patefactis, Dux dilato prandio, cum adhærentibus ſibi ſubitò equos aſcendit, qui arma arripientes, & loricas induentes, viam contendunt in hoſtem. Turci haud ſegnius aduerſus hos frena vertentes, ſagittis & arcu fortiter commiſere prælium. Sed Duci ſuiſq; numero paucis pro vita pugnantibus ſors victoriæ collata eſt. Tandem Dux & ſui præualentes, Turcos fugaces lanceis transfodiunt, aliosq; decollantes, capita eorum in ſellis ſuis dependentia ſecum vſq; ad ciuitatem Antiochiæ portauerunt cum ſpolijs & equis illorum. Vbi idem Dux Boemundum, totius vrbis Principem factum, inueniens, omnia ſibi cæteriſq; Principibus ac fratribus retulit, & quomodo in manu paucorum tot Turci victi & attriti ſunt.

Turci inſidiatores conijciuntur in fugam.

CAPVT XXVIII.

REuerſo autem Duce Godefrido hac victoria, poſt aliquod ſpacium temporis murmurauerunt vnanimiter Chriſtianorum populi, quomodo in hac vrbe Antiochia ſola mora eorum haberetur, & quòd nullo modo Ieruſalem viam inſiſterent, cuius deſiderio natales horas relinquentes tot aduerſa pertulerint. Et facta eſt diſſenſio magna in populo, ac ſubtraxerunt ſe multi de populo Ducis Godefridi, Roberti Flandrenſis & Boemundi, qui in reſponſis & verbis eorum nullam habuere fiduciam ante multum tempus eundi in Ieruſalem. Tandem prædicti Principes cognoſcentes, quomodo iam populus tædio affectus paulatim dilaberetur, ne vltrà aliquis nauigio pararet reditum, interdixerunt, vndiq; in portis maris cuſtodiam ponentes. Conuentum verò & colloquium ſuper hac populi querela 4. Non. Februarij decreuerunt habere. Collatis itaq; in vnum, & colloquio habito ibidem intra Antiochiam, decretum eſt ab omnibus, magnis & paruis, vt in Cal. Martij Laodiceam, quæ Chriſtianæ erat poteſtatis, pariter conuenirent, & illic collecto circumquaq; robore,

Fremitus vulgi aduerſus Principes.

Eorundē edictum.

Decretum de profectione Hieroſol.

nil periculi vitæ poſthac cóſiderantes, minimè vltra differrent viam inſiſtere in Ieruſalem.

CAPVT XXIX.

Reymundus Sanctægid. vrget obſidionem Marrenſem.

INterea Comes Reymundus longa obſidione quinq; hebdomadarum circa Marram ciuitatem vexabatur, vniuerſiq; in comitatu ſuo ibidem commorantes. Qui circa vrbem diu ſedentes, & à Turcis vehementer repreſsi, magnæ famis anguſtias pertulerunt. Nec mirum: quia præ longa obſidione Antiochiæ, & nunc harum ciuitatum, pluriмæ in circuitu regiones exhauſtæ erant cibarijs,& plurima pars habitatorum cum rebus & armentis ſuis per montana fugam fecerant. Erant .n. decem millia exercitus Comitis Reymundi & ſuorum comprimorum. Mirabile dictu, & auribus horrendum. Tanta ipſa famis anguſtia has vrbes inualuit, quòd nefas eſt dicere, nedum facere. Nam Chriſtiani non ſolùm Turcos vel Sarracenos occiſos verùm etiam canes arreptos & igni coctos comedere non abhorruerunt præ inopia, quam audiſtis. Sed quid mirum? Non eſt acutior gladius, quàm à longo contracta fames.

Dira obſidentiũ fames. ¶

¶ *Vide ſimile de Sarracenis, Byzantium obſidentib. exemplũ apud Zonaram in Leone Iſauro.*

CAPVT XXX.

Reymundus leuat annonam.

COmes ergo Reymundus videns afflictionem, & populi dolorem, fame deficientis, aſſumto robore equitum in montana profectus, interdum copias infinitas prædarum & cibariorum attulit, quibus Dei populus ſæpè refocillatus eſt. Ibidem per deſerta & montana Libani plurimi Chriſtiani, qui victum quærebant, præfata neceſsitate compulſi, à Turcis trucidati reperti ſunt. A Damaſco deniq;, quæ præcipua virtus erat Turcorum, ſæpe procedebant inſidiæ, diſperſiſq; ac circumuagis de exercitu & obſidione occurſabant, alios trucidantes, alios ſagittis mortiferis transfigentes. Sed Comes Reymundus intelligens

mala

Digitized by Google

mala, quæ ſuis circà ſedentibus ab inſidijs Turcorum inferebantur, moleſtè accepit, & hoc malum omnibus modis finire meditabatur. Vnde Talamriam, caſtellum in montanis ſitum, aggreditur. Quo in manu virorum fortium expugnato, & attrito cum Turcis in eo repertis, materiam lignorum de eodem caſtro attulit, ex quibus machinam compoſuit ad ſuperandam vrbem prædictam Marram, quæ muris & mœnibus munitiſsima erat. Facta autem machina, & ingenijs ordinatis, vrbs poſt non multum tempus à Comite Reymundo & cæteris Principibus, Roberto, Tankrado & Euſtachio ſuperata & capta, deijcitur, ac Chriſtiani milites ſcutati & loricati in virtute magna media vrbe aſsiſtentes, Turcos acriter repugnantes, ſeq; defenſantes, gladio percuſſerunt, alios verò ad arcem fugientes inſecuti, combuſſerunt, & pacificè per tres hebdomadas in ea remanſerunt, paucos illic cibos præter olei abundantiam reperientes. Engelradus, filius Hugonis Comitis, iuuenis miræ audaciæ, in hac vrbe ægritudine detentus, vita diſceſsit, & in baſilica B. Andreæ Apoſtoli corpus eius humatum eſt.

Expugnat Talamriam.

Marræ excidium.

Mors Engelradi.

CAPVT XXXI.

PRædicta autem Marra ciuitate victa & atrrita, ad vallem quandam, quam nominârunt gaudium, prædictorum Principum deſcendit exercitus. Vbi reperta abundantia rerum neceſſariarum, per octo dies corpora feſſa & fame attenuata recreauerunt, duo præſidia in montanis expugnantes, in quibus Turci & Sarraceni habitabant. Deinde ciuitate Tortoſa expugnata, & non multo labore capta, & in manu Comitis Reymundi eiuſq; cuſtodiæ mancipata, in vallem, quæ dicitur Camelorum, iter ſuum continuantes applicuerunt. Vbi prædam & eſcas plurimas contrahentes, præſidium quoddam, ingenijs & humanis viribus inſuperabile, nomine * Archas, profecti ſunt. Illic tentoria ſua figentes, moram ſibi per aliquod tempus fieri ſtatuerũt, donec eadem arx, expugnatis eius defenſoribus, caperetur.

Principes vrgent victoriam.

* Tyrio Archis, Phœniciæ vrbs.

Digitized by Google

caperetur. Ibi tandem machinas fecerunt & inſtrumenta mangenarum, moles lapidum in impetu iactantium per turres & antiqua muralia, quibus incluſos milites eiuſdem præſidij abſterrerent & effugarent. Sed eos defenſores indefeſſos repererunt & inuictiſsimos. De intus enim ſimili iactu mangenarum & impetu lapidum reſiſtebant, damnūq; Chriſtianæ gentis tam ſagittis quàm lapidibus faciebant. Anſelmum de Riburgis monte, virum nobiliſsimum & bellicoſum, multam vim defenſoribus arcis inferentem, impetu ſaxi ab eadem arce volantis fracto cerebro percuſſerunt. Dolentes & turbati Principes de interitu fratris & cōmilitonis, viri clariſsimi, atq; reluctatione incluſorum Sarracenorum, diſpoſuerunt montes ſub fundamento murorum caſtri arte ſua cauare, vt ſic fundamento cum mœnibus & muris corruente, gentiles, qui in his vel arce conſiſterent, ſimul obruti lapidum tectorumq; ruina perirent. Sed fruſtra hic labor conſumitur. Nam qui de intus erant, ecōntra fodientes & cauantes, inſtrumenta Chriſtianorum ſuis ingenijs retinebant, & opus eorum ad effectum peruenire non ſinebant.

Anſelmi de Riburgis interitus.

CAPVT XXXII.

Noua legenda de lancea Domini.

ILlic in eadem obſidione facta eſt contentio & quæſtio de lancea Dominica, vtrum ea fuerit, qua latus Domini apertum eſt, an non. Nam plures dubitabant, & ſchiſma erat in eis. Quare auctor & proditor eiuſdem inuentionis per ignem tranſiens, vt aiunt, illæſus abiuit, quem ipſe Reymundus Comes de Prouincia & Reymundus Pelleiz à manibus & preſſura inuidorum abduxerunt, lanceam verò cum omni comitatu ſuo ab ea die venerati ſunt. Poſt hæc à quibuſdam relatum eſt, eundem Clericum hac examinis exuſtione adeò fuiſſe aggrauatum, vt in breui mortuus & ſepultus fuerit. Vnde minus in veneratione à fidelibus lancea cœpit haberi, credentibus magis auaritia & induſtria Reymundi, quàm aliqua deitatis veritate omnia fieri. Dum hæ obſidiones circa Marram, Tortoſam & Archas fierent,

Digitized by Google

ſierent, puer Mahumet, qui à Principe de Haſart, patre ſuo, Antiochiam obſes miſſus fuerat, fidei & cuſtodiæ Ducis Godefridi commendatus, ægritudine correptus, obijt. Quem iuxta morem gentilium precioſo oſtro inuolutum patri remiſit, excuſans ſe ſub omni fidei puritate, quòd ex cauſa ſuæ negligentiæ minimè puer obijſſet, obteſtans etiam ſe non minus eius mortem, quàm fratris ſui Baldevvini, moleſtè ferre. Qui Ducis excuſatione benignè accepta, & ex vero comperta ab his, quos de domo ſua cuſtodes pueri miſit, nequaquam immutatus eſt à fide, quam promiſit, ſed immobilis in omni fœdere & pace cum ipſo Duce & fratre eius Baldevvino permanſit.

Mahometes Haſart moritur.
Godefridi purgatio.
Haſartenſis fides.

CAPVT XXXIII.

INterea Calend. Martij ſuis in ordine relatis, Godefridus Dux, Robertus Flandrenſis, Boemundus & vniuerſi Principes adhuc Antiochiæ commorantes, ſicut decreuerant, collecto Laodiceæ exercitu ſuorum ad viginti millia equitum & peditũ, ad ciuitatem Gybel, in littore maris ſitam, diuitijs locupletem, caſtra applicuerunt, in circuitu obſidionem ponentes, vt Sarracenos, cunctoſq; gentiles, in ea ad defenſionem conſtitutos, expugnare valerent & exterminare. Boemundus verò Laodicea regreſſus, Antiochiam cum ſuis repedauit, ſemper ſolicitus & ſuſpicans ne vrbem ipſam, humanis viribus inſuperabilem, aliqua fraude vel odio amitteret. Nec mora, audita Albariæ & Marræ deſtructione, & inhabitantium Turcorum occiſione, & nunc Archas longa obſidione, eiuſq; expugnatione, Sarraceni milites inito conſilio cum ciuibus, infinitam pecuniã Duci Godefrido & Roberto Flandrenſi obtulerunt, quatenus vrbs Gybel à facie eorum cum ciuibus ſuis, vineis & omnibus frugibus, intacta permaneret, & aliò eorum migraret exercitus. Quòd à prædictis Principibus omnino refutatum eſt, niſi eorum poteſtati ciuitas cum clauibus redderetur. Intelligentes ergo ciues & vrbis magiſtratus, quòd non pecunia, non aliquibus precioſis muneribus corrumpi

Chriſtianorum piæ confluunt Laodiceæ.
Obſident Gybel.
Boemundi anxia ſolicitudo.
Obſeſſi precio pacẽ fruſtra petunt.

Digitized by Google

rumpi poſſent: præfati Principes, vt caſtra amouerent, nuncios clàm ad Archas Comiti Reymundo, factis & potentia inter primores gentilium diffamato, miſerunt, vt pecuniam à Duce cæteriſq; refutatam acciperet, quatenus ab obſidione Chriſtianos Principes prece aut aliqua arte recedere ſuaderet. Comes idem ſuper auro & argento inſatiatus, dolos & ingenia verſat, qualiter eoſdem præpotentes ab obſidione Gybel remoueret, atq; pro pecunia accipienda ciues & eorum vineas ac fruges liberaret: nam precibus eos ab incepto auertere, prorſus diffidebat. Vnde hanc finxit occaſionem, videlicet, quòd Turci, quorum copia multa erat in Damaſco, conſilium inijſſent cum Sarracenis, Arabibus, cunctiſq; gentibus in proximo aduerſus ſe apud Archas bellum conſtituere: & iam vniuerſos in apparatu magno & copioſo in terminos illius conueniſſe. Hac itaq; adinuentione aptata, direxit nuncios ad præfatos Principes, in circuitu Gybel iam per hebdomadam reſidentes, quatenus ſibi feſtinatò ad auxilium Archas properarent, alioqui ſe & confratres, qui ſecum erant, à facie gentilium non poſſe mortis euadere periculum, eoſq; dehinc ſimile poſſe ſperare martyrium.

Reymundus Sanctægid. proſtibulũ auaritiæ.

Imponit ſocijs.

CAPVT XXXIIII.

Godefridus conſultat cum Principibus.

Legatis verò Comitis Reymundi auditis, & periculo ac formidine, quæ ex multitudine gentilium ſuperuenire dicebatur, vnanimiter Dux cæteriq; comprimores conſultum vadunt, omniumq; cor & lingua in hanc erigitur ſententiam: Magnus Chriſtianorum exercitus, cùm adhuc integer eſſet ſimul & indiuiſus Antiochiæ, vix ab innumeris gentilium nationibus & armis eſt defenſatus: nunc autem partim Antiochiæ eſt relictus, partim in hac obſidione Gybel, partim ad Archas eſt diuiſus, partim ad expugnanda hoſtium præſidia & vrbes migrauit: ſic vires noſtrorum imminutæ nequaquam ſtare poterunt nunc aduerſus tot millia gentilium, vt nobis ex relatione Comitis Reymundi innotuit: ſed ſi caſu aduerſante noſtrorũ virtus

apud

Digitized by Google

apud Archas attrita fuerit, idem ſperare procul dubio nos, certum eſt: Vnde Gybel, quam ſubitò percutere & vincere nequimus, neceſſe eſt vt hoc tempore intactam relinquamus, & ad opem noſtrorum Archas caſtra & exercitum applicemus, atq; gentibus vnà cum ſocijs noſtris in bello occurramus: Sicut fuerit voluntas in cœlo, ſic fiat. Hoc omnibus conſilium bonum & vtile perſpicientibus ac proferentibus, amota ſunt caſtra ab obſidione Gybel. Dux verò Godefridus, Robertuſq; Flandrenſis cum cæteris omnibus viam inſiſtunt in armis omniq; apparatu bellorum & ſpacio dierum circiter trium Archas conuenerunt ad augendas vires & opem Chriſtianorum conſodalium. Verum à Tankrado & compluribus alijs nullas copias vel minas gentilium adeſſe didicerunt, ſed Comitem Reymundum non alia de cauſa hanc collectionem aduerſariorum fictè aſſeruiſſe, & ipſos nunc ad auxilium inuitaſſe, niſi vt pecunias acciperet, quas in liberationem ſuam policiti ſunt habitatores Gibel, vt Chriſtianos cautela ſua ab obſidione murorum auerteret.

Soluit obſidionem.

Fraus deprehenſa.

CAPVT XXXV.

HOc itaq; dolo & falſa legatione ſe à Comite fruſtratos prædicti Principes intelligentes, moleſtè ac grauiter acceperunt. Quare à ſocietate & cõmunione illius ſe ſubtrahentes, ſpacio duorum milliarium ab eo ſequeſtrati, tentoria ſua fixerunt, nullo modo in aſſultu Archas illi ferentes auxilium, aut aliquod colloquium amoris ſecum habentes. Erant .n. illic apud Archas graues exortæ inimicitiæ inter Comitem Reymundum & Tankradum propter conuentionem ſolidorum & Byzantiorum, quæ ſibi idem Comes pro militari debebat obſequio, ſed minimè ſoluebat iuxta laborem & militum copiam, quam idem Tankradus procurabat ac ducebat. Ab ipſo deniq; die, quo Dux Godefridus ſe cum cæteris præpotentibus eò cõtulit, Tankradus ſæpius Comitem de conuentione ſua commonuit: ſed nihil in ſpe aliqua ſibi reſponſo, cum Duce

Stomachꝗ Principũ.

Reymundi & Tancradi ſimultas.

Digitized by Google

remanens, fideliter illi in omni militari ſubiectione conſtrictus, Comitem prorſus exfeſtucauit. Abhinc iniurias ſibi à Comite illatas vlciſcens, inſidijs omnibuſq; modis ſocijs & amicis eiuſdem Comitis nocere non parcebat. Comes igitur Reymundus, videns quia Dux Godefridus & Robertus Flandrenſis, cunctiq; qui cum eis erant, odium graue aduerſus ſe haberent, quòd eos falſa legatione ſeduxerat, auaritia corruptus, cœpit animum Ducis lenire blanditijs ſuis & aſtutia, qua doctus erat, & à puerili æuo imbutus. Sicq; ad extremum Tankradi omnem mitigauit iracundiam. Deinde equum magni precij formoſiq; corporis miſit Comes Duci, vt ſic perfectius animum eius placaret, ac ſecum his donis reuocaret ad aſſultum Archas: ſciens eum virum magnæ patientiæ & amoris: quo placato & reconciliato, cæteros in beneuolentia poſſe redire ad concordiam. Nouiſsimè autem Principes hinc inde, præter Tankradum, concordes effecti, pari aſſultu & obſidione circa præſidium Archas vim inferentes, à die, qua Dux illic deſcendit, curriculo quatuor hebdomadarum conſederunt.

Verſipelle ingenium.

¶ δῶρα θεοὺς πείθει καὶ αἰδοίους βασιλῆας.

Archas communibus viribus oppugnata.

CAPVT XXXVI.

Tædium obſidentium.

OMnibus tandem in aſſultu præſidij tædio affectis, & cauatione montis deficientibus, præ labore intolerabili & defenſione ab intus inæſtimabili, atq; inopia neceſſariorum vitæ, murmur creuit in populo Ducis & Roberti Flandrenſis, aſſerentibus cunctis, ſe illic vltrà in obſidione non poſſe perſiſtere, & hoc præſidium, vi & arte inſuperabile, vix per anni ſpacium capi, etiamſi tunc gladio famis queat expugnari. Vnde attentius inſtabant Duci omnes, parui & magni, quatenus caſtra ab obſidione amouerent, & viam, ſicut decreuerant, Ieruſalem inſiſterent, cuius deſiderio, & cauſa viſendi ſepulcrum Domini noſtri IESV Chriſti, à natalibus horis proceſſerant. E contrà Comes Reymundus omnibus modis & promiſsionibus meditatur, vt adhuc per aliquantum tempus ſecum mo-

Reymundi pertinacia

ram

Digitized by Google

ram facerent, donec aliqua vi vel arte arx & gentiles in ea concluſi caperentur, recenſens quomodo Anſelmus de Riburgis monte illic occiſus ceciderit, & quòd plures commilitones ſui ſint ab ijſdem Sarracenis alij morte alij plagis damnati ſæuiſsimis. Sed nequaqua à deſiderio & propoſito ſuo eos aliquo blanditiarum molimine vel promiſſione valens retinere. ſe ſuoſq; in eodem loco remanere affirmat, quo vſq; arx inimica in vltionem ſuorum attritorum ruina conſumeretur.

CAPVT XXXVII.

IN hac itaq; intentione Comite perſeuerante, & multa arte diſceſſionem confratrum auertente, quadam die Dux Godefridus, Robertus Flandrenſis, Tankradus etiam cum vniuerſis ſequacibus ſuis, igne caſtris ſuis immiſſo, profecti ſunt ab obſidione Archas, pluribus adiunctis ſibi de comitatu Reymundi, qui diutino tædio fatigati, inuiti apud Archas remorabantur, præcipuè ob deſiderium ſemper eundi Ieruſalem. Per duos .n. menſes & dimidium in circuitu præſidij Archas à principio cum ipſo Comite conſederant. Comes ergo videns, quòd poſt Ducem omnis tendebat populus, & ſua manus defluxerat, pauciq; ſecum eſſent in auxilio retenti, nolens volens ſimul ſecutus eſt Ducis veſtigia & cæterorum, & in terminos ciuitatis Tripolis, vel Triple, in littore maris ſitæ, cum cæteris ſuum applicuit comitatum. Vbi procul à ciuitate vniuerſi tabernacula ſua extenderunt, ne frugibus terræ, & vineis habitatorum vrbis, tantus noceret exercitus. Interceſſores enim & legati ab eadem vrbe ſæpius Archas ad præfatos Principes deſcenderant, plurima dona afferentes, & ampliora promittentes, ſi vrbi rebuſq; ſuis parcerent, & non huic facerent, ſicut Albariæ & Marræ alijſq; ciuitatibus. Hac de cauſa procul ab vrbe reſedit exercitus & omnis primatus, donec viderent, quo pacto & fœdere vel donorum oblatione placarentur, & inuicem amicitia firmarentur. Calamellos ibidem mellitos per camporũ planiciem

Principes ſoluunt obſidionem.

Reymundus cedit neceſsitati.

Caſtra Chriſtianorum in agro Tripol.

¶ Vide Tyrium lib. 7. cap. 21.

Digitized by Google

abundãter repertos, quos vocant (a) Zucra, ſuxit populus, illorum ſalubri ſucco lætatus, & vix ad ſaturitatem præ dulcedine expleri hoc guſtato valebant. Hoc .n. genus herbæ ſummo labore agricolarum per ſingulos excolitur annos. Deinde tempore meſsis maturum mortariolis indigenæ contundunt, ſuccum colatum in vaſis ſuis reponentes, quouſq; coagulatus indureſcat ſub ſpecie niuis vel ſalis albi. Quem raſum cum pane miſcentes, aut cum aqua terentes, pro pulmento ſumunt, & ſupra fauum mellis guſtantibus dulce ac ſalubre videtur. Aiunt quidam genus mellis eſſe, quod reperiens Ionathan, filius Saul regis, ſuper faciem terræ, inobœdiens guſtare præſumſit. His ergo calamellis melliti ſaporis populus in obſidione Albariæ, Marræ & Archas multum horrenda fame vexatus, eſt refocillatus.

Ionathan, Sauli F.

(a) Paul. Diac. hiſt. miſcell. li. 18. pag. 576. Sacchar, Arrian. περίπλ. pag. 20. μελι το καλαμινον, το λεγόμενον σάκχαρ.

CAPVT XXXVIII.

Satrapa Tripolit. tranſigit cum Chriſtianis.

PRæſes autem ciuitatis Triple glorioſæ atq; diuitioſæ, intelligens legiones fidelium ante muros & portas ciuitatis multo interuallo conſediſſe, ad primos exercitus, Godefridum Ducem, Robertum, Comitem Flandrenſem, Reymundum Comitem, Robertum Nortmanorum Principem, miſit, quatenus dona ab eo reciperent, & pacificè terram ſuam obtineret à facie ipſorum, tum etiam terram (b) Gybiloth & præſidium Archas. Tandem inito conſilio, Præſes in magna amicitia proceſsit ad tentoria Ducis. Et Principibus ſatisfaciens donis & verbis pacificis, ductorem viæ per montana iuxta littora maris, vbi loca ſemitarum perplexa & ignota erant, virum ætate ſenem conceſsit, qui eos à littore maris via reflexa per anguſtas fauces montis tam arcta ſemita duxit, vt vix homo poſt hominem, animal poſt animal incederet. Hic mons à montanis procera longitudine vſq; in mare porrigitur. In huius ſummitate

Sarracenus ſenex, exercitui viæ ductor attributus

Digitized by Google

tate turris, per portam quandam imminens, trans viam ædificata erat, cuius in habitaculo viri ſex conſiſtere poterant, quorum defenſione omnibus, qui ſub cœlo viuunt, via contradici poterat: ſed à facie exercitus, & præſidis Triple conductu, nemo tunc tranſeuntibus reſiſtebat. His faucibus arctis & difficilimis ſuperatis notitia ductoris & conuiatoris ſui Sarraceni, viam ad littora maris repetentes, ad ciuitatem Gybiloth, pro qua præſes vrbis Tripolis intercesserat, peruenerunt. Qua relicta iuxta promiſsionem ſuam ne ei exercitus noceret, peracto tantùm ab hac milliari, ſuper flumen cuiuſdam dulcis aquæ pernoctauerunt. Vbi & ſequenti die remanſerunt, operientes debile vulgus, præ laſsitudine viæ per auia & ſcopuloſa fatigatum.

(b) Brocardo Gible eſt veteribus Biblus. Vide Tyrium lib. 11. cap. 9.

CAPVT XXXIX.

DEhinc tertia die caſtra amouentes, & viam rurſus in littore maris continuantes, in ſemitam cuiuſdam môtis miræ & inauditæ anguſtiæ referuntur. Quæ repentina imbrium, in præceps ruentium, inundatione & cauatione extitiſſe perhibetur: & per hanc iter eſſe illuc tranſeuntium. Hic itaq; mons tam vicinis & creberrimis maris vndis tunditur, vt non à dextris vel ſiniſtris liceat vllo modo declinare, ne fortè in offenſione habeat quiſpiam in profundum maris cadere promtum. Hoc anguſtiarum itinere finito, & rurſus quodam turris præſidio, vt præfatæ turris, inexpugnabili per Alpes tranſito, quod vtrunq; vacuum omni defenſione remanſerat timore à Deo, non ab homine, Sarracenis cuſtodibus incuſſo, ad veſperam applicuerunt iuxta vrbem Baurim vel * Baruth hoſpitati, ſemper comite Sarraceno conuiatore præcedente, ac eos ducente. Incolæ autem Baurim cognoſcentes aduentum Chriſtianorum, & iam exercitum per campos ciuitatis hoſpitatum, munera acceptabilia cum verbis pacificis miſerunt

Semita de imbribus.

* Veteribus eſt Berythus. Vide Tyrium li. 11. ca. 13. Arnold. Lubec. lib. 5. cap. 3.

Digitized by Google

Oppidanorũ ad Chriſtianos legatio. ſerunt prædictis Principibus in hunc modum: Precamur, vt arbores, vites ac ſata noſtra non vaſtantes, pacificè tranſeatis: & ſi propoſitum veſtrum capiendi Ieruſalem proſperante fortuna adimpleueritis, vobis cum omnibus rebus noſtris ſerrituri ſumus. His precibus & promiſsionibus doniſq; incolarum Baurim præfati Principes placati, ſurrexerunt cum vniuerſo exercitu Chriſtianorum, & rurſum in littore maris viam inſiſtunt per eaſdẽ fauces & aſperitates ſcopulorũ, qui procellis maris ſemper illiduntur.

CAPVT XL.

*Quæ & Sidon, vt paulò pòſt, & infrà li. 10. cap. 3.

Tarenta, preſteres ſerpentes.

Sarracenorum ex vrbe eruptio.

DE quibus egreſsi, in planiciem, quæ vrbẽ, *Sagitta nomine, continet, deſcenderunt, vbi ſuper ripam cuiuſdã dulcis fluuij hoſpitio remanſerunt. Illic plurimos aceruos lapidũ repererunt, inter quos infinita manus debilis & pauperis vulgi dum feſſa quieſceret & accubaret, à ſerpentibus, quos vocant Tarenta, q̃dã percuſsi, interierunt tumore, & præ intolerabili ſiti inaudita inflatione membris eorũ turgentibus. Ibi quoq; Sarraceni in virtute ſua confidentes, & ab vrbe Sidone exeuntes, laceſſere præſumebant exercitũ, cæſis peregrinis, in vrbis huius regione victum & neceſſaria quærẽtibus. Sed ab equitibus Chriſtianis grauiter repreſsi, quidam armis, aliqui ſpem ſalutis ab armis inter vndas æſtimantes, ſubmerſi ſunt, ac ſuffocati fluctibus perierunt. Hanc itaq; ciuitatem ꝓcul dubio in vltionem ſuorum Chriſtiani obſidione compreſsiſſent: ſed deſiderio eundi Ieruſalem auerſi ſunt. Hac in regione Sidonis dum plures à prædictis & ignitis ſerpentibus periclitarentur, & gemitus planctuſq; magnus ſuper pereuntibus haberetur, medicinã hanc ab indigenis edocti ſunt, vt omnis à ſerpentibus percuſſus nobiliorem ac præpotentem exercitus adiret: quia dextera manu illius aculei vulnere tacto ac circumplexo, non vltra venenum per membra diffuſum nocere videri. Similiter & aliam edocti ſunt medicinam, vt vir percuſſus ſine mora coiret cum muliere, cum viro mulier: & ſic ab omni

Remedium contra ſerpentes.

omni tumore veneni liberari vtrunq;. Didicit etiam populus Chriſtianus ab incolis, quatenus lapides ad inuicem aſsiduis ictibus manu quaterent, vel in clypeis crebra percuſsione ſonitum facerent, & ſic à ſerpentibus, hoc ſonitu & ſtrepitu exterritis, ſecurè ſocij dormire valerent. Altera deinde luceſcente die, quidam confrater Chriſtianorum, vir & miles nobili editus parentela, VValterus nomine, de Verna caſtello, aſſumtis quibuſdam complicibus ſuis, de comitatu in montana profectus eſt. Vbi ingentes prædarum contraxit copias, quas armigeris & aliquibus ex ſocijs commiſſas miſit ad exercitum, ipſe verò ampliores explorare vndiq; in loco montibus ſepto concupiuit, per arctum & difficilem aditum ad nimia armenta & res Sarracenorum ingreſſus. Vbi ab eis circumuentus, latet in hodiernum diem, quo fine perierit.

VValterꝰ de Verna è barbaris prædam agit.

Ab ijſdem interceptꝰ

CAPVT XLI.

PRincipes autem prædicti, & omnis comitatus eorum, ignorantes cur miles egregius vltra terminum faceret moras, adhuc tertia die in regione vrbis Sidonis remanſerunt, ſi fortè miles honorificus redierit à montanis, vel aliquid de eius aduentu intelligerent. Sed minimè eo in prima nec in altera luce reperto, a ſtatione vrbis migrauerunt. Ab hinc ergo camporum planiciem habentes vſq; Tyrum, quam nunc Sur vocant, cum præductore ſuo deſcenderunt, caſtris illic per agrorum planiciem ad hoſpitandum collocatis. Manat .n. illic fons, murato & arcuato opere ſic exaltatus, vt impetu & abundantia aquarum riuum in origine ſua tantum procreet, vt omnis exercitus illum exhaurire nequiret. Sequenti verò die Sur relicta, ad ciuitatem, Ptolemaidem nomine, quam nunc moderni Accaron vocant, eo quòd ſit vrbs Dei Accaron, ventũ eſt. Quam ad dextram in littore maris relinquentes, ſuper flumen dulcis ſaporis, quod ibidẽ mari influit, biduo pernoctauerunt. Illic duæ diuiduntur viæ, vna quæ ducit per Damaſcum & fluuium Iordanis à ſiniſtris in Ieruſalem, altera

Tyrus hodie Sur.

Fons riuũ ſcatens.

¶ Tyrius li. 7. ca. 22

Ptolemais.

Digitized by Google

altera quæ à dextris iuxta littus prædicti maris continuatur in Ieruſalem. Vnde quia inter quinquaginta millia virorum vix viginti millia in bello valentium reperiri poterant, conſilium inierunt, vt per Damaſcum nequaquam tranſirent, propter copiam Turcorum, qui Damaſcum inhabitabant, & propter apertam illic camporum planiciem, vbi eis in omni latere ſpacioſum videbatur ab hoſtibus incurſari. Quare inter mare & montana in littore viam inſiſtentes, vbi fiducialiter tranſire poterant, protecti mari à dextris, & à montium altitudine incommeabili, ciuitatem * Cayphas, dictam à Caypha, quondam Principe ſacerdotum, prætericrunt, eademq; die in terminis Cæſareæ, quam quondam vrbem, turrim Stratonis dictam, Herodes poſtea in honorem Cæſaris reædificatam, Cæſaream appellauit, caſtra metati hoſpitio remanſerunt. Ibidem ad radicem montis fons manat, qui ibidem vrbi influit per camporum apertam planiciem, vbi Dux Godefridus & Robertus Flandrenſis, poſitis tentorijs, hoſpitati ſunt. Comes verò Reymundus, Robertus, Nortmanorum Princeps, poſt illos interpoſita eiuſdem fluminis ampliſsima palude, procul abhinc in eodem flumine caſtra poſuerunt. Per quatuor quippe dies ibidem commorantes, ſabbatum ſanctum Pentecoſtes, ipſumq; diem aduentus Spiritus ſancti deuotiſsimè celebrauerunt.

Damaſcꝰ Turcorum ditionis.

*Roberto Monacho li. 7. Carphas

Cæſarea.

CAPVT XLII.

HAs itaq; vrbes præfatas prætereuntes intactas, ſecunda, tertia & quarta feria in terminis & ſpacioſa planicie prænominatæ Ceſareæ Cornelij in regione Palæſtinorum iter ſuum continuantes, quinta feria ad fluuium ciuitatis Rama vel Rames caſtra applicuerunt, & in crepidine aluei eiuſdem fluuij tentoria ponentes, pernoctare decreuerunt. Robertus verò Flandrenſis & Gaſtus, militaris homo de Bordeiz, aſſumtis quingentis ſocijs tironibus, à ſocietate præmiſsi, ad portas & explorandos muros præceſſerunt. Quas apertas & reſeratas ſubierunt, neminem

Rama quæ & Rames.

¶ De hac Tyrius li. 10. cap. 16 vbi Ramulam vocat.

Digitized by Google

neminem in vrbe reperientes, quòd audita tribulatione & infortunio gentilium in circuitu & captione Antiochiæ, vniuerſi ciues per montana & deſerta loca fugientes à facie Chriſtianorum, cum pueris, vxoribus, armentis & gazis ſuis ſe abſconderunt. Sic ciuitatem Rames ciuibus & armis vacuam inuenientes, feſtinatò nuncium miſerunt ad populum catholicum, qui caſtra metatus erat in ripa fluminis, vt vniuerſos accerſeret ad intrandam & poſſidendam vrbem, artuſq; recreandos, quos magnis & longis afflixerant laboribus. Quod peregrini audientes, ad vrbem ſine mora profecti ſunt, & in ea per tres dies requiem ſibi fecerunt, vino & oleo plurimoq; reperto frumento refocillati. Epiſcopum etiam illic quendam Robertum conſtituerunt, Chriſtianos incolas in ea relinquentes, qui terras colerent & iuſticias facerent, agrorum vinearumq; fructus redderent.

Deſerta ab incolis occupatur à Chriſtianis.

Epiſcopus ibi conſtitus.

CAPVT XLIII.

QVarta verò dehinc exorta luce, pariter peregrini procedentes, viam inſiſtunt, relicta ciuitate Rames, qui vſq; ad locum, quo hæc montana incipiunt, quæ vrbem Ieruſalem in medio ſitam vndiq; circumſtant, proficiſci ſtatuerunt. Sed in loco illo penuria aquæ nimia reperta eſt. Vnde ad caſtellum Emmaus trans tria milliaria, ciſternis & irriguis fontibus compertis ex relatione conuiatoris & ductoris ſui Sarraceni, plurima manus armigerorum trans miſſa eſt, qui non ſolùm aquarum copiam, verùm etiam pabula equorum attulêre plurima. Ibidem eclipſis Lunæ, quæ XV. erat, in ipſa nocte facta eſt, ita vt ex toto à claritate ſua deficeret, & in ſanguineum colorem tota vſq; in medium noctis commutata, omnibus id perſpicientibus timorem non modicum afferret, niſi à quibuſdam, quibus patebat aſtrorum notitia, hoc ſolamen redderetur. Dicebant .n. hoc portentum non malum omen Chriſtianis eſſe affuturum, ſed Lunæ defectionem, ſanguineamq; eius obſcuritatem, interitum Sarracenorū procul dubio oſtendere.

Emmaus.

¶ Vide Tyr. li. 7. cap. 24.

Eclipſis Lunæ.

De eadem prognoſticon aſtrologicum.

Digitized by Google

dere. Solis verò eclipſin noxium eſſe Chriſtianorum portentum affirmabant.

CAPVT XLIIII.

Bethlehemitæ implorant opem Godefridi.

HOſpitatis deniq; Chriſtianis in eodem loco iuxta montana Ieruſalem cum vniuerſo exercitu, iam die aduesperaſcente, legatio catholicorum incolarum vrbis Bethlehem Duci Godefrido innotuit, & præcipuè illorum, quos Sarraceni ſuſpectos traditionis in aduentu Chriſtianorum ab Ieruſalem eiecerant, minas mortis adhuc inferentes, quatenus in nomine Domini IESV Chriſti ſine aliqua retardatione eis ad ſubueniendum, viam maturarent. Gentiles .n. ex omni plaga regni Babyloniæ, audito aduentu Chriſtianorum, confluebant in Ieruſalem, ad defenſionem vrbis & occiſionem eorum. Dux verò audita legatione cum precibus, compertoq; Chriſtianorum periculo, in eadem nocte centum circiter equites loricatos, de caſtris & comitatu ſuo electos, præmiſit ad ſubueniendum deſolatis & congregatis Chriſti fidelibus in Bethlehem. Qui iuxta imperium Chriſtiani Ducis equis inſidentes, cum feſtinatione ſex milliaribus per totam noctem ſuperatis, in primo diei ortu in Bethlehem peruenerunt. Ciues verò Chriſtiani cognito eorum aduentu, cum hymnis & laudibus & aſperſione ſanctificati fontis obuiam procedentes, lætanter eoſdem equites Chriſtianorum ſuſceperunt, oculos & manus eorum deoſculantes, & hæc ad illos referentes: Deo gratias, quia temporibus noſtris nunc ea videmus, quæ nobis ſemper erant in deſiderio, videlicet vos Chriſtianos confratres ad excuſſionem iugi ſeruitutis noſtræ adeſſe, & ad loca ſancta Ieruſalem inſtauranda, & ad auferendos gentilium ritus eorumq; imundicias à loco ſancto.

Excipiunt cum gratulatione auxiliarios equites.

CAPVT XLV.

VIx à caſtris præmiſſi equites proceſſerant, & ecce fama ad aures primorum vniuerſiq; exercitus eſt perlata, legationem Duci à Bethlehem eſſe allatam. Qua de cauſa

vix

vix medium noctis proceſsit, & continuò omnes puſilli & magni, caſtra ſuſtulerunt, per anguſtias viarum arctaſq; fauces collium arctam viam inſiſtentes. Abinde præire & iter maturare quiq; feruebant equites, ne in arctis ſemitarum faucibus multitudine peditum inundante, magnum fieret equitibus impedimentum. Maturabant ſiquidem magni & parui iter ſub pari intentione in Ieruſalem. Cum quibus præmiſsi milites, à Bethlehem reuertentes, in via aſſociati ſunt, cùm primùm Solis calore matutini rores in gramine ſolent exiccari. Gaſtus de ciuitate Berdeiz cum XXX. viris, gnaris cettaminis & inſidiarum, clàm ſubtractus ab exercitu, ſicut erat prouidus, ſciens vires appropinquantium peregrinorum adhuc latere ciues & milites Ieruſalem, per confinia eiuſdem vrbis cum ſuis frena laxat, prædas vndiq; contrahit & abducit. Sed comperta illius audacia, à ciuibus & Sarracenis militibus præda excuſſa eſt, Gaſtum verò ſocioſq; eius vſq; ad aſcenſum rupis cuiuſdam inſecuti ſunt. Ab eadem autem rupe Tankrado deſcendenti ex aduerſo, qui & ipſe exercitum præceſsit, cauſa quærendi neceſſaria, idem Gaſtus obuiam factus eſt. Qui Sarracenorum ab vrbe egreſsionem, & prædæ ſuæ excuſsionem manifeſtans, ad inſectandos eoſdem hoſtes ipſius Tankradi animum vehementer accendit. Vnde ambo admixtis ſociorum copijs, fortiter in terga aduerſariorum equos laxant, vſq; ad portam vrbis Ieruſalem eos in fugam remittentes, prædam verò retinentes, ad ſubſequentem Chriſtianorum exercitum perduxerunt. Viſis autem prædarum gregibus, ac reuerſis fratribus, requirunt vniuerſi, vnde has prædarum copias abduxerint. Illi eas à campo Ieruſalem rapuiſſe & abduxiſſe profeſsi ſunt. Ieruſalem verò nominari audientes, omnes præ lætitia in fletum lachrymarum fluxerunt, eo quòd tam vicini eſſent loco ſancto deſideratæ vrbis, pro quo tot labores, tot pericula, tot mortis genera perpeſsi ſunt. Mox pro auditæ vrbis deſiderio, & amore videndi ſanctam ciuitatem, obliti laborem ſuamq; fatigationẽ, amplius quàm ſolebant, iter maturãt.

Alacritas peregrinatorum eundi Hieroſolymã.

Equites auxiliarij redeũt ad exercitũ.

Gaſtus de Berdeiz.

Tancradus.

Agunt ambo prædam ex agro Hieroſol.

Redintegrant exercitus alacritatem.

Numerus peregrinatorum ſuperſtitum. Nec mora vlla intermiſſa eſt, quo vſq; ante muros Ieruſalem in laudibus hymnorumq; vociferatione præ gaudio lacrymantes, ſexaginta circiter millia vtriuſq; ſexus conſtiterunt.

¶ Tyrius tantum 40000. nominauit.

CAPVT XLVI.

HIs itaq; in locis Chriſtianiſsimo exercitu in varijs ſignis & armis collato, portæ vrbis à militibus regis Babyloniæ clauſæ ſunt, turris Dauid ſatellitio armato munita, & vniuerſi ciues in mœnibus ad prohibendum & reſiſtendum populo catholico diffuſi ſunt. *Rex Babylō. ex amico hoſtis.* Ruperat. n. Rex Babyloniæ fœdus, quod legati eius, Antiochiam miſsi, cum Chriſtianis Principibus pepigerant, nihil cauſæ aduerſus eos habens, præter quam quòd Reymundus Comes Tortoſam ciuitatem apprehendit, & præſidium Archas plurimis diebus obſedit. *¶ Vide Vrſpergenſem.* Chriſtiani verò videntes Regis militiam, vrbis munitionem, gentilium contradictionem, muros in circuitu locata obſidione, vallant, Ducemq; Godefridum, quia erat potens conſilijs & viribus cum Teutonicis, bello ferocifsimis, in latere turris Dauid, vbi maior vis defenſionis redundabat, ordinant, & vnâ cum eo Tankradum Comitem & Reymundum cum duobus Epiſcopis Italiæ ante ianuam eiuſdem turris cum ſuo comitatu ſedere decreuerunt. *Obſidio Hieroſolymæ.* *Germani bello ferociſsimi.* *¶ Suprà li. 4. ca. 52.* Deinde Robertus Flandrenſis, & Hugo grandæuus de S. Paulo cum ſuis ſodalibus, ad obſidendos muros ciuitatis in decliui parte camporum ſedere delegerunt. *Ordo tendentium procerum.* Robertus verò, Nortmanorum princeps, & Comes Britanus, iuxta muros, vbi eſt oratorium protomartyris Stephani, in ordine ſociorum tabernacula extenderunt. *Robertus Nortman.* Comes Reinboldus de ciuitate Oringis, Lodevvicus de ✻ Monzun, Cuno de monte acuto, filiuſq; eius Lambertus, Gaſtus de Bordeiz, Gerhardus de Roſſelon, Baldevvinus de Burg, Thomas de Feria caſtro, vndiq; in circuitu vrbis conſederunt. *Reinboldus Orengianus.* Reymundus verò Comes, videns quia aliâs poſſet proficere, caſtra ſua ab obſidione portarum turris Dauid ſuſtulit, relictis quibuſdam ſocijs ad cuſtodiam portarum; *Reymundus Sanctægid.*

Digitized by Google

tarum: & ſuper montem Sion fixis tentorijs, vrbem obſidere profectus eſt. Hac itaq; in circuitu obſidione locata à primoribus Gallorum, exploratiſq; locis, ne quid vacuum aut opportunum pateret inſidijs, ad montem oliueti ventum eſt. Vbi etiam virorum fortium cuſtodiam poſuerunt, ne aliquis aſſultus ab hac parte fieret ex improuiſo, & gentilium inſidiæ, per iuga deſcendentium, Chriſtianos incautos deciperent. Vallis verò Ioſaphat, ſuper quam erat vrbs, & eius imminebant ædificia, remanſit inobſeſſa propter locorum difficultatem & vallium profunditatem. Erant tamen illic nocte & die aſsiduæ vigiliæ & cuſtodiæ Chriſtianorum. *Vallis Ioſaphat.*

CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER SEXTVS.

Argumenta Capitum.

I. Prima die congreſsionis diuerſi variè affliguntur.
II. Conſilium primorum, quomodo ciuitas capi poſsit.
III. De inſtrumentis vincendæ vrbi appoſitis.
IIII. Quidam è populo, dum victum longius quærerent, mortem incurrunt.
V. Vbi vnus gentilium illuſtris, & duo nobiles Chriſtianorum trucidantur.
VI. Quando obſeſſa ſit vrbs, & de raritate potus.
VII. Conſilium incluſi cuiuſdam ſuper negocio incepto.
VIII. De indicta proceſsione, & quæ tunc geſta ſint.

Digitized by Google

IX. Machinis murò applicitis, ingenia partium inter ſe confligunt.

X. Arietem muros perforantem obſeſsi diſsipare moliuntur.

XI. Qui vndiq; machinæ præſint, diſponuntur.

XII. Quanta inſtantia ciues à machinis forinſecus fatigentur.

XIII. Vbi portæ, quæ Babylonicis nuncijs peruiæ erant, cuſtodiæ deputantur.

XIIII. De duobus Regis Babyloniæ nuncijs diuerſo mortis genere pereuntibus.

XV. De inſtrumentis profanorum contra machinas fidelium.

XVI. De crucifixo, cui perfidorum inſania nocere non potuit.

XVII. Item de diuerſis perfidorum machinis.

XVIII. Vbi ignis aceto ſopitur, & catena gentilium vi extorquetur.

XIX. Qui ſanctam ciuitatem obtinuerint primi.

XX. De diffugio & interitu perditorum.

XXI. Quid factũ ſit, per portas toto irrũpente populo.

XXII. De ciſterna regij palatij.

XXIII. Item de generali cæde ciuium & direptione templi Domini.

XXIIII. Relatio de templo Domini.

XXV. De oratorijs ſanctæ ciuitatis, & quàm deuotè Dux ſepulcrum Domini viſitauerit.

Digitized by Google

XXVI. Viſio cuiuſdam de Duce.
XXVII. Interpretatio ſomnij.
XXVIII. De auaritia Reymundi & Tankradi, & de nece quorundam gentilium.
XXIX. Vbi conſilio maiorum ira Tankradi ſedatur.
XXX. Internecio ſuperſtitum gentilium.
XXXI. De anteriore Turcorum dominio in vrbe Ieruſalem.
XXXII. Quomodo Turci eliminati ſint, & de mendoſa Babylonici Regis promiſsione.
XXXIII. Promotio glorioſi Ducis in Ieruſalem.
XXXIIII. Somnium cuiuſdam militis de Duce.
XXXV. Solutio ſomnij.
XXXVI. Item viſio cuiuſdam Aquenſis Clerici de Duce.
XXXVII. Explanatio viſionis.
XXXVIII. Qualiter inuenta ſit portio ligni ſalutaris.
XXXIX. De obitu Patriarchæ Hieroſolymitani.
XL. De clericis & campanarum ſignis apud Dominicum ſepulcrum inſtitutis.
XLI. Quomodo Dux copijs hoſtium occurrerit.
XLII. Populus à præda gentiliũ præmonitus abſtinet.
XLIII. Præfecto gentili Dux exponit, cur populus pergat ad prælium.
XLIIII. Plebs Chriſtianorum cruce ſignata in occurſum pergit armatis.

Digitized by Google

XLV. Qualiter fuerit eorum acies ordinata.
XLVI. Poſt altera diſcrimina pars inimica diffugit.
XLVII. De nece & ſpolijs occiſorum.
XLVIII. Populus rapinis inhians ſternitur, manus continens ſuperior efficitur.
XLIX. Item de nece perditorum.
L. Quando prælium hoc commiſſum ſit, & de ibidem geſtis.
LI. Comes Reymundus Aſcalonem & Sūr contra Chriſtianos conſilio ſuo obfirmat.
LII. Dux & Comes Reymundus pacificantur.
LIII. Principibus repatriare cupientibus Dux valedicit, & ciues Sur Duci confœderantur.
LIIII. De cæteris fidelibus repatriantibus.
LV Boëmundus Laodiceam, Chriſtianorum vrbem, obſedit.
LVI. Epiſcopus Piſanus redeuntes peregrinos humiliter ſalutat.
LVII. Mutua collocutio Epiſcopi & peregrinorum.
LVIII. Boëmundus, nolens obſidionem ſoluere, deſeritur ab omnibus.
LIX. Armati fideles Laodiceam peruenientes, Boëmundum fugiſſe reperiunt.
LX. Boëmundus Laodicenſibus reconciliatur, & quibuſdam alijs.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT I.

Sancta autem ciuitate ſic vndiq; vallata, quinto die obſidionis ex conſilio & iuſsione prædictorum Principum, loricis & galeis Chriſtiani induti, facta ſcutorum teſtudine, muros & mœnia ſunt aggreſsi, viros Sarracenos fortiter bello laceſſentes in iaculis ſaxorum, fundis & ſagittis, trans muros volantibus, ab intus & de foris per longum diei ſpacium dimicantes. Multi ex fidelibus ſauciati, & lapidibus quaſſati attritiq; ſunt: quidam ſagittarum infixione oculos amiſerunt. Sed primorum nullus, Deo donante, illa die percuſſus eſt. Chriſtiani moleſtè ferentes populi contritionem, labori & bello amplius incumbebant, & muros exteriores, quos Barbicanas vocant, validè impugnantes, ferreis malleis & ligonibus partim ſciderunt. Sed tamen non multum hac die profecerunt.

Oppugnatio Hieroſolymæ.

Chriſtiani læſi.

Barbicanæ.

CAPVT II.

Sedato tandem hoc belli turbine, videns Dux & primi exercitus, quòd vrbs armis & aſſultu foret inſuperabilis, in caſtra ab aſſultu ſunt relati, communi conſilio vſi, quia niſi ingenijs machinæ & mangenarum vrbs acquiratur, nunquam aliqua vi armorum poſsit ſuperari. Quod omnibus vtile viſum eſt conſilium, machinas & mangenas arieteſq; fabricari. Sed deficiebat materia lignorum, quorum in illis regionibus magna eſt penuria. Ad hæc quidam frater conchriſtianus, natione Syrus, peregrinis locum indicat, vbi ligna ad conſtruendas machinas poſſent reperiri, videlicet in quibuſdam montibus verſus plagam Arabiæ. Reuelato autem loco lignorum, Robertus Flandrenſis, Robertus Nortmanorum Dominus, Gerhardus quoq; de Kereſi, aſſumta manu equitum & peditum, trans quatuor milliaria profecti ſunt. Vbi ligna inuenta tergis camelorum imponentes, ad ſedem ſociorum reuerſi ſunt ſine damno.

Principes conſultãt de machinis.

Syrus Chriſtianus materiæ index.

Digitized by Google

CAPVT III.

Aries & machinæ quatuor hebdoma. cõſtructæ.

CRaſtina verò luce primùm terris immiſſa, vniuerſi artifices operi machinæ mangenarum & arietis inſtant, alij ſecuribus alij terebellis, quo vſq; ſub ſpacio quatuor hebdomadarum opus machinæ arietis & mangenarum ad vnguem perductũ eſt ante turrim Dauid, in aſpectu omnium, qui in eodem præſidio morrabantur. Deinde moniti ſunt iuuenes, ſenes, pueri, puellæ ac mulieres, vt conuenirent in vallem Bethlehem, omnes virgulta in mulis ac aſinis aut humeris ſuis allaturi, de quibus crates triplices contexerentur, ex quibus machina veſtita Sarracenorum parui penderet iacula. Quod & actum eſt, vimina & virgulta plurima allata ſunt, quibus crates conſertæ, corijs equinis & taurinis ac camelorum opertæ ſunt, ne facilè hoſtili incendio machina cremaretur.

CAPVT IIII.

Chriſtiani prædas agentes cæduntur.

INterea in hac mora longæ obſidionis, & prolixa operoſaq; machinarum ſtructura, compulit quoſdam indigentia rerum neceſſariarũ ab exercitu ſurgere, & victum quærere. Sed dum caſu in finitimas oras Rames, prænominatæ vrbis, inciderent, prædas comportarent, greges cogerent, ab inſidijs Sarracenorum, qui ab Aſcalone, ciuitate Regis Babyloniæ, deſcenderant, attriti ſunt, & præda retenta eſt. Giſelbertus de Treua & Achar de Montinerla, fortes Chriſtianorum Duces, & viri nobiles, illic poſt plurimum certaminis detruncati corruerunt. Reliqui verò ex ſocijs eorum in fugam conuerſi, per montana viam accelerabant in Ieruſalem. Ad hæc Baldevvinus de Burg, ad idem negocium contrahendi eſcas cum Thoma de Feria caſtro, aſſumta manu equitum, progreſſus, obuiam fugitiuis & diſturbatis fratribus factus eſt. Qui rem & caſum illorum intelligens, conſolatus eſt vniuerſos, vt redirent ſecum in vltionem ſuarum calumniarum. Continuò peregrini, conſolatione virorum fortium reſpirantes, reuerſi ſunt vnanimiter

Balduinꝰ de Burg. Thomas de Feria.

Digitized by Google

nimiter & recenter in perſecutionem inimicorum, & cum eis diu prælia conſerentes, hinc & hinc plures occiſi ac vulnerati ſunt. Baldevvinus de Burg aduerſo telo in pectore vulneratus eſt.

CAPVT V.

TAndem Chriſtiani inualeſcentes, & Sarracenos in fugam cogentes, quendam eorum militem nobiliſsimū, virum calua fronte, ſtatura procerum, grandæuum ac corpulentum captum tenuerunt. *Sarraceni primarij captiuitas* Quem Ieruſalem abducentes, in prædicti Baldevvini tentorio in compedibus religauerunt. Sed is nobiliter in throno Baldevvini reſedit, quod oſtro precioſiſsimo opertum erat. *Mirum factum.* Videntes autem Chriſtiani Principes, quia vir prudens & nobilis & ſtrenuus idem foret Sarracenus, de vita & moribus eius ſæpius inquirentes ac diſputantes, ad Chriſtianitatis fidem eum vocare conabantur. Sed modis omnibus huic profeſsioni abrenuncians, ante turrim Dauid productus, ad terrendos arcis cuſtodes in conſpectu omnium ab armigero Baldevvini decollatus eſt. *Suppliciū.* Præfati verò Principes, Giſelbertus & Achar, inſidijs gentilium trucidati, ad locum obſidionis in magna lamentatione referuntur. Quibus Chriſtiani ſacerdotes catholicas exequias exhibentes, in ſepulcro Chriſtianorū confratrum, quod erat extra ciuitatem, oſſa eorum poſuerunt.

CAPVT VI.

OBſeſſa eſt autem ciuitas ſancta, & mater noſtra Ieruſalem, quā adulterini filij inuaſerunt, & legitimis filijs negauerunt, tertia feria in ſecunda hebdomada menſis Iulij, qui calore & Solis ardore intolerabilis habetur, & præcipuè in his orientalibus plagis, vbi etiam non ſolùm riui deficiunt aquarum, ſed & fontes viui & modici ſolùm trans tria milliaria reperiuntur. *Tempus inchoatæ obſidionis.* Hoc Solis ortu flagrantiſsimi, hoc defectu aquarū intolerabili, & ariditate inæſtimabili Chriſtianorum populus in obſidione hac grauiter vexatus eſt. *Chriſtiani æſtu & ſiti conflictati.*

eſt. Quorum ſocij ad hauriendos & inueſtigandos fontes cùm ſparſim mitterentur, interdum incolumes hauſto fonte redibant, interdum amputatis capitibus inſidijs gentilium periclitabantur. Aquam verò turbidam & lutulentam factam in contentione multitudinis haurientiũ, cum lubricis vermibus hirudinum in follibus caprinis afferebant. De qua, quantum os cuiuſq; à foramine anguſto pellis capere poterat, licet vetus & putrida fuerit, aut de fœdis ſumta paludibus, vel antiquis ciſternis, duobus nummis vendebatur. Plurimi autem inertis vulgi, qui ſitis intolerantia arctabantur, dum ſic licentiam bibendi acciperent, lubricos vermes & aquatiles deglutiebant, & ſic tumefacto gutture aut ventre extinguebantur. Tantùm de monte Sion riuulus perexiguus manat, cuius ſubterraneus ductus à palatio Solomonis eſt iactu ſagittæ, vſq; ad eum locum, quo ædificium in modum clauſtri muratum & quadratum habetur, cuius in medium per noctem riuulus congregatus adunatur, de quo in die ciues vtuntur & animalia adaquantur.

Riuulus Sionis.

CAPVT VII.

EX hoc creberrimo hauſtu exercitus refocillabatur, licet hac parte in obſeſſa ſæpius ciues haurientibus iacula intorquerent, & à ſtillicidio hoc prorſus Chriſtianos abſterrere laborarent. Vuarum copia viniq; affluentia primoribus ſemper abundabat, & precium habentibus: egenis verò, rebus exhauſtis, etiam aquæ, vt audiſtis, nimia erat defectio. Vnde hac ſitis peſtilentia ingraueſcente, populoq; catholico diu in obſidione laborante, viſum eſt primatibus populi ex conſilio Epiſcoporum & cleri, qui aderant, vt conſulerent quendam virum Dei, qui erat in antiqua turri proceræ altitudinis in monte oliuarum ſolitarius, quid agerent, quid primùm inſiſterent, reuelantes ei, quanto deſiderio ad ingrediendam vrbem, & ſepulcrum Domini videndum, æſtuarent, & quanta in via pro hac fide & voto pericula ſuſtinuiſſent. Vir autem Dei audita eorum inten-

Diſpar obſidentium conditio.

Eremita ab afflictis conſultus.

Digitized by Google

intentione & deſiderio, conſilium protulit, quatenus primùm in afflictione ieiuniorum & continuatione orationũ deuotè inſiſterent, & poſt hæc muris & Sarracenis Deo auxiliante tutius inferrent aſſultus.

CAPVT VIII.

IAm ex viri Dei conſilio ab Epiſcopis & clero triduanum indicitur ieiunium, & ſexta feria proceſsionem vniuerſi Chriſtiani circa vrbem facientes, deinde ad montem oliueti venientes, in loco, vbi Dominus IESVS cœlos aſcendit, ac deinde procedentes alio in loco, vbi diſcipulos ſuos orare docuit, in omni deuotione & humilitate conſtiterũt. Illic in eodem loco montis Petrus eremita & Arnolfus de (a) Rohes caſtello Flandriæ, Clericus magnæ ſcientiæ & facundiæ, ad populum ſermonem facientes, plurimam diſcordiam, quæ inter peregrinos de diuerſis cauſis excreuerat, extinxerunt. Diſſenſionem verò, quæ inter Comitem Reymundum & Tankradum diu inualuit, propter conuentionem ſolidorum, quos ei iniuſtè Comes negauerat, ex admonitione ſpirituali ambobus Principibus compunctis, concordi amore placauerunt. Placatis autem his, & in concordiam cum alijs multis Chriſtianis confratribus reductis, tota illa Chriſtianorum proceſsio à loco prædicti montis olineti deſcendens, ad proximum montem Sion in eccleſiam ſanctæ Dei genitricis collata eſt. Vbi Clerici albis induti, & reliquias ſanctorum cum reuerentia ſumentes, complures idonei laici à ſagittis Sarracenorum, qui in mœnibus vrbis obſeruabant tranſeuntes, percuſsi ſunt. Eſt autem ciuitas proxima huic eccleſiæ Sion quantum iactus habet ſagittæ. Hoc autem in loco ad ſuſcitandam iram Chriſtianorum, in deriſum etiam & opprobrium, cruces fixerunt, ſuper quas aut ſpuebant, aut in oculis omnium mingere non abhorrebant.

Supplicatiões Chriſtianorum

Petrus eremita.

Reymundus & Tancradus reconciliantur.

Sarracenorum in Chriſtianos iniuria.

Ludibria.

(a) De huius Arnolfi ingenio aliter, & penè ſatyricè, Tyrius lib. 7. cap. 18. & alibi. Idem lib. 11. cap. 5. cognomentum ei apponit Mala corona.

Digitized by Google

CAPVT IX.

Machinæ aptatæ, mænibuſq; admotæ. DEhinc ieiunio cum proceſsione ſancta & letania orationeq; finita, cœlum iam tenebris operientibus, noctis in ſilentio deportata eſt machina per partes, & vniuerſa ſtrues mangenarum, ad ipſum locum ciuitatis, vbi ſitum eſt oratorium S. Stephani protomartyris verſus vallem Ioſaphat, in die ſabbati collocatis tabernaculis in circuitu machinæ, ab hac ſtatione ſublatis. Vbi machina & omnia inſtrumenta mangenarum & arietis ad vnguem fabricata ſunt. Verùm ex conſilio maiorum inſtrumenta trium mangenarum ordinata eriguntur, quarum priori aſſultu & impetu Chriſtiani Sarracenos ciues à muris & mœnibus arcentes abſterrerent, & muralia repentino iactu, ſilicis quoq; tactu, perſtringere valerent. *Sarraceni pugnantibus fruſtra ſaccos opponunt.* Tandem Sarraceni hoc impetu & iactu perſpicientes muros grauiter concuti & minui, ſaccos, ſtipula paleaq; refertos, ac nauium funes magnæ groſsitudinis, ſtrictim denſatos, muris & mœnibus affigentes, oppoſuerunt, quatenus impetum & iactum mangenarum molliter exciperent, & nequaquam muris mœnibuſq; nocerent. ¶ Dux verò videns hoc impedimentum ſuis ingenijs oppoſitum, funibus & ſaccis ſagittas ardentes, ilicò ab igne eductas, baleari arcu intorſit, & ſic igne infixo, & aridæ materiei inhærente, à leui aura tenuis flamma ſuſcitabatur, quo vſq; vires acquirens, ſaccos funeſq; conſumſit: & rurſus impetus muros & mœnia minuebat.

¶ Eodem ſe contra Romanos ſtratagemate vſum ſcripſit Ioſephus de bello Iudaic. lib. 3. cap. 9. Retulit idem de Perſis Agathias lib. 3. pag. 501.

CAPVT X.

Aries impellit barbicanas. INter hæc ad augendam ruinam & ſtragem murorum allatus eſt præfatus aries horrendi ponderis & operis, veſtitus vimineis cratibus. Qui virtute & inæſtimabili virorum inundatione impulſus, Barbicanas, exteriores ſcilicet

licet

Digitized by Google

licet muros, oppoſitos æquato vallo vrbis, à viris arietem impellentibus graui impetu in momento comminuit atq; deiecit, & viam machinæ ad interiores muros & antiquos aptauit, foramenq́; pergrande & horrendum, iam ad vrbem pertranſiens, infregit. Hoc itaq́; foramen trans muros vrbis defenſores intuentes, nec vltrà id periculum ſufferre valentes, igne ſulphureo, pice cæreoq́; ſuſcitato, arietem, nimium muris vicinum, ſuccêderunt, ne deinceps muros ferrata fronte impelleret, aut foramen ampliaret. Tunc ſubito clamore Dei populus commotus, vndiq; tentorijs & tigurijs aquam conuehunt, qua tandem aries ab igne reſtinctus eſt.

Pertundit muros.

Incenſus ab hoſte restinguitur

CAPVT XI.

INterea dum aries extinguitur, mangenarum iactus & impetus aſsiduè muros minuebat, & cuſtodes ac defenſores à mœnibus arcebat. Nec mora, inter hæc machina cum omni ſtructura ſua erecta eſt, parietes, cœnacula, crateſq́; illius opertæ corijs taurinis, equinis & camelinis. In quibus conſtituti ſunt milites, qui vrbem impugnarent, & reſiſtentes, facilius certamine fatigarent. A die autem Sabbati huius machinæ operi & compagi inſudantes, vſq; ad quintam feriam protractum opus in veſpere conſummauerunt, & Ducem Godefridum, eiuſq́; fratrem Euſtachiū, ſimiliter fratres duos, Ludolfum & Engelbertum, ortos de ciuitate Tornaco, ad tuendam machinam, & vrbem bello concitandam ordinauerunt. Ducem ergo ſuoſq́; in ſuperiore cœnaculo, Ludolfum cum fratre ſuo, & cæteris eorum ſequacibus, medio cœnaculo immorari decreuerunt, in inferiore verò, qui machinam trahentes vrbi applicarent. In arce verò machinæ eiuſq́; cœnaculis his conſtitutis, arietem poſt deletas Barbicanas, & æquatum vallum, quia tam difficile onus tædium erat amouere, vltrò Christiani ſuo igne combuſſerunt, ne tanti roboris magnitudo conductili machinæ eſſet impedimento.

Machina prægrandis.

Protectores Principes eidē aſsignati.

Digitized by Google

CAPVT XII.

Iactus è machina in vrbem.

DEhinc autem in ſexta feria mane facto, Sarraceni milites, & qui vrbis erant ciues, machinam erectam intuentes, & in ea habitantes loricatos, ſtupefacti & tremefacti, mirantur tam matutinos & bello parratos milites in machina apparere, omneſq; per vrbem gradientes ſagittis & arcu infigere, ac pugna inceſſabili quoſq; per vrbem viſos à machina, deſuper muros prominente, iaculis & ſaxis vrgere. Vnde vnanimiter intra ciuitatem gentiles conglobati, volatili telo ſagittarum nocere Duci & reſiſtere non abſtinent, & per mœnia diſperſi, peregrinos lædebant. Peregrini verò fortiter ex aduerſo reſiſtebant. Ad hanc deniq; nimiam contritionẽ abintus & extra, à machina, quæ altitudine haſtæ fraxineæ vrbem & mœnia ſuperabat, viri & milites ſilices immaniſsimos contorquebant ad lædendos muros, & abſterrendos ciues à defenſione mœnium, vniuerſos per vrbem circumuagos in ſagittis & lapide percutientes. Alio verò in latere vrbis ſupra montem Sion, vna machina Comitis Reymundi milites contorquebant lapides & iacula, lædentes muros & per mœnia aſsiſtentes, huicq; machinæ Comitis fruſtra nocere quærentes. Quæ eadem nocte & hora, qua & Ducis, erecta & muris applicata eſt.

Alia Reymundi machina.

CAPVT XIII.

Indicium de hoſte.

CVm hæc obſidio ſanctæ ciuitatis iam tædio fieret, ſtudioſeq; in eius captione modis omnibus & operibus feruerent, atq; plurima de minis & virtute Regis Babyloniæ innoteſcerent, peruenit ad aures Principum exercitus per delatores eoſdem, qui fratri Tankrado pecuniam & ornatum templi Domini ante captionem vrbis pro palauerunt, quòd ad vrbem Ieruſalem per eam portam montis olíueti & vallis Ioſaphat, quæ inobſeſſa erat, aſsidua legatio Regi Babyloniæ mitteretur de omnibus quæ fiebant, rurſuſq; Regis nuncia & conſilia per eandem portam

ſæpe

Digitized by Google

ſæpe & occultè reportarentur vrbis defenſoribus, & Chriſtianis leuiter poſſe fieri magnum impedimentum. Quare habito cautè ſuper hoc conſilio, Principes Chriſtianorum collocauerunt latenter inſidias in valle & exitu eiuſdem montis, in ſilentio noctis antè & retrò munitis viarum ſemitis vigili cuſtodia, ne fortè aliquis ab Aſcalone vel Babylonia aut ab aliqua parte regni huius deſcenderet, vel à porta inobſeſſa ſolito more in legationem procederet, ſed in inſidias incidens, ſubitò caperetur, nulloq; diffugio ante latera occultatus, à manibus vigilantium elaberetur. *Inſidiæ Chriſtianorum.*

CAPVT XIIII.

SIc tandem ordinatis viarum cuſtodibus, & in loco prædicti montis olіueti conſtitutis, duo Sarraceni ab Aſcalone properantes, & Regis Babyloniæ nuncia defenſoribus vrbis deferentes, iam noctis ſilentio incumbente, medio cuſtodum venientes aſtiterunt, vrbem ſine aliquo obſtaculo ſperantes ingredi. Sed ſubitò à militibus & cuſtodibus portæ inobſeſſæ capti ſunt & retenti: quorum alter à iuuene immoderato haſta confixus, mox ſpiritum exhalauit, alter verò viuus & ſanus in præſentiam Chriſtianorum Principum adductus eſt, vt ab eo minis extorquerent aut promiſsione vitæ, cuius rei nuncij adueniſſent, quatenus ſic iacula præuiſa minus nocere poſſent. Is deniq; multum vitæ ſuæ ſolicitus & anxius, plurimum de Regis Babyloniæ conſilio & legatione aperuit, & quomodo nunc per eos admonuiſſet fideles ſibi milites vnà cum ciuibus, ne aliquo terrore & oppreſsione fatigati, deficerent, ſed ſe inuicem conſolando, ſtabiles in defenſione perſiſterent, ſcientes, quia poſt quindecim dies ad auxilium in virtute magna Ieruſalem venire decreuiſſet ad exterminandos Gallos, & ſuos liberandos. Poſt hanc cæteraſq; relationes militibus reſtitutus, tormento cuiuſdam mangenæ, ligatis manibus & pedibus eſt immiſſus, vt ſic poſt primam & ſecundam inundationem trans muros iactaretur. Sed nimio eius pondere pellis mangenæ grauata, non longè miſerum *Exploratores regis Babylon. intercepti.* *Alterius indicium.* *Miſerabilis interitus.*

 proiecit.

Digitized by Google

proiecit. Qui mox iuxta muros corruens ſuper aſperos ſilices, fractis ceruicibus, neruis & oſsibus, in momento extinctus fuiſſe refertur.

CAPVT XV.

Barbarorũ machinæ Chriſtianis oppoſitæ.

CIues autem & milites Regis Babyloniæ videntes ſic legationem Regis diſsipatam, & audacius Chriſtianos vrbem expugnare, & quia hinc & hinc machinæ nimium vrbi infeſtæ aduerſarentur, appoſuerunt & ipſi inſtrumenta quatuordecim mangenarum erigere, quarum virtute & impetu aſsiduè in machinas lapides iactarentur, quorum crebris ictibus attonitæ quaſſarentur ac perirent, & in eis poſiti vnà earum ruina periclitarentur. Ex his verò quatuordecim mangenis nouem Comitis Reymundi machinæ opponuntur, cum innumerabili manu & virtute ciuium. Quarum intolerabili & crebro impetu grauiter machina concuſſa & attrita eſt, eiuſq; compagines diſſolutæ. Quare vniuerſi in ea viri belligeri nimium attriti, & obſtupefacti inopinato excidio, vix à mortis elapſi ſunt periculo. Vnde quia tot creberrimos lapidum ictus ſuſtinere non poterant, & machinæ protectio defecerat, procul à mœnibus machina reducta eſt, nec vltrà inuentus, qui hanc iteratò aſcenderet, ac ciues impugnando laceſſeret. Quinq; verò reſiduæ contra machinam Ducis eriguntur, vt eam pari impetu & iactu percuterent & attererent. Sed Dèo protegente, licet crebro ictu tacta & quaſſata, ruinam minaretur, integra permanſit & intacta, vimineiſq; cratibus protecta, miros impetus lapidum molliter exceptos fortiter tolerabat.

Reymundi milites cedunt violentiæ hoſtili.

CAPVT XVI.

Crux aurea in machina Godefridi.

ERat crux in ſumitate eiuſdem machinæ, figuram continens Domini IESV auro fulgidiſsimam, quam ijdem Sarraceni iactu mangenarum aſsiduè moliebantur percutere. Sed nulla eis feriendi facultas aut amouendi conceſſa eſt. Illis verò ſæpius iacturam lapidum aduerſus crucem

Digitized by Google

cem hanc molientibus, lapis fortuitò aduolans militem quendam, aſsiſtentem lateri Ducis, in caput fortiter percuſsit, qui fracto cerebro, & effuſis ceruicibus, momentaneo fine extinctus eſt. Dux verò vix ab ictu tam repentino obſeruatus, multum baleari arcu ciuibus, mangenaſq; intorquentibus, inſiſtebat, & crates, à machina in impetu auulſas, interdum reparabat, & funibus religabat. *Periculũ Godefridi.*

CAPVT XVII.

SArraceni milites videntes, quia impetus mangenarum crates vimineas penetrare non poterat, interdum ollas flammiuomas iactabant in crates, machinam protegentes, vt prunæ aut ſcintillæ aridæ materiei adhærentes, leui aura ſuſcitatæ ampliarentur, & machina conſumeretur. Sed induſtria Gallorum artem arte præuenit. Nam corijs lubricis machinæ & crates opertæ, flammas aut prunas iniectas minimè retinebant, ſed ſubitò à corijs ignis labens, humiq; cadens, deficiebat. Tandem harum quinq; mangenarum aſsiduis ictibus Dux ſuiq; grauati, applicuerunt machinam in virtute Chriſtianorum cominus mœnia & muros, vt ſic tutior aduerſus machinas obſiſteret, & mangenæ, propter ædificia domorum turrium abduci in loco ſpacioſo non valentes, minus iacerent, & machinam ferire non poſſent. Iam verò iuxta muros abducta machina, & quinq; mangenis ab illa ſpacioſum receſſum non inuenientibus, lapis intortus, & in impetu emiſſus, nimium vicinam tranſuolat machinam, aut interdum volatu ſuo deficiens, iuxta muros cadens, Sarracenos opprimebat. Sarraceni tandem intelligentes, quia viri imperterriti in machina ſtarent, qui mangenarum arte non poſſent lædi, turrim quandam, quæ in vicino erat machinæ, ſaccis, ſtipula & fœno vel palea impletis, item vimineis cratibus & denſitate naualium funium aduerſus Chriſtianorum mangenas vndiq; tectam, munierunt, viros pugnatores in ea conſtituentes, qui aſsiduè moles lapidum fundibulis, aut paruis mangenellis in machinam iacerent, & eius habitatores

Sarraceni machinam fruſtra oppugnant.

Turris ſaccis opleta.

Digitized by Google

diuerſis armorum terroribus arctarent. Sed nec ſic machina Ducis Godefridi cedente, nec eius cuſtodibus ab aſſultu repreſsis, ſed amplius & ſæuius inualeſcentibus, Sarracenorũ artifices aliud aptant ingenium, quo machina eiuſq; poſſeſſores ſine recuperatione conſumerentur.

CAPVT XVIII.

Sarracenorum moles lignea.

COntulerunt enim immaniſsimum magniq; ponderis robur arborum, quod totum clauis ferreis & vncis confixerunt, clauoſq; ſtuppis, pice, cera oleoq; infuſis & impinguatis, impleuerunt, & omni fomentorum ignis genere. Catenam quoq; ferream & oneroſam in medio robore affixerunt, ne curuis & ferreis hamis peregrinorum leuiter poſſet auferri & amoueri, dum ad comburendam machinam trans muros & mœnia præfatum lignum iactaretur. Aptato perfectoq; huius roboris ædificio, quadam die vniuerſi ciues ac milites Regis Babyloniæ intra vrbem adunati, circa id opus conferuntur. Qui ſcalis, haſtis & apparatibus ſuis graue lignum, incenſum igne, omni aqua inextinguibili, trans muros in virtute magna & in momento depoſuerunt, inter muros & machinam hoc iacientes, vt ab illius validiſsimo ardore poſtes, quibus tota innitebatur machina, correpti, cremarentur, ruinamq; in ea habitantes paterentur, nec vlla aqua tam vehemens ignis reſtingueretur, quo vſq; tota machina cum præfato robore in cineres redacta corruiſſet. Verùm Chriſtianis ab indigenis conchriſtianis res innotuit, & qualiter hic ignis, aqua inextinguibilis, ſolo aceti liquore reſtingui valeat. Vnde in vtribus intra machinam acetum, ex prouidentia impoſitum, ſuper iniectum & effuſum eſt. Sic grande incendium reſtinctum, vltrà machinæ nocere non potuit. Ad huius deniq; roboris extinctionem concurſus peregrinorum factus eſt: qui catenam arripientes, totis viribus luctamen inierunt, hi exterius trahendo, hi interius retinendo. Sed Chriſtianorũ virtus, Deo fauente, præualuit, & ſic Sarracenis catena erepta à fidelibus retenta eſt.

Tempeſtiuum Chriſtianorum indicium.

Certamen de catena ferrea.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XIX.

IN eiuſdem verò catenæ contentione abintus & deforis, ac quinq; mangenarum defectione fruſtra iam deintus iactantium, Dux, qui in eminentiore cœnaculo arcis obtinuerat manſionem; omne genus iaculorum ſaxorumq; in medium vulgus conglobatorum cum ſuis intorquebat, & ſtantes in muro ſine intermiſsione à mœnibus arcebat. Tres ſiquidem Chriſtianorum mangenæ ſine requie, inceſſabili iactu mœnia tranſuolabant, & cuſtodes hinc & hinc à mœnibus longo receſſu abſterrebant. Adhæc fratres prænominati, Ludolfus & Engelbertus, videntes, Sarracenos ocio torpere, & manus à defenſione continere, atq; ex vtroq; latere mœniũ procul abſiſterẽ propter mangenarum cæterorumq; impetum, ſine mora, ſicuti muro erant propiores, à ſecundo cœnaculo, in quo manebant, porrectis arboribus, & in mœnia miſsis, primùm in vrbem cum virtute armorum deſcenderunt, vniuerſis murorum cuſtodibus in fugam verſis. Dux verò fraterq; eius Euſtachius, hos vrbem iam ingreſſos intelligentes, extemplò à ſuperiore arce deſcendentes, mox & ipſi in mœnibus conſiſtentes, ad opem illorum deſcenderunt. Omnis populus hæc intuens, & Principes iam obtinere ciuitatem, inæſtimabili clamore intonantes, ſcalis vndiq; muro applicitis, aſcendere & intrare feſtinant.

Godefridꝰ pellit hoſtẽ muro.

Ludolfus & Engelbertus primi in vrbẽ irrumpũt.

¶ Variat Tyrius li. 8. cap. 18.

Euſtachius.

Impreſsio multitudinis.

CAPVT XX.

CIues autem ac defenſores vrbis contemplantes capta mœnia & muros, ac media vrbe viros Chriſtianos ſiſtere, totamq; ciuitatem armis Gallorum inundare, correpti ſunt formidine & mentis hebetudine, ac repentè diffugium facientes, plurima multitudo ſpe protectionis ad palatium Regis Solomonis, quod erat ſpacioſum atq; firmiſsimum, fugam arripiunt. Quos Galli fortiter inſecuti lanceis & gladijs, cum ipſis fugitiuis pariter portas palatij ingrediuntur, & in nimia gentilium occiſione perſeuerant.

Oppidanorum fuga.

Palatium Solomonis

Equites auxiliares diſsipati. Equites verò circiter quadringenti, qui à Rege Babyloniæ miſsi, vrbem aſsiduè perluſtrabant in admonitione defenſionis & conſolatione ciuium, viſa anguſtia & fuga ſuorum, ad præſidium turris Dauid veloci curſu equorum diuerterunt. Sed Gallis eos graui inſecutione prementibus, vix portæ immiſsi, equos, ante ianuam vnanimiter deſcendentes, reliquerunt. Quos Chriſtiani arripientes, cum frenis & ſellis abduxerunt, habentes ea.

CAPVT XXI.

INterea quidam peregrinorum ad portas vrbis contendentes, ſeras & vectes ferreos auellunt, totumq; vulgus ad auxilium intromittunt. Sed tanta preſſura & anxietas ingredientium in porta hac fuiſſe, perhibetur, vt etiam ipſi equi, nimia oppreſsione grauati, plurimos dentibus, aperto ore ad mordendum, nolente ſeſſore, inuaderent, ſudore inaudito diffluentes. Quare viri circiter ſedecim pedibus equorum, mulorum, hominumq; conculcati & diſcerpti & ſuffocati, ſpiritum vitæ exhalauerunt. Per forámen etiam murorum, quod aries ferrata fronte infregerat, plurima millia virorum ac mulierum intromiſſa ſunt. Hi omnes conglobati, in vociferatione & ſtrepitu magno ad palatium prædictum concurſum facientes, fratribus præmiſsis auxilium contulerunt, Sarracenos per domum, quæ ſpacioſa erat, crudeli funere ſternentes: quorum adeò ſanguinis facta eſt effuſio, vt etiam riui per ipſa pauiméta regiæ aulæ defluerent, & vſq; ad talos fuſus cruor accreſceret. Sarraceni, interdum recuperato ſpiritu & viribus, in defenſionem fruſtra eriguntur: ſed tamen plures fidelium incautos mutua cæde perfoderunt.

Nimia feſtinatio noxia.

Strages Sarracenorum.

CAPVT XXII.

Ciſterna regia. IN ciſternam autem regiam, quæ ante fores eiuſdem palatij in modum lacus amplitudinem & magnitudinem cauatione continet, teſtudinem fornicei operis deſuper habens, marmoreis vndiq; ſubnixa columnis, plures Sarracenorum

Digitized by Google

racenorum per gradus, qui ad hauriendam aquam introeuntes perducunt, confugerunt. Quorum alij aquis ſuffocati ſunt, alij ab inſequentibus Chriſtianis in ipſis gradibus defenſionis peremti ſunt. Per ea verò foramina, quæ trans teſtudinem ora in modum putei habebant, tam Chriſtiani quàm Sarraceni præcipiti fuga, cæcoq; curſu cadentes, non ſolùm ſubmerſione periclitabantur, ſed & fractis collis & ceruicibus, aut ruptis viſceribus extinguebantur. Huius quippe ciſternæ regiæ aqua in omni obſidione vrbis ad menſuram ciuibus indigentibus & militibus dari ſolebat, ad aquandos equos, greges & vniuerſa iumenta, & ad omnes vſus neceſſarios. Ex omni ſtillicidio pluuiarum, ab ipſius tecti palatij canalibus, templiq; Domini teſtudine, & à tectis multorum ædificiorum, confluente hæc ciſterna adimpletur, per circulum anni frigidam ac ſalubrem aquam abundè omnibus illic vrbem inhabitantibus adminiſtrans.

Cædes in ea edita.

CAPVT XXIII.

EGreſsi autem Chriſtiani victores à palatio poſt nimiam & cruentam cædem Sarracenorum, quorum decem millia in ipſo loco occiderunt, plures copias gentilium, per vicos ciuitatis errantes diffugio præ timore mortis, in ore gladij percuſſerunt. Mulieres, quæ in turritis palatijs & ſolijs confugerant, mucrone confoderunt: infantes, adhuc ſugentes, per plantam pedis è ſinu matris, aut cunabulis arreptos, muris vel oſtiorum liminibus allidentes, fractis ceruicibus, alios armis trucidabant, alios lapidibus obruebant, nulli prorſus ætati aut generi gentilium parcentes. Quicunq; ergo domum aut palatium prior inuadebat, cum omni ſupellectile, frumento, oleo, hordeo & vino, pecunia aut veſte, vel qualibet re, pacificè obtinebat. Et ſic poſſeſſores totius ciuitatis facti ſunt. Intromiſsis verò Chriſtianis in ciuitatem, & longa ſtrage in palatio & vrbe ſæuientibus, ſpolijs atq; diuitijs Sarracenorū inhiantibus, Tankradus, qui feſtinus in primo vrbis ingreſſu

Numerus trucidatorum.

Strages mulierum & infantium.

AEdes & earundem ſupellex cedunt occupantibus. ¶

Digitized by Google

greſſu templum præcurrit, & auulſis ſeris intrauit, pecuniam auri & argenti incomparabilem cum robore & ope ſui ſattellitij à muris, deauratis in circuitu, columnis & pilarijs auulſit, biduo in raptione huius theſauri, à Turcis oratorio decorando collati, deſudans. Quem theſaurum duo Sarraceni, ab vrbe in obſidione egreſsi, eidem Tankrado, vt gratiam & ſalutem vitæ ſuæ in oculis ipſius inuenirent, propalaſſe feruntur. Poſt prædictum verò tempus dierum templi portas aperiens, & ſecum pecuniam aſportans, Duci Godefrido, cuius erat miles, fideliter diuiſit, quam vix, vt aiunt, quibus tota maſſa innotuit, ſex cameli aut muli portare poterant.

Tancrado potitur gaza templi.

Idem Godefridi miles.

¶ *Belli dona ſunt vrbes & pecunia. Pachymerius li. 5.*

CAPVT XXIIII.

Fanũ Hieroſolymit. à quibus deſtructũ & inſtauratum.

HOc templum, quod dicitur Domini, non illud antiquum ac mirabile opus Regis Solomonis intelligendũ eſt, cùm tota vrbs Ieruſalem à Rege Nabochodonoſor, deinde à rege Antiocho ante multos annos Dominicæ incarnationis deſtructa fuerit, templumq́; Solomonis à fundamento dirutum, ornamentis & vaſis ſacris ſpoliatum ſit. Rurſus poſt incarnationem, ex prænunciatione Domini IESV, à Principibus Romanorum, Veſpaſiano & Tito, funditus cum ſuis habitatoribus ſic Ieruſalem deleta eſt, vt ſecundum vocem Domini lapis ſuper lapidem non relinqueretur. Verùm templum hoc poſtea à modernis & Chriſtianis cultoribus reædificatum, plures atteſtantur, nempe eo loco, quo Solomon pacificus de lignis cedrinis & Pario lapide priſtinum Dei tabernaculum collocauit, & in ea ſancta ſanctorum. In medio autem hoc moderno tabernaculo mons lapideus, natura fundatus, prominet, ferè in latitudine continens tertiam partem iugeri, in altitudine habens duos cubitos. Cuius in vno latere gradus collocati, ad caua loca deſcendentes perducunt, alio verò in latere, vt in veritate referunt, qui tunc conſiderauerunt, oſtiolum habet lapideum, ſed ſemper ſignatum. Illic ex

Eiuſdem mons lapideus.

quorun-

quorundam opinione quædam ſancta ſanctorum adhuc ſeruari perhibentur. In media ſiquidem teſtudine eiuſdem templi moderni; quod nunc mirifico opere ſignorum deſuper murorum parietes in circuitu continet, rotundam catenam infixam eſſe aſſeuerant, in qua vas aurei fulgoris & operis, ponderis verò circiter ducentarum marcarum, pendere ſemper ſolet. Quod vrnam auream alij affirmant, alij ſanguinem Domini, alij manna in eo abſconditum, & ſic in varias ſententias diuerſa opinione eriguntur. *Vas aurei fulgoris.*

CAPVT XXV.

HOc itaq; vas & promunctorium, quod in medio templi prominere prædiximus, intactum à Tankrado permanſit: quin Turci omni deuotione vtrunq; venerantes, inuiolatum reſeruabant. Vnde & tabernaculum omni honore & decore theſaurizabant, ſoli, omnibus gentibus cæteris excluſis, in illo ſuarum cæremoniarum obſeruationi vacantes. Sic verò ipſum præfatum templum ad exequendos ritus ſui erroris ſumma reuerentia & cuſtodia venerantes, ſoli etiam Dominici ſepulcri templo, eiuſq; cultoribus Chriſtianis, parcebant, propter tributa, quæ ex oblatione fidelium aſsiduè eis ſoluebantur, vnà cum (*) Eccleſia S. Mariæ ad Latinos, quæ etiam tributaria erat. In reliqua verò oratoria vrbis ſanctæ tam Turci quàm Sarraceni ſuam tyrannidem nimia ſtrage exercuerunt, prorſus ab eis catholicos cultores exterminantes. Ad hoc deniq; templum Domini, vt prædictum eſt, iter ſuum Tankrado conuertente præ auaritia ſibi propalatæ pecuniæ, alijs verò ad præſidium turris Dauid fugitiuos velociter inſequentibus, cunctiſq; Principibus rebus & ædificijs Turcicis inhiantibus, vniuerſoq; vulgo ad palatium Solomonis tendente, & cædem nimiam crudeliter in Sarracenos operante, Dux Godefridus ab omni ſtrage ſe abſtinens, mox tribus tantùm ſuorũ ſecum retentis, Baldrico, Adelboldo & ſtabulone, exutus lorica, & lanea veſte indutus, nudatis pedibus muros egreſſus, in circuitu vrbis cum humilitate

Turcorũ religioſa abſtinẽtia.

Delubra ijſdem tributaria.

Godefrid9 pro cædibus & rapinis vacat precibus.

militate proceſsit, & per eam portã, quæ reſpicit ad montem oliuarum, introiens, ſepulcro Domini noſtri IESV Chriſti, Filij Dei viui, præſentatus eſt, in lacrymis, orationibus & diuinis perſiſtens laudibus, & Deo gratias agens, quia videre meruit, quod illi ſemper fuit ſummo deſiderio.

(*) De hoc fano, in honorem Mariæ virginis à Iuſtiniano Cæſ. conſtructo, præclarè Procopius lib. 5. de ædificijs Iuſtin. pag. 450. & ſeq.

CAPVT XXVI.

Somnium Stabulonis de ſcala cœleſti. Rotbardq.

NAm pio Ducis propoſito impleto, ſomnij huius viſio completa veraciter comprobatur. Ante viæ huius initium cùm ſæpe idem Dux ſuſpiria traheret, ſuiq; animi optio ante omnia eſſet, viſitare ſanctam ciuitatem Ieruſalem, & videre ſepulcrum Domini IESV, ac ſæpe priuatis famulis cordis ſui aperiret intentionẽ, cuidam de familiaribus ſuis, Stabuloni videlicet, in hunc modum oſtenſa eſt viſio. Videbat idem ſcalam auream, à cœleſti axe proceræ longitudinis vſq; ad terram porrectam, quam ipſe Dux, nimio deſiderio feruens, cum quodam poculi ſui prouiſore, Rothardo nomine, lucernam in manu ferente, conſcendere conatus eſt. Sed prouiſore iam media ſcala conſiſtente, lucerna, quam geſtabat, in manu illius extinguitur, & medius gradus ſcalæ, per quam ad ſupernum cœli ſolium ſcandebat, grauiter læſus & attritus eſt. Sic prouiſor poculi ad inferiora reuerſus, præ formidine vltrà ad cœleſtem portam cum Duce peruenire non potuit ac pulſare. At Stabulo, cuius eſt iſtà viſio, lucernam extinctam reaccendens, ſcalã, qua pincerna indignus attolli non meruit, fiducialiter conſcendit, & lucernam vltrà indeficientem ferens, cum ipſo Duce cœli penetrauit ad aulam. Vbi menſa illis parata, & omni deliciarum dulcedine cumulata, reperta eſt. Ad hanc deniq; Dux cum electis & ea dignis recumbens, de omni, quæ aderat, dulcedinis ſuauitate partitus eſt.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT XXVII.

QVid per hanc ſcalam, ad cœli palatium ducentem, niſi via, quam Dux tota mentis intentione apprehendit, ad vrbem Ieruſalem, quæ porta eſt cæleſtis patriæ, ſignificatur? Ex auro .n. puriſsimo erat ſcala: quia ad hanc viã & cœli portam puro corde & perfecta humilitate veniendum. Media autem ſcala prouiſoris poculi lucerna extinguitur, gradus læſus deficit, aſcenſus negatur, quia opus & onus viæ ſanctæ, quod bona & pura voluntate vnà cum Duce deuouit, medio labore deſeruit cum plurimis, ſicut audiuiſtis. Propter diffidentiam .n. & imminentes anguſtias à Duce ſubtractus eſt Antiochiæ, & ſic apoſtata factus, ad aratrum reuerſus eſt miſeriarum, nec vltrà per ſcalam cum Duce cœli introiens ianuam, ſanctorum menſa dignus fuit participari. Stabulo verò, Ducis Camerarius, lucernam ab ipſius manu ſuſcipiens, reaccendit: quia voluntatem bonam viæ huius, quam primùm aſſumſit, fortiter retinuit, & inter diuerſas mentis vacillationes lampade beneuolentiæ reaccenſa, reflagranti voto firmiter hæſit, ſicq; inſolubili gradu ſcalam cum Duce ſuperauit. Inſuper illius in omni tribulatione ſocius ſtabilis, & famulus exiſtens fidelis Dei, eo vſq; in Ieruſalem peruenit, & ad ſepulcrum Domini, quod menſa eſt & deſiderium totius dulcedinis ſanctorum, intrare meruit & orare.

Interpretatio ſomnij.

Rotbardi turpis fuga.

Stabulo, Godefridi cubicularius.

CAPVT XXVIII.

POſt hæc Duce à ſanctuario Dominici ſepulcri regreſſo in lætitia cordis & exultatione poſt peractam ibi victoriam, & hoſpitio quieſcendi cauſa declinato, iam toto exercitu ſedato à gentilium occiſione, & nocte ea oculos vniuerſorum præ labore aggrauante, quia Ieruſalem, ciuitas Dei viuentis, & mater noſtra, filijs reſtituta eſt in victoria magna, ſexta feria, in die ſolenni diuiſionis Apoſtolorum, quæ eſt Idus Iulij, Comes Reymundus, auaritia corruptus, Sarracenos milites, quos in turrim Dauid fuga elapſos obſederat,

Reymundus, largitione corruptus, obſeſſos elabi ſinit.

obſederat, accepta ingenti pecunia, illæſos abire permiſit, omnia autem arma, eſcas & exuuias eorum cum eodem præſidio retinuit. Proxima ab hinc die ſabbati clareſcente, quidam Sarracenorum ſpe vitæ in ſumitatem tecti domus præcelſæ Solomonis ab armis elapſi, circiter CCC. confugerant. Qui multa prece pro vita flagitantes, in mortis articulo poſiti, nullius fiducia aut promiſſione audebant deſcendere, quo vſq; vexillum Tankradi, in ſignũ protectionis & viuendi ſuſceperunt. Sed minimè miſellis ꝓfuit. Nam plurimis ſuper hoc indignantibus, & Chriſtianis furore commotis, ne vnus quidem illorum euaſit.

CCC. Sarracenorũ cædes.

CAPVT XXIX.

Tancradi ſtomachus.

TAnkradus, miles glorioſus, ſuper hac ſibi illata iniuria vehementi ira ſuccenſus eſt, nec ſine diſcordia & graui vltione furor illius quieuiſſet, niſi conſilium & ſententia maiorum ac prudentium illius animum his mitigaſſet verbis: Ieruſalem ciuitas Dei excelſi, vt vniuerſi noſtis, magna difficultate, & non ſine damno noſtrorum, recuperata, proprijs filijs hodie reſtituta eſt, & liberata de manu Regis Babyloniæ, iugoq; Turcorum. Sed modò cauendum eſt, ne auaritia aut pigritia vel miſericordia erga inimicos habita, hanc amittamus, captiuis, & adhuc reſiduis in vrbe gentilibus, parcentes. Nam ſi fortè à Rege Babyloniæ in multitudine graui occupati fuerimus, ſubitò ab intus & extra impugnabimur, ſicq; in perpetuum exilium tranſportabimur. Vnde primùm & fidele nobis videtur conſilium, quatenus vniuerſi Sarraceni & gentiles, qui captiui tenentur, pecunia redimendi, aut redemti, ſine dilatione in gladio corruant, ne fraude aut ingenio illorum nobis aliqua occurrant aduerſa.

Principes decernunt captiuorũ internecionem.

CAPVT XXX.

COnſilio hoc accepto, tertio die poſt victoriam egreſſa eſt ſententia à maioribus, & ecce vniuerſi arma rapiunt, & miſerabili cæde in omne vulgus gentilium, quod

Digitized by Google

adhuc erat reſiduum, exurgunt,alios producentes è vinculis & decollantes, alios per vicos & plateas ciuitatis inuentos trucidantes, quibus antea cauſa pecuniæ, aut humana pietate pepercerunt. Puellas verò, mulieres, matronas nobiles & fœtas cum puellis tenellis detruncabant, aut lapidibus obruebant, in nullis aliquam conſiderantes ætatem. Econtra puellæ,mulieres, matronæ,metu momẽtaneæ mortis anguſtiatæ,& horrore grauiſsimæ necis concuſſæ, Chriſtianos, in iugulũ vtriuſq; ſexus debachantes ac ſæuientes, medios pro liberanda vita amplexabantur,quædam pedibus eorum aduoluebantur, de vita & ſalute ſua illos nimium miſerando fletu & eiulatu ſolicitantes. Pueri verò quinquennes aut triennes matrum patrumq; crudelem caſum intuentes, vnà miſerum clamorem & fletũ multiplicabant. Sed fruſtra hæc pietatis & miſericordiæ ſigna fiebant. Nam Chriſtiani ſic neci totum laxauerant animũ, vt non ſugens maſculus aut fœmina, nedum infans vnius anni viuens manum percuſſoris euaderet. Vnde plateæ totius ciuitatis Ieruſalem corporibus extinctis virorum & mulierũ, laceriſq; membris infantum, adeò ſtratæ & opertæ fuiſſe referuntur, vt non ſolùm in vicis, ſolijs & palatijs, ſed etiam in locis deſertæ ſolitudinis copia occiſorum reperiretur innumerabilis.

Immãitas in vtrunq; ſexum.

Strages cadauerũ.

CAPVT XXXI.

A die autem, qua vrbs ſancta à Sarracenis obſeſſa, munita ac defenſa fuit, vſq; ad hanc diem, qua capta & victa, ſuiſq; reſtituta eſt, nullus Turcorũ in ea repertus eſt, qui paulo antè hanc vi inuadentes, multo tempore * obtinuerant, & grauia tributa tam à Sarracenis quàm peregrinis Chriſti & indigenis fidelibus exigebant. Trecenti Turci erant, qui ciuitatem ſanctam captiuauerant, longo tempore in ea dominati, plurimis in circuitu vrbibus Syriæ & Paleſtinæ regionis illis tributarijs factis, quas rex Babyloniæ cum Ieruſalem quondam ſubditas, & regno ſuo appendentes, potenter obtinere ſolebat. Nunc, vt audiſtis,

Turci tam Sarracenis quàm Chriſtianis graues

* 38. añ. vt Tyrius lib. 7. cap. 19.

Digitized by Google

Obſiden-tur à rege Babylon. Chriſtianorũ exercitu in obſidione Antiochiæ poſt captam Nicæam ordinato, idem Rex Babyloniæ, audita gloria, virtute ac victoria Chriſtianorum Principum, & Turcorũ humiliatione, in vrbe Ieruſalem, quam amiſerat, CCC. Turcos in apparatu & exercitu copioſo obſedit: Quos plurimo aſſultu & mangenarum impetu expugnatos fatigauit, multum obſiſtentes ac repugnantes, ſed non ſine magno ſuorum detrimento.

¶ *Variat nonnihil Tyrius ibidem. Adde inſuper quæ habet Friſingen. li. 7. ca. 4.*

CAPVT XXXII.

*Socho-mano, vt infrà li. 9. ca. 38.

ERat autem * Solymanus Princeps & caput horum Turcorum, miles ferociſsimus, ſemper Regi Babyloniæ & eius regno aduerſarius. Tandem Turci cum Principe ſuo videntes manum ſuorum exiguam pondus belli, & tot milliũ aſſultus, tolerare non poſſe, data mutuò fide & dextris de vita & ſalute ſua, impetrauerunt, quatenus vrbem reddentes, pacificè exirent, & conductum ipſius Regis vſq; in Damaſcum haberent, in qua Princeps magnfiicus Donimani frater dominari perhibetur, qui nunc cum præfatis Turcis ab vrbe Ieruſalem eiectus eſt. His eiectis, & conductum Regis vſq; in Damaſcum habentibus, Rex Ieruſalem ingreſſus, templum Domini iuxta ritum gentiliũ ſumma reuerentia & humilitate ſubijt. Deinde templum Dominici ſepulcri cum omni habitu religionis gentilis introiuit, omnia pacificè perluſtrans, & nullam Chriſtianorum à fide & ordine ſui ritus auertens. Dehinc reuerſus, ciuitatem fideli cuſtodia diſpoſuit, turrim verò Dauid ſuo ſatellitio muniuit, palatium Solomonis & cætera regalia ædificia & defenſoria ſuo iuri mancipauit. Hac itaq; ciuitate eius ſubditione relocata, poſt Turcorum eiectionem nimium gauiſus, ſed adhuc Turcos ſibi à Damaſco metuens aduerſari, direxit legatos ad Chriſtianorũ Principes, circa vrbem Antiochiam reſidentes, referens, quomodo ab vrbe Ieruſalem & regno ſuo Turcos eiecerit, & quia in omnibus eorum voluntati de vrbe ſancta ſatisfacere voluerit, & de fide Chriſti, Chriſtianitatiſq; profeſsione, conſilijs eorum acquie-

¶ *Deditio Turcorũ.*

Rex Babylon. victor, religioſè in templũ adit.

¶ *Variat Tyrius li. 7. ca. 23.*

Munit vrbem.

¶ *Vide ſuprà lib. 3. cap. 59.*

Digitized by Google

acquieſcere. Sed omnia mentitus, & in dolo locutus eſt. Nam vrbis introitum peregrinis negauit omni armorum defenſione, & militum virtute, qua poterat, donec cœleſtis Regis auxilio Sarracenis, vt audiſtis, crudeli nece peremtis, nunc intromiſſi ſunt.

Frangit fœdus cum Chriſtianis initū.

¶ *Tyrius lib. 17. cap. 20. huius Sochomani poſteros videtur Hyaroquin nominare.*

CAPVT XXXIII.

HAc verò miſeranda ſtrage Sarracenorum completa, in proximo die Dominico fideles & primores Chriſtianorum inito conſilio, dominium vrbis & cuſtodiam Dominici ſepulcri Comiti Reymundo dare decreuerunt. Quo renuente, & cæteris vniuerſis Capitaneis ad id officium electis, Godefridus Dux tandem, licet inuitus, ad tuendum vrbis principatum promouetur. Promotus ergo conſilio & beneuolentia omnium Chriſtianorũ, turrim Dauid regis, quam ipſe Reymundus, laxatis fugæ Sarracenis, inuaſerat, requiſiuit. Sed Reymundus prorſus reddere negauit, donec minis ipſius Ducis & Chriſtianorum reſtituere coactus eſt. Huius verò Ducis electio & promotio nequaquam humana voluntate facta fuiſſe credatur, ſed totum Dei ordinatione & gratia factum, cùm procul dubio ex viſione cuiuſdam boni & veridici militis didicerimus, ante decem annos huius viæ hunc à Deo electum & conſtitutũ ductorẽ, Principem atq; præceptorem Chriſtiani exercitus, vt præ omnibus primatibus actu, victoria & conſilijs beatiorem, & fide ac veritate integriorem.

Reymũdus principatum Hieroſol. delatũ reſpuit.

Idem à Godefrido inuito ſuſceptus.

Imperia diuinitus dari.

CAPVT XXXIIII.

QVadam ergo nocte præfatus miles, Hezelo nomine de Kinvvilre villa, quæ eſt in rubuario, cum eodẽ Duce in ſylua quadã, quæ vocatur Kettena, venatoria arte fatigatus, facili ſopore occupatus eſt, ſtatimq; in ſpiritu ad montem Sina tranſlatus eſt, vbi Moyſes, famulus Dñi, ieiunio quadraginta dierum expleto, claritatem gloriæ Dei meruit videre, & legem de manu Dei accipere. Super huius deniq; montis

Somnium Hezelonis militis.

montis cacumen videbat prædictum cum timore & manſuetudine facili aſcenſu attolli, & duos ei in veſtibus albis, & pontificali ornatu, obuiam feſtinare, dicentes: Qui ſeruo ſuo & fideli Moyſi contulit benedictionem & gratiam, eiuſdem benedictionibus Dei viuentis repléaris, & gratiam in oculis eius inuenias: Dux ac præceptor populi ſui Chriſtiani in omni fide & veritate conſtitueris. Hoc dicto, miles expergefactus à ſomno, ſurrexit, & viſio ſubtracta eſt.

CAPVT XXXV.

Eiuſdem interpretatio.

QVid in hac viſione conſiderandum, niſi quòd in ſpiritu & lenitate Moyſi ſurgeret Dux ſpiritualis Iſraël, à Deo præordinatus, & princeps populi conſtitutus? Vnde hanc viſionem & benedictionem verè & manifeſtè in eo adimpletam cognoſcimus: quia reuera, cùm plurimi Principes ac potentes, Epiſcopi & Comites, filijq; Regum, viam hanc ante illum & poſt eum inſtiterint, Chriſtianorumq; exercitus ductores fuerint, nequaquam proſperum iter fecit illis Deus, aut ſui deſiderij compotes facti ſunt, verùm à Regibus & Barbaris nationibus multa illis aduerſa, & vniuerſo illorum exercitui, illata ſunt: quia non erant illi, per quos ſalus veniret in Iſraël. At Duce Godefrido poſt vniuerſos præmiſſos viam inſiſtente, diſperatiq; exercitus Duce ac Principe exiſtente, omnia aduerſa in proſpera ſunt mutata. Nec fuit, quod impediret viam, aut quæ noceret, aduerſitas, nec niſi in ſceleratis & transgreſſoribus inuenta fuit iniquitas. Inuenta verò iniquitate, ex iuſtitia vera Dei ſubſecuta eſt vltio, qua & ſanctificata eſt legio. Et ſic filij caſtigati nunc fame nunc gladio, tandem felices, & mundi ab inquinamentis, cum Duce & principe ſuo beatum deſiderium explentes, vrbem ſanctam Ieruſalem intrare meruerunt, ac Domini ſepulcrū adorauerunt. Mœnia etiam poſsidentes ex Dei prouidentia & voluntate, hinc vrbis rectorem ac populi præceptorem glorioſiſsimè præfecerunt.

¶ Videtur alludere ad locum 1. Mach. 5.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XXXVI.

PRæterea reuelatum eſt cuidam fratri catholico, & Canonico S. Mariæ Aquiſgrani, Giſelberto nomine, in ſeptimo menſe diſceſsiōis ac peregrinationis eiuſdem Ducis, quòd caput omnium & Princeps futurus eſſet in Ieruſalem à Deo præſcitus & conſtitutus. Videbatur enim fratri adhuc ſomno dedito, quòd præfatus Dux in ſole potenter ſedere accepiſſet, & ex omni genere auium, quæ ſub cœlo ſunt, in circuitu illius infinitæ copiæ confluxiſſent, quarum pars paulatim auolando minui cœpit, amplior verò pars fixa & immobilis à dextris & ſiniſtris remanebat. Poſthæc ſol à radijs ſuæ claritatis maxima ex parte obſcuratus eſt, ſedeſq; Ducis breui interuallo ꝓrſus deleta, & tota ferè auium multitudo, quæ remanſerat, auolauit. *Aliud ſomnium Canonici Aquiſgranenſis.*

CAPVT XXXVII.

IN Sole ſedem Dux accepit, cùm in ſolio regni Ieruſalem promoueretur, quæ omnes mundi ſuperat ciuitates nomine & ſanctitate, ſicut Sol ſua claritate vniuerſas cœli ſtellas, quam IESVS Chriſtus, Dei viui filius, qui verus eſt ſol iuſtitiæ, ſua illuſtrauit & exaltauit deitate, quando in ea crucifixus, paſſus, mortuus & ſepultus tertia die reſurrexit à mortuis, ſuiſq; dilectoribus apparuit viuus. Congregatæ ſunt aues cœli circa ſedentem, cùm de vniuerſis regnis Chriſtianorū parui & magni, nobiles & ignobiles, illi aſſociati & ſubditi facti ſunt. Auolauerunt aues, cùm plurima peregrinorum multitudo ad terram cognationis ſuæ ex illius conſenſu & licentia reuerſa eſt. Sed plurimæ aues fixæ & immobiles permanſerunt, cùm multi pio amore illius innodati, & familiari eius allocutione delectati, cum eo vltrà remanere decreuerunt. Poſt hæc breui interuallo Sol obſcuratur, ſedes Ducis aufertur, cùm Ieruſalem poſt paululum temporis viduata, tam magnifico Principe mortuo, multū obſcurata eſt à fama & gloria ſua, multiſq; militib9 & belligeris viris in illius caſu attenuata. *Eiuſdem interpretatio.*

Digitized by Google

CAPVT XXXVIII.

Indicium de fragmẽto crucis Chriſti.

¶ Similẽ de Apamienſi cruce habet hiſt: Procopius l.2. de bello Perſic. pag. 164.

Idem dedicatum.

HOrum ſomniorum præſignatione ex Dei ordinatione, populiq; Chriſtiani beneuolentia, Godefrido ad Principem & rectorem ſuorum confratrum in ſolio regni Ieruſalem exaltato, quidam fideliſsimus Chriſtianus, vrbis indigena, lege Chriſti pleniter inſtructus, crucem quandam ſemiulnæ auro veſtitam, cui Dominici ligni particula in medio erat inſerta, ſed fabrilis operis expers & nuda, indicauit ſe abſcondiſſe in loco humili & puluerulento deſertæ domus propter metum Sarracenorum, ne in hoc turbine obſidionis inuenta eadem crux, auro ſpoliaretur, & lignum Dominicum ab his indignè tractaretur. Hac ſancta reuelatione ligni Dominici vniuerſi lætati fideles, qui aderant, in omni abſtinentia pura & diſciplina ſexta feria, quæ eſt dies Dominicæ paſsionis, proceſsione honorifica Clerus & populus conuenerunt ad locum, vbi abſconditum fuit lignum venerabile. Quod cum timore & reuerentia ſuſceperunt, & ad templum Dominici ſepulcri cum omni deuotione, hymnorumq; modulationẽ, ferre, & ibidem collocare, decreuerunt.

CAPVT XXXIX.

Patriarchæ Hieroſoly. mors in Cypro.

POſt hæc placuit vniuerſo cœtui fidelium, & viſum eſt vtile acceptumq; coram Deo, quoniam vniuerſitas gentilium ab vrbe ſancta exterminata eſt, & ſacrilegi ritus, Godefridus quoq; Princeps Chriſtianorum in throno Ieruſalem exaltatus ad protegendam vrbem eiuſq; habitatores, vt paſtor etiam & Patriarcha reſtitueretur, qui gregi fidelium, ſanctæq; præeſſet eccleſiæ. Nam viduata erat paſtore ſuo, Patriarcha, viro ſanctiſsimo, in inſula Cypro tempore obſidionis Ieruſalem, ex hac luce ſubtracto. Migrauit idem Patriarcha ab Ieruſalem & ſepulcro Domini, audito aduentu & ſede Chriſtianorum circa mœnia Antiochiæ, profectus ad inſulam Cyprum propter minas Turcorum & importunitatem Sarracenorum. Fuit quippe vir grandæuus

Digitized by Google

grandæuus & fidelis Chriſti ſeruus, qui à prædicta inſula plurima caritatis dona Duci Godefrido cæteriſq; Principibus miſit in initio obſidionis Ieruſalem, interdum fructum arboris, qui dicitur malum granatum, interdum preciosa poma cedrorum Libani, interdum pauones ſaginatos, aut laudabile vinum, & quæcunq; iuxta poſsibilitatem ſuam conſequi poterat, ſperans, ſub ijsdem Principibus adhuc ſancta Eccleſia reſtaurata, pacificè & ſecurè ad ſepulcrum Domini noſtri IESV Chriſti, filij Dei viui, ſeruire atq; præeſſe. Sed recuperata à fidelibus vrbe Ieruſalem, & ſacra illius eccleſia renouata, Chriſtianiſsimus Patriarcha è vita diſceſsit, ſicq; eccleſia ſuo paſtore viduata remanſit. Quapropter conſilio inter Chriſtianorum Principes habito, & ſæpius diſcuſſo, vt prædictum eſt, quis tanto viro ſuccederet, non aliquis repertus eſt tanto honore & diuino regimine dignus. Ideoq; dilatio facta eſt, donec inueniretur aliquis, qui ad hoc Pontificale officium foret idoneus, & tantùm Arnolfum de Rohes, clericum miræ prudentiæ & facundiæ, Cancellarium ſanctæ Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, procuratorem ſanctarum reliquiarum, & cuſtodem eleemoſynarum fidelium conſtituerunt.

Viui munificentia in Principes.

Conſultatio de ſucceſſore.

Arnolfus de Robes.

CAPVT XL.

PRomoto nunc Arnolfo ad hanc dignitatem ſanctæ & nouæ eccleſiæ, donec eligeretur Patriarcha, Deo & populo acceptabilis, placuit ſummo principi Ieruſalem, Duci Godefrido, nec non & cæteris omnibus, vt in templo Dominici ſepulcri viginti fratres in Chriſto diuini cultores officij conſtituerentur, qui aſsiduis horis Domino Deo viuenti in laudibus & hymnis pſallerent, hoſtiam corporis & ſanguinis IESV Chriſti deuotè immolarent, deinde cotidianam ſuſtentationem de oblatione fidelium conſtitutam ſuſciperent. Sic diuino decenter obſequio reſtaurato à Duce catholico Chriſtianiſq; principibus, campanas ex ære cæteriſq; metallis fieri iuſſerunt, quarum ſignum fratres dum caperent, mox ad Eccleſiam, laudes pſalmorum

Clerici viginti ſano dominici ſepulcri adiuncti.

Primus campanarum vſus Hieroſol.

Digitized by Google

miſſarumq; vota celebraturi, feſtinarent, & populus hæc auditurus vnà properaret. Non .n. huiuſcemodi ſoni aut ſigna viſa vel audita ſunt ante hos dies in Ieruſalem.

CAPVT XLI.

Expeditio Godefridi in Aegypt. ¶ *Vide Friſingẽ-ſem lib. 7. cap. 5.* *Merauis ſecundus à Rege.* DEhinc curriculo quinq; hebdomadarũ tranſacto, Dux Godefridus, audita fama gentilium, munita vrbe & turri Dauid fideli cuſtodia, aſſumtis ſecum ſocijs, Roberto Flandrenſi & Tankrado, profectus eſt in campeſtria Aſcalonis, audire & intelligere de rebus & conſilijs gentilium. Vbi fortiutò ſibi nuncius occurrit, referens, quòd Merauis, ſecundus à rege Babyloniæ, & vniuerſa multitudo gentilium, vt arena maris innumerabilis, ex mandato Regis iam ad Aſcalonem nauigio deſcenderunt, arma, eſcas & armenta infinita adduxerunt, omnemq; belli apparatum cópioſum, & quòd vrbem Ieruſalem & exules Chriſtianos obſidere decreuerunt. Gens enim publicanorum, & gens nigerrimæ cutis de terra AEthiopiæ, dicta vulgariter Azopart, *Azopart AEthiopes.* ¶ & omnes barbaræ nationes, quæ erant de regno Babyloniæ, illic ad vrbem Aſcalonem conuentum habere ſtatuerunt. Dux verò Godefridus & qui cum eo erant, Robertus Flandrenſis, Tankradus & Euſtachius, frater Ducis, comperta fama aduentantium copiarum armorumq; gentilium, iuxta montana, quæ procedunt ab Ieruſalem, hoſpitati ſunt. *Reymũdus Robertus Norman.* Deinde miſſa legatione Comiti Reymundo Ieruſalem & Roberto, Nortmanorũ principi, omnia aperiri iubent, quanta ſcilicet collectio gentilium Aſcalonem occupauerit, & viam vſq; Ieruſalem habere conſtituerit. Vnde eoſdem Principes cum omni manu equitum & peditum ad reſiſtendum infidelibus accerſunt. *Petrus eremita. Arnolſus Cancell.* Petrum verò eremitam & Arnolfum, quem Cancellarium ac cuſtodem ſepulcri Domini conſtituerant, cum ligno Domini adeſſe monuerunt ad Aſcalonem in occurſum turmis infidelium ſine aliqua dilatione: ſed paucos tamen fideles in tuitione ac defenſione vrbis remanere decreuerunt.

¶ *Nomen Azopart procul dubio non caret mendo. Procopius*

Orat.

Orat. VI. de ædificijs Iuſtiniani, in Mauruſiorum ſeu Maurorum gentibus Pacatos nominauit. Et meminit Theuetus, Cyrenaicam hodie Aſſadib dici. Ad vtrum horum alludat, iudiciū eſto penes lectorem. Sanè ita Sabellicus Ennead. 10. li. 8. pag. 766. Quæ AEgyptus fuit, nunc Maurorum terra eſt.

CAPVT XLII.

HIs ita diſpoſitis, & exercitu per vrbem diffuſo, admoniti ex legatione Ducis & comprimorum, equos & arma, breui interuallo depoſita, reparant & reſumunt, & iter in cornibus, & tubis & muſicis & cytharis, omniq; voce exultationis & lætitia per montana inſiſtentes, Duci Godefrido, in terminis Aſcalonis reſidenti, coniuncti ſunt, per prata & loca compeſtria hoſpitati. Solus Comes Reymundus adhuc ſtimulo inuidiæ ſæuiens aduerſus Ducem Godefridum, eò quòd turrim Dauid amiſerat, inuitatus venire noluit, cum omni manu ſuorum ſequacium, donec denuò à Duce cunctiſq; Principibus minis pulſatus & admonitus, tandem ex conſilio ſuorum, & blanditijs fideliū virorum, exurgens, atq; per montana regia via incedens, cum ingenti manu ſuorum Duci & prædictis Principibus in campeſtribus aſſociatus eſt. *Reymūdus minis & blanditijs excitus.* Armenta, cameli, aſini, boues, bufli, & omne genus domeſtici pecoris à Sarracenis in ijſdem campeſtribus in multitudine graui doloſè præmiſſa erant & diſperſa, vt populus Chriſtianus ex concupiſcentia raperet & cogeret, prædæq; animum aduerteret, vt ſic rapinis impeditus, facilius ab hoſte ſuperaretur. *Stratagema hoſtiū.* Sed quidam nobiliſsimus ex Sarracenis, quondam vrbis Rametis præfectus, qui pacem & fœdus, ſuperata Ieruſalem, cum Duce inijt, nunc in auxilium ipſius Ducis Godefridi, licet gentilis, fideli intentione adueniens, doloſitatem Babyloniorum enucleat, dicens, armenta non aliam ob cauſam Sarracenos, Arabes, cunctoſq; gentiles præmiſiſſe, niſi vt peregrinos impedirent, quò magis prædæ quàm defenſioni ſtuderent. *Sarraceni confœderati fides.* Hac præmonitione gentilis principis Dux & vniuerſi rectores Chriſtiani exercitus rem præcauentes, *Edictum Principū.*

edictum in omni catholica legione ſtatuunt, vt quicũq; de peregrinis prædam ante præliũ contigerit, auribus & naribus truncatus puniatur. Iuxta verbum & edictum iſtud omnes à vetito manus continuerunt, ſolùm quod victui hac nocte ſufficeret, contraxerunt.

CAPVT XLIII.

Chriſtiani cum gaudio tendũt in hoſtem.

Altera autem die, prima aurora radiante, vniuerſus populus Dei viui bello armatur, in voce exultationis, & omni dulci modulatione iucunditatis, cytharis & muſicis, tanquam ad conuiuium pergentes, lætati: Sanctæ Crucis ſignaculo ab Arnolfo, Petro, cæteriſq; ſacerdotibus muniti & ſignati, confeſſionis puritate confortati ſunt, ſub quorum anathemate rurſus præda & aliqua rapina ante agonem interdicta eſt. Præfectus autẽ ciuitatis Rametis videns populum in tibijs, cytharis, muſicarumq; ſonis, ac voce exultationis iocundari & pſallere, tanquam ad epulas omnium deliciarum inuitati eſſent, admiratus eſt vehementer, & Ducem ſuper his ſciſcitatur, dicens: Miror, & ſufficienter mirari nequeo, vnde populus hic in tanta lætitia & voce exultationis glorietur, quaſi ad conuiuium iturus, cùm hodiè mors illi præſens ſit, & præſens martyrium vniuerſos præſtoletur, & varius ſit euentus belli, atq; multa nunc & intolerabilis virtus aduerſariorum congregata non procul hinc caſtra ſua locauerit. Ad hæc Dux, fide Chriſti plenus, & ſpirituali reſponſione inſtructus, ſciſcitanti viro ſuper his ſapienter expoſuit, cur in ſpe hodiernæ mortis præſentiſq; prælij, ingenti gaudio dulciq; melodia Chriſtianus populus delectaretur. Dicebat enim: Populus hic, quem vides & audis in voce exultationis aduerſus inimicos properare, & prælium in nomine Domini IESV Chriſti, filij Dei viui, cõmittere, ſcito, quòd certus eſt hodie de corona regni cœlorum, & quia ad meliorem tranſibit vitam, in qua primùm felicius incipiet viuere, ſi ꝓ eius nomine & gratia in hoc prælio mori meruerit. Ideo in gaudium & iubilationem cor noſtrũ erigitur: quia

Admiratio Sarraceni.

Godefridi cordata reſponſio.

Digitized by Google

quia ſi fortè corruerimus in manu inimicorum, poteſtatem habet Dominus IESVS, Deus noſter, animas noſtras in paradiſo gloriæ ſuæ collocare. Iccirco non timemus mortem ante inimicorũ impetum: quia certi ſumus poſt temporalem mortem de certa illius retributione. Hoc verò ſignum ſanctæ Crucis, quo munimur & ſanctificamur, procul dubio ſpirituale nobis ſcutum eſt contra iacula inimicorum, & in eodem ſperantes, tutius aduerſus pericula cuncta ſtare audemus. In hoc vtiq; ligno ſanctæ Crucis redemti ſumus de manu mortis & inferni ac poteſtate Angeli nequam. Et in ſanguine Domini noſtri IESV Chriſti, filij Dei viui, ab omni inquinamento veteris erroris emundati, fiduciam habemus vitæ æternæ.

CAPVT XLIIII.

DVcis reſponſione audita, rogatur per perennis vitæ inſtructionem ſuprà dictus gentilis, vt cùm & ipſe cauſa Chriſtianiſsimi Ducis & Catholici populi contra gentem & confratres ſuos pugnaturus eſſet, eodem ſanctæ Crucis ſignaculo muniatur & ſanctificetur, quatenus fide & ſpe eiuſdem ſanctæ Crucis & Crucifixi incolumis ab armis, & inimicorum inſidijs, conſeruaretur. Vtrum autem ſtatim aut poſt bellum baptiſmum ſuſceperit, incertũ habemus, præter quod quidam profitentur, quòd viſa virtute & victoria Chriſtianorum, baptiſmi gratiam perceperit. Huius verò ſanctæ Crucis ſignaculo de manu Arnolfi vniuerſo cœtu Chriſtianorum vnà cum gentili Principe ſanctificato, ad arma ſumenda, loricas induendas, acies ordinandas & vexilla in haſtis extollenda, omnium fit labor & intentio. Nulla armentorum & vetiti gregis fit concupiſcentia, ſed præmiſsi greges & armenta ad decipiendos fideles Chriſti, ſplendore armorum, galearum, clypeorumq; ſtupeſcunt, & vehementi ſtrepitu ac clamore exercitus attoniti, admirantur. Vnde erectis auribus ſtupefacti, & immobiles diu perſiſtentes, tandem ſociantur equitibus & peditibus, & ſi carmatis permixti cuneis, cum euntibus ibant, & cum ſtanti-

Sarracenus inuitatur ad Chriſtianiſmum.

Luſtratio exercitus.

Armenta hoſtium miſcentur Chriſtianorũ agminibus.

ſtantibus ſtabant, atq; nubem pulueris multiplicantes, Sarracenis, rem ignorantibus, & cum ſua multitudine copioſa à longè ſtantibus, timorem aſperſerunt.

CAPVT XLV.

CHriſtianis deinde à montanis egreſsis, & in valle ac loco campeſtri conſiſtentibus, vbi Sarracenorum, Arabum, Maurorum, publicanorumq; tentoria fixa erant, & acies ordinatæ, greges & vniuerſa armenta, quæ nemo denumerare poterat, ſponte ſegregata & directa ſunt ſine rectoribus & ſine magiſtris ad locum ſatis vicini paſcui, ac ſi diuino nutu præmonita & iuſſa vltrò cuneis catholicis cederent, ne fortè eis impedimentum fierent, ſed vt ibidem in loco paſcui perſiſtentes, à Chriſtianis poſt victoriam reperiri poſſent. Nec mora, ſegregatis pecudibus, & viſis infidelium turmis, acies Gallorum, ſicut conſtitutæ erant, hæ in fronte, hæ à dextris & ſiniſtris, aliæ ad extremum pugnaturæ, bello aptantur. Vniuerſi verò equites & pedites circà ſua ſigna & vexilla cateruatim conferuntur. Godefridus Dux, & ſummus poſt Dominum dominatorum in Ieruſalem, cum duobus millibus equitum & tribus peditum in omni armatura loricarum, galearum, clypeorum, lancearum & ſagittarum portas Aſcalonis obſedit, ne vlla vis inhabitantium ab vrbe hac parte erumperet, Galloſq; retrò poſt terga improuiſos impugnaret. Comes verò Reymundus à dextris verſus pomaria ſpacioſa ac denſiſsima, quæ extra muros erant, cum ingenti manu ſuorum aciem ſuam dirigebat, vt bello ingruente, ſocijs vires & opes augeret, cordaq; metu fluxa ab inſtāti ſubleuaret anguſtia. Robertus Nortmanorum princeps, & Robertus Flandrenſis, Oliuerius de Iuſsi, Gerhardus de Kereſi, Reynardus de Tul, denſata fronte acies à ſiniſtris cōtra Mauros, & omne genus gentilium in campeſtribus moderabantur ad committendum prælium. Vniuerſi autem equites & pedites Chriſtianorum conglobati in ſignis & vexillis, ad reſiſtendum illic pari animo conſtiterunt.

Mirum de brutis.

Acies Chriſtianorum.

Godefridus.

Reymundus.

Robertus Norman.

Robertus Flandr.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT XLVI.

SIc vtrinq; facie ad faciem obſiſtentibus, crudele bellum inhorruit. Nam Azopart, qui flexis genibus ſuo more bellum ſolent committere, præmiſsi, in fronte belli grauiter ſagittarum grandine Gallos impugnauerunt, tubis & tympaniſtris intonãtes, vt tam horribili ſonitu equos & viros perterritos à bello & locis campeſtribus abſterrerẽt. Habebant etiam ijdem Azopart, viri horridi & teterrimi, flagella ferrea & ſæuiſsima, quibus loricas & clypeos graui ictu penetrabant, equos in frontibus percutiebant, & ſonitum terribilem per vniuerſa agmina fidelium faciebant. Gens verò Arabum & Sarracenorum ac publicanorum nunc lanceis, nunc ſagittis, nunc fundibulis & omni genere armorum in millibus ſuis accedentes, aduerſus Chriſtianorum acies dimicabant, prælia multiplicantes, & plurimum diei conſummantes. Econtra Chriſtianorum manus exigua aduerſus tot millia innumerabilia medio inuoluitur certamine, inceſſanter prælia conſerens, & hoſtiles acies atterens & attenuans. Tandem bello ingrauato, & gentilium cuneis, Deo opitulante, contritis, totus exercitus Regis Babyloniæ fugam inijt, & per agrorum planiciem verſus maritima diſperſus, tendebat à facie cædentis & perſequentis.

Prælium initum.

Azopartorum pugnãdi mos

Armatura.

Victoria Chriſtianorum.

CAPVT XLVII.

GOdefridus Dux, Reymundus Comes, Euſtachius, Tankradus, Cuno de monte acuto & filius eius Lambertus, videntes quòd gentilium exercitus & eorum virtus deficiens cedebat, in impetu equorum & vehementi concurſu ac clamore pedeſtris vulgi medijs aduolant hoſtibus, & nimia cæde inter eos ſæuientes, plurimum auxilij fratribus contulerunt. Arabes verò cæteraq; gentes vt perſpexerunt, quòd deinceps bellum ſufferre non poſſent, diſperſi & contriti, per campos & anguſtas ſemitas fugam arripiunt. Sed vndiq; ab inſequentibus victorioſiſq; militibus

Principes inſtant cedenti hoſti

Digitized by Google

Cædes Arabum. vt miſeræ pecudes paſsim perimuntur. Horum infinita pars cùm victa cederet, inſecutione Chriſtianorũ oppreſſa, ſpe ſalutis, & cauſa effugiendi, ad naues & maritima contendit. *Reymundus in eoſdem.* Vbi Comes Reymundus caſu illis occurrit, quos crudeliter cædens & inſequens, in profundum maris fugientes, ſubmergi ad tria millia crebra armorum percuſsione arctauit. Sárracenorum autem cohortibus ſic atroci cæde perterritis, & alijs ad mare fugam meditantibus, alijs ad pomaria, plurimis verò portam Aſcalonis intrare *Direptio caſtrorum* quærentibus, vniuerſi victores Chriſtianorum diffuſi ſunt per tentoria gentilium, alij rapientes precioſam purpuram, alij veſtes & vaſa argentea, plurimamq; maſſam vtriuſq; metalli precioſioris, alij camelos, mulos, equos, dromedarios cum aſinis fortiſsimis, & cuiq; prædæ, ſicut ieiuni & longa abſtinentia macerati, nunc totius belli immemores, manus ſuas inferebant.

CAPVT XLVIII.

At gentiles, quorum innumerabilis multitudo adhuc in littore maris & campeſtribus locis abundabat, vi- *Barbari Chriſtianos prædæ intentos denuò inuadunt.* dentes quomodo populus Galliæ rapinis & prædis totus inhiabat, & ab inſecutione ceſſauerat, vſquequaq; relectis ſocijs, & ſigno tubarum & cornicinum readunatis viribus ſuorum, viros prædæ intentos, & belli oblitos, viriliter incurrunt, graui ſtrage perimentes incautos: totamq; victoriam Chriſtianorum cruentam reddidiſſent, niſi Dux *Godefridꝰ laborantibus opem fert.* Godefridus, princeps ſummus Ieruſalem, qui verſus montana extremas acies dirigebat, periculum illorum conſiderans, & quia auaritia eſſent cæcati, ſine mora in faciem inimicorum aduolans, prædam prohibuiſſet, vniuerſoſq; cum iurgio ad defenſionem ſic hortatus fuiſſet, dicens: O viri rebelles & incorrigibiles, quis vos faſcinauit, vt ad prædam vetitam & illicitam manus veſtræ conuerterentur, donec inimici veſtri, Deo auxiliante, in gladio corruiſſent. Eia relinquite prædam, & hoſtibus inſiſtite, & nolite cedere nunc inſurgentibus, & amaram de vobis vindictam quæ-

Digitized by Google

quærentibus. Dixit, & medias perrumpens acies ſtrictis mucronibus, in manu ſuorum ſequentium graue hoſtium reddidit exterminium, & tunc vniuerſos à præda reuocatos, ſecum acciuit in opus belli repetiti. Rurſus ſuperati gentiles, terga vertunt, ab armorum creberrimis ictibus ad Aſcalonis vrbem fugam maturantes. *Reportat plenam victoriam.*

CAPVT XLIX.

DVx verò & qui cum eo erant, fugientes perſequebantur tam equites quàm pedites, & nullo interuallo à tergo aduerſariorum abfuerunt, ſed in cæde grauiſsima perſequentes, vſq; ad portam Aſcalonis eos perſecuti ſunt. Fortunati, qui in portam recepti ſunt, aut intromitti potuerunt. Nam tanta preſſura fugiendi & intrandi Sarracenis in ipſis foribus vrbis fuiſſe refertur, vt duo millia & amplius occiſorum & ſuffocatorum ſub pedibus intrantium hominum, equorum & mulorum in foribus & ante fores extincta perierint. Poſtremi verò & in fuga tardiores, videntes hinc & hinc anguſtias animæ ſuæ, & difficilem portarum introitum, & in hoc horrore armorum ianuis clauſis ſe ab vrbe excluſos, arbores palmarum, alij ramos oliuarum aut ficorum conſcendere properabant, vt ſaltem ramorũ foliorumq; denſitate latere, vel liberari, poſſent. Sed pedites Chriſtiani nimium propinqui, miſeros in arboribus viſos, & patefactos ſubitò ſagitta transfigebant, & quaſi aues volatili telo percuſſas, ab ipſis arborum ramis moribundos humi procumbere, plurimumq; terræ cogebant operire.

Conſectatio fugientium.

Strages colliſorum in porta Aſcalonis.

Palantium in agris.

CAPVT L.

SExta feria prid. Idus Auguſti menſis commiſſum eſt hoc prælium à viginti millibus Chriſtianorum aduerſus trecenta millia gentilium, Sarracenorum, Arabum, Publicanorum, Maurorum de terra AEthiopiæ. Quorum triginta millia in aperta camporum planicie cecidiſſe, nobis retulerunt, qui in eodem certamine præſentes affuerunt,

Tempus pugnæ.

Numerus vtrarumq; copiarum.

Hoſtium cæſorum.

Digitized by Google

præter duo millia ſuffocatorum & occiſorum in porta vrbis, & abſq; his, qui armorum pericula vitare exiſtimantes, vndis abyſsi maris ſubmerſi ſine numero perierunt. Nulli verò Chriſtianorum viri nominati illic ceciderunt, præter paucos pedeſtris vulgi, vt procul dubio à veridicis fratribus compertum eſt. Hac fuga & contritione gentilium, ac Chriſtianorum victoria, longiſsima haſta, argento operta per totum, quod vocant * Standart, & quæ Regis Babyloniæ exercitui ſignum præferebatur, & circa quam præcipua virtus denſabatur, ad quam victi & diſsipati reuertebantur, capta eſt à Roberto, Nortmanorum Principe, & in templum Dominici ſepulcri transmiſſa, & vſq; in hodiernum diem ob memoriam victoriæ Chriſtianorum attitulata eſt. Nunc ergo hac bellorum tempeſtate ſedata, atq; Meraui, qui ſecundus à Rege in omni decreto & conſilio habetur, cum tota gente ſua triumphato, Chriſtianis lætitia prædarum tam in tentorijs quàm armentis, camelis, buſſis, aſinis, ouibus, hircis, bobus, cunctiſq; rebus tribuitur. Quibus plurimi onuſti & refocillati, tota nocte gradientes, in gaudio cordis & voce exultationis Ieruſalem reuerſi ſunt, ante ſepulcrum ſanctiſsimum Deo laudes & gratias ſuper omnibus referentes, quæ eis proſperè & glorioſè acciderunt.

Labarum regis Babylon. captum.

*Robert. to Monacho li. 8. ſtandarum.

Manubiæ.

CAPVT LI.

DVx Godefridus readunatis ſocijs equitum & peditum circiter duo millia, vrbis Aſcalonis portas in omni latere obſedit, vt ciues & milites ex noua cæde & recenti victoria ſtupefacti ac trementes, ciuitatem redderent, vltrà deſperantes Regis Babyloniæ auxilium, cum totius regni ſui virtus congregata, vehementer nunc attrita fuerit & diſsipata. Verùm vbi aliquid noctis proceſsit, plurimumq; conſilij Aſcalonitæ de vrbis redditione & vitæ interceſsione iniјſſent, Comes Reymundus, inuidus omnis gloriæ Ducis Godefridi propter turrim Dauid, quam amiſerat, Sarracenorum ciuibus occultam in hunc modum miſit legationem:

Aſcalon fruſtra à Godefrido obſidetur.

Reymundi inuidentia & perfidia.

gationem: Eſtote viri fortiſsimi, & minis Ducis Godefridi ne terreamini, vrbem in manus eius reddentes: quia vniuerſi Principes noſtri reditum in terram cognationis ſuæ poſt peractum bellum habere decreuerunt, & exiguam manum pugnatorum hac nocte circa vrbem cum illo remanere ſciatis. Hac Comitis legatione & ſolamine ciues ac milites animati, & à redditione vrbis & dandis dextris auerſi, orto Sole, in mœnibus ad defenſionem conſtiterunt, ſagittis, fundibulis, omniq; armorum genere Ducem cum ſuis ab obſidione vrbis arcentes. Dux autem viſa illorum audacia & repugnatione, & quia de omnibus ſuis non amplius quàm ſeptingenti equites ſecum remanſerant, & quia inſtinctu & ſuaſu eiuſdem Comitis vniuerſi Principes abierant, in littore maris viam continuantes, mouit & ipſe caſtra ab obſidione, via regia ſecus maritima vſq; ad ciuitatem Aſſur præcedentes comprimores conſecutus. Illic Comes Reymundus per diei vnius & noctis ſpacium obſidionē circa ciuitatem Aſſur egerat, arbitrans ex noua cæde & recenti victoria ciues concuſſos vrbem in manu eius reddituros. Plurimas etiam minas & terrores ciuibus inferens, interdum vitam & ſalutem & omnē gratiam ab eo conſequi, ſi redderent vrbem, promittebat. Sed Ducis Godefridi aduentu comperto, conſcius doli aduerſus eum, quem per inuidiam fecerat, cum omni comitatu ſuo ab obſidione Aſſur receſsit, hortatus ciues, ne Godefridum expaueſcerent, & ne aliqua minarum illatione aut bellico impetu vrbem illi aperirent, plurimum conteſtans, quia nullus Principum, qui præceſſerant, illi ad auxilium rediret.

Aſſur.

Iterata perfidia.

CAPVT LII.

TAliter ciues adhortatus ad impedimentum Ducis, iter maturauit, & in regione, quæ eſt inter Cæſaream & vrbem Cayphas iuxta fluuium quendam dulcis aquæ, Roberto Flandrenſi & æquiuoco ſuo, Roberto, Nortmanorū Principi, cæteriſq; primoribus aſſociatus eſt. Godefridus

Digitized by Google

Godefridꝰ denuò ſucceſſu fruſtratus.

Dux ad Aſſur veniens, ciuitatem per diem obſedit, ſi fortè aliquo euentu aut timore Aſsyrijs incuſſo, in manu eius traderetur. Sed Reymundi ſuaſione & atteſtatiõe hos ſicut Aſcalonitas rebelles ac reſiſtentes inueniens, triſti animo

Molitur vindictam.

diuertit ab vrbe, & admonuit ſocios, vt Reymundum in caſtris impeterent, & omne nefas, quod aduerſus ſe egerat, in caput illius redderent. Qui ſtatim loricis induti, dum vexillis erectis in caſtra veniunt, & in Comitem animo irato tendere diſpoſuiſſent, Reymundus verò pariter ex pro-

Placatur interceſſione procerum.

uidentia armatus ad reſiſtendũ illi occurrere decreuiſſet, Robertus Flandrenſis & cæteri viri magnifici interuenerunt, viros grauiter arguerunt, quos tandem vtrinq; multo conatu placatos in concordiam reduxerunt.

CAPVT LIIII.

Principes domũ cogitantes.

IAm Deo & Domino noſtro IESV Chriſto fauente, his in concordiam reductis, Robertus Flandrenſis, Robertus, Princeps Nortmanorum, Reymundus pariter de Prouincia & vniuerſi Principes reditus ſui intentionem Duci aperiunt, ac beneuolum in omnibus, quæ habebant in animo, humili & manſueto habito colloquio inuenerunt. Dux verò in cunctis voluntati fratrum ſatisfaciens, Ieruſalem remeare decreuit, eo quòd poteſtas vrbis in tuitio-

Godefridꝰ ijſdem valedicit.

ne & defenſione ipſius collata ſit: & diu colla ſociorum amplexans, & omnes benignè deoſculans, obnixè cum lachrymis precatur, eos in bono commendans, vt ſui memores exiſtant, & confratres Chriſtianos admoneant, quatenus ad Domini ſepulcrum venire non dubitent, ac ſibi cæteriſq; conſocijs in exilio remanentibus, auxilio de die in diem aduerſus tot barbaras nationes concurrant.

Accipit incolas Aſſur vectigales.

Viri verò & ciues Aſſur, audito quòd Dux remeabat, & cum Reymundo cæteriſq; in concordiam redierat, de ſalute vrbis & pace fœdus cum Duce pepigerunt, obſides tributorum & ciuitatis conſtituentes illi. Ipſi pariter ab eodem Duce pro ſtabilitate fidei & pacis Gerhardum ſibi

deuotum

Digitized by Google

deuotum militem, ortum de caſtello Auennis, obſidem ſuſceperunt.

CAPVT LIIII.

ET ecce tot prælijs, tot laboribus, omnibus ſeculis inauditis, in victoria & bono fine completis, Duce quoq; & vniuerſis ſocijs mutuò commendatis, magni & puſilli, primores & ſubditi, in terram natiuitatis ſuæ reditum parant à diutino exilio, & palmas victoriæ in manu ſua referunt, præ nimia pietate lachrymis affluentes ſuper fratribus in exilio relictis. Quibus, oſculo dilectionis dato, valedicentes, viam remenſi ſunt per eaſdem ciuitates & montium difficultates iuxta mare Palæſtinum, qua & venerant in Ieruſalem. Vbi illis ab omnibus prædictis ciuitatibus, Ptolemaide, Tyro, Sidone, Triple, Baurim, & reliquis ciuitatibus, licentia conceſſa eſt vendendi & emendi vitæ neceſſaria. Ab omni deniq; impetu & inſidijs à facie eorum omnes gentes vrbeſq; earum quieuerunt, pauidæ & tremefactæ ſuper contritione Regis Babyloniæ, & victoria, quæ ipſis fidelibus à Deo viuente collata eſt. Sic igitur ſecurè & pacificè loca hæc tranſeuntes, pauca quidem arma habentes, ſed palmas in ſignum victoriæ manibus portantes, in regionem ciuitatis Gybel, frugibus & vineis opulentiſsimam, declinauerunt. Vbi procul à mœnibus vrbis propter loca riuis & paſcuis commoda in aperta camporum planicie tabernacula extendentes, duobus diebus bonis vberrimis terræ illius delectati ſunt.

Remeãtes palmas in manibus ferunt.

Repetunt viam, qua venerant.

Gybel.

CAPVT LV.

HIs itaq; in locis dum moram facerent, nunciatum eſt illis, quomodo Boemundus, auaritia aggregandi & acquirendi inſaturatus, Laodiceam, vrbem & habitationem catholicorum Græcorum, longa obſidione occupaſſet, turreſq; duas ciuitatis, in littore maris ſitas,

Boemundi in Laodicenſes iniuria.

magiſtras

Digitized by Google

magiſtras vrbis à nautis tributa exigentis, iam captas inuaſiſſet auxilio & nauali aſſultu Piſanorum & Genuenſium, cuſtodesq; catholicos alios trucidaſſet, alios viſu excæcatos ab ipſarum arce eieciſſet. Sed Piſani & Genuenſes non nimium ſuper his iniurijs criminandi ſunt. Nam ex ore

Calumnia Boemundi longè aliter, quàm res eſſet, intellexerunt. Vnde falſa illius adhortatione CC. nauibus prædictas turres vallaueruut, & malis nauium, procera longitudine nubes tangentibus, & ſportas vimineas in ſummitate affixas continentibus, cuſtodes præſidiorum grauiter oppreſſerunt, creberrimis lapidum & ſagittarum ictibus à ſuperueniente arbore turres & viros impugnantes. Audito enim Piſanorum & Genuenſium aduentu, Boemundus, Princeps ſubdolus, & frater auarus, ab Antiochia, ſex milliaribus Lao-

Malitia. diceæ vicina, illis occurrens, omne malum & grande nefas de ciuibus Laodiceæ referebat: hos enim noxios eſſe Chriſtianorum calumniatores: vt ſic omnium animos in odium ciuium, & vrbis obſidionem, facilius hoc concitaret

Oppugnatio hoſtilis inſtinctu. Quare factum eſt, vt creduli verbi illius primùm turres obſidentes, cuſtodes earum in deditionẽ cogerent, dehinc turribus ſua arte vel vi ſuperatis, vrbem cingerent. Qui graui & longo aſſultu ciues vexantes, iam trans vallum murorum pontes duos potenter locauerunt, per quos vſq; ad mœnia facilius ipſis pateret acceſſus, & ſic vrbs anguſtiata in breui Boemundo redderetur. In proximo enim

Iniuſtitia. fuit, vt ciuitas applicitis huiuſmodi ingenijs caperetur, ciues punirentur, & Boemundo omnia iniuſtè traderentur. Iniuſtè quidem. Nam in obſidione Antiochiæ eadem Lao-

Vuinemarus archipirata. dicea nauali obſidione & aſſultu VVinemari de Bulonia, piratarum magiſtri, & quorundam Chriſtianorum, cum præfatis turribus ſuperata & capta eſt. Hi collectione

¶ *Vide ſuprà li. 3. cap. 14. & 59. Itẽ li. 5 cap. 24.* nauium, è diuerſis terris & regnis contracta, ſcilicet ab Antvverpia, Tyla, Friſia, Flandria, per mare Prouincialibus in terra S. AEgidij, de poteſtate Comitis Reymundi, aſſociati, nauigio in circuitu orbis terræ vſq; ad ipſam vrbem Laodiceæ appulſi ſunt. Quam occupantes & expugnantes,

Digitized by Google

pugnantes, Turcos & Sarracenos, iniuſtos dominatores, in ea repertos gladio percuſſerunt, vrbem verò & eius mœnia apprehendentes, Comiti Reymundo cum ipſis turribus poſt obſidionem Antiochiæ contulerunt. VVinemarus, magiſter & ductor piratarum, poſt hæc à Turcopolis & militibus regis Græcorum captus & carceri deputatus eſt: Sed Ducis Godefridi interuentione poſt plurimũ temporis à carcere & vinculis eductus eſt. ¶ Comes verò Reymundus poſt captionem Antiochiæ, decreto itinere ſuo in Ieruſalem cum cæteris, Imperatori Conſtantinopol. Laodiceam ciuitatem, Turcis & gentibus ereptam, reſtituit, & ſic fidem inuiolatam illi reſeruauit. Iurauerat enim ſibi, fœduſq; percuſſerat cum eo vnà cum Godefrido & Principibus cæteris, de cunctis vrbibus, caſtellis & terris, ad regnum ipſius pertinentibus, nihil quicquam de omnibus retinere aut mentiri. Hac de cauſa Boemundum Principes, ab Ieruſalem regreſsi, & in terminis ciuitatis Gybel hoſpitati, comperientes Laodiceam iniuſtè obſediſſe, ac Imperatori Comitiq; Reymundo iniuriam feciſſe, nuncios conſtituunt, qui eum amicabiliter & pacificè ex legatione & rogatu Chriſtianorum confratrum, ab Ieruſalem in victoria Dei redeuntium, compellarent, quatenus ab vrbis obſidione recederet, nullamq; vltrà Chriſtianis calumniam inferret.

Pactio Principũ cũ Alexio Imperat.

Legatio ad Boemũdum.

¶ *Hiſtoria hæc de Reymundo & Laodicea eſt intricatior. Vide quæ ſequuntur cap. vlt. & lib. 7. ca. 27. lib. 11. ca. 40. Item Tyrium lib. 7. cap. 16.*

CAPVT LVI.

INterea dum ad hoc nuncij eligerentur, Epiſcopus Piſanorum, Dagobertus nomine, cognito aduentu & reditu Chriſtianorum peregrinorum ab Ieruſalem, quorum per plurimum tempus fama nota fuit aut memoria vſq; ad diem hanc, aſſumtis aliquibus viris de comitatu ſuo egregijs, fratres adire & viſitare contendit. Quibus inuentis in regione prædicta, nullo modo à fletu præ gaudio ſe continere

Digitized by Google

tinere potuit, ſed in omnium maiorum atq; minorum colla ruens, cœpit cum lacrymis vniuerſos deoſculari, dicens: Verè & abſq; vlla ambiguitate fateor vos filios & amicos Dei viuentis, qui non ſolùm rebus veſtris, vrbibus, caſtellis, prædijs, vxoribus, filijs ac filiabus abrenunciauiſtis, ſed etiam animabus veſtris non peperciſtis, cùm hanc Dei & Domini noſtri IESV Chriſti expeditionem, in tam longinquas & barbaras nationes facere non dubitaſtis, totq; aduerſa, vt compertum habemus, pro redemtoris noſtri gratia ſuſtinuiſtis. Non eſt auditum à Chriſti natiuitate, vt aliquis Chriſtianorum exercitus, per tot regna & pericula tranſiens, Ieruſalem, in potentia & virtute expugnatis & eiectis adulterinis filijs & incolis, obtineret, ac loca ſancta mundaret, atq; in ea poſt victoriam ad tuendum magnificum Chriſtianorũ principem Godefridum exaltaret, ſicut de gloria & virtute eius & veſtra nunc accepimus. Propter quod gauiſi deſiderio videndi vos, & ſalutandi ac colloquendi, huc venire decreuimus.

CAPVT LVII.

Eorũdem reſpõſum.

AD hæc à fidelibus peregrinis venerabili Epiſcopo ſic reſponſum eſt: Si Chriſtianorum proſperitati congaudetis, & ſaluti arridetis, cur Chriſtianis ciuibus, videlicet vrbis Laodiceæ, iniuſtè vim intuliſtis, turres eorum cepiſtis, cuſtodes trucidaſtis, & adhuc vrbem obſidione valaſtis. His auditis, Epiſcopus benignè & patienti animo excuſauit ſe, ac ſe ſuoſq; in omnibus ignoranter deliquiſſe profitetur, dicens: Mundi à ſanguine hoc ſumus. Nam cùm rudes ac totius guerræ ignari, nauigio ad has partes veniſſemus, Boemundus ab Antiochia nobis obuiam factus eſt, qui ciues Laodiceæ falſos Chriſtianos eſſe aſſeruit, eoſdem etiam ſemper Chriſtianis confratribus aduerſari, & traditores peregrinorum apud Turcos & Sarracenos fuiſſe illos, ſummopere referebat. Ad hoc vlciſcendum, opem & virtutem noſtram precatus eſt. Nos verò verbis & aſſertionibus illius credentes, hoſq; ciues ſceleratiſſimos

Piſanus ſe & ſuos excuſat.

mos æſtimantes, vires & opem ſibi ad obſidendam vrbem & eius habitatores contulimus, & obſequium nos præſtare Deo in occiſione illorum arbitrati ſumus. Sed nunc veritatem ex ore veſtro nouimus, quomodo inuidia & auaritia, non Dei gratia, hos Boemundus perſequitur, & nos miſerè decepit ad obſidendos & puniendos Chriſtianos. Et ideo ſine mora ad noſtros redituri, rem aperiemus, & ſic ab vrbe eós & ab omni impugnatione cohibebimus.

CAPVT LVIII.

HOc dicto, nuncij ab exercitu Hieroſolymitarum cum Piſanorum Epiſcopo profecti ſunt. Sed Boemundum in nimia auaritiæ ſuæ pertinacia reperientes, legationem confratrum & comprimorum benignè ſibi aperuerunt, quatenus ab vrbe Laodicea arma & vires ſuas amoueret, ne erga Imperatórem Græcorum fidem promiſſam mentirentur, & reditus ſui impedimentũ grauiſsimum in regno illius paterentur. Boemundus verò auditis nunciorum verbis, petitionem & admonitionem fidelium prorſus ſpreuit, & nunquam ſe receſſurum à muris & mœnibus Laodiceæ aſſeruit, donec vrbs & ciues ſuæ manciparentur ditioni. Nuncij autem omnia reſponſa & aſpera verba Boemundi, eiuſq; impatientiam, ad exercitum referentes, primoribus indicant, ac iras omnium vehementer acuentes, eò animos illorum commouent, vt arma acquiri, & bello aptari vniuerſi, parui & magni, monerentur. Adhæc Epiſcopus, Boemundi intentione & reſponſione cognita, in caſtra & claſſes ſuorum deſcendens, vniuerſos, qui in ſuo erant comitatu, cauſam edocuit & commonitionem Chriſtiani exercitus. Sic cunctos Piſanos & Genuenſes, in Domino DEO compunctos, ab obſidione vrbis, & auxilio Boemundi, reuocauit, ne vltrà ad ſubueniendum manum in ciues mittere præſumſiſſent. Boemundus ergo videns, ſe auxilio deſtitutum, vireſq; ſuas nimium attenuatas, & quòd fideles Chriſti ac Principes bello & vi armorum eum

Boemundus aſpernatur legationem Principũ.

Iudicatur hoſtis.

Soluit obſidionem inuitus. amouere conſpiraſſent, veſpere cœlos terraſq́; obumbrante, ab obſidione murorum procul cum omni manu ſua ſeceſsit, & confratrum voluntati, neſcio amore an timore, nolens volenſq́; obtemperauit.

CAPVT LIX.

CRaſtina verò die per vniuerſum mundum relata, omnis multitudo peregrinorum armis & loricis induuntur, & iter inſiſtentes, plurimumq́; diei peracto, Laodiceam peruenerunt in vexillis oſtreis tubarumq́; multitudine. Sed nullam contradictionem ſibi reſiſtentium inuenientes, pacificè portas ciuitatis, vltrò ſibi à ciuibus patefactas, introierunt in omni ſuſceptione benigna. Boemundum enim procul abſtitiſſe, & abhinc vſq; ad dimidium milliare conſediſſe, eis nunciatum eſt. Comes ergo Reymundus cum quingentis fratribus ſuæ ſocietatis munitionem vrbis ingreſſus, ſuum vexillum, quod erat notiſsimum, in eminentioris turris erexit cacumine, cuſtodia ſuorum per vniuerſas Laodiceæ turres locata. Cæteri verò fratres & comprimores per omnia ædificia domorum extrà & infrà hoſpitandi gratia diuiſi ſunt. Circiter viginti millia Hieroſolymitanorum erat numerus, quando ab Ieruſalem reuerſi, Laodiceæ confinia intrauerunt, quibus omnium rerum vitæ neceſſariarum copia à vendentibus conceſſa eſt. Menſis enim September & autumni tempus erat, quando Laodiceam peruenerunt. Vbi præcipua vbertate frumenti, vuarum, muſti, olei & hordei fruentes, quindecim dierum ſpacium lætanter peregerunt, ciuibus vrbis & peregrinis Piſanis ac Genuenſibus omnem familiaritatis & affabilitatis mutuam gratiam exhibentibus.

Remeãtes peregrinatores appellunt Laodiceam.

Eorundẽ numerus.

CAPVT LX.

INter hæc mutuæ caritatis gaudia vtrinq; ſui recordati Chriſtiani nominis, & communiter habitæ tribulationis, paſsionis & priſtinæ dilectionis, internũcios conſtituerũt, qui Boemundum de iniuſtitia ſua arguerent, & de concor-

dia

Digitized by Google

dia interpellarent, quatenus compunctus fratribus reconciliari non abnueret, fratres quoq; eum satiſfacientem benignè in concordiam & caritatem reciperent. Boemundus his auditis nuncijs, compunctus ſuper omnibus, in vnitatem & dilectionem feſtinanter redit. Etenim ſtatuto die in campeſtribus Laodiceæ colloquio habito, præcipuè inter duos Comites Reymundum & Boemundum, dehinc inter alios pax & amicitia firmata eſt, & omne vetus odium penitus excluſum. Sicq; triduò cum illis Boemundus moram faciens, in obſequio caritatis victoriam Ieruſalem ſciſcitatus eſt. Poſt hæc Antiochiam cum ſuis reuerſus eſt. Robertus verò Flandrenſis, Robertus pariter Nortmanorum princeps, Gaſtus de Burdeiz, Cuno de monte acuto & cæteri compares poſt aliquot dies reditum nauigio conſtituerunt ad terram natiuitatis ſuæ. At Comes Reymundus, metuens Laodiceam & Tortoſam vrbes, quas difficili labore ſubiugauerat, ex Boemundi auaritia & inſtabilitate amittere, cum plurima manu ſuorum ſequacium remanſit.

Boemundus reconciliatur Principibus.

Remeantes ſoluunt à Laodicea.

Reymundus immutatus.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI
LIBER SEPTIMVS.

Argumenta Capitum.

I. Ciues Aſſur, transgreſſores fœderis, Dux obſidet iteratò.

II. Lacrymoſa narratio de Gerhardo milite.

III. Vbi Ducis machina procumbente, plurimi Chriſtianorum pariter conflagrârunt.

IIII. Exhortatio Ducis ad milites.

Digitized by Google

V. Populo pœnitentia indicitur, ſed concremata ſimili machina, iterum plectitur.

VI. Soluta obſidione Aſſur, Boemundus & Baldewinus ſanctam ciuitatem ingrediuntur.

VII. De ambitione Patriarchatus Piſani Epiſcopi.

VIII. Principes cum Duce Iordanem adierunt.

IX. Vbi ciues Aſſur graui membrorum abſciſsione mulctantur.

X. Milites decem Chriſtiani triginta equites gentilium fugant & necant.

XI. Apud Aſſur iterum Babylonici à Ducis militibus detruncantur.

XII. Aſſur ciuitas facta eſt tributaria, & Ioppe inſtauratur.

XIII. Principes circumiacentium ciuitatum munerarios ſe Duci ſponte offerunt.

XIIII. De eodem, & quòd Dux pacem ſtatuerit per terram.

XV. Suprà dictus Gerhardus incolumis remiſſus beneficijs honoratur.

XVI. De pertinacia groſsi ruſtici.

XVII. Tankradi nuncios Princeps Damaſcenus perdidit: terram eius Dux inuadens, groſſum ruſticum ad fœdus coëgit.

XVIII. Vbi Dux glorioſus cœpit ægrotare.

XIX. Venetorum muneribus Dux honoratur, ac deinde vehementius ægritudine premitur.

XX. Con-

Digitized by Google

XX. Conſilio Ducis caſtelli Cayphas obſidio præparatur.
XXI. Obitus glorioſi Ducis & VVerneri militis.
XXII. Obſidio caſtelli Cayphas.
XXIII. Tankradi hortatu obſidio lentata paululum reparatur.
XXIIII. Quanta pertulerint illic fortiſſimi milites.
XXV. Oppidum Cayphas expugnatur.
XXVI. Gelmarus expulſus, & Tankradus caſtellum Cayphas obtinuit.
XXVII. Conſilio maiorum Boemundus ad regnandum in Ieruſalem vocatur, ſed in itinere capitur.
XXVIII. Donimanus, Princeps Turcorum, obſeſſis Malatinæ Chriſtianis contemnitur.
XXIX. Baldewinus liberare volens Boemundum, nihil proficit.
XXX. Baldewinus per legatos conuenitur, vt fratris loco regnum Hieroſolymitanum ſuſcipiat.
XXXI. Baldewinus Ieruſalem profecturus, æquiuocum ſuum ciuitati Rohas præfecit.
XXXII. Baldewinus, diro imminentis prælij nuncio pulſatus, cum paucis obuiam pergit.
XXXIII. De eodem.
XXXIIII. Ipſe fugam ſimulans, reuerſus glorioſam adeptus eſt victoriam.
XXXV. Quàm ſagaciter Baldewinus verſutiam Tankradi præuenit.

Digitized by Google

XXXVI. Tankrado ſolo aduentu Baldewini perterrito, Baldewinus ſanctam ingreſſus eſt ciuitatem.
XXXVII. Perquiſitis rebus defuncti fratris, à viris fortibus tentare fortia ſuadetur.
XXXVIII. Vrbem Aſcalonem obſidens, poſt aliquot dies infecto negocio obſidionem ſoluit.
XXXIX. Quàm ingenioſè vicerit gentem Azopart ſub terra latentem.
XL. De eadem re.
XLI. Cùm per difficilia loca militem agit, plures frigore extinguuntur.
XLII. Ciuitas Suſumus igne deletur.
XLIII. In natali Domini apud Bethlehem Baldewinus vnctus eſt in Regem.
XLIIII. Prima ſeſſione Regis Tankradus accuſatur, vocatus adeſſe dedignatur.
XLV. Rege cum Tankrado pacificato, Tankradus, Dux electus, Antiochiam proficiſcitur.
XLVI. Rex contra Patriarcham ſedem Apoſtolicam appellat.
XLVII. Dominus Apoſtolicus Cardinalem Mauricium cognitorem Hieroſolymam mittit.
XLVIII. Patriarcha multis & grauibus à Rege capitulis impetitus, ab officio ſuſpenſus eſt.
XLIX. In cœna Domini dolens Patriarcha ſe eo die officio ſuo priuari, Regem donis promiſſis placat.
L. Rex Cardinalē alloquitur de reſtituendo Patriarcha.

LI. De

Digitized by Google

LI. De amicitia inter Cardinalem & Patriarcham, & Regis concordia, & de conuentione gentilium cum Rege.
LII. De mutuis legationibus gentilium.
LIII. De redemtione Turcorum.
LIIII. Quomodo ciuitas Aſſur ſubiugatur.
LV. Cæſarea ciuitas obſidetur.
LVI. Tandem ciuitas Cæſarea ſuperatur.
LVII. Quomodo Rex audita fama Babyloniorum, eorum præſtolatur aduentum.
LVIII. Quomodo Rex Patriarcham conuenerit, vt vel ipſe milites procuret, vel ad procurandum eos, ſibi aliquid pecuniæ impertiret.
LIX. Qualiter orta ſit contentio inter Regem & Patriarcham.
LX. Contentio inter Regem & Patriarcham præſente Cardinale Mauricio.
LXI. Patriarcha ratione victus, milites ſe procurare promiſit, quod tamen implere contemſit.
LXII. Patriarcha poteſtate & oblatione ſepulcri Domini priuatur. Pecunia Patriarchæ Regi aperitur.
LXIII. Rex pecuniam militibus diuidit, crudelis legatio à Babylonia venit.
LXIIII. Tres Regis acies à Babylonijs attritæ deficiunt.
LXV. Rex à Pontificibus admonitus, coram cruce dominica proſternitur.

Digitized by Google

LXVI. *Poſt confeſsionem delictorum, Epiſcopo Gerbardo crucem Domini præferente, Rex per medios hoſtes irrumpit.*
LXVII. *Mira Domini IESV & ſanctæ Crucis eius victoria.*
LXVIII. *Renouato bello, catholici Regis ad ſuos hortatio.*
LXIX. *De glorioſa Regis victoria & reditu in Ieruſalem.*
LXX. *De obitu VVickeri, militis Alemani egregij.*

CAPVT I.

Defectio ciuitatis Aſſur.

POſtquam ciues Aſſur, vulgariter Arſid, ex conſilio inuidorum, vrbem & reditus, quos pepigerant Duci Godefrido ſingulis annis conferre, concuſsi timore victoriæ, quam acceperat iuxta Aſcalonem, prorſus negauerunt, obſides illius, pro pacto amicitiæ datos, iniquè retinentes, & ſuis gaudentes receptis, qui in fide malè ſeruata Ducis euaſerant cuſtodiam, vltrà ſe à facie Ducis forti munire tutela. Quapropter Rex ira motus, cæteriq; nobiles & ignobiles, qui ſecum remanſerant, nempe VVillehelmus de Montpelir, VVernerus de Greiz, Geldemarus Carpent. VVickerus Alemanus, vniuerſi equites & pedites Chriſtiani cum tribus millibus vrbem cinxerunt, in circuitu eius tabernacula ſua extendentes. Collocatis ergo vndiq; tentorijs, aptauerunt machinas & inſtrumenta mangenarum, ſpacio ſeptem hebdomadarum ſummo ſtudio ea fabricantes.

In eandē Godefridi expeditio.

CAPVT II.

APplicitis tandem muro ingenijs, fortiter ciues oppugnabant. Illi verò non ſegnius pro vita reſiſtebant à

turrita

Digitized by Google

turrita arce & mœnibus. Sed fruſtra videntes ſe in defenſione deſudare, malum naualem proceræ altitudinis, qui in media vrbe iacebat, funibus & catenis aſtrictum leuauerunt in altum, in quo vnum de obſidibus Ducis, Gerhardum prædictum, ortum de genere Hamaicorum de præſidio Auennis, militem egregium, affixerunt, in modum crucifixi manus & pedes illius extendentes funibus. Quem iam diu pœnis conſumtum à carnificibus arbitrabantur Chriſtiani. Sed erectus & affixus in culmine mali idem Gerhardus, in hanc miſerabilem vocem cum lacrymis erupit, ac Ducem alloquitur: O Dux illuſtriſsime, nunc reminiſcere, quomodo tuo præcepto huc obſes & exul inter barbaras nationes & viros impios transmiſſus ſum. Ideoq; peto, vt aliqua miſericordia vel humanitate ſuper me moueearis, & tam graui & ſæuo martyrio me perire non patiaris. Cui Dux: Nequaquam, ô Gerharde, miles acerrime, tui miſereri poſſum, & tot homines auertere à vindicta ciuitatis huius. Et ideo, ſi frater meus vterinus eſſes, vt Euſtachius, hac conditione liberari non poſſes, vt vrbs illæſa permaneat. Mori ſiquidem habes, & vtilius eſt, vt tu ſolus moriaris, quàm decretum & iuſiurandum noſtrorum violetur, & vrbs hæc ſemper peregrinis habeatur infeſta. Si enim præſenti vita moriaris, viuere habes cum Chriſto in cœleſtibus. Hæc Gerhardus intelligens, & nulla ſe lacrymarum prece videns proficere, ſummopere Ducem exorat, vt equum & arma ſua ſancto præſentaret ſepulcro, quæ illic Deo famulantibus pro remedio animæ ſuæ largiatur. Ad hæc Dux & vniuerſa multitudo Chriſtianorum fortiter aſsiliunt vrbem, in confratre Gerhardo totius pietatis & miſericordiæ obliti, vrbis defenſores in ſagittis & fundibulis & mangenellis circumquaq; impugnantes. Et iam inter plurimas ſagittas, incautè emiſſas, decem ſagittis eiuſdem Gerhardi corpus confixum & vulneratum eſt.

Gerhardi Auennenſis miſerabilis caſus

Quiritatio.

Læſio à telis ſociorum.

CAPVT III.

Oppidanorũ ſarcaſmus.

Virtus in arcendis Chriſtianis.

GEntiles autem cernentes, quia vir ſtrenuus, omni pietate à cordibus ſuorum excluſa, vulnenaretur, ſic Duci & omni populo Chriſtiano magnis blaſphemijs improperabant, dicentes: Gens impia & crudelis, qui minimè fratri & conchriſtiano veſtro parcere curaſtis, ſed acrius, illo viſo & eius perditione, vrbem atq; ciues oppugnaſtis. Hoc dicto, ab intus mangenellis, baliſtis & ſagittis viriliter reſiſtentes, vrbẽ in machina expugnantes Ducis milites nitebantur repellere. Palos enim ferreos & acutos, oleo, ſtuppis, pice, ignis fomite inuolutos, & omnino aqua inextinguibiles, creberrima iaculatione à mœnibus intorquebant machinæ trans taurina cornua, quibus vimineę crates opertæ erant ad excutiendos iniectos ignes. Sed tandem paulatim flamma ſuſcitata, & vires vndiq; in arida materia rapiente, tota machina combuſta humi procumbens corruit cum tribus cœnaculis. In quibus viri bellatores amplius quàm quinquaginta, à Duce & cæteris primoribus conſtituti, nunc vndiq; flammarum inuaſione occupati, cum ipſa machina ruinam perpeſsi ſunt. Alij fractis ceruicibus & collo, alij ſemiputatis cruribus eorum aut brachijs, quidam ruptis viſceribus ab intolerabili maſſa lignorum, nec vlla ope liberandi, vnà cum lignis in fauillam & cineres redacti ſunt. In quibus Franco de Mechela villa, quæ eſt ſuper Moſam fluuium, miles imperterritus, ab ardentiſsima trabe occupatus, eodem igne inextinguibili incendio concremari ab omnibus viſus eſt.

Franco Mechlinienſis.

CAPVT IIII.

Rotholdus

Petrų Longobardus.

COntinuò ſine mora Rotholdus, miles acerrimus, videns quia ars & flamma Sarracenorum inualuit, machinaq; cum inhabitatoribus ſuis humi procubuit, à mœnibus vrbis, in quæ à machina deſcenderat ante incendium vnà cum Petro Longobardo, milite præclaro, celeri pede deſilijt, quòd nullum eis auxilium ferebatur, & in vallo

iuxta

Digitized by Google

iuxta muros conſtiterunt illæſi. Sarraceni autem videntes eos iuxta muros corruiſſe, ferratis ſudibus, & immenſa mole lapidum, viros opprimere certabant. Sed Deo protegente, & galea fortiſsima crebros ictus ſuſtinente, viui & incolumes ad ſocietatem Chriſtianorum reuerſi ſunt. Dux itaq; cernens, ſic ſuos audaciſsimos milites graui interitu & ruina corruiſſe, alios extinctos & combuſtos, alios eneruatos, & omne opus machinæ celeri ſtrage & edaci flamma conſumtum, ac plurimos Chriſtianæ ſocietatis animo deficere, fugamq; meditari, mœſtus & dolens, vniuerſos deſperatos reuocare cœpit ad aſſultum vrbis, ad interitum aduerſariorum, ad firmandam obſidionem, dicens: Ah miſeri & inutiles, ad quid de terra & cognatione veſtra exijſtis, niſi vt animas veſtras vſq; ad mortem pro nomine IESV daretis, & redemtione ſanctæ Eccleſiæ, & liberatione confratrum veſtrorum? Ecce ciuitas hæc, & vniuerſæ nationes in circuitu, Ieruſalem vrbi inimicantur, & inſidiantur ſaluti noſtræ, quarum hæc vna eſt, quam obſediſtis. Videte, ne deficiatis à propoſito veſtro, & tam viliter effœminati, hanc vrbem inſuperatam relinquatis. Agite ergo pœnitentiam luxuriæ veſtræ fœdiſsimæ, quam in hac via ſancta inceſti exercuiſtis, & omnium iniquitatum veſtrarũ, quibus gratiam Dei offendiſtis, & ſic Dominum cœli, apud quem non eſt iniquitas, venia & confeſsione delictorum veſtrorum purgati, facite vobis placabilem: quia ſine illo nihil poteſtis facere.

Godefridi militaris concio.

CAPVT V.

AD hanc Ducis vocem & admonitionem vniuerſi fugæ intenti, & timore concuſsi, tunc ſolatio roborati, obſidionem circa Aſſur amplius & validius, quàm antea firmauerunt, donec & altera machina, iteratò fabricata, muris applicaretur, per quam ciuitas capta redderetur. In hac tandem repertis omnibus, craſtina luce primùm exorta, Arnolfus Cancellarius ſepulcri Dominici, Clericus illuſtris, & Deo deuotus, ipſum Ducem & vniuerſos magnos

Arnolfus Cancell. religioſi Clerici partes obit.

gnos & paruos cœpit redarguere de perfidia & duritia cordis, qua in fratres ſuos, Gerhardum & Lambertum, malo affixos, & apud Aſſyrios obſides derelictos, peccauerunt. Idcirco omnes de hac impietate, cunctorumq; fœditate delictorum, ad confeſsionem & correctionem paternè cohortatus eſt. Sic itaq; eo adhortante ad compunctionem cordis, & veniam culparum ſuarum, lacrymis profuſis in vnam eriguntur voluntatē ad vrbis obſidionem, rurſumq; componentes machinam & tormenta lapidum, longa tempora circa muros expleuerunt. Ad inſtar verò magnitudine prioris machinæ altera hæc machina facta & compoſita, muris ciuitatis in virtute loricatorum, ac multitudine virorum & mulierum, trans vallum applicata eſt, & in eius cœnaculis viri fortiſsimi & audaces, ad pugnam ciuibus inferendam, conſtituti ſunt. Hæc autem machina dum ſic trans vallum traheretur, vt muros ciuitatis plurimum ſublimitate ſuperaret, viriq; ex ea arcu, iaculis ac lanceis mœnia oppugnarent, ciues etiam in mœnibus conſiſtentes grauiter vexarent, ſimili iaculatione palorum ignitorum, vt priorem machinam, Sarraceni eam infixerunt, quouſq; flamma ſuſcitata inualeſcens crates, poſtes, trabes inuaſit ac combuſsit. Mox ad extinguendam machinam de omni exercitu & tentorijs concurrunt viri ac mulieres, aquam ſinguli in ſingulis vaſis afferentes. Sed minimè ꝓfecit tanta aquarum ſuffuſio. Nam huius ignis genus aqua erat inextinguibile, & flamma magna & inſuperabilis, ideoq; machina nequaquam potuit extingui, donec penitus combuſta ruinam magnam faciens, quàm plurimos virorum ac mulierum circumſtantium diuerſis plagis attriuit. Alij ibidem mortui, alij membrorum læſione eneruati iacebant, quidam ſemineces quaſſatis viſceribus purpureum ſanguinem vomebant. Alij flammis ſuffocati, à nemine liberari valentes, miſerè periclitabantur. Vnus erat dolor pereuntium, nulla quies.

Obſidentium altera machina.

Clades.

CA.

CAPVT VI.

NIhil his ingenijs Duce proficiente, conſilio ſuorum accepto, eo quòd ciuitas Aſſur, hoc tempore grauiſsimæ hyemis inchoante, præ frigore & niue inſuperabilis haberetur, Ieruſalem Decembri menſe mediato redijt, ſed centum equites cum ducentis peditibus Rames vel Ramæ attitulauit, qui aſsiduè ciues Aſſur impugnarent, ac bello laceſſerent. Ciues verò præcauentes, ne aliquis impetus aut inſidiæ illorum ex improuiſo nocerent, nequaquam longè à muris procedebant. Vnde milites Ducis ſata & vineta illorum per ſingulos dies deprædabantur. Tandem ijdem milites Chriſtiani videntes, quia nihil inſidijs aut aſſultu proficerent, Ieruſalem & ipſi reuerſi, per ſpacium duorum menſium ſe ab omni impetu & infeſtatione continuerunt. Sic ſecuri facti viri Aſſur, & aduerſitatis nihil vltrà æſtimantes, in negotijs ſuis paulatim ab vrbe procedebant incautè, & vites agroſq; excolebant. Boemundus ſecus ciuitatem Antiochiæ audita Chriſtianorum victoria, & Godefridi Ducis gloria & exaltatione in Ieruſalem, ex verbis & relatione Roberti Flandrenſis, Roberti, Nortmanorum principis, & cæterorum redeuntium, Baldevvino, eiuſdem Ducis fratre, admonito per legatos, viam Ieruſalem inſiſtere decreuit ad viſitandum locum Dominici ſepulcri. Quibus Dagobertus, Piſanus Epiſcopus, cum omni comitatu ſuo longo tempore (trium menſium) in regione commoratus Laodiceæ, nunc in via hac adiunctus eſt, datiſq; muneribus, cum vtriſq; pactus eſt amicitiam, de die in diem in omni ſermone, & actione ſimulatæ religionis, cunctis nimium acceptus. Natali autem Domini in proximo facto, præfati Principes cum ingenti honore & comitatu Chriſtianorum Ieruſalem ſunt ingreſsi, Duce Godefrido glorioſè eis occurrente, & præ gaudio, nimioq; deſiderio eos videndi, pia eis oſcula faciente.

Godefridꝰ ſoluit obſidionem Aſſur.

Vexat hoſtem prædatoria manu.

Accipit hoſpites Boemundum Balduinum & Piſanum.

CA-

Digitized by Google

CAPVT VII.

Piſani Patriarchatꝰ

¶ Aliter, & quaſi ἀπολογητικῶς, de tota Piſani hiſtoria Tyrius.

Legatio ad Alfonſum regẽ.

ALiquot deinde diebus tranſactis, Epiſcopus Piſanus, multum fautoribus Baldevvino & Boemundo ſibi conquiſitis, Duci adeò gratus & dilectus fieri cœpit, quo vſq; ad Patriarchatus dignitatem prouehi meruit, collatione potius pecuniæ, quàm dilectione nouæ Eccleſiæ. Idem verò Dagobertus cùm adhuc Piſanus eſſet Epiſcopus, ab Vrbano, Romanorum ſummo Pontifice, in Hiſpaniam directus in legationem Chriſtiani cultus & religionis, honorificè ab Rege, Alfonſo nomine, ſuſceptus eſt, & ab omnibus Epiſcopis & Archiepiſcopis regni illius in obœdientia & caritate. Quin & muneribus precioſis ac magnificis, tam in auro quàm in argento & oſtro ab ipſo Rege cunctiſq; primoribus ditatus & honoratus eſt. Innotuit etiam plurimis, quomodo arietem aureum miri decoris & operis idem Rex illuſtris per manum eiuſdem Dagoberti Domino Apoſtolico caritatis cauſa dono miſerit. Quem ille cum cætera vndecunq; collecta pecunia in * Ardeſcens, auaritia celando, retinuit. Et, vt pro vero aiunt, quibus res patuit, hanc maſſam grandis talenti & arietis aurei, mortuo Vrbano Pontifice, Ieruſalem detulit, ac Boemundum Baldevvinumq; corrumpens, Godefrido Duci arietem & cætera munera contulit: ſicq; Patriarchatus honore ſublimatus eſt.

Peculatus

Largitiones.

CAPVT VIII.

IAm Dagoberto in cathedra Hieroſolymitanorum ſedis Patriarcha conſtituto, & conſecrato à Roberto, Epiſcopo ciuitatis Rama, quam vulgariter nominant Rames, & natali Domini in omni iucunditate & lætitia à viris catholicis & Principibus celebrato, Boemundus, Baldevvinus & ipſe Patriarcha à Duce impetrauerunt, vt ſic iter moderarentur, quatenus ad Iordanis flumen in vigilia epiphaniæ Domini conuenirent, vbi Dominus IESVS à Iohanne baptizari dignatus eſt. Qui voluntati & deſiderio eorum ſatisfaciens, in omni apparatu & virtute peditum & equitũ cum

Principes petũt Iordanem.

Digitized by Google

cum eis ad ipſum flumen deſcendit: in quo præ gaudio loti ſunt & delectati. Poſt hæc Baldevvinus & Boemundus in omni hilaritate & mutua gratia cum Duce lætati, illic in regione Iordanis, dato cum lacrymis oſculo, ad inuicem diſſociati ſunt: Godefridus cum Patriarcha reuerſus Ieruſalem: Boemundus verò & Baldevvinus Antiochiam & Rohas reuerſi ſunt. *Digrediuntur à ſe inuicem.*

CAPVT IX.

DE hinc menſe Februario mediante, ciues Aſſur, dum ſecurè de die in diem in omnibus negocijs ſtuderent, & pacificè ad excolendas vineas & agros procederent, quidam Sarracenus ex ciuibus vrbis Aſſur, vt gratiam inueniret in oculis Ducis, omnia propalauit, quàm ſecuri, & nullius mortis reſpectum habentes, ab vrbe ciues exirent ad omnia, quæ eis erant neceſſaria. Dux autem Sarraceno audito, benignè illi in omnibus aurem adhibuit, & curam eius egit, vt ſic magis viro blandiretur. Vnde ab illo traditore dies deſignata eſt, qua illos in vineis agriſq; laborantes alios occidere alios poſſet comprehendere. Eadem itaq; die illuceſcente, Godefridus Dux quadraginta milites armatos iuxta Rames in inſidijs conſtituit. Qui Sarracenos ad mille egreſſos repentino impetu equorum aggreſsi ſunt, & eos ſæuo vulnere interimentes, ſupra quingentos naribus amputatis & manibus aut pedibus in campo ſemiuiuos reliquerunt, ipſi verò victores cum captiuis vxoribus eorum & pueris Ieruſalem reuerſi ſunt. Cognita hac ſtrage grauiſsima, tota ciuitas Aſſur dolore & lamentis commota eſt, & vniuerſi in ea habitantes. Qui ſine dilatione Regi Babyloniæ tam crudelis famæ & damni nuncios miſerunt. *Sarracenus proditor.* *Clades incolarũ vrbis Aſſur.*

CAPVT X.

AVdito quidem tam crudeli nuncio, Merauis, qui poſt Regem ſecundus imperat, & cuius voci omnes ciues, & vniuerſæ ciuitates de regno Babyloniæ, obœdiunt, turbatus eſt vehementer, ſtatimq; centum equites Arabes & *Merauis ad afflictos reſpectus.*

Digitized by Google

ducentos Azopart mittere ſe promiſit ad ſubueniendum ciuibus, vrbemq; tuendam. Non enim paſſus eſt ad aures Domini Regis Babyloniæ Ammirabilis tam grauem legationem peruenire, ne cor eius nimium grauaretur. Intellecto hoc ſolamine, quod promiſerat Merauis, multum gauiſi ſunt ciues Aſſur, & ab illo die portis apertis, ipſi & omnia armenta ſecurè in agros procedebant, ſed non tamen longè ab vrbe. Deinde octo diebus tranſactis, auxilium & vires Regis Babyloniæ illis affuerunt, centum equites Arabes & ducenti Azopart, quorum iuſsione & conſolatione longius, quàm ſolebant, ab vrbe & porta procedere præſumebant. Audito tandem in Ieruſalem aduentu illorum, ſurrexerunt clam Duce decem milites Chriſtianorum, & in termino Rametis conſtiterunt ad explorandam rei veritatem, vtrum milites Babyloniæ affuiſſent in auxilium vrbis Aſſur. Qui protinus quinq; armigeros direxerunt ante mœnia vrbis ad laceſſendos & producendos viros, quorum fama erat, ipſi verò decem in campeſtria Aſſur deſcenderunt. Armigeris autem diſcurrentibus in equis ante mœnia vrbis ex decreto decem militum, triginta equites Arabum ab vrbe ſubitò exierunt armati, eoſq; grauiter inſecuti ſunt, poſt tergum relictis inſidijs. Armigeri verò quantocius equorum velocitate ad decem equites Chriſtianorum fugam inierunt. Quibus ad ſubueniendum decem Domini ſui illico in equis & armis affuerunt, & triginta Arabes in fugam remittentes, vſq; ad portas & mœnia Aſſur eos perſecuti ſunt, tres illorum in momento perimentes. Quorum capita, ab armigeris amputata, cum equis & ſpolijs eorum afferentes, Ieruſalem cum gaudio reuerſi ſunt.

DecēChriſtiani milites in hoſtem.

Proſternunt 30. Arabes.

CAPVT XI.

Comperta hac victoria, & tam laudabili audacia decem equitum, Dux & vniuerſi ſui lætati ſunt. Vnde CXL. eqtes conuocans, in inſidijs verſus Rames conductu VVerneri de Greis, ac Roberti, probi militis de Apulia, ituros, conſtituit

Iteratæ Chriſtianorū in hoſteinſidiæ.

conſtituit, vt Arabes milites aliqua arte laceſsitos, & ab vrbe Aſſur productos circumuenientes, aliquid inſigne cum eis molirentur. Manſerunt itaq; hi milites Chriſtiani Ducis iuxta Rames in inſidijs duobus diebus, donec ciues Aſſur tertia die egreſsi fiducia ſuorum militum per agros cum gregibus ſuis, ignari totius infeſtationis, vagari ſecurè cœperunt. Illis verò ſine reſpectu periculi vagantibus, viginti milites continuò ab inſidijs & ſocietate Chriſtianorum egreſsi, prædam vndiq; contraxerunt, vi etiam abducentes. Sed mox à militibus Aſſur excuſſa eſt. Ad hæc tota manus Chriſtianorum conſurgens, ab inſidijs fortiter aſsilierunt: milites quoq; Arabum & Azopart omneſq; pedites illorum idem fecerunt: & vtrinq; graue comiſſum eſt prælium. Tandem Chriſtiani præualentes, plurimam partem illorum occiderunt, prædamq; retinentes, cum plurimis equis & captis ibidem militibus in gloria & iucunditate Ieruſalem reuerſi ſunt. Reſidui autem Sarraceni, qui pauci vix euaſerant, cum fama luctuoſa Babyloniam reuerſi ſunt: & Regis iram, Babyloniorumq; metum, adauxiſſe, nulli dubium habeatur. Dux deniq; Godefridus de proſpero euentu ſuorum non ad modicum lætatus eſt. *Succeſſus.*

CAPVT XII.

SIc tandem ciuitas Aſſur tædio affecta, nec Regis ſui auxilio videns ſe poſſe reſiſtere, pacem compoſuit, claues portarum & turrium Duci obtulit, facta ei tributaria. Cuius tributa Roberto, militi præclaro de Apulia, pro conuentione ſolidorum à Duce conceſſa ſunt. Poſt hæc Dux volens adhuc amplius vrgere & ſubiugare ciuitatem Aſcalonem, & cæteras vrbes ſub regno Babyloniæ deprimere & debellare, Ioppen, quæ vulgariter Iaphet dicitur, antiquo ex termino dirutam, reædificari, muriſq; muniri, conſtituit, quatenus illic portus nauium fieret, & ab hac cæteris gentilium ciuitatibus locus eſſet reſiſtendi ac nocendi. Firmata ac munita ciuitate Iaphet, ab omnibus regnis & inſulis Chriſtianorum mercatores, vitæ neceſſaria afferen- *Aſſur fit Godefrido vectigalis. Robertus Apulus. Ioppe inſtaurata.*

Digitized by Google

tes, ad eius portum accedebant. Peregrini quoq; aduentantes vſquequaq; ſecurè illuc deſcendebant, corpora ſua hoſpitio & quiete curantes.

CAPVT XIII.

SArraceni autem dolentes & triſtes facti ſunt, eo quòd ab hac ciuitate reædificata & inſtaurata vniuerſæ ciuitates gentilium in circuitu ſubiugandæ, debellandæ ac deuaſtandæ eſſent, Chriſtianorumq; vires per mare aduentantes de die in diem augerentur. Quid aduerſus hoc facerent, gentiles nihil melius ſenſerunt in omni conſilio, niſi vt legatio ab Aſcalone, Cæſarea & Ptolemaide, vel Accaron, ad ſalutandum Ducem maturaretur ex parte Ammiraldorum prædictarum vrbium. Nec mora, legatio ad aures Ducis & omnium primatum ſuorum Ieruſalem in hunc modum delata eſt.

Ammiraldorum ad Godefridū legatio

Ammiraldus Aſcalonis, Ammiraldus Cæſareæ, ſimiliter Ammiraldus Ptolemaidis, Duci Godefrido in omnibus S.

EXoramus te, Ducem glorioſiſsimum ac magnificum, quatenus gratia & conceſſu tuo ciues noſtri ſecuri & pacificè ad negocia ſua procedant. Et decem valentes equos mulosq; tres, corpore elegantes, tibi mittemus, ac ſingulis menſibus quinq; millia Byzantiorum in ratione tributorum reddituri ſumus. Hoc pacto nimium pax facta & firmata eſt, quin abhinc amicitia fieri cœpit de die in diem, præcipuè inter Ducem & Ammiraldum ciuitatis Aſcalonis, & donorum copiæ Duci accreſcebant in frumento, vino, hordeo & oleo plus quàm dici & memorari poſsit. Similiter Cæſarea & Accaron, datis muneribus auri & argenti, pacem & ſecuritatem obtinebant. Incubuit enim timor Chriſtianiſsimi Ducis vniuerſas terras & regiones gentium.

Pactio tributorum.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XIIII.

PRincipes dehinc Arabiæ famam Ducis tam glorioſiſsimam intelligentes, pacem & ipſi pariter & amicitiam cum eo componebant, ſub hac conditione, vt pacificè Ieruſalem & Ioppen ſui mercatores, omnia corpori neceſſaria afferentes, ſine interdictione cum Chriſtianis precio mutuarent. Quod ſic actum eſt, & allata ſunt abundanter vniuerſa tam Ioppen quàm Ieruſalem in armentis, bobus, ouibus & equis, veſtibus & annona, & omnia æquo precio cum Chriſtianis mutuabant, & ſic lætitia magna in populo facta eſt. Omnem verò comutationem & egreſsionem per mare omnibus gentilibus interdixit. Erant enim cuſtodes & inſidiæ diffuſæ per mare, ne quicquam gentiles nauigio ſuis ciuitatibus inferrent, vnde ciuitates neceſſarijs opibus abundantes, & confiſæ factæ, rebelles ſuperbirent, & fœdere neglecto, quod cum Duce pepigerant, exaltatæ reſiſterent. Si qui verò ab Alexandria, Damiata vel Africa nauigio veniebant, cum opibus ſuis à militibus Ducis capti detruncabantur. Similiter Sarraceni Chriſtianis nullam in mari pacem ſeruabant: ſolummodò pacem & fœdus vtrinq; ſtatuerunt ſuper terram. Hæc pax nimium adeò inter Ducem & Ammiraldum Aſcalonis eſſe cœpit, vt ciues illius pacificè cum rebus venalibus penetrarent, & viri Chriſtiani ſimiliter Aſcalonem ſine impedimento proficiſcerentur.

Reguli Arabes tràſigunt de commercijs.

Pacificatio cũ Sarracenis terra non mari obſeruata.

CAPVT XV.

CVm hæc pax tantum creſceret, & amicitiæ magis ac magis iungerentur, quadam die idem præſes & Ammiraldus Aſcalonis Gerhardũ de præſidio Auennis, ab omni plaga curatũ, honorificè veſtibus indutum, & equo optimo impoſitum, duci Chriſtianiſsimo Ieruſalem dono remiſit, quem multis iam diebus in Aſſur obijſſe, Dux & vniuerſi Chriſtiani exiſtimabant, neſcientes quòd à malo depoſitus, ab Aſſur eidem Ammiraldo miſſus fuiſſet. Dux itaq; viſo, & in-

Gerhardꝰ Auennenſis redit poſtliminio.

Digitized by Google

Donatur munificè.

& incolumi recepto, Gerhardo, dilecto milite ſuo, & egregio adoleſcente, gauiſus eſt vehementer. Cui ſtatim in remunerationem ſui magni laboris maxima terræ beneficia centum marcarum cum caſtello, quod dicitur ad S. Abraham, in præſentia omnium fidelium, qui aderant, largitus eſt. Cœpit deniq; ab ea die ſuper terram magis ac magis pax hinc & hinc multiplicari, donec tædio facta eſt militibus Galliæ pugnacibus.

Pax bellatoribus ingrata.

CAPVT XVI.

Tankradꝗ petit protectionem aduerſus hoſtem.

POſt hæc non multa mora Tankradus Duci Ieruſalem occurrit in aduentu natalis Domini à præſidio Tabariæ, quod Dux idem vallo, & inſuperabili munitione, in montis arduo reædificauerat, & Tankradus dono Ducis ad tuendum ſuſceperat, valdè tunc conqueſtus & auxilium petens, eò quòd terra & ciuitas groſsi ruſtici, regno AEgypti adiacentes, ſibi rebellarent, & redditus reddere dignarentur. Hoc Dux audito, & moleſtè accepto, poſt dies octo precibus Tankradi ſatisfaciens, ducentis equitibus & mille peditibus terram regioneſq; groſsi ruſtici ingreſſus eſt, & præda innumerabili vndiq; contracta, homines gentiles alios trucidari, alios iuſsit captiuari, cætera verò omnia in flammas & cædes vſquequaq; redegit. Moram itaq; in regione hac Duce per dies octo ſtrage & incendio faciente, groſſus ruſticus, Princeps regionis, legationem direxit propter auxilium Turcorum, ſi fortè viribus illorum fretus, Duci occurrens, reſiſtere poſſet. Hic Princeps appellatus eſt à Gallis groſſus ruſticus præ nimia pinguiq; corpulentia viliq; perſona, in qua totus ruſticus eſſe videbatur. Princeps verò Turcorum & Rex Damaſcenorum illius audita legatione, quingentos Turcos ſine mora illi miſit in auxilium. Iam Chriſtiani milites poſt diutinam & nimiam ſtragem de terra ruſtici exierunt, Duce ſemper cum præda gregis & veſtium cæterarumq; rerum in fronte gradiente, Tankrado verò à longe poſt tergum cum centum equitibus cuſtodiam faciente. Et ecce poſt paululum

Expeditio Godefridi

Groſſus ruſticꝗ alter Φυσκων.

Turco-

Turcorum milites cum feſtinatione viſi ſunt adeſſe. Quibus Tankradus non ſegniter occurrens, cum illis prælium commiſit. Vtrinq; hac die bello grauati ſunt, alij occiſi, alij vulnerati, Tankradus vix elapſus eſt. Veſpere autem facto, Dux & tota manus illius per campeſtria, poſitis armis, pernoctans, & ignorans, quomodo Tankradus cum Turcis commiſerat bellum, totus adhuc de euentu illius erat incertus, quo vſq; ea nocte media incolumis ereptus eſt cum ſuis ſodalibus, quorũ aliqui ſagittis grauati ſunt. Dux verò vt intellexit, quomodo Turci Tankradum à Damaſco perſecuti fuerint, & cum eo bellum commiſerint, iuſsit ſummo manè diei ſequentis acies fieri, & Turcis eorũ perſecutoribus occurrere. Sed nec vnus in regione hac repertus eſt. Nam egregij Ducis præſentiam nimium vicinam perſentientes, per totam noctem in ſua reuerſi ſunt, vltrà ab inſecutione Tankradi ceſſantes. Poſt hæc Dux in Ieruſalem redijt. Tankradus Tabariam cum ſuis pariter regreſſus, ſexaginta milites ſecum habens, illic moram fecit, ſingulis diebus Damaſcum & municipia Turcorum expugnans, & prædas à terra & regione eorum abducens. Arx autem hæc Tabaria ſita eſt iuxta locum, quem appellant mare Tiberiadis, duo milliaria habens in longitudine, & duo in latitudine. Hanc à Duce Chriſtianiſsimo ſubiugatam cum præſidio reſtructo Tankradus obtinuit in beneficio, eo quòd gratiam in oculis ipſius inuenerit, in officio militari probus, & quia aduerſarijs Chriſtianorum indeficiens ad reſiſtendum videretur.

Tankradi cum Turcis conflictus infelix.

Vltio de hoſte.

Tabaria.

CAPVT XVII.

TVrci verò Tankradũ de die in diem vidẽtes inualeſcere, Ducisq; Godefridi vires illi ſemper adeſſe, per aliquod tempus pacem cum eo decreuerunt componere, ſub hac cõditione, vt poſt huius pacis terminũ, cõmuni conſilio inito, aut ſibi vellent ſubeſſe, aut omnino fœdus cum illo refutarent ſubire. Tankradus ſuper his cum Duce ſumto conſilio, acquieuit Turcorũ precibus, & plurima munera Byzantiorũ, auri & argenti & oſtri ab eis & groſſo ruſtico ſuſcipiens,

Turci componuntur cum Tankrado.

terram

terram minimè poſthac bello cómouit. Deinde tranſactis aliquantis diebus, Tankradus ſex milites, viros diſertos & peritiſsimos, direxit ad Principem Turcorum Damaſci, quatenus vrbem ſibi redderet, & Chriſtianitatis profeſsionem aſſumeret, ſi tamen eius dono vel conſenſu in aliqua parte regionis illius habitare vel viuere vellet, alioquin propter aurum vel argentum vel cætera dona ſe illi amicitiam ſeruare non poſſe. His igitur auditis, Princeps Damaſcenorum vehemente ira motus eſt, apprehenſoſq; viros quinq; decollari iuſsit, ſextum autem, quia Turcorum ſectam arripuit, vitæ reſeruari præcepit. Iſtorum tam egregiorum legatorum cæde cruentiſsima Ducis ad aures perlata, vehementer vnà cum Tankrado & omni Eccleſia turbatus eſt. Qui continuò accitis vndiq; viribus equitum & peditum, in terram Damaſcenorum aduerſus interfectores fratrum deſcendit, per dies quindecim terram & regiones depopulatus, nemine ſibi reſiſtente. Videns ergo Princeps regionis, groſſus ruſticus, quia à facie Chriſtianorum nil ſibi nil Turcis intactum remanebat, nolens volens fœdus cum Duce & Tankrado percuſsit, Turcos verò renuit, quorum auxilio ſtare ante faciem Chriſtianiſsimi Ducis prorſus non valebat.

Violant legatos.

Expeditio Godefridi.

Groſſus ruſticus ſtipendiarius factus.

CAPVT XVIII.

Hoc fœdere cum Principe prædicto confirmato ſub ratione tributorum, Dux per Ptolemaidem, Cæſaream & Cayphas regredi diſpoſuit. Cui Ammiraldus Cæſareæ in occurſum veniens, benignè prandium obtulit. Sed ille cibum contradicens, tantùm de pomo cedri guſtans cum omni manſuetudine & gratiarum actione, poſt modicum graui infirmitate correptus eſt, diuertenſq; Ioppen, Epiſcopum & Ducem Venetorum in apparatu copioſo & armorum multitudine reperit. Cognito autem quòd conchriſtiani eſſent, & non hoſtilis collectio, ſecretò hoſpitium, quod ſibi nouum conſtruxerat, cum paucis ſubintrauit. Nam moleſtia corporis accreſcente premebatur.

Godefridi reuerſio.

Morbus.

Claſsis Venetorum.

Cui

Digitized by Google

Cui quatuor ex ſuis collateralibus aſsiſtentes, alij pedes illius in gremio accipiebant, alij capiti eius ad reclinandum pectus ſuum ſupponebant, quidam verò ſuper eius dolore nimium ac dolenter flebant, eo quòd tanto Principe deſtitui in hoc longo exilio pertimeſcebant.

CAPVT XIX.

AVdientes ergo Chriſtiani peregrini, quomodo tantus Princeps ægrotaret, graui mœrore & luctu concuſsi ſunt, crebrò viſitandi gratia ad eum venientes, inter quos ipſe Dux & Epiſcopus Venetiarum, & eorum primates, introducti ſunt ad ſalutandum ipſum Ducem, videndum & colloquendum. Intromiſsi ergo, in vaſis aureis & argenteis, oſtro & veſte precioſa, mira & inſolita dona Duci obtulerunt, ac dederunt, propter dilectionem & deſiderium, quod videndi eum, ſemper habebant. Dux quidem Godefridus ſumma cum caritate, ea, quæ obtulerant, ſuſcepit, & benignè eos allocutus, nauali hoſpitio remiſit, aſſerens ſe aliquantulum infirmitate detentum, ſed in craſtino, ſi ei quicquam remiſsius fuerit, in aſpectu omnium ſe præſentare, qui eum videre & cognoſcere cupiebant, & tunc libenter velle perfrui eorum communi affabilitate. Nocte deniq; eadem dolore ac languore corporis illius inualeſcente, à ſuis, propter nimietatem tumultus naualis exercitus, Ieruſalem ſe deferri iuſsit: quoniam hoc tempore, ſicut policitus fuerat, peregrinis Venetiarum nulla affabilitate potuit communicare.

Godefridꝰ ſalutatur à Duce & Epiſcop. Veneto.

Iubet ſe deferri Hieroſolymam.

CAPVT XX.

COgnita hac Ducis valida ægritudine, Dux & principes Venetorum VVernerum de Greis & Tankradum aggreſsi ſunt, videlicet vt Duci loquerentur, quid acturi ſint, ſeu an ciuitatem aliquam in littore maris obſidentes debellarent, priuſquam Ieruſalem deſcendant, ſeu expectarent quo vſq; DEO donante, Dux ſanitatem reciperet. Aſcenderat autem tunc feſtinanter Tankradus à Tabaria

Vuernerꝰ de Greis. Tankradus.

Digitized by Google

in Iaphet vehemente Ducis comperta infirmitate. Dehinc Ducem ambo Principes ſuper his, quæ à Venetis audierant, conuenerunt,& conſilio cum eo facto, licet ægrotante, & cæteris primoribus, decretum eſt, vt caſtellum, Cayphas dictum, peregrini Veneti nauali obſidione circundarent, Tankradus verò vice Ducis cum VVernero obſidionem in ſicco locarent, videlicet vt ab vtroq; latere maris & terræ, vrbs obſeſſa & oppreſſa caperetur. Aptatis ſiquidem ingenijs, quibus Cayphas vinceretur in terra & in mari, fama luctuoſa allata eſt in Ioppen, Ducem Godefridum ſummum Principem iam obijſſe. Quapropter conturbati vniuerſi tam Veneti quàm Galli, relictò omni apparatu obſidionis, feſtinatò Ieruſalem venerunt, Ducemq; ſic occupatum infirmitate & aggrauatum inuenerunt, vt vix verbum reddere valeret. Sed tamen quantulumcunq; primores conſolatus, ſe ab hac infirmitate fatebatur conualeſcere. Ad hanc Ducis conſolationem adorato à Venetis ſepulcro Dominico, & locis ſanctis viſitatis, Tankradus & VVernerus vnà cum Patriarcha Dagoberto in Ioppen reuerſi ſunt, apparatum ſuum ſine otio ad vnguem iterantes. Et poſt dies quindecim cum omni opere machinarum & baliſtarum profecti, mari & terra Cayphas applicuerunt. Sed VVernerus Iaphet remanſit, eo quòd ſubitò infirmitate fuerit correptus, & abhinc in geſtario Ieruſalem aduectus eſt.

Obſidio Cayphæ decreta.

Nuncius de morte Godefridi

Patriarcha belli ſocius.

CAPVT XXI.

POſt quatuor dies allato VVernero in Ieruſalem, Dux vehementius infirmitate cœpit laborare. Qui confeſſione delictorum ſuorum in vera cordis compunctione & lacrymis peracta, Dominici quoq; corporis & ſanguinis communione percepta, ſic ſpirituali ſcuto munitus & protectus, ab hac luce ſubtractus eſt. Mortuo igitur tam egregio Duce, & nobiliſsimo Chriſti athleta, maxima lamenta & nimius ploratus omnibus illic Chriſtianis, Gallis, Italicis, Syris, Armenijs, Græcis & gentilibus pleriſq;, Arabibus,

Mors Godefridi.

bus, Sarracenis, Turcis, fuere per dies quinq;. VVernerus deinde cognatus Ducis, & miles illuſtris, pariter obijt, & in valle Ioſaphat in porticu Baſilicæ S. Mariæ virginis, & matris Domini noſtri IESV Chriſti, honorificè & catholicè humatus eſt, octaua die obitus nobiliſsimi Ducis & Principis ſanctæ ciuitatis Ieruſalem.

VVerneri de Greis.

CAPVT XXII.

GLorioſiſsimo Duce infirmitate curriculo quinq; hebdomadarum Ieruſalem laborante, ſicut decretum erat ante eius obitum, Patriarcha, Tankradus & omnis apparatus Venetorum cum Duce & Epiſcopo illorum ab Ioppe profecti ſunt per mare & aridam ad ciuitatem, quæ dicitur Cayphas: Quam à mari & ſicco obſederunt in machina miræ & proceræ altitudinis, & in tormentis lapidum ſeptem, quæ vocant mangenas, ad expugnandos vrbis defenſores eiuſq; habitatores. Applicitis itaq; muro ingenijs cum ingenti machina, & vndiq; graui aſſultu eam viris Galliæ oppugnantibus, ciues, qui ex genere Iudæorum inhabitabant dono & conſenſu Regis Babyloniæ in redditione tributorum, in mœnibus vrbis exurgentes, multum in defenſione vrbis obſtiterunt, quo vſq; Chriſtiani varijs plagis grauati, per dies quindecim prorſus diffiſi manus ſuas ab omni impetu continuerunt. Nec mirum. Tankradus enim non vt ſolebat viriliter auxiliũ cum ſuis ferebat fidele præ inuidia, quæ præcordia illius mordebat, eò quòd Dux Godefridus dum adhuc viueret, & grabato æger cubaret, Geldemaro, cognomine Carpenel, egregio militi & nobili, vrbem in beneficio conceſſerit, ſi fortè caperetur.

Cayphas terra mariq; obſeſſa

Eiuſdem incolæ Iudæi.

Tancradi inuidẽtia.

Geldemarus.

CAPVT XXIII.

PAtriárcha verò cognita illius inuidia & animi amaritudine, omni inſtinctu & ſuaſione, qua poterat, ipſum Tankradum aggreſſus eſt, quem demulcere cœpit, & iram eius lenire, quatenus ciuitas, quæ fortiter defenſa à Iudæis habebatur, non tam viriliter in ſtatu ſuo permaneret ad confuſio-

Patriarcha caſtigat Tancradum.

confuſionem Chriſtianorum, quorum non modica pars attrita erat. Hanc etiam conditionem Patriarcha interſerebat, vt ſi Deo annuente vrbs caperetur, conſilio fidelium ei, qui plus in eius ſtrage laborauerit, traderetur. Dicebat enim: Vides, ô frater cariſsime Tankrade, quomodo Dux Venetorum cum tota manu ſua bello victus & fatigatus abſceſsit, nec vltrà vires adhibet, ſui quoq; perterriti, iam claſſem vſq; in medium maris procul à ciuitate reduxerunt. Tankradus autem audiens hæc verba Patriarchæ & eius bonam exhortationem, in Chriſti nomine, omni depoſita amaritudine, reſpondit: Non vltrà ſe aliqua occaſione ab vrbis aſſultu & inuaſione abſtinere, licet alius donum eiuſdem ciuitatis ſuſceperit, cùm nondum obſeſſa vel capta fuerit, & cùm Geldemari Carpenel virtus & manus ſibi æquiparari non poſsit. Hoc dicto, feſtinanter cornua ſonuit, militeſq; hoc ſigno dato admonuit, quatenus aſſultum circa vrbem intermiſſum repeterent, & Iudæorum virtutem expugnarent, qui fortiter vrbem defenſabant.

Idem redit ad officiũ.

CAPVT XXIIII.

AVdito itaq; ſigno Tankradi, vniuerſa manus militum, qui aderant, tam Ducis quàm Tankradi, ad arma contendunt, armati confluunt, machinam ſine mora aſcendentes. Aſcendit autem VVinricus, pincerna Ducis, miles egregius, VVickerus Alemanus, in ictu gladij & Turci ſectione laudabilis, & Milo de Claro monte, milites Ducis. Sed de omnibus Venetis militibus neminem præter vnum in machina repererunt, quem nulla mortis pericula ab eius potuerunt abſterrere cuſtodia. Videns verò idem Venetus tiro, ſibi illos in auxilium concurriſſe, in nimio gaudio ab imminenti anguſtia reſpirauit in hanc vocem prumpens: Receſſerunt à me omnes viri noſtratium, & ſolus ex omnibus remanſi, ſed non vltrà, Deo annuente, à vobis diſſociabor, quo vſq; noſtri aſſultus & rei euentum aut in vrbis aut in noſtri ruina agnoſcam. Stemus igitur in nomine Domini nunc coniuncti, etſi pauci, virtus Dei magna ad omnia, qui

Vuinricq. VVickerq Germanq. Milo Claromontanus.

Veneti militis animoſitas.

qui pro eius gratia parati ſumus inſtare & ſuſtinere pericula. Nec mora his quatuor coniunctis & conſpiratis in Chriſti nomine ex admonitione Veneti ad omnem aſſultũ vrbis, viginti milites Tankradi in momento eis adiuncti ſunt, vnanimiter ſic conſpirati, vt ex machina hac compoſitam turrim vrbis penetrare, aut certè ante eandem turrim in eodem loco vellent deperire. Et ſubitò arreptis bipennibus, ſecuribus & ferreis ligonibus, oppoſitam turrim fortiter cauantes infregerunt. Quibus Iudæi ciues, commixtis Sarracenorum turmis, ſine dilatione viriliter reſiſtentes, à turri oleum, picem feruentem, ignem & ſtuppas oppoſuerunt, grande videlicet incendium, per quod Chriſtiani milites fumo & calore in machina extinguerentur, & vrbs eiuſq; turris inuicta cum incolis ſuis remaneret. Chriſtiani tandem milites, pro Chriſto mori non diffidentes, imperterriti ſtabant, omnem anguſtiam ſufferentes per diem & noctem, donec ſcuta eorum flammis concremata, fundibulis conquaſſata, ferreis ſudibus perforata, grandi læſura peruideri potuerunt. *Oppugnatio vrbis.*

CAPVT XXV.

DEhinc die altera radiante, & Domino IESV ſuorum miſerante, Iudæi & Sarraceni videntes Chriſtianos inſuperabiles, nec ſuis flammis aut armis poſſe reprimi à turri & eius aſſultu, ipſam turrim mox relinquentes, nec eam amplius retinere valentes, fugam inierunt. Poſt quos vniuerſa ciuitas pariter in fugam conuerſa eſt. Ad hæc milites Chriſtiani ciues hoſtiles per mediam vrbem inſecuti, & eos crudeliter perimentes, victoreſq; facti, portas ciuitatis aperientes, totum Chriſtianum exercitum intromiſerunt. Qui vniuerſa in ea reperta, nempe pecuniam innumerabilem tam in auro quàm in argento, cum veſtibus, equis & mulis, hordeo, oleo & frumento, illic deprædati ſunt. Veneti autem adhuc in mari flexis anchoris conſiſtentes, nunc Gallorum cognita victoria, & vrbis inuaſione, feſtinanter *Oppidanorum fuga.* *Chriſtiani vrbem captam diripiunt.*

Digitized by Google

leuatis anchoris affuerunt, aliquos gentilium occidentes, ſed nihil pecuniæ illic deprehenderunt.

CAPVT XXVI.

Geldemarus pellitur Cayphâ à Tancrado.

CApta autem ciuitate Cayphas, Geldemarus Carpenel, quia eandem, ſi caperetur, dono * Ducis ſuſceperat, quem obijſſe nondum ſciebat, milites & pedites ſuos conuocat ad ciuitatem retinendam ac muniendam. Sed copiæ Tankradi ampliores & validiores vrbis mœnia & eius turres obtinentes, Carpenel & eius gentem ex vrbe expulerunt. Carpenel quid ageret, non melius hac hora ſenſit, quàm vt à ciuitate cum omnibus ſuis migraret, & ad caſtellum validiſsimum ac ditiſsimum, quod dicitur ad S. Abraham, verſus montana & ciuitates Sodomæ ac Gomorrhæ hoc tempore declinaret. Hoc equidem caſtellum Dux non longo aſſultu effugatis gentilibus ſubiugauit, quod ab Ieruſalem ſex milliaribus remotum, quondam primus Patriarcha Abraham ædificaſſe & inhabitaſſe, ibidemq; ſepultus fuiſſe, perhibetur. Hoc præſidium Turci & cæteri gentiles & Iudæi nimia deuotione honorantes venerabantur, nec minore celebritate à catholicis cultoribus obſeruatur & colitur.

* Suprà cap. 20.

Caſtellum Abrahamicum.

¶ *De hoc præclarè Itinerarium Hieroſol. Stephani à Gumpenberg, &c.*

CAPVT XXVII.

Conſpiratio Patriarchæ & Tankradi.

PAtriarcha autem Dagobertus & Tankradus ibidem mortem Ducis audientes, in vnum conſpirauerunt, nihil de ciuitate Cayphas Geldemaro Carpenel ſe daturos, ſed de ea ad velle acturos, de Ieruſalem quoq;, regno Godefridi Ducis, ſimiliter per omnia pro velle deinceps licenter conſulere ac diſponere. Vnde conſilium inierunt in ciuitate Cayphas, quatenus auunculo Tankradi Boemundo legationem Antiochiam mitterent, vt in terram Ieruſalem ꝓficiſceretur cum omni apparatu ſuo, regnumq; illic obtineret, priuſquam aliquis hæres Godefridi Ducis thronum eius præoccuparet. Legatio hæc deniq; Patriarchæ & Tankradi ſine mora directa eſt. Verùm eiuſdem legatio-

Digitized by Google

legationis portitor, Morellus nomine, ſecretarius Patriarchæ, quia in dolo miſſus eſt, & contra iuſiurandum, quod idem Patriarcha cum Tankrado Duci fecerat, ſi fortè obiret, nulli regnum Ieruſalem ſe redditurum niſi fratribus ſuis, aut vni de ſanguine eius, ira Dei aduerſante Laodiceæ in manus Reymundi Comitis irruit, & ſic tota legatio litterarum irrita fuit, & perfidia vbiq; pateſacta. Boemundus ſiquidem eo tempore diuino iudicio in menſe Auguſto adunatis trecentis equitibus, verſus Malatinam vrbem deſcenderat, inuitatus ad auxilium Chriſtianorum ex litteris & legatione Gaueras, Armeniæ Ducis, Principis & Domini eiuſdem ciuitatis, eo quòd * Donimanus, princeps Turcorum, vrbem hanc in manu graui anguſtiatam obſediſſet. Hic itaq; audito aduentu Boemundi & eius copiarum, nec illum longè ab vrbis obſidione abeſſe, quingentis militibus ab exercitu ſuo aſſumtis illi in planicie regionis occurrit, prælium cum eo commiſit intolerabili grandine ſagittarum, donec Boemundi virtus attrita, & vniuerſa ſocietas ſuccubuit interemta, aut fugitiua facta ac diſperſa. Ex hac alij ſubitò ſunt detruncati, alij viui capti & retenti vnà cum Principe ſuo Boemundo, & in exilium in (*) Nixandria ciuitate eiuſdem Turci abducti, & ferreis vinculis alligati ſunt.

Morellus vtriuſq; emiſſarius

¶ *Pœna diuina per iurij exitiũ: humana, deděcq. Cicero.*

Gaueras, regulus Armeniæ.

* Tyrio lib. 9. cap. 21. Daſma.

Clades & captiuitas Boemundi.

(*) Speculo Vincentij lib. 31. cap. 143. Nixaria. Forſan autem Neocæſaream dicit; hanc enim à Barbaris Niſar vocari, tradunt: & auctor cap. ſeq. Donimanum tractum ad mare Rufsiæ, id eſt Pontum Euxinum, tenuiſſe, ait.

CAPVT XXVIII.

Capto itaq; Boemundo, eiuſq; propinquo Richardo, & cæteris maioribus domus ſuæ, Donimanus ad vrbem Malatinam cum ſpolijs eorum & capitibus decollatorũ in magna gloria regreſſus, ad Gaueras legationem præmiſit,

Richardq.

¶ *De hoc ſuprà lib. 3. cap. 15.*

quatenus

Digitized by Google

Donimanꝰ fruſtra inſtat de Malatinæ deditione. quatenus ciuitatem in manu eius redderet, ſciens quia Boemundum captiuum tenuerit, & omnem equitatũ illius attriuerit, in quo omnis Chriſtianorum ſpes & ſumma fiducia pendebat, alioqui non poſſe eum viuere à facie Turcorum. Gaueras verò iactantiam Donimani intelligens, nequaquam his minis ciuitatem ſe illi aperire fatetur, nec vllis eius obœdire mandatis, dum adhuc vitam Baldevvini, Principis Edeſſæ vel Rohas, incolumem ſciret, nec aliquod adhuc infortunium illius narraretur. Donimanus, magnificus Princeps Turcorum, hæc audiens, in ſuperbia magna locutus, hæc viro reſponſa dedit: Noli modò nimiam *Minatur.* in eo habere ſpem aut fiduciam. Nam ipſum Baldevvinum ſicut Boemundum poſt paululum temporis ſpero me habiturum.

CAPVT XXIX.

Boemundi clandeſtinus nuncius. INter hæc nuncia Boemundus totius vitæ & ſalutis diffiſus, particulam capillorum capitis ſui, ſignum captiuitatis ſuæ & doloris clàm per Syrum quempiam Baldevvino miſit, omnibus hoc Turcis ignorantibus, quatenus ſine dilatione ſibi ſubueniens, à manibus Turcorum eum eriperet, priuſquam ad ignotas & barbaras nationes illorum *Expeditio Balduini.* perueniret. Baldevvinus iam tertia luce captiuitatis Boemundi tranſacta, aſſumtis CXL. loricatis equitibus, deſcendit in campos Malatinæ ciuitatis ad excutiendum Boemundum confratrem in Chriſto, ſi proſperante Deo, aliquo niſu in loco opportuno cum Turcis committere vale- *Donimanus ſoluit obſidionẽ Malatinæ* ret. Sed Donimanus Baldevvini aduentantis audacia, & plurima virtute illius militari, territus, ſine mora ab obſidione caſtra mouit, & verſus mare Ruſsiæ in terram ſuam fugiendo, cum omni equitatu ſuo diuertit, gaudens ſe Boemundum, tam nominatiſsimum Principem, & caput Chriſtianorum, arripuiſſe, ac metuens, ne viribus aut arte Chriſtianorum illum amitteret. Baldevvinus verò fugam eius intelligens, perſecutus eſt ſpacio trium dierum, quem tamen longius perſequi dubitans propter dolos falſorum

Digitized by Google

Chriſtianorum, aut inſidias hoſtium, & quia non multos habebat milites, Malatinam reuerſus eſt. Gaueras itaq;, Princeps ciuitatis, benignè eum ſuſcipiens & in fide, in manu & tutamine illius vrbem reddidit, ac vniuerſum theſaurum ciuitatis cum plurima veſte precioſa illi præſentans, vt de his remuneraretur, exorauit, ſed de omnibus ſibi præſentatis, nihil ſuſcipiens, retinuit. Cognita itaq; Baldevvinus illius beneuolentia & fidei conſtantia, quinquaginta milites in vrbe cum illo conſtituit manere, ad tuenda & retinenda mœnia ciuitatis, ipſe verò cum cæteris Rohas regreſſus eſt. Poſt hæc Donimanus, comperto tam metuendi Principis ac militis receſſu, readunatis viribus, iteratò vrbem Malatinam obſedit diebus multis. Sed viriliter à quinquaginta prædictis tironibus, à Baldevvino ibidem coſtitutis, vrbs defenſa ab hoſtibus, & intacta atq; inuicta remanſit, dum tandem Donimanus bello fatigatus, & longæ obſidionis tædio affectus, Chriſtianorum territus auxilio, vrbem deſeruit, & ſic deinceps ab obſidione illius quieuit.

Gaueræ fides.

Iterata Malatinæ obſidio.

CAPVT XXX.

INterea Baldevvino Rohas à Malatina regreſſo, crudelis legatio ad eum facta eſt, ſcilicet quia frater eius vterinus, Godefridus, Princeps magnificus, in Ieruſalem obierit, & omne regnum terræ illius morte tam pij Dominatoris in populo Chriſtiano iam deſolatum fuerit. Hac triſti legatione audita, in nimios ploratus & lamenta cor Baldevvini defluxit, ſed tamen vt vir miræ abſtinentiæ longè aliter ſimulauit ex cariſsimi fratris occaſu, quàm in eius corde eſſet. Robertus, Epiſcopus Rames vel Ramæ, & Robertus miles, Gunterus ſimiliter, huius legationis fuere nuncij, miſsi à Geldemaro Carpenel, Roberto, filio Gerhardi, Rudolfo de Mozon, Ioſfrido, Camerario Ducis, VVinrico Flandrenſe, Matthæo, dapifero illius, VVickero Alemano, & Arnolfo, prælato templi Domini in hunc modum nuncia deferentes: Milites & Principes regni Ieruſalem, ha-

Legatio ad Balduinum de morte Godefridi.

Digitized by Google

ctenus ſub Chriſtianiſsimo Duce ſeruientes, ſalutant te in nomine IESV Chriſti, filij Dei viui, quorum decreto & conſilio huc directi ſumus, vt tibi notum ſit, quòd frater tuus Godefridus, Dux & Princeps Ieruſalem, ab hac luce ſubtractus eſt. Quapropter te vnanimiter inuitant, vt feſtinatò venias, & loco fratris regnum ſuſcipias, & in throno eius ſedeas. Conſpirauerunt enim, ſe non alium recipere, niſi fratrem aut vnum de ſanguine, & propter inæſtimabilem eius bonitatem & nimiam largitatem, & propter iuſiurandum, quo firmauerunt ſe, nunquam pati alienigenam regnare, aut ſedere in throno Ieruſalem. Baldevvinus benignè legationi & verbis eorum aurem adhibuit, promittens, ſe poſt non multum temporis, rebus ſuis ordinatis, Ieruſalem velle deſcendere, & Deo proſperante, regnum conſilio eorum ſuſcipere atq; diſponere.

Eidem regnum delatum.

CAPVT XXXI.

Balduinus ordinum ſuorũ cõuentum agit.

Legatis dehinc in omni amoris dulcedine commendatis, & Ieruſalem repedantibus, Baldevvinus, Dux ciuitatis Rohas, in breui omnium fidelium ſuorum conuentum habuit, cuiuſq; voluntatem eundi Ieruſalem ſingulatim requirens, cuiuſq; etiam remanendi in regione Rohas. Similiter Baldevvino de Burg, viro nobili generis ſui, filio Comitis Hugonis de * Rorſtet caſtello, litteras direxit, quatenus ab Antiochia, & conuentione ſolidorum ſequeſtratus, deſcendat ad terram Rohas, & ciuitatem hanc in beneficio accipiat, loco eius dominaretur & hoſtes debellaret. Omnem verò rem aperuit ei de obitu fratris ſui Godefridi, clariſsimi Principis, & qualiter à præpotentibus Ieruſalem ſit inuitatus ad poſsidendum regnum, & quomodo illuc poſtmodum iturus ſit. Remanſit enim idem Baldevvinus ab Ieruſalem & Aſcalone, cum cæteris profectus ad Boemundum in Antiochia vſq; ad diem hanc in obſequio militari, & ſolidorum conuentione. His ita diſpoſitis, ac Baldevvino de Burg ſtatuto tempore ab Antiochia recepto, iamq; in throno & maieſtate ciuitatis Rohas collocato,

* Sigeberto & Tyrio de Reteſta.

Permittit Edeſſanũ principatũ Balduino de Burg.

Digitized by Google

collocato, Baldevvinus primus, & magnificus frater Ducis Godefridi, CCCC equitibus egregijs contractis cum mille peditibus, regia via Antiochiam primùm profectus eſt. Cui milites vniuerſi ciuitatiſq; cuſtodes ad ſalutandũ occurrentes, vrbem ei obtulerunt, ſi Princeps aut Dominus illius fieri voluiſſet. Illic quidem per tres dies in gloria & lęticia requieſcens, vniuerſos ciues & cuſtodes benignè ſuper omnibus audiuit, & ſapienter reſpondit, plurimumq; eos deſperatos ex amiſsione Boemundi conſolatus, ex toto ciuitatem vice illius ſuſcipere contradixit.

Repudiat principatum Antiochiæ.

CAPVT XXXII.

QVarta verò die ab Antiochia procedens in omni iucunditate, Laodiceam pacificè cum omni apparatu ſuo deſcendit. Vbi biduo requie fruens, retardati & ſubſequentis populi præſtolabatur aduentum. Adunata ſiquidem vniuerſa virtute ſuorum, fama ad aures ipſius perlata eſt, quomodo copioſa gentilitas tam Turcorum quàm Sarracenorum è diuerſis locis & terris congregata, ad reſiſtendum illi in facie affutura eſſet, & quomodo illi viam vlterius procedendi prohibere decreuiſſet. Ex ſola enim Damaſcenorum ciuitate viginti millia Turcorum illuc in armis conueniſſe ferebantur: cæterorum verò gentilium numerus nequaquam inueſtigari potuit præ illorum multitudine inæſtimabili. Quapropter pars exercitus Baldevvini formidine concuſſa, vitæq; diffiſa, in ſilentio noctis fugam inijt, alij ſimulata infirmitate, minimè ſe abhinc ſequi poſſe aſſerebant. Mane autem facto, Baldevvinus intelligens ſuum defluxiſſe exercitum, dolore nimio motus, nihil tamen expaueſcens, vniuerſos, quos voti ſui compotes reperit, ſic adhortatur, dicens: Video, quomodo præ timore mortis, & noui rumoris, populus noſter imminutus ac dilapſus eſt. Sed nihil congregatas nationes metuens, iter inceptum continuare non dubito: ideoq; eos, qui remanſerunt, in fide Chriſti admoneo, vt mecum ituri Ieruſalem, nullo mortis abſterreantur periculo, verùm

Balduini iter Laodicenſe.

Copiæ metu dilapſæ

Concio ad milites.

Digitized by Google

conſtanti proficiſcantur animo, totam ſpem ſuam ponentes mecum in Domino Deo. Qui verò dubitant, & formidoloſi ſunt, de loco mecum pedem non mouentes, quò tutum illis videtur, reuertantur. Hoc dicto, & vniuerſis de via inquiſitis, vnanimes, & viæ concordes, omnes qui aderant, inuenit. Sed cùm ad Gybel deſcenderet, ibiq; pernoctaret, de CCCC. equitibus & mille peditibus vix CXL. equites & D. pedites cum eo remanſerunt, cæteri verò omnes præ anguſtia auditi aduentus Turcorum ab eo dilapſi ſunt & diſperſi. Nihil tamen formidinis habens Baldevvinus, à campis & regione Gybel pacificè proceſsit, eo quòd honorificè & cum manſuetudine à ciuibus ſit ſuſceptus in omni copia rerum neceſſariarum.

Gybel.

CAPVT XXXIII.

Tripolitanii in Balduinum benignitas.

DEhinc Tortoſam ciuitatem præteriens, Tripolin peruenit. Quem Princeps vrbis fideliter & iucundè ſuſcepit in omni adminiſtratione ciborum, quibus indigebat exercitus. Illic innotuit ei, quomodo Damaſcenorum Rex, & Geneadoil, Sarracenorum princeps de regione ampliſsima, quam à Camelis vocant Camollam, cui idem præerat Geneadoil, & de vniuerſis ciuitatibus, quæ in littore maris Palæſtini erant, & à montanis, diuerſiſq; locis, conueniſſent ad reſiſtendum ſibi in anguſtis faucibus & aſperrimis ſcopulis ciuitatis Baruth vel Baurim. Baldevvinus his minis, & tam ſæuo rumore imperterritus, omnia in Chriſti nomine ſe tolerare profitetur, & nunquam pro tot nationum millibus in vnum collectis iter ſuum in Ieruſalem velle differre, ſed vſq; ad ſanguinem & mortem cum illis dimicare. Hoc dicto viam per diem inſiſtens, nocte imminente ad radicem difficilium montium hoſpitandi gratia pernoctauit. Vbi nunciatum eſt illi, omnes procul dubio illic conueniſſe aduerſarios ad prohibendum tranſitum, & in craſtino ad committendum prælium. Quapropter aliquantum cor eius immutatum eſt, & renes eius diſſoluti, eo quòd pauci viri ſecum remanſiſſent. Attamen

Rex Damaſcenus & Geneadoil Sarracenus, in armis.

Balduini magnanimitas.

craſtina

Digitized by Google

craſtina luce exorta, Dux Baldevvinus in Domino IESV confortatus, iter inceptum pergit, quo vſq; ad locum multitudinis aduerſariorum peruentum eſt, vbi omnes vires illorum, ſicut audierat, in occurſum ſibi paratæ erant. Has inter proficiſcendum comperiens non procul abeſſe, media die flagrante, armis, loricis, galeis induuntur, lanceis verò ſtrictis & vexillis erectis, obuiam per anguſtas fauces gentilibus turmis contendunt, diu cum illis prælia conſerentes in locis arctiſsimis. Tandem virtute Turcorum intolerabili & Sarracenorum inualeſcente, Chriſtianos cum Principe ſuo Baldevvino à faucibus in arcu & iaculis abegerunt. Poſt hanc diutinam contentionem, quoniam nox incumbebat, vtrinq; manus à prælio continuerunt. Eadem nocte Baldevvinus à radice montis aliquantulum remotus, paucis fixis tentorijs pernoctauit, ac parcè illic epulatus, ſuis inibi dedit conſilium, ne aliqui eorum vllo modo à ſe diuiderentur, donec omnis ſubſequentium peregrinorum manus conueniret, ſicq; craſtina die ſolerti prouidentia quodq; periculum tutius inirent, ac pro nomine IESV martyrium recipientes, nihil tolerare dubitarent aduerſi.

Conflictus cum barbaris.

Conſtantia.

CAPVT XXXIIII.

His ita decretis, & populo Chriſtiano iuxta verbum Baldevvini conſentiente, in ipſa nocte per montana mille ignes Turci & Sarraceni ſuſcitauerunt, multo ſcilicet plures, quàm eorum indigeret exercitus, ad exterrendos Chriſtianorum populos. Geneadoil, princeps de Camolla, poſt ſuſcitatos ignes intelligens à relatoribus exiguas vires Baldevvini, conuenit Ducem Damaſcenorum, quatenus in caſtris feſſos, & ſomno occupatos, inuaderet. Sed diſplicuit cæteris Principibus, econtra referentibus: Non eſt vtile & ſalubre conſilium nobis Turcis, vt in vmbra noctis prælium conſeramus, ne à Sarracenis, qui nos ſemper odio habuerunt, ſubitò circumuenti occidamur, & tam ſpolia Francorum quàm noſtrorum auferantur. Sed ſi placet, dum aurora diei orta fuerit, differamus, qua

Barbarorum ſtratagema.

Geneadoil conſultus.

Sarracenorum in Turcos odium.

Digitized by Google

nobis prouidere vſquequaq; poſsimus. Et ſic conſilium Geneadoil diſsipatum eſt. Altera autem die orta, Baldevvinus ſolicitus ac peruigil, intelligens Turcos iam matutinos adeſſe, in quandam planiciem, poſt tergum relictam, totum fidelium reduxit exercitum, ac ſi fugam inijſſet. Quod gentiles vniuerſi videntes, & eum fugientem ac tremefactum æſtimantes, grauiter eos equis ſecuti ſunt cum quingentis præmiſsis equitibus & quindecim millibus peditum. At Baldevvinus ſemper miles imperterritus, cernens hoſtes ſe grauiter inſequi, & iam per totam planiciem plurimum exercitus deſcendiſſe, ſine mora cum vniuerſis catholicis militibus in freno equis reductis, Turcos velociter incurrit, duroq; certamine commiſſo, circiter CCCC. Turcorum illic in gladio, lancea & ſagitta occiſi ſunt. Cætera multitudo, quæ adhuc in faucibus ſubſequebatur, nec auxilio ſuis prodeſſe poterat præ anguſtia ſemitarum, nunc vitæ diffiſa, in fugam conuerſa eſt. Baldevvinus ſic victoriam Dei gratia adeptus, XLVIII. ex maioribus Turcorum in eodem captiuauit prælio, nihil prædæ præterquā equos probatiſsimos contrahens, quòd in altero latere anguſtarum faucium omnia armenta cum ſpolijs & tentorijs gentilium remanſiſſent. Finito autem hora nona tam graui prælio, Baldevvinus in prædicta planicie remanens, tentoria fixit, eo quòd fons aquæ dulcis illic eſſet, mellitiq; ſaporis calamelli, quibus refocillati ſunt. Non amplius quàm duo milites, VValterus Tauns & Baldevvinus Tauns, illic cecidiſſe reperti ſunt, pauci verò vulnerati. Itidem in tentorijs captiui conſtituti, ac in cuſtodiam miſsi ſunt. Veſpere autem facto, Baldevvinus cum ſuis recreatus, in medio captiuorum reſedit, ad inquiſitionem de qua origine aut parentibus eſſent. Inter quos Princeps & Tetrarcha Damaſcenorum repertus eſt, qui plurimum theſaurū pro vitæ redemtione perhibetur obtuliſſe.

Balduini ſimulata fuga.

Victoria.

Actio cum captiuis.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XXXV.

REx verò Damaſcenorum, Geneadoil & vniuerſi Principes gentilium, audita ſuorum contritione, plurimorumq́; captione, & Baldevvini glorificatione, tota nocte diffugium fecerunt, metuentes ne mane facto, altero in latere montis reperti, & à Chriſtianis audaci incurſu impetiti, capitali ſententia punirentur, aut ſuperati, à Sarracenis regionis pro nihilo computati decollarentur. Eſt enim mos Sarracenorum gentis, vt quoslibet nouos victores timeant, & obœdiant eis, victos parui pendant & perſequantur. Baldevvinus igitur fugam vniuerſorum intelligens, orto ſole cum præda equorum, cum captiuis Turcis, & ſpolijs caſtra mouit ad Sidonem ciuitatem & Gibeloth: quò pertranſiens ſine obſtaculo & periculo, Sur, quæ eſt Tyrus, declinauit, vbi commodè hoſpitio & alimonia cum ſuis refectus eſt. Poſt hæc Ptolemaidem, quæ eſt Acra vel Accaron, præteriens, nihil contradictionis aut aduerſitatis ab ea vel ab vrbibus illis pertulit propter victoriam & famam, quam de illo audierant. Sic pacificè Cayphas perueniens, in ea diebus aliquot moratus eſt. Neſcius quippe doli totius, Tankradum ibi reperire & alloqui feruebat, eiuſq́; conſilio de rebus ſuis vbiq; agere. Sed Tankradus omnia ignorans de aduentu Baldevvini, Ieruſalem profectus fuerat ad corrumpendos Principes & cuſtodes turris Dauid, quatenus auunculus eius Boemundus aut ipſe regnum obtineret. Omnia autem inſtinctu, auxilio & conſenſu Patriarchæ faciebat. Audito itaq; ibidem, in vrbe Cayphas, dolo & verſutia Tankradi, quæ fiebat conſenſu Dagoberti Patriarchæ, Baldevvinus, vir illuſtris & prouidus, Hugonem de Falckenberg, & Robertum, Epiſcopum ciuitatis Rames vel Rama, ſuper his compellat, eoſq́; ex conſilio ſuorum Ieruſalem ſine dilatione direxit, vt præuenirent vniuerſum dolum, metuens ne turrim Dauid & regnum Ieruſalem aliqua perfidia ſeu promiſsione pecuniæ amiteret.

Barbarorum fuga.

Sarraceni fortunæ aſſeclæ.

Balduinꝰ perſequitur iter Hieroſol.

¶ *Aliter de Tancrado & tota hac hiſtoria Tyriꝗ.*

Occurrit technis Tancradi.

Hugo de Falckenberg.

Digitized by Google

CAPVT XXXVI.

Aulici Godefridi proficiſcũtur Balduino obuiam.

HIs itaq; perfectis, quidam probi milites de domo Ducis Godefridi, Rudolfus, Geldemarus, VVickerus Alemanus, Rudolfus de * Montpizon, in via ciuitatis Cæſareæ, qua Sarracenos perſequebantur, aduentum Baldevvini penitus ignorantes, tunc primùm à præmiſsis fratribus rem cognouerunt, quomodo ſcilicet Baldevvinus loco fratris ſui Ieruſalem obtinere aduenisſet, atq; Cayphas adhuc hoſpitio moraretur. Nec mora, audito tam egregij Principis aduentu, & digno hærede Ieruſalem, gauiſi ſunt vniuerſi, commixtiſq; ſocijs & armis, Iaphet, quæ eſt Ioppe, contenderunt. Vbi Tankradum ab Ieruſalem in ira reuerſum, quia vrbem intrare non potuit, in obſidione reperientes, nunciauerunt ei Baldevvinum adeſſe, & regnum Ieruſalem velle obtinere. Tankradus audito tam proximo aduentu Baldevvini, ſtatim ab obſidione Ioppe ſurrexit, per aliam viam Cayphas reuerſus, nolens recto itinere Baldevvino, à Cayphas reuertenti, occurrere. Baldevvinus verò à Caypha procedens, prædictos milites de domo Ducis Godefridi in occurſum habuit, qui omnia ſibi de Tankrado retulerunt, & poſt hæc cum eo Ioppen accelerantes, duobus diebus continuis illic remorati ſunt. Deinde ordinatis rebus in Ioppe, cum omni clientela & præda, quam abduxit de Baruth, quæ eſt Baurim, cum XLV. captiuis militibus Turcorum Ieruſalem deſcendit, quos in præſidio turris Dauid repoſitos cautè iuſsit cuſtodiri.

Interpellant Tancradi Ioppẽſem obſidionem.

Aduentus Balduini in vrbem Hieroſol.

CAPVT XXXVII.

Balduinus ordinum conuentum agit.

QVarta deniq; die poſtquam aſcendit Ieruſalem, congregatis vniuerſis, magnis & paruis, de vniuerſo cœtu Chriſtianorum, requiſiuit de ſupellectile fratris ſui Godefridi, de armatura eius, de pecunia, de beneficijs cuiuſq; militis ac præpotentis. Qui nihil de rebus fratris eius ſe habere teſtati ſunt, ſed eas in eleemoſynas pauperum & ſoluendis debitis eſſe diſperſas, beneficia verò, pro vt vnicuiq; ſtatuta

Digitized by Google

ſtatuta erant de reditibus ciuitatum, protulerunt. Ipſe autem omnia reſponſa illorum patienter accipiens, de rebus & armis aliquibus diſcuſsis, ſed excuſatis, obticuit, ſingulis ſingula reddens beneficia. Vnde ab omnibus iureiurando firmatus, in throno Ieruſalem potenter exaltatus glorioſè reſedit. Erat tempus menſis Nouembris circa feſtum B. Martini, Turonici Pontificis, quando Baldevvinus Ieruſalem veniens, ab omnibus paruis & magnis Rex & dominus eſt conſtitutus. Sic collocato Baldevvino glorioſè in throno Ieruſalem, vniuerſi Principes & milites de domo Ducis Godefridi conuenientes in præſentiã eius, hoc modo ei locuti ſunt: Frater Ducis Godefridi es, Principis glorioſiſsimi ac nominatiſsimi, & ideo vniuerſæ nationes gentilium in circuitu famam de te comperientes, aduentu tuo tremefactæ ſunt: quia te magnum, belliſq; famoſiſsimum, intellexerunt. Quapropter te decet inſigne facere, quo ſtupeſcant gentilium terræ, & admirari eis non ſufficiat: ſicq; nomen fratris tui, principis Ieruſalem, in te reuiuiſcet, ac magnificabitur. ¶

Stabilit clientelas.

Salutatur Rex.

Monetur à fortibus fortia patrare.

¶ *Generoſos homines ſemper & vbiq; fortiter agere decet. Procopius lib. 2. de bell. Vandal. pag. 241.*

CAPVT XXXVIII.

CONſilijs ſuorum auditis, Baldevvinus terram Ieruſalem & ciuitatis in circuitu muniens cuſtodia fideli, CL. militibus & quingentis peditibus aſſumtis, ab vrbe Ieruſalem proceſsit nona hora diei, & veſpere facto, hoſpitatus eſt iuxta fontem recentis aquæ, vbi montana terminantur. Poſt hæc quinta die abhinc exurgens, ad vrbem Aſcalonem cum omni virtute ſuorum deſcendit, in qua mille equites Arabes, à Babylonia miſsi, habitabant ad tuenda mœnia eius, ne noui Principis virtus ſubitò irrumperet improuiſam. Ibi milites Baldevvini in tentorijs, ante vrbis mœnia fixis, duobus diebus ſine aſſultu conſederunt. At die tertia milites Arabes cum ciuibus erumpentes, crebra cum eis prælia conſeruerunt, donec tandem

Balduini irrita in Aſcalonẽ expeditio.

Digitized by Google

Clades vtrinq; accepta. vtrinq; non modicam contritionem ſuorum pertulerunt. Poſt duos dehinc dies, & plurimam ſtragem Sarracenorũ, grauemq; vulnerationem Gallorum, Rex Baldevvinus ab vrbis obſidione prudenti conſilio ſic ſuos reuocauit, dicens: Hi aduerſarij noſtri in murorum protectione confiſi, & plurima manu ciuium, facilè, aduerſante fortuna, creberrimis ſuorum auxilijs poſſunt præualere, noſtrates verò incauti ſagittis perire: ideo vtile eſt conſilium, vt ab hac ciuitate caſtra moueamus.

CAPVT XXXIX.

Azoparti Troglodytæ Chriſtianis infeſti. CVm hæc conſilia inter ſe fierent, innotuit Baldevvino, quomodo inter deſerta Aſcalonis & Babyloniæ in caueis ſubterraneis Azopart, gens fœdiſsima, latens accubuiſſet ad diſturbãdos & perimendos peregrinos, qui Hieroſolymam proficiſci deſiderabant. Qui mox hac gentis impietate cognita, caſtra mouit ab Aſcalone, & caua ſuo exercitu obſedit. Quibus flamma immiſſa experiri voluit, vtrum præ nimia anguſtia fumi & caloris prodiret à tetris & inauditis antris. Sed de omnibus nulli egreſsi ſunt præter duos, qui & coram eo ſteterunt, ſi fortè miſericordiam & vitam inuenirent. *Circumueniuntur arte & necantur.* Baldevvinus hos intuens viros horridos & ſqualidos, amica affabilitate eos compellat ſuper omnibus, quæ de eis audierat, & veſtibus precioſis eos adornans, de gente & cognatione eorum requirit. Qui ſecundum quod interrogati fuerant, vniuerſa ſibi aperientes, & miſericordem eum ſibi arbitrantes, obnixè deprecantur, vt alter eorum cum Baldevvino maneret, alter ad caua & nota loca rediret, quatenus ſocios de perplexa domo, mirabili arce, ac inueſtigabili foſſa, incluſos, produceret in conſpectum Principis, ſi fortè & ipſi gratiam in conſpectu eius inuenirent. Ingreſſusq; foueam, veſtes & munera Regis oſtendens, & de eius benigna ſuſceptione loquens, illicò decem de conſocijs eduxit in præſentiam Regis & eius optimatum. Interea is, qui cum Baldevvino remanſerat, dum in foueam redijt alter, decollatus eſt à

pueris

pueris Regis. Similiter ſocius, qui vana ſpe & promiſsione honeſtarum veſtium decem ꝓduxerat ex cauernis, clanculum amotus, in momento decollatus eſt cum nouem. Decimus vitæ reſeruatur, quem tota ſtrages ſodalium latebat. Hunc Baldevvinus ſeorſum tollens, & honorificis ac mollibus indumentis opertum ſuo ſermone demulcens, protinus illexit eum, quatenus rediens ad ſubterraneos ſodales, eos prodire hortaretur, aſſerens, ſe illos benignè tractare, & donis magnificis honorare, quin omnia loca regionis illis in beneficijs concedere, & eorum conſilijs vniuerſa agere velle. His promiſsionibus miſer ſeductus & illectus, ad caua reuerſus cum veſte precioſa, omnia complicibus ſuis retulit de Principis affabilitate ac largitate, & ampliora quàm audiſſet, credens ſocios amotos & decollatos viuere, & miſſos ad tuendas ipſius Baldevvini ciuitates.

CAPVT XL.

AZopart inæſtimabili & inueſtigabili cauatione ſubterrati, bonam promiſsionem ſocij audientes, minas quoq; deinde promiſſa magnifica, ad triginta ꝓceſſerunt. Qui coram ipſo Principe aſsiſtentes, benignè ex ore eius ſuſcepti ſunt, ſtatimq; à conſpectu illius abducti, quaſi munera accepturi, omnes capitalem ſubiere ſententiam, præter vnum, qui ſolus cum Baldevvino ex omnibus triginta remanſit. Hunc ſolum mirifico honore tractauit, neſcium cædis complicum, quem etiam ad antra prædicta remiſit, quatenus honores & munera ipſius ſubterratis viris referret, eoſq; ipſe captos à ſuo præſidio exire hortaretur. Sic & ſic illuſi vanis ſpebus, CCXXX. proceſſerunt, omnes ſine dilatione iuſſu Principis decollati, eo quòd maxima mala peregrinis, Hieroſolymam tranſeuntibus, intuliſſent, alios expoliantes, alios trucidantes, tantumq; ſcelus ſemper inultum remanſiſſet, eo quòd nullus de ſpecu hoc eos antea vi, ſeu qualibet arte, potuiſſet eijcere. His CCXXX. decollatis, ac nequitia ſua in capita eorum reddita ingenio *Azopartorum maleficia.* *Internecio*

Digitized by Google

Chriſtianiſsimi Principis in vltionẽ peregrinorum, ſolummodò fœminæ & pueri eorum in cauęis eorum remanſerunt cum ſpolijs plurimorum. Qui necem eorum intelligentes, quoniam nullus ad eos vltrà rediret, minimè exire auſi ſunt. Quapropter Baldevvinus vehementer aduerſus eos indignatus, ligna, ſtipulas ac ſtuppas ante os cuiuſq; ſpecus comportari iuſsit & incendi, quo vſq; calore & fumo cogerentur exire. Tandem hac fumi & caloris nimietate vnanimiter oppreſſæ matres cum pueris, quibus virorum ſolamen defecerat, licet inuiti, proceſſerunt, ac ſtatim militibus in prædam dati ſunt & diuiſi. Quorum cum matribus alij precio redemti, alij verò pariter decollati ſunt.

CAPVT XLI.

Balduini impedita reuerſio.

BAldevvinus poſt iſta profectus ad caſtellum, quod dicitur ad S. Abraham, iuxta flumina fœtentia Sodomæ & Gomorrhæ hoſpitio remanſit, in cibo & equorum pabulo magnam illic ſuſtinens indigentiam. Ibidem dum montana perluſtrarent ad inueſtiganda neceſſaria, intimatum eſt eis à quibuſdam incolis, quomodo, ſi paulo procederent ad locum, qui dicitur palmarum, plurimas opes & copias ciborum reperirent, quibus cum equis ſuis recreari poſſent. Quod iuuenes quidam audientes, circiter quadraginta ab exercitu clàm ſubtracti præcurrerunt, vt pecuniam & prædas contraherent. Sed nihil præter alimenta & plurimam venationem inuenerunt, quibus ventrem impleuerunt. Nihil verò vini aut alicuius poculi præter fontes aquarum dulcium biberunt. Illic quidem in loco palmarum refocillati, exurgentes ad montana Arabiæ peruenerunt. Quibus ſuperatis, inter duos apices montium hoſpitati ſunt, vbi nocte neceſſarijs cibis, quos vehiculis mulorum, camelorum, aſinorum attulerant, ſufficienter recreati ſunt, nihil prorſus reperientes illic præter aquas recentes. Hæc montana, eorumq; difficiles ſcopulos, arctaſq; fauces, ſpacio quinq; dierum ſuperauerunt graui & inæſtimabili labore. Sexta verò die montanis permenſis, in ex-

Excurſiones militares.

Digitized by Google

in extremo illorum cacumine maxima pertulerunt pericula in grandine horribili, in glacie terribili, in pluuia & niue inaudita, quorum immanitate & horrore ingruente, ad triginta homines pedites præ frigore mortui ſunt. *Clades.*

CAPVT XLII.

POſt montium ac ſcopulorum difficilia pericula in vallem deſcendentes, per diem continuum in equis reſidentes, planiciem pertranſierunt, & veſpere in villa quadam opulentiſsima caſtra metati, cum Principe ſuo Baldevvino hoſpitio rebuſq; neceſſarijs refecti ſunt. Ibi quidam exploratores de Sarracenis ad promerendam gratiam tanti & tam magni Principis, & vitam impetrandã, affuerunt, qui ciuitatem iuxtà ſitam, Suſumus nomine, rebus nimium locupletem ipſi propalauerunt Principi, & hanc facilè occupari poſſe & expugnari. Baldevvinus his intellectis, quinta die à villa prædicta exiens, ad ciuitatem Suſumus veſpere deſcendit. Sed domos & omnia loca ciuitatis vacua reperiens, ibidem potenter hoſpitio quieuit. Audito namq; aduentu illius, vniuerſi gentiles à regione & ciuitate hac fugerunt, eo quòd ſine muro hæc ciuitas infirma haberetur. In hac ſiquidem per octo dies ſine impedimento, & aliquo incurſu inimicorum, ſecura quiete corpora ſua curauerunt, ſingulis diebus gentiles in circuitu perſequẽtes, & plurimos repertos trucidantes. Nona deniq; die clareſcente, ex præcepto Baldevvini vrbs Suſumus attrita eſt & combuſta. Spolia verò ciuitatis in armentis & cæteris rebus vbiq; diripientes, per aliam regionem, quæ eſt in montanis, diuertentes, loca propalata Sarracenorum depopulati ſunt, prædas ab vniuerſis locis contrahentes. Tandem poſt dies octo, diuerſis anguſtijs & difficultate locorum, interdum etiam fame grauati, ad præfata fœtentia flumina reditum parauerunt. Et ad villam palmarum venientes, nihil alimoniæ præter fructum dactylorum repererunt, quibus corpora feſſa & eſcis ieiuna recreauerunt.

Sarraceni exploratores popularium proditores

Suſumus deſerta ab incolis, occupatur à Balduino.

Eadem incenſa.

CAPVT XLIII.

DEhinc per caſtellum, quod dicitur ad S. Abraham, repedantes, via qua venerant, Ieruſalem reuerſi ſunt tertia die ante natalem Domini noſtri IESV Chriſti. Illic cum Patriarcha & cunctis optimatibus ſuis habito conſilio, Bethlehem natalem Domini celebrare decreuit. Vbi eadem die ſancta & ſolenni conſecratus, & in Regem Ieruſalem vnctus, in gloria magna coronatus eſt. Noluit enim, nec præſumſit, in vrbe Ieruſalem diademate, auro vel gemmis precioſis exaltari, adornari & in Regem promoueri, vbi Dominus IESVS, Rex Regum, & Dominus dominantiũ, humiliatus & obœdiens vſq; ad mortem pro mundi redemtione, ſpinis horridis & acutis coronatus eſt. Proxima autem die à Bethlehem migrans, Ieruſalem reuerſus, curiam ac conſilium ſuum cum omni primatu ſuo in palatio regis Solomonis tribus diebus eiuſdem ſolennitatis tenuit, honorificè quindecim diebus illic in ciuitate regia moram faciendo. In his itaq; diebus potenter ſedit Rex in throno ſuo, vt faceret judicium & iuſtitiam inter Chriſtianos confratres, ſi cui illata fuiſſet iniuria, vel ſi qua accreuiſſet diſcordia, volens omnia cum æquitate tractare, & non ficta pace componere.

Balduinꝰ Bethlehemi inauguratur.

Ius dicit.

CAPVT XLIIII.

Geldemarus Tancrado dicã ſcribit.

GEldemarus ergo videns Dominum Regem conſediſſe ad iuſtitiam, aſsiſtenſq; coram eo, grauiter conqueſtus eſt ſuper iniurijs de ciuitate, quæ ſibi à Tankrado inferebantur, quam dono & ex manu Ducis Godefridi ſuſcepit, ac militari obſequio promeruit, ſi caperetur, quamq; nunc Tankradus, audita Ducis morte, vi & iniuſtè retinebat. Hac itaq; Geldemari accepta querimonia, Rex ex conſilio ſuorum primùm Tankrado legationem direxit, quatenus Hieroſolymam aſcendens, reſponſionẽ ſuper querimonijs Geldemari, & iniurijs ei illatis, faceret. Tankradus autem, nullam ſe de his reſponſionem coram illo habiturum, reſpondit,

Digitized by Google

ſpondit, eo quòd neſciret eum Regem ciuitatis & iudicem regni Ieruſalem. Rex autem iterato conſilio ſuorum illi ſecundò ac tertiò legationẽ direxit, quatenus iuſtitiam non deuitaret, ne poſthac aliquis incuſaret Regem, nec fateretur aliter quàm iuſtè & patienter Regem aduerſus confratrem, & vnum de Principibus Chriſtianorum, feciſſe. Tandem Tankradus anxius quid ex tertia admonitione faceret, conſilium cum ſuis inijt, qualiter inter Iaphet & Aſſur altera ex ripa fluminis, quod has duas ciuitates diuidit, Regi reſponderet ac loqueretur, ſi ei gratum foret: quoniam Ieruſalem venire metuebat. Rex autem reſponſum ac petitionem Tankradi intelligens, conſilio maiorum ſuorum voluntati illius acquieuit, & die ſtatuto ad eundem locum fluminis inter Iaphet & Aſſur ad colloquium profectus eſt. Illic diuerſis inter ſe conſilijs habitis, rurſus poſt quindecim dies Cayphas cõuenire decreuerunt, eo quòd nihil hoc tẽpore potuiſſent definire. Et ſic Tankradus cum Patriarcha Cayphas, Rex Ieruſalem reuerſus eſt.

Tancradi contumacia.

Colloquiũ cum rege.

CAPVT XLV.

INterea modico interuallo legatio ab Antiochia Tankrado directa eſt ab optimatibus Boemundi, quatenus ad eos deſcendens, loco Boemundi, quia hæres eius eſſet, regnum Antiochiæ poſsideret. Tankradus ſuper hoc inito conſilio, Antiochiam proficiſci decreuit, ſed tamen diem ſtatutam præſtolari diſpoſuit, quo cum Rege colloquium Cayphas habiturus eſſet, ne ſi ante diem proficiſceretur, in opprobrium fugæ ſibi imputaretur. Itaq; die ſtatuto ibidem Cayphas, Rex & Tankradus ad colloquium conuenerunt: Vbi ambo concordes & amici facti ſunt, omni querimonia excluſa. Et Tankradus non ſolùm terram & ciuitatem Cayphas, ſed etiam arcem & turrim Tabariæ, quam dono Ducis Godefridi obtinuit, in manu ipſius reddidit, eo quòd eſſent de regno Ieruſalem, aperiens ei legationem Antiochiæ. Veruntamen hæc conditio in omni concordia à Tankrado firmiter indicta eſt, vt ſi poſt annum & men-

Tancradꝰ euocatur ad principatũ Antiochia.

Componitur cum rege.

Digitized by Google

& menſes tres ab Antiochia rediret, in beneficio terras & ciuitates obtineret, ſi autem ſibi non eſſet reditus intra prædicti temporis terminum, nequaquam vltrà terras & ciuitates has à Rege vellet repetere. His vtrinq; in magna caritate conceſsis, Rex ſub eadem conditione terras & ciuitates ſuſcipiens, Hugoni de præſidio Falckenberg Tabariam in cuſtodiam & beneficium tradidit, Cayphas Geldemaro Carpenel reddidit, ſic tamen fide ſeruata, vt Tankrado poſt præfatum terminum reuertenti omnia in manu eius dono Regis redderentur. Poſt hæc decreta, & pacem compoſitam, Rex Ieruſalem ſeceſsit, Tankradus verò cum omni ſuo equitatu & manu quingentorũ peditum per aridam vſq; in Antiochiam deſcendit, vt eam ſuſciperet.

Hugo de Falckenberg & Geldemarus præfecturis honeſtati.

CAPVT XLVI.

Rex Patriarchæ litem intendit.

NOn aliqua dehinc mora Rex Ieruſalem Patriarcham de perfidia, qua egerat cum Tankrado aduerſus eum, ne dignus hæres Godefrido ſuccederet, ſed Boemundus externi ſanguinis regnum poſsideret, coram omni Eccleſia interpellauit, eo quòd de hoc ſcelere multum à ſuis optimatibus criminaretur, obijciens ei, iam ipſam fraudẽ eſſe detectam in litteris, per Morellum, qui ſecretarius ipſius erat, Boemundo tranſmiſsis, ſed in via ablatis. Hæc contentio & diſcordia inter Regem & Patriarcham adeò de die in diem cœpit magis ac magis inualeſcere, vt tandem Rex Baldevvinus illius feritate & pertinacia indignatus, Apoſtolicum ac Romanum Pontificem Paſchalem ad iudicium & iuſtitiam appellaret, atq; ad diſcuſsionem tam nefandæ traditionis, & ſuſcitandi homicidij ac diſcordiæ, quam, deprehenſis litteris, inter Chriſtianorum primores, & nouam teneramq; Eccleſiam, idem Patriarcha fieri modis omnibus elaboraret.

¶ Vide ſuprà cap. 26.

Appellat Papam.

CAPVT XLVII.

PAſchalis verò paſtor S. Romanæ eccleſiæ, & in toto orbe terrarum Chriſtianæ fidei ac religionis examinator,

Baldevvini

Digitized by Google

Baldevvini precibus & S. Hieroſolymitanæ eccleſiæ ſatisfaciens, conſilio fidelium fratrem Mauricium, vnum de duodecim Cardinalibus, legatum S. Romanæ eccleſiæ Hieroſolymam proficiſci deſtinauit, vt vice Domini Apoſtolici ipſum Patriarcham, pro merito & culpa diſcuſſum, aut excuſatum, in cathedram epiſcopalem ſanciret, aut victũ, & iuſtè condemnatum de Apoſtolica ſententia deponeret ac feriret. Itaq; iuſſu Domini Apoſtolici frater Mauricius Hieroſolymam profectus, Baldevvinum Regem vniuerſamq; eccleſiam in verbo Domini Apoſtolici ſalutauit, benedictionem dedit, & audire in omni iuſtitia & veritate Regem & filios ſanctæ eccleſiæ, Deo obœdientes, ſe aſſeruit, & mala omnia in bonum Apoſtolica auctoritate velle commutare. Baldevvinus & omnis eccleſia fidelium gratias Deo ſuper his retulerunt, & ſe in omni iuſtitia & veritate Apoſtolicis mandatis obœdire reſponderunt.

Mauricius Cardinal. Papæ legatus.

CAPVT XLVIII.

NVlla deinceps mora die ſtatuto, & concilio fidelium Epiſcoporum Abbatumq; collecto, in audientia omnium, qui aderant, & præſentia legati S. Romanæ eccleſiæ, Patriarcham aſsiſtentem Baldevvinus Rex reum periurij, traditionis regni Ieruſalem, homicidij, vt à Boemundo occideretur in via, qua à Rohas Hieroſolymam aſcenderet, deprehenſis litteris criminando & imputando aſtruxit, ſub teſtimonio totius S. Hieroſolymitanæ eccleſiæ, & ideo non poſſe eum vltrà epiſcopari, niſi valeat ab his expurgari. Qui minimè de omnibus ſibi illatis calumnijs valens excuſari, & præcipuè de ſacrilegio ligni ſanctæ crucis, de qua partem minuit ac diſperſit, ſuſpenſus eſt à diuino officio, datæq; ſunt ei adhuc induciæ, ſi fortè aliquam excuſationem poſſet reperire.

Balduini actio.

Patriarcha ab officio ſuſpenſus.

CAPVT XLIX.

INter hæc diuerſa negotia menſis Martius ſuo ordine cœpit referri, ieiunium quadrageſimale obſeruari, dies

Digitized by Google

Chriſma Pontificiũ ſolennis Paſchæ propinquare, in quo Chriſma & oleum infirmorum neceſſe eſt ſanctificari. Hac igitur die recordationis & ſanctificationis olei & chriſmatis exorta, qua Dominus IESVS cum diſcipulis cœnauit, Cardinalis in montem olìueti, in quo id ſacramentum chriſmatis & olei compleri ſolet, aſcendit, alba ſtola & idoneis veſtibus ad tam Deificum opus peragendum indutus, & in nullo Patriarcham adeſſe conſentiens. Verùm Patriarcha Dagobertus videns ſe officio ſuo priuari, quo eo die vniuerſi Patriarchæ, ſui anteceſſores in eodem monte oliuarum ſolito more vtebantur, chriſma & oleum conſecrantes, humilis & ſupplex cum lacrymis Regem conueniens, inſtare cœpit, ne hac die tam leuiter ac viliter ab officio ſuo expelleretur, *Patriarcha ſupplicat regi.* & ſic in ore omnium peregrinorum haberetur. Rege autem multum reſiſtente, & plurima illi obijciente, quæ idem aduerſus ſe præſumſerat, ſicut anxius ei magis ac magis precibus inſtabat, rememorans, qualiter ab eo vnctus & *Euincit largitione* in Regem conſecratus ſit. Sed nec ſic Rege eum audiente, talenta ei trecentorum Byzantiorum obtulit in ſecreto auris ſuæ. Quo corruptus Rex, in omnibus deinceps petitioni Patriarchæ acquieuit, & ideo tam grandis pecuniæ promiſsione Rex gauiſus, quia plurimum defectione anguſtiatus, hac modò indigebat ad remunerandum ſuorum militum laborem, illico ſurrexit, Fr. Mauricium conuenit, ſic ei in hæc verba locutus.

CAPVT L.

Rex deprecatur pro Patriarcha. FRater Maurici, hæc Eccleſia noſtra rudis adhuc & tenera habetur. Quapropter nolumus, nec placet prudentioribus noſtris, neq; in conſilio noſtro reperimus, vt Ieruſalem tam ſubitò iuſtitia ſua priuetur, & Patriarcha tam celebri die à ſuo officio deſtituatur, ſicq; diſcordia Paſchalibus diebus in confuſionem peregrinorum & gloriationem gentilium inter nos oriatur. Iccirco conſtanter te petimus, vt nos, qui noſtro ſanguine hanc ſanctam eccleſiam detinuimus, & vſq; ad mortem pro ea dimica-

uimus

uimus, audire non recuſes, neq; rem de Patriarcha à nobis propalatam hoc tempore grauiter accipias, donec viderimus, quorſum tendat illius excuſatio, vel quem finem accipiat. Tempus enim non effugiet, quin ſatis ad æquitatem iudicij de omnibus redeamus. Et hac de cauſa, quia placet vniuerſis fidelibus, rogamus te, quatenus concedas ei, vt hoc tempore officio ſuo epiſcopali vtatur, chriſma & oleum ipſe ſanctificet, peregrinis, de longinquis regionibus huc profectis, indulgentiam & reconciliationem ipſe faciat iuxta ritum S. Hieroſolymitanæ eccleſiæ. Poſt ſolennitatem verò Paſchæ, quod in ſumma caritate & concordia nunc oportet celebrari, tuo conſilio decreuimus de illo agere, ita vt aut purgatus in ſtatu ſuo permaneat, aut conuictus epiſcopali dignitate priuetur.

CAPVT LI.

Cardinalis his & his flexus blanditijs, in omnibus voluntati Regis optimatumq; ceſsit. Et exutus officiali indumento, Patriarcham permiſit conſecrare oleum & chriſma, ac ſolenne Paſcha in omni diuino celebrare officio. Ab illo ſiquidem die Cardinalis & Patriarcha in ſumma amicitia coniuncti ſunt, facientes ſibi cumulos ex oblationibus fidelium, ciborum viniq; ac potus plenitudine nocte ac die in locis remotis perfruentes, omnia tamen hæc Rege ignorante. Interea hæc concordia in eodem menſe Martio inter Regem & Patriarcham dum fieret, & terra ſyluæq;, amota hyeme, reuiuiſcerent, dies prolongari inciperent, ſerenitas aëris magis ac magis indies clareſceret, ecce nuncia vniuerſarum ciuitatum gentilium in palatio Regis affuere, quædam in dolo, quædam in puritate Regem ſalutantia in donis ac tributis, pacem cum eo quærentes componere, quatenus ſine reſpectu periculi & metus in negotia ſua ſecurè terram perambularent, & agros ac vineas ſine formidine excolerent. Rex ſicut nouus qui aduenerat, & multis indigebat theſauris in conuentione ſolidorum

Neceſſitudo Cardinalis & Patriarchæ.

Digitized by Google

Regis temporaria cum Sarracenicis ciuitatibꝰ pacificatio militum ſuorum, omnia quæ ſibi offerebantur à ciuitatibus gentilium, Aſcalone, Cæſarea, Ptolemaide, Sur, quæ eſt Tyrus, ſuſcipere conſenſit, ſed Aſſur eiuſq́; munera refutauit. Cæteris vſq; poſt terminum ſanctæ Pentecoſtes pacem & ſecuritatem à ſe ſuiſq́; largitus eſt.

CAPVT LII.

Sarracenicæ ciuitates clàm accerſunt Aegyptiorũ auxilia VIx termino pacis huius mediato, prædictæ ciuitates Regi Babyloniorum hæc nuncia detulerunt, quòd niſi in breui eis ſubueniret, Francoſq́; de regno Ieruſalem eijceret, ſe in manu Regis illorum ex ſumma neceſsitate reddi debere, eò quòd vltrà Chriſtianis reſiſtere non poſſent. Rex verò Babyloniorum ſumma neceſsitate vrbium ſuarum intellecta, vniuerſis ciuibus & Ammiraldis hanc legationem ſolatiumq́; remiſit, quòd ſine mora aliqua collectis armorum copijs, vniuerſis ciuitatibus ſubueniret. Hæc autem nuncia & conſilia omnia Baldevvinum Regem latebant, & vniuerſos fideles, qui in regno Ieruſalem habitabant.

CAPVT LIII.

INterea à Damaſco frequens legatio Turcorum Ieruſalem ad regem venit, pro redemtione captiuorum ſuorũ, quos in arctiſsimis faucibus Baurim ſuperatos captiuauit, & Ieruſalem abductos recluſit in cuſtodia turris Dauid. Qui conſilium inijt cum optimatibus ſuis, vt pro captiuis precium ſuſciperet, eo quòd in terra aliena, noua & ignota plurima indigeret pecunia in conuentione ſolidorum. *Rex captiuos Turcos precio dimittit.* Sicq́; vniuerſis XLV. captiuis, quibus amputare colla decreuerat, nunc pepercit, & pecuniam inauditã ſupra quinquaginta millia Byzantiorum auri ſuſcipiens, omnes viuos & incolumes à manicis & catenis ſolutos, ac de turri Dauid eiectos, pacificè in terram Damaſcenorum remiſit.

CA-

Digitized by Google

CAPVT LIIII.

EOdem tempore menſis Martij claſſes Genuenſium ac Piſanorum nauigio appulſæ Ioppen, anchoras fixerũt, & illic Paſcha Domini operientes, tandem Ieruſalem venerunt ad celebrandam ipſam diem reſurrectionis Dominicæ. Qua cum omni deuotione celebrata, Regem adierunt, ſummopere deprecantes, vt quam vellet ciuitatem gentilium, occupare & expugnare eis liceret. Rex igitur deſiderium illorum intelligens, Aſſur obſidere per mare & aridam conſtituit. Ipſe verò & omnis virtus eius ab Ieruſalem mouens, in ſicco vrbem & mœnia eius cinxit, Piſani & Genuenſes in littore maris nauigio exitum illorum obſeruabant. Vix tertia die obſidionis expleta, ciues Aſſur pacem cum Rege quærebant componere, quatenus ſalua vita ſaniſq; membris, cum rebus ſuis ab vrbe eis liceret exire, ciuitatem verò in manu Regis reddere ac relinquere. Rex quidem conſilio ſuorum pepercit viris, pacificè eos prodire promittens cum omnibus, quæ collo deferre poſſent, & vſq; in Aſcalonem conductum eis ſine reſpectu mortis largitus eſt. Ipſe verò ciuitatem ingreſſus cum vniuerſa multitudine equitum & peditum, per dies octo illic requieuit, & conſilia de reliquis ciuitatibus cum Domino Patriarcha & optimatibus regni ſui egit.

Claſſis Genuenſium & Piſanorum.

Aſſur terra mariq; obſeſſa.

Deditur Chriſtianis.

CAPVT LV.

PLacuit tandem cunctis, vt Cæſaream mitteretur legatio Regis Ammiraldo & primis ciuitatis, vt Regi redderetur vrbs, alioqui obſidere eam certum haberent, & ſi vi caperetur, vniuerſos in ea repertos in ore gladij occidi debere. Ammiraldus cunctiq; habitatores ciuitatis reſponderunt in hæc verba: Abſit à nobis, vt nos & ciuitatem noſtram in manu Regis Chriſtianorum tradamus, cùm in manu Regis Babyloniorum in breui liberandi ſimus, & non diu ſit, ex quo litteras eius ſuſceperimus. Rex autem illorum iactantiam comperiens, in ira magna vnà cum

Regis irrita ad hoſtẽ legatio.

Digitized by Google

Expeditio in Cæſaream. Domino Patriarcha ab Aſſur egreſſus, relictis in ea cuſtodibus, Cæſaream occupauit, vndiq; circa eam ſuorum viribus collocatis. Erant illic inaudita pomaria in circuitu murorum, ac ſi ſylua denſiſsima, omni decore & fructuum abundantia inæſtimabilia. *Prouidum factum.* Quæ Rex in ſecuri iuſsit extirpari, ne inter denſitates frondium aliquæ inſidiæ Sarracenorum exercitui, ſagittis in oculto emiſsis, nocere valerent. His extirpatis, in circuitu murorum firmauit obſidionem per dies quindecim, machinam componens, qua vrbem expugnare, & ciues abſterrere valeret. Ad vnguem tandem machina perducta, & ab exercitu ſuper muros erecta, in ſublime porrecta eſt, ac fortiſsimi pugnatores in ea conſtituti ad expugnanda mœnia vrbiſq; defenſores. *Edictum.* Deinde iuſſu Regis omnibus indictum eſt, vt ſummo mane coram Patriarcha & Rege conuenirent è cunctis locis & tabernaculis, eiuſq; caperent admonitionem ad aſsiliendam vrbem, & implerent. Mane autem facto, ecce aſſunt ex mandato Regis vniuerſi Chriſtianorum equites & pedites coram Patriarcha & Rege. Qui delictorum ſuorum confeſsione facta, indulgentia accepta, & Dominici corporis communione, vrbem fortiter aſsiliunt in mari & in terra cum Piſanis & Genuenſibus. *Piſanorũ & Genuẽſium hyberna.* Hi Laodiceæ tota hyeme otio torpentes, tempore Martij, vt ſuprà relatum eſt, ad ſacrum & ſolenne Paſcha celebrandum Ieruſalem aſcenderant, viduati ſuo Epiſcopo Piſano, cùm clàm ab eis ſubtractus, cum Boemundo ac Baldevvino, poſt captionem Ieruſalem, in eam deſcendit, & à Godefrido Duce in cathedram Patriarchatus eſt conſtitutus.

CAPVT LVI.

EOdem die Dominus Patriarcha crucem Dominicã prætulerat ad protectionem & defenſionem gentis catholicæ, ſtola ſancta & candida pro thorace indutus, quem vſq; ad muros tota manus pugnatorum ſequi non dubitauit. Qui duro & graui aſſultu ciues diſturbatos à mœnibus

Digitized by Google

nibus repulerunt: ac ſic ſubitò ſcalis muro applicitis, vrbi mediæ vi intromiſsi ſunt. Sarraceni verò per vrbem Gallos diffuſos intuentes, nec eis reſiſtere valentes, ad aliud munimen vrbis, quod muro ſpatioſiſsimo ac robuſtiſsimo ciuitatem diuidebat introrſum verſus mare, conglobati fugam inierunt. Illic aliquantulum in mœnibus reſiſtentes, ad defenſionem conſtiterunt, fruſtra ſagittis, palis igneis & fundibulis conſumentes diem. Nona tandem hora diei facta, grauati ciues crebris & nunquam intermiſsis aſſultibus, ac tam mangenellis quàm ſagittarum grandine feſsi & victi, per vicos & diuerſa loca ciuitatis tremebundi fugerunt. Quos Galli inſequentes, & hos muros ſcalis ſimiliter tranſcendentes, graue illorum exterminium fecerunt, alios trucidantes, alios captiuantes, tum vndiq; ſpolia plurima auri, argenti & oſtri precioſi rapientes. Sacerdos quoq; ciuitatis homo grandæuus, ibidem captus eſt, & Azopart quingenti decollati, illuc miſsi à Rege Babyloniorum in conuentione ſolidorum. Sacerdos itaq; prædictus Regi præſentatus, iuſſu ipſius in neruo religatus eſt, mulieres quoq; eius captæ, & in compedibus poſitæ, ad diſcutiendum talentum innumerabilis argenti, quod idem ſacerdos propter metum Chriſtianorum ſubterrauerat. Hac ciuitate attrita & expugnata, Rex à diebus Pentecoſtes vſq; in natali S. Iohannis Baptiſtæ in omni plenitudine neceſſariorum requieuit in ea. In his diebus ſacerdotem prædictum à ciuibus vrbis Ptolemaidis, quæ eſt Acra, mille Byzantijs redemtum, ſine læſione membrorum dimiſit.

Cæſarea expugnatur à Chriſtianis.

Cædes oppidanorũ.

Azopartorum auxiliaris manus.

Sacerdos vrbis ſubijcitur quæſtioni.

¶ Variat Tyrius lib. 10. cap. 16.

Redimitur à Ptolemaidenſibus.

CAPVT LVII.

POſt hæc Rex Ioppen in magna gloria ſeceſsit, Arpinum de Boduordis ciuitate, principem magnificum, ad cuſtodiẽdos muros & portas ciuitatis relinquens. Ioppe itaq; Regi commoranti legatio & fama Merauis à Babylonia innotuit, quatenus Babylonij omnes ad arma conflu-

Arpinq de Boduordis

Merauis.

¶ πόλλα πλέμυ καινὰ κ҄ κενά.

confluxiſſent, & poſt octo dies cum eo bellum commitere decreuiſſent. Hæc rex audiens, vniuerſo cætu ſuorum in vnum conuocato, ex conſilio illorum exiuit à Ioppe, atq; inter Aſcalonem & Rames, tribus hebdomadibus euolutis, in planicie ampliſsima reſedit vnà cum Patriarcha & omni apparatu ſuo, ac vniuerſa domo fratris ſui Ducis Godefridi. Hoc verò in loco dum diu præſtolarentur aduentum inimicorum, nec quiſquam illorum adhuc in iactantia ſua deſcendiſſet, Rex quenq; ſuorum in ſua remiſit, ipſe verò ciuitates in circuitu ſitas, tam Cayphas quàm Aſſur & cæteras, pacificè perluſtrauit.

CAPVT LVIII.

Regis difficultates.

NEc longo poſt hæc interuallo Rex à militibus ſuis in vrbe Iaphet pro pecunia anguſtiatus eſt, quam illis debebat pro conuentione ſolidorum, qui etiam fratri eius Godefrido, Principi Ieruſalem, multum obſequij impenderant, & nunc eius cauſa & honore non minore ſtudio militare laborabant. Quapropter Hieroſolymam profectus, Patriarcham compellat, quatenus ſibi aliquid pecuniæ de oblatione fidelium impertiret, quam militibus diuidens, voluntarios eos ſibi redderet, ac ſecum teneret, alioqui eos in terminis Ieruſalem non velle remanere, & ſancta ſanctorum defenſare. Patriarcha Regis audita petitione, inducijs per noctem ſuſceptis, in craſtino reuerſus ducentas marcas argenti ſe ad vſus fratrum, inibi Deo famulantium, habuiſſe, & non amplius, profitetur, & eaſdem benignè in eius mandato diſtribuere conceſsit. Credidit Rex in verbis, quæ à Patriarcha referebantur, & oblatum argentum ſuſcepit. Sed Arnolfus, ſancti ſepulcri Cancellarius, & cæteri complures, quibus tota maſſa innotuit, & oblatio dominici ſepulcri, nequaquam verum Patriarcham profiteri aſſerebant, ſed inæſtimabilem pecuniam clanculum ſuis locellis repoſuiſſe eum. Hac Arnolfi aſſertione, & populi opinione, ſuper theſauro abſcondito Rex nimium iratus, vehementer Patriarcham vrgere cœpit,

Actio cum Patriarcha.

In eundẽ ſtomachus

vt ex

Digitized by Google

vt ex oblationibus fidelium milites procuraret ac retineret in conuentione ſolidorum, qui paganorum viribus reſiſtentes, peregrinos & vniuerſam Eccleſiam ab eorum inſidijs & aſſultibus protegerent ac defenderent.

CAPVT LIX.

PAtriarcha verò vinculo priuatæ dilectionis Fr. Mauricio, S. Romanæ eccleſiæ legato, innodatus, ita vt ſimul affluenter de bonis terræ epulantes, in ſuo conclaui oblationem ſancti ſepulcri pro velle diuiderent, prorſus audire Baldevvinum Regem parui pendit, ſpem & fiduciam in promiſsis Cardinalis Apoſtolici, precio corrupti, habens, & in eo, quòd leni precatu, auriq; munere, Regem corrumpere potuit & placare. Rege itaq; Patriarcham ſæpius admonente, vt milites XL. procuraret, atq; auro dato & argento, beneuolos in opus belli redderet, Patriarcha verò in nullo eum ſuper his audiret, die quadam factum eſt, vt idem Patriarcha cum Fr. Mauricio ſolito more in domo ſua accumberet, varijſq; cibis ſplendidè epularetur, vinum quoq; non modicè biberet, ac ſecurè in comeſſationibus diem duceret. Nunciatum eſt tandem Regi Baldevvino, quòd huiuſcemodi luxu ſingulis diebus conuiuantes, fidelium vota vorarent ſine modo & numero, & hoc ipſum Regem non ſolùm auditu, ſed etiam facilè viſu poſſe experiri.

Patriarchæ tergiuerſatio.

Epulæ & comeſſationes cum legato Papæ.

CAPVT LX.

NEc mora, dum in eodem comeſſationis ſtudio ad menſam diſcubuiſſent, Rex cum quibuſdam de optimatibus ſuis pulſato oſtio intromiſſus affuit, & hos patres durè arguens, in hæc verba aſpera prorupit: Vos in comeſſationibus, nos in tribulationibus die ac nocte pro confratrum noſtrorum ſalute & periculis verſamur: Vos gratis vota fidelium in delicijs veſtris applicatis, anguſtiam & penuriam noſtram ignoratis. Sic viuit Dominus, amodò de omni oblatione fidelium non contingetis, nec de hac ven-

Regis cum Patriarcha iurgium.

Digitized by Google

trem veſtrum vltrà tam delicatè implebitis, niſi milites in conuentione ſolidorum ſuſceperitis. Vnde enim vobis, vt oblationes & munera fidelium tam liberè & potenter à Dominico ſepulcro tollatis, in cibos delicatos componatis, & minimè fidelium neceſsitati ſubueniatis? Nos Ieruſalem, ciuitatem ſanctam & locum deſiderati ſepulcri, ſanguine noſtro redemimus, & aſsiduè pro ſanctorum defenſione pondera laborum & bellorũ portamus, vos oblationis fidelium nos exortes facietis? Abſit, vt tale facinus patiar, & vltrà manus veſtra de his repleatur. Certè aut vos calicem, quem bibituri ſumus, & bibimus hoc tempore anguſtiarum, nobiſcum bibetis, aut videte, ne quicquã de rebus Eccleſiæ vltrà ſuſcipiatis. Hoc dicto, Patriarcha non minus in verba iracundiæ erupit, dicens: Non rectè conſultus feciſti, vt tam temerè nos argueres, & res eccleſiæ interdiceres, cùm noſtræ ſit iuſtitiæ, vt qui altari ſeruiunt, de altari viuant. An tributariam & ancillariam facere ſanctam præſumis eccleſiam? quam Dominus IESVS, Dei filius, ſuo ſanguine liberam ex ancilla faciens * cuſtodiæ commiſit & reliquit. Vide ne vltrà præſumas de his loqui, aut agere, cùm ad te minimè pertineat, & Domini Apoſtolici maledictionibus de talibus auſibus iudicio poſſis incurrere. Fr. Mauricius ad inuicem contendentes ſolummodò auſcultabat, ſed de pace & concordia illos admonebat.

Contumacia Patriarchæ.

CAPVT LXI.

VErùm Rex non vltrà Patriarchæ reſponſionem & aſperitatem ferens, & ipſe durè & impatienter locutus fuiſſe perhibetur: Videte, ne facilè hanc mihi ſæpius obijciatis occaſionem, vt qui altari ſeruiunt, de altari viuant, cùm ſumma neceſsitas exigat, vt de altari potius Chriſtiani milites paſcantur, quàm Sarraceni vi de ſepulcro munera fidelium aſportent & diuidant, & non miles noſter vel ſacerdos contingat. Viuit Dominus, non ſolùm oblationes fidelium comedam, militibuſq; noſtris diuidam, ſed etiam

Rex Patriarchæ κρηνοφύγετα diluit.

Digitized by Google

etiam aurum de ſepulcro Domini & altari euellam, quò milites & defenſores Chriſtianæ plebis, regniq; Ieruſalem, ſuſtentari poſsint. Poſt hæc cum Domino Deo placuerit, & ſuperbia ſeu minæ de regno Babyloniæ ceſſauerint, & terra ſiluerit, cuncta reſtaurabimus, Eccleſiam etiam eiuſdem ſepulcri, ſicut dignum eſt, theſaurizare nos non pigebit, & auro ditiore, gemmis vel operè exaltare. His dictis, tandem Patriarcha à Rege, viro litteris erudito, conuictus, ex conſilio Fr. Mauricij triginta milites in conuentione ſolidorum ſe procurare promiſit. Sed in breui eorum tædio affectus, talentum inæſtimabilis pecuniæ ſuſtulit, milites vacuos & immunes reliquit. Rex autem hypocriſin illius de die in diem cognoſcens, vehementius eum vrgebat, & de militari officio ſolicitabat. Ille econtrario aures ſurdas ad omnia faciebat: ita animo obſtinatus erat.

Eiuſdem in litteris eruditio. Patriarchæ perverſitas & peculatus.

CAPVT LXII.

IGitur Patriarcha dolens & triſtis ſeceſsit Iaphet, vbi ex conſenſu Regis, quia ſacerdotij gradum obtinebat, pacificè autumni & hyemis tempus adimpleuit. Deinde menſe Martio inchoante, anno primo regni ipſius Baldevvini, Antiochiam ad Tankradum nauigio profectus eſt. Camerarij autem illius capti & retenti, minis verberumq; terroribus coacti, pecuniam Patriarchæ ſubterratam profeſsi ſunt ad viginti millia Byzantiorum auri. Argenti autem tantum eſſe referebant, quod adhuc pondere & numero cunctos lateret. Fratrem verò Mauricium, quia Romani Pontificis legatus erat, in omni, quo potuit, honore Rex ſecum retinuit, ac diligenter procuratum benignè in omnibus tractauit.

Regis moderatio. Quæſtiones de Patriarchæ theſauris. Benignitas erga legatum Papæ.

CAPVT LXIII.

INterea dùm Rex ex his & alijs diuerſis rebus ageret, propalatamq; pecuniam ſuis egregijs militibus diuideret, & cuiq; pro labore ſuo rependeret, crudelis legatio à Babylonia deſcendit, ſcilicet quòd Merauis, qui eſt ſecundus in

Rex militibus ſtipendia perſoluit.

 regno,

Expeditio Merauis. regno, cum tota virtute & apparatu Regis Babyloniæ properaret, bellum in breui cum eo habiturus. Rex autem Baldevvinus tam crudelia nuncia intelligens, non ſecurè non facilè auribus im̃iſit, ſed à Ieruſalẽ in Septembri menſe in ſolenni natiuitate matris ac virginis Mariæ anno primo regni deſcendens, vrbem Ioppen cum omni virtute peditum & equitum introiuit, eiuſq; mœnia plurima ſuorum muniens fiducia, cum trecentis tantùm equitibus & mille peditibus in occurſum inimicorum feſtinauit, vt cognoſceret, ſi vera belli legatio ſibi innotuiſſet. Mane ergo dehinc facto, in campeſtribus Rames conſiſtens, vires, copias & arma intolerabilia Babyloniorum vidit per terras & fines Aſcalonis occurrere circiter ducenta millia tam equitum quàm peditum. De quibus Rex & omnes qui cum eo erant, non ſolùm admirati, ſed & terrore concuſsi ſunt. *Numerus copiarum hoſtilium.*

CAPVT LXIIII.

Acies Chriſtiani exercitus. VEruntamen Rex perſpiciens ſe non poſſe vitare periculum, nec effugere inimicos haud procul abſiſtentes, quinq; acies ordinauit tam ex manu militum quàm peditũ.
I. In prima acie fuit Beluoldus, miles nobiliſsimus, qui primùm prælio commiſſo, à gentilibus cum vniuerſis ſuis peremtus eſt, abſq; ſolo milite, qui ibidem manu detrun-
II. cata, vix à periculo mortis elapſus eſt. Adhæc Geldemarus Carpenel, miles ferociſsimus, ſecundam aciem regens, dum per medios hoſtes erumpens, periclitantibus ſocijs ſubuenire moliretur, cum omnibus ſequacibus & coadiutoribus ſuis ſub intolerabili manu inimicorum occubuit. Solummodò VVillehelmus & Erkenboldus viui euaſerunt.
III. Hugo verò de Tabaria, iuuenis bellicoſus, in tertia acie conſtitutus, per medios hoſtes equo veloci aduolans, & cum illis diu grauiter pugnans, ad extremum certaminis pondere fatigatus, & victus, vix è medio turbinis euaſit, omnibus de comitatu ſuo ibidem occiſis & attritis. Rex ergo tam graue exterminium ſuorum fieri videns, vehementer

Digitized by Google

menter cum duabus aciebus, quæ ſecum remanſerant, timore concuſſus eſt. Nec mirum. Nam idem mortis iudicium in momento ſubire æſtimabant.

CAPVT LXV.

AD hæc duo catholici Pontifices, Gerhardus & Baldevvinus, quorum alter Gerhardus crucem Dominicam præferebat ad confuſionem & obcæcationem Sarracenorum, & liberationem Chriſtianorum, Regi in manſuetudine & correctione ſic locuti ſunt: Timemus, Domine Rex, ne ob diſcordiam, quæ inter te & Dñ. Patriarcham orta eſt, hodie noſtris victoriæ fiat impedimentum. Ideo monemus te, vt cum illo in concordiam redeas, & ſic Domino Deo pacis ſatisfacias, quatenus à præſenti periculo eruamur. Quibus Rex: Rectè, inquit, monuiſtis: & hæc dicens, ab equo deſilijt, & coram Dominica cruce procidens in terram, adorauit Dominum cœli, & hæc Pontificibus reſponſa dedit: Patres & fratres in Chriſto cariſsimi, paſtores & Doctores peritiſsimi, iudicium mortis nobis præſtò eſt, inimici innumerabiles obſtant in arcu, in haſtis, in gladijs fulmineis, quos penetrare & expugnare pro imperio Romanorum, pro regno Franciæ & Angliæ, non hodie apponerem, niſi per gratiam Domini noſtri IESV Chriſti: de quorum manibus ſic me Dominus Deus eruat, vt non cum illo pacem componam, niſi primùm coram Apoſtolico & omni Eccleſia de perfidia, quam egit, canonicè fuerit expurgatus.

Gerhardi & Balduini intempeſtiua obiurgatio.

Regis maſcula reſponſio.

CAPVT LXVI.

ET hoc dicto cum iureiurando, confeſsionem delictorum ſuorum coram ijſdem Epiſcopis fecit. Deinde corporis & ſanguinis Dominici percepta communione, decem milites loricatos cum Gerhardo Epiſcopo, lignum S. Crucis præferente, reliquit. Ipſe verò aſcendens equum, qui lingua Sarracenica Gazela appellatur, eo quòd cæteris

Rex luſtratus.

Digitized by Google

Redintegrat pugnam cum IIII. aciei militibus. equis ſit curſu potentior, præmiſit quartam aciem, quam ordinauerat de militibus Ieruſalem, viris bello aſſuetis ac robuſtiſsimis, quatenus cum hoſtibus in impetu ferirent ac dimicarent. Hæc autem quarta acies ex iuſſu Regis fortiter irruens, cùm committeret cum aduerſarijs, præ multitudine illorum pondus belli non ſuſtinens, cœpit fugiendo declinare. Sed à Rege eius fuga & contritione percepta, magno ſolamine releuata eſt. *V. aciei triarij.* In momento enim cum ſua quinta acie affuit, agens graue præliū cum hoſtibus, ac repetens, cædes & ſtrages non modicas operatus eſt.

CAPVT LXVII.

CVm ſic Rex per medios hoſtium globos irrumperet, campos occiſorum cadaueribus ſterneret, quidam *Duorum Ammiraldorum interitus.* nominatiſsimus Ammiraldus Epiſcopo, crucem ferenti, occurrit in furore vehementi, vt raptim caput eius detruncaret. Sed diuina vltione & percuſsione præuentus, ſubitanea morte ſuffocatus expirauit. Deinde alter Amiraldus, dum ſubitò ipſum Regem Chriſtianorum impeteret, mox equus illius trans ceruices haſta Regis confixus eſt, quæ ipſum etiam Ammiraldum eodem ictu & impetu trans pectus & iecur viriliter perforauit: ſicq; ambo, equus ſcilicet & ſeſſor eius à Chriſtiano rege occiſi ſunt. Mortuis itaq; duobus Ammiraldis, exercitus Babyloniorum magnis ductoribus, primo diuina vltione, altero haſtæ Regis transfixione, Rex & vniuerſi ſui recuperatis viribus per medias acies Sarracenorum, in multitudine denſatas, irruperunt in virtute Domini noſtri IESV Chriſti, & S. Crucis, inauditam illorum occiſionem facientes vſq; ad veſperum, donec hinc & hinc fatigati, vtrinq; ſe à bello conti- *Victoria Chriſtianorum.* nuerunt. Verùm Rex & reliquiæ fidelium obtinentes camporum planiciem, in caſtris inimicorum pernoctauerunt. Sarraceni verò deſperati in montis cacumine ea nocte remanſerunt. *Auctoris epiphonema.* Patet hîc profectò, quomodo virtus S. Crucis non ſolum contra inuiſibilium iacula præualet inimicorū, ſed etiam aduerſus arma viſibilium: quia in prima, ſecunda,

da, tertia ac quarta acie ſuperbia & fortitudo gentilium vincendo præceſsit, in quinta verò acie, in qua lignum ſanctæ ac venerandæ Crucis ante Regem & eius ſocios præferebatur, tota virtus infidelium cœpit infirmari, humiliari & conculcari. Sed & Principes eorum ferociſsimi, Deo gloriam non dantes nec S. Cruci, ſed in eam ſibi oppoſitam audacter & inſipienter irruentes, ſubitanea morte præoccupati perierunt.

CAPVT LXVIII.

IGitur poſt hanc victoriam Chriſtianorum, quæ in menſe Septembri ipſo veſpere natiuitatis beatæ Dei genitricis Mariæ accepta eſt, craſtino Sole exorto, quidam Gallorum adhuc viuentes & incolumes cum Rege ſuo rurſus armari properant, ſuſpicati adhuc bellum à gentilibus ingruere. Sed in omni planicie regionis non ſunt reperti aut viſi. Reuertente autem Rege cum quadraginta tantum militibus & peditibus ducentis, qui vix euaſerant, viginti millia Sarracenorum, qui Iaphet obſederant, & veſpere heſterno huic prælio non intererant, ſed ciuitatem ex præcepto Merauis nimio aſſultu vexauerant, in aperto camporum affuerunt ex improuiſo. Quibus Rex, quia locus diuertendi ab eis non erat, reſiſtere diſpoſuit, & vniuerſos magna & audaci voce ſic conſolatur: Ecce inimici noſtri obuiam nobis integris armis adueniunt: nos autem nuper bello fatigati, ſerò à manibus aduerſariorum, ſolo Deo protegente, euaſimus ſuperatis hoſtibus: optimates noſtri & equites cuncti præter nos ceciderunt: quid igitur pauci aduerſus tot millia adhuc bello intacta acturi ſumus? pauci ſumus, & ſerò bello fatigati, locus & poſsibilitas ab eis diuertendi non eſt: & ideo quid conſulam, neſcio, niſi, vt in nomine Domini IESV, & in virtute S. Crucis, vniuerſi ſtemus aduerſus incredulos pugnantes: Potens enim eſt Deus etiam de iſtorum manibus nos liberare, ſicut heri de manu plurimorum & fortiorum liberauit: Si autem morti & contritioni deſtinati ſumus, fiduciā & ſpem habeamus,

Rex vigilat.

Incidit in nouum hoſtem.

Confirmat ſuos.

quia

Digitized by Google

quia ſi corpus noſtrum pro nomine IESV & ſanctis Ieruſalem nunc in præſenti ſeculo occidi permiſerimus, in futuro animas noſtras in vitam æternam vnà cum fratribus noſtris, heſterno prælio pro Chriſto iugulatis & attritis, conſeruare poterimus.

CAPVT LXIX.

HAc Regis exhortatione milites omnes & pedites, roborati in ſpe vitæ æternæ, inimicorum turmas operientes, viſas à longè, armis properè induuntur, lignumq́; Dominicũ ſemper ante faciem ſuam habentes, graue prælium cum hoſtibus cõmiſerunt. Occæcati itaq; & infirmati Sarraceni, in obſtaculo tam venerabilis ligni timore illis immiſſo, non diu perſeuerârunt in bello. Viſa quippe Chriſtianorum audacia, & ſuorum nimia ruina, alij verſus Aſcalonem fugientes, alij verſus montana Ieruſalem, victi ac diſperſi diffugium fecerunt, Rege eos in graui exterminio crudeliter inſequente. Rex autem reuerſus à cæde hoſtium, paucisſimis in vnum receptis ſocijs, cum ſpolijs recentibus auro & argento, equis & mulis, opibuſq́; plurimis, Iaphet declinauit. Vbi lorica ferrea & veſte oſtrea exutus eſt, quæ reuera & procul dubio tota tabe & ſanguine hoſtium inebriata fuiſſe, ibidem viſa eſt. Noctem illam Rex illic in lætitia & hilaritate ciborumq́; abundantia exegit. Ciues verò exurgentes, & in campis Aſcalonis feſtinantes, tentoria, aurum & argentum & multa precioſa ſpolia occiſorum gentilium, quæ Rex ſuiq́; paucisſimi deferre nequiuerant, aſinorum & camelorum vehiculo in ciuitatem Ioppen attulerunt. Deinde craſtina luce affulgente, Rex in gloria magna Hieroſolymam aſcendit: Vbi de omnibus ſpolijs & præda inimicorum decimas hoſpitali Chriſtiq́; pauperibus erogauit.

Altera Chriſtianorum victoria.

Spolia de hoſte lecta

CAPVT LXX.

VVickeri Germani mors.

VVickerus autem Alemanus eodem anno paulò ante hoc prælium validis febribus correptus, in menſe

Auguſto

Digitized by Google

Auguſto obijt, ſepultus in ciuitate Ioppe. Qui gladio ſuo, quo Turcum trans loricam & veſtes ſuper pontem Antiochiæ medium ſecuit, non modicam Regi opem hîc contuliſſet, niſi morte interueniente vitam finijſſet. Hic miles magnificus Leonem magnum & horribilem, viros & armenta ſæpius iuxta montana deuorantem, in regione Ioppe die quadam equum paſcentem inuadere volentem, munitus clypeo aggreſſus eſt. Quem facili pede & ſaltu facie ad faciem ſibi occurrentem eiuſdem gladij acutiſsimi ictu percuſsit, ac fortiter cerebro eius in partes diuiſo, crudele & intrepidū animal in campeſtribus mortuum reliquit.

Elogium.
¶ Vide ſupra ca. 24.
Meminit inſuper ca. 30. 36.
De eodem Robertus Monachus lib. 8.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER OCTAVVS.

Argumenta Capitum.

I. Quòd primo Baldewini Regis anno innumera Longobardorum multitudo per Bulgariam profecta ſit Hieſolymam.

II. Vbi Conſtantinopolitanus Imperator eosdem Longobardos vendere & emere per caſtella Bulgarorum permittit, & eis rapinam interdixit.

III. Longobardi Regis edictum negligentes, Græcos & Bulgaros inuadunt: ſed mox ab Imperatore conuocati, Conſtantinopolin tendunt.

IIII. Imperator à Longobardis iniuriatus, vendere eos & emere inibi prohibet: illi palatium eius vnanimiter obſident.

Digitized by Google

V. Imperatore tandem per Epiſcopum Mediolanenſium pacificato, Longobardi Conſtantinopolin relinquentes, Nicomediam applicuerunt ciuitatem.

VI. Conradus, Imp. Henrici ſtabularius, cum nonnullis occidentalis Franciæ Principibus Nicomediæ Longobardis aſſociatur.

VII. Quod in diebus Pentecoſtes innumerabilis Chriſtianorum ab vrbe Nicomedia exercitus egreſſus, verſus regionem Flaganiæ iter ſuum direxit.

VIII. Vbi populus in itinere ſuo illicitè luxuriatur, præſidium Ancras funditus diruens, ſata & ſegetes vicinas Turcorum ſuccidens.

IX. Reymundus Comes, donis Turcorum corruptus, exercitum duxit per viam ſolitudinis: & Chriſtiani per vices agunt cuſtodiam in exercitu.

X. Turci cum Reymundo prælio decertant, & turmæ Chriſtianorum propter hoſtes in vnum conglobatæ, mixtim per ſolitudinem gradiuntur.

XI. Qualiter exercitus in ſolitudine quindecim diebus vagando, ſitis & inediæ miſerias pertulerit grauiſſimas.

XII. De mille peditibus Chriſtianorum, qui in valle hordeum colligentes, circumuenti ſunt & combuſti igne Turcorum.

XIII. Turci in viginti millibus cum ducibus ſuis, Donimano & Solymano, cum Chriſtianis dimicantes, ad 700. corruerunt.

XIIII. Vbi Chriſtiani quoddam præſidium Turco-

rum

rum comminuerunt: ſed inſidijs eorum excepti, ad 700. perierunt.

XV. Epiſcopus Mediolanenſium omnem exercitum ad confeſſionem delictorum ſuorum cohortatur, & vniuerſa multitudo ad bellandos hoſtes in quinque acies cum ducibus ſuis ordinatur.

XVI. Longobardi, in prima fronte pugnantes, deficiunt, poſt quos reliquæ acies cum ducibus fugientes, diffugiunt.

XVII. Reymundus Comes prælio victus, verſus montana fugiens cum decem militibus, ſilicem quandam præcelſam occupat: de qua per ſocios liberatus, media nocte cum ſuis omnibus fugam inijt.

XVIII. Poſt fugam Reymundi vniuerſi Duces exercitus, cum reliqua multitudine tentorijs & vxoribus ſuis in via derelictis, celerem fugam arripiunt.

XIX. Quomodo Turci fugientium tentoria diripuerint, & vxores eorum quaſdam iugulârint, quaſdam captiuârint.

XX. Quòd poſt deprædationem mulierum Turci fugientes Chriſtianos inſecuti, diuerſa eos cæde lacerauerint, plurima eorum ſpolia in itinere relicta colligentes.

XXI. Quòd Chriſtiani exercitus CLX. millia ſiti ac fame, fuga & ſanguine à Turcis in bello occiſa ſunt.

XXII. Qualiter reſiduus Chriſtianorum populus vagus & profugus cum ducibus ſuis Conſtantinopolin repedauerit.

XXIII. De quadringentis Chriſtianis, qui Turcos inſequentes euaſerunt, & de alijs mille militibus, qui in regreßione Turcorum gladijs eorum iugulati ceciderunt.

XXIIII. Quomodo Duces ac Comites exercitus diſperſi, ad ſe Conſtantinopolin fugientes, Imperator benignè ſuſceperit: & quòd Reymundo infeſtus, poſtea eidem amicus extiterit; & quòd ibi Mediolanenſis Epiſcopus obierit.

XXV. Qualiter eodem tempore nobilißimus Princeps VVillehelmus, de regno occidentalis Franciæ egreſſus, quindecim millibus peditum adiunctis, per aridam Bulgariam deſcenderit.

XXVI. Quod idem Comes cum omni apparatu ſuo Conſtantinopolin veniens, ſuſceptus ab Imperatore donarijs multis ſit honoratus.

XXVII. Quomodo Comes & exercitus eius Conſtantinopolin relinquentes, ad Stanconam, ciuitatem Turcorum, peruenerint.

XXVIII. Vbi Turci eis occurrentes, bello eos vexabant, Comitem vnum Longobardorum ſagitta perimentes.

XXIX. Chriſtiani Turcis reſiſtentes, & Stanconam fruſtra oppugnantes, Reclei vrbem applicuerunt: vbi ſiti æſtuantes ad CCC. perierunt.

XXX. Turci cum Chriſtianis decertantes, victum fugientemq́; VVillehelmum inſecuti ſunt: & de fuga Roberti & alterius VVillehelmi.

XXXI. Quomodo poſt fugam Ducis Turci reſiduos Chriſtianos occiderint, vxores eorum captiuantes.
XXXII. Qualiter VVillehelmus Comes à Turcopolis deceptus, cum magno diſcrimine Antiochiam peruenerit.
XXXIII. Tankradus, nouus Princeps Antiochiæ, VVillehelmum profugum remunerat.
XXXIIII. Quomodo VVillehelmus, Princeps Pictauij, & VVelfo Dux Bawariorum, & Ida Comitiſſa, cum militia Bulgariam intrauerint.
XXXV. Quod in prælio pontis Rudolfus obierit, & quòd Dux Bulgarorum ſe dediderit.
XXXVI. Bulgarorum Duce placato, VVillehelmus Conſtantinopolin rediens, ab Imperatore donis ſublimatus eſt.
XXXVII. Exercitu VVillehelmi Stanconam vrbem veniente, Turci fontes & ciſternas obſtruunt.
XXXVIII. VVillehelmus & VVelfo cum Ducibus Turcorum ante vrbem Reclei præliantur, & Chriſtiani fugam ineunt.
XXXIX. De fuga Aruernenſis Epiſcopi & Ducis VVelfonis, & de interitu Idæ Comitiſſæ.
XL. Quomodo VVillehelmum per montana fugientem Tankradus, Princeps Antiochiæ, receperit.
XLI. Quomodo principes bello diſperſi, collecto exercitu Antiochiæ conuenerint.
XLII. Reymundus, precibus Principum à Tankrado

Digitized by Google

vinculis abſoluitur, & expugnatæ vrbi Tortoſæ præficitur.

XLIII. VVelſo Dux Hieroſolymis adorato ſepulcro Domini, in Cyprum reuerſus obijt.

XLIIII. Quomodo Principes deuicta vrbe Tortoſa, cum Baldewino Rege palmas Ioppe celebrauerint.

XLV. Principes Paſcha Hieroſolymis celebrato, inter Imperatorem & Regem pacem componunt.

XLVI. Fama volat in populo, Imperatoris conſilio Longobardos fuiſſe occiſos.

XLVII. Baldewinus Imperatori munera mittit ſe de perfidia excuſanti.

XLVIII. Imperator Regi Baldewino dona dirigens, Romæ de perfidia ſua apud Papam incuſatur.

CAPVT I.

VI. EXPEDITIO ex Italia Lõgobardorum.

EOdem tempore, quo bellũ hoc menſe Septembri actum eſt, & cruenta victoria à Rege Baldevvino habita, anno regni eius primo, gens Longobardorum incomputabilis de regno Italiæ, poſt captionem Antiochiæ & Ieruſalem, audita inſigni Chriſtianorum victoria, è diuerſis regionibus Italiæ collecta, per regnum Vngariæ proſpero itinere tranſeuntes, profecti ſunt vſq; in regnum Bulgarorum, volentes conchriſtianis fratribus auxilio augeri & prodeſſe. Affuerunt in eodem voto & comitatu viri nobiliſsimi, Epiſcopus Mediolanenſis, Albertus, Comes illuſtris de Blandraz, VVido, frater ipſius, miles egregius, Hugo de Montbeel, Otho, filius ſororis prædicti Alberti, cognomine Altaſpata, VVigbertus, Comes ciuitatis Parmæ, cæteriq; comprimores Italiæ, viri miræ nobilitatis

Eiuſdem ductores.

& ductores

Digitized by Google

& ductores exercitus. Qui circiter triginta millia conglobati, terram & regnum Bulgarorum, vt prædiximus, in manu forti ingreſsi ſunt.

Numerus copiarum.

CAPVT II.

INgreſsi autem, direxerunt nuncia Imperatori Conſtantinopolitano, quatenus eius gratia & dono in terra Bulgarorum, quæ de eius regno erat, & poteſtate, neceſſaria vitæ precio mutuarent, ſicq; pacificè terram eius pertranſirent. Accepta itaq; tam egregij & catholici exercitus legatione & petitione, Rex Græcorum benignè omnia, quæ rogabant, conceſsit, hac ſcilicet interpoſita conditione, ne tanta adunatio aliqua violentia ea loca, quæ ſui iuris eſſent, vaſtaret, ſeu facta temerè ſeditione conturbaret. Hac igitur conditione contulit eis emendi & vendendi licentiam in eiuſdem regni Bulgarorum caſtellis, pane, vino, carne & omni pinguedine opulentiſsimis, caſtello videlicet Panidos, Roſſa, Roſto, Dedamis, & caſtello, nomine de Natura & Saſalabrijs, Adrianopoli & Phinepopoli, vt per hæc hoſpitati, pacificè bonis terræ ſuſtentarent vitam affluenter.

Peregrinatores Lōgobar. petunt cōmeatū ab Alexio Imperat. Vetantur prædari.

CAPVT III.

HAnc deniq; in terram venientes, mandatum Regis transgreſsi ſunt, nec audierunt ductores & Principes exercitus, ſed omnia ſine modo & ſine ratione deprædati ſunt, ſine aliqua mutuatione Bulgaris & Græcis ſua auferentes, pecora & volatilia eorum diripientes, quodq; nefas eſt de populo catholico dicere, Quadrageſimali tempore & ieiunio ea deuorantes. Fregerunt etiam in prædictis locis & ciuitatibus ipſius pij Imperatoris oratoria, propter ambitionem rerum, quæ in eis erant reconditæ à facie tantæ multitudinis. Item, quod auditu eſt horrendum, mamillas cuiuſdam mulieris, ſua defendentis, quidam ex paraſitis impiè detruncauit. Audita hac infamia crudeli, & deuaſtatione intolerabili, quæ regno Bulgarorum ab

Longobardi pactionis negligentes.

his

Digitized by Google

his inferebatur, & querimonia ſuorum, Imperator ad primates & magiſtratus legionis direxit nuncia, quatenus in his non vltrà morarentur regionibus, caſtellis & ciuitatibus, ſed feſtinatò ad ſe in ciuitatem Conſtantinopolin, quæ caput totius eſt Græciæ, regia via contenderent. Venerunt ergo ad eandem ciuitatem Conſtantinopolin, & ex ipſius Regis ordinatione & decreto in littore maris, quod vocant Brachium S. Georgij, ex hac parte tabernacula ſua locauerunt in crepidine aluei ſpacio trium milliarium. Duobus autem menſibus à veris tempore illic conſederũt, priuſquam aliqua ſocietas de regno Franciæ aut Alemaniæ illis iungeretur. Vbi etiam plurimis iniurijs, ſicuti erant ſoliti, ipſum Imperatorem ad iram & odium cõmouerunt.

Euocãtur Conſtantinopolin.

Redeũt ad ingenium.

CAPVT IIII.

Imperator verò plurimis iniurijs ſæpius concitatus, timens ne tot ac tantis copijs vis diuerſarum nationum augeretur, & ſic audaciores facti, aut auaritia, aut aliqua occaſione aſſumta, inſurgentes, in ciuitatem Conſtantinopolin rebellarent, admonuit eos, ne vltrà in locis his, aut littore remanerent, ſed quantocyus abhinc migrantes, in terminis Cappadociæ & Romaniæ apud portum Ciuitot & Ruſinel hoſpitati, moram facerent, donec affuturæ legiones & copiæ cum eis ſimul in vnum confluerent. Sed reſponderunt vnanimiter, ſe minimè brachium maris tranſituros, donec ampliores vires tam Francorum quàm Alemanorum obtinerent. Audita hac Longobardorum obſtinata reſponſione, nolle eos à ſtatione occupati maris ſe amouere ante aduentum futuræ ſocietatis, Imperator illis emendi & vendendi licentiã interdixit, & ſtatim penuria neceſſariorum vitæ per triduum in populo facta eſt. Videntes autem Longobardi Regis iram, & interdictionem neceſſariorum vitæ, & ſic famis anguſtiam in populo fieri, ſubitò vniuerſi tam equites quàm pedites armis induuntur, & ad portam & muros maioris palatij ciuitatis in ligonibus, vncis ferreis malleiſq; conferuntur ad locum, qui

Imperator vrget diſceſſum Longobardorum.

Eorũdem contumacia.

Impreſſio in vrbem.

Digitized by Google

qui dicitur ad S. Argenium. Vbi in duobus locis infringentes & intrantes, inprimis iuuenem de ſanguine ipſius Imperatoris peremerunt, deinde Leonem domitum, qui erat gratiſsimus in palatio Imperatoris, occiderunt. *Maleficia.*

CAPVT V.

EPiſcopus verò Mediolanenſium & Albertus, Comes de Blandraz, & Hugo de Montbcel, & cæteri prudentiores primiq; exercitus, cognoſcentes ſeditionem hanc peſsimam ſibi ſuiſſq; plus nocere quàm prodeſſe, in medio populi exurgentes, hoc malum vltrà fieri prohibuerunt. Tandem nunc minis nunc blanditijs populū compeſcentes, quenq; in ſua remiſerunt. Sedata itaq; hac lite grauiſsima, Epiſcopus & Comes nauigio venerunt ad ipſum Imperatorem per brachium maris eiuſdem, eo quòd milliari & amplius à ciuitate & Regis palatio eſſent hoſpitati. Qui confidenter ad eum ingreſsi, animum illius mitigare, & ab ira indignationis reuocare, conabantur, cum iuramento affirmantes, ſe ab hoc facto innoxios, & ab inſenſatis & incorrigibilibus hominibus hæc mala ſuſcitata & orta fuiſſe. E contra Imperator præteritarum iniuriarū illis moleſtiam inferebat, deinde contumelias, quas recenter nunc in eius præſentia feciſſent, ſcilicet in palatij ſui deſtructione, in proximi ſui mortificatione, in leonis ſui occiſione. Sed prædicti Principes aſtuti, & in reſponſis moderati ac diſerti, moleſtiam animi Imperatoris omnibus modis lenire tentabant, primùm ſe cum iuramento excuſantes, quòd minimè ſua voluntate aut conſenſu hæc mala ſint acta. Tandem Imperator humili eorum excuſatione placatus, omnia quæ ſibi fuerant illata, per interceſsionem tantorum Principum cum omni beneuolentia cordis peregrinis laxauit. Attamen, ſicut conſilio ſuorum diſpoſuerat, iterum eos de tranſitu brachij maris admonebat, adeò de regni ſui inuaſione & impedimento ſolicitus, vt magnis muneribus auri, argenti, oſtri datis, ac maioribus promiſsis, apud iſtos obtinere & impetrare conaretur, qua-

Proceres compeſcūt tumultuantes.

Placant Imperatorem.

Digitized by Google

tenus multitudinem hanc redderent voluntariam tranſeundi brachium maris. His magnis donis & promiſsis Imperatoris corrupti, Albertus de Blandraz nimium ei credens, decem equos cum alijs rebus precioſis ſuſcepit, ſed Epiſcopus ſolerti prouidentia omnia hæc ſibi oblata refutat, timens, ne ſi exercitus tranſiret, à Græcis moleſtatus Turcorum armis occidendus traderetur. Videns autem Imperator conſtantiam Epiſcopi, omnibus modis redit cum eo in concordiam, & eius petitioni acquieſcens, iteratò conceſsit peregrinis vendendi & emendi licentiam, firmato vtrinq; fœdere pacis conſeruandæ. Deſcenderat autem eodem tempore Comes Reymundus à Laodicea in ciuitatem Conſtantinopolin, qui multum peregrinis in reconciliatione Imperatoris profuit, primus & collateralis illi in omni conſilio & decreto factus præ omnibus, qui Hieroſolymam aſcenderunt. Tandem Paſcha Domini celebrato, poſt aliquot dies Longobardi brachium maris tranſeuntes, ad ciuitatem Nicomediam peruenerunt.

Albertus de Blandraz expugnatur muneribus.

Reymundus Sanctægid.

CAPVT VI.

Expeditio è Germania, ductore Conrado Protoſtratore, Longobardis aſſociata.

Altera è Gallia.

¶ Vide Tyr. lib. 10 cap. 12. & 19.

Nicomedia.

Conradus ſimiliter, ſtabularius Henrici tertij Romanorum Imperatoris, cum duobus millibus Teutonicorum Conſtantinopolin perueniens, Imperatori Alexio notificatus; gratiam in oculis eius inuenit, præ cunctis dilectus, & magnificis donis honoratus. Qui & ipſe brachio maris traiecto, Longobardorum principibus ſociatur. Dehinc Stephanus, Bleſenſium Comes, pœnitentia ductus, Hieroſolymam reditum parat, Stephanus (a) quoq; Dux Burgundiæ, Milo etiam de Braio, VVido pariter rufus capite, Hugo & Bardolfus de Breis, Engelradus, Epiſcopus de monte laudum, Viſcones de firmamento, Reinoldus Epiſcopus de Sueſſones, Baldevvinus de Grantpreit, miles pulcerrimus, Dudo de Claromonte, VValbertus caſtellarius Lauduni. Hi omnes de regno occidentalis Franciæ cum omnibus copijs ſuis ibidem in ciuitate & regione Nicomediæ Longobardis aſſociati ſunt, & è diuerſis terris & regionibus

Digitized by Google

regionibus profecti, in eandem ciuitatem conueniſſe, & in eius finibus moras feciſſe referuntur.

(a) Cognomento caput Audax, Comes ſuperioris Burgundiæ, vt Chronicon Burgund. Vignierij pag. 131.

CAPVT VII.

DEhinc appropinquante die ſanctæ Pentecoſtes, de diuerſis mundi partibus in vnum congregati circiter ducenta ſexaginta millia, cum filijs & vxoribus plurimorum, cum Clericis & Monachis & plurima manu inertis vulgi, conductum Imperatoris Conſtantinopolit. quæſiuerunt. Qui precibus eorum ſatisfaciens, Comitem S. AEgidij, qui erat ei priuatus, cum quingentis Turcopolorum equitibus illis conſtituit, quatenus eius conductu & ordinatione iter ſuum continuantes, prouidè agerent vniuerſa. His ita diſpoſitis, & Comite Reymundo Conſiliario & ductore exercitus facto, Stephanus Bleſenſis viam, qua Dux Godefridus & Boemundus ac primus inceſsit exercitus, per terram Nicomediæ & Romaniæ proficiſci diſpoſuit: quia ſic tutum & proſperum iter illi videbatur & plurimis de ſocietate. Sed Longobardi de multitudine ſua confidentes, per montana, & regionem Flaganiæ, ſe ituros in magno diſsidio firmauerunt, dicentes, ſe etiam regnum Corrozan vi intrare, ac Boemundum de captiuitate Turcorum aut extorquere & liberare, aut in virtute ſua ciuitatem Baldach, quæ eſt caput regni Corrozan, obſidere & deſtruere, ſicq; potenter confratrem ſuum à manicis eripere. Stephanus autem Bleſenſis & Reymundus cæteriq; comprimores, intelligentes Longobardorum contentionem ſæuiſsimam, & nimiam iactantiam liberationis Boemundi, non valentes eos ab errore ſuo auertere, via, quam petebant, profecti ſunt, præcedente ipſo Comite Reymundo, cum Turcopolis, & magno Imperatoris apparatu.

Numerus coniunctarum copiarum.

Reymūdus & Turcopoli viæ ductores.

Stephanus Bleſenſis.

Iactantia Longobardorum.

Baldach.

¶ *Vide infrà lib. 9. cap. 37.*

Digitized by Google

CAPVT VIII.

ὕβρεως multitudinis. *Ancras caſtellum expugnatum.* *Gargara.* ¶ *Suſpicor nomen hoc deprauatum à Graoſgala, de quo Nicetas pag. 24.* *Turci animantur Chriſtianorum ignauia.*

TRibus dehinc ſeptimanis euolutis, & adhuc in itinere ſuo proſperè & abundanter peregrinis epulantibus, & plurimis de populo illicitè luxuriantibus, & multum inceſta cōmixtione agentibus, in ipſa vigilia S. Iohan. Baptiſtæ, præcurſoris Domini, ventum eſt ad montes aſcenſu difficiles, & valles profundiſsimas, deinde ad caſtellum, quod dicitur (b) Ancras. Vbi Turcos repertos aſsilientes, & in aſſultu vſq; in medium mane perdurantes, munitionem funditus diruerunt, ducentis ibidem Turcis detruncatis. Sex tamen ex his capitales latitantes, in ſilentio noctis periculum mortis euaſerunt. Hoc itaq; caſtellum militibus Imperatoris reſtituentes, eo quòd de regno eius fuerit, & iniuſta inuaſione Turcorum amiſerit, profecti ſunt ad præſidium Gargara, ſegetes & omnia ſata regionis depopulantes, eo quòd præſidio nocere nequiuerant propter eius munitionem, ſitu & natura locorum validam & inſuperabilem. Hoc præſidio illæſo, & non ſuperato ab vniuerſa legione relicto, Turci vehementer lætati ſunt, quoniam munitio ſua fruſtra à Chriſtianis turmis vallata, nunc illæſa & inuicta remanſit. Ab ea igitur die & deinceps exercitum perſecuti, minus ſequi valentes præ laſsitudine incurſabant, & crebra cæde ſagittarū mortificabant.

(b) Forſan Pagram dicit, de quo caſtello Glycas annal. part. 4. pag. 430.

CAPVT IX.

Reymūdus δωροφάγος. *Incurſiones Turcorum.*

PEruenerunt deinde Chriſtianorum populi ad plurimas ciuitates & caſtella, quorum nomina latent. De quibus Turci dona & multa cibaria mittentes, Comitem Reymundum præcedentem & milites Imperatoris auertebant. Sic corrupti, per deſerta & inuia & ſolitudines locaq; arida totum deducebant exercitum. Vbi aſsiduè Turcorum inſidiæ occurſantes eis, vniuerſos de exercitu, negligentia aut laſsitudine retardatos, trucidabant. Perceptis igitur

inſidijs

inſidijs, & grauiſsima inſecutione & populi contritione, Principes exercitus decreuerunt, retrò & antè ſuæ gentis cuſtodiam fieri, ac Francigenas milites circiter ſeptingentos ſemper in fronte præire & præcauere: Longobardos ſimiliter ad ſeptingentos, à tergo laſſos & ſubſequentes fratres tueri & expectare. Turci verò comperta Longobardorum cuſtodia poſt tergum ſui exercitus, ſupra quingentos in arcu & equis conglobati, ſubito clamore intonantes, eos à tergo incurrerunt, ſagittarum grandine velociter vexantes & vulnerantes. Tandem terrore mortis attoniti Longobardi, celeritate equorum in fugam conuerſi ſunt, miſeros pedites & itinere feſſos deſerentes. Quos Turci graui occiſione circiter mille in hac prima cuſtodia peremerunt. Craſtina autem die exorta, & crudeli fama attritæ gentis perlata in caſtra, conturbati ſunt omnes primores exercitus, multum Longobardis improperantes, quòd mollicie & pigritia eorum contritus & imminutus fuerit exercitus. Vnde alios decreuerunt cuſtodes ſtatuere feſsi & à longè ſubſequentis populi, ſed nemo ſe obtulit ad cuſtodiam præter Ducem Burgundiæ. Qui cum quingentis loricatis equitibus ſic tuebatur exercitum, vt nec vnus in cuſtodia ſuæ diei de populo periret.

Longobardi ſtationē deſerentes cauſa cladis.

Stephanus Burgundus.

CAPVT X.

SEquenti verò die poſt Stephani cuſtodiam, Comes Reymundus ſuæ diei egit cuſtodiam: quem Turci, ad ſeptingentos in vnum collati, nona diei hora in locis arctiſsimis fortiter incurrentes, cum eo graue prælium in ſagittis cōmiſerunt. Sed Comes viriliter reſiſtens, non amplius quàm tres ſuorum amiſit, præter aliquos graui ſagittarum infixione ibidem vulneratos. Comes ergo Reymundus videns, quia bellum difficile ſibi ſuiſq; ingruebat, & Turcorum copiæ accreſcentes ſibi vim inferebant, ſeptem equites veloci curſu remiſit ad exercitū, qui iam ſpatio ſeptem milliarium præceſſerat, quatenus ſibi aliqua manus mitteretur, quæ ſibi ſuiſq; nimium & diu anguſtiatis ab hoſtium impu-

Reymūdus Turcos fortiter ſuſtinet.

Accerſit auxilia ſociorum.

Digitized by Google

impugnatione,ſubueniret. Audita hac Comitis legatione, decem millia equitum in momento ſequeſtrati, loricis induti, galeis operti, clypeis pectori obductis, eadem die viam remenſi ſunt ad ferendum Comiti auxilium, exiſtimantes, omnes Turcorum copias conueniſſe. Turci ad hæc ſeptingenti, viſa Comitis conſtantia, & reuerſæ multitudinis audaci ſuccurſu, fugam velociter arripuerunt, in montanis ſe abſcondentes. Ab illa deniq; die commixtis copijs, Reymundus & vniuerſi ductores & capitanei decem millium cum omni manu equitum, & comitatu fatigatorum peditum, ad multitudinem exercitus redeuntes conuenerunt: qui deinceps diuidi, aut vllatenus aliquibus in locis ſpaciari, nulla fiducia præſumſerunt, propter aſſiduos Turcorum aſſultus, & nimias illorum copias.

Fuga hoſtium.

CAPVT XI.

Chriſtiani ſolitudines peragrantes, conſtictantur fame.

DEhinc per quindecim continuos dies viam ſuam continuantes, amplius in ſolitudines, & loca inhabitabilia & horroris, per montana aſperrima incedebant: vbi nihil reperientes, non hominem non pecudem, graui fame cœperunt coarctari: quin aurum nulli prodeſſe poterat nec argentum: quia nullius generis eſca reperiebatur, quæ precio poſſet mutuari. Si qui verò de Prouincialibus præcurrebant, quingenti inquam ſeu ducenti vel trecenti, ad inueſtigandos cibos, circumuenti à Turcis, in momento occidebantur, quos ſubſequens exercitus cotidie detruncatos reperiſſe perhibetur. Hæc enim Prouincialium gens amplius prædæ & rapinis inhiabat præ omnibus, & ideo ampliori caſu præ cæteris periclitabatur. Tantum diuitibus & magnificis viris, qui vehiculis à portu Ciuitot, & à Nicomedia ciuitate, farinam, panes, carnes ſiccas vel baccones attulerant, ſuſtentatio vitæ erat: cæteros grauis inopia frondes, cortices arborum ac radices herbarũ corrodere, & ſic ventrem implere cogebat.

Prouincialium clades.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XII.

HAc arctati inopia, mille pedites de exercitu in confinio ciuitatis, Conſtamnes nomine, explorato nouello hordeo, ſed nondum maturo, eadem tamen onuſti annona, in quandam vallem deſcendentes, de arbuſtis & myricis ignem ſuſcitauerunt, ipſa grana immaturi hordei flammis exuſta & torrida de culmis excutere ad implendos ventres ſtatuentes. Similiter pomula cuiuſdam miri & inauditi generis, fructum amarum quorundam frutectorum, ibidẽ in deſertis reperta & collecta ad mitigandam famem coquere didicerunt: ſed propalati, à crudelibus Turcis martyrio coronati ſunt. Nam cùm ad eos præ difficultate locorum, vallium & montiũ nullus hoſtiũ pateret acceſſus, nec vlla eſſet facultas aut ars in ſagittis nocendi, copioſo igne ex ramis frutectorum, & arida materia herbarum, ſuſcitato, vallem circumquaq; impleuerunt, ex quo mille homines peruſti ſunt. Tam atroci fama combuſtionis & perditionis catholicæ legionis in caſtris diuulgata, exterriti ſunt vniuerſi Principes Chriſtianorum. Vnde ab illo die ſex diebus continuis ſemper in vnum conglobati, ſic iter ſuum moderati ſunt, vt pedites inter equites ad omne periculum & defenſionem pariter adeſſe viderentur.

Mille peditũ frumentatorum occaſus.

Conſternatio Chriſtianorum

CAPVT XIII.

IGitur ſex dies completi ſunt, & ecce, Turci, Donimanus, Solymanus, Carageth, Brodoan de Alapia, & à montanis Flaganiæ, & omni regno Antiochiæ, cum viginti millibus, viris ſagittarijs in arcu corneo & ôſſeo obuiam Chriſtianorum turmis affuerunt. Qui omnem rem & anguſtias illorum explorantes, ſexta eos feria bello aggredi ſtatuerunt. Superauit enim eadem die exercitus fidelium Chriſti anguſtias & laborioſas fauces Flaganiæ, & in planicie campeſtri applicantes, eiuſdem diei, ſcilicet feriæ ſextæ, hora nona ad quieſcendum caſtra poſuerunt. Et ecce Turci appropinquantes, & more ſuo altis vocibus inclamantes,

Turcorum expeditio.

Digitized by Google

totum coronauerunt exercitum, & vtrinq; graue prælium commiſerunt. Interdum Turci in caſtra repentino impetu aduolantes, & Chriſtianos milites laceſſentes, ſagittis eos confixerunt: interdum Galli & Longobardi, licet feſsi, & itinere grauati, exurgentes & aduerſus tot creberrimos aſſultus indignantes, frequenter eos remittebant, quo vſq; ſeptingenti Turcorum corruerunt, Chriſtianorum verò nulli percuſsi ſunt. Nam in vnum conglobatos nequaquã irrumpere & diſpergere ea die Turci potuerunt. Turci autem videntes, ſe nihil hac die in cæde Chriſtianorum proficere, ſed plurimos ſuorum cecidiſſe, triſtes ac dolentes in caſtra ſua, veſpere terras operiente, regreſsi ſunt. Similiter & Chriſtianus exercitus hac nocte ſtatutis vigilijs & cuſtodia in circuitu caſtrorum, omni bellorum turbine ſedato quieuit.

Conflictus cum Christianis.

Vtriusq; exercitus clades.

CAPVT XIIII.

SEquenti verò die Sabbati tria millia exercitus Chriſtianorum, & Principes eorum Conradus & Bruno, filius ſororis eius, cæteriq; viri fortiſsimi à caſtris & planicie exeuntes, & in regionẽ ciuitatis Mareſch applicantes, iam ſui itineris milliaribus duobus peractis, præſidium quoddam Turcorum aſsilierunt. Quod fruſtra à Turcis defenſum ſine aliqua mora comminuentes, omnia vitæ neceſſaria, quæ in eo erant, diripuerunt, & Turcos inibi repertos in ore gladij percuſſerunt. Hoc proſpero ſucceſſu Chriſtiani gaudentes, & ſpolia Turcorum grandia & multa ad tentoria ſecum deferentes, per quaſdam montiũ fauces aſperrimas & ſcopuloſas deſcenderunt. Vbi inſidijs Turcorum circumuenti, & ſagittis laceſsiti ac confixi, parum repugnantes præ laſsitudine & onere prædarum anguſtiaq; locorum, ad ſeptingentos perierunt, ſpolia omnia & prædas Turcorum, licet inuiti, illic relinquentes. Hi verò, qui ab eorum manu euaſerunt, ſingulatim & ſparſim, ſicut victi & attriti, veſpere ad caſtra relati ſunt triſtes & dolentes. Et ea die vltrà ab omni aſſultu exercitus, lugens de caſu ſuorum,

Conradus Protoſtrator & Bruno rem feliciter gerunt.

Remeãtes opprimuntur à Turcis.

Digitized by Google

ſuorum, in tentorijs requieuit. Similiter Dominica die tam Turci quàm Chriſtiani ab omni infeſtatione & belli turbine ceſſauerunt.

CAPVT XV.

Epiſcopi Mediolanenſis præſagium de prælio.

SEcunda autem feria iam primo Sole radiante Epiſcopus Mediolanenſium in medio exercitus exurgens, diuino tactus ſpiritu, hac die bellum affuturum prædixit, ſermonem ad populum Dei viuentis faciens, omnes ad confeſſionem delictorum venire admonuit, quos in nomine IESV Apoſtolica poteſtate à peccatorum nexibus abſoluit vniuerſos poſt datam indulgentiam brachio B. Ambroſij, Mediolanenſis Epiſcopi, ſanctificans & benedicens, quin & lancea Dominica, quam Reymundus ſecum attulerat, eſt aucta ad ſanctificandum & benedicendum populum. Poſt hanc benedictionem, & ſuæ puritatis confeſſionem,

Chriſtiani inſtruunt acies.

Stephanus Dux Burgundiæ, miles clariſsimus, ex ſuo populo
ſibi aciem conſtituit. I.
Reymundus Turcopolos & Prouinciales in ſua acie retinuit. II.
Conradus verò, ſtabularius Imp. III.
Henrici III. Alemanos, Saxones, Baioarios, Lotharingos & vniuerſos Teutonicos in aciem ſibi aſciuit. Epiſcopus
Lauduni, Engelradus, Milo, VVido, Hugo, Bardolfus de IIII.
Breis, VValbertus de ciuitate Lauduni, omnes hi ex manu
Francigenarum aciem ordinauerunt. Epiſcopus verò Me- V.
diolanenſis, Albertus de Blandraz, VVido frater illius, Otho de Altaſpata, Hugo de Montbeel, VVigbertus de Parma, & vniuerſi Longobardi equites & pedites, denſiſsimam ſibi aciem compoſuerunt. His verò aciebus ſic ordinatis, Longobardi in fronte conſtituti ſunt, eo quòd illorum copiæ intolerabiles haberentur, vt aduerſus Turcorũ acies, quæ illis vicinæ erant, fixæ & impenetrabiles facie ad faciem obſtantes, eas oppugnarent.

Confligunt cum hoſte.

Deinde ſingulæ acies Chriſtianorum vſquequaq; à dextris & ſiniſtris poſitæ, ſingulis gentilium aciebus obſtabant, ſæpius eos in fugam remittentes, & ſæpius aduerſus eos bellum iterantes. Sed Turci callidi, & prælio docti, poſt aliquantulum fugæ

Digitized by Google

ſubitò frena reijcientes, ac ſagittarum grandine remordentes, graui vulnere tam homines quàm equos perimebant.

CAPVT XVI.

Fuga Longobardorum.

LOngobardi igitur, qui in prima fronte cõſtituti erant, grauiter & diu cum Turcis commiſere prælium. Sed Albertus, ductor eorum, poſt nimiam & longam reluctatione pondus belli ſufferre non valens, & præcipuè equorum defectione, qui fame attenuati nihil poterant, cum ſigno belli, quod dextra ferebat, fugam inijt: & ſic tota illa Longobardorum adunatio cum ducibus & Principibus ſuis in fugam vſq; in tentoria remiſſa eſt. Conradus verò, miles imperterritus, videns bellum ingraueſcere, & Longobardos deficere ac fugam inire, repentè aduolans, cum ſua acie irrupit, Turcos expugnans & diſsipans à prima horâ diei vſq; poſt meridiem. Tum tandem victus præ nimia iaculorum aſsiduitate, fugam arripuit cum manu diu fame macerata, & viribus exhauſta, & ipſe in tentoria reuerſus eſt. Stephanus item cum Burgundionibus volens ſubuenire attritis & fugitiuis fratribus, cum ſua acie irruens, vehementer hoſtes expugnabat. Sed ad vltimum poſt longam contentionem cum omnibus ſuis terga vertit, innumerabili multitudine ſuorum ibidem occiſa, & à Turcorum armis extincta, & ſimili fuga ad tentoria repedauit. Stephanus verò Bleſenſis reſpiciens omnia tam Longobardis quàm Gallis verti in malum, cum omnibus Francigenis, qui in ſua erant acie, ad ſubueniendum fratribus, & Turcos reprimendos, aduolat, ac bellum committere vſq; ad veſperum non abſtinuit. Tandem Turcorum manu intolerabili ſagittis & arcu oſſeo inualeſcente, Comes Bleſenſis victus & attritus, ſimili fuga, qua & ſocij, in caſtra relatus eſt, multis nobilibus viris de comitatu eius victis & extinctis. Ceciderunt in eius acie viri illuſtriſsimi, Baldevvinus de Grantpreit, Dudo de Claromonte, * VVigbertus de monte Lauduni, cuſtos & defenſor eiuſdem ciuitatis,

Pugnam inſtaurãtes, proſternuntur.

* Suprà cap 6. Vualpertum appellauit

Cædes procerum.

Dei

Dei amicus, miles ferociſsimus, corpore altus, & plurimi potentes ac primi exercitus, quorum nomina omnia ſcire & inueſtigare nequimus. Comes verò Reymundus cum militibus Imperatoris, Turcopolis, & ſuis Prouincialibus cuneis ſocios releuare in eodem certamine feſtinans, multos Turcorum repentè proſtrauit. Sed dehinc nimium caſu aduerſante, multis ſuorum proſtratis, ac ſagittis imminutis, bellum Turcorum nimis inualuit, donec tota manus Turcopolorum exterrita, & fuga dilapſa, a loca tabernaculorum diuertit, Comitem in medijs periclis deſerens, cuius Prouinciales milites ferè omnes detruncati ſunt. *Internecio Prouincialium.*

CAPVT XVII.

VIdens ergo Comes fugam Turcopolorum, & cædem irrecuperabilem ſuorum, non vltrà in mortis periculo ſibi imminente remanens, ſed vix ab armis effugiens, verſus montana & per anguſta loca declinans, in ſummitate cuiuſdam præcelſi ſilicis aſcenſu difficili aſtitit cum decem tantùm ſocijs, de quo, quantum poterat, Turcis inſequentibus, & eum obſidentibus, reſiſtere cum ſuis conabatur. *Reymūdus elabitur ex ferro hoſtium.* Regreſsis itaq; omnibus ad tentoria, qui Turcorum arma effugerant, Stephanus, Comes Bleſenſis, de omnibus primoribus requiſiuit, qui à bello rediſſent, aut armis occubuiſſent. Cui ſtatim innotuit, Reymundum in ſumitate ſilicis feciſſe diffugium, & niſi ſibi ſubueniretur, nunquam eum manus Turcorum poſſe euadere. Ad hæc Stephanus Comes, ducentis ſocijs in lorica & galea readunatis, Reymundum ab inuaſione Turcorum liberare feſtinans, Turcis fugatis, qui eum inſecuti fuerant, & ad triginta viris repentè attritis, Comitem ſaluum de ſilice recepit, & incolumem ad tentoria reduxit. *Obſeſſus liberatur à Stephano Bleſ. & Conrado.* Victis & attritis Chriſtianorum fortiſsimis aciebus, & vſq; ad tentoria de crudeli prælio effugatis, Turci victores cum ſpolijs Gallorum & Longobardorũ pariter in ſua caſtra ſunt regreſsi, vix duobus milliaribus à manſione Chriſtianorum, ſatis

Digitized by Google

tamen luctuoſam & cruentam victoriam hac die obtinentes. Ceciderunt enim ſocietatis eorum tria millia virorum pugnatorum in eodem prælio, quo Chriſtiani milites delictorum ſuorum pondere impediti, diuino iudicio traditi ſunt incredulis viris & impijs ad puniendum. Eadem verò nocte, qua Comes Reymundus à cacumine ſilicis, & Turcorum obſidione, ſubueniente Stephano Bleſenſi, ac Conrado ſtabulario, liberatus & reductus eſt in caſtra ad confratres, cœperunt focos & victus neceſſarios vniuerſi parare, qui à cæde & bello in tabernacula confugerant, lignaque; & ſarmenta ad coquendos cibos componere, quibus feſſa & ieiuna corpora recrearent. Et ecce, primo noctis facto ſilentio, idem Comes Reymundus, neſcio qua formidine correptus & vitæ diffiſus, cum omnibus ſuis, & cunctis Turcopolis Imperatoris, equos frenis ac ſellis ſtrauit, fugamq; inijt, ac tota nocte illa fugiendo, iter per montana & inuia loca accelerans, ad caſtellum Imperatoris, Puluceral nomine, veniſſe perhibetur.

Cruenta Turcorum victoria.

Reymundi clandeſtina fuga.

CAPVT XVIII.

IGitur hac illius fuga cognita, & in populo diuulgata, vniuerſos tantus metus inuaſit, vt nec vnus de Principibus remaneret, ſed omnes vitæ diffidentes diffugium maturarent, magni & parui, nobiles & ignobiles, vſq; ad Synoplum, Imperatoris præſidium, ignorantes quòd & Turcorum corda non minus formido fugiendi ſolicitabat. Tentoria autem & omnem apparatũ ſuum Chriſtiani cum omnibus vehiculis, cum vxoribus teneris & cariſsimis, cum omni ſupellectile, qua tot nobiles, & tam magnus indigebat exercitus, reliquerunt. Nec mora, per exploratores fama tam ſubitæ fugæ ad aures Turcorum peruenit, qui non longè poſt contritionem Chriſtianorum, & acceptam victoriam, ſua etiam in caſtra receſſerant, vt & ipſi ea nocte cibis & ſomno ſua refouerent membra, in cæde catholicorum militum feſſa & grauata.

Panicus terror in caſtris viriſq;

Fuga Chriſtianorum

CA-

Digitized by Google

CAPVT XIX.

Turci inuadunt caſtra.

TVrci quidem hæc audientes, & continuò exurgentes, omnibus ſuis in tubis & buccinis expergefactis & conuocatis, ſicut ſunt viri ſemper vigiles in cæde inimicorum, primo diluculo affuerunt in tentorijs Chriſtianorũ. Vbi mulieres nobiliſſimas, & matronas egregias, tam Gallorum quàm Longobardorum crudeliter aggreſsi, impiè raptas & vinculatas tenuerunt, in barbaras nationes, & ignotam linguam, ſupra mille transmittentes, ac ſi pecora muta deprædati eſſent, & perpetuo exilio in terram Corrozan quaſi in carcere & conclaui eas conſtituentes: cæteras aliquantulum prouectæ ætatis gladio interemerunt. Terra autem & regnum Corrozan ſic montanis & aquarum paludibus clauſum eſt, vt quicunq; captiui illuc ſemel intrauerint, non vltrà hinc magis quàm pecus à cauea exire valeant, niſi licentia & permiſsione Turcorum. Ah quantus dolor, quantæ illic videri poterant miſeriæ, vbi tam tenerrimæ & nobiliſſ. matronæ ab impijs & horridis hominibus in prædam raptæ & abductæ ſunt, quorum capita antè & retro, à dextris & à ſiniſtris, in modum colli raſa ſunt, & quorum rari capilli, ab his quatuor collis dependentes, intonſa coma perhorreſcunt, cum barba etiam intonſa & prolixa; & qui ſolùm tetris & immundis ſpiritibus ſimiles eſſe in ſuo habitu referuntur. Verè non modicus dolor illic erat, non paruus timor delicatas matronas inuaſerat, non parui fœminei vlulatus auditi ſunt in caſtris; vbi dulces earum mariti alij occiſi, alij fugitiui, vltima neceſsitate compulſi, miſeras ac deſolatas inter manus percuſſorum reliquerunt. Aliæ illicita & fœda cõmixtione viciſsim vexatæ, & poſt plurimam vexationem decollatæ ſunt: aliæ hilari vultu & decora facie, oculis eorum placentes, in barbaras nationes, vt diximus, transmiſſæ ſunt.

Sæuiunt in matronas.

Regnum Corrozan

Auctoris threni.

Fœdus Turcorum habitus.

Captiuarum miſeria.

CAPVT XX.

urci conſectantur fugientes.

REpertis itaq; & captis tot honeſtis mulieribus in tēto- rijs fugientiumChriſtianorum,Turci celeritate equorum inſecuti ſunt tam equites quàm pedites, tam Clericos quàm Monachos, & totum fœmineum ſexum, qui fuga euaſerant de caſtris: quos non aliter gladio metebant, quàm meſſor, qui falce maturas ſegetes metere ſolet. Nulli ætati aut ordini parcebant: ſolos iuuenes imberbes, viros militaris officij, captiuabant, quos etiam in exilio cum matronis honorificis Corrozan abduci deſtinabant.

Potiuntur ampliſs. præda.

Pecuniam quidem inauditam, à fugitiuis & laſsis medio itinere relictam, ſuſtulerunt, adhæc molles veſtes, pelliceos varios, griſios harmelinos, mardrinos, oſtra innumerabilia auro texta, miri decoris, operis & coloris, equos quoq; & mulos plus quàm numero vel littera alicuius referri poſsit: quæ omnia tandem ilis tædio fuerunt aſportare.

CAPVT XXI.

Strages pecuniarū

TErra autem & montan.., vt aiunt pro vero, qui hæc oculis viderunt, .. vix illic iudicium mortis euaſerūt, Byzantijs, auro incommutabili, argento inæſtimabili & denarior... diſperſione ſic operta erant in contritione & fuga ..m magni exercitus, vt amplius tribus milliaribus ..per aurum, gemmas, vaſa argentea & aurea, oſtra mirifica & precioſa, veſteſq; ſubtiles ac ſericas, incedere fugientes & perſequentes viderentur. Sanguine verò occiſorum tota via defluebat.

Numerus cæſorum.

Nec mirum: quoniam ſupra CLX. millia illic in gladio & ſagitta ferocium Turcorum ceciderunt, facilè ab hoſtibus ſuperati ac detruncati præ fame diuturna, qua nimium afflicti, & viribus exhauſti, nulla virtute reſiſtere potuerunt.

Fames.

Tanta enim illis fames in deſertis Flaganiæ incubuit, vt corium bouis viginti ſolidis emeretur, paniculus, qui palmo concludi poterat, tribus ſolidis Lucenſis monetæ venderetur, cadauer equi, muli,

aſini

aſini ſex marcis appreciaretur. In hac fuga ſæuiſsima duo probi equites de populo Stephani Bleſenſis, dum viam maturarent à facie Turcorum inſequentium, quidam ceruus ex aduerſo, de montanis clamore & tumultu Turcorum & Chriſtianorum attonitus, eis ocurrit, impedimentum illis viæ factus. Trans quem ambo caſu corruentes, in momento ab hoſtibus decollati ſunt. *Interitus duorum equitum.*

CAPVT XXII.

IGitur exercitus ſic attritus & profugus equo vel mulo euadere feſtinans, ad ciuitatem (a) Synoplum, quam milites Imperatoris tuebantur, ſparſim fugiendo peruenit, & ſic ſemper fugiens, vſq; ad regiam vrbem Conſtantinopolin partim reuerſus eſt. Stephanus autem Dux Burgundiæ, Stephanus Bleſenſis, Conradus, ſtabularius Imperatoris Romanorum, Epiſcopus Mediolanenſis, Epiſcopus Lauduni, Epiſcopus de Sueſſones, VVido Rufus, Hugo, Bardolfus & cæteri comprimores, & vniuerſi, qui grauiſsima Turcorum arma poterant effugere, Conſtantinopolin, per montana & inuia fugientes, regreſsi ſunt. Comes verò Reymundus per abrupta montium & ima conuallium Synoplum cum Turcopolis Imperatoris Græciæ, omnibus ſocijs & Principibus prætermiſsis, ingrediens pernoctauit, & die craſtina nauem aſcendens, per mare Conſtantinopolin aduectus eſt. *Profugi redeunt Synoplum & Conſtantinopolin.*

(a) Videtur Synephium dicere: de quo Nicephori Phocæ Imp. armis recuperato Glycas annal. par. 4. pag. 430. Curopalates pag. 70. Nominauit tamen Nicetas pag. 5. Sozopolin Pamphyliæ, meminitq; appendix de Friderici Barbaroſſæ expeditione Aſiatica, addita hiſtoriæ Radeuici, nominauit pag. 22. & iterum 24. Subleum. Quæ ambæ voces & ipſæ ſono ad Synoplum alludunt.

CAPVT XXIII.

INterea tantillum exercitus, quod remanſerat, diſperſæ videlicet Chriſtianorum reliquiæ, dum veſtigia Comitis

Reymun-

Digitized by Google

Reymundi & cæterorum eadem via tenerent, & ad CCCC. à diuerſa fuga in vnum colligerentur, Solymanus, Donimanus, Balas de Sororgia nondum cæde ſatiati, à tertia feria vſq; in quartam eos perſequuntur, eodem tramite, quo tendebant poſt Principes fugitiuos ad Synoplum, vt eos detruncarent & captiuarent. Sed nimium prolongatos vltrà perſequi non audentes propter vires & ciuitatem Imperatoris, reuerſi ſunt. Reuertentes verò, de diſperſis & retardatis, qui eis obuiam fuere, eadem die mille amputatis collis ſparſim peremerunt. Vbi impijs tyrannis vir nobilis Eraldus obuiam factus, ſagitta illorum occubuit, ortus de ciuitate Cadelim. Engelradus pariter de eadem patria, Dudo miles egregius, Arnoldus, filius villici, VValterus de Caſtelens, & plurimi potentiſsimi milites, quibus equorum curſus minimè prodeſſe poterat, eiſdem carnificibus obuiam facti, ſagittis occiſi ſunt.

Proceres Turcici mactant obuios Chriſtianos.

Eraldus.

Dudo.

CAPVT XXIIII.

Comes verò de S. AEgidio & cæteri comprimores Conſtantinopolin ingreſsi, à Domino Imperatore benignè ſuſcepti ſunt. Sed aduerſus Reymundum cœpit aliquantulum indignari, eo quòd à cæteris ſocijs, Stephano & Conrado, fugiendo ſubtractus ſit & alienatus. Qui occaſione aſſumta, reſpondit hæc ideo ſe feciſſe, quoniam timuiſſet, ne in eum inſurgerent, eo quòd primus fugam cum Turcopolis à caſtris inierit, & quia eum in dolo, & ex conſilio Imperatoris, fugiſſe exiſtimaſſent. Dehinc in breui Imperatoris indignatione ceſſante, miſertus eſt vniuerſorum, & cunctis opibus ſpoliatos & vacuos magnificis donis in auro, argento, armis, equis, mulis & veſtibus releuauit, & toto autumni & hyemis tempore vniuerſos ſecum habitare & refocillare conceſsit in omni affluentia & largitate rerum neceſſariarum. His itaq; moram illic facientibus, Epiſcopus Mediolanenſis vita diſceſsit, cui Epiſcopi & vniuerſi fideles catholicas exequias exhibuerunt.

Alexij Imp. in Reymundum ſtomachus.

Benignitas in afflictos.

Mors Epiſcopi Mediolan.

CA-

CAPVT XXV.

EOdem quoq; tempore, & anno primo regni Baldevvini Regis, Comes & Princeps potentiſsimus de ciuitate Niniue, quod vulgò dicitur Nauers, VVillehelmus nomine, de terra & regno occidentalis Franciæ egrediens, & iter per Italiam faciens, ad portum, qui vocatur Brandiz, nauigio alto mari inuectus eſt cum qndecim millibus equitum & peditum virorum pugnatorum abſq; ſexu fœmineo innumerabili, & ad ciuitatem, nomine Vallona, ſeceſsit. Vbi in arido reſtitutus, ad ciuitatem * Salonicam, ſitam in regione Macedoniæ & terra Bulgarorum, deſcendit, pacificè hoſpitio ſuſceptus ab incolis in omni iuſtitia & benignitate, furto, rapina, præda & iniuſta contentione ſub iudicio mortis interdicta, ne Imperatoris Conſtantinopolit. terram aliqua iniuria exercitus, ſicut paulò antè Longobardi, ſuſcitarent.

Copiæ Gulielmi Niuernenſis.

* Theſſalonicam dicit, nomine eo κατ' ἀφαίρεσιν mutilato.

CAPVT XXVI.

DEinde poſt plurimum itineris & diuerſa hoſpitia idem egregius Comes cum omni manu & apparatu ſuo Conſtantinopolin profectus, ab Imperatore benignè & honorificè ſuſceptus, in littore maris S. Georgij tentoria ſua ponere ad hoſpitandum extra muros ciuitatis iuſſus eſt. Poſt tres deinde dies ex præcepto Imperatoris Comes & totus exercitus brachium maris traiecit, & ad columnam marmoream, quæ in ſummitate arietem obtinet deauratū, non longè à brachio maris tentorijs fixis, per quatuordecim dies, qui ſunt circa natalem B. Iohannis Baptiſtæ, illic moram fecit, & per ſingulos dies Imperatori nauigio præſentatus, non paucis muneribus ab eo honoratus & commendatus redibat. Peregrinis verò & humili populo cuiuſdam generis monetam, quam vocant Tartaron, ad ſuſtentationem vitæ ſæpius idem Imperator mittebat.

Gulielmus Niuernēſis appellit Conſtantinopolim.

Tranſmittit in Aſiam.

Donatur ab Imp.

Digitized by Google

CAPVT XXVII.

Gulielmi Niuer. iter.

DEniq; poſt B. Iohannis natiuitatem Ciuitot profecti ſunt. Vbi non diu moram facientes, relicto itinere, quod Ducis Godefridi & Boemundi prior inceſsit exercitus, ſaltus denſiſsimos itinere duorum dierum perambulantes, Ancras peruenerunt, ad eandem videlicet, quam Comes Reymundus & manus Longobardorum recenter expugnauerant, Turcis in ea repertis decollatis, volentes exercitui Longobardorum, modico interuallo præmiſſo, admixtis armis & copijs ſociari. Per diem autem vnum illic in prædictæ ciuitatis loco moram facientes, & nequaquam Longobardorũ ſocietatem aſſequi valentes: qui per Flaganiam iter continuabant, à ſiniſtris illos relinquentes, à dextris viam arripiunt, quæ ducit ad ciuitatem Stanconam, in ea aliquandiu moram habituri, & de euentu Longobardorum audituri aliquid.

Ancras.

Stancona.

CAPVT XXVIII.

Solymanus & Donimanus incurſant copias Gulielmi.

AD hæc, cùm nondum ciuitati appropinquaſſent, Solymanus & Donimanus cum copijs & armis Turcorum à recenti cæde Longobardorum, vix diebus octo peractis, reuerſi, & Comitis de Nauers ſubſecutione comperta, feſtinatò per notas ſemitas collium & vallium accelerantes illic occurrerunt, ac ſagittis crudeliter aſsilientes, per triduum exercitum, ante & retrò poſitis inſidijs, bello grauiſsimo & acerbis plagis fatigabant. Sed nondum in his locis obtinuere victoriam, licet plurimæ copiæ peregrinorũ incautè & lento greſſu præ laſsitudine ſubſequentes, creberrimo aſſultu ceciderunt, & quidam Henricus, genere Longobardus, Comes ſua in terra magnificus, inter ſocios ſagitta transfixus obierit.

Cædes Henrici Com. Longobard.

CAPVT XXIX.

NAm Chriſtiani milites viriliter adhuc reſiſtentes Turcis, plurimos perimebant, alios in fugam ſæpius remittebant,

mittebant, & facilè quidem remittere poterant, cùm nondùm illis aquæ penuria fuiſſet, nec equorum virtus defeciſſet. Sic tandem Chriſtiani milites in itinere à plurima Turcorum infeſtatione defenſi, Stanconam peruenerunt. Vbi Turcorum cuſtodiam & vires in præſidio reperientes, mœnia fortiter aſsiliunt, & dum hoſtes ab intus pro anima eis reſiſtunt, vtrinq; plurimi occiſi ſunt. Nihil autem in hac præſidij oppugnatione proficientes, caſtra hinc amouentes, ad ciuitatem Reclei applicuerunt. Vbi triduò ſiti adeò intolerabili oppreſſus elãguit exercit9, vt ſupra CCC. extincti morte grauiſsima illic periclitarentur, cæteri verò viuentes viribus exhauſti, & neceſſariorum defectione infirmati, parum ad reſiſtendum valerent. Hac ſitis intolerantia anxiati, quidam ex ſocijs ſuper cacumen præcelſæ rupis gradientes conſtiterunt, ſi fortè alicubi aquam ſpecularentur. Sed tantùm ab hac ciuitatem vacuam habitatoribus & dirutam proſpexerunt, aquam in ea eſſe exiſtimantes, quæ minimè reperta eſt. Nam ciſternæ & putei ipſius à Turcis recenter ſubuerſi erant & obruti.

Gulielmi copiæ fruſtrà Stanconam oppugnant.

Conflictãtur ſiti.

CAPVT XXX.

TVrci autem poſt paululum temporis comperientes exercitum iam ſitis graui paſsione defectum, & parum poſſe reſiſtere, extemplò eos inſecuti, ſagittis aggreſsi ſunt per diem integram prælium graue hinc & hinc committentes, & vtrinq; in gladio, arcu & lancea corruentes, totam latiſsimam vallem ſanguine ſuo repleuerunt, ac denſis corporibus occiſorum virorum ac mulierum terra regionis huius occupata eſt. Tandem hoc ingruente ſæuiſsimo bello, & Chriſtianorum virtute ſiti debilitata, & ideo minus valente & reſiſtente, Turcorum ferocitas exaltata cœpit inualeſcere, & Chriſtianos victos atrociter in fugam cogere. Comitem quidem iam victum, ac de bello fugientem, vſq; ad ciuitatem * Germanicoplam inſecuti ſunt. Robertus verò, frater eiuſdem Comitis, & VVillehelmus de ciuitate Nonanta, qui ſignifer erat exercitus, & primus

Turcorum iterata cũ Gulielmo pugna.

Victoria.

* Ptolemæo eſt Germanicopol.

Robertus Gulielmi frater. terga vertit, vnà cum omnibus equitibus à Turcorum armis elapſus, ad prædictam ciuitatem Germanicoplam fugam facientes peruenerunt, miſeros pedites inter manus ferocium hoſtium relinquentes.

CAPVT XXXI.

TVrci autem fugam gentis Chriſtianæ & ſuorum Principum videntes, crudeli cæde fureſcunt in populo & toto Chriſtianorum comitatu, quorum ſolūmodò ſeptingenti per abrupta montium, & ſyluarum denſitatem fugientes, vitæ reſeruati ſunt. Poſt hanc Turcorum victoriam, & Chriſtianorum ſtragem luctuoſam, vxores militū Chriſti ad mille captiuatæ, & ab horridis hoſtibus abductæ ſunt in terram ignotam & alienam. Equi verò & muli, argentum & aurum, veſtes, cuiuſq; generis precioſiſsimæ, direptæ & aſportatæ, terram & regnum Corrozan diuitijs nimijs & ſpolijs auxerunt & impleuerunt. Acta ſunt crudeliſsima hæc bella, & ſæuiſsimæ ſtrages Chriſtianorum in menſe Auguſto, quando calore Solis & ſitis intolerantia æſtas grauior fieri ſolet.

Numerus profugorū. *Captiuarum fœminarum.* *Turci præda Chriſtianorum ditati.*

CAPVT XXXII.

COmes igitur de Nauers, qui vix periculum mortis euaſerat, adhuc aliquid de opibus & ſtipendijs ſuis, à manibus Turcorum fugiendo, retinuerat, & vix ad ciuitatem Germanicoplam declinauerat. Is duodecim Turcopolos, milites Imperatoris Græciæ, inibi ad tuenda mœnia conſtitutos, multa prece & plurima mercede collata, ductores viæ acquiſiuit eius, quæ ducit ad caſtellum S. Andreæ ex hac parte ciuitatis Antiochiæ, videlicet vt ſic per Antiochiam tranſiens, iter ſuum continuaret Ieruſalem. Verùm Turcopoli, viri perfidi, minimè illi fidem ſeruauerunt, ſed auaritia excæcati, Comitem & ſocios eius rebus expoliauerunt, nudos & pedites eos relinquentes in loco deſerto & inuio, & acceptis ſpolijs Germanicoplam per notas ſemitas repedantes. Comes verò triſtis & dolens, & præcipuè

Gulielmi Niuer. nouū infortunium.

puè

Digitized by Google

puè Chriſtiani exercitus contritione anxius, viam, ſicut deuouerat, ſub paupere & vili tegmine patienter omnia aduerſa accipiens, perfecit, & in diuerſis anguſtijs tandem Antiochiam peruenit.

CAPVT XXXIII.

TAnkradus autem poſt captiuitatem Boemundi Princeps Antiochiæ factus, eundem Comitem, virum nobiliſsimum, ſic ab impijs Turcis attritum, & rebus deſtitutum ingemiſcens, optimis & honorificis renouauit veſtibus, & magnificis eum in equis & mulis ditauit muneribus, per aliquot dies ſecum retinens, dum membra, ſiti, ieiunio, vigilijs, laſsitudine viarum, ſqualida & exhauſta, bonis terræ in vino, oleo & carnium dulcedine abundanter refoueret, & poſt hæc alleuiata moleſtia & amaritudine animæ & corporis, viam in Ieruſalem, ſicut deuouerat, expectatis ibidem & relictis aliquibus de diſperſis ſodalibus, tempore veris inſiſteret. *Tancradi in Gulielmum benignitas.*

CAPVT XXXIIII.

MOdico dehinc interuallo, dierum ſcilicet octo, poſt hanc recentem ſtragem, VVillehelmus, Comes & Princeps Pictauienſium, de ſanguine Henrici III. Imperatoris Rom. pacificè tranſito regno Vngarorum cum Duce Bavvariorum, VVelfone, (*) & cum Comitiſſa nobili, nomine Ida, de Marchia Oiſterrich, in ingenti manu equitum & peditum & fœminei ſexus ſupra CLX. millia, in apparatu copioſo terram Bulgarorum eſt ingreſſus. Vbi, ſicut facilè fit ab indomito & incorrigibili populo, diſcordia exorta, & Duce Bulgarorum, Guzh nomine, varijs iniurijs moleſtato, ad vrbem Adrianopolin, inexpugnatus in virtute ſuorum, deſcendit. Sed eis pons, qui ducit in ciuitatem, à Duce præoccupatus & interdictus eſt. *VII. EXPEDITIO è Galliæ & Germania.* *Numerus copiarum.* *Guzh, regulus Bulgar.*

(*) Thimone, Archiepiſc. Iuuan. ſeu Salisburg. vt Friſing. lib. 7. cap. 7.

Digitized by Google

CAPVT XXXV.

Contentio de ponte Adrianopol.

QVapropter hinc Pincenarijs, & cæteris militibus Comanitis de regno Imperatoris, grauiter pontem in arcu & ſagitta prohibentibus, Chriſtianis verò pontem tranſire non minus contendentibus, adeò crudele vtrinq; commiſſum eſt prælium, vt Rudolfus, vir magnæ nobilitatis, de Scegonges ortus, cognatus ipſius VVillehelmi Principis, illic ſagitta percuſſus, interiret, Hartvvigus de S. Medardo captus teneretur, & plurimi, quos ſingulatim lógum eſſet narrare. Illic ſiquidem in eodem prælio, dum hinc & hinc varia & ingenti contritione diuerſus fieret euentus, contigit ipſum Ducem Bulgarorũ in manus VVilhelmi & ſuorum incidere & teneri captiuum, donec ipſa die hinc & hinc habitis conſilijs, in concordiam vniuerſi redierunt, captiuis quoq; reſtitutis, Pincenarij & Comanitæ ſedati ſunt.

Proceres cæſi vel capti.

Compoſitio.

CAPVT XXXVI.

Bulgari regũt fides.

POſt hæc concordia, placato Duce & ſuis, in tantum proceſsit, vt non ſolùm Dux Chriſtianis peregrinis per pontem pacificè tranſitũ concederet, licentiam emendi neceſſaria non negaret, ſed etiam conductum omnibus vſq; ad Conſtantinopolin attribueret ſine dolo & aliquo impedimento. In hac ciuitate idem Princeps VVillehelmus, VVelfo Dux & Ida Comitiſſa quinq; hebdomadarum curriculo commorantes, Domino Alexio Imperatori innotuerunt cum omnĩ voto, quod deuouerant in Ieruſalem, & iccirco fidei ſacramento ſibi aſtricti, plurima neceſſariarum rerum dona, & licentiam emendi neceſſaria, ſuſcipere meruerunt.

Principes benignè ab Alexio Imperat. habiti.

CAPVT XXXVII.

Chriſtiani traijciunt in Aſiam.

POſt hæc meſsis tempore imminente, brachium maris S. Georgij ex iuſsione & ſuaſione Imperatoris nauigio ſuperantes, in terram ciuitatis Nicomediæ deſcenderunt, & iter ſuum continuantes per amœna loca, quibus hæc abundat

Digitized by Google

abundat regio, tentoria locauerunt, duobus ibi diebus moram facientes. Inde verò profecti, Stanconam ſeceſſerunt, vbi ex longo itinere neceſſarijs vitæ conſumtis, graui inedia, tum ſiti intolerabili affecti, tam homines quàm iumenta infirmati ſunt. Nec mirum: Nam vniuerſas ſegetes, à facie huius multitudinis, Turci, via anticipata, combuſſerant, puteos, ciſternas, fontes obſtruxerant, vt ſic vltima neceſsitate famis & ſitis attenuati, facili bello ſuperarentur.

Conflictātur fame & ſiti.

CAPVT XXXVIII.

VIdentes itaq; VVillehelmus & VVelfo & ſui conſodales has Turcorum nequitias & dolos, vrbes, quæ de eorum erant poteſtate, ſcilicet Phiniminum & Salamiam, aſsilientes plurimo conatu ſtragis diruerunt, ſed & omnia loca circumquaq; illis ſubdita vaſtare minimè pepercerũt. Abhinc ciuitatem Reclei, vbi fluuius torrens, diu & longo deſiderio optatus, cunctis ſufficeret, deſcenderunt. Sed Solymanus, Donimanus, Carati, Agunich, principes Turcorum, cum infinitis copijs & armis in occurſum ex improuiſo peregrinis his incautis affuerunt altero ex littore, homines, equos & omnia iumenta adaquari in arcu & ſagittarum grandine prohibentes, dum à longè fatigati, & ſic exhauſti Chriſtiani vltrà vim ſufferre non potuerunt. Vnde vnanimiter poſt plurimam & diutinam ſæuiſsimamq; contentionem, quæ ex littore vtroq; paluſtri & profundo fiebat, vniuerſi Chriſtiani fugam arripientes, ſtrage inaudita ab impijs perſecutoribus attriti ſunt. Quidam autem æſtimantes tam crudele martyrium euadere, diuiſi à multitudine quoddam in pratum concedentes, fœno latere & abſcondi quærebant. Sed nequaquam vitæ reſeruati, ad CCC. ibidem ſagittis confixi interierunt.

Gulielmus et VVELFVS vlciſcuntur iniurias hoſtiles.

Turci arcent Chriſtianos aquatione.

Conſectātur fugientes.

CAPVT XXXIX.

EPiſcopus verò de Aruernis, & vniuerſi comitatus illius, videntes CHRISTI exercitum ſic fuga dilapſum

& ab

Digitized by Google

Chriſtianorũ promiſcua fuga. & ab impijs carnificibus attritum, ad radices montis, vbi fluuius Reclei oritur, & ipſi fugam inierunt, equos & omnia relinquentes, & tamen pauci euadentes. Similiter etiam Dux VVelfo, lorica & omnibus exutus, & per montana fugiens, vix ab hoſtili manu ereptus eſt. Plurima autem *Cædes.* millia Alemanorum, Francorum, VVaſconum, qui procul erant à montanis, illic extincta fuiſſe referuntur. Comi- *Ida Auſtriaca.* tiſſa verò Ida vtrum capta & abducta, aut pedibus tot millium equorum membratim diſcerpta fuerit, vſq; in hodiernum diem ignoratur, niſi quòd aiunt, eam inter tot millia matronarum in terram Corrozan æterno exilio deportatam.

CAPVT XL.

Gulielmi profugi fortuna. COmes autem cum ſolo armigero per montana & ignotas vias arma inimicorum fugiens, ad vrbem, nomine Longinach, iuxta Turſolt, quam Bernardus cognomine *Bernhardus Extraneus.* Extraneus regebat, tandem peruenit, benignè ab eo ſuſceptus, omnibus ſibi vitæ neceſſarijs adminiſtratis. Paucis deinde tranſactis diebus, audiens Tankradus, Antio- *Tancradus* chiæ Princeps, tam egregium Principem illic ſpolijs & omnibus rebus amiſsis, pauperem vitam ducere, & nimis humiliatum, miſertus eſt conchriſtiani fratris & Principis, & iccirco accepto conſilio, militibus ab Antiochia in occurſum eius miſsis, honorificè eum ſuſcepit, & precioſis veſtibus per aliquot dies ſecum commorantem, & bonis terræ conuiuantem, renouauit.

CAPVT XLI.

POſt contritionem Longobardorum & VVillehelmi, Principis de Nauers, VVillehelmi quoq; Comitis Pictauienſis, VVelfonis, Ducis Bavvariorum, quicunq; di- *Principes profugi conueniũt Antiochiæ* ſperſi fuerant, aut Conſtantinopoli ſeu alibi hyemauerant, è cunctis locis ſingillatim quiq; Principes Chriſtiani, relictis ſuis reliquijs, Antiochiam menſe Martio inchoante conuenerunt, Albertus ſcilicet de Blandraz, Conradus Stabula-

Digitized by Google

Stabularius, Stephanus Bleſenſis, item Stephanus, Dux Burgundiæ, Reymundus Comes, VVillehelmus, Pictanienſis Comes, VVelfo, Dux Bavvariorum, Epiſcopi, Engelradus de Lauduno, Manaſſes de Barcinona, alijq; Epiſcopi Italiæ, nauigio ad portum Simeonis eremitæ pariter conuenientes, Antiochiæ aliquanto tempore remorati ſunt.

CAPVT XLII.

BErnardus autem Extraneus eo tempore Comitem Reymundum apud eundem portum captiuum tenuit, eo quòd imputabatur ei necis traditio Longobardorum & cæterorum, qui in eadem fuerant expeditione. Quem Tankradus Antiochiæ ſibi traditum repoſuit in cuſtodia. Principes igitur Chriſtianorum, qui conuenerant, poſt dies paucos recordati confratris & Principis Chriſtiani, eumq; ſic indiſcuſſum à Tankrado in vinculis teneri, obnixè precati ſunt, vt in nomine Chriſti tam magnificum Principem ſolueret, ac ſuis reſtitueret. Tankradus verò ſatisfaciens precibus confratrum peregrinorum, hac appoſita conditione, à carcere eductum reſtituit, ne quicquam terræ hac ex parte ciuitatis Acræ inuaderet, & id ſacramento obligatus obſeruaret. Poſt hæc recepto eodem principe Reymundo, vnanimiter ſalutato Tankrado, ab Antiochia regreſsi ſunt vſq; ad ciuitatem Tortoſam. Quam obſidentes & expugnantes, ſubdiderunt, in qua ipſe Reymundus ex communi conſilio ad tuenda ipſius mœnia remanſit, eo quòd vir cautus & doctus ad reſiſtendum hoſtibus videretur. Cæteri viam Ieruſalem continuare decreuerunt.

Reymundi SanctægidI captiuitas.

Dimiſsio ex interceſsione Principũ.

Tortoſa expugnata.

CAPVT XLIII.

VVelfo autem Dux obſidionem hanc deuitans, Ieruſalem ad adorandum deſcendit vnà cum Reinoldo Duce Burgundiæ, fratre Stephani, vice ipſius Burgundiam regentis, qui ante expeditionem Longobardorum Ieruſalem tendens, Antiochiæ vſq; nunc hyemauerat. Sed infirmitate correptus, in via mortuus eſt idem Reinoldus & ſepultus.

VVELFVS properat Hierosolymã.

Mors Reinoldi Burgundi.

 VVelfo

VVelfo igitur Ieruſalem perueniens, adorato IESV Domino & eius ſepulcro, poſt aliquot dies nauigio vſq; ad inſulam Cyprum reuerſus eſt. Vbi & ipſe infirmitate detentus, mortuus & ſepultus eſt.

VVELFI

CAPVT XLIIII.

Principes ingrediũtur iter Hieroſol. Deducuntur à Baldvino rege.

CAeteri autem Principes præfati, poſt captionem ciuitatis Tortoſæ, recto itinere vſq; ad ciuitatem Baurim cum decem millibus profecti ſunt. Vbi Regem Baldevvinũ, ex præmiſſa legatione admonitum, in occurſum ſibi in ingenti manu repererunt: quia tranſire regiones & ciuitates gentilium abſq; tam nominati & potentis noui Regis conductu dubitabant. Deinde habita per noctis ſpacium cum eo requie, craſtino admixtis copijs profecti ſunt, & per quindecim dies ante ſanctum Paſcha Ioppen venientes, per dies octo, & ipſa ſolenni die palmarum, illic morati ſunt. Poſtea autem die palmarũ à Ioppe egreſsi, Hieroſolymam aſcenderunt. In qua ſeptem dies commorantes, & ſabbato ſancti Paſchæ ignem de cœlo operientes, ſanctam ciuitatem in orationibus & eleemoſynis perluſtrauerunt. Conradus quoq; Stabularius & Engelradus, Epiſcopus Laudũni, paululum retardati, ſubſecuti ſunt confratres vſq; Iaphet, qui & ipſi in Paſcha Domini cæteris adiuncti ſunt.

Conradus protoſtrator.

CAPVT XLV.

Principes ſunt regi auctores de legatione ad Alexium Imp.

COnuenientes igitur de omnibus locis in Ieruſalem hac ſecunda hebdomada Paſchali, & glorioſè ac iucundè ſanctam ſolennitatem cum Rege peragentes, mala & pericula peregrinorum rememorantes, conſilium Regi Baldevvino dederunt, quatenus in humilitate ampliore, qua poſſet, & precibus manſuetis Imperatorem Conſtantinopolitanum compellaret ſuper miſerijs Chriſtianorum, videlicet vt à perditione & traditione Chriſtianorum ceſſaret, & Eccleſiæ Hieroſolymitanæ ſubueniret, Turcos & Sarracenos non audiret, ſed pleniter ac fideliter omnem mutuationem neceſſariorum à præſidijs & locis regni ſui fieri vſq; in Ieruſalem non negaret.

Digitized by Google

CAPVT XLVI.

FVit enim fama in populo catholico, quòd ipſius Imperatoris occultis & perfidis conſilijs à Comite Reymundo, & militibus Turcopolis, deductus ſit exercitus Longobardorum per deſerta & inuia & ſolitudines Flaganiæ, vt illic à Turcis facilè præ fame & ſiti exhauſtus, ſuperatus occideretur. Verùm vt à veridicis & nobilibus viris relatum eſt, nequaquam hoc nefando ſcelere culpandus erat. Nam ſæpius exercitum præmonuit, & edocuit ſolitudines & defectiones & Turcorum inſidias in inuijs Flaganiæ, & ideo eos non ſecurè & tutos per hanc viam poſſe incedere.

Imperator inſimulatur proditionis.

Excuſatur ab auctore.

CAPVT XLVII.

ACquieuit benignè Rex Baldevvinus conſilijs vniuerſorum, ac leones duos domitos, & ſibi gratiſsimos, Imperatori pro munere miſit per Gerhardum Archiepiſcopum, & Epiſcopum de Barcinona, ad confirmandũ fœdus & amicitiam. Imperator vniuerſam petitionem Regis cum muneribus ſibi præſentatis in bono accepit, & de omni ſuſpicione necis Longobardorum, quam aduerſus eum Chriſtiani habebant, iuſiurandum in Dei nomine faciens, ſe excuſauit, promittens ſe deinceps omnibus miſericordem fieri, Regem Baldevvinum ſe velle honorare & amare. In eadem legatione ab Imperatore decretum eſt, vt Epiſcopus de Barcinona eum apud Romanum Pontificem Paſchalem de traditione, ſibi impoſita, excuſaret.

Munera & legatio Imperatori deſtinata.

Imp. ſe purgat.

CAPVT XLVIII.

ENgelradus autẽ miles q̃dã in Ieruſalem repedans, muneribus magnis ab Imp̃atore honoratus, bona nunciã reportauit, & amicitiã & fidem Regi Baldevvino Imp̃atorẽ velle obſeruare, & p̃egrinos nõ vltrà offendere. Sed Epiſcopꝰ aliquãtulũ renifus eſt Imp̃atori ꝓpter infidelitatẽ erga Gallos, quã ab eo extorſit. Quaꝓpter in amaritudine animi Romam tendens, ipſum Imp̃atorem criminatus eſt in eccleſia Beneuentana, & ideo aſſumtis litteris ipſius Apoſtolici, querimonia grauis apud omnes Principes Galliæ ſup ipſo Imperatore facta eſt.

Engelradi εὐαγγέλια.

Criminationes Barcinonẽſis.

Digitized by Google

LIBER CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER NONVS.

Argumenta Capitum.

I. *Quòd quidam de Chriſtianis Principibus ad propria repedauerint, quibuſdam cum Rege in Ieruſalem remanentibus.*

II. *De incenſo à Babylonijs templo S. Georgij, & de fuga Roberti, Epiſcopi vrbis Rames.*

III. *Rex Baldewinus contra Babylonios militiam congregat.*

IIII. *Rex Baldewinus contra Babylonios congreditur, quibuſdam ex ſuis optimatibus in bello occumbentibus.*

V. *De obſidione vrbis Rames, & de fuga vel ſaluatione Regis Baldewini.*

VI. *Vbi Sarraceni expugnata turri vrbis Rames, quoſdam Chriſtianorum Principum interficiunt, Conradum ſtabularium captiuantes.*

VII. *Quomodo ciues Ieruſalem propter fugam Baldewini Regis conterriti, conſolationem receperint.*

VIII. *Vbi Conrado ſtabulario carcerato, Babylonij Iaphet ciuitatem & Baldewini Regis vxorem obſidione terruerunt.*

IX. *Baldewinus Rex nauigio applicans Iaphet, cum gaudio ſuſcipitur à ciuibus.*

X. Sarra-

Digitized by Google

X. Sarraceni Baldewinum Regem regreſſum paululũ declinantes, ad obſidionem Iaphet denuò reuertuntur.

XI. De claſſe Chriſtianorum.

XII. Qualiter Baldewinus Rex cum Sarracenis dimicans, tria millia ex eis proſtrauit.

XIII. Quomodo Baldewinus cum triumpho Ieruſalẽ redierit, & poſt primam ſuorum interfectionem auxilia Chriſtianorum Principum per legatos impetrauerit.

XIIII. Quòd Baldewinus Rex aduenientibus Principibus neceſſaria ſubminiſtrans, eis pro Dagoberto Patriarcha intercedentibus annuerit.

XV. Qualiter Baldewinus Rex cum Principibus ab eo ſuſceptis Aſcalonem obſidens, Ammiraldum Babyloniorum bello extinxerit.

XVI. De inueſtitura Dagoberti Patriarchæ, & de concilio ſuper ipſo Hieroſolymis habito.

XVII. De depoſitione Patriarchæ præfati, & de ordinatione Euermeri, in locum eius ſurrogati.

XVIII. Qualiter Principibus cum CXL. millibus Chriſtianorum in ſua de Ieruſalem renauigantibus, trecentæ ex ipſis naues partim ab hoſtibus partim fluctibus interierunt.

XIX. Qualiter tertio regni ſui anno Baldewinus Rex vrbem Accaron obſederit, ſed minimè deuicerit.

XX. Quòd Reinoldo, ſagittario Regis, in bello pereunte, ipſe Rex ab obſidione vrbis Accaron receſſerit.

XXI. Baldewinus Rex venationi aliquantulum

Digitized by Google

vacans, cum decem ſocijs Sarracenos ſexaginta aggreditur.
XXII. Baldewinus Rex à quodam Sarraceno latenter inter frutecta vulneratur, & Ieruſalem reportatus, curatur.
XXIII. Qualiter à Babylonijs obſeſſa vrbs Iaphet, & quòd Chriſtiani nauigio appulſi contra Sarracenos præliati ſunt.
XXIIII. De altera naue Chriſtianorum, quæ naufragium faciens, penitus ab hoſtibus conſumta ſit.
XXV. Quomodo Sarraceni, adueniente Baldewino, obſidionem vrbis Iaphet dimiſerint, & vtrinque agros ſuos excoluerint.
XXVI. Quòd ciuitas Gibelot, à Piſanis expugnata, Reymundo Comiti ſubiugata ſit.
XXVII. Piſani Regis precibus euocati, cum eo vrbem Accaron obſidione vexant.
XXVIII. Ammiraldus vrbis Accaron conſulens ciuibus ſuis, Baldewino Regi vrbem tradere decreuit: Rex & Patriarcha de obſeſſis, & dextras petentibus, conſultant.
XXIX. Qualiter Piſani Sarracenos vrbe egredientes iniuſtè occiderint.
XXX. De quingentis Arabibus, qui Ioppen bello aggreſſi, Othonem iugulauerunt.
XXXI. De ſexaginta Arabibus, vrbem Cæſaream deprædantibus, quos Baldewinus Rex ſuperauit.

Digitized by Google

XXXII. Quòd Reymundus contra Tripolin nouum præſidium extruxerit, in quo moriens ſepultus ſit.
XXXIII. Vbi Alexius Imperator pro redemtione Boëmundi copioſam promiſit pecuniam.
XXXIIII. Solymanus propter pecuniam ab Imperatore promiſſam Donimanum bello fatigat.
XXXV. Vbi Boëmundus de omnibus his conſilium dedit.
XXXVI. Donimanus accepto conſilio amicorum, Boëmundum ſub pecunia priſtinæ reſtituit libertati.
XXXVII. Solymanus propter redemtionem Boëmundi inimicas Donimano litteras mittit.
XXXVIII. Vbi Boemundo Antiochiam reuerſo, Turci Robas vrbem obſidere conatur.
XXXIX. Baldewinus Comes, Boemundus & Tankradus peccata ſua confitentes, exercitum congregant, & contra Turcos acies ordinant.
XL. De decollatione XVIII. Clericorum & de captiuitate Baldewini Comitis, Principis Robas.
XLI. Boemundus & Tankradus, captiuato Baldewino, fugiunt, & Tankradus in locum Baldewini præficitur.
XLII. Turci Robas vrbem obſidione cingunt, quibus Tankradus pro viribus reſiſtit.
XLIII. Tankradus litteras Boemundo mittit pro redemtione Robas, ad quem ille cum trecentis properat.
XLIIII.

XLIIII. Tankradus nondum veniente Boëmundo, ante Solis ortum caſtra Turcorum cum omnibus ſuis in fugam vertit.
XLV. Vbi Boemundo Turcis fugientibus obuiam facto, nobiliſsima matrona à ſocijs Tankradi capta eſt.
XLVI. Qualiter Turcorum Principes & Rex Baldewinus pro matrona interpellauerint Boëmundum & Tankradum, & quid reſponderint illli.
XLVII. Quomodo Boëmundo contra Regem Græcorum in Italiam profecto, Tankradus Turcos bello deuicerit.
XLVIII. De præparatione belli inter Baldewinum Regem & Ammiraldum Babyloniorum.
XLIX. Quòd aduocato Patriarcha Ieruſalem, Rex Baldewinus in Domino confortatus de Babylonijs triumphauerit.
L. De ſeptem millibus gentilium cæſis, & de VVillehelmo Comite.
LI. Quomodo Rex Baldewinus, deuictis Babylonijs, ſata Aſcalonia ſuccenderit, beſtijs ſyluarum clamore exercitus perterritis.
LII. De Arnolfo, nobiliſsimo iuuene, in montibus interemto, cuius caput Aſcalonitæ cum litteris Regi Baldewino remiſerunt.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT I.

Poſtea conuentu Chriſtianorum de die in diem comminuto, alijs redeuntibus nauigio, alijs per diuerſas regiones in reditu ſuo diſperſis, Conradus, ſtabularius Imperatoris Romanorum, Albertus de Blandraz, Stephanus Bleſenſis, Stephanus, Princeps Burgundiæ, Otho, cognomine Altaſpata, Arpinus de Buduordis, Hugo de Falckenberg, Hugo de Lezenais, Baldevvinus de Heſtrut, Gutmanus de Bruſſela, Rudolfus de caſtello Alos, quod eſt in Flandria, Hugo de Botuns, Gerbodo de caſtello VVintine, Rotgerus de Roſeit, & cæteri quàm plurimi nobiles & egregij viri, qui ad ſanctum Paſcha celebrandum tunc de vniuerſis locis conuenerant, & in omni deuotione, ac caritatis plenitudine, feliciter ſanctum tempus celebrauerant, in ciuitate Ieruſalem cum Rege remanſerunt. *Proceres Hieroſolymis remanentes.*

CAPVT II.

APpropinquante dehinc feſto ſanctæ Pentecoſtes, & collectione Chriſtianorum nimium attenuata, alijs nauigio, alijs per ſiccum regreſsis, exercitus Regis Babyloniæ innumerabilis, & nunquam antea copioſior factus, ab Aſcalone alij nauigio alij per aridam in equis & copioſo apparatu armorum deſcendentes, templum S. Georgij, diſtans milliari à ciuitate Rames, combuſſerunt cum vniuerſis, quos in eo repererunt fugientes à facie eorum cum armentis & gregibus, quin etiam ſata regionis depopulati ſunt, nouum laborem peregrinorum, & ſpem totius anni. *Sarraceni populantur agrũ Ramẽſem.*

At Robertus, ciuitatis Epiſcopus, vir Chriſtianiſsimus, videns tam copioſum exercitum tam repentinis flammis & prædis regioni incumbere, & poſt captam vrbem Rames in ciuitatẽ Ieruſalem velle deſcendere, ad expugnanda eius mœnia, & obſidendum Regem cum populo Chriſtiano, ſubitò equum aſcendens, & ab hoſtium incurſu elapſus, præcucurrit Ieruſalem, vt nunciaret Regi, quantus exercitus *Roberti Epiſcopi fuga.*

Digitized by Google

deſcendiſſet à Babylonia, & quomodo omnia ſata & vicina loca ciuitatis Rames iam flamma & præda conſumſiſſet.

CAPVT III.

Expeditio Balduini Regis.

¶ Vide Tyr. lib. 10 cap. 20. & ſeq.

Copiæ hoſtiles.

REx itaq; & vniuerſa domus Ducis Godefridi, fratris ipſius, & cæteri nobiles, qui adhuc cum illo remanſerant, audientes ſuperueniſſe tot millia aduerſariorum ad delendos catholicos populos, ſine mora ad arma feſtinãt, & iam ad ſeptingentos adunati & loricati, cum Rege verſus hoſtiles impetus in tubis & cornibus & vexillis oſtreis regia via ferebantur. Vix à montanis Ieruſalem Rex & ſui egreſsi ſunt, & ecce in valle & ampliſsima planicie Rames inimica agmina Sarracenorum Arabumq; & Azopart appropinquabant cum infinitis millibus equitum & peditum, volentes in virtute hac Ieruſalem recuperare, Regem & fideles Chriſti expugnare.

CAPVT IIII.

Chriſtiani pugnæ initiũ faciũt.

¶ Eodem pacto Palæſtinos milites clauis & fuſtib9 Zenobiæ copias in fugã egiſſe Zoſimus auctor eſt pag. 15.

Proſternũtur à barbaris.

Capeſſunt fugam.

REx igitur & omnis comitatus illius, videntes, tam propinquas acies inimicorum aſtitiſſe, omni timore mortis depoſito, & animæ ſuæ parcere non curãtes, atrociter & vnanimiter per medios hoſtes ad eorum millia irruunt, acies penetrantes in virtute militari, & nimiam cædem ſuis armis multiplicantes. Dum verò hi ſolùm ſeptingenti, pauca quidem manus, ſed milites egregij & fortiſsimi, ſic cædendo, & hoſtium muros diruendo, penetrare conarentur, gens intolerabilis Azopart, quæ in medijs millibus gentilium conſtituta erat, cum fuſtibus, in modum malleorum ferro & plumbo compoſitis, occurrerunt Regi & ſuis, & non ſolùm milites, ſed etiam equos illorũ in fronte & cæteris membris fortiter ferientes, graui ictu eos à prælio abſterrebant. Alij verò ſagittis & fundibulis viros egregios coronantes, inceſſanter affligebant, tanquam grando indeficiens, quæ de cœlo cadit: quo vſq; vim vltrà ſufferre non valentes, Rex & vniuerſi in fugam conuerſi ſunt. Rudolfus de Alos, Gerbodõ de VVintine, Gerhardus de Auennis,

Digitized by Google

nis, Goſfridus breuis in ſtatura, Stabulo, Camerarius Ducis Godefridi, Comes Hoſt de caſtello Rura, Hugo de Hamach de terra Pictauienſi, Hugo Botuns, Gerhardus Barſon & cæteri omnes medijs in hoſtibus interierunt. Ex his quinquaginta verſus Rames fugam arripientes, portæ vrbis immiſſi ſunt. Lithardus verò Cameracenſis, Rotgerus de Roſeit, Philipp9 de Bulon, Baldevvin9 de Heltrut, VValterus de Berga, Hugo de Burg, Addo de Kereſi verſus Iaphet fugam inierunt. Vbi decem millia illis occurrerunt, qui Regi ad auxilium feſtinabant. Sed ab his audito Regis infortunio, & ſuo interitu, ad eandem ciuitatem fuga reuerſi ſunt. *Cædes procerum.* *Receptacula profugorum.*

CAPVT V.

HIs itaq; ciuitati cum fugitiuis militibus immiſſis, & portis clauſis, Sarraceni, qui eos inſequebantur, ad ſocietatem reuerſi ſunt, & vrbem Rames, vndiq; poſitis caſtris, obſederunt. Rex autem vitæ diffiſus, propter vrbis infirmitatem, per quandam muri fracturam cum ſolo Hugone de Brulis, in Gezela reſidens, cum armigero ſuo verſus montana Ieruſalem diffugium fecit, & tota die ac nocte errans, fruſtra iter peregit, donec maxima pars Sarracenorum erranti, & Ieruſalem tendenti, occurrit: à quibus illi fuga per montana interdicta, grauiter inſecutione illorum oppreſſus eſt, neſcius quò vagari cœperit. Rex itaq; intelligens, ſe per montana euadere non poſſe, iam craſtino mane orto, & via aliquantulũ recognita, verſus Aſſur, ciuitatem Chriſtianorũ, ſeceſsit, licet ſagittis inſequentiũ trans loricã paulisper ſauciatus. Qui per diem & noctem in montanis & deuijs multũ laborauit, donec tandẽ in campi planicie ſine requie & cibo vel equi pabulo aſsiſtens, regionis & viarũ cœpit reminiſci. Mane autem ſic facto, Aſſur intrauit. Vbi Rorgius, qui ciuitatem Cayphas in beneficio acceperat, & obtinebat, in lætitia magna illum ſuſcepit: exiſtimabat enim eum, cum cæteris corruiſſe. Sic Rex ab obſidione Rames, & manu Sarracenorum, elapſus, venit Aſſur. *Sarraceni obſident Ramam.* *Periculoſa regis fuga.* *Rorgius.*

Digitized by Google

Proceres vrbi incluſi. Cæteri verò, id eſt, Conradus, Arpinus, Stephanus Bleſenſis, Stephanus de Burgundia & alij milites egregij, turrim quandã ciuitatis eiuſdem cauſa protectionis ingreſsi ſunt.

CAPVT VI.

ALtera autem die Sarraceni nec non Azopart, ruptis muris ciuitatis in virtute magna, ipſam turrim infringere & expugnare fortiter cœperunt ferreis vncis & ligonibus, donec tandem turri cauata, ignem & fumum in ea ſuſcitauerunt, vt ſic calore & fumo arctati & ſuffocati milites, aut perirent aut prodirent. *Obſeſſi erumpunt in hoſtem.* Sed milites egregij, eligentes potius honeſta defenſione conſumi, quàm miſera morte ſuffocari & extingui, tertia die inuocato nomine IESV, confiſi eius gratia egreſsi ſunt, & plurimum cum Sarracenis facie ad faciem dimicantes, plurimo ſanguine & ſtrage illorum animas ſuas vlti ſunt. *Conradi protoſtratoris virtus bellica* Conradus verò audacia & viribus incomparabilis, gladio præcipuas Sarracenorum ſtrages exercuit, quoad omnes admirati, qui aderant, & exterriti, procul ab eo abſiſtentes, continuerunt manus ſuas, rogantes eum, vt ceſſaret à cæde horribili, & eorum dextras ſuſciperet pro viuendi gratia, & ſic in Regis Babyloniæ deditionem redderetur, donec placata Regis ira tam famoſus & mirabilis miles in oculis eius gratiã inueniret, & poſt vincula præmia mereretur. *Captiuitas.* Quod & actum eſt. Arpinus pariter captus & vitæ reſeruatus eſt, eo quòd miles Imperatoris Græcorum fuiſſe, à veridicis teſtibus illic innotuiſſet. *Cædes Stephani Bleſenſis & Burg.* Cæteri verò omnes cum Stephano & altero Stephano, ſummis Principibus, ibidem decollati ſunt.

CAPVT VII.

Luctus in vrbe Hieroſol. INterea Rex Baldevvinus hoc triduo Aſſur reſedit, vt audiret euentũ rerũ. Sed fama hæc crudelis Ieruſalem transuolans, omnes eam inhabitantes vehementer perterruit, & in luctum ac ploratum tota ciuitas conuerſa eſt. Cœperunt enim adeò omnium corda metu fluxa deficere, vt

noctu

noctu & in tenebris à ciuitate recedere pararent, niſi Gutmanus quidam, ortus de Bruſſela, qui vix euaſerat, plurimum eis conſolationis attuliſſet, & ſæpius admonuiſſet, ne facilè à ciuitate recederent, donec intelligerent, ſi Rex Baldevvinus adhuc ſupereſſet. Tandem poſt paululum fama allata eſt, Regem adhuc eſſe incolumem. Quod audientes, vniuerſi lætati ſunt & confortati. Et ideo abhinc diebus ſingulis per mœnia diffuſi, vrbem defenſabant ab aſſultibus Sarracenorum, qui huc in ſuperbia victoriæ ſuæ per turmas ad laceſſendos ciues Chriſtianos aſsiduè conueniebant.

Gutmanus Bruxellēſis conſultus.

Incurſiones Sarracenorum.

CAPVT VIII.

HIs itaq; decollatis, ſed Conrado & Arpino in dextris eorum ſuſceptis, & in vrbem Aſcalonem in carcerem tranſmiſsis, Merauis & cuncti potentes Babyloniæ in virtute magna, & manu robuſta, ad ciuitatem Iaphet profecti ſunt, ac plurimo aſſultu, inſtrumento & tormentis lapidum ac bellico apparatu & impetu viros in ea repertos vexauerunt. Caput verò Gerbodonis & eius crura precioſo oſtro calceata & induta amputantes, defenſoribus vrbis oſtenderunt, aſſerentes Regis eſſe Baldevvini, eo quòd ſimilis eius eſſet. Et ideo eos ab vrbe exire, & in poteſtatem Regis Babyloniæ ſanis membris & vita incolumi venire, plurimum arctabant. Chriſtiani verò arbitrantes verum, & Regis caput & crura procul oſtentari, nimia deſperatione correpti ſunt, cum omnibus rebus ſuis egredi, ſibi inuicem conſulentes, & ſic nauigio liberari. Erat his diebus Regina & vxor Baldevvini in ipſa ciuitate Iaphet, quæ etiam terroribus attonita, & dolore mortis dilectiſſimi Regis, pariter fugam cum cæteris meditabatur inire.

Merauis obſidet Ioppen.

Fraus hoſtilis de nece regis.

Terror oppidanorū.

Regina.

CAPVT IX.

VErùm dehinc ſeptem diebus euolutis, Rex ab Aſſur exiens, nauem, quæ dicitur Buza, aſcendit, & cum eo Godericus pirata de regno Angliæ, ac vexillo haſtæ præfixo,

Rex petit Ioppen.

Godericus Anglus.

ſixo, & elato in aëre ad radios Solis vſq;, Iaphet cum paucis nauigauit, vt hoc eius ſigno ciues Chriſtiani recognito, fiduciam vitæ Regis haberent, & non facilè hoſtium minis pauefacti, turpiter diffugium facerent, aut vrbem reddere cogerentur. Sciebat enim eos multum de vita & ſalute eius deſperare. Sarraceni autem viſo eius ſigno, & recognito, ea pars, quæ nauigio vrbem cingebat, illi in Galeis viginti & carinis tredecim, quas vulgò appellant Cazh, occurrerunt, volentes Buzam Regis coronare. Sed Dei auxilio vndis maris illis ex aduerſo tumeſcentibus ac reluctantibus, Buza autem Regis facili & agili curſu inter procellas labente ac volitante, in portu Ioppe, deluſis hoſtibus, ſubitò affuit, ſex ex Sarracenis in arcu ſuo è nauicula percuſsis ac vulneratis. Intrans itaq; ciuitatem, dum incolumis omnium pateret oculis, reuixit ſpiritus cunctorum gementium, & de eius morte hactenus dolentium, eo quòd caput & Rex Chriſtianorum & Princeps Ieruſalem adhuc viuus & incolumis receptus ſit.

Irritus Sarracenorum conatus.

CAPVT X.

Rex laceſſit hoſtem.

IAm dies media flagrabat, & Rex mox equum aſcendens, portas ciuitatis cum ſex tantùm illuſtriſsimis militibus egreſſus eſt, vt laceſſeret tantùm Sarracenos circumſidentes, & pateret omnium aſpectui, quomodo adhuc viuus & ſoſpes haberetur. Cognito autem Rege viuo & ſaluo, vniuerſa multitudo gentilium, ablatis tentorijs ab Ioppe, in campos Aſcalonis deſcenderunt, illic per tres ſeptimanas commorantes, donec intelligerent, ſi aliqua virtus Regi Baldevvino ad ſubueniendum augeretur. Legatio enim Regis ad vniuerſos confratres per caſtella & ciuitates ac regiones propter auxilium directa eſt. Sed minimè hoc tempore auxilium ferentibus Tankrado, Reymundo, Baldevvino de Burg, eo quòd nimium remoti eſſent, Sarraceni ab Aſcalone venientes, obſidionem circa Iaphet iterauerunt, donec quindecim dies euoluti ſunt.

Euocat fruſtra ſociorum auxilia.

Ioppes obſidio iterata.

CA-

CAPVT XI.

INterea dum hæc obſidio ageretur, CC. naues Chriſtianorum nauigio Ioppen appulſæ ſunt, vt adorarent in Ieruſalem. Horum Bernhardus VVitrazh de terra Galatiæ, Hardinus de Anglia, Otho de Roges, Hadevverck, vnus de præpotentibus VVeſtfalorum, primi & ductores fuiſſe referuntur. Sarraceni quidẽ, qui ex aduerſo vrbem in ſupiore parte nauigio obſederant, videntes tot Chriſtianorũ acies adeſſe, conſtituerunt cum eis nauali impetu confligere. Sed Chriſtianorum naues velis & remis ac ꝓſperiore vento clementia Dei præualentes, validè repreſsis gentiliũ viribus, in arido conſtiterunt, & additis ciuibus cum ipſo Rege ſibi in adiutorium, vrbem ingreſsi ſunt, amplior verò pars in aperta camporum planicie ex aduerſo pariter fixis tentorijs hoſpitio reſedit. Erat autem tertia feria Iulij menſis, quando hæ Chriſtianorum copiæ, Deo protegente, huc nauigio anguſtiatis & obſeſsis ad opem collatæ ſunt. Sarracenorum autem turmæ, videntes quia Chriſtianorũ virtus audacter facie ad faciem vicino ſibi hoſpitio proximè iungebatur, media nocte orbi incumbente, amotis tentorijs, amplius milliari ſubtractæ conſederunt, dum luce exorta conſilium inirent, vtrum Aſcalonem redirent, aut ciues Iaphet crebris aſſultibus vexarent.

Claſsis Chriſtianorum. Eiuſdem ductores.

Sarraceni ſoluunt obſidionem.

CAPVT XII.

AB ipſo verò die tertiæ feriæ dum ſic in ſuperbia & elatione ſuæ multitudinis im̃obiles Sarraceni perſiſterẽt, & multis armorum terroribus Chriſtianum populũ vexarent, ſexta feria appropinquante, Rex Baldevvinus in tubis & cornibus à Iaphet egrediens, in manu robuſta equitum & peditum virtutem illorũ crudeli bello eſt aggreſſus, magnis hinc & hinc clamoribus intonantes. Chriſtiani quoq; qui nauigio appulſi ſunt, horribili pariter clamore cum Rege Baldevvino, & graui ſtrepitu, vociferantes, Babylonios vehemẽti pugna ſunt aggreſsi, ſæuiſsimis ac mortiferis plagis

Balduinus Rex erũpit ex vrbe.

Sarracenorum fuga. plagis eos affligentes, donec bello fatigati, & vltrà vim non ſuſtinentes, fugam verſus Aſcalonem inierunt. Alij verò ab inſecutoribus eripi exiſtimantes, & mari ſe credentes, intolerabili procellarum fluctuatione abſorpti ſunt. Et ſic ciuitas Ioppe cum habitatoribus ſuis liberata eſt. Ceciderunt hac die tria millia Sarracenorum: *Clades.* Chriſtianorum verò pauci perijſſe inuenti ſunt.

CAPVT XIII.

Balduini regis epulum ἐπινίκιον. REx ergo Baldevvinus triumphum de inimicis glorioſè adeptus, noctem hanc in Ioppe in lætitia magna exegit cum vniuerſis peregrinis, qui conuenerant, habentibus ſpolia multa. Altera verò die clareſcente, Ieruſalem cum omnibus peregrinis profectus eſt, pacificè & potenter omnia diſponens, & peregrinis ad adorandum Chriſtum, & vota ſua reddenda in Ieruſalem, templum Dominici ſepulcri aperiri iubens. Ante hæc omnia, cùm nondum auxilium noui & peregrini exercitus affuiſſet, Baldevvinus Rex anxius, & nimium deſperatus ob interitum ſuorum, legationem Antiochiam Tankrado, & Baldevvino de Burg in ciuitatem Rohas miſit, quatenus feſtinanter ſibi auxilio adeſſent, aut totam regionem Syriæ, & regnum in Ieruſalem, in breui amitteret, Sarracenorum audaciam & contumacem victoriam annuncians, & quantum caſum ſuorum egregiorum militum nuper ab hoſtibus paſſus ſit. Qui ſtatim collecto exercitu, *Auxilia Principũ.* Tankradus quidem in circuitu Antiochiæ, Baldevvinus Rohas, ad ſeptingentos equites & pedites mille, die ſtatuto vnanimiter ad ipſam Antiochiam conuenerunt, VVillehelmo, Pictauienſi Principe, in eodem comitatu aſſumto, qui nuper poſt Paſcha Domini à Ieruſalem adorato ſepulcro Dominico, ad Tankradum redierat: & nunc per conuallem Damaſci & Camollam deſcendentes, ſed Tabariam prætermittentes, ad Cæſaream Cornelij peruenerunt, illic poſitis tentorijs pernoctantes. Mane itaq; facto, ad flumen Aſſur caſtra metati ſunt, non amplius quàm ſolo milliari ab Iaphet hoſpitari conſtituentes.

Deſcen-

Digitized by Google

Deſcenderant autem tempore autumni in menſe Septembri, quando omnium frugum plenitudo redundare ſolet.

CAPVT XIIII.

Baldevvinus itaq; Rex in ciuitate Iaphet tunc moram faciens, ac tam fortium virorũ aduentum intelligens, nuncios egregios illis in occurſum conſtituit, qui omnia vitæ neceſſaria illis procurarent in pane, carne, vino, oleo & hordeo ad refocillandos milites & eorum equos, longo itinere fatigatos. Erat autem Dagobertus in eorundem egregiorum virorum comitatu, reprobatus ab eodem Rege. Qui Patriarchatus dignitatem recuperare arbitrans, cum Tankrado Iaphet deſcendere diſpoſuit. Vnde Tankradus & Baldevvinus de Burg, VVillehelmus quoq; Comes Pictauij, pariterq; VVillehelmus Carpentarius, conſilio inito, qualiter Patriarcha reſtituatur, Regi legationem direxerunt, videlicet vt Patriarcham in ſuam ſedem relocaret, alioqui nequaquam eos in vltionem ſuorum Aſcalonem poſſe deſcendere. Rex horum audita legatione, inuitus eorum precibus acquieuit, nimium indignatus aduerſus Patriarcham propter ſubterratam pecuniam. Attamen conſilio ſuorum victus, conceſsit magnificis illius interceſſoribus, vt primùm Aſcalonem deſcendant aduerſus arma & milites Regis Babylonię, dehinc ſe omnia de Patriarcha æquo iudicio & conſilio ipſorum acturum. Decreuit etiam hæc omnia fieri examine Roberti Pariſienſis, Cardinalis, Epiſcopi & legati, qui Mauricio aliquo tempore mortuo, à Paſchali, Romano Pontifice, miſſus, venerat ad diſcuſsionem & correctionem rerum illicitarum ſanctæ & orientalis Eccleſiæ in his orientalibus plagis.

Balduinus rex Principes cumulatè tractat.

Cedit eorundẽ interceſsioni de Patriarcha.

Robertus Cardinalis Pariſienſis.

CAPVT XV.

Tankradus autem & Baldevvinus de Burg, VVillehelmus itemq; VVillehelmus hac Regis audita promiſsione, ſub obtentu fidei in armis & virtute ſuorum cum Rege Aſcalonem profecti ſunt, per dies octo eius mœnia obſidentes,

Chriſtiani Aſcalonẽ fruſtrà obſident.

dentes, vineas & ſata & vniuerſam ſpem anni illius deuaſtantes, & crebro aſſultu muros impugnantes. Dum tandem creberrimis aſſultibus illic ſæuirent, turres & mœnia oppugnarent, quidam Ammiraldus Babyloniæ Regis nobiliſsimus, Merdepas nomine, qui ad tuendos ciues remanſerat, ſubitò in virtute magna ab vrbe erupit, & viros Chriſtianorum ferro & ſagittarum grandine in manu ſuorum laceſsiuit. Sed Dei gratia & virtute repentè à Chriſtianis occiſus & attritus eſt. Merdepa tam nominatiſs. Ammiraldo Regis Babyloniæ ſic extincto, & vniuerſis gentilibus ciuibus Aſcalonis repreſsis, & vltrà repugnare diffidentibus, portas verò in faciem Chriſtianorum claudentibus, Rex aſſultus & labores ſuorum in caſſum fieri intuens, ex conſilio maiorum ab vrbe, quæ ab humanis videtur viribus inſuperabilis, receſsit, & Ioppen vnà cum Tankrado & Baldevvino de Burg, VVillehelmo & altero VVillehelmo diuertit, vbi in omni gloria & lætitia ſimul epulati ſunt.

Merdepæ Ammiraldi interitus.

CAPVT XVI.

DEhinc conſilio ibidem habito cum Epiſcopis, Abbatibus & vniuerſis ordinatis clero, & ex iudicio omnium patrum, qui aderant, omni honore & dignitate, qua erat priuatus Patriarcha à Rege, reinueſtitus ac Ieruſalem reductus, honorificè in cathedram epiſcopalem relocatus eſt. Reducto itaq; ſic Patriarcha Dagoberto Ieruſalem, ac in ſede ſuæ maieſtatis relocato, proxima die in templo Dominici ſepulcri concilium ſtatutum eſt, vbi idonei teſtes & accuſatores in præſentia & audientia Domini Cardinalis ac totius eccleſiæ conuenerunt, Baldevvinus, Cæſareæ vrbis Epiſcopus, & Epiſcopus de Bethlehem, Robertus, Epiſcopus de Rama, Arnolfus, Cancellarius & Archidiaconus Dominici ſepulcri, & Clerici multi. Ibi alij hunc ex Simonia, alij ex homicidio Chriſtianorum Græcorum, in inſula Cephali eius inſtinctu à Genuenſibus perpetrato, alij ex traditione Regis Baldevvini, quidam verò ex oblatione & pecunia fidelium ſubterrata, conſtanter & obnixè

Patriarcha reſtituitur in integrum.

De eodem συνέδριον.

criminati

criminati ſunt. Affuerunt pariter in eodem concilio Engelradus, Epiſcopus Lauduni, ſimiliter & Epiſcopus Placentiæ, Epiſcopus de Tarſa, Epiſcopus de Mamiſtra, aliiq; Epiſcopi & Archiepiſcopi ad decem & octo computati. Abbas etiam de S. Maria Latina, Abbas de valle Ioſaphat, Abbas de monte Tabor & alij de terra Galliæ circiter ſex illic ſediſſe referuntur.

CAPVT XVII.

IBidem verò in medio tantorum probabilium virorum conuentu, Cardinale prædicto reſidente, & æquo iudicio rem examinante, Patriarcha victus, & confuſus ab idoneis teſtibus de perfidia & cæteris, obmutuit. Qui in ſatisfactione Deo & Cardinali rebellis & inobœdiens exiſtens, & in pertinacia ſuæ prauæ excuſationis permanens, ſub iudicio omnium fidelium depoſitus ac anathemate percuſſus eſt. Tankradus verò & cæteri Principes, videntes rem ex puro iudicio veritatis finem accepiſſe, non vltrà reniſi ſunt, ſed Rege ſalutato, in terram Antiochiæ & Edeſſæ, Patriarcha abiecto, vtq; aiunt, precibus tantorum procerum abſoluto, ſecum abducto reuerſi ſunt. Rex quidem in lætitia & gloria magna remanſit Ieruſalem. Nec mora, conſilio eiuſdem Roberti Cardinalis, Cleri quoq; ac totius populi electione, Euermerus quidam, vir & Clericus boni teſtimonij, præclarus ac hilaris diſtributor eleemoſynarum, vice & loco Dagoberti Patriarcha conſtitutus, ſucceſsit, omni ſtudio religionis ac bonæ conuerſationis, in amore fraternitatis & caritate, illic in templo Dominici ſepulcri Deo ſeruiens, & Regi Baldevvino contra Sarracenos & incredulos fidelis adiutor exiſtens.

Patriarcha exauctoratur.

Euermerus eiuſdẽ ſucceſſor.

¶ ¶ *Aliter de Patriarchæ huius nomine & hiſtoria Tyrius lib. 10. cap. 26.*

CAPVT XVIII.

REgreſſo itaq; Tankrado cum cæteris Principibus ſupra CXL. millia virorum peregrinorũ, qui Ieruſalem hoc

Digitized by Google

Peregrinatorum, Hieroſolymæ congregatorũ numerus. Naufragium.

anno adorare conuenerant, tædio diutinæ moræ affecti, nauigio nunc velis & remis aptato, Rege verò ſalutato, alto mari inuecti ſunt, vt ad terram natiuitatis ſuæ redirent, æquore ab omni feruore & turbine ventorum ſedato. Sed illis vix duobus diebus in tranquillo nauigantibus, circa æquinoctium hyemale ſerenitas cœpit turbari, venti horribiles ſuſcitari, naues vſquequaq; graui turbine inquietari, & ſæuis procellis deijci & quaſſari, dum tandem nautæ & homines peregrini feſsi, & tumidis fluctibus oppreſsi, alij attritis velis & remis in profundum ferebantur, alij validis ventorum flatibus diſperſi, ac per ignotum iactati mare, & vagi facti, Accaron peruenerunt, alij apud Sagittam, alij Aſcalonem, ciuitates gentilium, conſiſtentes, aut capti, aut trucidati, aut vndis ſuffocati ſunt. Fuerunt autem naues Chriſtianorum, qui perierunt, trecentæ, quarum decima pars vix ſaluata fuiſſe perhibetur. Audito tantæ multitudinis caſu in Ieruſalem, Rex & vniuerſi viri & fœminæ ciuitatis in nimiam lamentationem & comploratione verſi ſunt, eo quòd tam amara morte tot millia confratrum ſuorum non ſolùm vndis, ſed & armis gentilium extincti ſunt.

CAPVT XIX.

Balduinꝰ Rex obſidet Ptolemaidem.

POſt hæc anno tertio regni ſui Rex Baldevvinus vehementer indignatus aduerſus ciuitatem Accaron, eò quòd ſæpius inſidiæ & aſſultus ab ea peregrinis accreuiſſent, iam hyemis graui frigore deterſo, & veris temperie aſpirante, poſt octauas Paſchæ anni illius præcedentis, quo in campeſtribus Rames prælia commiſit, & omnibus ſuis attritis, cum paucis reliquis ſuorum militum vix Sarracenorum vires euaſit, exercitum congregans ad quinq; millia virorum, ad præfatæ ciuitatis applicuit mœnia. Quam, vndiq; poſita obſidione, curriculo quinq; hebdomadarum ſic mangenarum iactu & machinarum ſublimitate oppugnauit, vt vltrà vim, & difficiles militum lapidumq; creberrimos ictus, ciues ſufferre non valentes, iam in manu

Digitized by Google

Regis, impetrata vita vrbem reddere cogerentur. Iam enim tres ab vrbe exierant Sarraceni, quod cæteros prorſus latuit, vt ſibi Regem placarent, & parcere animæ ſuæ impetrarent, omnem caſum & defectionem fortium virorum & ciuium illi referentes, & vniuerſos interius adeò metu concuſſos, vt ſi ſemel adhuc validè vrbem impugnarent, procul dubio portis apertis, in manu Regis traderentur. Vix hi tres ſermonē & conſiliū cum Rege expleuerant, & ecce veſpere facto, de Sur, quæ eſt Tyrus, & à Tripla, quæ eſt Tripolis, ciuitatibus de regno Babyloniæ, XII. * Galeidæ deſcenderunt cum multis armatis militibus, & cum quadam ingente naue, quingentos viros pugnatores continente, qui eadem tota nocte ciuitatem introeuntes, per mœnia & vrbem diffuſi ſunt. Nec mora, minimè diem expectantes, ſed rapidum ignem ſulphure, oleo, pice, ſtuppis ſuſcitantes, machinæ Regis ſubitò iniecerunt, vt viros ſagittas aſsiduè deſuper intorquentes, & vrbem validè impugnantes, ab ea abſterrerent.

Sarraceni transfugæ.

Auxiliaris hoſtiū claßis.

* Naues roſtratæ vulgò Galeæ.

Tyrius lib. 10. cap. 28.

CAPVT XX.

VErùm illorum aduentu cognito, & igne iam circa machinam ſæpius aduolante, Reinoldus quidam miles Regis, arte ſagittandi peritiſsimus, & magiſter ſagittariorum, ſocios ad defenſionem admonet, ipſe verò arcu Baleari arrepto, ſupra CL. Sarracenos mortifero vulnere extinctos percuſsit. Mane autem facto, bellum vtrinq; cœpit vehementius ingruere & inualeſcere, ac ſæpius à portis erumpentes Sarracenorū milites lanceis peregrinos Chriſti alios graui vulnere percuſſerunt, alios momentanea morte extinxerunt. Eadem deniq; die Reinoldus plurimū belli & cædis dum à machina aduerſus hoſtes exerceret, incautus & intrepidus nimium in aperto aſsiſtens, ſubitò mangenellæ impetu lapis emiſſus illi in verticem venit, & ſic mortuus iuſſu Regis ſublatus, in monte Thabor à religioſis Monachis ſepultus eſt. Videns autem Rex, quia virtus Sarracenorū præualebat præ intolerabili multitudine,

Reinoldus ſagittariorum magiſter fortiter agit.

Incautius pugnans perimitur.

quæ nouiter à prædictis ciuitatibus huic vrbi ad auxilium nauigio confluxerat, & quia manus ſuorum non ſolùm bello grauata, ſed & longa obſidione ad reſiſtendum deficiebat, ex conſilio magnatum ſuorum ignem machinæ iuſsit imitti, nimium turbatus & dolens inde recedens, eo quòd proſperum ſucceſſum hoc tempore nequiuerit habere.

Ptolemaidis obſidio ſoluta.

CAPVT XXI.

Rex cum paucis venatum it.

EOdem verò anno, quo Rex Acram inuictam deſeruit, & à Ioppe Ieruſalem aſcendit, vt illic aliquantulum bellis intermiſsis quieſceret, quadam die circa tempus Iulij menſis cum decem tantùm militibus in venationem profectus, dum ſaltus ciuitati Cæſareæ contiguos à montanis intraret, & huius recreationis ſtudio vacaret, Sarraceni circiter LX. ab Aſcalone & Acra deſcenderunt ad inſidias Chriſtianorum, vt tam in plano quàm in montanis deprehenſos detruncarent, ac rebus expoliarent. Tunc quidam fortè Chriſtianæ profeſsionis illis obuiam facti ſunt, quos nimia audacia freti gentiles præfati, perſequi, occidere & rebus expoliare decreuerũt, vt ſic in gloria & victoria cum ſpolijs fidelium ad ſuas ciuitates repedarent. Hac itaq; crudeli intentione Sarracenis Chriſtianorum veſtigia inſequentibus, vniuerſa verò regione fama eorum commota ac tremefacta, eo quòd vires illorum ampliores, quàm fuiſſent, æſtimarentur, Baldevvino Regi, omnium horum ignaro, & ſolummodo venationi intento, nunciatum eſt, quomodo Sarraceni regionem ingreſsi fuiſſent ad inſidiandum & trucidandum populum Dei viui, & ideo citius eum oportere in hac neceſsitate ſubuenire. Qui illico hoc audito, decem ſocios, qui ſecum erant, nobiliter admonet vt ſine intermiſsione hoſtes inſequantur, & nunquam eos impunè à regione exire patiantur, ſed fortiter cum eis dimicantes, prædam excutiant & rapinas confratrum ſuorũ. Mox venatoriæ artis obliti, Otho Altaſpata, Albertus de Blandraz & cæteri, qui cum Rege venationi intererant, licet lorica, ſcuto, lancea inermes, ſed tantùm gladio accincti

Manus latrũculorũ Sarracen.

Otho Altaſpata.

Albert9 de Blandraz

cinĉti & pharetra, procul omni timore mortis ablato, equos calcaribus vrgent, & recto veſtigio Sarracenos perſequentes, fortè iam viſos, ſagittis & gladijs eductis, ſubitò incurrerunt, & atrociter hinc & hinc prælium commiſerunt.

CAPVT XXII.

BAldevvinus verò Rex præ cunctis acrius per medios hoſtes irruens, & cædem gladio multiplicans, ex improuiſo iuxta fruteta humilis ſyluæ in rapido curſu volantis equi aſtitit. Vbi à quodam ſatellite Sarracenorum, qui inter ramos & opaca folia delituit, furtiua lancea trans femur & renes perforatus eſt. Nec mora, à tam crudeli vulnere tam potentis Regis riui ſanguinis grauiter eruperunt, vultuſq; illius palleſcere, animus & virtus deficere, manus à gladij percuſsione ceſſare, cœperunt, donec tandem in terrā ab equo corruens, ac ſi mortuus & extinctus, expiraſſe crederetur. Quod ſui commilitones vt viderunt, ſtatim dolore inæſtimabili commoti, amplius & validius cœperunt hoſtes cædere & perſequi, quo vſq; alij occiſi, alij in fugam verſi, per montana & inuia diſperſi & elapſi ſunt. Dehinc Regem circumſtantes, ac plurimum flentes, geſtatorioq; eum imponentes, Ieruſalem in nimia lamentatione virorum ac mulierum detulerunt, medicos peritiſsimos illi acquirentes, quorum arte & peritia ab hac mortifera plaga Rex & fortis athleta poſſet conualeſcere.

Rex ſauciatur ex inſidijs.

Defertur cum planctu Hieroſolymam.

CAPVT XXIII.

AVdita hac Regis Baldevvini vulneratione & aggrauatione, Rex Babyloniæ & Merauis congregato ab omni regno exercitu, nauali expeditione Iaphet deſcenderunt, quam fixis anchoris verſus maritima obſederunt. Aſcalonitæ verò ex præcepto Regis per aridam ad auxilium venientes, & pariter hinc & hinc, & ab intus & deforis prælia committentes, diuerſis aſſultibus eam expugnare moliti ſunt. Interea dum hæc obſidio fieret, & diuturnis prælijs ad inuicem ciues Ioppe & hoſtes Aſcalonitæ contenderent,

Babylonij & Merauis in Ioppen expeditio.

duæ

Duæ Chriſtianorum naues.

duæ naues, quarum altera minor, quam vocant Galeidam, & altera maior, quam vocant (*) Dromonem, ex improuiſo cum Chriſtianorum cœtu aduectæ ſunt, vt adorarent in Ieruſalem. Ex his maior nauis, quæ ſupra quingentos viros abſq; matronis continebat, ignorante exercitu gentilium, clàm in obſcura nocte repentino remigio aduecta, illuſis cuſtodibus vigiliarum noctis, in portu & littore vrbis Iaphet reſedit. Sed quaſſata ex impetu nimio & celeri fuga, & onere rerum & hominum, in partes diſsiliens & hiſcens, ſabulo infixa eſt.

Irrita hoſtium in maiorem impreſſio.

Videntes autem hanc Sarraceni inuio curſu, & nimium maturata fuga, attritam, ac in limo littoris arenoſi infixam, velociter nauigio aduenerunt, vt viros naufragantes percuterent, & res illorum & omnia, quæ vitæ erant neceſſaria, diriperent, ac inter ſe diuiderent. Verùm Chriſtiani, qui in ipſo vrbis Iaphet littore conſiſtentes, ad euentum rei perſpiciendum, & vt ſubuenirent naufragantibus, concurrerant, viſo conchriſtianorum periculo, nimia impugnatione reſiſtentes, importunam multitudinem abegerunt, donec Dei auxilio repulſis gentilibus, in liberatione fratrum ſuorum præualuerunt.

(*) De hoc nauigij genere Procopius lib. 3. de bell. Gotth. pag. 370. continuator Sigeberti ad ann. 1191.

CAPVT XXIIII.

Minoris infeſtus caſus.

Altera autem minor nauis non recto gubernaculo ſulcans, ſed ignaro magiſtro inuecta errans, cæca nocte repentino & facili curſu ſuper naues hoſtium irruit. Quo agnito, magiſter nauis cum ſeptem ſocijs ſuis clàm exigua nauicula euaſit, & nauem inter hoſtes deſtitutam reliquit. Erant enim in eadem naui homines CL. præter fœmineum ſexum, equites verò ſeptem cum equis ſuis & plurima armatura. Gentiles verò ſentientes hanc Chriſtianorum puppim inter ſe ſtulto errore allapſam, eam vndiq; coronantes, tota nocte eius inhabitatores graui impugnatione

vexa-

vexauerunt, & illi econtra fortiter reſtiterunt, donec orto mane, non vltrà tot millium iacula & vim ſufferre valentes, & à defenſione ceſſantes, vniuerſi cum ſeptem equitibus & cunctis mulieribus capti & decollati ſunt, præter ſolum armigerum, qui temerario auſu inter vndoſas procellas vix nando euaſit. Omnia autem ſpolia occiſorum ſeu ſubmerſorum diripientes, inter ſe partiti ſunt, gaudentes, & exultantes, hanc fortunam victoriæ ſuæ ſic ex improuiſo ſuis manibus incidiſſe.

Armiger cladis nũcius.

CAPVT XXV.

AT Baldevvinus Rex intellecta hac longa obſidione circa vrbem Iaphet, & ſuorum confratrum conſumtione, iam paulisper ſanitate recuperata, ad Iaphet deſcendere diſpoſuit, vt audito eius aduentu, minus Chriſtianos ciues Sarraceni terrerent, & in vrbis obſidione manerent. Sarraceni autem tam potentis Regis aduentum & vitam incolumem operientes, & illi copias affuturas æſtimantes, nequaquam iſtic vltrà remanere præſumſerunt, ſed aſſumta occaſione Octobris menſis & temporis hyemalis, quo maris procellæ amplius intumeſcunt, reditum ſuum ſine intermiſſione parauerunt. Rex verò & Chriſtiani vrbis Ioppe velocibus buzis & remis eos inſequi conſtituerunt, ſi fortè aliqui ſecurè & tardè nauigantes poſſent comprehendi. Sed minimè opportunitas hoc tempore, aut vlla vindicta ſanguinis confratrum Chriſtianorũ, conceſſa eſt. Ipſe quidem Rex & vniuerſi fideles Chriſti, qui Ioppe habitabant, gauiſi ſunt ſuper vniuerſis, quæ ſibi gloriosè acciderant, & exaltati ſunt, ſecurè dormientes, & abhinc agros & vineas excolentes. Aſcalonitæ verò Rege conualeſcente, minus vltrà auſi ſunt viros Iaphet bello laceſſere, ſed & ipſi pace gaudentes, & quia manus Regis bello vacabat, pariter & ipſi in ſatis ac vineis hoc anno non parcè elaborantes, quieuerunt.

Balduinus rex deportat ſe Ioppen.

Terret hoſtem.

Pax vtrinq; ſeruata.

Digitized by Google

CAPVT XXVI.

Claſsis Piſana & Genuenſis

PRoximo dehinc anno, menſis Martij tempore aſpirante, anno ſcilicet quarto regni ipſius Baldevvini, rurſus Piſani & Genuenſes, qui cauſa adorandi in Ieruſalem conuenerant, à Laodicea, vbi hyemauerant, amouentes, Gibelot nauali apparatu applicuerunt. Vbi Comes Reymundus illis à Tortoſa ciuitate occurrit, auxilium & vires illorum ad expugnandam ipſam Gibelot quærens, vt Sarracenis ciuibus exterminatis, vrbs Chriſtianorum haberetur. Qui facilè precibus eius acquieſcentes, vrbem multitudine copioſa nauium obſederunt, fortiter eam oppugnantes. Comes verò in arido eam obſidens, creberrimis aſſultibus, & machinarum ingenijs, debellauit, quo vſq; capta & victa, cum ciuibus ſuis in manu ipſius Reymundi tradita & ſubiugata eſt.

Reymũdus vrget obſidionem Gibelot.

Captã ſibi vendicat.

CAPVT XXVII.

Regis legatio ad claſſem Piſanam & Genuẽſem

NEc diu poſt vrbis illius captionem ipſis Genuenſibus & Piſanis legatio Regis Baldevvini affuit, qua nimium ex parte ipſius ſalutati ſunt. Deinde permagna Regis precatio ad vniuerſos facta eſt, quatenus cauſa Dei & ſanctorum Ieruſalem, ciuitatem Ptolemaidem, quam nunc vocant Acram, exercitu nauali in mari obſidentes, oppugnarent, ipſe autem auxilio Dei & copijs fidelium Chriſti in ſicco obſidionem locaret. Audita hac Regis precatione & admonitione, gauiſi vniuerſi continuò nauigio & manu robuſta Acram vel Accaron applicuerunt, Rex autem in arido in circuitu murorum caſtra metatus eſt. Illic verò aliquot diebus tormenta lapidum & machinas fabricantes, deinde vrbem & ciues ſine modo viriliter & non parcè aſsilientes, vſquequaq; oppugnabant, donec Sarracenorũ & vires & manus ad reſiſtendum feſſæ, nihil vltrà auſi ſunt.

Expeditio in Ptolemaidem.

CAPVT XXVIII.

VIdens ergo Ammiraldus vrbis, quia ſui à defenſione defecerant, & quoniam nulla ſpe auxilij freti, non vlterius

vlterius aduerſus virtutem Regis ſtare audebant, pacem & belli dilationem fieri rogauit, vt ſic conſilium ageret, quatenus vrbs in Regis poteſtate, ciuibus ſaluatis, traderetur. Pax deniq; ex petitione Ammiraldi, vtrinq; datis dextris firmata eſt, ac populus ab omni impugnatione quieuit. Tunc Ammiraldus vniuerſo cætu Sarracenorum in vnum conuocato, conſilium anxiè tenuit, & in hunc modum coram omnibus locutus eſt: Diu hanc ciuitatem etiam vſq; ad ſanguinem defendimus. Sed nunc nullum nobis auxilium à Rege noſtro Babyloniæ, vel ab illius ciuitatibus, vt ſolitum erat fieri, ſperamus, propter naualis obſidionis infeſtationem. Quapropter ſi omnibus noſtris nunc foret gratum, in hac vltima neceſsitate Regi Baldevvino vrbem reddi & aperiri oportet, priuſquam armis illius pereamus, & pereuntes nec vitam nec vrbem ad extremum teneamus. Vnde ſi vtile conſilium meum videtur, nec ſanius modò reperiri valet, antequam vrbs illi aperiatur, ſic fœdus inter nos & ipſum firmetur, vt incolumes cum vxoribus & filijs noſtris & vniuerſis rebus exeamus, vbiq; viam pacificè, & ſine impedimento, inſidijſq; ſuorum, habentes. Conceſſerunt vniuerſi hoc Ammiraldi conſilium. Quod & Regis auribus ſine mora innotuit, ſcilicet vt ſub pura fide datis dextris pacificus exitus ciuibus daretur, & ſic non vltrà Regi reſiſtentes, portas vrbis aperirent. Rex igitur & Patriarcha Euermerus conſiliũ cum ſuis ſuper hoc inierunt: quoniam, ſi petitioni illorum contradicentes, fidem & pactum negarent, ciues verò vrbem niſi cum ſalute exire metuerent, non ſine interitu & periculo Chriſtianorum eam poſſe expugnari. Vnde & petitioni illorum ſic annuerunt, vt vrbe reddita & patefacta, cum vniuerſis rebus pacificè migrantes, nihil periculi dubitarent. Verùm Piſani & Genuenſes auaritia rerum gentilium inflammati, nequaquam ſic fieri reſponderunt, vt diuitiæ vrbis, & eius inæſtimabiles theſauri, pacificè efferrentur. Tandem ab hac contradictione à Rege & Dño Patriarcha correcti & placati, aſſenſum in vniuerſis præbuerunt, quæ illis ad ſalutem

Ammiraldus Ptol. petit & impetrat inducias.

Agit cum ſuis de deditione.

Conſultatio regis & Patriarchæ.

Pactio cũ hoſte.

Digitized by Google

lutem Chriſtianorum potiora videbantur. Et ſic iureiurando à Rege Sarracenis promiſſa pace & firmata, vrbs & portæ eius in ipſa ſancta & celebri die Dominicæ aſcenſionis patefactæ ſunt.

CAPVT XXIX.

Rex ingreditur vrbē deditam.

REx autem & exercitus eius intromiſſus eſt, Principes verò ciuitatis & cæteri inhabitatores pacificè cum vxoribus & filijs, cum pecoribus & omni ſubſtantia egreſsi ſunt. Sed Piſani & Genuenſes, videntes eos cum omni ſupellectile egredi, & gazam illorum inauditam efferri, auaritia vehementer excæcati, fidemq; & pactum, quod cum Rege pepigerant, obliti, ſubitò per mediam vrbem irruentes, ciues occiderunt, aurum, argentum, oſtra diuerſi generis & plurima precioſa rapientes. Populus autem Galileæ, qui ab arido cum Rege vrbem intrauerat, videns Piſanos per vrbem diſcurrere, ciues occidere, theſauros inauditos diripere, pariter & ipſi auaritiæ flammis æſtuantes, & iurisiurandi obliti, circiter quatuor millia ciuium in ore gladij percuſſerunt, gazam, veſtes, pecora, & omnes diuitias illorum incomputabiles diripientes. Hac iniuſta ſeditione ad extremum ſedata, Rex vehementer indignatus eſt de illata ſibi iniuria à Piſanis & Genuenſibus propter iuſiurandum. Et ideo ne in dolo & conſenſu ipſius fidem & pactum præuaricari crederentur, admonitis ſocijs ac domeſticis ſuis, hoc ſcelus grauiter vlciſci voluit, niſi Dño Patriarcha interueniens, & eius pedibus frequenter aduolutus, prudenti conſilio Regem placatum reddidiſſet, & vtrinq; pacem & concordiam reparaſſet.

Piſanorū & Genuēſium perfidia.

Strages oppidanorū.

Regis ſtomachus.

CAPVT XXX.

EOdem verò anno poſt captionem Ptolemaidis, quæ & Accaron dicitur, vulgariter verò Acra, in menſe Septembri iam mediato, ipſo die exaltationis S. Crucis, milites Arabes circiter quingenti in equis & armis ab Aſcalone exurgentes, Ioppen deſcenderūt, ac iam ſole flagrante medio

Digitized by Google

medio axe cœli, ante vrbis ianuam aſsiſtentes, milites catholicos bello laceſſere conati ſunt. Et ecce Otho, nomine Altaſpata, filius ſororis Alberti de Blandraz, miles tiro imperterritus, tantùm cum viginti, qui aderant ad cuſtodiendam vrbem, galea & lancea indutus, quingentis occurrit militibus. Quos plurimo equeſtri luctamine prouocantes, & temerario auſu copias illorum impetentes, nouiſsimè medio agmine nimiæ gentis permixti, nequaquam ab his extorqueri aut redire potuerunt, quo vſq; Otho inimicorum armis extinctus cum quinq; fratribus ibidem fuiſſe perhibetur. Continuò Sarraceni ac Arabes ab equis deſcendentes, capitaq; occiſorum amputantes, ſecum Aſcalonem in ſignum victoriæ detulerunt, vt his viſis, ciues ad quippiam audendum animarentur.

Excurſiones Arabũ in agrum Ioppẽſem. Othonis Altaſpatæ eruptio. Interitus.

CAPVT XXXI.

ABhinc diebus ſeptem vix euolutis, ſexaginta Arabes, viri militares, nomen pariter gloriæ & victoriæ aliquo inſigni facto ſibi acquirere volentes, mouerunt iter verſus ciuitatem Cæſaream in die natali Apoſtoli & Euangeliſtæ Matthæi, ſi fortè illis occurrerent aliqui incauti ex Chriſtianis. Sed nemine illis obuiam facto, prædam boum ouiumq; Chriſtianorum ante vrbis mœnia in paſcuis repertam abduxerunt, vt vel hac occaſione Chriſtiani ab vrbe egreſsi, & eos inſequentes, ex hoſtili induſtria punirentur. Hanc itaq; prædam illis abducentibus, Chriſtiani ciues vrbis Cæſareæ ira commoti, ab vrbe fermè CC. ſunt progreſsi cum ſolo equite, qui diu etiam febre correptus, vehementer elanguit, & adhuc parum ſanitatis recuperauerat, ac milites Arabes in arcu & ſagitta & lancea ſunt perſecuti, vt prædam excuterent & reducerent. E contra Arabes fortiter repugnantes, ac prædam abducentes, pedites Chriſtianos ſæpius in fugam remittebant, quin etiam equitem adhuc languidum, proximo curſu eos vrgentem, peremerunt, ipſius capite amputato, & ſecum deportato in ſacculis armigerorum ſuorum, in quibus equorum pa-

Iterata Arabum excurſiones in agrum Cæſarienſem. Eruptio oppidanorum.

Digitized by Google

bula ferre conſueuerant. Nec mora, Regi Baldevvino, Iaphet vel Ioppe commoranti, diuulgatum eſt, quomodo Aſcalonitæ milites ſexaginta Cæſaream deprædandi cauſa diuertiſſent. Qui ſolùm quadraginta equites ſecum habens, diuiſit eos per triginta, ac direxit per montana, vt vniuerſas ſemitas præuenirent, per quas ſperabat eos reuerſuros. Ipſe quidem decem aſſumtis, recto tramite, quo ab Ioppe itur Cæſaream, eſt profectus, ſi fortè ſibi obuenirent præfati ſexaginta milites, vt eis malum, quod fecerant Cæſareæ, digna vice poſſent rependere. Igitur dum aliquantulum itineris Rex & ſui peregiſſent, in armis & lorica armigeri & ſerui Arabum, præmiſsi cum præda & capite Chriſtiani militis, Rege neſcio, ac Regis neſcij, obuiam facti ſunt, ſexaginta verò milites eadem via loricati & armati à longè ſubſequebantur. Rex autem ſuiq; armigeros apprehendentes, ac conſulentes, vnde illis iter ſit, ſarcinaſq; eorum aperientes, in ſacco vnius illorum caput Chriſtiani militis inuenerunt. Quo viſo & cognito, Aſcalonitarum crudelitas propalata eſt, & Rex ſtatim apprehenſos armigeros coëgit minis & terroribus ſuppliciorũ, vt omnem rem geſtam aperirent: quod ſi nollent, capitali ſententia vniuerſos ibidem comminatus eſt punire. Qui illico profeſsi ſunt, Dominos ſuos ſubſequi eodem itinere, quo & ipſi venerant, ac per montana Iaphet reditum ſuum conſtituiſſe. Rex hoc audito, protinus obducto pectori clypeo, & haſta arrepta, cum decem ſocijs via cepta, ac nimium feſtinata, in hoſtes tetendit, metuens, ne fortè aliqua fama ab hac via declinarent. Nec multo abhinc ſpacio ſexaginta Arabes appropinquantes, ſuper Regem & ſuos incautè irruerunt, Regem nequaquam aut aliquas inſidias illic in via ſuſpicantes. His verò inter manus Regis tam incautè oblatis, Rex fortiter tundens latera equi, ſuiq; non minus tundentes, viros ſubito clamore ac impetu aggreſsi, per medios irruperunt, alios lancea perforantes, alios ab equis deijcientes, & non parcè in cæde illorum gladio ſæuientes. Tandem omni virtute Rege inualeſcente, & Ara-

Balduinꝰ rex occurrit hoſti.

Intercipit armigeros

Fundit cũ ſuis decem barbaros ſexaginta

Digitized by Google

&Arabes vt ſtipulas penetrante ac diſpergente, hoſtes vltrà pondus certaminis ſuſtinere non valentes, terga verterũt. De quibus decem capti & retenti ſunt abſq; his, qui armis interierunt. Equi etiam illorum non minus quadraginta capti ſunt, tum arma & ſpolia eorum, cum quibus Rex Ioppen in gloria magna & vltione ſui decollati militis reuerſus eſt. Iaphet verò & omnes ciuitates fidelium, quæ hæc audierunt, ab ea die lætatæ & confortatæ ſunt. Exaltatũ eſt itaq; nomen Regis in vniuerſis finibus Aſcalonitarum & omnium gentilium, non parum timentium & admirantium, quòd Rex cum decem ſocijs ſexaginta Arabes tam felici congreſſu alios attriuerit, alios captiuos duxit.

Gloria ex fortitudine.

CAPVT XXXII.

EOdem quoq; tempore & anno Comes Reymund9, adunata manu Chriſtianæ gentis à diuerſis locis & regnis, ciuitatem Tripolin, quam vulgo Triplam vocant, obſedit, multis diebus & annis eam machinis & armis expugnare molitus. Sed longo tempore dum circa hanc & eius mœnia in caſſum laboraret, nec famis anguſtia eos compellere valeret in vrbis redditionem, eo quòd à Babylonia, Aſcalone, Sagitta & Sur auxilium illis frequenter adeſſet, & nauigio rerum abundantia ſupereſſet, Comes Reymundus conſilio cum ſuis habito, nouum præſidium fieri decreuit, à quo ſemper vrbi aduerſaretur, & ad quod ſui aſsiduè protectionis cauſa ab hoſtili impetu repedarent. Appellatum eſt idem præſidium Mons peregrinorum, eo quòd peregrinis & Chriſtianis militibus illic munimen contra gentilium vires ſemper haberetur. Verùm biennio euoluto poſt captionem Ptolemaidis, & ædificationem huius præſidij noui, quod dicitur Mons peregrinorum, Comes poſt purificationem ſanctæ Dei genitricis Mariæ obijt menſe Februario, in eodem nouo præſidio, quod extruxerat, catholicè ſepultus.

Reymũdus fruſtra Tripolin obſidet.

Condit Montem peregrinorum.

¶ Vide Brocardũ, qui caſtrũ peregrinorum nominat.

Cedit è vita.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XXXIII.

Alexius Imp. grandem pecuniam Donimano offert pro deditione Boemundi

INterea dum præfata longa negotia circa Acram, quæ & Ptolemais, in ciuium redemtione & vrbis deditione agegentur, Alexius, Imperator Conſtantinopolis, cui ſemper Boemundus ſuſpectus erat, ne eum à regno expelleret, pecuniam CCLX. millium Byzantiorum creberrimis legationibus epiſtolarum obtulit Donimano, magnifico Principi Turcorum, quatenus Boemundum, Principem Siciliæ, quem adhuc tenebat in vinculis ſuæ, manciparet ditioni, volens eum aut æterno exilio, aut perpetua damnatione, perire; ne vltrà regno eius aliqua machinatione nocere poſſet.

CAPVT XXXIIII.

Solymanus fruſtra λύτρων partē poſcit.

HVius itaq; tam grandis pecuniæ maſſam Solymanus, ante hos annos Princeps Nicææ ciuitatis, intelligens pro redemtione Boemundi Imperatorem policeri, cauta & priuata epiſtolarum legatione compellat comprimorē ſuum Donimanum, vt eum tantæ pecuniæ participem faceret, eo quòd amici & ſocij in bellis & plurimis prædis ſemper fuiſſent. Sed vniuerſum huius theſauri talentum Donimanus inhians indiuiſum retinere, callida occaſione ſibi aſſumta id fieri prorſus interdixit. Hoc Solymanus grauiter accipiens, amicitiam & fœdus, quod cum eo perculſerat, abrumpens, cœpit ei aſsiduis infeſtationibus aduerſari ac depopulari, quæ illius erant, quin aſſumtis copijs iam tertio bello laceſsitum, plurimiſq; inſidijs vexatum ſuperauit, ac in fugam miſit. Sic calumniatus & humiliatus Donimanus ex induſtria Solymani, cœpit multis lamentationibus, ac crebris ſuſpirijs hoc infortunium ſuum rememorari in audientia vniuerſorum amicorum ſuorum, quatenus eorum adiutorio aliquam vindictam de illatis ſibi iniurijs conſequeretur.

Vexat Donimanum incurſionibus.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XXXV.

HAs itaq; Donimani, Principis vrbis * Nixandriæ, querimonias Boemundus paulatim callida aure auſcultans, dum adhuc teneretur in vinculis, cœpit clanculum à cuſtodibus & procuratoribus requirere, quidnam eſſet, quòd Donimanus tam magnificus princeps triſte ferret, ac tota domus eius plus ſolito turbata nunc eſſet. Tandem die quadam dum res Donimano innotuit, quomodo Boemundus de iniurijs & calumnijs eius requiſiuiſſet, & quomodo nimium ſuper his ingemuiſſet, ad ipſum locum carceris, in quo catenis * ferreis aſtrictus ſeruabatur, deſcendit, quas pertulerit inſidias & aduerſitates à Solymano ſibi recenſens pro pecunia in eius redemtione ab Imperatore ſibi oblata, ſed Solymano eius diuiſione negata, ſciens eundem Boemundum virum aſtutum, & magni conſilij adinuentorem, vt eo audito, fortè Solymano dignam vicem iniuriarum rependere addiſceret. Cui Boemundus prudentiori, quo potuit, conſilio de vniuerſis, quæ ab eo intellexerat, ſic reſpondit: Ex his omnibus, quæ tibi aduerſantur, ſatis ſanum conſilium capere potes, quo Solymano facilè in caput reddes cuncta, quæ tibi tuiſq; intulit, ſi non tam leuiter cum Imperatore Alexio fœdus pepigiſſes pro hac ingenti pecunia & mei venditione. Ad hæc Donimanus nimijs æſtuans curis in vltione ſuæ iniuriæ, Boemundũ conſtantius rogat, vt quod ſanius ſentiret conſilium, edoceret. Qui protinus reſpondit: Quoniam ſi Imperatoris volueris refutare pecuniam, & tam grandis talenti dimidium à me ſuſcipere, me priſtinæ libertati reſtituere, à manicis his abſoluere in omni, qua placuerit, conditione, in Deo meo iurans, tibi inſeparabilis dilectionis & fidelitatis vinculo aſtringar, imò vniuerſi Principes Chriſtianorum. Amici verò mei & cognati, tam qui ſunt Antiochiæ, quàm qui Rohas, & qui habitant Ieruſalem, & vniuerſis locis, ſub eiuſdem tibi vinculo fidei ſociabuntur, ſemper de honore tuo & ſalute conſulentes & agentes. Si autem pecu-

Nixādria

Donimanus conſulit captiuũ Boemundum.

* argenteis, vt ſpeculũ Vincen. li. 26. ca. 105. Plura de eadem re ibidem.

Eiuſdem verſutæ reſponſiones

niæ, quæ tibi cauſa meæ perditionis offertur, magis intenderis, quàm meæ & confratrum fidei, amicitiæ & ſeruituti, certus ſis, quoniam pecunia de die in diem minuetur ac diuidetur, odia, inimicitias, noxia conſilia cognatorum & confratrum meorum nunquam, dum vnus in partibus his viuet & præualebit, ſcias tibi & terræ tuæ poſſe deeſſe. Si verò ad me & ad ſeruitutem meorum & amicitiam animaduerteris, pecuniam Imperatoris recuſaueris, & quantum deuoui, licet minus talenti, à me receperis, certus ſis amicitiæ cunctorum confratrum meorum, & militare obſequium eorum in omnibus negotijs tuis procul dubio crede ſemper tibi in omni fide & ſubiectione paratum: nam ſic fœderati vtrinq; & amici ſub iureiurando facti, non ſolùm ipſum Solymanũ, qui ſic aduerſum te extollitur & inflatur, & te calumniari meditatur, in virtute tua & noſtra facilè expugnabimus, terram verò, quam poſsidet, eo expugnato & expulſo ſubiugabimus, ſed etiam Imperatoris regnum & terras, quantocyus decreueris, noſtræ ditioni ſubijciemus.

CAPVT XXXVI.

Donimanus dubitabundus. DOnimanus his Boemundi verbis & promiſsis acceptis, non parum mente in diuerſa fluctuans, anguſtiari cœpit, quid primùm eligeret, quid refutaret. Vnde & hæc reſponſa illi dedit: Placent ſatis vniuerſa, quæ de ore tuo audiui, ſi dicta factis inuiolabilis fidei compleueris. Sed dextram tibi dare non abſq; meorũ conſilijs decet, & ideo in breui conſilium cum illis faciens, eiſq; tuam intentionem & ſuggeſtionem aperiens, aut citò faciam, quod hortaris, aut meorum conſilijs acquieſcam, vtiliora tamen non relinquens. Dehinc poſt aliquot dies conſilio habito, *Conſultat cum ſuis.* placuerunt vniuerſa, quæ Donimanus à Boemundo audierat, & ſuis retulerat, & iccirco illius petitionem & conſilium non vltrà debere refutari, ſed fieri, omnibus bonum & vtile viſum eſt, hac tamen rata & firma cõditione, vt quiq; ſua lege & profeſsione vtentes, amicitiam & fœdus integrè ſeruarent.

Digitized by Google

ſeruarent. Quod ſic actum eſt, ac dimidium pecuniæ, quod Imperator ſpoponderat, Boemundo remiſſum eſt, & ſolummodo centum millia Byzantiorum perſolui & recipi conceſſa ſunt. Hoc itaq; firmato & conceſſo, Donimanus Imperatori legationem direxit ad contradicendum auri talentum, quod obtulerat. Boemundus igitur nimium gauiſus, eo quòd iam per biennium vincula & carceres paſſus, nunc autem quòd gratiam in oculis Donimani, Deo miſerante, inueniſſet, & plurimam ſuæ redemtionis clementiam, ad vniuerſos cognatos & amicos ſuos tam Antiochiam quàm Rohas & in Siciliam pro congreganda pecunia miſit, & vt congregatam deſignata die afferrent in regionẽ vrbis Malatinæ, vbi reducendus & reſtituendus erat, concordia quoq; & fœdus cum Donimano firmandũ. Mox vniuerſi de redemtione eius audientes, gaudio & exultatione repleti ſunt, eiuſq́; mandatum ſtudioſè adimplentes, pecuniam vndecunq; contractam & compoſitam ad locum prænominatũ determinata die deferentes, conuenerunt. Vbi Donimanum & Boemundum, ſicut decretum erat, reperientes, in numero & pondere pecuniam ipſi Donimano ſuiſq́; reddentes, vtrinq; pariter amicitia & fœdere percuſſo, ad inuicem reconciliati & amici facti ſunt. Hac itaq; pecunia à priuatis & cubicularijs Donimani ſuſcepta & repoſita, Boemundꝰ datis dextris in vinculo ſummæ dilectionis cõmendatus, liber ab omni deditione cum ſuis Antiochiam remittitur. In qua non modico gaudio ab vniuerſis conchriſtianorum ciuibus ſuſceptus, honorificatus & inductus eſt.

Paciſcitur cum Boemundo.

Pecunia λύτρα nomine cõquiſita & depenſa.

Boemundus redit poſtliminio Antiochiam. ¶

¶ *Duraſſe Boemundi captiuitatem ann. 4. meminit Tyrius lib. 10. cap. 25.*

CAPVT XXXVII.

HAEc Solymanus intelligens, moleſtè nimium accepit, eo quòd pecuniæ particeps eſſe nequiuerit. Vnde aduerſus Donimanũ loquens, Soldanum, Regem Corrozan & Baldach, quæ eſt ciuitas & caput regni Turcorum, cum

Solymanꝰ Donimano inuidiam facit.

vniuerſis Principibus gentilium commouit, vt ei aduerſarentur, & vltrà auxilio & gratia Regis priuaretur, quòd Boemundum, hominem belligerũ,& tam aſtutum in omnibus negotijs rei militaris, & qui ſemper Turcis, regnoq; Turcorum & Græcorum malũ & inſidias moliretur, ignorante Rege abſoluiſſet. Nec diu, dum hæ ſiniſtræ legationes ex accuſatione Solymani ad Regem Turcorum factæ eſſent, ex his verò Regis ira, & indignatio cunctorum procerum Turcorum, in aures Donimani inſonuiſſent, & varijs minis eum ſuoſq; perterruiſſent, & plurimum ſolicitaſſent, quadam die Solymanus in hunc modum epiſtolam ſcripſit: Donimane, frater & fili de gente Turcorum, nunc vſq; vir illuſtris &acceptus Regi,& omni regno Turcorum, fuiſti in bellis & victorijs, quas geſsiſti. Sed ecce nomen tuum vehementer imminutum eſt, & nunc apud Regem Corrozan, & vniuerſam gentem tuam, plurimum viluiſti, exoſus omnibus factus, eo quòd Boemundum tam leuiter redimi permiſiſti, & conſilium noſtrum in hac conuentione & redemtione vile & pro nihilo habuiſti. Verùm ſi id flagitium commutare volueris, Regiſq; iram & maiorum Corrozan placare, eundem Boemundum, quem præ omnibus Chriſtianis magis ſuſpectum habemus, in locum, quem ſignauero, quaſi ad auxilium inuitabis, & tunc poſitis inſidijs noſtris ſubitò circumuentus rapietur. Alioqui ſcias, te nunquam Regis gratiam recuperare, & effugere manus & indignationem Turcorum. Cui Donimanus nequaquam acquieuit, ne fides ſua & omnium Turcorum apud Chriſtianos & cæteros gentiles vileſcere videretur.

Solicitat eundẽ ad fraudem.

Donimani fides.

CAPVT XXXVIII.

Expeditio Geigremich in Edeſſam. Sochomanus.

POſt hæc eodem anno, quo Ptolemaide vel Acra capta, in menſe Maio Boemundus Antiochiam ab exilio & vinculis reuerſus eſt, Geigremich, magnificus Princeps Turcorum, cognatus Corbahan, frater Sochomani, qui regno Ieruſalem, quod iniuſtè inuaſit, nunc per virtutem Regis Babyloniæ amiſſo, in primo aduentu Chriſtiani exercitus

ercitus Damaſcum aufugit, vt illic à Turcis protegeretur. ¶ Aliter vnus de præpotentibus regni Corrozan, collecto exercitu LX. mill. Turcorum, profectus eſt in ſuperbia & virtute magna ad obſidendos muros & mœnia ciuitatis Rohas, quæ & Edeſſa nuncupatur.

Aliter de hoc bello Tyrius lib. 10. cap. 29.

CAPVT XXXIX.

HVius igitur infinitæ multitudinis aduentu & ſubito rumore Baldevvinus de Burg attonitus, Princeps eiuſdem ciuitatis à Rege Baldevvino conſtitutus, vniuerſos, qui ſecum erant in conuentione ſolidorum, ad defendenda mœnia côuocat ac diſponit, quin ab vrbe egrediens, Boemundum & Tankradum ad opem & vires augendas, miſſa legatione, inuitauit, rogans eos ac deprecans in nomine Domini, ne Turcorum ſuperbiam Chriſtianis confratribus dominari paterentur. Huius verò legatione accepta, & protinus collectione facta de omnibus locis & caſtellis Antiochiæ, circiter tria millia equitum, ſeptem verò peditum, applicuerunt ad locum præſignatum, in campos ſcilicet ciuitatis Aran vel Caran, vbi Baldevvinus aduentum eorum cum omni populo, quem contraxerat, præſtolabatur. Illic à quodam Arabe innotuit Comiti Baldevvino, Boemundo, Tankrado, quomodo illa adunatio Turcorum feſtinanter appropinquaret ad obſidendos muros, & expugnandas munitiones ciuitatis Rohas. Audientes itaq; hæc nuncia tot ſuperuenientium aduerſariorum, mouerunt caſtra & omnem apparatum ſuum ad flumen Cobar, quod à partibus regni Babyloniæ vſq; ad has partes alueo dirigitur. Vbi tentorijs locatis, in crepidine aluei pernoctaſſe perhibentur. Dehinc primo diluculo caſtra amouentes, in planicie ciuitatis Racha conſtiterunt, vbi de omnibus culpis & commiſsis apud Patriarcham Antiochiæ, & Benedictum, Epiſcopum ciuitatis Rohas, confeſsionem facientes, diſcordiam omnem in caritatem reuocantes, & acies viginti componentes, à dextris & ſiniſtris conſtituerunt ad reſiſtendum inimicis, & ſubueniendũ

Balduinus Edeſſanus ſuos armat.

Accerſit ſociorum auxilia.

Index Arabs.

Chriſtianorum luſtratio.

Acies 20.

ſocijs Chriſtianis, & quo ſic leuius belli onus ſuſtinerent. *Sochomanus pugnæ initium facit.* Vix acies ordinatæ erant, & ecce Sochomanus in dextrum latus cum triginta millibus fortium pugnatorũ ac ſagittariorum bellum committere audaci impetu, & tubarum horriſono ſtrepitu appropinquabat. Boemundus verò, Tankradus & omnis militia Antiochiæ non ſegnius illi in faciem armis, lorica & galea ac ſcutorum teſtudine ad obſiſtendum in tubis & cornibus fortiter exclamantes properabant. A ſiniſtris verò Baldevvinus de Burg, Gozelinus de Cortona, quæ & Turbayſel, quod dono ipſius Baldevvini in beneficio tenebat, loricati occurrerunt in lanceis & gladijs & equis rapidiſsimis, hinc & hinc fortiter tubis & cornibus intonantes, & prælia cõmittentes. Boemundus verò & Tankradus, qui in dextro latere cum hoſtibus luctabantur, Deo miſerante cœperunt præualere, hoſtes inuadere & ſternere, donec virtus eorum imminuta eſt, & ipſi fugam inierunt. *Chriſtiani proceres fortiter agunt.* Ceciderunt Turcorum quingenti milites in eodem prælio, quod in dextro Boemundus agebat, Chriſtiani fermè ducenti interemti ſunt. Baldevvinus verò de Burg, Gozelinus de Cortona & cæteri egregij milites plus milliari à Boemundo cum ſua acie remoti, audientes Boemundum & Tankradum iam bellum committere & præualere, velocitate equorum denſatas & obſiſtentes acies rapido impetu irrumpere & atterere conati ſunt, inter aciem Boemundi & Tankradi ſociari, & miſceri ad auxilium, *Funduntur à triarijs.* feruentes. Sed ſubitò decem millia Turcorum ab inſidijs ſurgentes, arcu & ſagittis ferociter eis in faciem ocurrerunt, grauiter eos aſsilientes & ſagittis figentes, donec tota manus in fugam verſa eſt. Ex his alij captiuati & occiſi ſunt, & plures exilio æterno abducti.

CAPVT XL.

Clerici & Monachi cæſi. IN hoc tam crudeli diffugio Clerici octodecim, Monachi verò tres, qui ad corroborandos milites Chriſti ſpiritualibus armis conuenerant, decollati ſunt, Benedictus verò Epiſcopus captus & abductus eſt, quin ipſe Baldevvinus, princeps

Digitized by Google

princeps Rohas, nimium auidus cædis, & incautè accelerans, nec victrices aquilas Boemundi opportunè præſtolatus, victus, captus & abductus eſt. Ad hæc Tankradus à præſenti cæde Turcorum glorioſè deſcendens, ſed ſiniſtro nuncio conſternatus, ſine mora cum ſuis aduolans, Turcos in Baldevvini ſuorumq; ſtrage factos victores inſequitur, vt captiuos excuteret, ſed maturata via elapſi ſunt. Solus Epiſcopus cum tribus tantùm militibus liberatus & reductus eſt. Nocte deniq; inſtante, & die iam recedente, Boemundus & Tankradus in caſtra ſua relati ſunt cum vniuerſo comitatu ſuo ad refocillandos artus, nimio bellorum pondere hoc die fatigatos.

Balduini princ. captiuitas.

Tancrad9 extorquet hoſti Benedictũ Epiſ.

CAPVT XLI.

DEhinc primo galli cantu abſentia Baldevvini comperta, momentaneo metu correpti, ad ciuitatem Rohas omnes celeri fuga contenderunt, quatenus ad defendendos muros & mœnia præuenirent, ne Turcis in victoria ſua præcurrentibus ciuitas traderetur. Ciues autem Rohas, qui & ipſi Chriſtiani, caſum & interitũ ſuorum audientes, & tam magnifici Principis abductionem, in lamenta & complorationem ſunt verſi, ſed ad protegendum vniuerſos milites Chriſtianos plurimum conſolati ſunt. Erat enim dies illa Dominica populo Chriſtianorum celeberrima. Altera autem die exorta, Armenij, ciues eiuſdem vrbis, inito conſilio cum vniuerſis, qui conuenerant ad lamentandum tam illuſtrem Principem, Tankradum loco eius reſtituerunt, dum viderent, ſi Baldevvinus redimi aut liberari poſſet. Boemundus dehinc ſic Tankrado ad obtinendam vrbem, & eius principatum, loco Baldevvini conſtituto, Antiochiam cum ſuis reuerſus eſt.

Fuga & luct9 Chriſtianorum

Tancred9 Balduino, Tancrado Boemũdus ſurrogati.

CAPVT XLII.

POſt hæc octo diebus euolutis, & Tankrado præſidium Rohas & eius mœnia vigili cuſtodia procurante, Geigremich & ſui ſucceſſu victoriæ ſuæ & Baldevvini

Altera expeditio Geigremich.

captio-

captione gloriantes, & adhuc altiora ſperantes conari, Tankradum verò & eius dominium nunc ab vrbe Rohas, & omnem Gallorum potentiam, facilè poſſe exterminari, nimium aduerſus eundem Tankradum indignati, longè maiores prioribus contraxerunt copias ab vniuerſis locis & regno Turcorum, cum quibus in manu forti in campum Rohas ad obſidendas portas & eius mœnia deſcenderunt, ſpacioſè tentoria ſua locantes. Tot itaq; millibus & tentorijs, tot diuerſis hoſtium armaturis viſis, Tankradus non modica anguſtia cœpit æſtuare, eo quòd tenuis ſibi virtus eſſet militum Gallorum ad occurrendum & reſiſtendum tot Turcorũ adunatis & innumeris legionibus. Quapropter accepto conſilio, vrbem fideli cuſtodia muniuit, ac ciues confortans, ſine diutina mora ſe cum his aduerſariorum turmis confligere, & viriliter agere, promiſit. Qui eius verba conſolatoria intelligentes, & eum virum eſſe grandis fiduciæ & audaciæ, per muros & mœnia diffuſi vniuerſi vrbis ciues & milites, hoſtes excipiebant, ac procul repellebant, ſeras quoq; & portas omni ſolertia munire non differebant.

Tancredꝰ ſe ſuoſq; obfirmat.

CAPVT XLIII.

Occulta Tancradi ad Boemũdum legatio.

SEd dum hinc & hinc diu prælia confererent, Tankradus, vir aſtutus in omni opere militari, clanculum legationem Antiochiam direxit in hunc modum.

Domino & auunculo ſuo, Boemundo, magnifico Principi Antiochiæ à Deo conſtituto, Tankradus proſperè agere & valere.

Sochomanus.

EX quo à nobis receſsiſti, & me tutorem ac defenſorem ciuitatis Rohas loco fidelis fratris noſtri, Baldevvini, præfeciſti, Geigremich & Sochomanus readunatis viribus & copijs ſuis, repentina obſidione ciuitatem Rohas & eius muros occupauerunt, vt expugnatis turribus & mœnibus, ciues trucidantes vrbem expolient, me, ſicut Balde-

Digitized by Google

Baldevvinum, captum tenentes, in barbaras nationes abducant. Quapropter caritatem tuam, quam ſemper erga fideles Chriſti habuiſti, conſiderantes, tribulationes & pericula noſtra tibi nota facere decreuimus, quatenus mala & anguſtias noſtras intelligens, citius accitis ſocijs & amicis ab Antiochia & cæteris locis, feſtinatò ad ſubueniendum nobis obſeſsis & oppreſsis viam inſiſtas, Turcorum minas & iactantiam minuas, & in nomine Chriſti à præſenti obſidione repellas. Conſiderare enim te oportet, quòd in hac terra peregrinationis pauci ſumus, & ideo nullius conſilij cauſa eſt, vt facilè vllo tædio laborum aut bellorum aduerſus hoſtes deficiamus, qui omni cura & ſtudio inuigilant, vt nos expugnent & deleant: ſed opportunè & importunè alter alterius onera ſemper portantes, vnum ſuſtineamus, in vno proficiamus, aduerſa & proſpera tolerando. Si autem nos pigritia ceperit, aut aliquid indignationis tardauerit, vel negligentes ad confratrum auxilium effecerit, nihil vtilius ſuper hoc proſpicio, quàm vt à terra exeamus, & hoſtibus ſine intermiſsione inſurgentibus cedamus. Nam liquidò patet, cùm pauci ſimus, ſi diuiſi & tædio affecti defecerimus, viuere & ſtare ante virtutem inimicorum nequeamus.

His auditis Boemundus, trecentis raptim eqtibus collectis, & quingentis peditibus, profectus eſt ad liberationē nepotis ſui, & catholicorum inhabitatorum ciuitatis Rohas. Sed difficultate locorum & montium vel itinere dierum ſeptem plurimum tardaſſe his videbatur, qui cotidianis Turcorum aſſultibus & oppugnationibus laborabant. *Boemundi auxiliatoris expeditio.*

CAPVT XLIIII.

VNde Tankradus & cæteri confratres ciueſq;, dum de die in diem multis ſuſpirijs eum expectarent, ſed Boemundo tempore optato non veniente, prorſus deſperarent, deuouerunt vnanimiter, potius mori, quàm Corrozan in exilium deportari, & diuerſis pœnis impiè ab impijs cruciari. Et ecce conuocati in vnum ciues & milites, con- *Tancradus moræ impatiens.*

Digitized by Google

Paciſcitur cum oppidanis eruptionē. ſtituerunt prælium, & ab vrbe primo diluculo in armis & turmis procedere, ad caſtra cum ſilentio properare, donec appropiantes fortiter in tubis & cornibus tumultuarentur, hoſtes adhuc ſopore depreſſos, & ſecurè ſomniantes, ſubitò improuiſos inuaderent, ac ſic minimè ad arma contendere valentes, celerrima ſtrage detruncarent. Quod iuxta hoc conſtitutum adimplentes, mox prima luce orta, egreſsi ab vrbe in omni armatura & virtute, qua poterant, repentino fragore & clamore vehementi aggreſsi ſunt caſtra aduerſariorum: quos adhuc heſterno vino ſepultos & incautos vſquequaq; in ore gladij percuſſerunt, donec corporibus extinctis & ſanguinis riuis præſentes campi inundarent. *Strages hoſtium.* Vt autem plerunq; diei proceſsit, manus & virtus Tankradi amplius cœpit præualere, immanior metus hoſtes inuadere, donec præ nimia ſtrage exterriti, vſq; ad tentoria Principum exercitus in fugam cogerentur. Geigremich tandem & Sochomanus videntes omnia caſtra ſuorum attrita, & in fugam conuerſa, vix in equis cum his omnibus, qui iuxta ſe caſtra locauerant, reſidentes, relictis cunctis tentorijs ſuis cum cæteris rebus, ſpolijs & ſtipendijs, fugam accelerauerunt, ſemper eos Tankrado multa occaſione inſequente. *Fuga Geigremich & Sochomani.*

CAPVT XLV.

Boemundus fit obuius fugiētibus hoſtibus. HIs itaq; diſperſis & profugis factis, Tankrado ſemper eos à tergo cædente, Dei nutu & clementia Boemundus ipſa eadem die fugientibus cum omni comitatu ſuo obuiam factus eſt, ſciens quidem, quomodo adhuc in nocte potenter campos occupauerant, ſed quomodo Tankradus cum eis tam matutino prælio conflixiſſet, penitus ignorabat. Nunc autem velut homo cautus & gnarus bellicæ artis, vt Turcorum ſuperbiam & virtutem intellexit defluxiſſe, & nihil præter fugam meditari, Chriſtianorum verò victrices aquilas cum magna vociferatione inſequi, plurimum gauiſus eſt, & pariter admixtis viribus & copijs ſuis eoſdem fugientes inſecutus, per totam diem in cæde & *Gerit ſe cautè & fortiter.*

captione

Digitized by Google

captione illorum indeficienter laboraſſe perhibetur. In hoc diffugio & graui contritione Turcorum, Geigremich & Sochomanus vix cum paucis euaſerunt. Sed matrona quædam nobiliſsima de regno Corrozan, quæ non modico apparatu opem & vires contulerat, ibidem à Tankrado & ſocijs eius capta & retenta eſt. Dehinc victoria hac Dei & Domini IESV Chriſti clementia ſic habita, Boemundus & Tankradus & vniuerſi Chriſtiani milites ſpolia multa Turcorum pacificè ſumſerunt, cum quibus ciuitatem Rohas in lætitia & gloria magna ingreſsi ſunt.

Matrona Turcica capta.

CAPVT XLVI.

TRanſactis aliquot poſt hæc diebus, legatio Geigremich & præpotentium regni Corrozan Boemundum & Tankradum in ciuitate Rohas de redemtione matronæ interpellauit, quatenus Baldevvinũ de Burg, quem tenebant in carcere, pro eius reſtitutione remitterent, aut quindecim millia Byzantiorum in eius redditione ab eis mitterentur. Hac legatione Geigremich & tam nobiliſsimæ matronæ captione vſq; in Ieruſalem diuulgata, Regis Baldevvini ſupplex legatio cum multa prece affuit, ad exorandum Boemundum & Tankradum, vt Baldevvinus confrater & Princeps Rohas per captam matronam reſtitutam reſtitueretur, & nullam ante hoc pecuniam bonum eſſe, nec debere eos concupiſcere. Qui Regis petitioni benignè ſuper his in hunc modum reſponderunt.

Legatio Turcorum ad Boemundum & Tancradum.

Alia Balduini regis.

Boemundi & Tancradi callida reſponſio.

Domino ſuo Baldevvino, Regi Chriſtianiſsimo Ieruſalem, Boemundus & Tankradus obſequium ſine intermiſsione.

LIbenter per omnia tuis parere mandatis de redemtione Baldevvini, amici & conſocij noſtri, decreuimus, & hæc ſolicitudo noſtra ſemper fuit & eſt. Sed hoc tempore de hac re diſsimulare, & ſilentio ſupprimere, neceſſe eſt, ſi fortè aliquid pecuniæ cum ipſo fratre Baldevvino pro

Digitized by Google

hac matrona reſtituenda extorquere poſsimus, qua nimium anxiè indigemus ad remunerandos milites, aſsiduis laboribus nobiſcum inſudantes.

πλεονεξία.

Sic blanda & bona ſatis hæc illorum fuere reſponſa, ſed nequaquam in eis fides fuit aut veritas, aut aliqua voluntas virum redimendi, propter ambitionem ciuitatis & eius tributorum, quæ diuerſis negotijs & rerum commutatione, quæ tantùm infra mœnia aguntur, ad XL. millia Byzantiorum ſingulis annis computantur, abſq; his reditibus, quos plurima caſtella & regiones, ad eandem ciuitatem pertinentes, largiuntur. Sic Regi amica reſponſione & promiſsione ſatisfacientes, Boemundus quidem Antiochiam redijt, Tankradus verò ad tuendam & muniendam ciuitatem Rohas remanſit.

CAPVT XLVII.

Boemundus petit Galliã & Italiam.

¶ Vide Zonaram Tom. 3. ſub finem.

Expeditio Brodoanis in agrum Antiochenum.

ANno dehinc ſequenti poſt captionem Baldevvini de Burg, anno verò Baldevvini Regis quinto, Boemundo non ſolùm in Italiam ſed & Galliam profecto ad exquirendas vires, & cõmouendos Principes aduerſus Regem Græcorum Alexium, Tankrado autem Antiochiæ vice auunculi ſui relicto ad tuendam ciuitatem, eiuſdemq; Tankradi cuſtodia in Rohas diſpoſita, Brodoan, Princeps magnificus ciuitatis Alapiæ, & frater Turcorum, occaſione aſſumta, ab amicitia & fœdere Tankradi in dolo recedens, loca & ciuitates ad vrbem Antiochiam appendentes, grauiter deprædatus eſt, quin Epiſcopo ciuitatis Albariæ effugato, & plurimis eccleſijs Dei annihilatis, nõ tamen præda ac ſtrage hac ſaturari potuit, ſed ad vltimum decem millia equitum & viginti peditum de terra ſua producens ad aſsiliendam vrbem Antiochiam, & expugnandum Tankradum, in ſuperbia & iactantia magna profectus eſt. Tankradus autem virtutem & exercitum eius intolerabilem & copioſum accreuiſſe intelligens, quantumcunq; cum ſuis perterritus eſt. Sed tamen ſine dilatione Turbayſel, Rohas & Mareſch nuncios dirigens, vniuerſos ſcilicet catholicos viros, qui erant

Digitized by Google

erant in circuitu, ad auxilium vocauit, quorum conuentum Antiochiæ fieri decreuit. Vt autem conuenerunt ad mille equitum, & nouem millia peditum, ſermo Epiſcopi factus eſt ad vniuerſos, ne in multitudine aduerſariorum dubitent, ſed in nomine & virtute Dei confidenter hoſtibus reſiſtant, de victoria certi Deo auxiliante. Triduano dehinc ieiunio indicto & peracto, ex Pontificis admonitione Tankradus vſq; ad pontem Farfar cum decem millibus equitum & peditũ deſcendit, vbi hoſpitio per noctem remorati ſunt. Craſtina autem die radiante, Tankradus & ſui factis aciebus, & erectis vexillis, Arteſiam in loricis, ſcutis & lanceis profecti ſunt, vbi Brodoan cum inæſtimabili equitatu & apparatu occupauerat regionem vniuerſam. Hic itaq; comperto Chriſtianorum, & Principis illorum Tankradi, aduentu, acies & cuneos fieri diſpoſuit, ac tertia diei hora inſiſtente, vtrinq; prælium commiſſum eſt. Perdurante autem bello & nimia occiſione in gladio vſq; in horam nonam, auxilio Domini IESV Chriſtianorum acies inuictiſsimæ perſtiterunt, gentiles verò attritæ & diſperſæ in fugam pariter verſæ ſunt. Tankradus verò & ſui eas inſequentes, alios occiderunt, alios captiuatos & vinctos cum ſpolijs armorum & equorum tenuerunt. Altera autem die Tankradus ſpolijs & armis inimicorum acceptis & diuiſis, in gloria magna & lætitia victoriæ Antiochiam reuerſus eſt. Vniuerſi verò fideles Chriſti & ciues Antiochiæ vnà cum Domino Patriarcha & Epiſcopo ciuitatis eiuſdem gauiſi ſunt gaudio magno, Deo & Domino IESV Chriſto gratias agentes, cuius pietate & protectione ab hoſtium multitudine ſaluatus tam catholicus princeps triumphauit.

Tancradꝰ cogit copias.

Occurrit hoſti.

Diſcedit ſuperior.

CAPVT XLVIII.

ANno dehinc ſecundo poſtquam Acra ciuitas capta eſt, virtus & apparatus magnus Regis Babyloniæ menſe Auguſto tam in mari quàm in arido profectus eſt, vt vrbem Iaphet vel Ioppe obſideret, & abhinc nauali exercitu expugnaret.

Regis Babyloniæ expeditio.

Digitized by Google

Stratagema. pugnaret. A campeſtribus verò ciuitatis Aſcalonis caſtra metati ſunt, vt hinc & hinc à terra & mari ſubitò regionem inuaderent, & ſic ex improuiſo Regem Baldevvinum ſuoſq; facilius debellarent. *Balduinus rex vigilat.* Rex Baldevvinus interdum Iaphet moram faciebat: qui ſtatim viſo nauali exercitu, dolos & machinamenta Babyloniorum intellexit, nempe hac de cauſa à parte maris eos vrbem præoccupaſſe, vt ipſo Rege cum ſuis contra hos ad defenſionem verſus aquam laborante & intento, cæteræ copiæ gentilium à campeſtribus Aſcalonis irruentes, vrbem Iaphet ſubitò expugnarent. Sed Rex fraudem illorum cognoſcens, ac virtutem illorũ in campis Aſcalonis curriculo trium hebdomadarum accubuiſſe, aduentum verò & pugnam aduerſus Iaphet diſsimulare, ac minimè diffamare, *Euocat ſociorum auxilia.* nec ipſe ſocios inuitare, ac arma congregare obdormiuit, quatenus per totũ id temporis ſpacium paratus & munitus haberetur, & illis quocunq; die deſcendentibus, & ipſe cum ſuis copijs ad reſiſtendum occurſare valeret. Hugo * de Tabaria, Rorgius de Cayphas, Gunfridus de turri Dauid, Hugo de S. Abraham, Euſtathius Granarius, Gutmanus de Bruſſella, caſtello Brabantiæ, Lithardus de Cameraco, ciuitate Galliæ, Piſellus de Tuorna, Baldevvinus de Haſtrut, caſtellis Flandriæ, hi omnes à Rege inuitati ad auxilium, vndiq; contractis copijs equitum & peditum Chriſtianorum, conuenerunt. *Mohometes Turcus* Affuit in eodem Regis comitatu quidam Turcorum adoleſcens ſtrenuus, Mahumet nomine, in armis & numero centum ſagittariorum Turcorum, qui vitrici ſui auaritia & induſtria à paterna ſede, & à terra Damaſcenorum, expulſus, nunc cum Rege fœdus percuſsit, quatenus in omni militari auxilio fidelis & promtus illi haberetur. Videntes autem legiones Sarracenorum, quomodo Regi doli & inſidiæ innotuiſſent, & nunc ſe præuidens, manum Chriſtianorũ vndecunq; ad opem contraxiſſet, mouerunt caſtra à campis Aſcalonis, & vſq; ad locum, qui dicitur Abilin, in ſuperbia multitudinis ſuæ profecti ſunt.

* Falcobergius, vt ſuprà.

Abilin, alijs Ibelim, veteribus Geth vt Geufræus pag. 138.

CA-

CAPVT XLIX.

QVorum aduentum Rex vt perſenſit, & procul dubio iam eos appropiaſſe, direxit legationem Dñ. Patriarchæ in Ieruſalem, vt ſine mora conuocata manu fidelium, ad augendas vires & opem contra inimicos properaret. Hic deniq; Regis audito nuncio, pedites CL. colligens, arma aptauit, iter verſus Rames inſiſtens, ſicut ex mandato Regis illi conſtitutum erat. Poſt hæc Rex & vniuerſi fideles ad id belli negotium adunati, & communione Dominici corporis & ſanguinis muniti, ad ſex millia in ſexta feria vrbem Iaphet egreſsi ſunt, Lithardo Cameracenſi, quia prudens & fidelis erat, cum viris trecentis contra virtutem naualem in ipſa ciuitate relicto. Rex itaq; cum omni comitatu ſuorum & ſignis ad Rames deſcendens, ſabbato illic moram fecit, præſtolatus Dñ. Euermerum Patriarcham cum omni manu Ieruſalem. Patriarcha verò iam ſuſcepto, & cæteris fidelibus Ieruſalem, orto mane Dominicæ diei, Rex quinq; ex equitibus & peditibus ordinauit, ad committenda prælia cum hoſtibus, ipſe verò Rex in extrema acie inter equites ad corroborandos & exhortandos ſuos imperterritus manſit. Pauci quidem equites, numero ſcilicet CLX. circumſteterunt illum. Nec mirum ſi pauci propter aſsiduam equorum in terra hac defectionem. His ita à Rege ordinatis, & ſigno S. Crucis cunctis Chriſtianis à Dñ. Patriarcha ſanctificatis, ſigna & vexilla tolluntur, tubæ & cornua inceſſanter perſtrepunt, Rex & ſui ad caſtra aduerſariorum contendere parant, quatenus anticipantes bellum, non vltrà infidelium turmas impunè deſcendere paterentur. Gentiles quoq; iam Regem tam proximũ adeſſe, & eius copias, comperientes, pariter & ipſi à caſtris in armis, ſignis & equis, & intolerabili ſtridore tubarum, proceſſerunt, in multitudine graui XL. millium occurrentes, nec minus & ipſi bellum committere feſtinantes. Nec mirum, dum ſic vterq; exercitus in campo appareret, tubæ hinc & hinc fortiter inſonuerunt, & agmina fidelium ac infidelium atrociter commiſerunt à primo mane Dominicæ diei,

Rex accerſit Patriarcham.

Mouet in hoſtem.

Lithardus Camerac.

Claſsicum in caſtris regis.

Numerus copiarum hoſtilium.

diei,

Chriſtianorũ prælium ſecundum. diei, quæ eſt extrema menſis Auguſti, vſq; ad horã nonam. Tunc Dei gratia & miſericordia Sarraceni infirmati, fugam arripientes à facie Chriſtianorum, cædentium ſe & perſequentium, Aſcalonem repedare & intrare contenderunt.

CAPVT L.

Ammiraldi cæſi vel capti. IN hoc quidem prælio ceciderunt ſeptem millia gentilium, cecidit & Ammiraldus Aſcalonis. Ammiraldus verò Acræ & Ammiraldus Aſſur, qui vita à Rege impetrata, & ciuitatibus deditis, Aſcalonem ante hunc annum confugerant, cum omnibus exuuijs ſuis capti ſunt. Rex autẽ hac Dei & Domini IESV Chriſti opitulatione victoria accepta, cum vniuerſis ſpolijs inimicorum in gloria magna Ioppen ingreſſus eſt. De cuius comitatu tantummodò centum perierunt cum milite egregio Reinardo Verdunenſe, *Reinardꝰ Verdunẽſis.* quem Rex & vniuerſa eccleſia planxerunt planctu magno, catholicas illi exequias exhibentes. Erat verò naualis exercitus in latere vrbis: qui victoriam ſuorum affuturam ſperantes, & peregrinorum fugam atq; contritionem, vrbem ſubitò irrumpere deuouerant. Sed viſo capite decollati Ammiraldi & primi Aſcalonis, & fuga & ſtrage Aſcalonitarum & Babyloniorum comperta, triſtes & deſperati à ſtatione vrbis Iaphet velocibus remis amouerunt, Triplamq; in ſpe refugij nauigantes, ac inibi pernoctantes, facto mane, Aſcalonẽ & Babyloniam nauigio reuerſi ſunt. *Sarraceni ſoluũt naualem Ioppes obſidionem.*

Gulielmus Reymundi Sanctæg. ſucceſſor. Comes autem de Sartengis, VVillehelmus nomine, qui mortuo Reymundo Comite, & auunculo ſuo, terram & ciuitates de Camolla hæreditario ſanguine poſſidens, ſucceſſit, & nunc poſt auunculi obitum plurimo aſſultu eandem vrbem Triplam vel Tripolin debellabat de nouo præſidio, quod dicitur Mons peregrinorum, quod & ipſe Reymundus multo robore firmauerat, nihil huic nauali exercitui, Triplæ hoſpitato, aduerſari aut contradicere potuit propter aquarum fiduciam, quam habebant, & vrbis intolerabilem multitudinem, quæ illis in littore ad auxiliũ *¶ Vide infrà lib. II. De eodem Tyr. li. II. cap. 2.*

ſemper

ſemper affluebat. Plurimo tamen conatu & infeſtatione reditum illorum idem Comes impedire moliebatur nunc *Vexat hoſtem.* fundibularijs, nunc ſagittarijs: ſed hi aquis nimijs freti, ſine contradictione & læſione Aſcalonem potenter applicuerunt.

CAPVT LI.

IGitur poſt bellum & victoriam, quam Rex ad Abilin, quæ eſt inter Aſcalonem & Rames, adeptus eſt, ſiluit terra *Balduinus Rex barbaris formidabilis.* Regis, & metus magnus corda Aſcalonitarum & Babyloniorum concuſsit, quoniam toties à Rege in manu paucorum victi ceciderunt ac fugerunt, & nulla eis ſpes vltrà reſiſtendi & viuendi in conſpectu eius fuit. In hoc itaq; mœrore & deſperatione dum ſederent, & iam curriculo octo menſium quieſcerent, vineas excolerent, Regemq; interdum ceſſare ab armis gauderent, & ipſum mutua pace & donis placare feruerent, ſed omnia fruſtra tentarent, niſi vrbem Aſcalonem in manu eius redderent, verni menſes proceſſerunt, quando ſata, fruges, vineæ & omnis ſpes anni in florem & fructus parturiunt, & meſſem affuturam in prximo promittunt. His ita in commodum & plenitudinem omnibus apparentibus, atq; in campis omnibus Aſcalonis iam ad meſſem properantibus, Rex à Ieruſalem & omnibus locis ſibi auxiliantibus milites atq; arma copioſa contraxit, ac tempore Rogationum, quo illis in regionibus omnia ſata feſtinant ad meſſem, occupauit terram Aſcalonitarum, vineas, ficus & cuiuſq; generis arbores *Populatur agrũ Aſcalonium.* ſuccidens in manu robuſta, quin & ſata, quæ equorum, camelorum, cæterorumq; armentorum pabulo non ſuffecere, flamma combuſsit, vt vel hoc ſaltem incommutabili damno gens dura & indomabilis ad ſubdenda colla molliretur. Sic vniuerſa regione non ſolùm populari manu, ſed & incendio vaſtata, Rex reditum Ieruſalem cum parte exercitus aptauit, viamq; per montana vniuerſi inſiſtentes, qui erant in comitatu, immenſo ſtridore tubarum & cornuum intonantes, vniuerſa loca montium & vallium non

Digitized by Google

paruo terrore concuſſerunt, per quæ in virtute ſua tranſituri erant. Hoc inæſtimabili fragore tanti exercitus plurimæ feræ, ab antris ſuis, & à deſertis montium, ſtupefactæ & exterritæ, inſolito errore viarũ hac & illac vagabantur. Nec mirum, cùm nec auium volatus tumultum populi vociferantis ſufferret, ſed altis vocibus attonitæ ac lapſæ ab aëre in medium vulgus à volatu deficiebant. Itaq; dum ſic ab antris diuerſæ feræ pauidæ errarent, & hanc vociferationẽ inauditam mirarentur, contigit infelici caſu quandam timidam damulam de montanis exire, & cæco errore inter populum fugam maturare. Quam mox anteriores exercitus vt viderunt, grauiter eam circumquaq; equorum velocitate oppreſſerunt, hi vt præuentam caperent, hi vt participes venationis haberentur.

E militari clamore pauor ferarum & auium.

Damæ infelix incurſus.

CAPVT LII.

INter hos dum feram hanc ad montana feſtinantem armiger nobiliſsimi iuuenis Arnolfi, probi equitis ac Principis de caſtello Aldenardis, acrius vrgeret, & feram aſſequi ferueret, cingula equi illius in eadem curſus contentione rupta ſunt, & ſic ab equo corruens, proſtratus humi ab inſecutione quieuit. Equus verò illius circùm vociferantium ſtrepitu attonitus, ad montana rapido curſu & immoderato tetendit, nullius approximationem aut comprehenſionem patiens, donec inter fauces montium euadens, non vltrà comparuit. Ad hæc contenderunt complures ad quærendum caballum fugitiuum, contendit & Arnolfus. Sed diu quæſito & minimè reperto, tædioq; per montium difficultates affecti, repedauerunt vniuerſi. Solus Arnolfus, quem cura caballi ſollicitabat, & qui armigeri adminiſtratione & officio carere non potuit, longius proſecutus eſt ad quærendum equum, vt inuentum fortè reduceret. Sed graui fortuna aduerſante, equus quidem repertus eſt, ſed iuuenis glorioſus non vltrà ad ſuos redijt. Affuerunt enim illic latentes Arabum inſidiæ, qui ab Aſcalone deſcenderant in montium latebroſa cacumina, videre & intelligere de com-

Caſus armigeri luctuoſi caſus occaſio.

Arnolfus equũ quærens vitã amittit.

Digitized by Google

de combuſtione & populatione regionis, & aliquibus aduerſari, ſibi incautè de exercitu occurrentibus in vltione prædarum & flam̄arum, quas paſsi ſunt. Hi nobiliſsimum iuuenem per montium iuga ac decliuia ſolum ac inermem vagari conſiderantes, ſubitis clamoribus & armis ſunt aggreſsi. Quem fruſtra diu, gladio educto, reſiſtere ac ſe defenſare conantem, tandem longa & aſsidua impugnatione vexatum ac defatigatum trans iecur & præcordia lanceis & ſagittis confixum, & in multo ſanguine ab equo cadentem, peremerunt, & caput eius in ſignum victoriæ Aſcalonem intulerunt. Caballus deniq; illius per fauces & abrupta montium diſcurrens, nequaquam comprehendi à gentilibus potuit, donec montana egreſſus ad exercitum Regis repedauit, Domini ac ſeſſoris ſui ſanguine fœdatus, patenter mortis illius omnibus indicio factus. Hunc enim vt Rex & vniuerſi de cætu Chriſtianorum viderunt ſanguine madentem, Arnolfum procul dubio armis Aſcalonitarum incautè cecidiſſe retulerunt. Nec mora, per montana diffuſi ad perſequendos & inueſtigandos hoſtes, ſolum Arnolfum mortuum, ac ſine capite iacentem repererunt, Arabes nequaquam perſentire potuerunt. Qui corpus exanime ſuſcipientes, Ieruſalem detulerunt, catholicas illi exequias exhibentes in valle Ioſaphat apud eccleſiam Latinā S. Mariæ, matris Domini IESV, vbi & honorificè ſepultus eſt. Fleuit ſuper eum Rex fletu magno in die exequiarum, fleuerunt & vniuerſi Principes exercitus, fleuit & amariſsimis lacrymis ſuper eum nobilis vxor Comitis Baldevvini Hamaicorum, eo quòd ſocius & conuiator de terra longinqua Galliæ deſcendiſſet ad adorandum in Ieruſalem. Non ſit mirum, ſi tot magnorum fletum & planctum hic adoleſcens meruerit, qui omnibus affabilis & notus habebatur, & qui nunquam ab aliqua militari actione ſiniſtra laude declinauit. Tertia abhinc die orta, poſtquam tam illuſtris miles ſepulturæ traditus eſt, Aſcalonitæ per internuncios requiſitum caput illius Ieruſalem remiſerunt, cum litteris in vno crine illius dependentibus, & verba in

Trunci inhumatio.

Luctus regis & procerum.

Caput cū ſarcaſmo remiſſum.

hunc modum continentibus : Aſcalonitæ Regi Baldevvino caput extincti, militis & viri nobiliſsimi, non alia amoris cauſa remittunt, niſi vt dolor eius & illud intuentium renouetur & augeatur, & vt recognoſcant, quomodo tanti viri perditio omni eorum damno & combuſtioni nequaquam poſsit comparari & appreciari, & in tanti militis decollatione non vltrà Aſcalonitas damna ſua velle recordari aut dolere.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER DECIMVS.

Argumenta Capitum.

I. Qualiter anno ſeptimo regni Baldewini Regis gens multa Hieroſolymam nauigans conductum eiuſdem Regis petierunt.

II. Rex cum magno gaudio peregrinos ſuſcipiens, cum ſuis conſulit, qualiter eorum auxilio contra Sarracenos vtatur.

III. Rex ſuorum vſus conſilio, ad obſidendam Sidonem Anglos in Iaphet iubet expectare.

IIII. Vbi Rege machinas præparante, Sidonij Regi copioſam pecuniam, ne obſiderentur, promiſerunt.

V. Quòd Hugone Comite regionem Suet deprædante, Sarraceni prædam ſocijs eius excuſſerunt: & qualiter Hugo eadem cæde ſagittatus, animam exhalauerit, & de obitu fratris eius.

VI. Quo-

VI. Quomodò Rex pecuniam à Sidonijs perceperit, & Anglicum exercitum ad propria remiſerit.
VII. Rex pecunia Sidoniorum ſubleuatus, Tabariam redijt, & Geruaſium loco Hugonis reſtituit.
VIII. Rege Tabariæ commorante, Aſcalonitæ quingentos Chriſtianos iuxta flumen Rames peremerunt.
IX. Vbi Aſcalonitis Rames expugnantibus Rotgerus cum militibus obuiauit in pugnam.
X. De inſidijs Aſcalonitarum, & de virtute Rotgeri & militis eius in prælio.
XI. De Gerhardo equite, cuius inſtinctu fuga peruenit ad vrbem Iaphet Chriſtianus exercitus.
XII. Sarraceni Rotgerum fugientem inſecuti, quadraginta Chriſtianos ante vrbem necauerunt.
XIII. Quomodo Sarraceni caſtellum Arnolfi obſidione diruerunt, præpoſitum ipſius arcis captiuantes.
XIIII. Vbi Sarraceni victoria potiti, cum octo Galeidis nauibus vnam nauem Dromonem Chriſtianorum in portu Iaphet inuaſerunt.
XV. Quod Rex iſtorũ malorum fama excitatus, cum ſex millibus de Tabaria contra Aſcalonitas profectus eſt.
XVI. Quod Rex ſuorum conſilijs ſine bello Ieruſalem redierit, & Rorgius de Cayphas obierit.
XVII. De quodam Principe vrbis Femiæ occiſo per ſocium ſuum Botherum, quem ciues ſui perſequuntur.
XVIII. Bothero auxilium Brodoan implorante, Tankradus à ciuibus inuitatus non tamen intromiſſus eſt.

XIX. Tankradus ad tempus recedens, poſt Paſcha vrbem Femiam obſidione vallauit.

XX. Quomodo Tankrado Femiam expugnante, duo filij Principis occiſi auxiliū illi dederunt contra Botherū.

XXI. Vbi à Chriſtianis vrbe vallata, Botherus cum ciuibus ſuis ſe tradidit manibus Tankradi.

XXII. Vbi filij Principis occiſi Tankradum rogant, vt Botherus occidatur.

XXIII. Quomodo Tankrado victore Antiochiam reuerſo, filij Principis occiſi perſecuti ſint amicos Botheri.

XXIIII. Qualiter Baldewinꝰ Rex exercitū Turcorū contra ſe venientium cum XV. armatis explorauerit.

XXV. De quinq; Turcis à Rege Baldewino honorificatis, quorum inſtinctu tria millia Turcorum in fugam verſa ſunt.

XXVI. Rex Turcis fuga diſperſis, conuocato exercitu; Hieroſolymam tendit, & in capite ieiunij morem cineris impleuit.

XXVII. Quomodo Rex contra tria millia Turcorum properans, conductum habuerit ſacerdotis Chriſtianorum Syrorum.

XXVIII. Quomodo Sacerdos Syrorum in caſtra veniens Turcorū, ſuaſionibus ſuis omnes fugere compulerit.

XXIX. De Arabibus in cauernis montium abſconditis, quos Rex igne & fumo exire coëgit.

XXX. Rex adeptus victoriam, præda onuſtus Ieruſalem reuertitur, & loca regni ſui viſitans conſolatur.

XXXI.

Digitized by Google

XXXI. Quomodo Aſcalonitis Ioppen obſidentibus, ciues vrbis à Rege conſolati, contra eos portis egreſſi præualuerunt.

XXXII. Vbi Aſcalonitas, contra Chriſtianos præſidium ædificare volentes, Rex in fugam coëgit.

XXXIII. Chriſtianis prædæ intentis, & ab hoſtibus penè præuentis, Rex affuit auxilio, hoſtibus plurimum ſpoliatis.

XXXIIII. Aſcalonitæ ante Ieruſalem aſſultus facientes, ad quinq; corruerunt.

XXXV. Quod Rex Baldewinus negotiatores Babyloniæ iuxta Iordanem inuaſerit & expoliauerit.

XXXVI. Vbi Baldewino Comite per Gozelinum de captiuitate redempto, Tankradus inimicus eius factus eſt.

XXXVII. Baldewinus à Tankrado victus obſidetur, ſed Gozelini induſtria, & Geigremich, Principis Turcorum, inſtantia liberatur.

XXXVIII. Qualiter Henricus, Romanorum Imperator, Conradum ſtabularium ſuum per Regem Græcorum receperit.

XXXIX. Quòd Boëmundus de Italia cum exercitu reuerſus, Dyrrhachium, Græcorũ vrbem, obſederit.

XL. Qualiter Conrado in Italia commorante, Boëmundus mœnia Dyrrhachij vrbis impugnauerit.

XLI. Quomodo Regi Græcorum aduenienti Boëmundus in bello occurrerit, Dyrrhachium amplius impugnans.

XLII. De

XLII. De trecentis militibus Boëmundi occiſis à Turcopolis.
XLIII. Vbi Principes Italiæ, donis Græcorum corrupti, Boëmundum ab obſidione auerterunt.
XLIIII. De reconciliatione Boëmundi cum Rege Græcorũ, data per ipſum licentia Ieruſalem tendentibus.
XLV. Baldewinus Rex, contractis copijs Sidonem obſedit.
XLVI. De nobiliſſima matrona gentilium, quam Baldewinus Rex per milites ſuos cepit cum quatuor millibus camelorum.
XLVII. De duabus turribus Sidonis, quarum altera diuino nutu ſubuerſa eſt.
XLVIII. Quòd Chriſtiani nauale certamen inierunt contra Babylonios, in auxilium Sidonijs miſſos.
XLIX. Rex cum Babylonijs dimicans, victoriam obtinuit, plurimis ſociorum occiſis.
L. Rex propter Turcos tentoria ſua incendens, & ab obſidione recedens, venationi pauliſper indulſit.
LI. Populus Chriſtianus de reditu Regis lætitia perfunditur.
LII. Requiſitio Turcorum à Sidonijs de promiſſione pecuniarium taxatarum.
LIII. De quatuor millibus Turcorum, quos Geruaſius, Princeps Tabariæ, cum octoginta loricatis inſecutus eſt.
LIIII. Geruaſius, ſuis in bello cæſis, viuus capitur, Rege Baldewino multum mœrente.

LV. Lega-

Digitized by Google

LV. Legatio Turcorum ad Regem Baldewinum pro Geruaſio, & pro ciuitatibus Caypha & Ptolemaide.
LVI. Damaſceni, non impetratis à Rege ciuitatibus, Geruaſium in medio vrbis illudentes interficiunt.
LVII. Qualiter Euermerus à Romana Synodo litteras Apoſtolici pro reſtitutione ſua detulerit Regi Baldewino.
LVIII. Rege ſuam ſententiam confirmante, Euermerus deponitur, Gobelino ſedem illius obtinente.
LIX. De Patriarchæ peculatu.

CAPVT I.

Claſſis ex Anglis, Danis & Belgis.

EOdem quoq; tempore in anno ſeptimo regni Baldevvini, Regis catholici Ieruſalem, plurima multitudo naualis exercitus catholicæ gentis Anglorũ circiter ſeptem millia nauibus, quas Buzas appellant, cum cætera manu de regno Danorum, Flandriæ & Antuerpiæ aduecta, ad portum ciuitatis Iaphet anchoras fixerunt, moram ibi facere conſtituentes, donec Regis licentia & conductu accepto, in Ieruſalem eos ſecurè licuiſſet adorare. Ex his illuſtriores & facundiores Regem adeuntes in hunc modum locuti ſunt: Viuat Rex in Chriſto, & proſperetur regnum ipſius de die in diem. De terra longinqua regni Anglorum, Flandriæ ac Danorum viri ac milites Chriſtianæ profeſsionis, per aquam nimiam immenſi maris huc adnauigauimus Dei opitulatione, cauſa adorandi in Ieruſalem, & videndi ſepulcrum Domini. Et ideo clementiam tuam ſuper hoc precaturi conuenimus, quatenus tua gratia & conductu Ieruſalem pacificè poſsimus aſcendere, adorare & reuerti.

Legatio ad Regem de fide publica.

Digitized by Google

CAPVT II.

Peregrinatores benignè habiti.

REX clementer vniuerſum precatum eorum audiens, conceſsit eis conductum virorum fortium armatorum, qui eos ſecurè ab omni impetu & inſidijs gentilium per notas ſemitas perduxerunt vſq; in Ieruſalem & vniuerſa loca ſancta. Perducti verò peregrini & noui aduenæ Chriſti, illic in templo Dominici ſepulcri vota ſua Domino reddentes, cum gaudio magno ſine aliquo obſtaculo Ioppen reuerſi ſunt. Vbi Regem reperientes, auxilio ſibi adeſſe in omnibus deuouerunt, ad quæcunq; animus illius verteretur. Qui benignè viros commendans, & hoſpitari præcipiens, nequaquam de hoc tam ſubitò ſe poſſe reſpondere profitetur, donec conuocatis optimatibus ſuis à Domino Patriarcha, conſilium inierit, quid vtilius & opportunius inſiſtere valerent, & non fruſtra tam voluntarium vexaret exercitum. Et ideo poſt paucos dies Dño Patriarcha, Hugone de Tabaria, Gunfrido, cuſtode ac præpoſito turris Dauid, accitis, & cæteris maioribus militiæ ſuæ, conuentum in ciuitate Rames habere diſpoſuit, vt conſuleret cum eis, quid vtilius agere debuiſſet.

Deferunt Regi operam ſuã.

Eiuſdem reſponſio.

CAPVT III.

Decretum de obſidione Sidonis

QVibus ſtatuto die collatis, & diuerſa referentibus ac ſentientibus, tandem viſum eſt vniuerſis ſanius eſſe conſilium, quatenus vrbs Sagitta, quæ eſt Sidon, obſideretur, ſi fortè Dei auxilio & viribus noui exercitus terra & mari ſuperari poſſet. Dehinc vniuerſi qui aderant, & hanc obſideri poſcebant, eo quòd eſſet vna ex his ciuitatibus gentilium, quæ aſsiduè rebellabant, à Rege commendati & admoniti ſunt, vt quiſq; in ſua rediret, & ſe ad hanc expeditionem rebus neceſſarijs & armis prouiderent. Receſſerunt ſinguli in ſua, receſsit & Hugo de Tabaria, vir bellator præcipuus aduerſus hoſtiles impetus, qui bellis & inſidijs non die, non nocte, in terra gentilium fatigari potuit, quàm diu vita incolumis fuit. Dehinc quoq; ſta-

Hugo Falcobergius præfectus Tabariæ.

Digitized by Google

tim imperauit legatio Regis vniuerſæ multitudini Anglorum, ne tentoria vel claſſes amouerent à ciuitate Iaphet, ſed Regis mandatum illic ſine tædio expectarent. Aperuit quoq; eadem legatio vniuerſis, quomodo Rex & omnis primatus ipſius decreuerint vrbem Sagittam terra mariq; obſidere & expugnare, & illic eorum opem & vires neceſſarias haberi, & hac de cauſa Regem & Patriarcham ad ciuitatem Acram deſcendere, machinas & mangenas ædificare ad expugnanda mœnia & eius habitatores, eos verò interim Iaphet debere habitare, dum Regis iuſsio innoteſcat. Sic fieri iuxta Regis mandatum vniuerſi conceſſerunt, & eius legationem in portu Iaphet præſtolari, & per omnia obœdire vſq; ad ſanguinem, reſponderunt. *Mandata ad peregrinatores.*

CAPVT IIII.

REx Acram cum Patriarcha & omni domo ſua deſcendit, machinas & plurima tormentorum genera per dies quadraginta fabricãs & componẽs, ordinanſq; omnia ad vnguem fieri, quæ ad aſſultum vrbis videbantur aptiora. Hoc Regis ſtudium & intentio vt ſonuit in auribus habitatorum vrbis Sagittæ, & intolerabiles copias armatorum Iaphet ad auxilium Regis confluxiſſe, vehementer exterriti ſunt, metuentes ſic in ore gladij Regis conſumi & ſubiugari, quemadmodum aliæ ciuitates Cæſarea, Aſſur, Acra, Cayphas, Tabaria, attritæ ſunt & ſubiugatæ. Et ideo inito conſilio, pecuniam plurimam Byzantiorum Regi per ſecretarios interceſſores ſpoponderunt, ſed & in ſingulis annis grande talentum dare, ſi modò non ciuitatem obſidens & expugnans, parceret vitæ eorum. Hæc igitur negotia de die in diem inter Regem & ciues agebantur, & Regem de redemtione ciuitatis & ſalute ſua ſolicitabant, ampliora nunc & nunc dona offerentes. Rex verò ſicut homo anxius & ſolicitus de conuentione ſolidorum, quos debebat militibus, totus pecuniæ intendebat. Veruntamen quia fideles Chriſti metuebat, ne ſibi obijcerent, minimè hanc adhuc contingere audebat, *Regis apparatus bellicus.* *Sidonij precio pacem petũt.*

Digitized by Google

CAPVT V.

Hugo Falcobergius populatur agrũ Suetenſem.

¶ Vide Tyr. li. 11. cap. 5.

INterea Hugo de Tabaria accitus, copijs ducentorum equitum, peditum verò quadringentorum ſeceſsit in terram groſsi ruſtici, nomine Suet, ditiſsimam auro & argento, armentis fœcundiſsimam, conterminam regioni Damaſcenorum, vbi inauditas opes & armenta deprædatus eſt, quæ ſibi ad obſidionem Sagittæ ſufficerent, de quibus etiam Regi & ſocijs largiter impertiret. Præda autem hac vſquequaq; contracta & abducta vſq; ad ciuitatem Belinas, quam dicunt Cæſaream Philippi, Turci, qui Damaſci habitabant, pariterq; Sarraceni, incolæ regionis, hoc comperto, vndiq; per turmas affluentes, Hugonis comitatum inſecuti ſunt ad excutiendam prædam, & vſq; ad montana, per quæ Hugonis pedites prædam ducebant, profecti ſunt. Illic grauis tumultus vtrinq; exortus eſt: hi vt prædam retinerent, obſiſtebant, hi vt excuterent, conabantur totis viribus, donec tandem Turcis & Sarracenis prævalentibus, præda excuſſa & reducta eſt. Quod ſubitò Hugo & ſui equites intelligentes, qui in latere montium erant, ſine mora inter anguſtas & ſcopuloſas fauces laxis frenis reuolant, plurimum cum hoſtibus committentes, & ſuis peditibus ſubuenientes, ſed caſu infelici malè pugnatum eſt. Nam Hugo lorica exutus, mox medijs periculis illatus, & ſolito more gentiles impugnans & mulctãs, ſagitta à tergo trans pectus & iecur illius infixa, inter manus ſuorum vitam exhalauit. Ad hæc gentilium turmis cum præda excuſſa regreſsis, ac diuiſis per obſcuras ac difficiles ſemitas aſporũ collium, milites Hugonis corpus extinctum, geſtario impoſitum in ciuitatem Nazareth, quæ eſt iuxta Thabor, attulerunt, vbi in multo fletu & planctu tam egregius Princeps, & fortis athleta, honorificè & catholicè ſepultus eſt.

Temerè progreſſus in hoſtem interficitur.

Gerhardꝰ Hugonis frater.

Frater verò eiuſdem Hugonis, Gerhardus nomine, graui infirmitate tunc laborabat. Qui fratris audito interitu, præ dolore validius moleſtia corporis illi adaucta, & ipſe poſt dies octo morte occubuit, & iuxtra fratris ſpeluncam more fidelium appoſitus eſt.

Digitized by Google

CAPVT VI.

POſt tam nominatorum Principum lacrymoſas exequias, Rex occaſione aſſumta mortis horum virorum & primorum ſui exercitus, pecuniam pro dilatione obſidionis Sagittæ vrbis oblatam, clam omnibus ſuſcipere conſenſit, diſsimulans tamen pacem cum Sarracenis facere, ſed opus, quod cœpit, velle perficere. Vnde miſſa legatione Iaphet, Anglicos milites admonuit, vt nauigio Acram deſcenderent, atq; ſecum de obſidione & aſſultu vrbis Sagittæ agerent, & tractarent. Qui ad Regis iuſsionem exurgentes, velis purpureis, & colore diuerſi generis inſignitis, protinus in altis malis Buzarum expanſis, ac vexillis ſuis oſtreis & ſericis erectis, venerunt, & in littore vrbis anchoras iactantes hoſpitati ſunt. Rex verò craſtina die ſecretarijs & conſocijs ſuis accitis, Anglorum Danorumq; primoribus dolorem ſuum aperuit de Hugonis interitu, & fratris illius occaſu, & quantam in illis bellicarum rerum fiduciam habuerit: & ideo nunc eis defectis ac mortuis, neceſſariò oportere obſidionem vrbis Sagittæ differre, & hoc tempore exercitum conuocatum relaxare. Hac Regis ſententia in populo iam diuulgata, dilapſus eſt exercitus, & Angli, Dani, Flandrenſes velis & remis iterato nauigio, ſalutato Rege in terram natiuitatis ſuæ reuerſi ſunt.

Rex occultè Sidoniorum pecunias accipit.

Agit diſsimulanter cum peregrinatoribus.

Eorũdem diſceſſus.

CAPVT VII.

REx verò à Sagitta quindecim millia Byzantiorum pro ſalute vrbis accipiens, cum omni equitatu domus ſuæ Tabariam diuertit, vt in ea cuſtodiam fortium virorum diſponeret, qui terram, quam Hugo dono Regis obtinuit, magniſq; & aſsiduis prælijs acquiſitam ſubiecit, ſimili virtute tuerentur, hoſtes arcerent, & tranſire eos montana nullo modo ſuſtinerent. Quapropter Geruaſium, virum illuſtrem & nobiliſsimum, de regno occidentalis Franciæ ortum, belli gnarum & aſſuetum, loco Hugonis reſtituit, ac præficit Tabariæ & vniuerſæ regioni, ſciens eum fidelem

Rex petit Tabariam

Geruaſius Hugoni ſurrogatus.

 & bello

& bello acerrimum contra omnes gentilium, Sarracenorum, Turcorum, Damaſcenorum incurſus.

CAPVT VIII.

Subita Aſcalonitarum expeditio.

INterea dum Rex in his negotijs illic moram ageret, viri Aſcalonitæ eius abſentiam comperientes, & noui exercitus receſſum, Hugonis ac fratris eius interitum, legationem Sur, quæ eſt Tyrus, & Sagittam, quæ eſt Sidon, Baruth quoq; quæ eſt Baurim, cum feſtinatione dirigunt, vt in armis & copijs in vnum die ſtatuto conferantur, & ſic Rames, quæ eſt Rama, & Iaphet in impetu aſsilientes, viros Chriſtianorũ incautos aggrediantur, alios interimentes alios captiuos abducentes. Qui vſquequaq; iuxta legationem Aſcalonitarum conuenientes, ad ſeptem millia equitum annumerati, in fortitudine vehemẽti in planicie camporũ Aſſur & Rames ſubitis clamoribus irruerunt, vbi peregrinos incautos, & tantæ multitudinis neſcios, iuxta flumen, quod Aſſur & Rames interfluit, reperientes menſe Octobr. feria quarta, ipſo natali B. Dionyſij Martyris, lanceis & ſagittis fortiter incurrerunt, quorum non pauciores quàm quingenti detruncati & decollati ſunt.

Cædes 500 Chriſtianorum.

CAPVT IX.

Aſcalonitæ inuadunt agrũ Ramẽſem.

HAc in potentia & virtute armorum ſuorum tot peregrinis attritis, nimium gloriantes Aſcalonitæ & cæteri gentiles Regis Babyloniæ, mox affuerunt in campeſtribus Rames, vt expugnarent vrbem, eius habitatores bello laceſſerent, ſi fortè aliqui prodirent ex ea, pro vt ſolitum ſemper eorũ audacia habebat reſiſtere. Erant hac die Chriſtiani ciues & milites improuiſi & im̃unes, equites verò non amplius octo in vrbis defenſione & tuitione reperti ſunt. Qui cum defenſore ſuo quodã, Baldevvinõ nomine, perterriti, omnes vires & apparatus Regis Babyloniæ adeſſe arbitrantes, ſine mora in eq̃s celerrimis octo eq̃tes vrbẽ egreſsi ſunt, ac Iaphet introeũtes, nunciauerũt Rotgero de caſtello Reſſet, qui vrbi Iaphet præerat, & cæteris cõchriſtianis, quomodo Aſcalonitæ & tota virtus Babyloniæ campeſtria

Balduini fides.

vrbis

vrbis Rames occupaſſent, & procul dubio ſine intermiſsione ad vrbis Iaphet mœnia properare. Hoc audito, quotquot erãt equites in vrbe Iaphet & pedites, ex ſubita admonitione Rotgeri à porta vrbis accincti armis proceſſerunt obuiam apppropinquantes hoſti, vt mœnia & vrbis introitum inimicis omni armorum genere & virtute prohiberent. *Rotgerus prodit hoſti obuiam*

CAPVT X.

VErùm Aſcalonitæ & Arabes ex induſtria in latibulis montium, qui ex aduerſo ſunt, copias ſuas abſcondentes, præmiſerunt viros in equis, lancea & ſagittis peritiſsimos, vt curſu rapidiſsimo vſq; ad vrbis ianuam aduolantes, viros vrbis longius protraherent, donec in inſidias incidentes, vndiq; eos circumuenirent, & à latibulis erumpentes, neſcios & incautos alios trucidarent, alios captiuarent. *Barbarorum ſtratagema.* At Rotgerus ſuiq; commilitones in armis parati obuiam exeuntes, cum Arabibus confligere non abſtinuerunt, ac plurimum diei equeſtri contentione & diſcurſu conſumentes, graui vulnere vexati & multo labore exhauſti ſunt. *Equeſtre cum Chriſtianis certamen.* Tandem Chriſtianis ex proſpero ſucceſſu longius inſequentibus, Arabibus verò ex induſtria interdum cedentibus, hoſtiles copiæ à montanis progreſſæ vſquequaq; nimiæ & innumerabiles apparere & appropinquare cœperũt. Sed Chriſtiani licet hoc bellum à Babylonia tranſmiſſum æſtimauerunt, nequaquam formidine concuti potuerunt, fortiter reſiſtentes, & in Domino IESV ſpem vitæ ponentes, pro cuius nomine & amore omnem cognationem carnis & ſanguinis reliquerunt.

CAPVT XI.

AD hæc Gerhardus quidam eques de domo Regis Baldevvini, qui partem redituum ciuitatis Iaphet pro militari obſequio obtinebat, medijs Chriſtianorum turmis equo velociſsimo affuit, virtutem & copias innumerabiles inimicorum, & adeò intolerabiles, aſſerens, vt nunquam præſens Chriſtianorum manus has ſufferre poſsit, & ideo *Gerhardus Iopp. temerarius conſultor.*

conſul-

conſultius eſſe, equites & pedites in vrbis tutamina redire, & mœnia defenſare. Huius itaq; verba diffidentiæ alij viri vehementer indignabantur, & formidoloſos factos ad vocem Gerhardi arguebant, ſtare & repugnare adhortantes, alij verò conſilijs Gerhardi acquieſcere, nunc abſente Rege, acclamabant, nimio terrore concuſsi. Hoc enim diſsidio in momento ſic cœtus Chriſtianorum diſturbati ac diffuſi, communem inierunt fugam contra Iaphet, quemadmodum apes à facie turbinis auolare & diſpergi ſolent.

Chriſtianorum diſcordia.

Fuga.

CAPVT XII.

Aſcalonitæ conſectantur fugientes.

SArraceni autem & Arabes, videntes viros formidine defeciſſe, fugamq; arripuiſſe, non parcè equos vrgentes fugitiuos inſequuntur. Quos atrociter lanceis & ſagittis infigunt, præter eos, qui in porta ciuitatis euaſerunt. Rotgerus verò & Gerhardus, cæteriq; Chriſtianorum milites, equorum velocitate elapſi, in impetu fugæ tardos ac miſeros pedites conculcabant, nec erat fas vlli aut ſpacium freni retinendi à facie inſequentis eos & perſecuti. Sola ſpes viuendi porta vrbis erat eam intrare contendentibus. Sic tandem his graui inſecutione vrgentibus, his verò in grandi preſſura portam obtinentibus, quidam Chriſtianorum lento curſu tardiores excluſi, ante ianuam & vrbis muros armis impiorum gentilium occubuerunt, & ad quadraginta ibidem decollati ſunt.

Numerus cæſorum.

CAPVT XIII.

Aſcalonitarum impetus in agrum Ram.

HAnc itaq; victoriam Aſcalonitæ adepti, nulla mora vrbis mœnibus vim inferre conati ſunt, ſed capita decollatorum auferentes, gauiſi proſpero euentu belli, in terminos Rames reuerſi ſunt, in tubis & buccinis, & in ſuperbia magna caſtellum Arnolfi obſidentes, quod verſus Ieruſalem in montanis ad regionem tuendam, iuſſu catholici regis muris & mœnibus ædificatum prominebat. Illic biduò obſidionem facientes, & minas mangenarum & machinarum, adeò viros inhabitantes exterruerunt, vt Gunfri-

Digitized by Google

Gunfridus, cuſtos ac præpoſitus arcis & turris Ieruſalem, qui & huic Arnolfi præſidio nunc præerat, vix vita impetrata, dextras Sarracenorum quæreret, ſe in deditionem redderet, ac præſidij ianuam hoſtibus aperiret. Qui ingreſsi, muros præſidij ſtatim diruerunt, inuentos in ore gladij percuſſerunt, ſolum Gunfridum reſeruantes captum Aſcalonem deduxerunt.

Gunfrid9 dedit ſe hoſti.

CAPVT XIIII.

DEhinc ab hac quarta feria poſt natalem S. Dionyſij Martyris ſexta feria inchoante, Aſcalonitæ triumpho ſuo lætati & exaltati, octo Galeidas, aptantes in eis viros ſagittarios ac robuſtiſsimos, conſtituerunt, qui vſq; Iaphet applicarent, æſtimantes Chriſtianorum vires vel naues ſibi occurſare, quibus aduerſari captione aut ſubmerſione valerent. Et ecce in impetu magno & tubarum ſonitu, orto mane, Ioppe applicantes, nauem imanisſimam, quam appellant Dromonem, diuerſis rebus & vitæ neceſſarijs onuſtam, in portu vrbis à longè ſpeculantur. Quam vndiq; aggreſsi, nimia impugnatione expoliauerunt, duos ſolummodo viros tum ad cuſtodiendam eam relictos, ſagittis confixerunt. Ciues verò Chriſtiani vrbis Iaphet, conſiderantes Sarracenos præualere, & cuſtodes Dromonis mortificaſſe, eamq; rebus expoliaſſe, ſubuenire in lancea, arcu & fundibulis properauerunt, quo vſq; nauis illa pergrandis excuſſa & retenta eſt. Eam verò nauiculam, quæ dromoni ad leuiandum ſemper adhærebat, Sarraceni in virtute ſua abruperunt, quam etiam multis diuitijs oneratam abduxerunt.

Aſcalonitæ mari fortunam tentant.

Inuadunt portum.

CAPVT XV.

IGitur tam grandi caſu & infortunio bis & ter Chriſtianis fratribus, & eorum ciuitatibus, diſturbatis, ſubitò fama per omnia volitans auribus Regis Baldevvini in regione & ciuitate Tabariæ grauiter inſonuit, quæ vehementer eum de omnibus, quæ acciderant, commouit, eo quòd dimiſsis

Sera Regis pœnitentia. ſocijs & copijs, vrbibus & locis Sarracenorum pepercisset, & quoniam ſic eum, in fraude prædictæ pecuniæ circumuenire præſumſiſſent. Vnde ſine mora Iaphet reuerſus, quingentis equitibus in lorica & galea contractis, peditibus verò ad ſex millia, *Expeditio in Aſcalō.* Aſcalonem in vltione ſuorum proficiſci voluit, & vſq; ad locum palmarum, quia eſt terminus caſtello Beroart, quod duobus milliaribus diſtat à ciuitate Aſcalone, profectus eſt.

CAPVT XVI.

ILlic in loco eodem conſilio cum ſuis habito, conſiderabat, quia in hoc tempore nihil contra Aſcalonem aſſultus ei proficerent, vel in ſatis, vel in vineis ſiue in arboribus depopulandis, eo quòd radicitus regione ante hos dies ſæpius vaſtata igne & præda, nihil intactum extra vrbem reliquiſſet. Ciues verò & milites Arabes nequaquam à mœnibus vrbis vllos ſuorū procedere permiſerunt. De quibus *Rex ſoluit obſidionē.* Rex in vindicta ſuorum acceptam iram animi ſui mitigauit, & ideo Ieruſalem cum Dn̄o Patriarcha, vltione ſuorum dilata, reuerſus eſt. Eodem anno Rorgius, qui dono Regis Cayphas præerat, infirmitate valida occupatus, longo tempore languit, donec tandem moleſtia corporis adaucta, finem vitæ fecit, & in ſtillicidio porticus Eccleſiæ Dominici ſepulcri honorificè & catholicè ſepultus eſt. *Mors Rorgij.*

CAPVT XVII.

EOdem anni tempore, quo Rex Baldevvinus Sagittam obſidere diſtulit, Anglicoſq; milites remiſit, & Hugo de Tabaria in arcu & ſagitta Turci occidit, quidam princeps ciuitatis, nomine * Femiæ, qui longè lateq; immenſa poteſtate terræ in circuitu præerat, eo quòd Chriſtianis & peregrinis ſatellitibus largus & propitius habebatur, à quodam Sarraceno, Bothero nomine, qui ſecum in militari obſequio, & conuentione ſolidorum, morabatur, plurimum inuidiæ & indignationis pertulit, donec tandem die quadam viſa oportunitate ſuæ maliciæ, in falſa fide ab eodem

Dynaſta Femiæ.

* Hæc veteribꝰ eſt Apamea Syriæ. Vide Ty. lib. 10. cap. 23.

eodem Bothero cœnandi gratia inuitatus, fraude & abſconditis in domo inſidijs circumuentus, ab illius complicibus interemtus eſt. Eo autem ſic in dolo peremto, ciues ciuitatis tam crudelis facinoris ignari, nimia ira aduerſus Botherum exarſerunt, ſæpe animati in vltionem ſui Principis, & illorum contritionem, qui in eum manum mittere auſi ſunt.

Botherus domini & hoſpitis ſui interfector.

CAPVT XVIII.

BOtherus igitur in vna turrium ciuitatis firmiſsima hoſpitatus, ciues habens ſuſpectos, eo præcipuè quòd Chriſtiani eſſent, Brodoan, Principi ciuitatis Alapiæ, occultè nuncios direxit, vt ſubitò congregatis copijs deſcendens, ciuitatem Femiam occuparet & expugnaret, atq; dextris inuicem datis, ciuitatem & regionem obtinerent. Hæc Chriſtiani & Armenij ciues intelligentes, exterriti ſunt vehementer, eo quòd rurſus dominio gentilis tyranni Brodoan ſubderentur. Et ſub manu traditoris Botheri conſtituti, Tankrado nuncios dirigunt, eo quòd vir Chriſtianus & bellator præcipuus fuerit, quatenus aſſumtis viribus & ſocijs, ad eos tranſiens, primatum ciuitatis & regionis apprehenderet, ac deinceps obtineret. Qui illicò ſeptingentis collectis equitibus, mille verò peditibus, ad ipſam ciuitatem profectus, minimè intromiſſus eſt. Vniuerſos enim ciues & primos vrbis Botherus, traditor ſceleratus, blandis ꝓmiſsis & magnis muneribus corruperat, ac minis & terroribꝰ animos & corda cunctorũ infregerat.

Brodoan Alapiẽſis accerſitur à Bothero.

Tancradus ab oppidanis.

CAPVT XIX.

TAnkradus quidem videns ſibi ciues auerſos, ante vrbis mœnia tentoria locauit, ac trium hebdomadarũ ſpacio illic conſumato, in vniuerſis aſſultibus ſuis nequaquam proficere potuit. Sic omnes traditor auertit. Ieiunium quadrageſimale iam mediatum proceſſerat. Igitur Tankradus videns, quia nihil hoc tempore proficeret, amotis caſtris Laodiceam & Antiochiam reuerſus eſt. Non longè

Tancradus Femiam fruſtra obſidet.

Digitized by Google

Occupat Laodiceã. ante hoc Laodiceam obſederat, ac ſuperatam, ſibiq; ſubiectam, de manu Regis Græcorum & ſuorum cuſtodia in ſuam redegit poteſtatem. Poſt hæc celebratis octo diebus ſancti Paſchæ ritu & honore Chriſtianorum, Tankradus *Repetit obſidionẽ Femiæ.* readunatis ſocijs & viribus, Femiam deſcendit, vndiq; machinas & mangenas applicans, vt ſic fortè ſuperata ciuitas in manu ſua, & non in manu Brodoan, redderetur, & ciues cum traditore punirentur.

CAPVT XX.

Dynaſtæ Femienſis filij. INterea dum fruſtra aſſultibus & machinis circa hanc laboraret, & minimè ciues abſterreret, dieſq; plurimi iam præterirent, duo filij Principis ciuitatis in fraude occiſi, qui patris morte audita, vix de manu Botheri in vmbra noctis elapſi, Damaſcum effugerant, apud cognatos ſuos illic moram facientes, propter metum Brodoan & Botheri, nunc audientes, quia denuò Tankradus Femiam obſederat, & Brodoan nihil aduerſus eum poterat, nuncios *Deferunt operã ſuã Tancrado.* Tankrado miſerunt, quomodo ſibi in auxilium & vltionem ſanguinis patris ſui venirent, ſi vtile & acceptum ſibi fuiſſ; videretur. Tankradus autem nuncijs eorum auditis, & benignè remiſsis, libenti animo eos ſibi in auxilium affuturos annuit, fœdus cum eis percutiens de omnibus, quæ circa vrbem & aduerſus ciues & Botherum acturus eſſet. Hi verò iuxta quod deuouerant, centum milites Arabes & *Sociantur eidem.* Turcos ſumentes, Femiam vſq; in caſtra Tankradi venerunt, cui in hunc modum locuti ſunt: Terra & ciuitas hæc ſedes & patris & anteceſſorum noſtrorum fuit: ſed inuidia & auaritia Botheri ab hac eiecti, ſumus facti exules: & ideo nunc apud te refugium & auxilium quærimus, fidem quæ-*Renunciãt iuri ſuo.* rimus & inimus. Si hæc mœnia apprehenderimus, non inuidemus, nihil ſpei in eius recuperatione quærimus, ſed cum beneuolentia tibi concedimus: nobis poſt hæc, quæ tibi in animo videntur, pro militari obſequio facies & rependes. Sic dextris datis, ſuper his omnibus Tankradum beneuolum, & ſibi ſatisfacientem, repererunt.

Digitized by Google

CAPVT XXI.

NEc mora, aſſultus aſsidui, & iactus lapidum ſine intermiſsione, à foris fiunt: ſed fruſtra omnia videntur fieri, donec tandem vallo tota circumfoditur ciuitas, ne cui deintus aliquo patente exitu, ciues fame ſic arctati, & traditor, qui in ea habitabat, in manum & traditionem Tankradi redderentur. Quod & actum eſt. Ciues enim & idem traditor fame intolerabili oppreſsi, & vim Tankradi vltrà ſufferre nõ valentes, ſibi parci rogauerunt, dextraſq; ſibi dari ciuitatis portas promittentes aperire. Dehinc Tankradus à ſuis conſilio accepto, eo quòd longæ obſidionis tædio fatigati eſſent, & iam vſq; ad Auguſtum menſem conſediſſent, petitioni Botheri & ciuium acquieuit, videlicet vt Bothero dextram daret, ciuibus parceret, vrbem pacificè intraret, redditamq; obtineret. Et ita factum eſt, tradita ciuitate.

Femia fame domita.

Botherus & oppidani vitam & fortunas paciſcuntur.

CAPVT XXII.

FIlij autem Principis occiſi hæc indignantes, Tankradum obnixè precatum conuenerunt, dicentes: Tam nefarium hominem, & tam nequam traditorem, non debere recipi, aut vitæ reſeruari, ſed omnino de terra deleri. Quibus Tankradus in omni manſuetudine ſic reſpondit: Fidem, quam promiſimus iſti, quem ſatis peruerſum ſcio, ac periurum, non eſt Chriſtiani moris violare, ſed noſtrum eſt, omni populo fidem & veritatem ſeruare: ideoq; huic concedimus vitam cum ſalute membrorum: complices verò illius, quibus non indulſimus, in manu veſtra ſiue ad mortem, ſiue ad vitam habeantur in vltione ſanguinis patris, cùm ab hac obſidione primùm pedem auerterimus, & noſter exercitus in ſua reditum parauerit. Vobis autem in omnibus commodis veſtris manus mea non deficiet.

Femienſis filij inſtãt de vltione necis paternæ.

Fides Tancradi.

CAPVT XXIII.

POſt hæc verba Tankradus, ciuitate ſibi tradita, & tutela ſuorum in ea conſtituta, Antiochiam cum Bothero

Filij Femi-enſis donã-tur poſſeſ-ſionibus.

& cæteris obſidibus remeauit in fide data & ſuſcepta. Filios verò in dolo occiſi Principis in regione ciuitatis plurimis præfecit locis. Hi autem filij in regione hac poſt diſceſſum Tankradi commorantes, complices Botheri interemerunt, reos patris ſui interitus, alioſq; conſcios & reos eiuſdem necis crebris inſidijs comprehenſos, aut membris debilitauerunt, aut laqueo iugulatos ſuffocauerunt.

Animad-uertunt in aſſeclas Botheri.

CAPVT XXIIII.

Balduinꝰ rex edoce-tur de ex-peditione Turcorũ.

DEhinc poſt mortem Hugonis Rex Baldevvinus à Tabaria & terra Suet eodem anno, celebrato ibidem natali Domini, Ptolemaidem reuerſus eſt, anno regni ſui octauo, vt quieſceret à labore itineris. Ibi ſtatim illius innotauit auribus, quomodo Princeps & * Rex ciuitatis Damaſci, de genere Turcorum, arma & apparatum contraxiſſet ad obſidendam Tabariam, & Geruaſium, loco Hugonis reſtitutum, expugnare decreuiſſet, & Regis virtutem non vltrà timere. Hoc audito, Rex ſubitò paucis aſſumtis copijs circiter quadraginta milites, ad reſiſtendum Turcis properauit, & maritima relinquens, quindecim ſocijs adoleſcentulis, in armis & equo peritiſsimis, & cæteris electis, ad montana tendens, totum exercitum & vires Turcorum explorare audacter præceſsit. Erat autem virtus Turcorum ad tria millia virorum pugnatorum. Iam quidem omnibus exploratis copijs, & viſis tentorijs, cautè per deuia & notas ſemitas ad ſocietatem ſuorum reuerſus eſt.

* De eodẽ ſuprà lib. 7. ca. 33. Infrà lib. 11. ca. 1. vocat Hertoldinum.

Agit exploratorẽ.

CAPVT XXV.

Turci legati habentur à Rege comiter.

VIx arma ſunt depoſita, vix equi frenis & ſellis ſpoliati, & ecce quinq; Turci aſſunt in caſtris Regis facto veſpere. Qui legati cæterorum, de diuerſis negotijs & pace componenda loquentes plurimum, & agentes, tandem benignè ſuſcepti, muneribus quoq; precioſæ veſtis, vaſorum argenteorum Byzantiorumq; onerati, & amicis verbis à Rege commendati, poſt plurimum ſermonis ad caſtra redierunt. Hac igitur gratia & honore hi quinq; à Rege honeſtati, ex

tunc

Digitized by Google

tunc & deinceps parti illius nimium fauere cœperunt, virtutem quoq; & apparatum illius ſepties magnificare, & inter cætum Turcorum extollere, quam vidiſſent, volentes illi reddere dignam vicem omnium bonorum & donorum, quæ eis Rex largitus eſt. Turci itaq; & eorum ductores hæc à ſuis intelligentes,& multum eis de omnibus,quæ referebant, credentes, magna formidine concuſsi, fugam inierunt, vndiq; cœlum & terram nocte operiente.

Student referendæ gratiæ.

Pelliciunt populares ad fugam.

CAPVT XXVI.

HOc à delatoribus Rex comperto, inſecutus eſt eos prima diei aurora exurgente, donec per regionem & muros Damaſcenorum fugiendo elapſi ſunt. His verò in ſua tutamina elapſis & clauſis, Rex reditum ſuum fieri abhinc conſtituit, donec per dies aliquot Bethlehem veniret, vbi in die Epiphaniæ ſolenniter coronatus eſt. Ibi diebus octo moram faciens in diuerſis negotijs rei militaris, Iaphet, deinde * Naplis, quam dicunt Samariam, quam idem Rex Baldevvinus ſine apparatu bellico ſubiecit, profectus eſt, ad diſponendas has ciuitates, ne aliqua verſutia & dolus his aduerſari poſſet. Exinde poſt dies nouem de vniuerſis locis per circuitū ſocijs conuocatis, redijt Ieruſalem menſe Februario. Vbi capite ieiunij inchoante, in monte Sion Chriſtiano more cinere aſperſo capiti de manu Baldevvini, Epiſcopi Cæſareæ Cornelij, ritum quadrageſimalem peregit.

Regis reuerſio.

*Neapolis Ptolemæo Samariæ vrbs eſt, Plinio alio nomine Mamortha. Hodie à Turcis Napoloſa vocatur.

CAPVT XXVII.

SIc itaq; initiato tempore quadrageſimali, proxima die quingentis militibus aſſumtis ex conſilio cuiuſdam Syri, nomine Theodori, cui innotuit, quomodo Turci à Damaſco deſcendiſſent ad tria millia in antiqua valle Moyſi, ad quoddam præſidium firmandum, ne cui de gente Regis illic negotiandi cauſa via pateret, iter mouit ad deſtruendū præſidium, quod Turci rogatu & conſenſu Arabum illic collocauerant, ad interdicendū tranſitum vniuerſis Chriſtianis. Dehinc octo diebus per fœtentia flumina Sodomæ

Theodorus Syrus regi expeditionis in Turcos auctor.

Itineris difficultates.

& Go-

&Gomorrhæ, & deſerta loca, & per montium difficultates gradiens, cum vniuerſis ſocijs ſuis graui defectione oppreſſus, ad habitationem quorundam Syrorum Chriſtianorũ peruenit. Vbi hoſpitio demoratus, ac ſatis refocillatus & ipſe & vniuerſi ipſius ſequaces fuere. Intelligens itaq; quoniam Chriſtiani eſſent, ſacerdotem illorum accerſiuit, ſciſcitaturus ab eo de nouo præſidio & Turcorum intentione, ac de omnibus ab eo conſilium requiſiuit. Qui diluculo exurgens cum Rege, in fide & veritate triduo iter fecit, ductor viæ & regionis illi factus, donec tandem Rex conductu ipſius in loco tuto non longè à præſidio & Turcis hoſpitio requieuit.

Hoſpitalitas Chriſtianorum Syrorum.

CAPVT XXVIII.

Sacerdotis Syri aſtus

ALtera verò die illuceſcente, idem ſacerdos & conuiator ſurgens, caſtra Turcorum intrauit, aliterq; omnia eis referens, quàm eſſent, in hunc modum locutus eſt: Rex Baldevvinus, cum ingenti manu ab Ieruſalem deſcendens, tantillum manſionis, quod nobis erat, deuaſtauit, nos diſperſi ſumus, de quibus ſolus ego ad vos perueniens, vix aufugi, vt nunciarem vobis, ne eius arma & copias expectetis: non enim amplius eius comitatus & apparatus à vobis habetur, quàm milliaris vnius interuallo. Hoc deniq; audito nuncio, metus tantus vniuerſorum corda ex Dei voluntate inuaſit, vt ſine mora tentoria ſua ibidem relinquẽtes, vniuerſi fugam maturarent. Vix tenebræ ſunt remotæ, vix mane illuxit, & ecce Rex Baldevvinus in ſonitu tubarũ, & armorum ſtrepitu, vallem deſcendit. Sed Turcorum neminem reperit, neminem occidit, neminem cepit. Nam tota nocte illa non lentè fugam inierunt.

Fuga Turcorum.

CAPVT XXIX.

Arabes ſe abdunt in antra.

ARabes autem, quorum conſilio Turci à Damaſco illuc conuenerant, vitæ diffidentes, in cauernis montium, & cæcis latebris, ſubitò vt mures abſconditi à facie Regis diſparuerunt cum armentis & ſupellectile, quæ in auxilium ædifican-

Digitized by Google

ædificandi præſidij illúc congeſſerant. Rex verò cum exercitu ſuo vallem deſcendens, cauationes totius regionis perluſtrans, ora cauernarum fixis tentorijs obſedit. Sed nec ſic viros cogere valens vt prodirent, tandem igne & fumo ſuſcitato ante ora cauernarum, vniuerſos exire arctauit. Quorum mox alij armis extincti, alij capti & ad ſexaginta abducti ſunt, omnibus ſpolijs eorum de antro ſublatis, cum aſinis plurimis, bobus, ouibus & hircis.

Eliciũtur & tollũtur à Rege.

CAPVT XXX.

REx igitur his proſperè geſtis, cum omni manu ſua & præda, quam acceperat, regreſſus eſt vſq;ad torrentem Iordanis, Syros confratres & conchriſtianos è cunctis locis regionis congregans, & ad ſexaginta ſecum abducens propter metum Arabum, vbi præda inter Regem & milites diuiſa eſt. Deinde tranſacto biduo, Rex cum præda ſua, quæ ſibi in tertiam partem diuiſionis contigerat, Ieruſalem aſcendit, cui in iucunditate & lætitia vniuerſi Chriſtianorum peregrini & ciues occurrerunt. Poſt hæc quatuor diebus euolutis, à Ieruſalem Iaphet deſcendens, ibidem aliquam moram fecit. Sed & Acram veniens, plurimum illic de negotio regni ſui tractans, Paſcha propinquante, in ipſa cœna Domini Ieruſalem repedauit, vbi in hac ſacra ſolennitate Dominicæ reſurrectionis glorioſè & catholicè coronatus eſt. Poſt dies verò octo iterato itinere, per caſtella & ciuitates Ptolemaidem deſcendit, quin & Tabariam profectus eſt, vt ſuos aduerſus Turcorum inſidias & minas militari ſolatio corroboraret.

Syri Chriſtiani ſolum vertunt.

Rex inuiſit & munit loca ſubiecta.

CAPVT XXXI.

ET ecce Aſcalonitæ gaudentes eius abſentia, ad tria millia exierunt in planiciem camporum ciuitatis Rames. Sed nihil in facto ſuo proficientes illic, in ira magna venientes, Ioppen obſederunt. Hæc fama tam crudelis in auribus Regis, iam de Tabaria Ptolemaidem reuerſi, vt innotuit, ſexaginta viros, armis & bello ſtrenuos, nauigio Iaphet

Aſcalonitarum in agrum Ramẽſem excurſiones.

Obſidio Ioppes.

Digitized by Google

phet ad ſubueniendum ciuibus direxit,&vt eis nunciarent, quomodo ſine mora Rex adunata manu eos ſubſequeretur. Audientes autem ciues, quoniam auxilium Regis præueniſſet, & Rex in breui ſubſequeretur, aperientes portas egreſsi ſunt ad reſiſtendum inimicis, ac vtrinq; cómittentes, Sarracenorum octodecim ceciderunt, Chriſtianorum verò tredecim occiſi ſunt. Reliqui verò Sarracenorum æſtimantes Regis præſentiam, & ideo ciues audacius nunc reſiſtere, Domino IESV ſuos proſperante, fugam inierunt. Quos Chriſtiani fortiter inſequentes, ſolummodo ſexaginta equos eorum in ſagitta & lancea percuſſerunt, nullum tamen ex his apprehenderunt. Nec mora, Rex, ſicut promiſerat, Iaphet venit in magno apparatu armorum. Sed victoria Deo opitulante à ſuis ciuibus anticipata, optata requie illic cum ſuis vſus eſt.

Fuga.

CAPVT XXXII.

QVatuor deinde diebus tranſactis, Rex Ieruſalem redijt, vt diſponeret regnum, & ſic aliqua quiete frueretur. Cùm ſubitò ad aures illi peruenit, quomodo rurſus Aſcalonitæ, Turcis in conuentione ſolidorum à Damaſco accitis, præſidiū firmare decreuerunt ad expugnandum caſtellum, quod dicitur ad S. Abraham, & deſtruendū, quod tunc quidam VValterus, cognomine Mahumet, poſt mortem Rorgij dono Regis ſuſceptum, tuebatur. Hoc Rex ſiniſtris nuncijs comperiens, ſeptuaginta probis militibus electis & aſſumtis, illuc feſtinus via ſeceſsit, & apud S. Abraham nocte hoſpitio quieuit. Mane verò cuiuſdam ſextæ feriæ exorto, laxatis equis & frenis, in impetu magno, & cornuum ſtridore, vociferantiumq; tumultu Aſcalonitarum caſtra inuadit, quos inſcios, ac tam repentino turbine ſtupefactos, protinus in fugam coëgit.

Alia Aſcalonitarum expeditio.

VValterꝰ Mahumet.

Rex fugat hoſtem.

CAPVT XXXIII.

AT ſui Chriſtiani auaritia rerum hoſtilium excæcati, & in tentorijs inimicorum nimium ſtudentes ad congreganda ſpolia & aſportanda, belli & armorum obliti ſunt. Aſcalo-

Chriſtiani prædæ intenti cæduntur.

Digitized by Google

Aſcalonitæ & Turci hæc conſiderantes, quomodo magis prædæ quàm fugitiuis hoſtibus intenderunt, vſquequaq; readunati prælium cum eis committentes, quinq; de egregijs regis militibus peremerunt, inter quos Hugo de Caſſel & Albertus, Apoſtolius cognomine, armis extincti ſunt. Verùm Rex, Deo auxiliante, vix recuperatis viribus ſuorũ inualeſcens, victoriam tandem adeptus eſt. Nam triginta ex inimicis in gladio eius ceciderunt, & ſexaginta abducti, alij diffugio elapſi ſunt. Rex verò & ſui camelos triginta tres, equos ſexaginta octo, cum præda & tentorijs multis Ieruſalem abduxerunt in lætitia & exultatione ſuper hac victoria iocundati.

Hugo de Caſſel.

Rex ſe colligens dimicat feliciter.

CAPVT XXXIIII.

INterea Aſcalonitæ ſuæ contentionis minimè obliti, Ieruſalem in armis & copijs confluxerunt, per diem illic in equorum diſcurſibus cum pueris confligentes. Sed quinq; illorum poſt plurimum contentionis ſuæ cum equis & ſpolijs illic capti fuiſſe referuntur. Chriſtiani verò pedites, qui illic ad reſiſtendum pceſſerant, ſeptem decollati fuiſſe perhibentur. Nam terrores & minæ gentilium multum repreſſæ ſunt.

Aſcalonitæ tentant Hieroſolymam.

CAPVT XXXV.

POſt hæc diebus aliquot tranſactis, nunciatum eſt Regi, quomodo negotiatores Babylonij affuturi eſſent trans flumen Iordanem in vmbra & ſilentio noctis, ac deſcenſuri ad Sur, Baurim & Sagittam, ad mittendas merces Damaſcum, & multum prædæ poſſe eum ex his capere, & gentis ſuæ inopiam ſubleuare. Qui omnibus ex ordine auditis, ſexaginta milites aſſumens, & de nocte conſurgens, ad oram fluminis deſcendit. Sed mercatorum copias videns eſſe nimias, facie ad faciem cum eis confligere diſtulit, ſed ab eis clàm nunc declinans, nec mora, extremos fortiter inclamans & incurrens, vndecim gladio ſtrauit, quadraginta captiuos tenuit, camelos vndecim † Zucra, quatuor onuſtos * & cæteris pigmentis rebuſq; precioſis, decem & ſeptẽ

Negotiatores Babylonij appellunt ad Iordanem.

Opprimũtur & ſpoliantur à rege.

† Saccaro.

verò oleum & mel portantes, Ieruſalem captos abduxerũt. Quorum abundantia tota regio peregrinorum releuata & confortata eſt.

CAPVT XXXVI.

Gozelinus redimit Balduinũ Edeſſanũ. ¶ *Nominat Tyr. li. 11. ca. 8. captiuitatis Balduini annos 5.* *Simultas Balduini & Tancradi.*

POſt hæc in anno octauo regni Regis Baldevvini, Gozelinus de Turbayſel, miles fideliſsimus, Baldevvinum de Burg, cuius dono pro militari obſequio terram & regionem obtinebat, de manu Geigremich, Turci potentiſsimi, centum millia Byzantiorum dans, redemit, quæ ab omnibus Principibus & viris Chriſtianis, paruis & magnis, & vniuerſis locis & ciuitatibus fidelium, plurima prece impetrata collegit. Sic itaq; Baldevvino redemto, & in ciuitatem Rohas cum omni honore relato, Tankrado autem ab eadem ciuitate, quam ſuſceperat in cuſtodiam, exeunte, ſemper inimicitiæ & inuidia inter ambos Principes adeò excreuerunt, vt congregata manu alter alteri præda & inſidij nocere & aduerſari non abſtineret.

CAPVT XXXVII.

Balduini Edeſſani aduerſum cum Tancrado prælium. *Gozelini fides.*

TAndem quadam die hic ab Antiochia hic à Rohas in apparatu & armis cum copijs egreſsi, grauiter bellum commiſerunt. Sed ex Baldevvini ſocietate plurimi cæſi, & exuperati ſunt, ac plures capti. Ipſe verò Baldevvinus vix à campo effugiens, in ciuitate Tuluppe à Tankrado & ſuis obſeſſus eſt. Gozelinus verò, qui à campo & hoſtibus vix euaſerat, ſciens Baldevvinum à Tankrado obſeſſum, profectus eſt ad Geigremich, multum inſtans & obſecrans, vt ſubueniret ſibi mutua gratia confœderato, & à Tankradi obſidione tam nominatiſsimum & cognatum Regis Ieruſalem liberaret. Qui ſtatim quadraginta millibus Turcorum accitis, ad Tuluppam ſe venturum in Baldevvini liberationem ſtatuta die, per omnem regionem notum fieri decreuit, qua vndiq; ad eum copiæ ſuæ illic conuenirent. Tankradus hanc Turci conſtantiam in liberatione Baldevvini intelligens, caſtra amouit ab obſidione, & Baldevvino in ciui-

Geigremich propugnat pro Balduino.

Digitized by Google

in ciuitate Rohas, præteritorum immemor malorum, in lætitia & exultatione ingreſſus eſt.

CAPVT XXXVIII.

EOdem quoq; tempore Conradus ſtabularius Henrici III. Romanorum Imperatoris, vir præclarus in omni actione militari, ex legatione & petitione ipſius Imperatoris facta ad Regem Græcorum, Regis verò facta ad Regem Babyloniæ, à carcere & vinculis eductus eſt, & ob cauſam dilectionis, & mutuæ retributionis, Alexio, Regi magno Græcorum, reſtitutus. Rex Alexius Conrado viuo & incolumi recepto, plurimum gauiſus eſt, quem magnificis donis honoratum, Henrico Imp. Romanorum ſuper omne aurum & argentum, ſuper oſtra & lapides precioſos, acceptum remiſit, nihil dulcius & precioſius videlicet in auro & argento, in oſtro & lapidibus precioſis, arbitrans illi poſſe ſufficere.

Conradus protoſtrator dimittitur è vinculis.

CAPVT XXXIX.

POſt hæc in anno ſecundo reſtitutionis Conradi, Boemundus à diuerſis regnis Galliæ & Italiæ collecto exercitu Chriſtianorum, nauigio Valonam deſcendens, hanc ſubitò occupauit, vniuerſaq; loca, quæ in circuitu erant de regno Græcorum, ſuperata ſubiugauit. His ſubiugatis, Dyrrhachium, ciuitatem magnam, rebus & omni virtute ciuium ac militum potentiſsimam, diuertit, & in circuitu murorum tabernacula extendens, in multitudine graui obſedit. Erant enim illi XII. millia equitum pugnatorum, & LX. millia peditum virorum bellatorum.

Boemundi expeditio in Alexiũ Imperat.

¶ Vide Zonaram Tom. 3.

Numerus copiarum.

CAPVT XL.

COnradus ab Imperatore Græcorum remiſſus, tunc in Italia moram fecit propter graues diſcordias, quæ inter Dñ. Imperatorem Henricum, filiumq; eius Henricum V. Regem, inuidia & iniquorum conſilio exortæ erant, ne in aliquo eorum fauore intendens, alterutrum grauiter moleſtaret. Obſidione itaq; tempore veris vndiq; locata,

Conradus protoſtrator diſcordantibus ſe integrũ ſeruat.

Boemundus machinas & tormenta lapidum fieri inſtituit, quibus vrbs oppugnaretur. Sic diebus multis mœnia & turres crebro ictu lapidum minuebat, ciueſq; & omnes inhabitantes vehementi aſſultu vexabat. Ciues verò ęcontra ollas igneas aqua inextinguibiles, fomite refertas, machinis intorquebant, ac diuerſa genera incendiorum in omne opus machinarum illius iactantes, ſagittis & fundibulis in omni virtute reſiſtebant. Nam res illis pro anima erat.

Oppugnatio Dyrrhachij.

CAPVT XLI.

Alexius Imperat. mouet in hoſtem.

TAndem cùm plurimo aſſultu & arte bellica vrbem ciueſq; vexaret, & iam omne tempus æſtatis in rebus bellicis conſumſiſſet, Rex Græcorum adunato innumerabili exercitu, in campos vrbis Bothiliæ deſcendit, vt vrbi Dyrrhachio ſubueniret, & Boemundum ab obſidione & vniuerſum comitatum illius effugaret. Locatis itaq; Imperatoris tentorijs in præfatis locis & campis, qui itinere diei vnius diſtant à regione Dyrrhachij, milites Imperatoris, non ſolùm aduenæ Galli, qui conuentione ſolidorum Imperatori militabant, ſed & Turcopoli, Comanitæ & Pincenarij, ad decem millia conglobati, armati & loricati in lancea & ſagitta, Boemundum & ſuos in caſtris aggredi ſtatuerunt. Sed Boemundus à delatoribus re comperta, ſuperuenientibus in aperta camporum planicie occurrit, & prælia in impetu committens, mille in gladio & lancea & ſagitta peremit, cæteros in fugam vſq; ad tentoria Imperatoris remiſit. Poſt hæc Boemundus grauius aſſultum ad vrbis Dyrrhachij ruinam iterauit, machinas & tormenta applicans, vt cuſtodes territi ex noua victoria, quam adeptus erat, portas ſibi aperirent. Sed vrbis defenſores minimè adhuc minis & aſſultibus his molleſcere aut abſterreri poterant, ſed omni conamine & bellica arte vim inferentibus reſiſtebant.

Eiuſdem mercenariæ copiæ.

Boemundi prælium ſecundū.

Irrita Dyrrhachij oppugnatio.

CAPVT XLII.

DEhinc die quadam cùm Boemundi copijs victualia & equorum pabula defeciſſent, milites trecenti, pedites ſeptin-

Digitized by Google

ſeptingenti, ad contrahendas prædas in regione Græcorū directi ſunt. Quibus infinita multitudo Turcopolorum, Comanitarum & Pincenariorum, militum Imperatoris in occurſum affuit, & bello grauiter commiſſo, milites Boemundi ad CCC. illic occiſi ſunt, plures verò abducti. *Frumētatores Boemūdi cæſi.*

CAPVT XLIII.

CVm hæ contentiones, inſidiæ, cotidianæ incurſiones, grauiſsimæ cædes iam ferè per annum hinc & hinc fierent, & Boemundi exercitus diutinæ obſidionis tædio grauaretur, plurimi ſubtraherentur, naualiſq; collectio attenuata præ panis & cæterarum rerum inopia in Italiam renauigaſſet, Imperatoris verò naualis virtus in omni ciborum & armorum abundantia immitteretur, VVido, filius ſororis Boemundi, VVillehelmus Claret & cæteri primores exercitus, pecunia & blanditijs Imperatoris corrupti, Boemundo diuerſas & graues opiniones opponentes, nunc ex ciborum inopia, nunc ex populi & naualis exercitus diſperſione, nunc ex Imperatoris vrbi immiſſa opulentia, eum ab obſidione auertere conati ſunt, & amicitia Imperatori confœderari. *Difficultates in exercitu Boemundi. Guido & Gulielmus instant de compoſitione.*

CAPVT XLIIII.

AD vltimum verò videns Boemundus ſuos defluxiſſe, plurimos ad auxilium Imperatoris migraſſe, & minus ac minus in aſſultu vrbis eos laborare, conſilio ſuorū credidit, & ſic Imperatori in magnitudine & pondere ineffabilis auri, argenti & oſtri precioſi reconciliatus eſt. Reconciliatus verò, donis & theſauris infinitis ſuſceptis, nauem aſcendens in Apuliam regreſſus eſt, omnibus deceptis & minimè remuneratis, qui ſecum longos labores & belli pondera circa Dyrrhachium pertulerunt. Hi verò agnita Boemundi fraudulentia & eius receſsione, Imperatoris exorârunt clementiam, vt pacificè per regnum eius vſq; in Ieruſalem viam eos continuare permitteret. Imperator verò poſt hanc compoſitam pacem Conſtantinopolin reuerſus, omnibus per regnum ſuum tranſeundi viam ſine *Boemūdus pacificatur cum Imperatore. Defraudat ſuos. Imperatoris fides.*

vllo

Digitized by Google

vllo impedimento conceſsit, ſicut Boemundo & cunctis primoribus Galliæ & Italiæ, illic tunc temporis præſentibus, iureiurando promiſit & affirmauit, quando confœderati ſunt.

CAPVT XLV.

Balduinus Rex cogit auxiliares copias.

EOdem quoq; anno, autumnali tempore inſtante, Baldewvinus Rex, contractis vndiq; copijs à mari & terra ex diuerſis nationibus regni Italiæ, videlicet Piſanorum, Genuenſium, Venetorum, Malfetanorum, omniumq; eorum, qui more prædonum expugnare & expoliare ſolent nauigantes, ciuitatem Sagittam obſedit tam mari quàm terra in menſe Auguſto, mangenellis & machinis muro à terra in circuitu applicitis, malis verò nauium turritis, belloq; paratis, verſus aquas in manu forti erectis, expugnans eam diebus multis, & in virtute multa ſuorum ſæpius eam fortiter aſsiliens.

Obſidet & oppugnat Sidonem.

CAPVT XLVI.

Indicium de Matrona Arabiſſa.

HAc facta & ordinata obſidione, poſt aliquot dies Regi per delatores innotvit, qualiter matrona quædam nobilis & locuples nimis de regno Arabiæ, cum innumerabili grege camelorum, boum, ouium, hircorum, trans Iordanem ſecus montana propter pinguia paſcua accubuiſſet, & cum ea viros circiter quingentos, diuites in armentis & pecore, illic cum omni clientela ſua in tuto conſediſſe. Qui illico VVillehelmum, filium Roberti, Nortmanorum Principis, clàm aſcitum, Ieruſalem remiſit, vt militibus, quos in ciuitate tuenda reliquerat, aſſumtis, cum peditibus trans Iordanem feſtinaret, atq; Arabes Sarracenos incautos, & in tuto gregem paſcentes, inuaderet, & viros ac fœminas cum vniuerſo grege captiuaret. Ille verò iuxta edictum Regis Ieruſalem accelerans, ducentos equites ſimul quingentos pedites aſſumſit, cum quibus vada Iordanis præteriens, ſubitò irruit cum omni manu ſua in cuſtodes camelorum. Sed reſiſtentes plurimũ, & ſe ſuumq; gregem defendentes in arcu & ſagitta Sarracenos repererunt.

Gulielmus Normanus.

Tandem

Digitized by Google

Tandem VVillehelmus & ſui præualentes, ſolùm duobus viris egregijs ex ſuis peremtis, plurimos ex gentilibus extinxerunt, plures captiuantes cum puellis & pueris teneris, & matrona nobiliſsima prænominata. Camelos verò ad quatuor millia cum cæteris armentis, prædam ſcilicet inæſtimabilem, Ieruſalem adduxerunt, quorum mutuatione plurimum aurum acceptum, iuſſu Regis militibus diuiſum eſt.

Gerit rem feliciter.

Præda camelorum.

CAPVT XLVII.

INterea Rex turrim quandam ciuitatis Sagittæ ampliori aſſultu & crebro ictu lapidum dum irrumpere conaretur, & ferè perforaſſet, conſilio Arnolfi clerici & Cancellarij animus Regis repreſſus eſt, ne hanc vlterius lapidum iactu toties quaſſatam attereret. Dicebat enim, tam egregium opus minimè duobus millibus Byzantiorum poſſe reædificari, & hanc ſine ruina & lapidum iactu poſt paucos dies in manu Regis traditam reſeruari. Erat & alia turris, in qua apoſtatæ & præuaricatores fidei ex Prouincia de Comitatu Reymundi ad defenſionem poſiti, reſiſtebant, qui ligno Dominico, quod Rex à Ieruſalem detulerat ad protegendum populum Dei, deridentes illudebant, & ſibi contrariò crucem facientes, & in culmine eiuſdem turris figentes, ſputo & vrina ipſi inſipientes & maligni inhonorare præſumebant. Quod pius Rex & omnis populus deplorantes, Deum cœli flebili voce inuocant, vt fontem miſericordiæ ſuæ aperiens, apoſtaticis viris & ſtultis Sarracenis demonſtrare velit, quòd non rectè agentes, diuinæ maieſtati blaſphemiam irrogare præſumſiſſent. Mox eorum precibus exauditis, abſq; hominum labore ſic turris illa concuſſa & diruta eſt, iam veſpere mundo imminente, vt lapis ſuper lapidem non remaneret, & increduli homines ruina illius ſuffocati, obruerentur. Rex & ſui hanc potentiam Dei videntes, per hanc turrim intrare ciuitatem diſponebant. Sed quia nox incumbebat, veſpere conſilio inter ſe habito, dilatum eſt dum dies illuceſceret.

Rex Arnolfum tempeſtiuè monentem audit.

Trāſfugæ Prouinciales.

In eoſdem diuina vltio.

Regis noxia cunctatio.

CAPVT XLVIII.

Auxiliaris hoſtiũ claßis. VErùm nocte eadem à regno Babyloniæ viri & arma copioſa in multitudine quinquaginta nauiũ & triremiũ octo, quas dicunt Cattos, affuerunt ciuibus Sagittæ, in tubis & cornibus Ptolemaidem applicantes, ſed per diem à turbine venti ſibi contrarij aliquantulum impeditum eſt eorum iter. Quod præpoſitus ciuitatis Accaron intelligens, Regi noctu feſtinata legatione fecit innoteſcere, quo minus prouiſis hoſtilis turba nocere poſſet. Mane verò orto, à Tripoli ciuitate pariter multitudo nauiũ in manu forti, & intolerabili armatura, Babylonijs vires addidit, quatenus portum vi obtinentes, ſtationẽ fidelium nauium & Regis obſidionem amouerent. Chriſtiani verò videntes, à longe in manu forti & intolerabili gentes applicare, à portu egreſsi ſunt, vt reſiſterent, ac plurimo naualis belli impetu cum eis confligentes, diu alternis incurſibus im̃orati ſunt. *Chriſtiani in fugam acti.* Sed vim tantorum non valentes ſufferre Chriſtiani, vix ad aridam, & nequaquam ad portum, fugam inierunt, tribus ſuorum nauibus ſuperatis & captis, ac vniverſis in ea repertis cæſis & decollatis. Sarraceni verò in manu robuſta portum obtinuerunt.

CAPVT XLIX.

Regis cum hoſte campeſtris pugna. DEhinc proxima die Sarraceni milites loricati & armati portas vrbis egreſsi cum ſuis copijs, vſq; ad tentoria Regis in virtute ſua aſtiterunt, Regem expugnare & effugare arbitrantes. Verùm Rex præſcius populi in ſe irruentis, occurrit cum quingentis ſolùm equitibus, quatuor verò millibus peditum, bellumq; crudele com̃ittens, circiter mille quingentos occidit ex eis in ore gladij, cæteram verò multitudinem, quadraginta ſcilicet millia, fugientem ad præſidia ciuitatis inſecutus eſt. *Victoria.* Ex Regis autem exercitu ipſa die quingenti cecidiſſe referuntur. *Giſelbertus.* Cecidit & Giſelbertus de caſtello, quod dicitur Cuiun, vir illuſtris & valde militaris, poſt plurimum hac die certaminis ſui laborem, quem Rex & ſui planxerunt plurimum,

more

Digitized by Google

more fidelium eum ſepelientes. Veſpere iam facto, & Sarracenis in præſidium fugatis, Rege verò adhuc incolumi campum in victoria obtinente, fidelis legatio ſibi innotuit, vt nequaquam lucem futuræ diei operiretur, propter Turcos, quos mercede triginta millium Byzantiorum à Damaſco ſibi Sidonij aſciuerant. Erat autem numerus eorum fermè ad XV. millia.

Nuncius de hoſtium auxilijs.

CAPVT L.

REx ergo credulus fideli legationi, ceſsit ſalubri conſilio, ac cunctos vulnere grauatos Ptolemaidem præmittens, immiſſo igne proprijs nauibus, cunctisq; machinis ac tentorijs, veſpere imminente, dum in cinerem & fauillam redigerentur, ipſo in campo diem præſtolatus eſt. Die verò agnita, Rex caſtra mouit ab obſidione, & Accaron tendens, in montanis hac die moram fecit, ac arte venatoria recreatus, ſolito more & curſu canũ apros vexans, circiter quinq; cepit, curas & caſum ſuorum interim obliuioni dans

Rex ſoluit obſidionẽ Sidonis.

Venatur.

CAPVT. LI.

INterea in vrbe Accaron grauis luctus & deſolatio erat inter viros & mulieres, eo quòd de vita & ſalute Regis inuniuerſa eos latebant adhuc, & multos ſuorum cecidiſſe, ac omnem apparatum nauium caſtrorumq; in flammas redactum audierant. Poſt hæc aliqua mora habita, Rex à venatione & montanis egreſſus, Ptolemaidem intrauit. Quem omnis populus Chriſtianorum quaſi rediuiuum in voce exultationis ſuſcipiens, præ nimio gaudio lacrymatus, caput & manus illius plurimum deoſculatus eſt.

Ptolemaidenſes inani luctu conflictati

Exhilarãtur aduẽtu regis.

CAPVT LII.

ET ecce Rege ab obſidione regreſſo, & Acræ in gloria & lætitia ſuſcepto, Turci à Damaſco cum nimio apparatu equitum ante portas & mœnia Sagittæ affuerunt, ſed foribus clauſis, minimè intromiſsi ſunt. Tunc quidam, Dochinus nomine, præſes Damaſci, ac Princeps militiæ

Mercenaria Turcorũ manus.

Dochinus.

Digitized by Google

Turcorum, triginta millia Byzantiorum à primis & incolis ciuitatis requiſiuit, eo quòd in auxilium eorum accerſiti fuiſſent, & Baldevvinus Rex audito eorum aduentu, obſidionem diſtuliſſet. Verùm ciues & primi ciuitatis, nequaquam aſſequi ſe tantam poſſe pecuniam, aſſerentes, omnem prorſus pactionem illis negauerunt, dicentes, timore vitæ tot millia Byzantiorum illis ſe promiſiſſe, vt magis ad auxilium eorum animarentur, dum tanta illis pecunia offerretur. Hæc Turci & eorum Principes audientes, vehementer in ira exarſerunt, vrbemq; per dies decem oppugnare non ceſſantes, nunc vim, nunc minas inferebant, Regem Baldevvinum ad internecionem eorum ſe reuocare affirmantes. Tandem Sidonij Turcorum aſſultibus grauati, minis eorum deſperati, nouem millia Byzantiorum obtulerunt. Quæ ſæpius Turci refutantes, ad extremum tædio victi, Regiſq; vires & impetum metuentes, hoc tantillo recepto, Damaſcum regreſsi ſunt.

Contentio de ſtipẽdij pactione.

Compoſitio.

CAPVT LIII.

Turcorum excurſiones in agrum Tabor.

Ante hanc obſidionem ciuitatis Sagittæ, tempore Rogationũ inſtante, ſcilicet ante dies Pentecoſtes, ijdem Turci in equitatu quatuor millium loricatorũ à Damaſco egreſsi, & in regionem Tabariæ profecti, hinc & hinc inſidijs poſitis, trecentos viros in equis velociſsimis præmiſerunt, qui ſolito impetu & aſſultu viros à munitione abſtraherent, vſq; dum ad locum inſidiarum peruenirentur. Geruaſius, vir nominatiſsimus & nobiliſsimus de regno Franciæ, qui tunc dono Regis præerat ciuitati & præſidio Tabariæ, Turcos aduolaſſe comperiens, ſine mora ſuis commilitonibus circiter octoginta aſcitis in equis, armis, lorica, peditibus verò ducentis, nimium pugna audentibus, inſecutus eſt Turcos præmiſſos curſu velociore quàm ſolebat, nec pedites ſubſequentes vllius conſilio præſtolatus eſt.

Geruaſius ¶ *Vide ſuprà cap. 7*

Digitized by Google

CAPVT LIIII.

TVrci quidem ſimulata fuga ad locum inſidiarum repedantes, Geruaſium in medium inimicorum per ſcopuloſa & deuia loca montium perduxerunt, plurimum equis & peditibus illius curſu immoderato aggrauatis. Ad hæc Turci ab inſidijs erumpentes, Geruaſium & ſuos ex omni parte coronantes, graui curſu oppreſſerunt, arcum & ſagittam in eos inceſſanter intorquentes, quos nequicquam in fugam miſſos, ad montana redire paſsi ſunt. Geruaſius tanta multitudine exterritus, cum exigua manu per quandam planiciem limoſæ terræ fugam inijt. Sed quia feſsi, & flatu exhauſti, præ longa inſecutione, & aquatilis terræ mollicie, curſu defecerunt, dum Turci vndiq; viros circundantes in illos nimium ſagitta & gladio præualuerunt, Geruaſius & ſui fugæ & vitæ diffiſi, & Turcos iam circa latus ſuum aduolantes conſpicientes, frena equorum fortiter in hoſtes reijciunt, & licet perpauci, tamen ſanguine plurimo ſe in dextra ſua vlti ſunt, plurimos Turcorū ſternentes, & ibidem honeſta morte inter hoſtes feroces procumbentes. Ex omnibus his nullus euaſit, præter duos armigeros, qui rei euentum Tabariæ retulerunt, ſed alij occiſi, alij capti ſunt. Geruaſius quoq; captus & abductus eſt in Damaſcum, catenis aſtrictus, & ſolerti cuſtodia mancipatus. Tam crudelem famam vniuerſi, qui audierunt, de tam egregio milite & interitu ſuorum, vehementi dolore cum fletu & eiulatu magno planxerunt diebus multis, quin & Baldevvinus Rex, licet feritate leonis & apri ad omnia aduerſa ſemper inflexus, nunc conſternatus eſt animo, læto tamen vultu omnino dolore diſsimulato.

Turci pertrabunt Geruaſiū in inſidias

Abducunt captiuum.

Planctus Chriſtianorum.

CAPVT LV.

DEinde poſt dies aliquot nuncij Turcorum Regi Baldevvino Accarone in hunc modum locuti ſunt: Geruaſium captum adhuc viuum tenemus, quem ſi ſanum & incolumem vis recipere, tres ciuitates, Ptolemaidem, Cayphas & Tabariam in manu noſtra reſtituas, alioqui nequaquam

Turcorum poſtulatū pro redemtione Geruaſij.

eum periculum mortis ſcias poſſe euadere. His Rex auditis, habito cum ſuis conſilio, ſic in hæc verba reſpondit: Si aurum & argentum vel aliqua precioſa pro ſalute & redemtione Geruaſij quæreretis, ſupra centum millia Byzantiorum à nobis aſſequi procul dubio poſſetis. Sed ciuitates quòd requiritis, ſi fratrem meum vterinum totamq; parentelam, & cunctos primores Chriſtianæ plebis in vinculis veſtris teneretis, nunquam hos pro aliqua ſalute vitæ illorum redderemus, nedum pro ſolo homine, quē ſi occideritis, nequaquam virtus noſtra propter hoc erit iminuta, ſed quandoq; vt vicem mortis illius vobis rependamus, nō eſt impoſsibile apud Deum & Dominum noſtrū.

Maſcula regis reſponſio.

CAPVT LVI.

Geruaſius ſagittis traijcitur.

His itaq; à Rege reſponſis, & Turcis non vltrà habentibus ſpem de prænominatis ciuitatibus, Geruaſius productus eſt in medio ciuitatis Damaſci, qui poſt plurimam illuſionem ſagittis Turcorum confixus, ſpiritum vitæ exhalauit. Mortuo ſic Geruaſio, milite egregio, Soboas, vnus ex præpotentibus Turcorum, caput illius iuſsit amputari, cutem verò capitis cum crinibus eius albis & floridis, multoq; tempore intonſis, abſtrahi & ſiccari, eo quòd miri eſſent decoris, vt in ſignum & memoriam victoriæ, ad ſuſcitandum dolorem Chriſtianorum ſemper in haſta ſublimi tollerentur.

Soboas.

CAPVT LVII.

Eodem anno, quo Rex Baldevvinus à Sagitta obſidionē diſtulit, Dn̄. Euermerus, Patriarcha Ieruſalem, à Romana ſynodo redijt, quam cauſa excuſandi ſe de omni querela & culpa, ſibi à Rege & Arnolfo Cancellario illata, adijt, & eundem iniqua aduerſus ſe loquentem in medio Romanæ Eccleſiæ, & in Dn̄. Apoſtolici audientia, obſtructo ore fecit obmuteſcere, & ex ſententia S. Romanæ Eccleſiæ cum litteris & ſigno ipſius Dn̄. Apoſtolici Paſchalis ad Regem remiſſus eſt, quatenus honorificè & ſine offenſione ſedem

Patri-

Digitized by Google

Patriarchatus vltrà retineret. Sed Rege nequaquam legationem aut litteras cum ſigno Romani Pontificis de illius reſtitutione audiente, Patriarcha in ciuitate Accaron remanſit, dum videret, ſi Regis animus erga ſe adhuc, Deo adiuuante, mitigari poſſet. *Euermerus fruſtra dignitatẽ ſuam repetit.*

¶ De Euerm. Patriarcha, hiſtoria mutila eſſe videtur: & capiti 57. & 58. rectè fortè 59. præpoſuerimus. Variat Tyr. lib. 11. cap. 4.

CAPVT LVIII.

TAndem Rege ex Arnolfi inſtinctu amplius Patriarchæ aduerſante, nec eum in ſedem Patriarchatus redire conſentiente, actum eſt multorũ conſilio, quatenus Euermerus ſine concilijs & iudicio Patriarchatus ſui dignitatem vltrò abſq; vlla ſpe relinqueret, ne ſancta ac nouella eccleſia Ieruſalem in hoc odio & contentione tot diebus Paſtoris vigilantia careret. Iam ſic Euermero vltrò & abſq; ſpe vlla honore Patriarchatus priuato, tam Regis quàm Arnolfi Cancellarij & totius eccleſiæ electione Clericus q-dam, Gobelinus nomine, ſurrogatur, & Euermerum Cæſareæ Cornelij, quæ nuper Paſtore viduata erat, Archiepiſcopum fieri, ab omnibus acclamatum eſt. Quod quamuis iniuſtum ſit, vt hæc fiat altercatio, niſi ex canonum decreto & ſententia alter eorum fuerit condemnatus, tamen quia rudis & tenera adhuc Hieroſolymitana erat eccleſia, id fieri conceſsit Apoſtolicus. Et ſic Regis dono, & omniũ fidelium aſſenſu, vterq; honore ſublimatus eſt. *Arnolfus odij flabellum. Euermerus cedit Patriarchatu. Gobelinus eiuſdem ſucceſſor. ¶ De morte lib. 12. cap. 24.*

CAPVT LIX.

CVm hæc negotia inter Regem & Patriarcham agerentur, iſto negante pecuniam, illo autem pecuniam aut milites requirente, quidam Chriſtianus, legatus Rotgeri, fratris Boemundi, profectus de Apulia, coram Rege aſtitit, qui talentum auri mille Byzantiorum ante paucos dies Patriarchæ ſe attuliſſe, conteſtatus eſt in audientia totius Eccleſiæ, vt illud pro peccatis ſuis, & pro requie animæ ipſius ſuorumq; æqua & fideli portione inita diuideret, *Euermerus accuſatur peculatus.*

vnum

Digitized by Google

vnum videlicet in oblatione Dominici ſepulcri ad vſus fratrum, Deo inibi famulantium, alterum in ſuſtentatione hoſpitalis languidorum cæterorumq; inualidorum, tertiùm Regi ad confortandos & remunerandos milites, rebus & armis deſtitutos. Hæc Patriarcha, auaritia excæcatus, omnia ſoli ſibi reſtituit, & nihil de talento his vel illis, ſicut iniunctum vel diſpoſitum cum eo fuerat, diſtribuit. De hac ingenti fraude & infidelitate coram Rege conuictus à teſtibus idoneis, non vltrà ſe valens excuſare, conticuit. Quapropter ſtatim ſine dilatione priuatus eſt poteſtate & oblatione Dominici ſepulcri, camerarij verò ac priuati & conſcij illius capti, & in cuſtodiam miſsi ſunt.

Conuictus exauctoratur.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER VNDECIMVS.

Argumenta Capitum.

I. Quòd VVillehelmus, Comes de Sartangis, Rege Damaſcenorum deuicto, præſidium Archas obſederit.

II. Quòd idem præſidium fame ſuperatum VVillehelmus obtinuerit.

III. Qualiter Bertrannus cum Piſanis Amiroth, vrbem Græcorum, occupauerit.

IIII. Quomodo Bertrannus à Rege Græcorum euocatus, homo illius factus, & ab eo remuneratus ſit.

V. Tankradus à Bertranno inuitatus, ad colloquium illius feſtinauit.

VI. Poſtq

Digitized by Google

VI. Poſtulatio Bertranni pro reſtitutione partis Antiochiæ, & reſponſio Tankradi.

VII. Tankradus Bertranno indignatus, monet eum quantocyus ab Antiochia diſcedere.

VIII. Quomodo Bertrannus pro terra patris ſui VVillehelmum interpellauerit, & quomodo Tankradus VVillehelmum adiuuerit.

IX. Legatio Bertranni ad Baldewinum Regem contra præfatos Principes, & quòd Tripolin obſederit.

X. Quòd Rex Baldewinus VVillehelmum et Tankradum apud Tripolin occurrere mandauit.

XI. Ibi rex Tripolin adueniens, Bertrannum ſuſcepit in hominem.

XII. Qualiter apud Tripolin Rex quatuor Principes pacificauerit.

XIII. Quòd Tripolitæ poſt reconciliationem Principum ſe manibus Regis dediderunt.

XIIII. De quingentis Babylonijs ſubterraneo ſpecu abſconditis, & à muliere detectis.

XV. Vbi VVillehelmus Comes ab armigero ſuo occiditur, & vrbs Baurim à Rege obſidetur.

XVI. Legatio Baldewini Comitis ad regem Baldewinũ, quòd Edeſſa vrbs conſilio Tankradi fuerit obſeſſa.

XVII. Rege Baldewino Baurim fortiter oppugnante, ciues vltrò ſe dediderunt.

XVIII. Rex capta vrbe Baurim, Ieruſalem proficiſcitur, & pro liberatione Rohas Principes hortatur.

Digitized by Google

XIX. Vbi exhortante Rege Bertrannus cum reliquis ad vrbem Rohas profectus eſt.

XX. Quomodo Rege adueniente, Turci Rohas dimiſerunt, & quomodo Baldewinus Comes Tankradum incuſauerit.

XXI. Legatio regis Baldewini ad Tankradū et collatio

XXII Allocutio Regis ad Tankradum de reconciliationis gratia cum Principibus.

XXIII. Vbi Rex Principibus pacificatis, Turcos effugauit, Chriſtianos omnes in circuitu reconcilians.

XXIIII. Rex & Tankradus flumen Euphratem enauigant, quinq; millibus Chriſtianorum ex altera parte ab hoſtibus occiſis.

XXV. Quòd Rex Baldewinum Comitem, de bello fugientem, ſanum in Rohas reduxerit.

XXVI. De Magno, Rege Norwegiæ, qui venit adorare Ieruſalem.

XXVII. De Babylonijs contra Baurim nauigantibus, & de nauibus Chriſtianorum cum eis decertātium.

XXVIII. Qualiter Aſcalonitæ Ieruſalem debellantes, à Chriſtianis ſuperati ſint.

XXIX. Vbi naualis exercitus Babyloniorum Ptolemaidem impugnat, Rege ciuibus ſuccurrente.

XXX. Vbi Rex Baldewinus Regē Magnum Hieroſolymam glorioſè perduxit.

XXXI. Qualiter hi duo Reges Sidonem obſederint, Babylonijs in ſua reuerſis.

Digitized by Google

XXXII. Rex Baldewinus & ſui Sidonios coronãtes, machinas plures appoſuerunt.

XXXIII. Sidonij obſcura cauatione machinam Regis moliuntur incendere, & ab ipſo callidè præueniuntur.

XXXIIII. Sidonij poſt longam obſidionem Regi Baldewino ſe dedentes, ad quinq; millia vrbem egreßi ſunt.

XXXV. Quomodo Ammiraldus Aſcalonis occultè Ieruſalem venerit, & Aſcalonem tradiderit.

XXXVI. Legatio Baldewini Comitis ad Regem Baldewinum de aduentu Turcorum, & fama filij Babylonij Regis, Aſcalonem deſcendentis.

XXXVII. Rege Baldewino Aſcalonem deſcendente, Regis Babylonij filius à ciuibus intromiſſus, Chriſtianos ibi repertos occidit.

XXXVIII. Qualiter CC. millia Turcorum Turbayſel obſidentes, & Antiochiam tendentes, Gozelinus Comes inſecutus ſit.

XXXIX. De centum millibus Turcorum, qui filium Brodoan, Principis Alapiæ, obſidem nequiter iugulauerunt.

XL. Congregatio Baldewini Regis & Chriſtianorum Principum facta Antiochiæ contra Turcos.

XLI. Quòd ſedecim millia Chriſtianorum contra Turcos acies direxerint, multa fame periclitati.

XLII. Quòd ſæpius vtrinq; ordinatis aciebus Turci fugam inierint.

Digitized by Google

XLIII. Vbi Tankradus poſt diſceſſum Turcorum præſidium Cerez multis diebus obſedit.

XLIIII. Vbi Tankradus vrbe Cerez tandem multis artibus deuicta, regionem illius totam obtinuit.

XLV. Qualiter Tankradus aliud præſidium, nomine Vetule, obſederit, Ammiraldo quodam ſibi confœderato.

XLVI. Ammiraldus idem cum Tankrado Vetule obſidione cingens, ciuibus vrbe erumpentibus, vix fuga elapſus eſt.

XLVII. Quòd Tankradus obſidione longa vrbem Vetule & omnem illius regionem obtinuit.

XLVIII. De obitu Boëmundi Ducis.

CAPVT I.

Gulielmi Sartangiani prælium ſecundum.

Hertoldinus, Rex Damaſc.

Obſidio Archæ.

EOdem tempore, quo Rex Baldevvinus ab obſidione Sagittæ rediit, VVillehelmus, Comes de Sartangis, commiſſo prælio cum Rege Damaſcenorum, Hertoldino nomine, & eodem cum copijs ſuis attrito in campo caſtelli Montis peregrinorum, in victoria & gloria cum mille loricatis equitibus & in ſpolijs multis regreſſus, præſidium Archas, quod Dux Godefridus prima expeditione multis ingenijs aut viribus ſuperare non potuit, nunc poſt plurimam vaſtationem ſegetum ac frugum, quam ſingulis annis circa regionem intulit, conſilio cuiuſdam Sarraceni in virtute magna obſedit, eo quòd penuria alimenti habitatoribus loci nimia ineſſet.

CAPVT II.

QVi tribus ſeptimanis plurimam impugnationem machinis & baliſtis cuſtodibus præſidij inferens, nullum introitum aut exitum alicui concedebat; donec præſidiũ, quod

quod natura munitum, & humanis viribus inſuperabile erat, fame arctaretur, & in eius deditionem redderetur. Quod ita actum eſt. Nam tribus ſeptimanis tranſactis, tanta vniuerſi habitatores inedia ſunt oppreſsi, vt verſus montana, vbi obſidio fieri non potuit, muris perforatis, præſidium armentis vacuum, armis plenum, ſed pecunia & precioſis quibuſq; iam aſportatis, reliquerint. Quod quidam de exercitu VVillehelmi percipiens, eo quòd nulla fieret à mœnibus præſidij defenſio, trans Barbicanas & muros ad explorandam rem clàm aſcendens, neminem vidit aut perſenſit, idq; ſine mora Domino & Principi retulit VVillehelmo & vniuerſis ſocijs, qui ſtatim fractis ſeris & portis immiſsi, turres & mœnia obtinuerunt & munierunt, ac præſidium vltrà retinentes, totam regionem vſq; Damaſcũ expugnantes de die in diem inuaſerunt.

Archas deſeritur ab hoſte.

Occupatur à Gulielmo.

CAPVT III.

EOdem anno tempore quadrageſimali, Martio menſe inchoante ⁎ Bertrannus, filius Comitis Reymundi, vndiq; ſua in terra contractis copijs virorum bellatorum & equitum loricatorum, cum quadraginta Galeidis, quatuor millia continentibus, in ſingulis Galeidis centum viris pugnatoribus conſtitutis abſq; nautis, nauigio à loco & vrbe S. AEgidij egreſſus, Piſas, vrbem Italiæ applicuit. Vbi Genuenſibus, qui in eodem voto Ieruſalem eundi conſpirauerant, aſſumtis, & mutua fide firmatis ſibi, octoginta verò Galeidis eorum ſibi aſſociatis, ad Amiroth, ciuitatem Imperatoris Græcorum, nauigio peruenit, vbi eſcas & vitæ neceſſaria vi vndiq; conferebant.

⁎ Tyr. Bertrandus.

Bertrannus Reymundi F. claſſem armat.

¶ *Vide Tyr. lib. 11 cap. 9.*

Depopulatur agrũ Amirothenſem.

CAPVT IIII.

NEc mora Imperatoris auribus innotuit, quomodo Bertrannus, filius Comitis Reymundi, terram Græcorum in virtute magna occupaſſet, & eam grauiter depopulari non timuiſſet. Qui illico illi miſit nuncios, vt ad ſe ingrederetur, in fide à ſuis ſuſceptus primoribus, & ha-

Alexij Imper. ad Bertrãnũ legatio.

Digitized by Google

bito ſecum pacis colloquio, quantum vellet pecuniæ dono Imperatoris reciperet, & loco patris ſui ſibi in amicitia & fidelitate reſtitueretur, terram verò ſuam cũ ſuis pertranſiret. Qui ſtatim Regis imperio acquieuit, & de mari per brachium S. Georgij deſcendens cum quibuſdam de comitatu electis, Imperatori in palatio ſuo locutus, ſacramento ei coniũctus & ſubiectus factus eſt. Deinde donis plurimis auri, argenti, oſtri ab Imperatore ſuſceptis, nauigiũ iterãs, vſq; ad portum S. Simeonis vela direxit, quem Tankradus nunc ſub ſua poteſtate retinebat.

Munificentia.

CAPVT V.

Bertrannus petit Tancradi colloquiũ.

QVi continuò nunciis Tankrado miſsis ex conſilio ſuorum, vt virum ſalutarent, & aduentum ſuum apparatumq; ſuorum conſodalium illi indicarent, iuſsit, obnixè precantes, quatenus ſecum habere colloquium non refutaret. Tankradus in virtute magna hunc intelligens adueniſſe, accitis vſquequaq; viris ſuis, ab vrbe Antiochia illic occurrit, ad eundem portum, & oſcula ad inuicem dantes, noctem illam in lætitia magna pariter deduxerunt. Mane autem facto, requiſiuit Tankradus, qua de cauſa aduenisset.

Vtriusq; familiaris congreßio.

CAPVT VI.

Irrita Bertrãni cum Tancrado actio.

BErtrannus poſt plurima verba benignè inter ſe habita, Tankradum in omni admonitione humilitatis precatus eſt, vt hanc partem Antiochiæ, quam pater ſuus in introitu ciuitatis prior inuaſerat, ſibi reſtituere non refutaret. Tankradus eius petitionem non abnuit, hac tamen conditione appoſita, vt ad Mamiſtram ciuitatem obſidendam & recuperandam eius opem & vires haberet, quam nuper traditione Armeniorum Imperatori redditam amiſerat, alioqui ſibi nihil ſuper his velle reſpondere. Bertrannus verò precibus Tankradi nequaquã in obſidione huius ciuitatis acquieuit, propter fidelitatem, quam Imperatori ſe ꝓmiſiſſe nõ negabat. Verùm ſi ei in animo ſederet, Gybel ſe obſi-

Fides.

ſe obſidere & apprehendere promittebat, eo quòd ciuitas eſſet Sarracenorum. Tankradus verò rurſus de Mamiſtra admonuit, de Gybel prorſus tacuit. Sed Bertrannus pro ſacramento facto, nihil ſe aduerſus Imperatorem, aut eius ciuitatem, acturum reſpondit.

CAPVT VII.

AD hæc Tankradus grauiter indignatus, ſpreuit eum, admonens, vt cum ſuo comitatu terram, quæ de ſua erat poteſtate, citò pertranſiret, ne grande malum ſibi ſuisq; congregata manu inferret. Et illico præceptum eſt in omni hac regione, ne aliquis eſſet, qui Bertranno aut ſuis vitæ neceſſaria vendere præſumeret, ſi membrorum ſalutem diligeret. Hoc audito Bertrannus & ſui, nauigium à portu iterantes, vſq; ad ciuitatem Tortoſam applicant, quam Comes Reymundus denuò expugnatam cœperat, & nunc VVillehelmus de Sartangis ſuam retinebat. Hæc ſibi nequaquam contradicta patuit, ſed in ea hoſpitatus & ſui, bonis terræ epulati ſunt.

Tancradi in Bertrānum ſtomachus.

Gulielmus Sartangianus.

CAPVT VIII.

DIe autem facta, cognato ſuo VVillehelmo legatos dirigit, vt terram de Camolla, quam pater ſuus in primordio viæ huius inuaſerat, ſibi non negaret, ſi eius obſequium & amicitiam retinere curaret. Qui reſpondit, non facilè ſe hoc verbũ poſſe adimplere, cum Reymundo mortuo terra ſibi in hæreditate conſtituta ſit, & eam multis diebus per magna pericula & labores ab hoſtibus defendiſſet. Tandem VVillehelmus de hac legatione ſolicitus, conſilio cum ſuis inito, Tankrado nuncios dirigit, quatenus ei ſubueniret aduerſus Bertrannum, cognatum ſuum, & illius copias, & terram ex eius manu ſuſciperet, illiq; vltrà & miles ſuus ſeruiret. Hoc audiens Tankradus, annuit omne auxilium Comiti VVillehelmo, diem conſtituens, quatenus ad Tortoſam illi occurreret, & ſic adiunctis armis ſuis & viribus, Bertrannum & eius adunationem de terra & ciuitate effugaret.

Bertrānus fruſtra repetit Camoll.

Gulielmus Sartang. implorat opem Tancradi.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT IX.

Bertrãnus obſidet Tripolin.

BErtrannus horum decreto & confœderatione comperta, à Tortoſa diſceſsit, & feſtinatò tertia die nauigio ciuitatem Tripolin in virtute magna terra mariq; obſedit. Obſidione itaq; locata, Baldevvino Regi Ieruſalem nuncios miſit, quomodo Tripolin obſederit, & quia VVillehelmus de Sartangis & Tankradus ſibi negatis vrbibus patris ſui, vim inferre parati & confœderati fuerint, & ideo multum ſuper his iniurijs eius auxilio indigere, ſeipſum in eius obſequio aſſerens velle manere.

Accuſat regi Tancrad. & Gulielmũ.

CAPVT X.

Legatio regis ad Tancradũ & Gulielmum.

CVius legatos Rex benignè audiens, opem promiſit, ac ſtatim Paganũ de Cayphas accitũ, & Euſtachiũ, cognomine Granarium, Tankrado & VVillehelmo legatos in hæc verba direxit: Bertrannum confratrem & conchriſtianũ, filium Comitis Reymundi, à nobis auxilium ſcitote quæſiſſe ſuper iniurijs, quas ſibi nunc infertis de terra & vrbibus patris ſui, quod ſic nequaquam fiat. Placet enim vniuerſæ eccleſiæ Ieruſalem, vt ad nos Tripolin deſcendentes, iniuſtè ablatas ciuitates reſtituatis tam Bertranno, quàm Baldevvino de Burg & Gozelino de Turbayſel, & ſic inuicem conſilio & conuentu habito, in concordiã redeamus. Alioqui terram, quam nuper intrauimus, aduerſus inimicos hos in circuitu, Turcos & Sarracenos, nequaquam poterimus retinere.

¶ Princeps cur dicitur, ſibi ſquorũ curam gerere debet, nõ conſulit ac proſpicit? Pachymerius lib. 4.

CAPVT XI.

Rex petit Tripolin.

INterea Rex cum quingentis equitibus totidemq; peditibus Tripolin deſcendit, Sur, Sagittam, Baurim pacificè pertranſiens propter pacem, quam poſt obſidionem Sagittæ ad excolendas fruges & vineas firmam & inuiolabilem multo auro ab ipſo Rege impetrauerunt. Bertrannus viſo Rege & eius apparatu, gauiſus eſt, & homo eius ibidem iureiurando factus. Iam tres ſeptimanæ huius obſidionis & expugnationis ante Regis aduentum tranſierunt, cùm nec machi-

Recipit Bertrannum in fidem.

Digitized by Google

machinis aut aliquibus mangenarum quaſſationibus aut terroribus vrbs adeò concuti aut ſuperari potuit, vt portæ Bertranno aperirentur, niſi Regis præſentia affuiſſet.

CAPVT XII.

TAnkradus Regis voluntate & nuncijs auditis, VVillehelmum ab ira & omni aſſultu compeſcuit, donec Regi ore ad os loquerentur, & ad eum Tripolin ꝓficiſcerentur. Qui ſtatim adunatis ſeptuaginta viris, equitibus egregijs, Tripolin diuerterunt, quos poſt paululum Baldevvinus de Rohas & Gozelinus de Turbayſel iuxta mandatum Regis in equitatu magno ſubſecuti ſunt. His omnibus illic collocatis, & cunctis iniurijs vtrinq; coram Rege & fidelibus ſuis recitatis, Baldevvinus de Burg & Tankradus reconciliati ſunt, Baldevvino, quæ iniuſtè obtinuerat, à Tankrado benignè remiſsis. Bertrannus etiam & VVillehelmus concordes facti ſunt, ea tamen conditione, vt VVillehelmus Archas & cætera quæ acquiſierat, obtineret, Bertranno verò acquiſita patris ſui nemo impediret. Rex autem Tankrado Cayphas ciuitatem templumq; Domini, Tabariam ſimul & Nazareth cum omnibus reditibus, accepta ab eo fidelitate, reddidit, quatenus deinceps in eius obſequio & dilectione ſtabilis permaneret.

Conuētus procerum in caſtris Tripol.

Cõpoſitio.

CAPVT XIII.

TAntorum Principum comperta concordia, Sarraceni, non vltrà vim ferre valentes, pacemq; quærentes, vrbẽ præterquam Regi nemini dare conſpirant, eo quòd vita & ſalute membrorum impetrata, eius fidei ſe præcipuè credebant, ne à Piſanis & Genuenſibus fœdere violato, armis impeterentur, ſicut Ptolemaidenſes, & non pacificè ab vrbe exirent. Rex itaq; vrbe ſuſcepta, dextram illis dedit, vt ab vrbe incolumes exirent, non amplius, niſi quod humero valerent, efferentes. Et ecce aperta ciuitas & eius portæ, quas Piſani & Genuenſes & omnis exercitus intrantes, mœnia & turres munientes vſquequaq; diffuſi ſunt.

Tripolitani dedunt ſe regi.

Digitized by Google

CAPVT XIIII.

Fraus hoſtilis.

QVingenti milites in armis & lorica à Rege Babyloniæ miſsi, qui vrbem cum ciuibus defenſarent, audito facto fœdere de vrbis traditione in manu Chriſtianorum, ſubterraneo habitaculo, quod miro opere murali ædificacatum erat, abſconditi ſunt à facie introëuntium & vrbem perluſtrantium. Deuouerant enim ſe ac conſpirauerant, in ipſo primæ noctis ſilentiò nullo ſomno ſopiri, quo vſq; progreſsi de latibulo ſubterraneo, vniuerſos ſomno deditos, & ſecurè quieſcentes, in impetu & vociferatione ex improuiſo armis detruncarent. Sed mulier quædam, quæ à Chriſtianis in prima apprehenſione ciuitatis capta grauiter torquebatur pro danda pecunia, tandẽ nimium anxiata, & in articulo mortis poſita, in hunc modum tortoribus ſuis locuta eſt: Si vitæ meæ parcere velletis, & à pœnis, quibus me vexatis, manus continentes, me liberam à catenis exire permitteretis, ſaluti veſtræ & confratrum veſtrorum procul dubio conſulerem, & tale quid vobis propalarem, vnde vita veſtra incolumis perſiſteret, quæ poſt modicum vobis ſecuris in dolo & mira arte extinguetur. Quod ſi de his quicquam fefellero, difficiliores cruciatus, quos didiciſtis, in me inferte, & vitam meam non vltrà ſuper terram vna hora eſſe patiamini. Illi autem milites mulieris verba & conſtantiam admirati, conſilio clàm inter ſe habito, in fide illi firmata ſibi parcere ſpoponderunt, ſi iuxta verba eius veritatem de his experirentur. Ad hæc mulier rem & omnes dolos, ſicut erant, vniuerſis aperuit, dicens: Decreuerunt ciues callido & occulto conſilio ante vrbis huius captionem, & ſalutis ſuæ pactionem, vt milites quingenti loricati à fœdere Chriſtianorum excepti quoddam ſubterraneum habitaculum intrantes, cum armis occultarentur infra vrbis huius habitationem, qui tenebris incumbentibus, & vobis ſecurè dormientibus, pariter cum impetu & tumultu prodirent, & vos improuiſos, ac huius rei neſcios, armis mortificarent. Hoc machinamento in exitum

Mulieris captiuæ indicium.

Digitized by Google

exitium Chriſtianorum à muliere quibuſdam militibus catholicis, à militibus verò Regi Baldevvino & cæteris primoribus detecto; ſine dilatione Rex & vniuerſi in armis conglobati, ad eos cæcati & ſubterranei habitaculi vndiq; concurrentes, locum in circuitu obſederunt, & viros abintus parum reſiſtentes ad extremum vi & plurima impugnatione vinctos & eductos in ore gladij percuſſerunt, nulli eorum parcentes. Mulier verò iuxta promiſsionem fidei, quæ ei facta eſt à fidelibus, à carcere & vinculis deinceps libera fuit, ac vniuerſa ſua ſibi ſine contradictione tam in ædificijs quàm cæteris rebus reſtituta ſunt. *Remuneratio.*

CAPVT XV.

DEhinc poſt paululum temporis VVillehelmus de Sartangis pro vili iniuria & contentione, qua armigerum ſuum moleſtauit, occulta infeſtatione ab eo trans cor ſagitta confixus expirauit, & ſic Bertrãnus præſidium Archas & vniuerſa, quæ de illius erant poteſtate, ſolus obtinuit ſubiugata. Capta itaq; & ſubiugata ciuitate Tripla, Rex Baldevvinus conſilio Bertranni, filij Comitis Reymundi, quem præfecerat eidem ciuitati, in anno ſequenti conuocatis vniuerſis viris Chriſtiani nominis, in menſe Decembri medijs algoribus ciuitatem Baurim, quam vocant Baruth, obſedit, quæ in anguſta fauce montium ſita, & vix commeabili, à montanis viam exhibet iuxta littus abyſsi maris deſcendentibus. Nauigio Bertrãni & Piſanorum à Tripla verſus mare applicato in vrbis obſidionem, ad planiciem camporum cum ingenti manu Gallorum, equo & pede ad omnem aſſultum paratorum, Regis & ſuorum tentoria locata ſunt. Obſedit deniq; eam diebus multis, ac tormentis lapidum turres & muros ſingulis diebus non parcè aſsiliens & quatiens, nulla intermiſsione ciues ac defenſores reſpirare ſuſtinebat. Sed & vineas & ſata ſuccidens & vaſtans, vrbem non modicè perterrebat.

Cædes Guilielmi Sartang. *Bertrannus ſua recuperat.* *Obſidio Berythi.* *¶ Vide Tyr. lib. 11. cap. 13.*

Digitized by Google

CAPVT XVI.

Legatio Balduini Edeſſani ad regem. Arōgaldꝰ Armigazi Samarga Satrapæ Turcici.

POſt hæc cùm dies aliquot obſidionis euoluerentur, & veris tempora iam aſpirarent, legati Baldevvini de Burg à ciuitate Rohas venientes affuerunt, nunciantes Regi, quòd ex inſtinctu & ſuggeſtione Tankradi Principes Turcorũ, Arangaldus ſcilicet, Armigazi & Samarga de regno Corrozan, in multitudine graui ciuitatem Edeſſam obſediſſent, & regionem vndiq; grauiter depopulati ſint, Baldevvinum aſsiduis oppugnationibus laceſſentes, ciuitatẽ quoq; plurimis aſſultibus aggrauantes. Aſſerebant etiam ijdem nuncij, vltima neceſsitate famis ac defenſionis Baldevvinum & vniuerſos ciues compulſos, & ideo in breui eos Regis ope indigere aduerſus tot millia Turcorum, ne vrbs capta & ſubiugata cum rebus & ciuibus periclitetur, & non Baldevvinus ſuiq; capitali ſententiæ ſubdantur. Rex vt hæc audiuit, legatos ſub iudicio mortis hunc ingratum rumorem tacere iuſsit, quem & ipſe diſsimulans miro ſilentio ſuppreſsit, ne hominum corda, audita hac Turcorũ ſuperbia & audacia, pauefacta minus ad vrbis ruinam laborarent. Siluit igitur Rex, ſiluerunt & nuncij. Nec modò aliò intendit, niſi vt machinæ, iactus lapidum aſſultuſq; circa vrbis mœnia fierent, quo vſq; Sarracenorum interiore virtute edomita, vrbs reddita aperiretur, ciues gladio punirentur, aut victi caperentur.

Regis prudens factũ

CAPVT XVII.

Ammiraldi Berythij fuga.

TAndem portis cum ſeris ſuis & muris grauiter quaſſatis, Ammiraldus ciuitatis in inſulam, Cyprum nomine, quæ eſt de regno Græcorum, nauigio noctu aufugit, cum multis deſperatis, eo quòd in vrbis præſidio non aliquam fiduciam viuendi aut manendi haberent: quoniam dierum curriculis nulla à Rege Babyloniæ auxilia mitterentur. Ciues autem videntes quomodo Ammiraldus & omnes Capitanei aufugerent, & vrbs à facie Chriſtiani regis retineri non poſſet, & quòd terra mariq; tam longo tempore vndiq; bellum intolerabile ingrueret, vltrà vim

ferre

Digitized by Google

ferre non valentes, dextras ſibi dari, & vitæ ſuæ parcere rogabant, vt ſic portis apertis, vrbem ſalui egrederentur. Quod & actum eſt. Nam datis dextris, & ciuibus cum pace egreſsis, capta & patefacta eſt ciuitas ſexta feria, quæ eſt ante ſabbatum ſanctæ Pentecoſtes. Sed eorum, qui adhuc in vrbe inuenti, fœdere facto non exeuntes, ſtultè permanſerant, à Bertranno & Piſanis circiter XXI. millia occiſi ſunt. Parum quidem precioſarum veſtium, aut alicuius ornatus repererunt. Nam ciues deſperati, quod precioſius erat illis, in medio ciuitatis comportantes igni conflauerunt, aurum verò, argentum, vaſa precioſa clanculum ac paulatim per cæcos aditus in Cyprum inſulã noctu tranſlata ſunt.

Oppidani dedunt ſe regi.

Cædes temerè commorantiũ.

CAPVT XVIII.

CApta autem ciuitate, Rex, cuſtodibus in ea ordinatis, Ieruſalem reuerſus eſt. Vbi celebrato feſto Pentecoſtes, obſidionem Edeſſæ vel Rohas & calumnias Baldevvini de Burg, ſicut à legatis didicerat, tunc primùm Bertranno & vniuerſis de domo ſua & de domo Ieruſalem aperuit, in hunc modum per verba omnes adhortatus: Gratia Dei & Domini noſtri IESV Chriſti voluntas noſtra ac victoria adimpleta eſt de Baruth, licet longo tempore eam expugnauerimus. Sed nunc vt Rohas ciuitati & Baldevvino, in ea obſeſſo, ſubueniamus, omnium veſtrum quæro beneuolentiam, nec ſit, qui auertat, cùm confratres ſint, in omni neceſsitate nobis ſubuenire parati. Eſt enim inuiolabilis caritas vt ſubueniamus, & animas pro fratribus & amicis ponere non dubitemus.

Rex aperit ſuis legationem Balduini Edeſſani.

CAPVT XIX.

AD hæc verba Regis, vniuerſi qui aderant de regno Ieruſalem, fiunt voluntarij ad expeditionẽ Rohas agendam, & conferendam opem obſeſsis conchriſtianis, vt cum Turcis bellum inirent, & animas pro fratribus darent. Iterant apparatum, renouant arma, & adhuc recentium laborum circa Baruth immemores, viam Rohas in initio

Regis expeditio.

Digitized by Google

menſis Iunij inſiſtunt in galeis & loricis, in cuneis ſeptingentorum equitum electorum, in manu trecentorum peditum, arcu & lancea apprimè valentium. Profectus eſt igitur Rex, profectus Bertrannus cum copijs ſuis à ciuitate Ieruſalem, vigili & ſolerti prouidentia militum munita, munitis & cæteris ciuitatibus, quæ ſuæ erant poteſtatis. Deſcenderunt itaq; in campos & regionem Armeniæ ad ciuitatẽ Rohas diebus menſis vnius in itinere peractis. Quibus Regis audito aduentu, à diuerſis locis & præſidijs per centenos, ſexagenos & quinquagenos plurimi tam Galli quàm Armenij Chriſtiani cõcurrentes, auxilio iuncti ſunt. Vix ad flumen Euphratem peruentum eſt, & multiplicatus eſt eius exercitus ad XV. millia virorum pugnatorum.

Copiæ auxiliares.

CAPVT XX.

VT autem intrauit terminos & confinia ciuitatis in hac manu forti, in ſpſendore ſignorum & galearum ex ſereniſsimis radijs æſtiui Solis, in grandi ſonitu tubarum, & tumultuoſa populi aduentatione, Turci comperta per exploratores illius approximatione, auulſis tentorijs ab obſidione receſſerunt, & in terram ciuitatis Caran, quæ ſex milliaribus diſtabat à Rohas, relocatis caſtris, conſederunt, donec ſcirent & intelligerent, ſi Regis viribus & copijs poſſent occurrere & reſiſtere. His verò diei vnius ſpatio à ſtatione obſidionis Rohas remotis, Baldevvinus de Burg lætatus fama aduentus Regis, cum quadringentis equitibus, viris bellicoſis, & decem millibus Armeniacæ gentis, obuiam illi ab vrbe feſtinans, Turcos verſus Caran diuertiſſe, notificauit, ſed in caſtris eos adhuc præſtolari, & audire de eius propoſito, cum quadringentis equitum millibus nimium confidentes. Hos Tankradi conſilio & inſtinctu ad obſidionem Rohas conueniſſe referebat, & in omnibus Tankradum ſibi contrarium & infeſtum eſſe.

Turci ſoluunt obſidionem Edeſſæ.

Balduinus Edeſſanus proficiſcitur regi obuiam.

Accuſat Tancradũ.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XXI.

HAc Baldevvini ſuper iniurijs Tankradi audita querimonia, Rex conſilio ſuorum Tankrado legationem Antiochiæ miſit, vt ad eum, & primos exercitus Chriſtianorum, deſcenderet, & ſi quæ ei iniuſtè eſſent illata à Baldevvino; omnia aut æquo iudicio, aut concordi conſilio maiorum, in præſentia Chriſtianorum ſe velle definire. Qui multum reniſus eſt venire: tandem conſilio ſuorum cum mille quingentis militibus loricatis deſcendit, vt de omnibus his, quibus à Baldevvino de Burg accuſaretur, audiret ac reſponderet, & ſi quæ haberet aduerſus eum, in audientia omnium demonſtraret. Ergo veniens Regem ſalutauit, & à Rege ſuſceptus eſt benignè. Dehinc Rex, præſente cœtu fidelium, rationem cum eo habuit, quare aduerſus fratres & conchriſtianos Turcos eduxerit, cùm potius Chriſtianis ſubuenire debuerit. Qui ſe minimè excuſans, hac de cauſa ſe illis non ſubueniſſe reſpondit, quòd Baldevvinus, præſes ciuitatis Rohas, nullum ſibi reſpectum fecerit, cùm ante hos dies ipſa ciuitas Rohas & multæ aliæ ciuitates de regno fuerint Antiochiæ, & illi ſubditæ annuos reditus dominatori Antiochiæ dederint.

Rex euocat Tācradum ad cauſam dicēdam.

Tancradus vrget ius ſuum.

CAPVT XXII.

AD hæc Rex Baldevvinus Tankradum cum omni manſuetudine de hac querimonia compeſcuit, dicēs: Frater mi Tankrade, non iuſtam rem exigis, nec aduerſus Baldevvinum iuſtam habens moleſtiam, de aliquo loqui debes tributo, quod Antiochiæ hactenus reddebant ciuitates, cùm nihil inter nos de iurè gentilium ſimus habituri in omnibus, quæ Deus noſtræ ſubijciet ditioni. Noſti, & vniuerſis notum eſt Chriſtianis, qualiter cùm à terra & cognatione exiuimus, pro nomine Ieſu exilia quærentes, patrimonia deſerentes, decreuerimus, vt quicquid in terra hac peregrinationis noſtræ quiſque de regnis & ter-

Oratio regis.

Digitized by Google

& terris gentilium expugnatis apprehenderet, pacificè & liberè obtineret, nullus ad iniuriam in eum manum mitteret, niſi vt ſubueniret, & animam pro fratribus ſinguli ponerent. Et ideo ſcias, quia non iuſtam aduerſus Baldevvinum habes querelam, cùm gentilium decreta & noſtra non conueniant, & ſtabili conſilio de hoc in vnum conſenſerimus, ſi res Chriſtianorum adeò ſublime procederent, vt Regem conſtitueremus, eum ceu caput, rectorem ac defenſorem ad noſtra retinenda ac propaganda ſubiecti ſequeremur. Vnde ex timore Dei & iuſto iudicio omnium, qui nunc aſſunt, Chriſtianorum oportet te in concordiam redire, & ab omni moleſtia, quam habes aduerſus Baldevvinum animum reuocare. Alioqui ſi gentilibus vis ſociari, & noſtris moliri inſidias, nequaquam frater Chriſtianorum poteris remanere. Nos quoq; confratri Chriſtiano iuxta decretum noſtrum coadiutores & defenſores ad omnia parati ſumus. Tankradus Regem ſe iuſtè arguentem ex iudicio omnium intelligens, nec ſe iuſtam aduerſus huius dicta habere excuſationem, in concordiam & amicitiam redijt, ac pœnitentia ductus, quòd cum gentilibus quicquam aduerſus confratrem machinatus fuerit, promiſit ſe vltrà purum ac fidelem, ſicut à principio viæ deuouerat, coadiutorem confratrum velle perſiſtere indeficientem.

Tancradus redit cum Balduino Edeſſ. in gratiam.

CAPVT XXIII.

Rex conſectatur Turcos.

HAc pace compoſita, mixtis copijs & armis, Rex & Tankradus Turcos inter Caran inſecuti ſunt, vt pugnarent cum eis. Sed audita eorum reconciliatione, fugam inierunt, per deuia & montana diffuſi, plurimis tamen de comitatu ſuo attritis, armentis & cibarijs non parum retentis & abductis. Baldevvinus Rex ab inſecutione & contritione inimicorum regreſſus, in terra Edeſſæ paucis diebus moram fecit, reparans & componens vndiq; odia & diſsidia inter Chriſtianos reperta.

Componit diſſidia inter Chriſtianos.

Digitized by Google

CAPVT XXIIII.

VIx Rex & Tankradus ſub feſtinatione, ſcilicet diei & noctis horis continuis, ad flumen Euphratem peruenerant, & ecce Turci, collectis vndiq; viribus & copijs, velociter eos inſecuti ſunt, vt eos in terga cæderent, & ſagittis in impetu & ſolita vociferatione expugnarent. Verùm Rex comperto aduentu & audacia eorum, flumen nauigio tantùm duarum nauium tranſire properauit cum omni manu, quam eduxerat. Sed infelici caſu Rege & Tankrado cum plurima manu exercitus ſui tranſmiſsis, vtraq; nauis, nimis cumulata armis & militibus, medijs fluctibus cœpit periclitari & ſubmergi: & ſic cætera manus, quæ altero in ſtagno ad quinq; millia remanſerat, nequaquam vltrà aut remis aut aliquo auxilio transuehi potuit. Nec mora, Turci in ipſo feruore mediæ diei affuerunt in multitudine graui, qui miſerum vulgus inuentum, nec tranſitum fluminis euadere valens, fortiter incurrentes, crudeliter in arcu & ſagitta peremerunt, vidente Rege & Tankrado & vniuerſis, hac parte fluminis conſiſtentibus. Rex triſtis & dolens nimiũ factus eſt, eo quòd naues perijſſent, & nequaquam ſuis, in aſpectu eius cadentibus, ſubuenire potuiſſet.

Turci vires inſtaurant.

Infelix duarum nauium caſus.

Cædes Chriſtianorum.

CAPVT XXV.

TVrcis poſt tam cruentam cædem in terram Edeſſæ reuertentibus, Baldevvinus de Burg, qui Regem cum trecentis equitibus ſequebatur, illis obuiam factus, nequaquam diuertere valens, bellum cum eis committere præſumſit. Sed Turci in multitudinis ſuæ virtute præualentes, vniuerſos ſagittis confixerunt. Solus Baldevvinus ad montana fugiendo contendens, vix à manibus eorum elapſus eſt. Altera die crudelis fama tam grauis euentus in auribus Regis ac Tankradi innotuit. Qui ſtatim nauigio aptato, flumen cum ſuis traiecerunt, vt in Turcis dignam pœnam rependerent loco aliquo repertis. Sed minimè repertis aut viſis, Baldevvinum de Burg deſolatum

Balduinꝰ Edeſſ. improſperè cum Turcis dimicat.

Reducitur Edeſſam à rege & Tancrado.

Qqq &mœ-

Digitized by Google

& mœſtum ac flebilem de ſtrage ſuorum repertum, in manu robuſta Gallorũ Rohas viuum & incolumem perduxerunt.

CAPVT XXVI.

Magnus, regis Noruegiæ fr. appellit cũ claſſe.

INterea frater Regis de Noruuegia, Magnus nomine, in plurimo apparatu, in multa armatura, in manu robuſta, in buzis quadraginta, in decem millibus virorum pugnatorum, per biennium in circuitu ſpacioſi maris à regno ſuo enauigans, in portu Aſcalonis ciuitatis anchoram integris horis diei ac noctis fixit, vt videret, ſi aliqui viri à ciuitate terra vel mari ſibi occurrerẽt, cum quibus ex induſtria aut euentu aliquod certamen iniret. Sed Aſcalonitis ſilentio compreſsis, & minimè prodire audentibus, poſtera die Iaphet applicuit, deſiderio adorandi in Ieruſalem.

CAPVT XXVII.

Babyloniorum naualis expeditio in Berytbum

DEhinc poſt dies aliquot incomparabilis naualis exercitus à regno Babyloniæ in Galeidis, in biremibus & triremibus, dictis vulgariter Cattis, turritis & bello compoſitis, aduectus eſt in ciuitatem Baruth vel Baurim, ad recuperandam vrbem, ſi aliqua daretur opportunitas. Et ſpacio diei illic conſidentes, cuſtodes Chriſtianorum laceſſentes, nullo eis ingenio nocere aut præualere potuerunt. Nulla ſiquidem virtute aut induſtria hîc præualentes, ſed ſpacioſo ambitu vrbem obſidentes; naues à longe è faſtigio mali ſpeculati ſunt, quarum tres à Flandria & Antuerpia venerunt, quibus præerant VVillehelmus, Starcolfus & Bernhardus, cauſa adorandi in Ieruſalem adnauigantes, quarta de regno Græcorum diuerſas merces & cibaria portans, cauſa negotiationis huc viam maris pariter profecta eſt. His viſis, & Chriſtianitatis ſigno recognito, vndiq; certabant remis, Buzis & Galeidis, vt eas coronantes captiuarent, ac plurimo conatu remorum ad eas feſtinantes, graui eas inſecutione coëgerunt ad fugam. Sed Dei gratia opitulante, velociore velo & remis viam maturantes, vna ad ciuitatem Cayphas euaſit, ciuibus Chriſtia-

Naues & nauarchi Belgici.

Euadũt ab hoſtili impreſsione.

Chriſtianis auxilium à terra in arcu & ſagitta illi ferentibus: aliæ duæ inter Cayphas & Acram pondere ſuæ molis quaſſatæ, aquarum profundo deficiente, ciuibus Chriſtianis pariter illis ad auxilium feſtinantibus elapſæ ſunt: quarta de regno Græcorum, nimium tardata capta & retenta eſt, ac rebus omnibus expoliata.

CAPVT XXVIII.

Eodem quoq; tempore eiuſdem menſis Auguſti, quo hæc fiebant, Aſcalonitæ gauiſi abſentia & diutina expeditione Regis Baldevvini, æſtimantes modicas vires militum Ieruſalem remanſiſſe, quingentis equitibus aſcitis, decreuerunt ciuitatem obſidere & expugnare, & viros, qui erant in arce turris Dauid, bello laceſſere. Verùm fideles Chriſti cognito decreto & aduentu illorum, Rames, Aſſur, Ioppen, Cayphas, Cæſaream vndiq; miſerunt ad vniuerſos Regi Baldevvino obœdientes, vt ſine mora die ac nocte Ieruſalem feſtinarent, vrbem & eius arcem ab hoſtili aſſultu defenſarent. Qui mox ex omni parte feſtinantes, ciuitatem intrauerunt noctis in ſilentio, & portas vigili cuſtodia tam Clericorum quàm mulierum, turreſq; fideli militum diligentia munientes, cæteri armis & ſagittis conglobati milites trecenti, equo & pede per montana deſcenderunt, quò Aſcalonitarum via affutura erat. Et ecce Aſcalonitæ aſſunt in equitatu magno & apparatu obuiam facti Chriſtianis in campo. Vbi prælio diu commiſſo armis & ſagittis, ad extremum Aſcalonitæ terga verterunt. Quos Chriſtiani inſequentes, ducentos peremerunt, equos & ſpolia multa cum captiuis multis Ieruſalem abducentes in lætitia & victoria inopinata.

Aſcalonitæ moliuntur obſidionem Hieroſolymæ.

Chriſtiani cautè agunt.

Occurrũt hoſti.

Præliãtur feliciter.

CAPVT XXIX.

Naualis verò exercitus, qui à Babylonia eruperat, & Chriſtianis per mare inſidias parabat, à Baurim Ptolemaidem diuertit. Et plurima vi in malorum altitudine præeminentes, adeò vrbis defenſores aggrauantes bello

Obſidio Ptolemaidis.

Digitized by Google

vexauerunt, vt totum portum ferè per dies octo, in nauium multitudine & fortitudine inuadentes, obtinuerint. Interea dum in hac vrbe Ptolemaide magna fieret deſolatio, & vix catena portus hoſtibus obſiſteret, ne vrbem apprehendiſſent, Rex Baldevvinus & Bertrannus ab Antiochia & Rohas cum omni manu adhuc indiuiſa reditū parabant. Qui audita Babyloniorum adunatione & oppugnatione aduerſus Accaron, velociori via accelerabant, vt ſuis ſubuenirent, & ab hoſtili impugnatione liberarent.

Regis & Bertranni accelerata reuerſio.

CAPVT XXX.

Rex mittit Ptolemaidenſibus auxilia.

VErùm Rex parte ſui exercitus in auxilium Ptolemaidenſibus ciuibus Chriſtianis relicta, ex conſilio prudentium virorum primùm Ioppen ad Regem de Norvvegia diuertit, vt ex ore illius audiens, ſciret, quid primum inſtare & adimplere poſſet. Mox omni amoris vinculo fœderatis, Rex nomine Magnus, Baldevvinum Regem obnixè precatur, vt viam ſecum ad orandum in Ieruſalem inſiſtat ex Domini IESV auctoritate, qui iubet fideles ſuos primùm quærere regnum Dei, & poſtea omnia profutura quærentibus inuenire: deinde agere, quæcunq; eligeret, aut ciuitatem ſuo nauali exercitu obſidere. Baldevvinus Rex votis Regis Magni & ſuorum primatum cum omni beneuolentia ſatisfecit, & Ieruſalem ſicut deuouerat, ſe cum eis iturum non negauit. Aſcendentibus itaq; vtriſq; Regibus in ſanctam ciuitatem, vniuerſus Clerus in albis, & in omni cultu diuinæ religionis, in hymnis & canticis cum vniuerſis ciuibus & populis occurrerunt, & Reges cum omni comitatu ſuo vſq; ad Dominicum ſepulcrum in voce exultationis abduxerunt. Rex ſiquidem Baldevvinus Regem Magnum manu honorificè ac familiari amore ducebat, iuxta Apoſtoli vocem, qui vt honore inuicem præueniamus, nos adhortatur. Ducebat quidem eum, ac docebat omnia loca ſancta, & ea, quæ nota habebat, ac multo obſequio & regali apparatu per dies aliquot eundem procurabat. Deinde vt magis ac magis amore & fide firmarentur, ad flumen Iordanis

Excipit Magnum Noruegiū.

Deducit eundem Hieroſolymam.

Digitized by Google

Iordanis in manu forti cum eo deſcendit: vbi catholico ritu in nomine Domini IESV peracto, Ieruſalem ipſum Regem Magnum in gloria & iucunditate ſanum,& ab omni turbine tutum, reduxit.

Item ad Iordanem

CAPVT XXXI.

POſt hæc Ieruſalem reuerſi, conuocata eccleſia, decreuerunt communi conſilio Sagittam, vel Sidonem, quæ multa peregrinis damna & calumpnias inferens, Regi ſæpius reſtiterat, obſidere terra mariq;, & nunquam ab ea recedere, donec vrbs capta in manu Chriſtianorum traderetur. Nec multa mora, Rex Baldevvinus & Bertrannus acceptis copijs, in apparatu copioſo caſtra metati ſunt in obſidionem vrbis Sagittæ, machinas & tormenta lapidum inſtituentes, quibus vrbs per ſingulos dies oppugnaretur. Mouit pariter ab Ioppe Rex Magnus nauales copias, & applicuit ad vrbem Sagittam, vt eam à mari obſidens & expugnans, nullum introitum aut exitum hac in parte pateretur. Horũ tam fortium virorũ & magnorum Regum apparatum & vires terra mariq; adeſſe intelligens naualis exercitus Babyloniæ, à portu Ptolemaidis & eius impugnatione ſeceſsit ad portum Sur, quæ eſt Tyrus, illic moram faciens, ne Rex Magnus repertos in obſidione Ptolemaidis nauali certamine diſturbaret. Sed tamen aliqui ex Babylonijs, buzis velociſsimis freti, hac & illac medijs aquis plurimo inferuntur conamine, ſi fortè aliquo euentu catholicos viros ſuperare & abducere valerent. At Babylonijs minimè ſucceſsit: vnde Baldevvini Regis audaciam & induſtriam metuentes, remenſis aquis Babyloniam reuerſi ſunt.

Sidon obſidetur à duobus regibus & Bertrãno.

Babylonij ſoluũt obſidionem Ptolemaidis.

CAPVT XXXII.

BAldevvinus Rex & Bertrannus accitis copijs, obſidionem à terra ſtatuerunt, Rex de Norvvegia cum omni manu ſua anchoras figens, verſus mare ſedem in circuitu vrbis firmauit. Sic locata obſidione, toto conamine in aſſultu & crebris ruinis muros & turres vrbis anguſtiantes,

Oppugnatio Sidon.

ciuibus econtra in armis & tormento lapidum abintus fortiter reſiſtentibus, machinam multis diebus compoſitam applicantes, viros in arcu Baleari in ea poſuerunt, qui altitudine ſoliorum machinæ eminentes, deſuper muros per vrbem & turres & eius mœnia ſpecularentur, & ſic per vicos & plateas gradientes plaga intolerabili arctarunt.

Machina vrbem ſupereminẽs

CAPVT XXXIII.

Sidonij cuniculis rẽ agunt.

CIues autem videntes, machinam altitudine vrbem ſuperare, & ciuibus nocere, noctis in obſcuro cauationem ſub murorum fundamento plurimo conatu, & mira induſtria, fecerunt, vt facta cauatione trans muros vſq; ad ſtationem machinæ, ligna arida, & ignis fomitem, comportarent, & his ſubitò in fauillam redactis, cum humo machina rueret, & viros in ea poſitos in momento ſuffocaret. Sed Rex hanc artem præcauens iniquam ex quorũdam relatione, machinam à loco cauationis amouit, & ſic labor Sidoniorum fruſtra conſumtus eſt.

Indicium tempeſtiuum.

CAPVT XXXIIII.

TAndem curriculo ſex hebdomadarum Sidonij videntes ſe nihil aduerſus machinam præualere, & tormentis lapidum aſsiduè vrbem & eius portas concuti, quin & nauali aſſultu non minus grauari, naualem verò exercitum Babyloniæ abeſſe, dextras ſibi dari poſcunt, & vrbem cum turribus & clauibus in Regis manibus reddi, ſub hac tamen conditione, vt Ammiraldus, præſes ciuitatis, & quibus eſſet animo, cum rebus ſuis, quantum valerent collo & humeris deferre, pacificè egrederentur. Rex verò longa obſidione & aſſultu defatigatus, conſilio cum Rege Norvvegiæ, cum Bertranno Comite, & cæteris viris ſenſatis habito, petitioni Sidoniorum ceſsit, & ſic vrbe in poteſtate ſuorum reddita, ac patefacta, Sidonij cum Ammiraldo ſuo circiter quinq; millia cum rebus ſuis in pace egreſsi ſunt, vſq; ad Aſcalonem proficiſcentes. Cæteri qui remanſerãt, ſub iugo Regis & in eius ſeruitutem redacti ſunt.

Sidoniorũ deditio.

Pactio de fortunis.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XXXV.

REx Baldevvinus poſt hæc in manu & cuſtodia ſuorum ciuitate conſtituta, Ieruſalem aſcendit in gloria & victoria ipſo natali S. Thomæ Apoſtoli, ibiq; natali Domini glorioſè & catholicè celebrato, exaltatũ eſt in victoria nomen eius per vniuerſas vrbes gentilium, & timor omnes inuaſit, qui audierunt, proſperè illi omnia eueniſſe, & quieuerũt ab omni impetu & aſſultu diebus plurimis. Dehinc ſoléniter à Rege Baldevvino & ab omni eccleſia Paſcha Domini celebrato, Ammiraldus, id eſt Princeps Aſcalonis, neſcio ſpiritu timoris tactus, an amoris diuini, Dñ. Regem per ſecretarios cœpit appellare, & cum eo agere de vrbis traditione, donec Ieruſalem idem Ammiraldus, fide data & accepta, ad Regem intrauit, omnia ei elocutus, ſicut in corde & animo deuouerat de vrbis traditione, & ipſius Regis & ſuorum intromiſsione, de fidelitatis deuotione erga Regem & ſuos habenda. Tandem cognita & inuenta ipſius pura deuotione & animi intentione, fide vtrinq; confœderatis, decretum eſt primùm ex conſilio Regis & ſuorum Principum, Regem Ieruſalem remanere, trecentos verò ex ſuis viros militares & belligeros cum Ammiraldo Aſcalonem deſcendere, vrbem intrare, & eius turres obtinere, & vniuerſos ciues Regi ſubiugare. Deſcendentes itaq;, ſicut decretum erat, portas intrauerunt auxilio & conſenſu Ammiraldi, mœnia apprehendentes, ciues Regis ditioni ſubijcientes.

Ammiraldus Aſcalonis defert à ſe deditionẽ vrbis.

Copiæ regis Aſcalonẽ amādatæ.

CAPVT XXXVI.

NEc mora, cùm prædicti milites vrbem obtinuiſſent, & Regis poteſtati ex manu Ammiraldi omnia contuliſſent; Rex verò in Ieruſalem in potentia & gloria magna reſideret, legati Baldevvini de Burg ad Regem introeũntes, in hæc verba locuti ſunt: Turci à regno Corrozan, egreſsi in virtute magna ducentorũ millium robuſtorum equitum, præſidium Turbayſel obſederunt, terram

Legatio Balduini Edeſſani de expeditione Turcorum.

præda

Rex occurrit hoſti. præda & omni exterminio Chriſtianorum depopulantes. Qui aſſumtis viribus equitum & peditum, vſq; ad locum, qui dicitur Solome, deſcendit. Vbi cùm diebus aliquot moram ageret propter copias Turcorum, qui à Damaſco conuenerant ad obſiſtendum ſibi, crudelis fama innotuit, quomodo filius Regis Babyloniæ Aſcalonem deſcendiſſet, vt in ea repertos milites Chriſtianos expugnaret, & vrbem ſuæ poteſtati relocaret.

Edocetur de altera Babyloniorum expeditione.

CAPVT XXXVII.

Aſcalonitæ deficiũt ad Babylonios. QVibus Rex auditis, iter diſtulit, & Aſcalonem redijt, ſi fortè ſuis ſubuenire poſſet. Verùm ciues, qui vrbem inhabitabant, virtutem Babyloniæ adeſſe intuentes, & Regis Baldevvini abſentiam, quadam die conuenientes, Ammiraldum in ore gladij percuſſerunt, & filium Regis Babyloniæ, apertis portis, vrbi immiſerunt. Qui intromiſſus, priuſquam Rex Baldevvinus fines Aſcalonis attingeret, milites catholicos, qui per mœnia diffuſi erant, exterritos, & ſubitò expugnatos, vniuerſos in ore gladij occidit, ciuitatem verò feris & omni cuſtodia Sarracenorum muniuit. Rex igitur Baldevvinus accelerata via, vt interitum ſuorum comperit, & vrbem ex perfidia ciuium amiſſam, Ammiraldum quoq; in fraude peremtum, Ieruſalem repedauit: quia nulla tunc erat opportunitas vrbem aſsiliendi, & ſuos decollatos vlciſcendi.

Cædes præſidiariorum.

Rex fruſtra ſuis opitulari cònatus.

CAPVT XXXVIII.

Turci obſidentes Turbayſel cuniculos agunt. INterea Malducus, Arongaldus, Armigazi, & Samarga, qui collecto exercitu ducentorum milliũ equitum, Turbayſel obſederant, duobus menſibus montes ipſius præſidij in virtute nimia ſuffoderunt, vt ſic putei oborientes & ciſternæ aqua deficerent, & Gozelinum loci defenſorem, & cum eo inhabitantes captiuarent. Sed poſt nimium laborem Turci videntes, quomodo nihil proficiebant in demolitione & cauatione montium, abhinc Antiochiam profecti ſunt cum centum millibus, centum verò millia ꝓpter nimie-

Digitized by Google

nimietatem, & diuturnam moram, in qua neceſſaria vitæ minuebantur, in terram Corrozan redire decreuerunt. Gozelinus reditum & diuiſionem illorum intelligens, inſecutus eſt remeantes cum CL. equitibus & centum peditibus: ac in impetu ſubſequentes ac retardatos, & vehiculis cibariorum impeditos incurrens, mille detruncatis, prædam magnam cum ſpolijs in præſidium abduxit.

Soluta obſidione, partiũtur copias. Gozelini felix eruptio.

CAPVT XXXIX.

CAEtera verò multitudo centum millium Turcorum Alapiam peruenientes, Brodoan, Principem ciuitatis precati ſunt, vt vxores filioſq; teneros ac filias ad tuendum ſuſciperet, donec euentum victoriæ ſuæ viderent. Sed his refutatis, quia pax inter eum & Tankradum erat, hoc tantùm promiſit eis, quòd nulli parti hinc vel hinc auxilio haberetur; & hac de cauſa filium ſuum obſidem eis fecit. Turci verò filium illius tenentes, poſt paululum pactum fidei præuaricantes, filium illius ſe decollare conſtanter atteſtati ſunt, niſi eis foret auxilio, & filios ac filias cum vxoribus & ſarcinis ſuis intra mœnia reſeruaret, propter dubium belli euentum. Quod cùm ille negaret propter fœdus, quod pepigerat cum Tankrado, filium eius in oculis patris & omnium ſuorum aſpectu, capitali ſententia interimere non abhorruerunt. Decollato itaq; tam impiè & doloſè filio Brodoan, Cæſaream Philippi profecti ſunt, quæ ſita eſt iuxta montana Gybel, ab Antiochia diei vnius itinere, vbi fixis tentorijs ſuper fluuium Farſa, hoſpitati ſunt.

Brodoan Alapiẽſis.

Turcorum perfidia & immanitas.

CAPVT XL.

GOzelinus audiens Turcos à Turbayſel, quæ eſt Berſabee, Antiochiam diuertiſſe, cum centum equitibus & quinquaginta peditibus ad auxilium Tankradi Antiochiã ſine aliqua dilatione accelerauit. Accelerauit & Baldewvinus de Burg cum ducentis equitibus & centum peditibus, Paganus etiã de Sororgia cum quinquaginta equitibus & triginta peditibus, præterea Hugo de Cantalar, ſcilicet de

Copiæ Chriſtianorũ Antiochiæ cõgregatæ.

prædio Hunnine, cum ſuis ſocijs auxilio adiunctus eſt. Venit & Richardus, præfectus ciuitatis Mareſch cum ſexaginta equitibus & centum peditibus, item VVido de Greſalt, VVillehelmus de Albin, VVido cognomine Capreolus, Princeps ciuitatum Tarſi & Mamiſtræ. Venit & Epiſcopus Tarſenſis, Epiſcopus ſimul de Albaria. VVillehelmus pariter, filius Comitis Nortmanorum, dominium habens ciuitatis Tortoſæ, quam Tankradus Bertranno abſtulerat, cum ſuis ſequacibus ſociatus eſt. Engelgerus, præfectus ciuitatis Femiæ, cum ducentis equitibus venit. Venit & Bonaplius, ciuitatem tenens Sarmit, venit & Gudo, cognomine Fraxinus, tenens ciuitatem Harich, Robertus ſimul de Sidon, Rotgerus de Montmarin, tenens præſidium Hap, Piractus, Talaminiam tenens. Venerunt & Pancras & Corrouaſilius de ciuitate Craſſon, Vrſinus quoq; de montanis Antiochiæ, Anteuellus etiam & Leo, frater eius. Venit & Martinus, Comes Laodiceæ, quam Tankradus, eiectis & expugnatis militibus Imperatoris Græcorũ, ſuo iuri mancipauerat. Venit & Robertus de Veteri ponte, qui miles egregius & indefeſſus, ſæpius terras gentilium militari manu deprædatus eſt. Hi omnes milites Tankradi de regno Antiochiæ vniuerſi congregati ſunt in ciuitate regia. Illic pariter Rex Baldevvinus feſtinato itinere poſt contritionem ſuorum in ciuitate Aſcalone ab Ieruſalem deſcenderat, & cum eo Bertrannus, Euſtachius Granarius, VValterus de S. Abraham, Dominus quoq; Patriarcha Gobelinus & cætera multitudo fidelium, qui ad quatuor millia in loco eodem in manu forti confluentes, pernoctauerunt vſq; ad mane. Mane autem facto, vſq; ad caſtellum de Giril profecti ſunt.

VVido Rebock. *Gulielmus Normanus.* *Pancratiq Corrouaſ-ſilius.* *Martinus Laodicenſis.* *Balduinq Rex.* *Gobelinus Patriarcha.*

CAPVT XLI.

Tertio verò die poſtquam ex omnibus locis & caſtellis in vnum conuenerant, ordinatis aciebus, Cæſaream viam inſtituerunt, vbi Turcorum copiæ ſicut arena, quæ eſt in littore maris, congregatæ ſunt. Erat autem exercitus Chriſtia-

Chriſtianorum expeditio in Turcos.

Digitized by Google

Chriſtianorum ad XXVI. millia equitum & peditum, virorum bellatorum. Videntes Turci, quia Chriſtianorum virtus appropinquaſſet, alteram in ripam fluminis Farfar tranſierunt, & tentoria illic in ſpatioſo loco repoſuerunt. Quo in loco ſedecim diebus vtrinq; moram fecerunt. Sed Chriſtiani minimè cum Turcis ſtabili bello committere poterant, propter illorũ miram hac & illac per agros diſcurſionem & circumuagationem, quam in Chriſtianos equorum velocitate moliebantur. Et cogebant ijdem Turci vniuerſas vrbes & munitiones in circuitu magnis minis & terroribus, ne quid venale Chriſtianis afferretur. Quapropter ſex diebus tanta penuria panis, & præcipuè equorum pabuli, ſunt arctati, vt amplius mille fame & peſtilentia periclitari viderentur.

Difficultas annonæ.

CAPVT XLII.

Qvintadecima verò die rurſus Chriſtiani agmina ordinauerunt, ordinauerunt & Turci. Ordinatis itaq; vtrinq;, tres acies Chriſtianorũ nimium auidæ cædis hoſtium, ſupra modum viam accelerauerunt aduerſus hoſtiles cuneos. Sed nimis à ſocietate prolongatæ, immoderato grandine ſagittarum vexatæ, in fuga ad exercitum ſunt reuerſæ, plurimis vulneratis, pariter plurimis cum equis & mulis & omnibus ſpolijs retentis. Videntes autem Baldevvinus & Tankradus ſuos bello defeciſſe, & vſq; ad exercitum in fugam remiſſos, prolato ſigno S. Crucis, contra inimicos in ſpe ſalutis & victoriæ laxis frenis Turcos impetu adeunt. Sed Turci ſolito more equorum curſu per centum & centum, per mille & mille, nequaquam bellũ ſecum cõmittere paſsi ſunt. Quadam verò luce exorta, Turci conſilio inito, in terram Corrozan reuerſi ſunt, eo quòd nihil Antiochiæ nocere potuerunt, & Chriſtianorum virtus illis obuiam facta ſit, nec bello nec ſagittis abſterreri potuerit. Acta ſunt hæc in feſto S. Michaëlis Archangeli tẽpore autumni, quando vniuerſæ fruges meti & colligi ſolent.

Clades Chriſtianorum.

Turci domum diſcedunt.

CAPVT XLIII.

Tancradꝰ obſidet Sareptam Sidoniorũ.

HOc eodem anno Tankradus poſt diſceſſum Regis & cæterorum magnorum, qui ſibi in auxilium confluxerant, vires ſuas retinens, in menſe Octobri præſidium Cerez, quod dicitur Sarepta Sidoniorum, eo quòd ſubiectum Regi Sidonis quondam fuiſſet, in manu potente obſedit. Sed Turcorum armis & cuſtodia munitum reperit, turrium quoq; & murorum ædificijs firmiſsimum vndiq; repertum eſt. Diſtabat enim hoc præſidium vix expugnabile ſex milliaribus à ciuitate Alapia, quam Brodoan ſuis armis tuebatur. Tankradus videns præſidium firmiſsimum, & defenſione Turcorum tutiſsimum, per dies plurimos machinas & tormenta lapidum fieri conſtituit, quibus vndiq; in duodecim partes ſuos circa præſidiũ conſtituens, nocte ac die turres & muros comminuens, oppugnabat. Circumfodit etiam idem Tankradus ſuos vallo tutiſsimo, quod & vigili cuſtodia muniuit, ne ſubitò hoſtes callidè ad eum, vel ſuos in obſidione diuiſos, irrumpentes, bellum cum eis committerent, & ſic facilè expugnarent.

Excitat vallum.

CAPVT XLIIII.

Sareptæ felix oppugnatio.

SIc Tankradus ingenijs ſuis muro & turribus applicitis, & in tutamine valli ſuis conſtitutis diebus multis, ruinam præſidio intulit, dum quodam die Dominicó poſt natalem Domini, magiſtra arx crebro ictu lapidum quaſſata corruit, & ab alto cadens, turres duas, quæ illi erant collaterales, caſu ſuo & pondere intolerabili comminuit, & ſic Tankrado ſuiſq; ſequacibus aditum patefecit. Tankradus nunc amplius & validius quàm ſolebat, hoſtes in præſidio vrgebat, & ſcutorum teſtudine ad eos introrſus venire facie ad faciem contendebat: ſed adhuc præ magnitudine lapidum, qui aditus occupabant, ingredi confidenter nequibat, & propter infeſta iacula, quæ à Turcis emiſſa obſiſtebant. Turci defenſores præſidij, videntes ruinam ſuarum turrium, & quomodo Tankradus eos longo tempore

Digitized by Google

pore obſediſſet, & adhuc obſidere decreuiſſet, donec præſidium caperetur, dextras ſibi dari poſcunt, & aſtro cæteriſq; precioſis in auro & argento ab eo ſumtis, à præſidio exeuntes in eius poteſtatem reddunt. Et ſic Tankradus huius præſidij & totius regionis poſſeſſor & dominator factus eſt. *Deditio.*

CAPVT XLV.

EOdē anno tempore quadrageſimali Sarepta capta, muris & turribus reædificata & cuſtodibus munita, caſtellum, q dicitur Vetule, ſitum in montanis in regione Gybel, Tankradus collectis viribus obſedit ſpacio trium menſiū, ſed in vno latere inobſeſſum reliquit propter difficultatem locorum & copias Sarracenorum, qui hac parte abundantius morabantur. Obſidione igitur locata, prædas circumquaq; contrahebant, gentiles captiuabant, & plurima damna inferebant. Tandem quidam Ammiraldus, videns regiones grauiter ab exercitu Tankradi vaſtari, pepigit fœdus cum eo, ne ſua deprædādi cauſa ingrederetur, & ideo inobſeſſum locum præſidij obſideret, eo quòd notius haberet ſemitas, quæ inueſtigabiles à Gallis nulla poſſent arte deprehendi. Quod & actum eſt. Nam Tankradus cum illo fœdere inito, decem equites, centum pedites illi in auxilium conſtituit, quatenus eius conductu & notitia locum inobſeſſum præoccuparet, nullum illic exitū aut introitum fieri patientes. *Vetule caſtellum à Tancrado obſeſſum.* *Ammiraldus obſidionis ſocius.*

CAPVT XLVI.

AMmiraldus militibus Tankradi ſecum aſſumtis, quingentis verò ſuorum aſcitis, difficilia obſedit loca, vbi hoſpitia & manſiones ædificantes, vt in eis moram diebus aliquot obſidionis facerent, plurimum opere & labore grauati ſunt. Feſsis itaq; & exhauſtis via difficili & opere, & ſomno graui immerſis, in prima noctis vigilia Turci ac Sarraceni cum multis millibus in caſtris eorum ex improuiſo affuerunt, pariterq; vniuerſi defenſores è præſidio *Irruptio hoſtium in caſtra Ammiraldi.*

 erum-

Digitized by Google

erumpentes, ſigno & vociferatione audita, & vſq; mane dimicantes, centum pedites detruncauerunt. Ammiraldus verò grauiter vulneratus, vix euaſit cum decem militibus: ſed quingenti milites in falſa fide præſidium cum Sarracenis intrantes, à Duce & Ammiraldo ſuo ſequeſtrati ſunt.

Milites transfugæ

CAPVT XLVII.

TAnkradus ſemper imperterritus, obſidionem magis firmans, mangenas duodecim ad vrbis mœnia applicuit, donec Barbicanas & turres, ſpacio vnius menſis quaſſatas, vſq; ad interiora præſidij perforauit. Videntes autem defenſores, quia iactus lapidum nequaquam ſuſtinere poſſent, in cuiuſdam noctis ſilentio ignem quibuſdam ligneis ædificijs immittentes, diffugio elapſi ſunt. Tankradus videns præſidium igne conflagrare, iam veſpere facto, viros verò aufugiſſe comperiens, cum ſocijs audacter ingreſſus eſt, & turres ſuo ſatellitio muniens, regionem cœpit expugnare & ſubiugare.

Tancradꝰ perrumpit propugnacula.
Fuga hoſtium.

CAPVT XLVIII.

HOc in anno Boemundus, auunculus Tankradi, ægritudine correptus, vita diſceſsit apud Barem ciuitatem, ad B. Nicolai catholicè ſepultus, tempore quo Henricus V. Rex, Imperator IIII. Romæ plurimos ſibi reſiſtentes hoſtili impetu in ore gladij crudeliter edomuit, regnumq; & Imperium ex hæreditario iure anteceſſorum potenter & glorioſè retinuit.

Mors Boemundi.
Hẽrici V. imperium

CHRO-

Digitized by Google

CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER DVODECIMVS.

Argumenta Capitum.

I. Qualiter Rex Baldewinus ſuper obſidione Tyri conſilium inierit.

II. Quòd Tyrij contra Regem cum Principe Damaſcenorum fœdus inierunt & pepigerunt.

III. De Reinfrido milite Chriſtiano, cuius conductu nobiles Tyriorum à Rege catenati ſunt.

IIII. Quomodo Princeps Damaſcenorum Tyrijs ſubuenerit, & qualiter eoſdem Rex obſederit.

V. Quòd Rege vrbem vallante, Tyrij portis egreßi, ſed mox mirabiliter à Rege repreßi, quoſdam ſecum intrantes occiderunt.

VI. Tyrij duas machinas Chriſtianorum pice & ſulphure mirabiliter combuſſerunt.

VII. Legatio Tyriorum ad principem Damaſcenorum, & reuerſio Regis in Ieruſalem poſt aduentum eorum.

VIII. Qualiter Rex Baldewinus Idumæos mercatores ſpoliauerit, & quòd Tankradus, princeps Antiochiæ obierit.

IX. De aduentu Turcorum contra Ieruſalem, & quòd Rex econtrario militiam adunârit.

X. De mille quingentis peregrinis Chriſtianorum, propter quos Rex attriuit in pugna ducentos Turcorum.

XI. Rex

XI. Rex cum Turcis congrediens, fuga dilabitur, quibuſdam ſuorum in bello cadentibus.

XII. Rex XVI. millibus congregatis, in ſecundo congreſſu Turcos à Iordane potenter effugauit.

XIII. Quomodo coniux Ducis Siciliæ ad thalamum Regis Baldewini cum magno apparatu properauit.

XIIII. Cum quali gloria Rex eandem matronam ſibi copulauerit, militibus ab ea largiter remuneratis.

XV. Vbi poſt reditum Chriſtianorum Turci, deuaſtantes terram Græcorum, vrbem Stamiriam ſubuerterunt.

XVI. De ſeptem millibus Chriſtianorum, qui mare tranſeuntes, omnes nauigio perierunt.

XVII. Quòd milites Baldewini Regis nauali prælio contra Babylonios glorioſè decertauerint.

XVIII. Quomodo Princeps Damaſcenorum fraude occiderit alium Principem Turcorum.

XIX. De copioſo apparatu gentilium verſus Antiochiam, quem Baldewinus Rex diſperdidit per ſuam militiam.

XX. Vbi Baldewino Rege redeunte Hieroſolymam, Turci readunatis viribus funduntur.

XXI. Quòd Baldewinus Rex cum manu parua profectus ſit in montem Sina.

XXII. Rex Baldewinus ſuorum monitionibus à monte Sina reuertitur Ieruſalem prouidus.

XXIII.

Digitized by Google

XXIII. Quomodo Rex Baldewinus Ptolemaide aggrauatus, per multas eleemoſynas de infirmitate ſit alleuiatus.
XXIIII. Qualiter eundem Regem Patriarcha corripuerit, & quòd ipſas illicitas nuptias repudiauerit.
XXV. Quomodo Pharamia ciuitas capta ſit.
XXVI. Rex Baldewinus capta Pharamia vſq; ad mortem ægrotauit.
XXVII. Conſolatio & iuſſio Regis ad milites, habita de morte & ſepultura eius.
XXVIII. Inquiſitio militum, quis poſt eum debeat tenere coronã: & corporis ipſius reportatio in Ieruſalem.
XXIX. Quòd Regali ſepulcro Regem condierunt, & quòd ſtatim Dn. Patriarcha infirmatus obierit.
XXX. Quomodo ſepulto Rege Baldewino nepos illius, Baldewinus de Burg, ab omnibus in Regem ſit electus & vnctus, Germundo nouo Patriarcha conſecrato.
XXXI. De quatuor millibus Idumæorum paſtorum, quos in die ſancto Paſchæ Chriſtiani milites dum inſequuntur, paſſim occiduntur.
XXXII. Rex Baldewinus II. in vltionem inimicorũ militiã congregauit, quem Idumæi pecunia placant.
XXXIII. De ſeptingentis Chriſtianis peregrinis, qui poſt viſitationem Dominici ſepulcri in redeundo occiſi ſunt à nequiſſimis Sarracenis.

CAPVT I.

Rex ordinū conuentum agit.

IN anno ſecundo poſtquam Sidon capta eſt, & Tankradus Sareptam percuſsit & obtinuit, Rex Baldevvinus conuocata omni Eccleſia Ieruſalē ab vniuerſis locis, quæ ſub manu eius erant, inijt conſilium, quatenus obſideret Sur, quæ adhuc rebellabat, & conchriſtianis fratribus terra mariq; calumnias inferebat, & à tributis & pacto receſſerat, in omnibus quæ Regi promiſerat, mentita. Vniuerſis verò admonitis, ac voluntarijs ad hanc obſidionem inuentis, dies ſtatuta eſt, qua conuenirent, & ex decreto Regis poſitis tentorijs mœnia vallarent & coanguſtarent.

Decretum de Tyri obſidione.

CAPVT II.

Tyriorum cū Dochino fœdus.

TAlis autem fama vt in auribus Tyriorum inſonuit, vehementer perterriti, inierunt fœdus cum quodam * Dochino, principe Damaſcenorum, vt tutelam & ſolatium ab eo conſequerentur, & theſauros ciuitatis, & quæ habebant precioſiora, in cuſtodia & conclaui Damaſci eius conſenſu & licentia deportarent. Rogauerunt etiam, vt eis viros ſagittarios & defenſores vrbis in auxilium mitteret in conuentione ſolidorum, viginti millium Byzantiorum ſibi ſuiſq; dare promittentes.

* Tyrio li. 4. ca. 11 Ducat, lib. 11. ca. 21. & 23. Boldequinus, auctori noſtro ſuprà li. 11. cap. 1. Hertoldinus.

CAPVT III.

HOc itaq; pacto vtrinq; ſub fide data accepto & firmato, Tyrij ciues quendam, Reinfridum nomine, virum Chriſtianum, & illuſtrem militem Regis, mille Byzantiorum præmio promiſſo & dato conuenerunt, quatenus eius conductu in Damaſcum ſarcinas theſaurorum ſuorum pacificè transferrent, & ſine impedimento cum camelis & vehiculis repedarent. Reinfridus verò vir leuis, & non multum penſans, ſi fidem erga gentiles & incredulos violaret, vniuerſa Regi detulit, ac diem, qua tranſituri erant in Damaſcum cum vniuerſis copijs & rebus precioſis propalauit, aſſerens Regem hæc omnia poſſe capere ac retinere

Reinfridꝰ pactionis violator.

Digitized by Google

ſine contradictione. Hoc Rex audiens, ſine mora peditibus ac militibus ducentis accitis, iuſsit viam obſidere, & cautè obſeruare, per quas ſemitas viri Damaſcum cum ſarcinis profecturi erant. Et ecce in ſilentio noctis cùm omnia ſolent quieſcere, Tyrij cum camelis ſuis, incomputabili auro, argento, oſtro & quibuſq; alijs precioſis ornatis, conductu præfati Reinfridi viam Damaſci venerunt. Cùm ſubitò Regis inſidiæ in eos irruentes alios occiderunt, alios tenuerunt, & theſauros infinitos cum purpura precioſa & ſerico varij coloris & operis rapientes, cum ipſo Reinfrido, in vehiculis camelorum & mulorum abduxerunt.

Tyriorum gaza intercepta.

CAPVT IIII.

Theſauri miri & inauditi illic capti ſunt, quos Rex liberali manu militibus, longa nunc indigentia oppreſſis, benignè largitus eſt. His ita captis, his occiſis, paucis verò elapſis, Dochinus, apud quem ſperabant refugium, valde moleſtatus, ſine mora quingentos milites, in ſagitta & arcu peritos, ad vrbem Tyriorum direxit, vt præuenirent Regis obſidionem, & Regi ſuiſq; ab vrbe reſiſtentes, in conuentione ſolidorum ciuibus ſubuenirent. Rex itaq; Baldevvinus in virtute & apparatu decem millium à Ieruſalem deſcendens in vigilia S. Andreæ Apoſtoli, ciuitatis mœnia in arido poſitis caſtris occupauit, à mari verò in ipſo vrbis latere & portu naualis obſidio non magnæ virtutis & armaturæ fuit. Promiſerat enim Rex Græcorum, illic per aquas copias affuturas: ſed hyeme incumbente, minimè collatæ ſunt.

Regis donatiuum.

Expeditio in Tyrum

CAPVT V.

Rex autem poſtquam obſidionem firmauit, & munimine valli ſe ſuumq; exercitum circumfodit, ne impetus aduerſariorum ex improuiſo irrueret, aggreſſus vi vrbem, turres & mœnia omni genere bellico oppugnauit, de die in diem crebris aſſultibus iteratis. Turci verò, qui in grandine ſagittarũ confundunt & reſiſtunt, econtra per mœnia

Rex vallũ ducit.

Digitized by Google

Obſeſſi maſculè agunt. & turres diffuſi, ſtrages & grauia vulnera Chriſtianorum non parcè multiplicabant, & ad portas & vectes ferreos concurrentium multitudinem, lapidum inceſſabili iactu, ſulphuris quoq; ac picis feruentis effuſione, ſuffocabant. Quodam deniq; die poſt plurimos aſſultus, & diutinos labores, dum pauliſper à foris reſpiraret exercitus, manuſq; contineret à belli opere, deintus verò Tyrij & eorum Turci milites ſilentium tenerent, ſed tamen conſilium inijſſent, quatenus in momento à portis in impetu caſtra Regis irrumperent, mox armis reſumtis, lorica & galea induti, ſubitò quaſdam portas aperientes, in multitudine graui *Erumpũt ex vrbe.* in apertam camporum planiciem, quam Rex & exercitus nunc belli immemor habitabat, vſq; ad loca tentoriorum concurrere auſi ſunt, plurimos ſagittis transfigentes, & clamore magno & horriſono totum exercitum commouentes. Et ecce ſine mora vniuerſi milites Chriſtianorum attoniti, è cunctis caſtris in armis & lanceis loricati in faciem illis aduolant, & hinc & illinc plurima fortitudine contendentes, ſed tandem Chriſtiani præualentes, Tyrios in fugam verſos in portam coëgerunt, ſic vt vtriq;, hi fuga veloci, hi celeri inſecutione permixti, potenter vrbem ingreſsi ſint. Turci Tyrijq; Gallos iam ſecum vrbem intraſſe *Clades Chriſtianorum temerè inſequentium.* contuentes, reuerſi ſunt in faciem ſe à tergo prementium, & fortiter obſiſtentes, ac mœnia aſcendentes, exercitum adhuc intrare contendentem omni armatura iaculorum reprimebant, quo vſq; in virtute ſua præualentes, portas clauſerunt, & circiter ducentos intra muros retinuerunt. Illic VVillehelmus de VVanges, miles glorioſus & nobilis, itemq; VVillehelmus miræ audaciæ & militaris famæ cum egregijs ſocijs equitibus & peditibus capti, ſententia capitali perierunt, cæteri complures vinculis catenarum aſtricti ſunt.

CAPVT VI.

DEinde poſt dies aliquot videns Rex aſſultu & lapidum tormento ſe ciuibus & muris prorſus non nocere, duas fieri

fieri conſtituit machinas, muros plurima altitudine ſupereminentes, ac componi ordine duorum cænaculorũ, quarum vna ex ſumtu & labore Euſtachij Granarij, præclari militis, & primi de domo & conſilio Regis, ad vnguem conſtructa & erecta eſt. In hac ergo idem Euſtachius cum electis manens tironibus, Tyrios mane, meridie, veſpere per vrbem gradientes omni genere iaculorum alios interimebant, alios vulnerabant, per turres, mœnia & omnia vrbis loca ſpeculantes. Non minus ab altera machina milites Regis, inibi conſtituti, Turcos Tyrioſq; impugnabant, & ſic eos ab oſtio progreſſos arcu Baleari ferientes, perimebant. Tyrij quoq; econtra lapides aptabant ad quaſſandas machinas & eas inhabitantes: ſed machinæ corijs taurinis, camelinis, equinis, cratibus vimineis veſtitæ, iactus lapidum paloſq; ferreos & ignitos illæſæ & immobiles ſuſtinebant. Tyrij cernentes, quia hoc modo machinis nocere nequibant, alia arte machinas atterere conati ſunt. Arborem proceræ altitudinis funibus erigentes, circulum quendam amplum & ſpacioſum in modum coronæ ex grandi ligno componentes, ſummitati arboris catenis ferreis affixerunt, ac eundem ligneum circulum in circuitu pice, ſulphure, cera, adipe, permixtis ſtuppis, impinguantes, igniq; aqua inextinguibili ſuccẽdentes, vſq; ad locum murorum, quo machina Euſtachij ſita erat, funibus pertraxerunt. Qui ſubitò nimium flammiuomus, ab arbore in machinam laxatur, quam vndiq; flammæ intolerabiles cingentes, grandi & inſuperabili incendio combuſſerunt, cum plurima parte virorum, qui ignem excutere & extinguere conati, nequaquam euadere potuerunt. Eodem modo & arte regis machina combuſta & in nihilum redacta eſt. Sic machinis his pariter combuſtis, tamen Rex in obſidione manſit imperterritus, volens vrbem aut fame aut aliqua arte adhuc edomare.

Regis machinæ.

Euſtachius Granarius.

Tyrij inflãmant machinas.

Digitized by Google

CAPVT VII.

Dochini auxiliaris manus.

AD hæc deniq; Regis conſtantiam & animum imobilem Tyrij cognoſcentes, direxerunt clàm legationem Damaſcum, quatenus Dochinus magnus Princeps eis ſubueniret, magnam illi ſpondentes pecuniam, & iurantes, ſe ſemper in eius auxilio & obſequio permanere. Qui illico viginti millibus equitũ aſcitis, per montana deſcendit vſq; ad confinia Tyri, vt in craſtino Regem ſuoſq; in caſtris incurreret, & ſic vrbem de manu Regis, & eius obſidione, liberaret. Eodem verò die, quo idem Dochinus, vel Duodechinus, confinia Tyri per montana intrauit, armigeri ſeptingenti cum ſexaginta probis equitibus de exercitu Regis, ad quærenda pabula equorum egreſsi, irruerunt caſu & ignoranter ſuper arma & vires Turcorum: qui vniuerſi in ſagitta & gladio ab hoſtibus peremti & detruncati, perierunt, præter paucos, qui vix euadentes, retulerunt, quæ geſta ſunt. Hoc deniq; comperto, quòd tot millia iam iuxtà conueniſſent, & armigeros militeſq; Regis peremiſſent, Rex ex conſilio optimatum ſuorum, qui diutina obſidione vexati erant, & rebus & cibarijs exhauſti, tentoria ſuſtulit, ac die Dominica, quæ eſt ante Dominicam palmarũ, Ptolemaidem & cæteras ciuitates pertranſiens, ipſa ſancta & celebri die palmarum per portam, quæ reſpicit ad montem oliuarum, per quam & Dominus IESVS aſello inſidens intrauit, ipſe cum ſuis, & vnà cum quibuſdam magnificis legatis Græcorum, qui ad eum ſuperuenerant, dum adhuc in obſidione eſſet, intromiſſus eſt. Egit deniq; illam ſanctam hebdomadam, ſancta loca perluſtrans, in oratione & eleemoſynarum largitione & delictorum confeſsione. Diem verò ſancti Paſchæ in omni honore & gloria propter legatos Regis Græcorum iuſſu Dñi Patriarchæ coronatus ſolenniter ac regaliter celebrauit.

Cædes frumentatorum.

Rex ſoluit obſidionē.

Vacat ſacris.

CAPVT VIII.

Regis excurſiones.

CElebratis itaq; illic per dies octo ſancti Paſchæ ſolennijs, aſſumtis ducentis equitibus, centum verò peditibus,

tibus, ad vallem Moyſi profectus eſt in partes Arabiæ, vt prædarum aliquid abinde contraheret, quibus inopes milites & rebus vacuatos ditaret, & deficientes animaret. Legati verò Regis Græcorum benignè commendati, doniſq; magnificis ampliati, Conſtantinopolin remiſsi ſunt. Vix verò partes Arabiæ intrauerat, & ecce Idumæi, quos moderni vocant Bidumos, viri mercatores cum immenſis copijs diuerſarum mercium, in mulis & camelis, inter manus Regis & ſuorum affuerunt, qui nullatenus effugere valentes, omnibus rebus diuitiarum ſuarum tam in aurò quàm in argento, gemmis precioſis, oſtro diuerſi generis & operis, pariterq; pigmentis expoliati ſunt, pluresq; capti, Ieruſalem abducti in cuſtodiam mancipati ſunt, præda verò & ſpolia eorum inter milites diuiſa ſunt. Eodem anno Tankradus, qui Antiochiæ præerat, vehemente infirmitate correptus, in aduentu Domini IESV Chriſti morte occubuit, & in baſilica B. Petri Apoſtoli catholicè ſepultus, planctum magnum reliquit omnibus propè poſitis mortem eius audientibus.

Idumæi nunc Bidumi.

¶ Vide infrà cap. 31.

Spoliantur à rege.

Mors Tancradi.

CAPVT IX.

POſt mortem tam famoſi & bellicoſi viri, Turcorumq; vndiq; fortiſsimi expugnatoris, menſe Martio nouo vere aſpirante, præfatus * Malducus, qui & ipſe vnus de præpotentibus regni Corrozan erat, aſcitis fortiſsimis copijs Turcorũ circiter triginta millia, diſpoſuit tranſire vſq; ad Damaſcum, vt aſſumto Dochino, qui & ipſe Turcus & Princeps iniuſtè erat Damaſcenorum, expugnaret ciuitates, quas Rex obtinebat, deinde Ieruſalem, ſi eius voluntati proſperè ſuccederet, ad debellandos & expugnandos Chriſtianos perueniret. Diuulgata autem tam famoſi Principis adunatione per regionem ciuitatis Edeſſæ, nuncij Armenij Regi Baldevvino diriguntur, qui omnem rem & apparatum illius declarant, quatenus præuiſis, & ſuis conuocatis, hoſtibus tutius & facilius ad reſiſtendum occurreret. Rex autem auditis nunciorũ verbis, illico aptata lega-

** Tyr. Menduc.*

Expeditio Malduci.

Dochinus

Legati Edeſſani ad regem.

Rotgerus ſucceſſor Tancradi. legatione Antiochiam ad Rotgerum, illuſtriſsimum iuuenem & militem, filium ſororis Tankradi, qui & loco eius reſtitutus principatum obtinebat Antiochiæ, direxit, vt ſine intermiſsione ad auxilium eius venire operam daret in paratu armorum & copijs, ſicut decretum fuerat à principio Chriſtianos Chriſtianis fratribus ſubuenire. Rotgerus ſine mora, accepta Regis legatione, ſeptingentis equitibus, quingentis verò peditibus aſſumtis, ad ipſum Regem venire diſpoſuit, ſed aliquantulum propter colligenda arma retardatus eſt. *Turci obſident Tabariam.* Turci verò viam Damaſcum acceleran-tes, ad mare Galileæ caſtra metati ſunt, & præſidium Tabariæ obſidentes, hac parte fluminis Iordanis plurimum temporis egerunt, montem Thabor occupantes, & vndiq; Chriſtianorum habitationem delere ſtudentes. Iam enim in calumnijs & prædis & aggrauatione Chriſtianorũ curriculo trium menſium potenter obſederant, omnia vaſtantes, nulli parcentes, nocte ac die inſidijs inuigilantes, milites Tabariæ crebris aſſultibus & bello laceſſentes.

CAPVT X.

His diebus mille quingenti peregrini, qui Paſchali ſolennitate Ieruſalem moram fecerant, reditum parantes, ſed per regionem Sur tranſire metuentes, Regem ſupplici prece conuenerunt, quatenus conductum eius trans Sur habere mererentur, ne ab inhabitatoribus vrbis impugnarentur, parum reſiſtere valentes, ſicut feſsi, & plurima inopia grauati. *Rex deducit remeantes peregrinatores* Rex videns illorum redeundi conſtantiam, trecentis aſcitis militibus, viam cum eis vſq; ad montana Sur tenuit. Sed in latibulo montium pauliſper remoratus, peregrinos præmiſit, vt ſic experiri poſſet, ſi qua virtus ciuium Sur ad inſecutionem Chriſtianorum peregrinorum appareret. His verò præmiſsis, milites ciuitatis Sur ad quingentos egreſsi, peregrinos procul ab vrbe tranſeuntes, ad trucidandum & captiuandum inſecuti ſunt multa vociferatione & tubarum ſtrepitu ad perterrendos illos intonantes. Verùm Rex audita hac vociferatione, à latibulo & in-

Digitized by Google

& inſidijs velociter exurgens, militibus in tergo affuit, plurimam cædem exercuit, quovſq; Sarraceni victi & attriti fugam arripientes, Sur viam remenſi non prius portas introierunt, quàm ducenti ex eis capti & attriti ſunt. Peregrini hac ſola die via continuata, altera autem die audita Turcorum præſentia cum tot millibus, inito conſilio, Ptolemaidem reuerſi ſunt, illic cum Rege morā facientes. *Fundit erumpētes Tyrios.*

CAPVT XI.

REx igitur intelligens, Turcorum audaciam nimium aggrauaſſe, longè lateq; prædam contraxiſſe, ab aſſultu raró quieuiſſe, vehementer indignatus, conuocat vniuerſos, qui erant in circuitu Ieruſalem & omnium ciuitatum, quas poſsidebat, & ad ſeptingentos congregans equites, peditum quatuor millia, peregrino exercitui iurat & conteſtatur, non vltrà Rotgerum & remotos conchriſtianos Principes præſtolari, nec longius pati Turcorum arrogantiam & calumnias. Et ſtatim à Ptolemaide tam nouis peregrinis quàm cæteris aſcitis, trans Iordanem caſtra figi ſtatuit, ipſo natali Apoſtolorum Petri & Pauli, eo videlicet in loco, quo hactenus Turcorum per prata amœna & voluptuoſa ponebantur tentoria. Turci verò aſtuti hoc per latores comperto, tentorijs ſublatis, in montem Thabor ſeceſſerunt, ac ſi Regem metuentes, & fugam maturantes, cum eo bellum committere non auderent. Sed vix ponebantur tentoria, & ecce Malducus Dodechinuſq; cum vniuerſo comitatu ſuorum eruperunt à montanis Thabor, vt arena maris fortiter irruentes arcu & ſagitta in caſtra Regis & ſuorum, graui bello & vulnere atroci præliantes, & Chriſtianas acies impugnantes, donec Rex & tota manus ſuorum vim tot millium ſuſtinere non valentes, ſed fugam ineuntes, ad mille quingentos occiderunt, præter equites, quorum triginta interemti ſunt. Cecidit illic Reinerus de Brus, miles imperterritus, Hugo, iuuenis nobilis & miles illuſtris, alijq; quorum actus & bella laude & memoria dignißima ſunt. *Regis expeditio in Turcos.* *Simulata fuga hoſtium.* *Clades Chriſtianorum.* *Reinerus Bruſius.*

Ttt CA-

Digitized by Google

CAPVT XII.

Sera ſociorum auxilia.

VIx itaq; Rege elapſo, & Turcis loca campeſtria victorioſè obtinentibus, altera die Rotgerus, ſucceſſor & hæres Antiochiæ, filius ſororis Tankradi, cum quadringentis equitibus & ſexcentis peditibus affuit, mirè moleſtatus de Regis infortunio & ſuorum caſu, & quia itineris tardatione heſterno prælio ei ad opem eſſe non potuit. Affuit & Princeps ciuitatis Tripolis, non minus animo cóſternatus, quoniam ſic à Turcis caſtra Regis cæſa ſunt. Et poſt pauca affuerunt plurimæ acies Chriſtianorum nauigio vſq; ad Ptolemaidem aduectæ, quorum ex omni parte tam mari quàm terra affluentium XVI. millia in vnum collecta ſunt. Rex tot millibus in breui congregatis, Turcos adhuc trans Iordanem in ſua feritate perſiſtentes ággredi ſtatuit ex conſilio omnium, qui aderant, quatenus in capite eorum, Deo auxiliante, redderet malum, quod ſibi ſuiſq; & vniuerſæ regioni inferre conati ſunt. Verùm Turci audito Regis aduentu & voluntate, à loco & regione Iordanis recedentes, Romaniam ingreſsi ſunt, Regis Græcorum caſtella & ciuitates plurimas obſidentes & expugnantes.

Regis iterata & irrita expeditio.

Turci inuadunt Romaniam.

CAPVT XIII.

*cognomento Burſæ, vt Tyr. lib. 11. cap. 21.

REge dehinc cum omni manu ſua ab inſecutione hoſtiũ Ptolemaidem reuerſo, menſe Auguſto inchoante, peruenit ad aures Regis, quomodo nobiliſsima coniux Rotgeri, * Ducis Siciliæ, fratris Boemundi, magnifici Principis, poſt obitum & exequias præfati mariti ad thalamum Regis magnopere properaret in apparatu copioſo magnarum diuitiarum, & plurimo militum comitatu. Fuerunt ei duæ triremes, ſingulæ cum quingentis viris bello doctiſſimis, cum nauibus ſeptem, auro, argento, oſtro, gemmarum veſtiumq; precioſarum multitudine, onuſtis, præter arma, loricas, gladios, galeas & clypeos auro fulgidiſsimos, & præter omnem armaturam, quam ad defenſionem nauium ſolent viri potentiſsimi comparare. In ipſa deniq; naue, in qua prædicta matrona manere decreuerat, malus

Regiæ ſponſæ apparatus regius.

auro

Digitized by Google

auro puriſsimo tectus, procul radios ad ſolis claritatem exerebat, & vtraq; nauis cornua auro & argento fabrili opere veſtita, ſpectaculo admirationis omnibus erant ea intuentibus. In vna de ſeptem nauibus viri Sarraceni & ſagittarij, viri fortiſsimi, & claritate precioſarum veſtium fulgentes, inerant, dono Regi adducti, & qui nullis in regione Ieruſalem ſagittandi arte inferiores haberentur. Huius itaq; matronæ aduentu & gloria audita, Rex tres naues, quas vocant Galeidas, fœtas viris egregijs, & marino certamine peritiſsimis, miſit illi in occurſum: ſed ventorum turbine mari intumeſcente, nequaquam illi occurrere aut ſociari potuerunt. Ventorum enim potentia naues longè iactatæ, tandem portu ſinuq; Aſcalonis veſpere ſunt receptæ circa horam nonam, nequaquam nautis valentibus aut fruſtra conantibus iter per aquas tenere, propter ventum, qui eis nimium contrarius repugnabat. *Periculũ.*

CAPVT XIIII.

ASconitæ, viris Chriſtianis ſemper infeſti, mox Chriſtianorum ſignis recognitis, in Galeidis ferratis & armis occurrere & confligere cum eis accelerant. Sed poſt plurimam contentionem, & vtrinq; ſæpius factam incurſionem, vna ex Galeidis Aſcalonitarum, quinquaginta milites continens, attrita & ſubmerſa eſt, cæteræ expugnatæ & repulſæ ſunt. Nec mora, Chriſtiani ex omni parte præualentes in victoria, & in vnum coadunati, Deo proſperante, tranquillo ventorum flamine relato, & omni furore maris ſedato, in virtute magna à portu & ſtatione Aſcalonis ſunt egreſsi, ſicq; pacifico nauigio Ptolemaidem peruentum eſt. Nec mora, Rex aduentu tam glorioſæ matronæ cognito, cum omnibus primoribus regni ſui, & vniuerſis pueris domus ſuæ, in veſtitu diuerſi generis & pulcritudinis, in regio cultu, in equis & mulis, oſtro & argento fulgentibus, in tubis & in omni dulcedine muſicorum è naui egredienti affuit. Sed & plateæ mirificis & varijs tapetibus ſtratæ, vici purpureis velis adornati in honorem *Aſcalonitæ victi à Chriſtianis.* *Pompa regia.*

Digitized by Google

tam nobiliſsimæ, & theſauris famoſiſsimæ matronæ, rutilabant, ſicut decet Reges in omni gloria & pompa exaltari. Cum hac itaq; iucunditate & laude ea induɛta, & Regi ſtabili connubio copulata, nuptiarum magnus apparatus ornatuſq; factus eſt in regio palatio ciuitatis per dies aliquot, theſauri plurimi ab ea in ærarium Regis translati, quibus multum Rex & vniuerſi, qui bellis Turcorum arma amiſerant, nunc inæſtimabiliter releuati & ditati ſunt. His iam nuptijs finitis, & Rege Ieruſalem cum ſponſa ſua aſcendere diſponente, Rotgerus in Antiochiam, benignè à Rege commendatus, viam inſiſtere diſpoſuit, cui noua Regina mille marcas argenti cum oſtris precioſis, cum Byzantijs quingentis, cum mulis & equis egregijs dono contulit, præter gregarios milites, qui à longinquo Regi ad opem confluxerunt, quibus non modica præmia auri & argenti pariter collata ſunt.

Nuptiæ.

Reginæ theſauri.

Munificentia in Rotgerum.

CAPVT XV.

SIc quibuſdam ad ſua redire feruentibus, quidam viam per Romaniam in arido inſiſtentes, ciuitatem Stamiriam applicuerunt, qui à Græcis, viris Chriſtianis, in omni adminiſtratione neceſſariorũ clementer hoſpitio ſuſcepti ſunt. Nec mora, Turci, qui à Rege ex Galilæa fugati, ciuitates & municipia Regis Græcorum expugnata & attrita, præda & ſpolijs in nihilum redegerant, eiuſdem ciuitatis mœnia aggreſsi, obſidionem in circuitu locauerunt, plurimam vim, minas & terrores ciuibus inferentes. Hinc non poſt multos dies, & poſt terribiles aſſultus, magiſtram portam vrbis in virtute nimia aſsilientes, militibus Græcorum, viris effœminatis, parum reſiſtentibus, in ſecuri & aſcia ianuam comminuentes, defenſoribus tandem feſsis, vnanimiter irruperunt, & in vniuerſos tam ciues, quàm peregrinos ſagitta & arcu irruentes, non modicam cædem operati, plurimos abduxerunt, vniuerſaq; pecunia, & quæ ibi precioſa reperta ſunt, ab his ſæuis prædonibus tranſportata ſunt. In eadem verò ciuitate quidam de exercitu Chriſtia-

Stamirienſium hoſpitalitas.

Turci graſſantur in Romania.

Expugnãt Stamiriã.

Digitized by Google

Chriſtianorum hoſpitalitatis gratia moram facientes, ad quadraginta, capti & decollati ſunt, ſed non ſine plurima ſui ſanguinis vltione: quia inæſtimabili virtute & bello à porta, ad quam defendendam locati erant, multis Turcis repulſis & occiſis, inuicti perſtiterunt, quo vſq; ad portam, quam Græci tuebantur, aduerſarij immiſsi ſunt. *Peregrinatorum Chriſtianorũ virtus bellica.*

CAPVT XVI.

QVidam autem circiter ſeptem millia, reditum per viam maris continuantes, & proſperis velis ac ſine turbine nauigantes, in feſto S. Martini ad portum & ſtationẽ inſulæ Cypri applicuerunt, anchoras ſuas in profundum iacientes, & in aridum ab ipſis nauibus deſcendere feſtinantes. Nec mora, ventus fortis ac vehemens, qualis per annos plurimos non eſt auditus à nautis, mari incubuit, motum & feruorem intolerabilem reddidit, naues quaſſauit, funes nauium ſuo impetu attriuit, anchoras à profundo ſuſtulit, procellas ſic contra naues ampliauit, vt nauis in nauem diſcurrens ſine remige mutuam diſſolutionem pateretur, & ſic tota illa congregatio Chriſtianorum cum vniuerſa ſupellectile miſera ſubmerſione abſorberetur. Nulli euaſerunt præter duas buzas, quæ de numero tredecim nauium erant. Craſtina autem mari à feritate ſua ſedato, tot millia corporum nobilium & ignobilium crebra illius inundatione in aridum ſunt eiecta, vt vix trium hebdomadarum curriculo ſepultura per camporum planiciẽ illic à fidelibus conderentur. *Naufragium Chriſtianorum* *Egeſtio & ſepultura cadauerũ.*

CAPVT XVII.

IN anno ſecundo poſt nuptias Regis Baldevvini, exercitus Regis Babyloniæ copioſus nauali aduentu vſq; Sur allapſus eſt in aſſumtione B. Mariæ. Vbi inſidias Chriſtianorum alij molientes, alij rerum mercationem facientes, poſt tertium diem natiuitatis ipſius Virginis iam mora facta, reditum parauerunt. Ptolemaidi verò appropiantes, ordinauerunt nauales acies, omni armatura aduerſus *Babyloniorũ claſſis.*

Digitized by Google

Chriſtianorum vires munitas, quarum duæ maioris virtutis & multitudinis poſt tergum cuſtodiam agentes, ſed nimium rebus & hominibus occupatæ, à longè plus milliari ſubſecutæ ſunt. Ciues verò & Regis milites Ptolemaide, qui ſolito more cotidie per mœnia diffuſi erant, intuentes vela & malos gentilium, Babyloniam remigantium, ſtatim loricis & galeis induti, tribuſq; Galeidis circiter quadringenti inuecti, vndis inferuntur, vt naues ſubſequentes aliqua bellica arte vexatas captiuarent. Nauis verò ex duabus, quæ nimis onuſta erat armis & populis, effugere minimè valens, plurima defenſione armorum cœpit reſiſtere ab hora diei nona vſq; ad veſperam. Sed tandem poſt nimiam cædem vtrinq; illatam cœpit viribus deficere, captaq; vſq; ad portum ciuitatis Cayphas perducta eſt. Apud Cayphas quidam Sarraceni capti & vulnerati, cuſtodiæ mancipati relinquuntur, incolumes verò vſq; Ptolemaidem cum ſua naue capta trāſmiſsi ſunt cum pariter vulneratis Chriſtianis quibuſdam. Sed vulneratis Chriſtianis à tribus Galeidis expoſitis, cæteri adhuc incolumes Chriſtiani, alijs aſſumtis ſecum ſocijs in duabus Galeidis, nauem, quæ amplius rebus, militibus & armis onerata & impedita, tardior ibat, inſecuti iam quinq; Galeidis validè aſsilientes cinxerunt. His econtra non minus validè ſe defendentibus, ac omni genere armorum ſagittarumq; iaculatione viriliter pro anima pugnantibus, poſtremò poſt nimium bellicum laborem à mane vſq; ad mediū diem vtrinq; grauatis, ferè gentilium nauis, quæ dicitur Cattus, ab eorum manibus defenſa & elapſa eſt. Quod viri & milites Ptolemaide à mœnibus ſpeculantes, & Chriſtianorum Galeidas defeciſſe, conſilio facto, ducentos ad ſubueniendum illis mittere conſtituerunt. Et ſic nauis vndiq; crebro aſſultu illarum ſine intermiſsione fatigata ac ſuperata, veſpere Ptolemaidem vi perducta eſt. De Sur, quæ Tyrus dicitur, duæ Galeidæ illis in auxilium proceſſerant: ſed videntes Gallorum conſtantiam & ſuorum defectionem, fugiendo in ſua reuerſæ ſunt. Erant hac in naue mille viri pugnatores

Ptolemaidenſes feliciter erumpunt

Terrent auxiliares Tyrios.

res fortiſsimi, quos tota nocte ex iuſſu Regis ad cuſtodiendum ciues multis vigilijs & armis obſederunt, & res eorum innumerabiles militibus diuiſæ ſunt. Ex Sarracenis alij decollati, alij innumerabili precio redemti & laxati ſunt.

CAPVT XVIII.

POſt hæc anno ſequenti præfatus Malducus, vnus de præpotentibus Turcorum, poſt plurimam ſtragem & cædem Chriſtianorum à partibus Romaniæ in Damaſcum rediens, apud Turcos & omnes gentiles nomine & fama exaltatus eſt, eo quòd præ omnibus ampliorem tyrannidem in fideles Chriſti exercuiſſet. Vnde Dochinus, Princeps Damaſcenorum, graui inuidia & indignatione tactus, omni verſutia, qua nouit, interitum illius moliebatur, ſed tamen occultè, ne odium ſuorum incurreret, à quibus idem Malducus propter nimiam dationem ſuam, & militiæ ſtrenuitatem, valde carus habebatur. Quapropter dum ſæpe circa mortem illius doloſa machinatione ſatageret, nec inter plurimas verſutias locus hunc perimendi daretur, tandem hanc ſuæ fraudis reperit viam, qua virum mortificaret, nomenq; eius deleret. Quatuor enim milites ex genere Azopart donis ac magnificis promiſsis conuenit, quatenus clàm eum in armis furtiuis in die ſolenni in ſecreto oratorij ſui, dum in cæremonijs ritus gentilis intentus haberetur, ſubitò transfoderent, & ſic ab eo dona recipere mererentur. Immiſsi igitur clàm oratorio, Malducum intrantem, & cæremonijs ſecurè inſiſtentem, repentino impetu inuaſerunt. Quem acutiſsimo ferro pariter trans præcordia figentes, hæc prorſus ignorantem extinxerunt, fugaq; elapſi ſunt. Dochinus huius perfidiæ & homicidij conſcius, licet tum diſsimulârit, dum à ſuis rem actam comperiſſet, fictis lacrymis & planctu maximo ſine cordis affectione de morte tam magnifici Principis cœpit conqueri, & mortis illius auctores vſquequaq; perſequi iuſsit & inueſtigare. Sed fraus illius poſt modicum apud

Malducus ¶ *Vide ſuprà cap. 9.11.12.15.*

Dochinus inuidus.

Immittit Malduco percuſſores.

Diſsimulator.

Digitized by Google

Venit in odium. apud Turcos cœpit propalari, & ex eo die in odia & inimicitias illorum incidit, multas inſidias pro ſua perfidia prorſus inexcuſabili perpeſſus.

CAPVT XIX.

*Tyr. li. 11. cap. 23 Borſequinus. *Brodoan & Cocoſander, Turcicæ expeditionis principes.* *Gulielmus de Perce.*

IN anno ſecundo poſt necem Malduci * Burgoldus, de regno Corrozan egreſſus, Brodoan, Rex Alapiæ, & Cocoſander de ciuitate Lagabria, cum XL millibus Turcorum in terram Antiochiæ cum apparatu magno, & intolerabili armatura, profecti ſunt, tentoria ſua locantes in campeſtribus ciuitatum Roſſa, Royda & Femie, quarum ſuburbia tormentis lapidum atterentes & expugnantes, Femie verò nullatenus nocere valentes, totam regionem inibi præda & igne depopulati ſunt. Tommoſam, Turgulant, Montfargiamq; ciuitates in virtute magna, & manu robuſta, expugnantes, VVillehelmum Principem Chriſtianum de Perce, horumq; præſidiorum præſidem, captum & vinctum abduxerunt, cæteros in eis repertos alios capitali ſententia peremerunt, alios captiuatos tenuerunt.

*Rex mouet in hoſtem. Dochinus. ¶ Vide Tyr. li. 11. ca. 23 * Tyr. ibidem & cap. 18. Pontius. Rotgerus Antiochē. Balduinus Edeſſanq. Fuga Turcorum.*

His in regionibus diebus hebdomadarum vndecim conſediſſe perhibentur. Rex verò Baldevvinus Ieruſalem tunc moram faciebat. Qui inuitatus ad auxilium militum Chriſti, cum quingentis equitibus & mille peditibus, & cum eo Princeps Damaſci Dochinus, nunc ipſi Regi fide alligatus, in plurimo equitatu verſus Antiochiam iter accelerant. * Punctus, filius Bertranni de Tripla, quæ eſt Tripolis, affuit in eodem comitatu cum ducentis equitibus & duobus millibus peditum vſq; ad ciuitatem Taramriam regia via profectus. Vbi Rotgerus de Antiochia & Baldevvinus de Rohas cum decem millibus equitum & peditum illis occurrentes, & hac in terra octo diebus moram facientes, caſtra metati ſunt. Turci Regis audita præſentia & ſuorum copijs, verſus ciuitatem Malatinam in montana fugam conſtituerunt: quia cum eo confligere diffidebant. Rex igitur comperto receſſu Turcorum, redire cum ſuis diſpo-

Digitized by Google

diſponens, vxorem Taukradi, quæ filia erat Regis Franciæ, ſecum duxit, quæ ex Regis conſilio eidem Puncto copulata eſt, nuptijs glorioſè, & in omni plenitudine ac pinguedine, celebratis Triplæ, quæ ſibi hæreditario iure à parentibus relicta eſt. *Puncti, Bertranni F. nuptiæ.*

CAPVT XX.

POſt reuerſionem Regis Turci ſine mora ad Gaſtum, Harich & Synar, ciuitates Gallorum, in fortitudine ſua reuerſi ſunt, terram inuadentes, omniaq; illic reperta non parcè depopulantes. Rotgerus & Baldevvinus hoc audientes, plurimum de reditu Regis turbati ſunt, eo quòd procul iam abiens reuocari non poſſet. Et ideo conſilio habito, ne ei nuncios in vanum dirigerent, ſuos tantùm ad XV. millia collegerunt ex omni genere tam Francorum quàm Armeniorum. Erant autem Turci in tres diuiſi ſocietates ſuper fluuium Farfar, qui inter duas ciuitates, Cæſaream Stratonis & Femiam, facit alueum. Primo deniq; diluculo in die exaltationis S. Crucis, Rotgerus & Baldevvinus factis aciebus ipſos Turcos aggreſsi ſunt: vbi prælio commiſſo, quindecim millia Turcorum ceciderunt, pauci Chriſtianorum occubuiſſe reperti ſunt. Primo exercitu ſic attrito, Rotgerus ad alterum dum tenderet vociferatione magna, vniuerſi hoſtes metu attoniti, fugam ineunt ad vada prædicti fluminis, & vndis inuoluti & ſuffocati, perierunt. Tertius dehinc exercitus hac catholicorum victoria ſtupefactus, dum viarum errore diffugium faceret, fortè applicuerunt in regione Camollæ, in valle quadam iuxta caſtrum Malbech. Vbi Dochinus cum octo millibus occurrens, grauiter cum eis præliatus eſt, tribus millibus illorum occiſis, & mille abductis captiuis. Erant enim inter hos Turcos fugitiuos multi de progenie & ſanguine Malduci, qui plurimum ſibi ſæpe aduerſabantur, de eius perfidia & nece iniqua, vt propinqui illorum, *Iteratæ Turcorum populationes. Rotgerus & Balduinus Edeſſ. coniungũt copias. Fundunt fugantq́; hoſtem. Dochini auxiliatris manus*

in terra Corrozan apud maiores & minores querimoniam facientes, & de nece propinqui vltionem exequentes. Hac de cauſa Dochinus ſemper ſolicitus & ſuſpectus, nunc Regi Baldevvino & fidelibus Chriſtianis fœderatus integrius adhærebat, Turcis vſquequaq; nocere non deſiſtebat.

CAPVT XXI.

Rex in Oreb monte caſtellum conſtruit. ¶ *Vide Tyr. lib. 11. cap. 26.*

IN anno tertio poſtquam Rex Baldevvinus nuptias ſuprà dictas regaliter celebrauit, tempore autumni ducentis equitibus & quadringentis aſſumtis peditibus, profectus eſt ad montem Oreb, qui vulgò apellatur Orel, vbi præſidium nouum curriculo dierum decem & octo firmauit, vt ſic potentius terram Arabum expugnaret, & non vltrà mercatoribus tranſitus hinc & hinc daretur, niſi ex Regis gratia & licentia, vel vllæ inſidiæ aut vires inimicorum ſubitò adeſſent, quin fidelibus Regis in arce conſtitutis paterent, & ſic eis regia arx impedimento eſſet. Sic huius præſidij munimine vndiq; firmato ad reſiſtendum inimicis, Rex vt nouarum rerum ſemper erat auidus, ſexaginta equitibus illuſtribus ſecretò conuocatis, viam ſuam aperuit verſus regnum Babyloniæ, ſi fortè in captione Sarracenorum & Idumæorum, aut inuaſione ciuitatum, aliquid inſigne agere valeret. Et iam deſerta loca vaſtæ ſolitudinis exuperans, in abundantia eſcarum, quæ mulorum tergo ferebantur, ad mare rubrum veniſſe perhibetur, in quo ipſe & ſui, à caloribus, qui in terra hac grauiſsimi ſunt, balneando recreati ſunt, ac piſcibus huius maris refocillati. Ibi in monte Sina Monachos Deo ſeruientes audiens commorari, ad eos per deuexa montis cauſa orationis & allocutionis accelerare decreuit. Sed rogatus eorum nuncijs ad ſe præmiſsis, minimè aſcendit, ne ſcilicet Monachi ſuſpecti propter catholicum Regem, à gentilibus de montis habitatione pellerentur. Abhinc enim vſq; ad Babyloniam

Petit mare rubrum & Sinam mõtem. ¶

loniam ciuitatem intra quatuor dies veniri poſſe referebatur.

¶ *De Sina & montis eius Monachis vide Procopium lib. 5. de ædificijs Iuſtiniani pag. 451. & ſeq. Item recentia diuerſorum Itineraria.*

CAPVT XXII.

VErùm quia ſibi vires erant exiguæ, cum quibus vſq; per loca ſolitudinis in ſilentio deſcenderat, & quia nunc cœpit propter moras aliquas plenè aduentus eius propalari, datum eſt ei ab amicis conſilium, vt nequaquam vlterius viam perageret, ſed quantocyus Ieruſalem in ſilentio ſecurus repedaret. Si enim introitus aut exitus ipſius Regis innotuiſſet, ſupra centum millia cuiuſq; generis gentiles ei in occurſum confluentes in armis, vndiq; vias occupaſſent. Nunc verò ſuorum conſilijs acquieſcens, & à terra egrediens in cautela qua nouerat, per vallem Hebron & præſidium S. Abrahæ redire diſpoſuit. Vbi cum ſuis pernoctans, corpora feſſa cibarijs terræ illius copioſè refecit. Dehinc viam, quæ ducit Aſcalonem, inſiſtens, vniuerſam prædam, quæ per campeſtria Aſcalonis vagabatur, in paſcuis contraxit, camelos ducentos, armenta boum plurima, greges ouium caprarumq;, cum quibus potẽter & ſine perſecutione Ieruſalem reuerſus eſt. *Regis reuerſio.* *Direptiones agri Aſcalonis.*

CAPVT XXIII.

POſt dies aliquot Ptolemaidem deſcendens, menſe Martio inchoante grauiter cœpit ægrotare, & de die in diem corporis moleſtia aggrauari. Quare theſauros, quos habuit in vaſis aureis & argenteis multiſq; millibus Byzantiorum, pauperibus iuſſit partim erogari pro peccatis ſuis & animæ ſuæ ſalute, vinum, frumentum, oleum & hordeum, quod habebat in Ieruſalem, & alijs in locis plurimis, item pauperibus & orphanis & viduis ſine dilatione *Rex valetudine tentatur.* *Reſpicit egenos.*

iuſsit diſtribui, vitæ ſuæ nimium incertus. Domui quidem ſuæ partem contulit, militibus quoq; domeſticis & aduenis, & cunctis, qui ſibi in auxilio militari ſeruierant in conuentione ſolidorum, Byzantios, aurum, argentum & oſtra plurima largitus eſt. Omnia debita ſua perſolui præcepit, & conſtanter admonuit, ne animæ ſuæ eſſent impedimento. Sed Deo volente, qui omnibus pœnitentibus dat vitam, & mortem transfert, huic iam nullam ſpem viuendi habenti, precibus & lacrymis pupillorum & viduarum ſanitas redditur, & corporis ſui debilitate alleuiata, ex toto athleta Chriſti conualuit. Iam enim antea tam valida illius ægritudine diuulgata, nauales exercitus Babyloniorum, qui Sur applicuerant, vt in ipſius Regis morte ciuitates Chriſtianorum oppugnarent, nunc illius ſalute & ſanitatis reparatione audita, ſine aliqua mora viam aquarum in regionem ſuam remenſi, abſq; vllius contradictione diſceſſerunt.

Domeſticos, milites & aduenas.

Conualeſcit.

Irrita Babyloniorũ naualis expeditio.

CAPVT XXIIII.

DEhinc Rege à languore ſuo releuato, Arnolfus Cancellarius ſepulcri Dominici, nunc antiſtite Gobelino mortuo, Patriarcha electus & conſtitutus eſt. Deinde Romam profectus, à Paſchali, Pontifice Romano, benignè commendatus, & reuerſus, & de omnibus obiectis excuſatus, Dñ. Regem ex admonitione & iuſsione ipſius Apoſtolici cœpit arguere & monere, vt prædictam matronam, quam duxit vxorem, à thalamo ſuo amoueret propter adulterium, quo in prima coniuge, orta de Principibus Armeniæ, peccauit, eo quòd legitimas nuptias adulterinis illius fœdauit connubijs. Interdixit etiam illi hac de cauſa, quòd conſanguinitatis eiuſdem matronæ, ortæ de ſanguine Gallorum, reus haberetur. Ex hac admonitione conſtituto conſilio in vrbem Ptolemaidẽ in eccleſia S. Crucis, Rex ab vxore ſua ſequeſtratus eſt, Arnolfo Patriarcha hoc

Arnolfus Cancellarius ſurrogatur Gobelino Patr.

Vrget regis diuortium.

Synodus Eccleſiaſtica.

hoc agente, & omni Clero & ipſo iudicante. Illa verò triſtis & dolens, ab hoc vinculo maritali Synodali lege ſoluta, in Siciliam nauigio eſt reuerſa. Rex verò ab ipſa die & deinceps in obſeruātia indictæ pœnitentiæ perſiſtens, mira abſtinentia & caſtimonia ab omnibus illicitis corpus edomuit, à Deo tactus & monitus.

CAPVT XXV.

POſt aliquantum deinde temporis audita querimonia ſuper omnibus aduerſitatibus, quæ ab Aſcalonitis fiebant pegrinis, Ieruſalem venientibus, aut redeuntibus, Rex Baldevvinus accepto conſilio ſuorum ipſum Regem Babyloniæ expugnare decreuit, vt ſi fortè terra & regnum diuitiæq; illius diſsiparentur, minus Aſcalon ſuperbire & rebellare valeret, quæ ſæpius opulentia regni & copijs armorum releuari & extolli ſolebat. Et iam veris tempore aſpirante, aſſumtis ducentis & ſedecim equitibus, quadringentis verò peditibus, bellico opere doctis & aſſuetis, viam inſiſtit per loca arida & ſolitaria cum vehiculis cibariorum, non prædam aut quicquam contingentes de vniuerſis locis Arabiæ, quæ illi aut familiaritate confœderata erant, aut aliquem reſpectum faciebant. Vndecim deniq; diebus iam via continuata cum omni manu prædicta, aperitur ei fluuius Nilus, qui perfluit regionem terræ AEgypti. In quem deſcendentes, à ſudore loti ſunt. Inde caſtra mouentes, die quadam feriæ quintæ ante mediam quadrageſimā menſe Martio applicuerunt in terminos cuiuſdam ciuitatis, quæ vocatur *(a)* Pharamia, muris, portis & mœnibus munitiſsima. Et hæc de regno Babyloniæ erat vrbs ſpecioſiſsima, non amplius quàm trium dierum itinere à Babylonia diſtans. Sexta verò feria, quæ proxima erat dies, ordinatis aciebus & ſignis tantilli exercitus, loricis & galeis induti, aggredientes ipſam ciuitatem vacuam defenſoribus, portas eius patētes ingreſsi ſunt in virtute & aſſultu

Regis expeditio AEgyptiaca.

Copia.

Acceſſus ad Nilum.

Pharamia deſerta ab incolis, occupatur à Chriſtianis.

Eiuſdem opulenta præda. & clamore magno. Vbi neceſſariarum rerum copiam inauditam repererunt in vino, frumento, oleo & hordeo, in carne & piſcibus & omnibus, quæ veſci poſſunt. Auri & argenti & totius precioſi ornatus nullus erat numerus, quod ibi repertum eſt. Vniuerſi enim inhabitatores ciuitatis, repentè audita fama tam proximi aduentus Regis, omnis defenſionis & rerum ſuarum obliti, fugæq; tantùm intenti, procul ab vrbe receſſerunt, ſolùm de vita & ſalute curantes. Rex & ſui curriculo nouem dierum, itinere & inæſtimabili calore torridæ plagæ corpora feſſa & grauata recreantes cibis & potibus, abundanter repertis, ſexta feria & ſabbato & ipſa Dominica quieuerunt, iuxta voluntatem ſuam omnia facientes.

(a) Putatur eſſe Pharus. De hoc Cæſar lib 3. de bell. ciuil. Strabo lib. 17. Plinius lib. 5. cap. 10. & 31. Solinus cap. 25. Ammianus lib. 22. Alij tamẽ Rhinocoruram accipere malunt. Meminit Brocardus Monachus, & ciuitatem munitam quidem & egregiè extructam, ſed hominibus vacuam fuiſſe, ait: quia, inquit, ſerpentibus cedere coacti ſunt &c.

CAPVT XXVI.

Rex monetur regredi. DOminica verò die, qua mediatur ieiunium, viri ſenſati, & de ſua ſalute ſoliciti, conuenerunt Regem, in hunc modum loquentes: Pauci ſumus, & iam ciuitati & regno Babyloniæ virtus noſtra innotuit, & hæc Babylonia non amplius hinc quàm via trium dierum remota eſſe perhibetur: ideo conſilium ad inuicem conferamus, vt ab hac ciuitate exeuntes, viam, ſicut deuouimus, continuemus, & non moram hîc faciamus. Rex itaq; ſuorum conſilijs ſatisfaciens, ſummo diluculo ſocijs admonitis, muros ciuitatis diruens, ignes vniuerſis ædificijs turrium & ædium immiſit, totis viribus ante omnes præcipuè ſtragi illius incumbens

Vaſtat Pharamiam.

cumbens, ne Babylonijs vltrà vires & opem conferret. Hanc verò ſtragem, vt dictum eſt, dum Rex præ cunctis validius ac attentius exerceret in ruina murorum, in ædificijs incendendis, vltra modum membris calore & labore vexatis, vehemente infirmitate corripitur, & magis ac magis moleſtia corporis cœpit augeri. Iam verò tenebris relatis, & prorſus Sole ſublato, vitam deſperans, primores ſui exercitus conuocans, debilitatem ſui corporis detexit, nec ſe poſſe mortem nunc euadere, atteſtatur. Hac audita deſperatione, & deſolatione Regis, vniuerſi à minimo vſq; ad maximum cœperunt ingemiſcere, fletus nimij ac lacrymæ ab oculis erumpere, & magna in cunctis facta eſt deſolatio: nulli quippe ſpes aut fiducia redeundi vltrà Ieruſalem erat, ſed arbitrabantur ſe hoc in exilio capitali ſententia eſſe perimendos. *Accerſit ſibi letbalem morbum.*

CAPVT XXVII.

AD quos corroborandos Rex, licet mirè aggrauatus eſſet, ait: Quare ſic viri fortiſsimi & ſæpius in periculis ꝓbati, animus veſter in mei ſolius iminutione diſturbatur, fletus, deſolatio & dolores geminantur? Non, fratres mei dilectiſsimi, & commilitones dulciſsimi, mors mei ſolius corda veſtra ſic molleſcere & deficere faciat, & infirmare etiam in terra peregrina & inimicorum. Mementote in Dei nomine, quia mea virtus vnius eſt hominis, & quia adhuc inter vos quàm plurimi habeantur, quorum virtus & conſiliū parum aut nihil à meo diſtat. Et iccirco viri eſtote fortiſsimi, & in dolore mortis meæ triſtes nequaquam effœminari incipiatis, ſed decet vos ſolicitos eſſe, quomodo cautè redeatis in virtute armorum veſtrorum, & regnum Ieruſalem retineatis, ſicut à principio Deo deuouiſtis. Et hoc dicto, ſumma prece, & in fide atq; obſeruantia admonuit vniuerſos, q aderant, vt ſi obiret, nunquā corpus eius exanime in terra hac Sarracenorum ſepulcro reconderent, ne lu- *Regis oratio ad ſuos lamentantes.* *Obteſtatio de ſepultura.*

Digitized by Google

ne ludibrio & deriſui gentibus haberetur, ſed cum omni arte & labore, quo valerent, ad terram Ieruſalem cadauer ſuum reportarent, & iuxta fratrem ſuum Godefridum ſepelirent. Hoc audientes, & vix ſe à fletu cohibentes, reſponderunt, quòd graue & importabile onus illis imponeret, cùm etiam impoſsibile eſſet in diebus grauiſsimi & æſtiui caloris aliquod cadauer reſeruare, tangere & portare. Ad hæc Rex magis inſtat, & admonet vniuerſos, vt cauſa dilectionis ſuæ hunc laborem non recuſarent. Et poſt hæc dicta ſic precatur, dicens: Statim cùm mortuus fuero, precor vt aluum meum ferro aperientes, interiora mea tollatis, corpus verò ſale & aromatibus conditum corio aut tapetibus inuoluatis, & ſic ad catholicas exequias Ieruſalem iuxta ſepulcrum fratris mei referatur & ſepeliatur. Nec mora, Addonem cocum, qui erat de domo ſua, accerſitum ſacramento alligauit in alui ſui ſectione & viſcerum eiectione. Cui & ait: Scias, me in breui moriturum, & iccirco ſicut me diligis, aut viuentem atq; incolumem dilexiſti, & modò mortuo fidem ſerues, me ferro exentera, ſale interius & exterius me apprimè frica, oculos, nares, aures & os meum non parcè imple, & cum cæteris me reportare non deſinas, & ſic deſiderium meum ſcito te adimplere, & in hoc fidem mihi te crede ſeruare. Et hoc diſpoſito, feria tertia vehementius infirmitate vſq; ad interitum cœpit torqueri in oculis ſuorum primatum & fidelium.

Addo, cocus regius

CAPVT XXVIII.

ILli vitæ eius defectionem intuentes, quia vir magnæ erat ſapientiæ, dum adhuc incolumis eſſet, requirunt, quem poſt mortem ſuam velit hæredem regni Ieruſalem locari aut coronari, quatenus ex eius conſilio & decreto certius & ſine lite coronandus poſſet conſtitui. Qui fratri Euſtachio regnum deſtinauit, ſi fortè venerit, ſi verò ætate nequiuerit, Baldevvinus de Burg eligatur, aut talis, qui populum

Rex ſucceſſorem nominat.

populum Chriſtianum regat, eccleſias defendat, qui ſtabilis in fide maneat, quem nulla aduerſariorum virtus terreat, aut merces leuiter corrumpat. Et hoc dicto, vir in terra natiuitatis ſuæ, de Lotharingia, ex nobili ſanguine nobiliſsimus, Rex in regno Ieruſalem glorioſiſsimus ac victorioſiſsimus, Dei athleta fortiſsimus, ſpiritum vitæ exhalauit, in fide Chriſti ſtabilis, & in confeſsione Domini purgatus, Dominici corporis & ſanguinis perceptione munitus. Iam ſic defuncto Principe clariſsimo in terra barbara, egregij Principes & commilitones, equites & pedites, præ dolore in lacrymas cum magno vlulatu & planctu fluxere nimias, & amplius fletum congeminaſſent, niſi timor eſſet, quem in terra vndiq; hoſtili apprehenderunt, in tanti Principis amiſsione. Quapropter diſsimulata illius morte & omni triſtitia, ſicut obnixè rogauit, ſectus eſt aluus illius, viſcera expoſita & ſepulta, corpus verò ſalſum intus & exterius, in oculis, ore, naribus & auribus, aromatibus quoq; ac balſamo conditum, corio conſutum ac tapetibus inuolutum, equis impoſitum, ac firmiter alligatum eſt, ita vt nulla gentilium aſtutia percipi poſſet, eum obijſſe, & ſic in audaciam perſequendi exercitum deſolatũ vndiq; ebullientes animarentur. Hac arte vbi corpus exanime compoſitum, hocq; vehiculo cautè per terram peregrinam, per loca deſerta & inuia deductum, per regionem vallis Hebron, vbi caſtellum & ſepultura ſanctorum Patritriarcharum, Abraham, Iſaac & Iacob, vſq; in hodiernum diem à fidelibus honoratur, reditum fecerunt, per dies continuos à dextris & à ſiniſtris ſemper cuſtodiam armatorum equitum & peditum habentes. Dehinc cum extincto corpore Regis in campeſtria Aſcalonis applicantes, erectis ſignis & cuneis ordinatis, in ſola virtute militari confidentes, ſine impedimento, & aliquo aduerſariorum incurſu, tranſiſſe perhibentur, quo vſq; mõtana Ieruſalem ipſo die ſancto celebri palmarum vnanimiter cùm regio cadauere ingreſsi ſunt.

Expirat.

Exenteratur & ſalitur.

¶ *Nota.*

Defertur Hieroſolymam.

CAPVT XXIX.

EAdem deniq; die à monte oliuarum Dñ. Patriarcha cum Clero ſuo poſt palmarum conſecrationem deſcenderat: cui de templo Domini, & de vniuerſis eccleſijs, fratres occurrentes, ad diem feſtum conuenerunt in hymnis & laudibus, in celebratione diei ſancti, quo & Dominus IESVS in aſello reſidens, ciuitatem ſanctam Ieruſalem ingredi dignatus eſt. Sic verò omnibus conuenticulis Chriſtianorum ad id ſolenne in laudibus Dei congregatis, ecce Rex defunctus in medio pſallentium allatus eſt. In cuius viſione voces ſuppreſſæ, & laudes humiliatæ ſunt, fletus tam Cleri quàm populi plurimus auditus eſt. Veruntamen palmarum expleto officio, & omnibus per portam, quæ dicitur aurea, per quam Dominus Ieſus ad paſsionem veniens, immiſſus eſt, cum Rege defuncto intromiſsis, decretum eſt communi conſilio, vt ſtatim corpus exanime ſepulturæ traderetur, quod diu reſeruatum etiam fœtidum diutius reſeruari, graue & inconueniens ab omnibus ferebatur. Nec mora, catholicis exequijs expletis, à Dñ. Patriarcha terræ commendatus, iuxta fratris vterini, Godefridi, ſepulcrum in loco caluariæ in veſtibulo templi Dominici ſepulcri Mauſoleo, ſicut decet Reges, in memoriam & honorem ſui nominis, magno & mirifico opere, & marmore candido polito, inter cæteros ſepultos promotus eſt, ſicut & frater eius Godefridus eodem Mauſolei honore ſublimatus eſt. Iam ſepulto tam clariſs. Principe Ieruſalem, Arnolfus Patriarcha venerabilis præ dolore mortis tanti Regis, & athletæ Chriſti, vehementi infirmitate corripitur, & ſpacio trium hebdomadarũ malè habens, vitam finiuit, iuxta Patriarcharum ſepulturam appoſitus.

Dies feſtiꝰ in luctuoſum conuerſus.

Funus regis.

Morbus Arnolfi Patriarchæ.

CAPVT XXX.

EOdem die, quo Rex Baldevvinus humatus eſt, & Arnolfus Patriarcha cœpit ægrotare, Clerus & populus tam rudis eccleſiæ tanto Rege ac defenſore viduatus, de Regis reſtitutione agere cœperunt, dicentes non vtile eſſe conſili-

conſilium, vt Rege ac defenſoris ſolatio locus & gens diu careret, & locus & terra à nullo defenſa periret. Cũmq; diuerſi diuerſa dicerent, tãdem omnibus acceptum fuit, vt Baldevvinus de Burg in throno regni Ieruſalem locaretur, eo quòd miles imperterritus, multa pericula in præſidijs pro ſalute Chriſtianorum ſæpè ſuſtinuiſſet, & terram Rohas ſtrenuè ab omni aſſultu hoſtili defenſam retinuiſſet. Et ſtatim acclamatum eſt, illum coronam regni iure recipere, & Dñ. Patriarcham eum in Regem procreare & promouere. Venerat enim idem Baldevvinus ad diem feſtum adorare in Ieruſalem, de omnibus, quæ acciderant, neſcius. Patriarcha autem adhuc viuens, licet ægrotus, videns populi deuotionem & conſtantiam erga Baldevvinum, quantulumcunq; renitentem, & diuitias Rohas ſibi ſufficere proteſtantem, ipſe aſſenſum benignè attribuens, in Regem & Dominum Ieruſalem vnxit & conſecrauit. Vnctus autem Baldevvinus & conſecratus in Regem, & in ſanctæ reſurrectionis die præclara honoratus, honorificè eſt exaltatus in lætitia his diebus ſacris iocundatus, & iuſtitiam Dei in omnibus deuotiſsimè operatus. Die verò ſtatuta, ſicut iuſtum eſt, & leges docent, vniuerſis primoribus regni in palatium Solomonis Regis conuocatis, ſingulis beneficia contulit, fidem & ſacramentum ab his ſuſcipiens, & honorificè quenq; in ſua remiſit. Ciuitates verò, Neapolin, Samariam, Ioppen, Cayphas, caſtellum S. Abrahæ, Ptolemaidem, Sagittam, Tabariam, & cæteras ciuitates & loca, quæ erant de regno Ieruſalem, ſuo ſubiecit imperio, quoſdam reditus eorũ ſuis conſtituens primatibus, quoſdam verò ſuæ menſæ attitulauit. Mortuo Rege Baldevvino & Arnolfo Patriarcha, Baldevvino quoq; in Regem vncto, Germundus, vir bonæ conuerſationis, ab omni Clero & populo in Patriarcham eligitur, & conſecratus à ſanctis Pontificibus, cathedram epiſcopalẽ Ieruſalem meruit obtinere ad regendum populum Dei viui, & corroborandam nouam & ſanctam eccleſiam Ieruſalem.

Balduinus Edeſſanus creatur Rex.

Inauguratur à Patriarcha.

Recipit proceres in fidem.

Conſtituit ciuitates.

Germundus Patriarcha ſucceſſor Arnolfi.

Digitized by Google

CAPVT XXXI.

Sarraceni et Idumæi pecuarij.

IN anno ſecundo regni Baldevvini de Burg, noui Regis Ieruſalē, principis Rohas ciuitatis, q̃dā Sarraceni de regno Arabiæ, quidā etiam de gente Idumæorū, quos moderni Bidumos vocant armenta camelorum ſuper triginta millia, boum centum millia, greges ouium & caprarum inaudita millia, de terra & regione ſua educentes, & ad paſcua cogentes in latere regni Damaſcenorū, illuc proſecuti ſunt herbarum copiā licentia & conſenſu Principis terræ Damaſci, pro pacto Byzantiorū, ꝙ ipſe Dominus terræ ab eis accepturus erat. Cum tot millibus equites & pedites ſupra quatuor millia, ad cuſtodiendos greges, ſunt egreſsi de terra AEgypti & Arabiæ in lancea & gladio & omni pinguedine cibariorum neceſſariorum. Hi dum pacificè in latere regni Damaſci ſuper gregem ſuum cuſtodiam agerent ſoliciti,

Dochinus

nec quicquam metuerent fiducia Dochini, Principis Damaſci, cuius gratia & licentia per paſcua diffuſi erant cum vxoribus & pueris, ſicut mos eſt gentilium, fama tantorum paſtorum, à terra longinqua huc progreſſorum,

Gozelinus Balduini II propinquus.

attigit aures Gozelini de Curcenay, qui dono Regis Baldevvini, fratris Godefridi, terram & reditus Tabariæ in beneficio obtinuit, eo quòd altis parentibus ortus, filius eſſet amitæ Baldevvini de Burg, facti Regis Ieruſalem. Hic ergò Gozelinus tam innumerabili gregum comperta multitudine in loco remoto & ſolitudinis,

Godefrid9 de Burs. Gulielm9.

Godefrido de Burs & de terra ciuitatis Pariſiorum, viro egregio, & militi clariſsimo in omni opere bellico, fratriq; eius VVillehelmo indicare non diſtulit, & ad inuadendum prædam vtroſq; fratres adhortatus eſt. Qui illius adhortationi acquieſcentes, CLX. equitibus, viris bello audaciſsimis, & prædarum auidiſsimis, peditibus verò ſexaginta, in arcu, lancea & gladio ferociſsimis, admonitis & congregatis, profecti ſunt in regionem eandem, qua paſtores, & paſtorum cuſto-

Inſtitutū infelix.

des, fortiſsimi milites Arabes, AEgyptij, Idumæi accubabant, & armenta cum ouibus & capris ſpacioſè in longitudine

dine

Digitized by Google

dine & latitudine vagabantur. Vt verò ad locum peruentum eſt, Gozelinus cum quinquaginta equitibus in vna acie à dextris attitulatus eſt ad ſubueniendum. VVillehelmus totidem in ſuo cuneo ordinatis equitibus, galea & lorica indutis, ſiniſtra ex parte procul poſitus remanſit, vt vires auxiliatrices ſocijs bellum inſiſtentibus conferret. Godefridus de Burs ſexaginta equites in ſua acie retinens, cum omni comitatu robuſtorum peditum in medio conſtitutus, audacter paſtores paſtorumq; magiſtros impetit, prædam abducere conatus, & omnibus viribus rapinæ inſiſtens, nimium proceſsit inter manus defenſorum gregis. Quatuor millia, cornibus & ſignis auditis, in momento affuerunt ad excutiendos greges: qui Godefridum cum ſuis coronantes, grauiter cum eis cõmiſerunt, donec Godefridus & ſui paucisſimi tantorum vim ſufferre non valentes, ad quadraginta in arcu, lancea & gladio ceciderunt, viri fortiſsimi, & vſq; ad hanc diem in omnibus prælijs inuictiſsimi, ſinguli reditibus terrarum & locorum poſſeſsionibus ditati, in obſequio militari & ipſi equites ſub ſe habentes, alius viginti, alius decem, alius quinq; aut duo ad minus. Octo tantùm captiui abducti ſunt, reliqui armis inimicorum interierunt. VVillehelmus audita vociferatione ad inuicem fortiter dimicantium, aſcenſo equo ſuo cum ſuis, dum ſubuenire vellet anguſtiatis, per fruteta & loca arida errore viarum retardatur, & ſic ſocijs in magno poſitis periculo nequaquam ſuccurrere valuit. Gozelinus verò intelligens caſum & interitum ſuorum fortium, & ipſe inter manus crudelium audacter inuolat, nullo tamen auxilio iam occiſis ſocijs & attritis poterat ꝓdeſſe. Referuntur autem ſupra ducentos Sarracenorũ in eodem prælio occiſi eſſe. Pedites verò Chriſtianorum de ſexaginta vix decem per deuia & opaca loca elapſi ſunt. Contigerunt hæc damna grauiſsima egregiorum militum ipſo die Dominicæ reſurrectionis, quando omnes viri catholici ſolent quieſcere à laboribus & cunctis ſeditionibus, vacare

Clades Chriſtianorum.

Pœna violati diei feſti.

Digitized by Google

eleemoſynis & orationibus. Exiſtimo igitur, quia hac de cauſa dati ſunt in manibus inimicorum, quòd tam ſanctiſſima die rapinis inhiabant, & iccirco ſuorum auxilio per inuia errantium deſtitutos fuiſſe.

CAPVT XXXII.

Balduinus II. Rex edocetur de clade accepta.

TAm lacrymabili ſtrage fortiſsimis viris peremtis, crudelis rumor ad Regem Baldevvinum, ab Ieruſalem profectum, & Ptolemaide commorantem, transuolat de nece & infortunio nominatorum Principum, quorum auxilio & conſilio eccleſia Ieruſalem confortata, multum de die in diem proficiebat. Quo audito, & morte Godefridi, dilectiſsimi militis, agnita, concuſſum eſt cor illius dolore vehementi, & vultus eius ab omni hilaritate decidit, ac vniuerſorũ corda, qui his Paſchalibus ferijs lætitia affluebant, in luctum & gemitum per omnes vicos & plateas ciuitatis Ptolemaidis commutata ſunt. Nec mora, vniuerſis incolis ciuitatis Ieruſalem conuocatis in vltionem confratrum occiſorum, & de vniuerſis locis Chriſtianorum habitationis, Rex contraxit exercitum, & vſq; Bethan cum ſex millibus veniens, tentoria ſua per campeſtria locari iuſsit. Nocte eadem cœpit tædere exercitum Ieruſalem & cæteros, qui conuenerant, viæ & vltionis huius, eo quòd Damaſcenorum ciuitas nimium vicina, & Turcorum armis munita erat. Interea dum ſic hæſitarent, Idumæi, exterriti fama aduentus noui Regis, diffiſiq; de ope Turcorum, & illorum fidei leuitate, decreuerunt Regi dare quatuor millia Byzantiorum pro cæde ſuorum, vt ſic eius gratia & conſenſu deinceps ſecurè & pacificè gregem ſuum cuſtodiant, & nulla eis vis inferatur. Quod Rex conſilio ſuorum fieri conceſsit, videns populi ſui, proficiſci nolentis, conſtantiam. Accepta Rex hac auri maſſa, Ptolemaidem redijt, pro anima Godefridi & pro animabus cæterorum occiſorum, eleemoſynas fieri conſtituens, & plurimas Miſſarum celebrationes.

Fruſtra vindictam parat.

Tranſigit cum barbaris.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XXXIII.

ITem ipſo in anno ſecundo Regis Baldevvini II. in ſabbato ſancto eiuſdem reſurrectionis, qua Godefridus & prædicti milites in craſtino ſunt ab Idumæis trucidati, quando iugis de cœlo gratia Dei ad corroborandam fidem dominicæ reſurrectionis in lampade olei, in ſepulcro Dominico repoſita, flammam in momento ſuſcitat ad incendendum hac nocte Paſchalem cereum, quidam peregrini circiter ſeptingenti, qui adorato Domino IESV ante ſepulcrum ipſius venerabile, & qui viſo miraculo ignis cœlitus accenſi, in gaudio & hilari corde ab Ieruſalem deſcenderāt, vt fluenta Iordanis viſitarent iuxta ritum fidelium, vbi iam à montanis vſq; ad caſtellum Cuſchet & de Burgevvins proceſsiſſent in ſolitudinis loco, ecce Sarraceni de Sur & Aſcalone aſſunt, armis fortiſsimè peregrinos incurrentes, & cum eis prælia conſerentes. Peregrini ſicut inermes, & multis diebus via aggrauati, cibis pro nomine IESV attenuati, citò ſuperati in fugam verſi ſunt. Quos impij carnifices inſecuti, trecentos in ore gladij peremerunt, ſexaginta captiuos tenuerunt. His miſerijs & cædibus auditis in Ieruſalem & circuitu eius, Rex & Dominus Patriarcha Germundus cum omnibus viris magnis afflicti ſunt doloribus. Quare milites in vltionem fidelium interfectorū ſine mora dirigunt. Sed fruſtra hi ad arma contendunt, viamq; inſiſtunt. Nam Sarraceni poſt ſtragem hanc fugitiui facti ſunt, & in mœnibus Sur & Aſcalonis cūm captiuis Chriſtianis, cūm ſpolijs Chriſtianorum, immiſsi ſunt.

Lampas olei ſacri.

Cædes peregrinatorū Chriſtianorum

Rex fruſtra vindictam molitur.

¶ Hactenus auctoris expoſitio. Deinde ſequebantur verſus nonnulli, rudes illi quidem, ſed qui tamen digni viſi fuerint, quos ſubijceremus.

Anno milleno centeno prætereunte,
Ieruſalem Franci capiunt virtute potenti.

Aliter.

Aliter.

Poſt annos mille centeno quo minus vno.
Ex quo virga grauis in Ieruſalem ſuperatur.
Idibus in Iulij ſubijt iuga Chriſticolarum.

EPITAPHIVM GODEFRIDI DVCIS.

FRancorum gentis, Sion loca ſancta petentis,
Mirificum ſydus, Dux hîc recubat Godefridus,
AEgypti terror, Arabum fuga, Perſidis error.
Rex licet electus, Rex noluit intitulari,
Nec diademari, ſed ſub Chriſto famulari.
Huius erat cura, ſua Sion reddere iura,
Catholiceq; ſequi pia dogmata iuris & æqui,
Totum ſchiſma teri, circa ſe iuſq; foueri,
Et ſic cum ſuperis potuit diadema mereri.
Militiæ ſpeculum, populi vigor, anchora Cleri.
Huic virtute pari frater datur aſſociari,
Balduuin inſignis, gentilibus & ferus ignis.

APPEN-

Digitized by Google

APPENDIX AD CHRONICI HIEROSOLYMITANI EXPOſitiones.

VIdebantur paſſim nonnulla pleniorem quampiam conſiderationem ſiue explanationem deſiderare. Neq; enim omnia contextus admittit, & fermè ita fit, vt alia alijs in mentem veniant. Quare deeſſe iſta in parte beneuoli lectoris ſtudio noluimus, verùm vt κατὰ τὸ πρέπον, ἢ καθῆκον, paucis agamus, & noſtris quaſi riuulis fontes monſtremus.

IN LIBRVM PRIMVM.

CAPVT I.

Qui præſentes affuiſſent) *Similem habes locum lib. 2. cap. 23. lib. 3. cap. 1. 2. 65. lib. 4. cap. 34. lib. 6. cap. 50. lib. 8. cap. 21. Quod indicandum erat, vt hiſtoriæ huius fides fieret euidentior.*

CAPVT II.

Petrus &c. de ciuitate Amiens) *Inter veteres Galliæ populos celebrat Cæſar in commentarijs Ambianos. Horum nomen conſeruauit vrbs Amiens in finibus Atrebatum, à nonnullis Auguſta Ambianorum appellata. De ipſo Petro vide quæ habet Vrſpergenſis & Robertus Monachus lib. 1.*

Totumque vulgus tam caſti quàm inceſti &c.) *De eadem re ita Gulielmus Tyrius lib. 1. cap. 16.* Nec tamen apud omnes, *inquit*, erat in cauſa Dominus, & virtutum mater, Diſcretio, votum excitabat: Sed quidam ne amicos deſererent, quidam ne deſides haberentur, quidam ſola le-

Digitized by Google

uitatis cauſa, aut vt ſuos creditores, quibus multorum debitorum pondere tenebantur obligati, declinantes eluderent, alijs ſe adiungebant &c. *Quales etiam ab hoc tempore ex occidentalibus regionibus Palæſtina Chriſtianos incolas habuerit, docet his verbis Brocardus Monachus:* Sunt in terra promiſſionis homines ex omni natione, quæ ſub cœlo eſt, & viuit quælibet gens iuxta ritum ſuum. Et vt verum loquar in noſtram magnam confuſionem, nulli in ea peiores, & in moribus corruptiores inueniuntur, quàm Chriſtiani, cuius hanc eſſe rationem arbitror. Quando aliquis in Hiſpania, Gallia, Germania, Italia, aut alijs Chriſtianitatis nationibus malefactor deprehenſus fuerit, vtpote homicida, latro, fur, inceſtuoſus, adulter, fornicator, proditor, & timet propterea à iudice condignam ſibi irrogari pœnam, fugit & transfretat in terram ſanctam, quaſi hoc contractum aboliturus malum: & cùm illuc venerit, non animum ſed locum mutauit, & euenit ſibi id, quod ſcriptum eſt: Nunquid AEthiops poteſt mutare pellem ſuam? Tales ſunt hodie in terra ſancta non pauci, qui ſpoliāt peregrinos & conterraneos ſuos, ad ſe bona fiducia diuertentes, & nihil mali de eis ſuſpicantes: deteſtabilesq; illi patres deteſtabiliores poſt ſe relinquunt filios, qui pollutis pedibus conculcant loca ſancta, & ſua peſſima vita id efficiunt, vt ſancta Dei in magnum veniant contemtum. *Hæc ille.*

CAPVT III.

Hieroſolymam profectus eſt &c.) *Hieroſolymæ vrbis hiſtoria euidens eſt è literis ſacris & Ioſepho. A T. VESPASIANO, ſecundum ſeruatoris Chriſti vaticinationes, deſtructam inſtaurauit AELIVS ADRIANVS Cæſ. & de gentilitio nomine*

ſuo

ſuo AEliam vocauit. Referunt id nomen cùm Romana tum Ecclesiaſtica historia ſcriptores, & repetijt Pachymerius lib. 6. Vt Patriarchas Hieroſolyma habere cœperit, alibi docuimus, ſuntq́ de ijs exquiſitæ Ioachimi Camerarij expoſitiones in Chronol. Nicephori. Eadem ſub HERACLIO Imp. primùm in Perſarum, deinde in Sarracenorum poteſtatem deuenit: & illius quidem temporis Patriarcha Zacharias, huius Sophronius nominatur. Nec Sarracenicum iugum excutere vrbs iſta potuit. Niſi quòd pro Baldacenſibus Caliphis AEgyptios dominos accepit; qua de re, qui volet plenius explicantem conſulat Tyrium lib. 1. cap. 2. & ſequentibus quinq. Interim tamen Patriarchæ Hieroſolymæ mãſere. Et ſcripſit Cedrenus, temporibus NICEPHORI PHOCAE Imp. Ioannem Patriarcham à Sarracenis (AEgyptijs) qui ſuſpicarentur Nicephorum inſtinctu eius bellum ipſis facturum, viuum combuſtum, & pulcerrimum templum ſepulcri dominici incenſum eſſe. Vt demum Hieroſolyma Turcis ceſſerit, ſed aliquanto pòſt ad AEgyptios redierit, memorat Chronic. Hieroſol. lib. 6. cap 31. & ſeq. AEgyptios rurſus Argonautæ noſtri excuſſere, hos SALADINVS, Soldanus AEgypti. In quo tempore iſtud memorabile accidit, quòd Hieroſolyma Heraclium Patriarcham habuit, cùm ſub eiusdem nominis Imperatore ante à Perſis capta fuiſſet. Et retinuit illa inter varias vices deinceps quoq. Patriarchas ſuos. Certè aduerſus MICHAELEM PALAEOLOGVM Imp. ob dotem interuerſam, & religionis concordiam cũ Latina Eccleſia ſancitã, & AEliæ, ſeu Hieroſolymæ, Patriarchã Gregoriũ, & Soldanum AEgyti concitatum à Maria, Conſtantini Bulgari vxore, apud Pachymerium legimus lib. 6. Addit Chronologia Nicephoriana Camerarij, de qua paulo ſuprà, adhuc hodie Patriarcharum nomen Hieroſolymæ durare. De eadem re diſertius Turcogræcia Martini Cruſij.

CAPVT IIII.

Apoſtolicum) *Papam, ſeu Pontificem Rom. dicit, idq́ vulgari annalium more. Vnde autem hoc nomen Papæ tributum, ab alijs traditur. Cæterum loquitur hîc de VRBANO II. Gregorij VII. aſſecla, quem Benno Cardinalis ab aduerſarijs Turbanum vocatum ait, cùm ſcilicet eſſet κακοῦ κόρακος κακὸν ὠόν. Neq́ enim minores in Imperio turbas dedit. Quare Imperatoris (Henrici IIII) indignationem fugiens, vt loquitur Tyrius, in Galliam abijt, per eam abſentiam hoc publicè ſcommate proſciſſus:*

Diceris Vrbanus, cùm ſis proiectus ab vrbe,
Vel muta nomen, vel regrediaris in vrbem.

Celebrauit autem diuerſa concilia, inter quæ conuentu Gallorum & Germanorum, tam Epiſcoporum quàm Principum, vt Robertus Monachus lib. 1. & ob BELLVM SACRVM ibi decretum, facilè nobiliſſimum Claremontanum. De hoc auctor noſter cap. 6. Iam & de nomine iſtius Pontificis obſeruandum venit è Speculo Vincentij lib. 30. cap. 44. id vrbi Hieroſolymæ fatale fuiſſe. Quemadmodum enim Vrbano II. auctore hæc recuperata, ita ſub Vrbano III. amiſſa fuit: Cùm quidem is tantum inde cepiſſe dolorem perhibeatur, vt non multo pòſt vitam cum morte commutârit.

CAPVT VI.

Ad natales horas regreſſus eſt) *Perperam vocem hora auctor hîc & alibi aſpirauit, cùm oram ſeu fines dicat.*

Occidentalis Franciæ) *Suprà cap. 2. nuncupauit regnum Francorum, & hoc eodem cap. 6. ſub finem regnum Franciæ, vti nunc etiam Germanica lingua dicimus* Franckreich. *Nam orientalem Franciam, quæ vulgò Franconia appellatur, Germania habet. Nominat & hanc infrà cap. 24.*

Epiſcopi totius Franciæ &c.) *Francos Gallicos domeſticis calamitatibus ad hoc bellum excitos, legimus apud Vrſpergenſem:*

Digitized by Google

genſem: Nam Gallias, *inquit,* per annos aliquot nunc ſeditio ciuilis, nunc fames, nunc mortalitas nimis afflixerat: poſtremò plaga illa, quæ circa Niualenſem S. Gertrudis Eccleſiam orta eſt, vſq; ad vitæ deſperationem terruerat. Erat autem huiusmodi: Tactus quiſquam igne inuiſibili, quacunq; corporis parte, tam diu ſenſibili, imò incomparabili tormento, etiam irremediabiliter ardebat, quo uſq; vel ſpiritum cum cruciatu, vel cruciatum cum ipſo tacto membro amitteret. Teſtantur hoc hactenus nonnulli manibus vel pedibus hac pœna truncati &c.

Vbi audita legatione diuina & admonitione Apoſtolica &c) *Fertur tum Papa latinè peroraſſe. Eam orationem, lectu digniſsimam, inſeruit de differentijs ſchiſmatum tractatui ſuo Ioannes Maierius, quem è Gallico Latinum fecit Ludouicus Camerarius, eiuſdem linguæ peritiſsimus, mihiq; dum vixit, amiciſsimus. Habent & alias Robertus Monachus lib. 1. Tyrius lib. 1. cap. 15. Paulus AEmilius in hiſtoria Gallic. Sabellicus Ennead. 9. lib. 3. Alludit eódem Pachymerius lib. 5.* Iniuſtum, *inquit,* atq; abſurdum eſt, tot ac tantos populos *(loquitur de Europæis Chriſtianis)* ob res minutas diſſidere: Cum hoſtibus crucis geratur bellum: vbi & victoria laudabilis eſt, & vinci ſalutare. *Item:* Pax colenda eſt, vbi Dei iacturam non facimus: rurſus bellum gerendum, vbi religio periclitatur.

In quorum affirmatione terræmotus magnus factus eſt) *Coniunge cum hac hiſtoria, quæ habet Robertus Monachus. Addit Zonaras Tom. III. Francorum (ſic enim Græcorum more occidentales vocat) expeditionem hanc portentis denunciatam fuiſſe.* Nam locuſtarum, *inquit,* infinita multitudo ab occidente orta, & tanta, vt inter volandum nubibus æ-

Digitized by Google

quipararetur, & Solē obumbraret &c. *De eadem re Glycas pag. 471. Ac recenſuit portenta iſta Abbas Vrſpergenſis. Etſi pro locuſtis vermiculos nominauit. Eſt & illud è Roberto Monacho memorabile, repetÿtq́; ideo Tyrius lib. 1. cap. 16. eos, qui ſacram militiā vel tum vel pòſt profeſſi eſſent, veſtē Cruce ſignare iuſſos. Imò ſeq. cap. idē Tyrio, neſcio qua de cauſa, cuiuſue lĩgua voce hos ſacros milites, quos Græcorum imitatione & nomine Argonautas quibuſdam dici, alibi monuimus, MARRANOS cognominat. Nam hodie quidem appellationem iſtam per contumeliam de Hiſpanis vſurpari ſcimus. Eſtq́; auctor Iouius, quo tempore Roma à Caroli V. Caſ. Germanicis et Hiſpanicis copÿs obſeſſa fuit, Clemēte VII. Papā execrationis diplomati hæc verba inſeruiſſe:* Excommunicamus Carolum, dictum Borbonij Ducem, & exercitum eius, partim ex Lutheranis, partim ex Marranis conſtantem; cùm Lutheranorū nomine Germanos, Marranorum Hiſpanos ſignificaret. *Hæc ille. Cæterum crucis Symbolum, militiæ huic accōmodatum, procul dubio altius quoddam principium habuit, petitum nimirum è CONSTANTINI MAGNI hiſtoria, expoſita ab Euſebio lib. 1. de vita illius, & hiſtor. Eccleſiaſt. lib. 9. cap. 9. Cedreno pag. 222. Nicephoro Calliſt. lib. 7. cap. 29. Paulo Diac. hiſtor. miſcell. lib. 11. Hic enim Imperator in MAXENTIVM Tyrannum profectus, & de belli euentu anxius, ideoq́; ſæpe ad cœlum oculos eleuans, & inde ſibi diuinum deprecans auxilium, die quodam, Sole iam occidentem verſus vergente, (nam ad hunc modum traduntur iſta apud Nicephorum, à quo Euſebÿ expoſitiones aliquantum variant) igneam columnam & lucis fulgorem, Crucis formam referentem, in aëre conſpexit, ſic vt ſtellæ æquales, in Latinarum literarum figuram expreſſæ, Conſtantino: IN HOC VINCE, oſtenderēt. Quare is ſeu oſtento hoc, ſeu inſequentis noctis ſomnio motus, Labarum (erat hoc bellicum ſignum inter alia precioſius, eò quòd Imperatorem præcederet, & adorari à militibus moris eſſet, vt Hiſtor.*

Digitized by Google

Tripart. lib. 1. cap. 5.) in Crucem mutauit: quàm conſuetudinem poſt manſiſſe, Nicephorus, quo diximus loco, memorat. Cùm Tripart. hiſtor. lib. 1. cap. 9. Conſtantinum etiam militum arma & Solidos Cruce ſignaſſe, dicat. Habet idem Nicephorus lib. 8. cap. 4. vbi Conſtantinus Byzantium inſtaurauit, & de ſuo nomine Conſtantinopolin vocari ſanxit, eum maximam Porphyretici marmoris columnam conſtruxiſſe, in eaq́; ſtatuam ſuam, qua in polo, ſeu vertice mundi, Crucē infixam manu teneret, collocaſſe: Cùm iſto Symbolo ſignificare vellet, virtute eius trophæi & ſigni, terrā omnem & mare ipſum à ſe eſſe ſubactum: nam ita de inſtituto hoc auctor is diſſerit. Retulit quoq; ſtatuæ illius inſcriptionem Cedrenus pag. 265. retulit Zonaras, cùm victo Maxentio Conſtantinus Romam ingrederetur, & ſtatua ei in foro decreta eſſet, eum fieri hanc ita edixiſſe, vt formam Crucis teneret. Conſtatq; è Procopio lib. 1. de ædificijs Iuſtiniani, & hunc Imperatorem ſimilem ſtatuam, itidem in columna collocatam, fieri ſibi iuſſiſſe, tum adhuc hodie inter Imperatoria inſignia orbis globum cum Cruce infixa retineri. Porrò autem & CONSTANTIO, Conſtantini F. & Gallo, fratri IVLIANI Apoſtatæ, eodem modo Crucis viſionē oblatam, apud Nicephorum lib. 9. cap. 32. legimus, memineruntq́; Cedrenus pag. 248. & Paul. Diac. hiſtor. miſcell. pag. 345. Ac nota hiſtoria, itidem à Nicephoro tradita lib. 10. cap. 3. de Iuliani Apoſtatæ, quem diximus, ſacrificio: Cui cùm in extis Crux, corona circundata, apparuiſſet, ipſi aruſpices Crucē, Chriſtianiſmū, coronam perpetuitatem eius interpretati ſunt. Deniq; THEODOSIVM MAGNVM Eugenio Tyranno, in vexillis Herculem pingenti, Crucem oppoſuiſſe, & exercitum præcedere voluiſſe, docet Nicephorus lib. 12. cap. 39. Verùm iſtis ὡς κατὰ παρέκβασιν, ſic tamen vt ne ὐδὲν πρὸς ἔπος: expoſitis, redeamus ad Argonautarum Cruces, de quibus amplius conſulatur hiſtoria Vrſpergenſis. Poſtremò indicandum duximus, ſcripſiſſe de Crucibus, ſiue de ſignis Crucis, quæ ſuo tempore & aliàs apparuerint, quidue ſignificarint, Libertum, Epiſcopum Gericenſem, qui liber typis expreſſus eſt.

Digitized by Google

Forſan nec iſtud commemoratione noſtra hic indignum fuerit, CONSTANTINI MAGNI ſimul miraculoſa Cruce, ſimul regio Diademate (primum enim illum ex Imperatoribus habitum regium gemmis, & caput perpetuo diademate exornaſſe, Victor & Cedrenus ſcriptum reliquêre) Signi loco vti nobis placuiſſe, ſit tamen vt ex Horatij carmine vnius vocis mutatione Symbolum aliud, hoc videlicet: NIL DESPERANDVM CHRISTO DVCE: aſſumeremus. Quando nimirum res conuenit; & Chriſto auctore & duce, quem Crux Conſtantino repræſentabat, ac, quemadmodum loquuntur, figurabat, ſecundi euentus, imò æternæ vitæ beatitas religioſa aſſenſionis fiducia in meritis ei9 acquieſcentibus obueniunt. Omitto, quod monumenta noſtra publicè loquuntur, labores noſtros potiſſimum circa Regum & Principum familias et res geſtas verſari: Omitto qua Cruce, ceu altero Chriſtianæ religionis ἱερογλύφῳ, calamitates denotantur, Chriſti τῦ ἀλεξικάκυ reſpectu & ope depelli, & ita depelli, vt poſt huius vitæ labores exantlatos immarceſſibilis pios corona maneat. Sed finem facio, veniam auctario, ſi non neceſſario, attamen à propoſito non planè alieno, candidum & benignum lectorem facilè daturum, perſuaſum habens.

Lotharingiæ.) *De Lotharingia, quod & Lotharij regnum, præclarè Sigebertus & Lazius lib. 3. de migrationibus gentium pag. 109. item Peucerus in prolegomenis lib. 4. Chronic.*

Teutonicorum) *Germanicas in Germania gentes accipit,* die Deudſchen. *Plura de nominis illius origine & vſu alibi diſſeruimus.*

CAPVT VII.

Cum magna ſocietate Francigenarum) *Francigenæ ijdem ſunt, qui Franci occidentales, voce ea inflexa è molliore lingua Gallica enunciatione, vulgò* die Frantzoſen. *Niſi fortè eam ſuſpicari imitationem malimus, qua Virgilius ex Ennio &*

Troia-

Digitized by Google

Troiugenas & Graiugenas dixit. Paul. Diac. hiſtor. miſcell. lib. 13. pag. 404. Gallos minores appellare videtur. Nam Arbogaſten, Ducem & parricidam VALENTINIANI II. Caeſ. quem ibi à gente illa propagat, alij Francum faciunt.

A Domino Kalomano, rege Chriſtianiſs. Vngarorum) *Calomanus hic inter Vngaricos reges è TOXYS ſtirpe numero octauus fuit. Vide Bonfinium. Stemma familiæ accuratè concinnatum habet hiſtoria Boiemica Dubrauij, opera Ioann. Cratonis, Archiatri & Conſiliarij Cæſarei, edita. Repetijt etiam Onuphrius Panuinius Rom. Imperatorum lib. 3.*

Bellegrauam, ciuitatem Bulgarorum) *Cedrenus pag. 615. nomen hoc in numero multitudinis effert, & caſtellum ditioni Turcicæ (Vngaricam dicit) vicinum facit. Idem pag. 591. memorat Elemachum, Belegradorum principem, Bulgarum. Nunc Belgradum vocamus, vulgò Albam Græcam,* Griechiſch Weiſſenburg / *& putatur veteribus eſſe Taurunum. Nota autem amplitudinem regni Bulgarici: nam Tyrius variat lib. 1. cap. 27. vbi Belgradum in vmbilico Vngariæ collocat. Quâquam fieri potuit, vt eam mutationem ſequens ætas inuexerit. Hoc quidem conſtat, deinceps Belgradum Seruiæ Deſpotis paruiſſe, donec SIGISMVNDVS Cæſ. permutatione facta, ab Eleazaro obtinuit, ſicq; Vngariæ adiecit, vt Chalcocondyles lib. 5. Quare diu regni iſtius propugnaculum manſit. Nam vt noſtra memoria SOLYMANVS II. expugnârit, è recentibus hiſtorijs notum eſt.*

Fluuium Maroë) *Hunc Morauam eſſe volunt, olim Moſchium dictum, ad latus arcis Cruſcenæ fluentem, quandoq; imbrium exundatione inuadabilem, vt Felicis Petancij itinerarium ad Vladiſlaum regem. Nicetas & Chalcocondyles Morabum vocant.*

Ad ciuitatem ditiſſimam, quæ vocatur Niczh) *Niſſam dicit, Seruiæ caput. Arnoldus Lubec. lib. 2. cap. 4. vocat*

Digitized by Google

Nicaam, Cedrenus pag. 615. Naiſſum Bulgariæ. Eidem Stralitia fortè Triaditza eſt, olim Sardica.

Phinopolin) *Tyrius lib. 2. cap. 4. Philippopolin nominat: & conueniunt recentia itineraria, interq́ ea, quod de Solomone Schuueickero euulgauit Martinus Cruſius. Noſter tamen auctor etiam infrà lib. 2. cap. 7. Phinopolin, Arnoldus lib. 2. cap. 4. Vinopolin vocant. Meminit Philippopoleos Ptolemæus, Phinopoleos Plinius.*

Brachium maris S. Georgij) *Brachium S. Georgij ſunt qui ſimpliciter Helleſpontum intelligant, ibiq́ copias Argonautarum noſtrorum in Aſiam traieciſſe, exiſtiment. Placuit autem aſcribere, quæ ea de re ex hiſtoria Tyrij obſeruaſſemus, vt inde, quicquid ſcrúpuli eſt, diſcuteretur. Is igitur lib. 2. cap. 7. totum illum maris tractum inter Pontum Euxinum & mare AEgeum, id eſt Boſporum, Propontidem & Helleſpontum S. Georgij brachium vocat. Et rurſus eodem libro cap. 12. 21. 22. Argonautas Helleſpontum transmiſiſſe dicit, cùm tamen fateatur, eos ad pagum Chalcedonenſem in Bithynia appuliſſe. Adhæc lib. 1. cap. 9. Helleſpontum Conſtantinopolin præterlabi, & lib. 20. cap. 24. Callipolin in littore Boſpori ſitam ſcribit. Quæ cùm ita ſint, hoc iam ſequitur, S. Georgij brachium Tyrio & alijs id genus ſcriptoribus & Boſporum & Propontidem & Helleſpontum permixtè dici, tum ab ijsdem Boſporum & Helleſpontum temerè confundi, deniq́ Argonautarum copias non per Helleſpontum, ſed per Boſporum Aſiam petijſſe. Addatur his locus Friſingenſis lib. 1. de rebus geſtis Friderici cap. 45. addatur ex Antonio Geufrao lib. 1. de origine Turcorum, anguſtias Helleſpontiacas hodie Callipolitanas, ſeu caſtella, ob duo caſtella, eo loci condita, vbi olim Seſtus & Abydus fuêre, appellari.*

A Domino Imperatore, Alexio nomine) *Loquitur de ALEXIO COMNENO, qui ex ea familia ſecundus imperauit.*

Nos

Digitized by Google

APPENDIX.

Nos hìc ſtemma delibabimus, & ita delibabimus, vt eas tantùm perſonas, eaſq́; res geſtas illarum recenſeamus, quibus & Chronici Hieroſol. & Haythoni expoſitiones illuſtrari poſſe videbãtur.

I. ISAACIVS COMNENVS, extorſit Imperium MICHAELI STRATIOTICO, potitus eo ann. 2. menſes 3.

II. ALEXIVS I. Imp. recuperat Imperium à NICEPHORO BOTONIATE: eſtq́; idem, de quo Chronicon Hieroſol. — *Irene.* | *Iſaacius, nouo nomine nec ab Alexio dictus Sebaſtocrator.* | *Adrianus Protoſebaſtes.* | *Nicephorus Sebaſtes.* | *etc.*

III. IOHANNES PORPHYROGENITVS, datur à patre obſes GODEFRIDO, vt Chronicon Hieroſol. lib. 2. cap. 15. eiuſdem beneficio pòſt imperij ſucceſſor factus: nam mater eam dignitatem in generum Nicephorum Bryẽnium transferre conata fuerat. — *Irene.* | *Andronicus.* | *Iſaacius.* | *Anna, nupſit Nicephoro Bryennio. De vtroq; ita Zonaras Tom. 3. Erat & ipſe ſtudijs doctrinarũ deditus, & vxor eius in iiſdem operã nihilò minorem, ac potius maiorem ponebat, exquiſitè atticiſſans, ingenioq́; prædita acutiſſimo ad abſtruſiſſimas quaſq; contemplatio*

Children of Iſaacius: *Iohannes, defecit ob leuem iniuriã ad Turcos Turcicamq́; religionẽ, imperante tum genti iſti MASVTO. Filij Iſaacij meminit Nicetas pag. 48.* | *VI. ANDRONICVS, cæde ALEXII II. ſolus imperio potitus, id crudeliſsimè gerit, tandemq́; crudeliſsimè cũ uita ipſa amittit. Liberi eius legitimi nominantur.*

Children of Iohannes: *Alexius, Imp. deſignatus.* | *Andronicus. Moriuntur ambo ante patrem.* | *Iſaacius, Sebaſtocrator.* | *IIII. MANVEL, præfertur in imperij ſucceſſione Iſaacio fratri ſentẽtia patris. Vt CONRADI III. Caſ. copias afflixerit, et con-* | *Manuel, honoratur à patre Sebaſtocratoris digni tate. Cuius tyrannicæ violentiæ et-* | *Iohannes à patre Imperator deſignatus, poſt cædem eius & ipſe excæcatur, ſine-*

Children of Iſaacius Sebaſtocrator: *Theodora, nupſit BALDVINO III. regi Hieroſol.* | *Maria.*

α β γ δ ε

α | β | γ | δ | ε

β: ficiendas Turcis expoſuerit, tum noſtri annales, tum Nicetas docet. Vxor altera Maria, è Principum Antioch. familia: qua natus

γ: ſi ſemper aduerſatus fuit, tamē ſucceſſoris illius, ISAACIV ANgeli, iuſſu excæcatur.

δ: q; vlla cuiuſquam cōmiſeratione & conſolatione magnò cum dolore interit.

ε: nes: eam facultatem partim naturæ bonitate, partim induſtria conſecuta. Affixa etiam erat libris, & eruditorum conſuetudine haud obiter vtebatur. Hactenus Zonaras. De eiſdem Nicetas pag. 5. Scripſit autem Anna de rebus geſtis patris ſui libros 20. quos adhuc hodie in Auguſtanæ reipub. bibliotheca extare, VVolſius meminit proœm. in Nicetam.

V. ALEXIVS II. patris in imperio ſucceſſor, interficitur cum matre ab ANDRONICO.

ALEXIVS. Dauid. Condidere imperium Trapezuntium. Hanc familiam dabimus appendice in Haythonum.

ISAACIVS, et ipſe COMNENVS à Niceta cognominatus, conſequitur à MANVELE Imp. Armeniæ præfecturam, captusq; ab incolis hoſtibus, cognatorum opera redimitur. Mox nouis copijs coactis, Cyprum occupat, & quamuis initiò ſe pro Prætore gereret, pòſt tamen Tyrannum agit, crudeliſſimeq; graſſatur. Quare tam hac ex cauſa, quàm è diuinatione quadam ANDRONICO Imp. ſuſpectus factus, claſſeq; eius oppugnatus, hanc feliciter profligat. Ad extremum RICHARDVM, Regem Angliæ, cum claſſe Palæſtinam petentem, arcere portu audet, ſeu, vt Monachus Florentinus, tres eius naues interceptas repetenti denegat. Itaq; diſceptatione iſta ad arma deducta, fuſus, captus & catena argentea vinctus, vt Arnoldus Lubec. tum pro ſeruo verberone cuidam donatus, ſic etiam è vinculis euadit, & ad reditum inuitantem ALEXIVM ANGEL. Imp. deſpicatur, eamq; dignitatem ipſe affectat. Quo in conatu dum non tātùm præfectos ad defectionem ſolicitat, verùm etiam Turcos ſibi adiungere parat, per pincernam, ab Alexio corruptum, veneno necatur. Cæterum Cyprus tum ab Anglo capta permittitur deinde pro regni Hieroſol. titulis GVIDONI LVSIGNANO, ſicq; regnum eſſe cœpit. Ea de re plura infrà.

Digitized by Google

CAPVT VIII.

Virtutem Gallorum) *Gallos καθόλου vocat, quos initio capitis diſtinctis nominibus Francigenas, Sueuos, Baioarios, Lotharingos dixerat, id eſt Gallicæ & Germanicæ gentis peregrinatores, ſeu volones, cùm ſit noſtrate vocabulum* Wallen: *nam ita ijdem peregrinatores ſe nuncupabant, vti etiamnum dicimus* Wallbrüder. *Suntq́ hinc deducta priſcæ appellationes, Celtæ, Galli, Galatæ, inter quas poſtremam de hoc bello explicans Gregoras quoq́ retinuit lib. 4. quemadmodum idem duplicem Galliam, quam mediam interſecet Rhenus fluuius, agnoſcit, & lib. 7. ſub finem, Alemaniam, ſeu Germaniam, veteri lingua Galliam occidentalem vocatam, ait. Accedit his teſtimonium Nicetæ pag. 66. vbi Balduinum, Imp. Byzant. inferioribus Gallijs ortum ſcribit, cùm fuerit Flandriæ Comes. Duximus autem id mentione noſtra hoc loco indicandum, vt nominis iſtius vſus deinceps etiam euidentius intelligeretur. nec res geſtæ, quæ vtriusq́ gentis communes exiſtunt, ad ſolos Gallos, ſeu Galliæ incolas, quos ſuprà ab auctore Francigenas & Francos occidentales nominari oſtendimus, transferantur. Infrà quidem lib 2. cap. 1. idem auctor noſter per Galliam Germaniam, ſeu Imperium, vt loquitur Tyrius lib. 2. cap. 1. accipit. Et hoc eodem libro 1. cap. 25. Godeſcalci commilitones Germanos, & Teutonicos & Gallos vocat, vt cap. 29. & ſeq. eidem nomini præter Lotharingos & Flandros, Anglos quoq́ includit. Cætera exempla ſuis ſingula locis rectius obſeruantur. Tantùm hoc repeto, etiam Eccleſiaſticos ſcriptores Germaniam Galliam dicere. Vide Nicephorum Caliſt. lib. 11. cap. 6. Idem lib. 12. cap. 1. Gallos occidentales nominat, ac ſi alios orientales, id eſt Germanos innuat. Item Zonaræ pag. 93. Gallia & Celtica eſt Germania, & rurſus pag. 103. Galli transrhenani, Germani.*

CAPVT IX.

Francigenarum Romanorum) *De nomine Francigenæ ſuprà cap. 7. Cur autem Romanos cognominet, de eo cauſam ab Alciato expoſitam in libello de formula Rom. Imp. placuit hîc aſcribere:* Tandem, *inquit,* factum eſt, vt quicunq; Germani imperium Rom. detrectarent, illis *(Salijs)* ſe adiungerent, Francosq; ſe, id eſt eorum ſermone, liberos appellarent. Horum opes, oppreſſa à Gotthis Italia, adeò creuerunt, vt traiecto Rheno, veterem Galliam occupârint, ſedesq; in ea fixerint. Eorumq; nomine bona quoq; Germaniæ pars Francia dicta eſt. Sed huiusmodi nomenclaturæ diſtinctio addita fuit, vt illa orientalis, quæ verò Gallica eſt, occidentalis, vel Francia Romana diceretur. Qua ratione & Germani ſe Francos plerunq; dixerunt, Gallos verò Francigenas: quin & hodie vulgarem linguam ſuã Galli Romanam vulgò vocant, quòd videlicet antiquam, quæ Germanorum erat, miſſam fecerint. *Hæc ille. Pertinet eódem de Arborichis (Iornandes pag. 618. nominat Armoritianos) Procopij locus lib. 1. de bello Gotth. pag. 267. Quare & hunc adijcio:* Erant, *inquit,* Arborichi Romanorum tunc milites, quos ſibi Germani (Franci) cùm obœdientes facere & ſubditos vellent, vt qui finitimi eſſent, & priſtinos vitæ mores penitus immutaſſent, eorum agros aſſiduè populari, & hos copijs vniuerſis inuadere. Arborichi verò cùm & virtutem & erga Romanos beneuolentiam præ ſe ferrent, viros fortes eo in bello ſe præſtiterunt: cùmq; his vim inferre Germani non poſſent, ſocietatem vt ſecum ſaltem inirent, & mutua inter ſe facerent connubia, precabantur: quas non inuiti conditiones Arborichi mox accepêre: erant enim vtriq; Chriſti-

Digitized by Google

Chriſtianæ fidei ſectatores. Sic itaq; vnum hi coëundo in populum, ad maximâm potentiam euaſere &c. *Cæterum cognomentum idem repetit auctor noſter infrà cap 17. & lib. 3. cap. 30. Reperias quoq; apud Friſingenſem lib. 7. cap. 5. Cùm auctor quidem lib. 4. cap. 51. ſimpliciter Romanos vocet. Refer eodem, quæ habet lib. 3. cap. 14. Et forſan hac imitatione Tyrius lib. 1. cap. 23. Latinos appellauit. Plura in eandem ſententiam Xylander in annotationibus in Cedrenum pag. 690.*

Accerſito auxilio Imperatoris Conſtantinopolitani) *Parebat tunc temporis Bulgaria Imperatoribus Byzantinis, edomita primùm* BASILII *II. qui* βουλγαροκτόνου *inde cognomẽtum tulit, armis. Lege de hiſtoria illa copioſè explicantes Cedrenum & Zonaram. Antea Bulgariam Reges indigenæ tenuerant, qui varia fortuna cum Byzantinis Imperatoribus certârunt. Verùm ad eum modum, de quo dixi, in prouinciam redacta, per Duces gubernari cœpit, quos Byzantini Imperatores eò mitterent. Sic ergò & Nichita, quod nomen à Græco Nicetas deprauatum ſuſpicor, eius magiſtratus ſui auxilium accerſere dicitur.*

De villa aduenarum Francorum) *Hanc Græcis* Φραγκοχώριον *dici, crediderim. Infrà lib. 2. cap. 6. Francamuillam vocat. Vide Nicetam pag. 6. 14. 17. Meminere Francochorij etiam recentia Itineraria.*

Alemanis) *Alemanos hîc dicere videtur, quos præcedente cap. Suenos nominauit. Et erat id principiò certa gentis nomen, cuius caput Ditmarus lib. 5. Argentinam fecit. Pòſt loco eius Sueuorum nomen inualuit, repetitum ſcilicet de veteribus Sueuis. Hodie tamen exteræ gentes, inprimis verò Itali, Galli, Hiſpani, Alemanorum nomen de Germanis* καθόλου *vſurpant. De occaſione eius vſus alibi explicauimus. Eodem modo auctor noſter cap. 12. Alemanos vocat, quos antea Teutonicos dixerat. Et alibi mixtim Teutonicos & Alemanos nominat.*

Spolijs

Digitized by Google

præfatione hiſtoriæ ſuæ. Ac pertinent eōdē tituli Manuelis Comneni Imp. item Patriarchæ Conſtantinopol. de quibus Pachymerius lib. 8. & Chronol. Niceph. Camerarij pag. 230. & ſeq. Addantur præterea de Romania quæ commentati ſumus in Haythonum. Idem nomen à noſtro auctore repetitur lib. 2. cap. 38. lib. 3. cap. 33. & 54. lib. 4. cap. 3. & 40.

Regno Corrozan) *Variârunt nominis huius ſcripturam alij aliter. Nam Cedrenus Choroſanem, Vrſpergenſis ChoriZanam, Robertus Monachus lib. 6. Coroſaim, Haythonus cap. 15. & 35. Coraſenen, Iouius Coraxenen, dixere. Videtur autem auctor noſter regnum CorroZan vocare, quod Haythono eſt regnum Turqueſtan. Nam Iouius Coraxenæ incolas fecit, Arianos, Margianos, Aracoſios & Bactrianos. Propriè tamen CorroZan Perſidis regio eſt. Sic enim Cedrenus pag. 363.* Subdita etiam ijs eſt *(de Sarracenis loquitur)* interior Perſis, cui nomen Choroſan &c. *Et ſuffragatur Paulus Diac. in hiſtor. miſcell. niſi quòd de nominis ſcriptura à ſeipſo diſcrepans, nunc Ceraſan, nunc Choroſan, nunc Curaſan vocat. Addantur his inſuper teſtimonia Vartomani lib. 3. cap. 4. Antonij Geufræi lib. 2. de origine Turcorum. Iam nec illud mentione noſtra præteriri debebat, nominari à Cedreno pag. 432. Choroſanem caſtellum, ab Haythono cap. 15. Coroſij vrbem. Quæ ambo nomina & loca rectè fortè pro eodem accipiuntur, vt caſtellum ſucceſſu temporis in vrbem mutatum ſtatuamus. Quin etiam Diaconus in eadē hiſtoria miſcell. Perſidis populum Choroſanitas Maurophoros (ſic enim cognominat) inculcat, à Choroſa regione nimirum ſic dictum. De quorum rebus geſtis ibidem lib. 22. & ſeq. duobus. Cæterum quòd ad Choroſanitarum originem, & nominis CorroZan notionem attinet, hanc veterem crediderim, nempe à Coraxis, quos inter Scythiæ gentes Ptolemæus memorat. Etſi Strabo lib. 11. etiam ChorZenam regionem celebrauit. Qui recentes res Perſicas de TAMMASI regis filijs in literas retulere, CorroZan, quam Coroſſanam vo-*

nam vo-

nam vocant, hactenus peculiari regulo paruiſſe ſcribunt. Tradit idem Byzarus lib. 11. de rebus Perſicis, ſed Corrozan hodie Cheri vocari, ait.

CAPVT XX.

Ecce Franci) *Apparet, auctorem in Solymano decorum obſeruare voluiſſe. Nam quos Græci ſeu Byzantini ſcriptores promiſcuè nunc Latinos nunc Francos (exempla habent Zonaras Tom. 3. Glycas pag. 471. Cedrenus cùm alibi tum pag. 520. 527.) eos Sarraceni, Turci, Tartari & Perſæ Francos, id eſt occidentales vocant, Similis de hoc ipſo Solymano locus occurrit lib. 4. cap. 3. Et conueniunt, quæ legimus lib. 7. cap. 34. Cauſam explicat Friſingenſis lib. 7. cap. 4.* Occidentales populos, *inquit,* ob antiquam gentis illius dignitatem, vt puto, & virtutem, Orientales Francos appellare ſolent &c. *Quin imo & Indis & AEthiopibus Francorum nomen de occidentalibus in vſu eſſe, aiunt, acceptum nimirum à Sarracenis & Turcis AEgyptiacis. Vide Vrſpergenſem, item Oſorium lib. 5. pag. 168. & epiſtolam Helenæ reginæ apud Damianum Goëſium pag. 460. Sed nec illud omitti hoc loco debebat, quod habet Nicetas pag. 66. nempe Francos, qui Conſtantinopolin expugnârunt (propriè autem locus ille ad Gallos & Germanos pertinet) id vnum ſe vereri iactaſſe, ne cælum rueret. Alludit enim ad Celtarum reſponſum, quod gentem iſtam Alexandro Magno dediſſe, accepimus.*

CAPVT XXIII.

Et vndiq; Turcopolis accitis) *De Turcopolis vide quæ auctor infrà habet lib. 5. cap. 3. Tyrius lib. 9. cap. 25. Legitur idem nomen apud Gregoram lib. 6. pag. 26. Ac ſimili planè vſu Nicetas lib 3. de imperio Alexij Angeli Conſtantinum quendam, Pachymerius lib. 4. Carolum, Cedrenus pag. 647. & 653. Erbebium, Francopolos, Iohann. Curopalates pag. 146. Bodinum Longobardopolum, nominârunt. Notabile eſt, quod ſcripſit Ariſto-*

phanis interpres, apud Græcos, quod cuiq; vehementer carum eſſet, id πῶλον *illius appellari ſolitum. Vide prouerb. Paruus ſemper tuus pullus. Inuenias etiam apud Zonarã et Curopalaten nomina, Vmbertopolus & Gabrielopolus. Et Cedrenus pag. 533. & 572. Cometopolos, Comitis filios dixit. Ad eundem modum Zonaras loquitur pag. 163. Porrò autem in Turcopolorum & id genus alia militum externorum locum apud Byzantinos Imperatores ſucceſſiſſe poſtmodò* GASMVLICI *videntur. Hi enim inter Romanos & Latinos educati, ab illis prudentiam in ſuſcipiendo, ab his audaciam in gerendo bello ſumebant, vt Gregoras lib. 4. pag. 13. item lib. 6. pag. 21. De ÿſdem diſertius Pachymerius lib. 3. vbi Gaſmulicos vocat, qui Romanis mulieribus & viris Latinis nati eſſent. Iam quod ad militiam tam Turcopolorum quàm Pincenariorum (egimus de his cap. 9) attinet, tum cur Imperator Byzantinus ab Argonautarum noſtrorum expeditione fuerit alienior, de ÿs capitibus præclarè Robertus Monachus in oratione, quam ÿſdem Turcopolis & Pincenarÿs captiuis ad Boëmundum attribuit lib. 2.* Conductitij milites, *inquit*, ſumus Imperatoris, & donatiua noſtra promereri ab eo deſideramus. Quò ei libet, vadimus, quod præcipit, facimus, & magis illi, quàm Deo obedimus. Nos tamen benè recognoſcimus, quòd magis oportet obedire Deo, quàm hominibus. Imperator noſter magis perhorreſcit agmina veſtra quàm cœli fulmina; quia magis ſibi perſuadet, vos velle eum regno ſuo priuare, quàm velle peregrinari, & ideo non ceſſat, malum erga vos machinari &c.

CAPVT XXIIII.

Bavvariæ) *Triplex nominis huius ſcriptura reperitur: alÿ enim Bawariam, vt hic auctor, alÿ Bauariam, alÿ Baioariam, nominant. Poſtrema magis placet, vt ſit à Boÿs: nam qui ab Auaribus, gente Hunnica, notionem deduxere, falluntur.*

CAPVT

CAPVT XXVII.

Vnde neſcio, ſi vel Domini iudicio, aut aliquo animi errore) *Imò iſtud maleficiũ genus etiam Romanis legibus interdicitur C. lib. 1. tit. 11. l. 6. Pertinent eodem quæ de Bernhardo Abbate habet Friſingenſis lib. 1. de rebus geſtis Friderici cap. 38. & ſeq. Capta Conſtantinopoli ab occidentalibus copiis, id eſt, imperante OTHONE IIII. Cæſ. ſimili modo Flamintos (Flandros dicit) in Sarracenorum Synagogas graſſatos, ſcripſit Nicetas pag. 62.*

CAPVT XXVIII.

Comes Emicho) *De hoc Emichone adde ſcholio ex Auentino & Friſing. Comitatum Leiningenſem pertinuiſſe ad Lotharingiam, vt Lazius de migrationibus gent. Floruit alius eiuſdem nominis & familiæ temporibus Friderici I. Cæſ. de quo ita Iacobus Spigelius in libr. 9. Guntheri Ligurini:* Hunc reperio, *inquit*, aſcitum teſtem ſubſcripſiſſe inſtrument. literarũ, quo AEnobarbus recens Cæſar appellatus ratum habuit, ædem in Seleſtadio à maioribus ſuis, ad inſtar, vt annalium verbis vtar, Dominici ſepulcri factam, dicatamq́ue diuæ fidei in Concha Ruthenen. diœc. in Archiepiſcopatu Bituric. in Ducatu Aquitaniæ M.C.LII. Indict. prima 6. Kal. Febr in Hohenburg &c. *Præterea in itinerario Hieroſol. Alexandri, Comitis Palat. & Ioannis Naſſouii nominatur Oſualdus Leining. ad ann. 1495. & ſeq.*

CAPVT XXIX.

Clareboldus & VVillehelmus) *Meminit Clareboldi Tyrius lib. 1. cap. 29, & de Vendeloſio cognominat. Forſan autem Venlonum Geldriæ dicit. De VVillehelmo præter eundem Tyrium præclarè Robertus Monachus lib. 4.*

Digitized by Google

CAPVT XXXI.

Anſerem quendam diuino ſpiritu aſſerebant afflatum &c.) *Non omnia fabuloſa eſſe, aut haberi debere, quæ mirabilia ſunt, alibi diſſeruimus. Et quæ è Macedonica, quæ è Romana hiſtoria huc quadrent, habet proœmion. Addatur prætererea, quod legimus in Sigefridi presbyteri Chronico, nimirum Coſdroën. II. regem Perſarum, ita ſibi honores diuinos arrogaſſe, vt cùm medius ipſe aſſideret, ſe Patrem, lignum crucis, à dextris collocatum, Filium, gallum gallinaceum à ſiniſtris, Spiritum ſanctum, appellârit. Et meminit Georgius Fabricius è Clemangio (nam Baleus nonnihil variat, in concilio Piſano, cui Balthaſſar Coſſa, qui fuit Iohann. XXIIII. Papa, præſidebat, cùm inuocaretur Spiritus ſanctus, bubonem aduolaſſe, meminit de Iohann. Chryſoſtomo Nicephorus Calliſt. lib. 13. cap. 2. cùm is presbyter inaugurarctur, columbam aduolantem eius capiti inſediſſe, meminit Zonaras in Maximino, qui poſt Alexandrum Mammeæ imperauit, Flauianum, cùm fortè ex agro veniſſet, neq; ab vllo eius mentio facta eſſet, propterea tamen Epiſcopum Rom. ſalutatum, quòd huius quoq; capiti columba inſediſſet.*

IN LIBRVM II.

CAPVT I.

Godefridus dux Lotharingiæ) *Diuerſos per id tempus Lotharingia Ducatus habuit. In his Arduennæ, ſeu Bullionis (ſic enim auctor noſter vocat lib. 2. cap. 22.) in confinio Namurci, Leodÿ & Hannoniæ parebat Godefrido, quem Hieroſolymam petiturꝰ vendidit Oberto, Epiſcopo Leodiẽſi mille trecẽtis marcis argẽti, vt ãnales Coloniẽſes, et Robertꝰ Gaguinus. Nam Tyrius variat, et donatũ Leodienſi à Godefrido ait. Vti cõtrà idẽ Gaguinꝰ et hoc habet, Godefridũ Metenſes, qui ad Lotharingiæ prĩcipatũ pertinerẽt, recepta ab eis grãdi pecunia, ſui iuris eſſe permiſiſſe. Cæpit autem Go-*

item Godefridus de eo Lotharingiæ ducatu, quem auunculi adoptione conſecutus fuit, Imperij Princeps eſſe. Nam origo eius Frãcica extitit, qua de re infrà. Cùm Henricus IIII. Cæſar grauiter tũ et Saxonicis et Italicis bellis vexaretur, Godefridus cõſtãtiſsimè pro eius partibus propugnauit. Ac de Saxonica Godefridi militia præclarè auctor hiſtoriæ de Henrici IIII. bello Saxon. lib. 3. Quare is viciſſim ipſi habitus honor, vt Labari curationẽ acceperit. Quod munus quàm ſtrenuè geſſerit, Tyrius docet. Etſi ſcriptor ille in eo fallitur, quòd RVDOLFVM, quem Saxones Cæſarem ſalutârant, confoſſum à Godefrido in prælio tradit. Tantùm enim is dextram amiſit, à Godefrido tamen, vt aliqui volunt, amputatã. E quo vulnere quia Rudolfus non multo pòſt interijt, fieri potuit, vt inde de confoſſo illo à Godefrido fama, quam Tyrium ſequi diximus, nata fuerit. De Italica Godefridi militia auctor noſter infrà lib. 5. cap. 14. Idem de maiorum eius dignitate & nobilitate nonnulla diſſerit lib. 3. cap. 9. ſed vt hanc potiſſimum ad Lotharingiam reſtringat, quod ipſum etiam de Balduino fratre & ſucceſſore videre eſt lib. 12. cap. 28. Quadrantq; Roberti Monachi expoſitiones lib. 1. vbi Godefridus ſimpliciter Dux Teutonicus nominatur: Erat, *inquit,* Euſtachij, Comitis Bolonienſis F. ſed officio dignitatis Dux Teutonicus. Hic vultu elegans, ſtatura procerus, dulcis eloquio, moribus egregius, & in tantum lenis, vt magis in ſe Monachum quàm militem figuraret. Et quæ lorica vel clypeus ſuſtinere poterat impetum mucronis illius? *Hæc ille. Quod ad ſacrum hoc Godefridi bellum attinet, de eo quædam altius repetere placuit. Cùm HENRICI IIII. bellis Germania iam per annos XXIII grauiter quaſſata fuiſſet, & Principes reliquaq; nobilitas inde armis aſſueta, tantùm arma creparet, Cæſar vt in pacem publicam conſuleret, ad ſacram militiam eos adhortatus fuit, ſpem faciens, ſe vnà iturum. Sic ergò è Lotharingia,*

gia, ſeu Belgica Germania, quæ tum tota ditionis Imperij erat, Godefridus cum fratribus duobus, & Robertus Flandrenſis, è ſuperiore & magna VVELFVS, Dux Bauariæ, & alij militiam illam profeßi fuère. Quia autem Cæſarem alia negotia domi detinebant, quaſi legati partes pro eo Godefridus obijt. Nam inde eſt, quòd auctor noſter ſcripſit, auctoritatem eius in exercitu præcipuam fuiſſe, item bellum ipſum ad Rom. imperij dignitatem pertinuiſſe, deniq; non ſolùm Lotharingos, verùm etiam Saxones, Alemanos & Bauaros Godefridi ſigna ſecutos: qua de re cùm alibi, tum lib. 3. cap. 39. lib. 4. cap. 47. & 51. lib. 5. cap. 46. Quin & hoc habet, Godefridum cum Germanis, quos bello ferociſſimos vocat, quos corda intrepida habere, quorum manus & gladium in inimicorum ceruicibus ſæuiſſimum fuiſſe dicit, ibi ferè collocatum, vbi maior vis defenſionis (ſic enim loquitur) redundaret. Et Robertus Monachus tum alibi, tum lib. 7. ducem ducum & militem militum nominauit. Imò Vrſpergenſis noſtræ gentis milites præ cunctis alijs Godefridum honoraſſe, ſcribit: quia, *inquit,* feritatem illorum ſuauiſſima vrbanitate Gallicis Caballarijs commendans, inuidiam, quæ inter vtroſq; naturaliter quodammodo verſatur, per innatam ſibi vtriusq; linguæ peritiam mitigauit. *Idem traditur à Friſingenſi lib. 7. cap. 5. Ideo & hoc aſcribere teſtimonium viſum fuit:* Hic, *inquit,* inter Francos Romanos & Teutonicos, qui quibuſdam amaris & inuidioſis iocis rixari ſolent, tanquam in termino vtriuſq; gentis nutritus, vtriusq; linguæ ſcius, mediū ſe interpoſuit, ac ad cōmanēdum multis modis informauit &c. *De VVelfo quid cauſa interuenerit, quòd is tardius profectionem ſuam ſuſcepit, ignoratur. Cæſar quidem vt ſtudium ſuum denuò teſtaretur, ei CONRADVM Stabularium, vt auctor nominat, ſeu præmiſit ſeu adiunxit. Quo enim hunc fauore complexus ſit, liquidò idem*

auctor

Digitized by Google

auctor noſter demonſtrat. Ac neceſſariam hoc loco explicationem iſtam duximus, tum quòd ad Germanici nominis decus ſpectare videatur, tum quòd à Tyrio planè prætermittatur, à noſtro verò auctore frigidius & indiſertius attingatur. Secuti autem ſumus Auentinum lib. 5. ſcriptorem inquam talem, qualem inter omnes eſſe conſtat. Nunc ad Godefridum redeo, de quo Tyrij lib. 9. cap. 5. & ſequentibus 4. expoſitiones præclaræ ſunt. Nos hîc tantùm familiæ ſtemma excerpemus.

Euſtachius, Comes Bolonienſis in Remenſi diœceſi. — *Ida, GODEFRIDI Gibboſi, Ducis Lotharing. ſoror.*

I. GODEFRIDVS, adoptatur à Godefrido auunculo: militat illuſtri laude HENRICO IIII. Caeſ. bello ſacro inter principes nomen dat, exercitus Imperator, & deinde primus Hieroſolymæ REX factus. Moritur anno Chriſti 1100. 15. Cal. Auguſt. regni primo.

II. BALDVINVS, informatur adoleſcentulus in bonis litteris, et ſacris initiatur. Eius ordinis pertæſus, militiam amplectitur, vxore ducta, & GODEFRIDO belli ſacri ſocietate iungitur, conſecutus primùm Edeſſanum Comitatum, deinde regnum Hieroſol. Moritur anno Chriſti 1118. regni 18. Vxores ei tres attribuuntur *

* 1. Gutuera, regis Angliæ F.

* 2. N. Filia Taphnuzi Armenij.

* 3. Adeleſia, vidua Rogerij Siculi.

EVSTACHIVS, obit communem cũ fratribus militiam. Poſt captam Hieroſolymam domum reuerſus, et demum BALDVINO ſucceſſor deſtinatus, in Italiam vſque progreditur: nam ibi BALDVINVM BVRGIVM iam regnare edoctus, fruſtra ijs, qui euocârant, inſtantibus, pergere noluit, nequaquam à ſe turbandũ regnum dictitans, cui pax

æ

Guilielmus, memoratur à Tyrio lib. 9. ca. 5.

α

fratrum ſanguine parta eſſet. Vide Tyrium.

N. Filia ἀνώνυμος.

Coabaldis, nupſit STEPHANO, regi Angliæ.

Balduinus pariter de Burg) *Burgiorum equeſtrem familiam habet adhuc hodie VVeſtualia. Quod ad hunc Balduinum attinet, auctor infrà lib. 7. cap. 31. patre Hugone, Comite de Rorſtet, natum ait. Variat Tyrius, & Comitatum illum Reteſtanum vocat, atq; in Remenſi diœceſi collocat. Idem Balduino cognomentum Aculei attribuit: Qui deinde Balduino I. in regno Hieroſol. ſucceſſit: perhibentur enim genere & ſanguine coniuncti fuiſſe. Quare & Balduini & ſucceſſorum ex Andegauenſi familia gentilitatem hîc aſcribemus, ſic tamen vt eandem Andegauenſem familiam diſtinctè demus, quò ſcilicet omnia planiora fiant.*

Hugo, Comes de Reteſt. — *Meliſenda.*

Morphia Gabrielis, ſeu Gaueræ Armen. F. —	*III. BALDVINVS de Burgo, cognomento ACVLEVS, tertius Hieroſolymæ rex, nominis verò eius ſecundus. Moritur ann. Chriſti 1131.*	*Geruaſius, primùm Archiepiſc. Remenſis, dein de ſacro ordine abdicato, patris ſuc-*	*Manaſſes.*	*Mathildis, vxor Caſtellani de Vitriaco.*	*Hodierna, vxor Herbrandi de Hergetz.*
α	β	γ		δ	ε

α β γ δ ε

21. Aug. regni 13. — ceſſor.

N. Filia ἀνώνυμος.

Iterius, tenuit Reteſtanum Comitatum poſt Geruaſium auunculum.

Manaſſes de Hergetz.

MELISENDA, collocatur à patre FVLCONI, et ambo regni hæredes inſtituuntur.

Halis, vxor BOEMVNDI II. Princ. Antiocheni.

Hodierna, vxor REYMVNDI II. Com. Tripol.

Meta, quæ & Iueta, Abbatiſſa Bethanienſis, vt Tyrius lib. 15. cap. 26.

¶ Fulco, cognomēto Rechin, Com. Turon. & Andegauen. — Bertelea — PHILIPPVS I. rex Francorum.

Florus. Philippus. Cæcilia, vxor TANCRADI, deinde Pontij Tripol.

Guiburgis, Heliæ, Com. Cenomanorum F. prima vxor. — IIII. FVLCO, acquirit primo matrimonio Comitatū Cenomanorum, altero regnū Hieroſol. Moritur ann. C. 1142. Idib. Nouemb. regni 11. — MELISENDA, Balduini II. F. altera vxor.

Gaufredo, cognomento Martellus.

Hermingarda.

Gaufredus. — Mahalda, alijs Mathildis, Henrici I. regis Angl. F.

Helias.

Sibylla, vxor Theodorici, Com. Flandr.

Mathildis.

HENRICVS II. rex Angliæ.

Gaufredus, cognomēto Plantageneſt.

Gulielmus, cognomento Longaſpata.

α

α

Theodora, filia Iſaacij Sebaſtocratoris è familia Comnena. — V. BALDVINVS III. commodè litteratus, & vbi quid otij ex ocupationibus publicis decerpere poſſet, libenter lectionibus incumbens, præcipuè Hiſtoriarum auditor, antiquorum regum & optimorum Principum geſta moresq́ diligenter inueſtigans: præterea litteratorum amans, & confabulationibus eorum maximè recreari ſolitus: item iuris conſuetudinarij, quo regnum regebatur, apprimè gnarus, vt Tyrius lib. 16. cap. 2. Moritur anno Chriſti 1162. Idib. Febr. regni 24. ætatis 33.

Agnes, Ioſcelini iunioris, Com. Edeſſani F. prima vxor, repudiata. — VI. ALMERICVS, modicè litteratus, & fratre multò minus, ſed ingenij viuacitate, & tenacis memoriæ beneficio, interrogatione frequenti, legendi ſtudio, cum aliquid otij occupationes indulgebant, excellentior: Hiſtoriarum præ cæteris lectionibus auidus auditor, memor perpetuò, & fideliſſimus recitator; totus in ſerijs, in iocis, vel alea nunquam: patiens laboris: cum prudentibus viris, & remotorum locorum externarumq́ conſuetudinum peritiam habentibus libentiſſimè confabulari ſolitus, vt Tyrius lib. 19. cap. 2. & ſeq. Addit idem in operis ſui præfatione, & repetit lib. 19. cap. 21. ſe iuſſu & rogatu huius regis Hiſtoriam ſuam conſcripſiſſe, tum & aliam de orientalibus Principibus, eorumq́ bellis, elaboraſſe, eodem rege libros Arabicos ſubminiſtrante, ſic vt expoſitionis iſtius ſeries à temporibus MAHOMETIS vſq́ ad ſuam ætatem, hoc eſt per an- — Maria, Vrſpergenſi Polliana, Ioannis Protoſebaſti, itidem è familia Comnena F.

α β

α

nos 570. deducta fuerit: qui longè maximus theſaurus temporum iniuria deperijt. Moritur anno Chriſti 1173. regni 12. menſ. 5. ætatis 38.

β

VII. BALDVINVS IIII. diſcipulus GVLIELMI, tum Archidiaconi, pòſt Archiepiſcopi Tyrij, Hiſtoriarum more patrio auidus auditor, et ſalubribus monitis valde obtemperans, vt idem Tyrius lib. 21. cap. 1. Moritur elephantiaſi ann. Chriſti 1185. regni 12. ætatis 25.

Gulielmus, cognomento Longaſpata, Marchio Montis ferrati, cedit è vita tertio matrimonij menſe.

SIBYLLA, fœmina ambitioſa & regni peſtis. De morte eius & liberorum ſuperſtitũ Vrſpergenſis & continuat. belli ſacri pag. 55. Alij tamẽ variant.

VIII. BALDVINVS V. moritur ſeptimo regni menſe, anno ætatis nono, vt Arnoldus Lubec. Variat de nomine continuator Sigeberti ad ann. 1185. et Henricum vocat.

IX. GVIDO de Liʒimaco, vt Tyrius, Luſignano, vt alii, inauguratur regno à BALDVINI priuigni morte vxoris artibus. Quare æmulum REYMVNDVM Tripolitanum, hoſtẽ SALADINVM, Soldanum AEgypti, accipit. A quo prælio victus, cùm ipſe tum vrbs Hieroſolyma in hoſtis poteſtatem deuenit, durauitq́; captiuitas eius annum integrum. Libertate recuperata, cùm vxor interea obiiſſet, iterum de regno affinium æmulationem incurrit. Quo tandem RICHARDO,

γ

ISABELLA, deſpondetur Hemfredo Toronio à BALDVINO fratre anno ætatis octauo, ducitur verò quarto pòſt anno, vt Tyrius lib. 22. cap. 5. & 28. Ab eodem poſt ſororis interitum diuortio auulſa, nubit CONRADO, Marchioni Montisferrat. qui inde regni Hieroſol. titulum ambire cæpit. Aliquanto pòſt cæſo illo ab ASSASSINIS ſicarijs, ad tertias HENRICI, Comitis Campaniæ, nuptias tranſit: qui regiũ nomen fugiens, demum præcipitio interijt. Quarto &

δ

Digitized by Google

γ

regi Angl. cedere coactus, Cyprum ab eo recipit: Suntq́ familia Luſignana editi ſequentes inſulæ iſtius reges vſq; ad Venetorum dominatum, quem rurſus Turci euertêre.

δ

poſtremo matrimonio ſociatur AMERICO, Guidonis fratri, & in Cyprio regno ſucceſſori: qui cùm inde etiam rex Hieroſolymæ ſalutari vellet, ſed ſegnius afflictas res Syriacas adminiſtraret, Innocentij Pontificis ſententia exauctoratur. Naſcitur autem altero ISABELLAE matrimonio, ſeu è Conrado Montisferrat.

IOLE, Baſilio Heroldo Maria, datur nuptum Innocentij Pontificis auctoritate IOHANNI de Brenna, Comiti Viennenſi: vnde genita

IOLE, ſeu Iolanta, iungitur à patre matrimonio FRIDERICO II. Cæſ. regi Siciliæ: à quo tempore regni Hieroſol. titulus ſucceſſoribus regni Siculi manſit. Vide Michaëlem Ritium.

CAPVT VII.

Fratrem regis Franciæ) *Is fuit PHILIPPVS I. natus patre Henrico I. auo Roberto Pio, proauo Hugone Capeto, qui oppreſſa CAROLI MAGNI poſteritate, vi & fauore militum, id eſt, nobilitatis, regnū occupauit, & ad poſteros, qui etiamnum poßident, transmiſit. Enimuero milites annalibus nobilitatem ſeu ordinem equeſtrem dici, notum eſt. Et eadem phraſi Chronicon Bergomatis pag. 276. Hugonem Capetum ſtrenuum Ludouici regis militem fuiſſe, ait. Addit Bodinus, ab eo tempore Gallici regni Comitatus & alias id genus dignitates hæreditarias eſſe cœpiſſe: nam ita Hugonem, vt proceres ſibi firmius deuinciret, pactum fuiſſe, cùm antea Reges liberè, ſeu pro meritorum æſtimatione, conferre ſolerent: Sic vt Comites olim ijdem fuerint, quos nunc GVBERNATORES appellamus. Eſt autem hæc* tertia

Digitized by Google

tertia regum Francicorum familia. Cuius originē non Gallicam, ſed Germanicam eſſe, tot tamq; euidentibus auctorum teſtimonijs docetur, vt qui contrà ſentiunt, nihil ſentire videantur. Inprimis verò explodendum eſt impudens Dantis Florentini commentum, qui Hugonem Capetum patre Roberto Tyranno, qui antea macellarius fuiſſet, natum ſcripſit, vt Chronicon Bergomatis ibidem. Nec plura de familia hac inculco: eſt enim hiſtoria eius in medio. Habet etiam ſtemma, etſi alicubi mutilum, ſed tamen regum ſeriem rectè enucleans ac digerens, Onuphrius Panuinius: idcirco eò lectorem remittimus. Tantùm de Hugone Magno, cuius hiſtoria hac mentio fit, teneatur, eum Veromanduorum Comitem fuiſſe. Tradidit quoq; cognomenti iſtius cauſam Robertus Monachus lib. 7.

CAPVT XIIII.

Boëmundus, princeps ditiſſimus Siciliæ & Calabriæ) *Boëmundus hic genere Normanus fuit. Nota autem eſt Normanorum hiſtoria: quippe qui fixis in Gallia ſedibus, deinde etiam Angliæ regnum acquiſierint: imò in Italiam progreſſi, ibi Græcos Apulia & Calabria, Sarracenos Sicilia exturbârint. Nec de origine, quam euidenter & gentis & Principum nomina teſtantur, diſputo. Eſt etiam familia, qua editus Boëmundus fuit, diuerſorum ſcriptis celebrata. Nos hîc de ea aſſumemus quæ ad pleniorem hiſtoriæ Hieroſolymitanæ cognitionem pertinere duximus.*

Tancradus, Comes Norman.

DROGO, primus gentis et familiæ ſuæ Apuliæ Comes, ann. Chriſti 1039.	Gulielmus, cognomento Ferrabachus.	VNFRIDVS, tenuit Apuliæ Comitatū poſt Drogonē fratrem.	ROBERTVS, cognomēto Guiſcardus, nominauit ſe DVCEM Apuliæ et Calabriæ, cùm fra-	ROTGERVS, vt auctor noſter, Rogerius cognomento Burſa, vt Tyrius, donatur Siciliæ parte à RO-
	α	β	γ	δ

α

Richardus de Principatu. Reinulſus. Dedere ambo bello ſacro nomen, vt Tyrius lib. 2. cap. 13. Meminit Richardi lib. 3. cap. 24. Auctor noſter lib. 3. cap. 15. vocat princ. Salernitanum.

β

BARELARDVS, ſucceſſit patri, pulſus demum à Roberto patruo.

γ

ternæ ditioni præter Calabriam & Lucaniã & Siciliæ magnam partẽ adieciſſet. Moritur an. Chriſti 1085.

δ

BERTO fratre: ideò ſe Siciliæ Comitem appellat, et pulſis Sarracenis, totam inſulam ſibi vendicat. Vxor Adeleſia, vt Tyrio lib. 12 cap. 5. Vnde natus

BOEMVNDVS I. cognomento Curbeſpina, vt Antonius Geufreus, Princ. Antiochenus. De hoc paſſim auctor noſter.

Conſtantia, Philippi I. regis Francorum F.

Guido, memoratur à Tyrio lib. 6. c. 11. Auctor noſter li. 10. ca. 43. facit filium ſororis Boemundi.

HELENA, deſpondetur à Michaele Parapinacio Imp. Cõſtantino F. Zonaras.

N. filia vxor Gulielmi de Grãtemaiſuil, de quo Tyrius lib. 6. cap. 5. & 11.

N. filia vxor Gulielmi Marchionis.

ROGERIVS, probauit, et omni ope adiuuit matris iteratas cum BALDVINO I. rege Hieroſol. nuptias. Verùm illa pòſt repudiata, & ipſe et ſucceſſores graue in reges Hieroſol. odiũ concepere Ann. C. 1131. à regni ſui Archiepiſcopis & Epiſcopis Rex inauguratur: quam deinde dignitatem in poſteros propagauit.

Halis, Balduini II F.

⊙

BOEMVNDVS II. recuperat paternum Antiochiæ prin

☽

TANCRADVS, tam ab auctore noſtro, quàm à Tyrio exquiſitis lau-

♂

Cæcilia, Philippi I. Regis Francorum F.

Gulielmus, cecidit in altero cõtra SOLYMAnum prælio.

N. filia, vxor Richardi, de quo Tyrius lib. 2. cap. 13. auctor noſter

☿

Digitized by Google

☉ cipatũ poſt Rotgeri interitum.

☽

♂ dibus celebratus, excepit BOEMUNDI auunculi Antiochen. principatum.

☿ lib. 7. cap. 28.

Reymundus, Guilielmi, Com. Pictauienſis F. per matrimonium fit princeps Antioch. Cũ NORADINO, dynaſta Turcico, infeliciter congreſſus, cadit in acie. Auctor Tyrius lib. 14 cap 9. & li. 17. cap. 9. & ſeq. Meminit Nicetas pag 7. a. 9. b. □

Conſtantia. De hac Tyrius lib. 13. cap. 27.

Balduinus, fortè & ipſe Reinaldo & Conſtantia natus, nominatur à Niceta lib. 5. de imperio Manuelis Comneni, & iterum lib. 6. ceu qui eidem Imp. militârit, et in eo bello occubuerit. Nam vt ne Boemundum accipere poſſimus, obſtant Tyrij expoſitiones lib. 21. cap. 12. & ſeq.

MARIA, alio nomine Xene, vxor Manuelis Comneni, Imp. Byzant. Habent hiſtoriã eius Tyrius lib. 18. ca. 31. et lib. 19. ca. 11. Nicetas lib. 3. de imperio Manuelis Comn. vbi tamen auctor iſte tam ipſam quàm Philippam, ſororem vterinam, perperam Petebini Itali filias facit, item de imperio Alexij II. F. Quibus addantur quæ commentatus eſt Camerarius in Chronol. Nicephori pag. 124.

Reinaldus de Caſtellione, ſucceſſit in matrimonium et principatũ Reymũdi. Victus à Megedine præfecto Alapienſi, multorũ annorum carcere vexatur, nempe ab anno 18. BALDVINI III. vſq; ad annum ſecundũ Balduini IIII. vt Tyrius lib. 18. cap. 28. et lib. 21. cap. 11. Poſt hoc tempꝰ Galilææ vltra Iordanẽ præfuit: & cùm pro GVIDONIS partibus propugnaret, victo illo & capto, SALADINI manu perimitur, vt Speculum Vincentij lib. 30. cap. 43.

ROTGERVS, vt auctor noſter, Rogerius, vt Tyrius, ſurrogatur in Antiocheno principatu TANCRADO auunculo. De affinitate eius cum BALDVINO II. idem Tyrius li. 11. cap. 22. & lib. 12. cap. 9. de morte cap. ſeq.

N. filia vxor Ioſcelini Com. Edeſſani.

Digitized by Google

Theodora, prima vxor. —	BOEMVNDVS III. *potitur Antiochen. principatu à vitrici captiuitate. Vide Tyrium lib. 19 & ſeq. Idem de vxoribus lib. 22. cap. 6.* —	*Sibylla, altera vxor.*	*Philippa, nupſit* ANDRONICO *Comneno, & ab eo repudiata, Hemfredo Toronio. Tyrius lib. 21. cap. 13. Meminit Nicetas pag. 19. a.*

CAPVT XVI.

Ad portum Ciuitot) *Roberto Monacho Ciuito caſtellum & portus eſt. Nullum autem dubium habeo, nomini Ciuitot ineſſe mendum, ſiue ſit à Cibioretis, ſiue à Scutari, vel etiam à Sophia. Cibioretas paſsim nominat Pauli Diac. hiſtor. miſcell. & imperij Byzant. claſsiarios intelligit. Scutari putatur Xenophonti, Ptolemæo, Suidæ, Stephano Chryſopolis eſſe, nobile olim Chalcedonis emporium:* quia, *inquit, Cedrenus pag. 631.* mari interfluente, Conſtantinopoli oppoſita eſt. *Loquitur eodem modo Zonaras in Baſilio Porphyrogenito. Sophiæ portus celebratur à Cedreno, Zonara, Nicephoro Calliſt. & Paulo Diac. in hiſtor. miſcell. Ac poſtremus hic quidem Heraclij contra Phocam expeditionem deſcribens pag. 549.* Cùm Conſtantinopolin, *inquit,* perueniſſet, diuertit ad portum Sophiæ &c. *Enimuero nominum deprauationes iſtas & alibi apud Chronici huius auctorem reperias, vt cùm Tetarteron in Tartaron, Argyrium in Argenium &c. commutat. Interim nihil definimus, & omnia lectori perpendenda relinquimus. Nec repugnârim, ſi cui à voce* κιβωτός *deductum placeat, quamcunque tandem ei notioni vel cauſam vel euentum aſſcribere velimus.*

CAPVT XVIII.

Valonam & Durax) *Valona veteribus eſt Aulon, Durax ſiue Durazo, Dyrhachium, quæ poſterior vrbs vt poſtmodo tota*

terra-

Digitized by Google

terramotu conciderit, Pachymerius narrat lib. 5. Nicephorus Calliſt. lib. 16. cap. 25. eandem ANASTASII Dicori Imp. patriam fecit, ideoq; ab eo pulcerrimè ornatam, & validiſſimè munitam, ait.

CAPVT XIX.

Robertus Flandrenſis) *A Tyrio lib. 6. cap. 17. cognominatur Friſo, fortè de patris Roberti cognomento. Nam hunc noſtrum Hieroſolymitanum, de expeditione Hieroſolymitana, appellatum aiunt. Reliquam Flandricæ gentis & principum hiſtoriam pertractat Iacobus Meyerus Balliolanus, vnde qui volet, repetat.*

CAPVT XX.

Et ecce legatio Reymundi, Comitis S. AEgidij) *Reymundum hunc Tyrius & Vrſpergenſis nominant Comitem Toloſanum, vt auctor noſter perpetuò Sanctægidianum. Nos id tenere ſufficiat, vtrunq; Comitatum ei paruiſſe. Quia autem poſteri non ſolùm in Gallijs, verùm etiam in Hieroſolymitano regno floruère, imò, vt hoc tandem euerteretur, in cauſa fuère, hîc de ijs ſubijciemus, quantum præſens inſtitutum requirere videbatur.*

Reymundus, Comes Toloſæ & S. AEgidij, poſt Laodiceæ & aliorum locorum Dominus eius nominis primus.

Bertrannus, Tyrio Bertrandus, donatur à BALDVINO I. Tripoli vrbe: vnde & ipſe & poſteri Comites Tripolitani dicti.

Amphoſſus, retinuit auitum Toloſæ et S. Aegidij Comitatum. Meminit Tyrius lib. 10. ca. 27. & lib. 16. cap. 28.

¶ Gulielmus, à Tyrio cognominatus Iordanis, Comes Sartangianus, & Reymundi I. nepos atq; ſucceſſor. Vt tranſegerit cum Bertranno, vt interitu ſuo reliquam poſſeſſionum partem eidem adeundam reliquerit, auctor noſter docet.

Punctus, Tyrio Pontius. De interitu eius idem lib. 14. cap. 23. — *Cæcilia, Philippi I. regis Francorum F. vidua TANCRADI.*

Reymundus II. cognomento Senior, vlciſcitur egregio conatu patris cædem. Ad Montemferratum caſtellum captus à SANGVINO, dynaſta Turcico, demum eodem caſtello hoſti dedito, dimittitur. Perijt inſidijs Aſſaßinorum, in porta Tripolis confoſſus. Loquitur de eo Nicetas pag. 7. a. proprio ibi nomine ſuppreſſo. — *Hodierna BALDVINI II. F.*

Reymundus III. cognomento Iunior, captus à Noradino, Sanguini F. nouennali carcere vexatur, vt Tyrius lib. 20 cap. 30. Deinde BALDVINI IIII. tutelam, & regni adminiſtrationem, petit & impetrat: à quo poſt biennij abſentiam regnum intrare vetitus, grauiter inde irritatur. Mox tamen offenſione ſanata, ex morte regis in nouam cum GVIDONE Luſignano de BALDVINI V. tutela contentionem venit. Cùmq; illo breui pòſt vita defuncto, regnum Guidoni ceßiſſet, inuidia & æmulatione planè dementatus, hoſtilem animum induit: SALADINO occulto fœdere iungitur: prodit res Chriſtianas: & dum regni cupiditate etiam in verba & religionem Barbari iurat, ſubita morte perit, ſeu circumciſionis dolore, ſeu cuſtodum inſidijs extinctus. De moribus & coniugio eius idem Tyrius lib. 21. cap. 5.

Meliſenda memoratur à Tyrio lib. 17 cap. 19. & lib. 18. cap. 31.

CAPVT XXI.

Robertus, Nortmanorum Comes) *Robertus hic eorum Normanorum genere procreatus fuit, qui retentis in Gallia ſedibus, inde Angliam inuaſerunt, ac debellârunt. Ad eandem ſtirpem pertinet materna RICHARDI regis origo, qui iam inclinatas res Syriacas vtcunq; ſubleuauit. Quare partem genealogiæ ſubijcio.*

GVLI-

APPENDIX.

GVLIELMVS, *Dux Normanorum in Gallijs, potitur regno Angliæ cæde* **HARALDI** *regis, cui ob filiam repudiatam bellum fecerat. Moritur ann. Chriſti 1087. regni 21. Vxor Mathildis: vnde nati*

Robertus, rebellat patri inſtinctu PHILIPPI, regis Francorum. Eidem reconciliatus, minore dehinc gratia viuit, & è teſtamenti eius tabulis non regnum, ſed Normaniam poſsidere iubetur. Qua Gulielmo fratri decem millibus auri librarũ oppignorata, bello ſacro nomen dat. Inde reuerſus, cùm alteri fratri, HENRICO, qui interea in regnum ſucceſſerat, bellum feciſſet, & re tranſacta, ad arma rediiſſet, victus et captus in carcere vitam finit.

GVLIELMVS, cognomento Rufus, ſucceſſor à patre nominatus, regnauit ann. 13. Accuſatur ab annalibus iniuriarum in ordinem Eccleſiaſticũ: quippe qui crebrò in ore habuerit: Pinguẽ Chriſti panem eſſe, & delicias præbere Regibus. Periit in venatione, ſeu caſu ſeu de induſtria à ſtipatore ſagitta transfixus.

HENRICVS I. regnauit poſt fratrem ann. 25. Vxor Mathildis è regia Scotorum domo. Qua editi

Adela, vxor Stephani Bleſenſis, mater STEPHANI regis, cuius poſt HENRICVM I. auunculum numerantur regni anni 19.

Gulielmus. Richardus. Maria. Interiere naufragio, cùm forte è Normania Angliam repeterent.

MATHILDIS, collocatur à patre HENRICO V. Caeſ. inde Auguſta cognominata: eoq; mortuo, Gaufredo, Comiti Andegauenſi, & ſimul regni hæres declaratur. Naſcitur poſteriori coniugio.

Gulielmus. α

Aleonora, Gulielmi, β

HENRICVS II. conſequitur regnum à STEPHANI Bleſenſis obitu, eiq; præeſt ann. 35. γ

Digitized by Google

α	β	γ
Duc. Aquitan. & Pictonum Com. F.		THOMAM, Archiepiſcopum Cantuar. pertinacius aduerſantem in exilium agit: Cumq; poſt ſeptennium reuerſum coniurati peremiſſent, in cædis ſuſpicionem venit, nec aliter quàm iuramento & graui obſequio Pontificem Rom. placare potuit. Ab alijs cognominatur Plantagenet, & prædicatur in litteris eruditio eius: nam præter legum & ſtatutorum librum etiam epiſtolas varias reliquit.

Margarita, Ludouici VIII. regis Francorũ F. —	HENRICVS, cognomento Iunior, aſſumitur à patre in regni conſortionem, ſed ante eum cedit è vita	RICHARDVS, — potitur regno à patris morte, cùm hãc illi rebellione ſua conciliaſſet. Inde cum PHILIPPO AVGVSTO, rege Francorum, expeditionem in Syriam ſuſcipit: debellat ISAACIVM COMNENVM, Cypri Tyrannum, inſula ea ſibi vendicata: Ptolemaidem cum Franco ſocio expugnat: & mox inter eos diſcordia nata, cùm Francus domum rediiſſet, ipſe manet, factaq; cum GVIDONE Luſignano permutatione, pro regni Hieroſolymitani titulis, quos deinde etiam ſucceſſores aliquantiſper retinuere, Cyprum ei permittit. Ad extremum ob domeſticos motus bellum deſerere coactus, in reditu capitur à LEOPOLDO, Duce Auſtriæ, & HENRICO VI. Cæſ. in cuſtodiam mittitur. Cui cùm λύτρον 140000. marcarum perſoluiſſet, OTHONEM IIII. Cæſ. ſororis filium, contra PHILIPPVM, Henrici VI. fratrem, pecunia iuuat. Perijt in Calaci oppidi obſidione, catapulta veneno tincta percuſſus, anno Chriſti 1199. regni 10.	Adela, Ludouici VIII. regis Francorum F.	IOHANNES, Monritonij Comes, poſt RICHARDI fratris in regno ſucceſſor.	MATHILDIS, fuit connupta cũ HENRICO LEONE, Duce Saxon. & Bauariæ.

CAP.

CAPVT XXII.

Vnde in prima obſidione Godefridus &c) *Occaſione obſidionis Nicanæ recenſet auctor hoc & ſeq. capite proceres, qui bello ſacro militârunt, vti eundem ferè catalogum repetit lib. 4. cap. 47. cùm lib. 1. ſparſim tantùm præcipuos indicaſſet. Notandum tamen, quorũdã nomina partim variari, partim omitti. Nam*

Gerhardus de Kereſi		*alibi de Cereſiaco, alibi de Chereſi.*
VVido de Porſeſſa		*de Poſſeſſa.*
Reymerus, Epiſcopus Pod.		*Adomarus. Vide Vrſpergenſ.*
Rudolfus		*de Balgentiaco.*
Ferrans	*Tyrio dicitur*	*Fergandus.*
VValo de Calmont.		*de Caluomonte.*
Gaſtus de Berdeiz		*de Berderz.*
Roſelon		*Ruſſelon.*
Achar de Montinerla		*Aycardus de Montmerſa, lib. 8. cap. 9.*
Ludouicus de Monzons		*Moneans, lib. 6. cap. 17.*
Gozelo		*Goſcelo lib. 4. cap. 7.*

Omittitur autem VVilhelmus, Epiſcopus Auraſienſis, ſeu Orengianus, de quo Tyrius cùm alibi tum lib. 2. cap. 17. item HARTmanus, Comes Alemaniæ, de quo auctor noſter infrà cap. 30. Tyrius lib. 1. cap. 29. Pleniorem catalogum contexuit Iacobus Meyerus in Chron. Flandriæ ad ann. M. XCVI. & plures German. proceres numerat Auentinus lib. 5. & ſeq. Iam neq; hoc reticendum erat, quod idem Tyrius tradidit lib. 2. cap. vlt. recenſito omnium copiarum numero, inuenta fuiſſe peditum promiſcui ſexus 600000. equitum loricatorum 100000.

CAPVT XXVI.

Solymani copias ab Alpibus innumerabiles &c.) *Al-*

pes

Digitized by Google

pes κατὰχρηστικῶς *vocat montes præcelſos, quales iij ſunt, quos hoc nomine habet Europa. Eodem modo loquitur lib.3.cap.33. & lib. 5. cap. 39.*

CAPVT XXIX.

VValo nomine) *Diuerſus hic eſt ab eo, qui nominatur ſuprà cap.22. & infrà cap. 42.*

CAPVT XXXIX.

Alapia) *Hæc aliijs eſt Antiochia ad Taurum, aliijs Epiphania, aliijs Hierapolis; aliijs Berrhæa. Scribunt etiam alij Alepum, alij Halap, ſeu Halepum, alij Chalep. Plura de hac vrbe Petrus Bizarus de rebus Perſicis pag. 349. vbi Gallis Hallappen, Turcis Adelphen dici ait, inde ſcilicet, quòd prima Syriæ ciuitas ſit. Variat de notione illa itinerarium Danielis Eclini.*

IN LIBRVM III.

CAPVT XVII.

Præſidium mirifici operis & roboris, nomine Turbayſel) *Cap. ſeq. alio nomine Berſabee, & infrà lib. 9. cap. 39. Cortonam vocatam ait. Tyrio lib. 5. cap. 9. Turbeſſel dicitur. Meminit idem lib. 10. cap. 26. penè omnes Syriæ vrbes duo vel tria nomina habuiſſe.*

CAPVT XXVI.

Alexandriam minorem) *Stephanus de vrbibus octodecim numerauit Alexandrias. Hic Cilicam intelligit. Vide Tyrium lib. 3. cap. 24.*

CAPVT XXIX.

Ab hac urbis ſtatione uſque ad Antiochiam &c.) *Hæc Antiochia, ad Orontem fluuium ſita, à Strabone & Plinio Epidaphne, à Stephano Syrorum cognominatur. In literis ſacris Reblatam*

Digitized by Google

blatam dici, Hieronymus auctor eſt in Ezechielem. Cùm SELEVCVS NICATORe eã ſeu cõderet ſeu inſtauraret, à patre Antiocho Antiochiam appellauit. Satisq; conſtat, ſucceſſores ea regia vſos. Quare mirificè creuit. Vnde Athenæus lib. 1. cap. 15. pulcram, Ammianus Marcellin. Orientis apicem, Eccleſiaſtici & Byzantinæ hiſtoriæ ſcriptores magnam vocant. Accedunt Ioſephi & Procopij teſtimonia, quorum ille magnitudine ſimul atq; felicitate inter omnes, quæ in Romano imperio eſſent, Antiochiam locum tertium tenuiſſe, hic diuitijs & magnitudine, tum hominum frequentia inter Orientis ciuitates, Romanis ſubiectas, facilè principem extitiſſe ſcribunt. Cæterum cùm crebrò terramotibus quateretur, grauiterq; affligeretur, ſub IVSTINIANO I. θεούπολις appellari cœpit. Vt etiam in religionis Chriſtianæ cultura Patriarchæ ei aſſignati fuerint, alibi diximus. Et enucleatur horum Patriarcharum hiſtoria diligentiſſimè à Ioach. Camerario in Chronol. Niceph. Verùm cùm HERACLIO imperante Antiochia in Sarracenorum poteſtatem deueniſſet, deinde totis 40. annis iſta Eccleſiaſtica dignitate caruit. Primùm enim CONSTANTINI Copronymi temporibus Iſamin Calipham (Paulus Diac. hiſtor. miſcell. lib. 22. pag. 687. eandem hiſtoriam enarrans, Euilidem vocat) Antiochiæ Patriarcham reddidiſſe, exindeq; vrbem Patriarchas ſemper retinuiſſe, apud Cedrenum legimus. Tandem NICEPHORI Phocæ Cæſ. auſpicijs Antiochia à Michaële Burze recuperatur. Etenim ipſum Cæſarem ab ea conſultò abſtinuiſſe, quòd nimirum fatalem ſibi fore perſuaſum haberet, Zonaras ſcriptum reliquit. Ac manſit dehinc Romanæ ditionis Antiochia, & à Duce (ſic enim magiſtratus is appellatur) adminiſtrata fuit, vſq; ad Turcorum irruptiones. Ab his enim capta, ceſſit DARSIANO, de quo auctor noſter, & nos de familia eius plenius explicabimus appendice in Haythonum. Nota etiam Antiochenorum Principum regni Hieroſolymitani temporibus hiſtoria. Quos inter CONRADO,

 Fride-

Digitized by Google

Friderici II. Caſ. nepoti, Antiochiam eripuit, maximaq́ ex parte deſtruxit, BENDECAR, Soldanus AEgypti. Quapropter licet ne tum quidem Antiocheni Patriarcha deſierint, ſedem tamen mutârunt, eamq́ Damaſcum tranſtulerunt, vbi etiamnum durare perhibetur. Enimuerò diſerta eos mentione Pachymerius celebrauit in hiſtoria Michaëlis Palæologi lib. 4. & iterum lib. 6. Addantur his inſuper, quæ habet Turcogræcia Martini Cruſij pag. 296.

CAPVT XXXI.

Ad pontem fluminis Fernæ) *Orontem dicit, quem ſeq. cap. perperam alio nomine Farfar vocari ait. Is enim agri Damaſceni fluuius eſt. Vide Tyrium lib. 4. cap. 8. vbi vulgari vſu Fer nominari docet.*

CAPVT XXXV.

Tiro aſperrimus) *Hanc vocem cùm alibi auctor noſter repetit, tum lib. 5. cap. 42. Videtur autem illa eos intelligere, qui veteris Germanicæ linguæ conſuetudine dicebantur* Knaben/ *id eſt equeſtri loco nati: vti milites annalibus propriè ſunt* die Ritter. *Conſule commentarium noſtrum de Nobilitate. Quin etiam adhuc hodie, qui Equites Hieroſolymis renunciantur, appellari Milites ſanctiſſ. ſepulchri Domini noſtri Ieſu Chriſti, docet formula inaugurationis inſerta Itinerario Hieroſol. Alberti, Com. Leonſteinij.*

Darſianus princeps & caput ciuitatis) *Cap. ſeq. Darſianum iſtum vocat regem Syriæ & totius Armeniæ. Vide lib. 4. cap. 3. item Robertum Monachum lib. 4. 5. 6. Tyrium lib. 4. cap. 11. quorum ille Caſſianum, hic Accianum nominat. De eodem Haythonus cap. 15. ſed magis variato nomine: appellat enim Artot. Familiam eius, quæ fuit è regia Soldanorum ſtirpe, dabimus inter appendices in Haythonum.*

Digitized by Google

CAPVT XXXVI.

Et Ammiraldos quatuor nobiliſs.) *Varia nominis huius apud annalium auctores reperitur ſcriptura. Græci quidem Ameres & Ameradas, Paulus Diaconus Amiras & Amireos, Haythonus Amuratos, noſtri nunc Admiratos, nunc Ammuratos, nunc Ammiraldos dixêre. Eſt autē idē nomen factū de Arabico Emir. Latinè appellari poſſunt Principes ſeu Purpurati. Vide appēdicem in cap. 15. Haythoni.*

CAPVT XLII.

Portum Simeonis) *Sic vocāt Orontis fluuÿ oſtia. Plura de appellatione illa auctor infrà lib. 4. cap. 36. & Tyrius lib. 4. cap. 10. Arnoldus Lubec. lib. 2. cap. 9. Portum Simeonis ciuitatem facit. Cæterum Simeon iſte eſt Simeon Stylites, mirifici & ſuperſtitioſi inſtituti auctor, de quo Nicephorus Calliſt. lib. 14 cap. 51. item lib. 15. cap. 13. & 19. Cedrenus pag. 279. & ſeq. Speculum Vincentÿ lib. 21. cap. 51. & ſeq. tribus. Sectatorem & ſucceſſorem habuit Danielem, de quo idem Nicephorus lib. 15. cap. 22. lib. 16. cap. 6.*

CAPVT LIIII.

Filius regis Danorum, Sueno nomine) *Dania per id tempus regem habuit ERICVM, è Suenonis Sueci liberis poſtremum. Huius filios Crancius in Dania ſua lib. 5. cap. 4. nominauit: Haraldum, Canutum & Ericum: in fratribus verò præcedente lib. 4. cap. 32. Suenonem. An de eo auctor loquatur, quæri poſſit. Nam Crancÿ expoſitiones iſtæ admodum intricatæ ſunt: quippe quæ temporum luce careant. Præbet tamen coniecturam, rectius Erici filium accipi poſſe, quòd & ipſe poſtea eandem peregrinationem cum Botilda coniuge ſuſceperit, & in Cypro obierit: cùm forſan filÿ exemplum, melioris tamen euentus ſpe, æmularetur: Vt veriſimile fiat, filium à Crancio omiſſum, quòd ante patrem interÿſſet. Cætera de Danicis regibus petantur è Saxone Grammat. & eodem Crancio.*

Digitized by Google

Matrona quædam, Florina nomine) *Forſan Florina hæc Othone patre genita fuit: Qui & ipſe ann. Chriſti 1101. in ſacram militiam profectus, interijt in Cilicia. Vide Chronicon Burgund. Vignierij pag. 131.*

CAPVT LV.

Iuuenem de nobili parentela procreatum) *Infrà lib. 4. cap. 35. vocat liberum, ad noſtrum videlicet morem. Nam quos hodie Barones, & Germanica lingua* Freyherrn / *dicimus, annales & diplomata vocant* Freyen / *Liberos.*

CAPVT LIX.

Ammirabilis Babyloniæ rex) *Hic eſt Calipha AEgypti, tum rex Hieroſolymorum, vt Chronicon Bergomatis pag. 287. Amermumnes AEgyptiorum, vt Curopalates pag. 98. & 102. vulgò à peregrinis Babyloniorum Admiraldus dictus, vt Friſingenſis lib. 7. cap. 3. & 5. Ac ſanè & Zonaras in Michaële Paphlagone Hequenem, & Nicetas lib. 5. de imperio Manuel. Comn. Elhadech, Caliphas, ſimili modo Ameras vocârunt. Cùm Tyrius lib. 19. cap. 20. AEgypti Caliphas MVLENE cognominatos tradat. Plura de hoc noſtro Calipha auctor noſter lib. 6. cap. 31. & ſeq. Tyrius lib. 4. cap. vlt. Robertus Monachus lib. 8. Clementem appellare videtur. Etſi & huius & Merauis hiſtoriam ibi confundit. Cætera ſimul ad Caliphas, ſimul ad Soldanos AEgyptios ſpectantia, perſequemur appendice in Haythonum. Porro quòd ad Babyloniam vrbem attinet, eius appellatio ex annalibus notiſſima eſt. Tyrius eandem Cahere, Haythonus Cayrum nominârunt: & ille tempus, quo condita fuerit, expreſſit lib. 19. cap. 14. hic veterem adiacere (ſic enim loquitur) vrbem ait, quæ appelletur Meſer. Vtrunq; nomen & alij ſcriptores habent: ac Cayrum hodie Italorum imitatione Alcayrũ dicimꝰ, cùm ſit el Chahira, quæ vox coactricẽ ſignificat, vt Leo Afer lib. 8.*

Digitized by Google

lib. 8. Alterũ ab aliȷs aliter variatur. Nã Solomonis Schweigkeri itinerarium, editũ à Martino Cruſio, à Græcis μισόριον, Schiltperger à Turcis Mitzri, Geufræus vulgari vſu Miſir, Helfrichus Meſſer Hadir, vocari aiunt. Legimus autem nomen Meſſer etiam in Suida collectaneis, ſed de tota AEgypto, non de vrbe certa vſurpatum, vti idem auctor AEgyptios patria lingua Meſræos dictos tradidit, Cedrenus AEgyptum ipſam vnius litteræ inſertione Meſtræam appellauit. Quare dubium nullum eſt, de MIZRAIM, filio Chami, gentis AEgyptiæ conditore, manſiſſe, ſed quod aliâs alium vſum indueret. Poſtremò de Babylonia teneatur, eam ab aliȷs veterum Memphin, ab aliȷs Babylonem nouam credi. Etſi Procopius orat. 6. de ædificȷs Iuſtiniani ſupra Alexandriam Chareum oppidulum celebrauit, quæ nuncupatio Tyrȷ Cahere admodum affinis eſt. Cumq; Babyloniam Calipha, & deinde Soldani, AEgyptȷ, regiam delegiſſent, inde ab annalibus Babylonȷ denominari conſueuêre.

IN LIBRVM IIII.

CAPVT II.

Sceptrigero de Corrozan Soldano) *Is BELCHIAROCVS eſt, vltimus è Turcis Aſiæ Imperator, vt Haythonus, rex Perſarum, vt Robertus Monachus lib. 6. Soldanus, vt noſter auctor. De familia & tota Turcica hiſtoria, vſq; ad hæc noſtra tempora deducta, vide appendicem in Haythonum. Illud ſaltem monendum hîc erat, cùm de Belchiaroci nomine tantopere varietur, videri ab auctore de induſtria omiſſum.*

Corbahanq;, familiari eiuſdem Sceptrigeri &c) *Cap. ſeq. & 5. nominat ſecundum à rege. Roberto Monacho lib. 6. Corbanan, Tyrio lib. 5. Corbagath, Haythono Cerbegat, Speculo Vincentȷ lib. 26. cap. 99. & ſeq. Corberannus dicitur.*

Digitized by Google

CAPVT VIII.

Balas &ç. Balduc) *Horum hiſtoriam habes ſuprà lib. 3.*

IN LIBRVM V.

CAPVT IX.

Columbas duas &ç) *De columbis internuncijs amplius hîc monendum duximus, conuenire itineraria Hieroſol. Rudolfi Suchenſis, Bernhardi à Breitenbach, Felicis Fabri & Ioannis Tucheri Noriberg. Quin etiam adhuc hodie eiusmodi columbas Damiatæ à Turcis ali, legimus in itinerario Alberti, Com. Leonſteinij.*

CAPVT XXXI.

Deinde ciuitate Tortoſa expugnata) *Ptolemæo eſt Orthoſia, alio nomine Anteradus, vt Tyrius lib. 7. cap. 15.*

CAPVT XXXII.

Facta eſt contentio & quæſtio de lancea Dominica) *Non temerè hæc contentio mota fuit. Nam eandem lanceam HENRICVM AVCVPEM Imp. à Rudolfo, rege Burgundiæ, conſecutum, & portione ducatus Sueuici, finibus eius contermina, remuneratum, legimus in Chronico Vignierij pag. 80. & ſeq. De eadem re Otho Friſing. lib. 6. cap. 18. Pleniſſimè autem hiſtoriam illam perſequitur Chronicon Alberti, Abbatis Stadenſis, quod nondum editum, ſed opera noſtra ſuo tempore edendum cõmunicauit nobiſcum Eques nobiliſſimus, et multiplici doctrinarum eruditione, vera virtute, autoritate & dignitate cumulatiſſimus, HENRICVS RANZOVIVS, Regis Danorum &c. per Holſatiam & Ditmarſiam legatus, & tum ordinis ſui ſingulare decus, tum literarum literatorumq́ſ ſummus Mæcenas. Ideo locum illum hîc adijcio:* Burgundionum, *inquit,* rex Ru-

Digitized by Google

rex Rudolfus, qui nonnullis annis Italicis imperabat, lanceam quandam à Samſone quodam Comite dono acceperat, quam CONSTANTINI MAGNI, Helenæ filij, fuiſſe dicebat. Quæ excepta cæterarum ſpecie lancearum, nouo quodammodo opere, nouaq; elaborata arte & figura, iuxta mediam ſpinam habuit vtrobique quaſi feneſtram, & in media cruces ex clauis, manibus & pedibus ſaluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti affixis. Henricus itaque rex audiens Rudolfum tam cœleſte donum habere, vt erat Domini timens totius religionis amator, legatis directis, tentauit, ſi præmijs aliquibus poſſet illud acquirere. Quod cùm Rex Rudolfus modis omnibus ſe nunquam facturum diceret, rex Henricus quia hunc muneribus mollire nequiuerat, minis terrere magnopere curabat: omne quippe regnum eius cæde atq; incendijs ſe depopulaturum eſſe, minabatur. Quia verò munus, quod petebatur, illud erat, quod cœleſtibus terrena coniunxerat, Rudolfi regis cor Deus emolliuit, iuſtoq; Regi iuſta iuſtè petenti protinus tradidit. Quanto autem amore rex Henricus prædictum cœleſte munus dilexerit, cùm in multis rebus, tum in hac maximè claruit, quòd huius datorem non ſolùm auri argentique muneribus, verùm etiam Sueuorum prouinciæ parte non minima honorauit. Hac ergò occaſione, imò Dei voluntate, ſanctam Rex Henricus adeptus eſt lanceam, per quam ipſe de hoſtibus ſæpè triumphauit, eamq; filio ſuo OTHONI MAGNO decedens cum regno reliquit. Ipſaq; eſt, quæ ex tunc hodieq; in Imperatorum tutela ſolet manere. *Hæc ille. In qua tamen expoſitione notandum, alios, inq; his Paulum Diac. hiſtor. miſcell. pag. 340. & ſeq. de*

ſeq. de clauis Chriſti non parum variare. Quæ ſingulatim enodare, & quod aiunt, ad viuum reſecare, hoc loco neceſſe non eſſe duximus. Videbatur & iſtud mentione noſtra indicandum, tradi à Paulo Iouio in hiſtoria vitæ Baiazethis II. Imp. Turcici, miſſum ab eo Romam Muſtapham Baſſam, qui ferrum lanceæ, qua latus Chriſti aperuiſſet, tum eo detulerit.

CAPVT XXXIII.

Ad ciuitatem Gybel) *Hæc Ptolemæo Gabala, Plinio Gabe eſſe putatur. Vide Volaterranum. Tyrius lib. 7. cap. 17. vocat Gabulon.*

CAPVT XLI.

Quam nunc moderni Accaron vocant) *Plinius Ptolemaidem Claudij Caſ. coloniam appellat, & quondam Acen dictam ait. Inde fortè nomen Acon introductum: Sic enim alij ſcribunt, non Accaron, vt perperam auctor noſter. Conſule plenius hac de re explicantem Tyrij hiſtoriam lib. 10. cap. 26. Extat etiam de excidio Ptolemaidis expoſitio Rudolfi Suchenſis in Itinerario Hieroſol. & alia exquiſitiſſima Ioachimi Camerarij in libro de Cometis.*

Ciuitatem Cayphas) *Brocardus hanc collocat in Carmeli montis radicibus. De etymo ab auctore tradito, quiſq; quod volet, ſentiat. Tyrius lib. 9. cap. 13 alio nomine Porſinam, Sabellicus Ennead. 9. lib. 4. Porphyriam, vocatam ait.*

Eademq; die in terminis Cæſareæ &c. caſtra metati) *De hoc Chriſtiani exercitus ad Cæſaream aduentu ita Martinus Polonus pag. 362.* Cùm ibi eſſent, *inquit,* columbam deſuper volantem accipiter vnus grauiter vulneratã deiecit: circa quam repertæ fuerunt litteræ, quas deferebat, talem habentes ſentẽtiam:

Rex

Digitized by Google

Rex Achon Duci Cæſareæ S.

Generatio canina venit, gens contentioſa: contra quos, per te & per alios, legem tuam defendas. Idem annunciaaſijs ciuitatibus. *Hæc ille. Cæterum de columbis, tabellariorum vicem apud Sarracenos & Turcos præſtantibus, dictum eſt ſuprà cap. 9.*

CAPVT XLII.

Prænominatæ Cæſareæ Cornelij) *Sic cognominat de Cornelio Centurione. Hiſtoriam eius habes Act. 10.*

CAPVT XLVI.

In latere turris Dauid) *De turri Dauidis à Godefrido obſeſſâ hæc è Chronic. Lothar. retulit in Symbolis heroicis Claudius Paradinus pag. 39.* Lotharingicæ familiæ celebritatem & præſtantiam teſtantur monumenta virtutis auitæ, tres nimirum alites ſagitta perfoſſi, quam iaculatus eſt Bullonienſis ille Godefridus in turrim Dauidicam, oſtenſa ſignis militaribus per obſidionem Hieroſolymitanam: portentum ſanè indicans celſitudinem & auctoramentum regiæ ſuæ, ac Hieroſolymitanæ creationis. Et huius quidem claram progeniem magnificè teſtantur Lotharingici Duces, hoc ſigno transfixorum alitum inſigniti, per ſua & publica numiſmata in hunc vſq; diem religioſè id obſeruantes. *Hactenus Paradinus.*

IN LIBRVM VI.

CAPVT XXIIII.

Ne fortè aliquis ab Aſcalone) *Aſcalonem principiò Gerara appellatam, legimus apud Cedrenum pag. 23.*

 A rege

Digitized by Google

A rege Antiocho &c. deſtructa) *Auctor fallitur & fallit. Loquitur autem de Antiocho Epiphane, qui Hieroſolymam occupauit quidem; & grauiter afflixit, ſed non euertit. Vide libros Machabæorum & Ioſephum. Similia auctoris σφάλματα & alibi reperias.*

CAPVT XXXIX.

Arnolſum de Rohes) *De eodem ſuprà cap. 8. infrà cùm alibi tum cap. 41. Variat autem de hac hiſtoria Tyrius lib. 9. cap. 4. & Arnolfo vbiq; iniquior eſſe videtur. Iacobus Meyerus in Flandriæ Chronic. ſuo Morinum fuiſſe, & patriam Ciocam habuiſſe, ſcribit.*

CAPVT XLI.

Merauis, ſecundus à Rege) *De hoc Tyrius lib. 7. cap. 17. & lib. 9. cap. 10 item auctor noſter infrà lib. 7. cap. 10. Variat tamen de nomine Tyrius: Vocat enim Elephdalium Emireum. Ego nomina, Merauis & Emireus, deprauata eſſe puto de Arabico Emir, cuius ſignificationem ſuprà dedimus. Ipſe gente Armenius fuit, ſed Chriſtianæ religionis deſertor. Ac ſuſpicor id illum muneris geſsiſſe, quod alibi Tyrius Soldanis attribuit: & idem fortè in iis repetitum, qui Soldanorum Cumanorum & Circaſſorum temporibus vocantur Emir Chebir.*

CAPVT LI.

Vſq; ad ciuitatem Aſſur) *Infrà lib. 7. cap. 1. Arſid vocat. Brocardo Arſur dicitur. Eſt autem veteribus Antipatris. Vide Tyrium lib. 9. cap. 19. & lib. 10. cap. 14.*

IN LIBRVM VII.

CAPVT I.

Quapropter rex ira motus) *Iſtam dignitatem auctor*

Digitized by Google

neq; antè neq; poſt Godefrido attribuit. Conſtat tamen regem ſalutatum, verùm vt is religioſa modeſtia cingi & vti diademate nollet. Vide Robertum Monachum lib. 8. Sigebertum ad ann. 1118. Tyrium lib. 9. cap. 9. Speculum Vincentij lib. 26. cap. 103. Chronicon Bergomatis pag. 288. Sabellicum Ennead. 9. lib. 4. Habet eadem de re epigrammatum liber hiſtoricus Henrici Ranzouij eiuſmodi in Godefridi effigiem carmen:

Omnibus Europæ lectis heroibus oris,
Nobile ſuſcepi, Iaſonis inſtar, iter.
At mihi non Colchis, non diues velleris aurei,
Terra fuit votis ſancta petita meis.
Hanc validis armis Solymáq; recepimus vrbem,
Quæ fuerat diro capta ſub hoſte diu.
Mœnibus inſilui primus ſublimibus vrbis,
Hinc data cum regno fulua corona mihi eſt:
Vrbe ſed hanc auro Solyma geſtare negaui,
Qua tulit occiſus ſpinea ſerta Deus.

CAPVT XVI.

A præſidio Tabariæ) *Hæc Tiberias eſt, ſita ad lacũ eiuſdẽ nominis, vt auctor ſub capitis huius finem. In Hiſtoria Euangel. lacus is nunc Tiberiadis nunc Genezareth vocatur.*

CAPVT XXVII.

Verſus Malatinam vrbem deſcenderat) *Tyrius lib. 9. cap. 21. Malatinam, Melotaniam, & Gauaram dynaſtam Gabrielem vocat. Intelligenda autem per Malatinam Melitene, minoris Armeniæ metropolis, vt Procopius lib. 1. de bello Perſico. Idem præclarè de eadem vrbe orat. 3. de ædificijs Iuſtiniani. Gaueræ filiam, Morphiam, poſt in vxorem duxit* BALDVINKS *de Burgo, tertius rex Hieroſolym. Tyrius lib. 10. cap. 24. Habet*

præterea memorabilem de Balduini in hunc ſocerum ſuum faceto aſtu hiſtoriam lib. 11. cap.11. Notetur etiam anguium prodigium, quod de Melitene retulit Cedrenus pag. 234. item de opibus eius pag. 447. deniq; vt ad imperiũ Conſtantinopol. redierit pag. 516.

CAPVT XXXV.

Hugonem de Falckenberg) *De hoc Hugone auctor infrà paſſim, inprimis cap. 45. & lib. 10. cap. 3. & 5. Tyrius lib. 10. cap. 10. de S. Aldemaro cognominat, & virum nobilem atq; in armis ſtrenuum vocat. Eſt autem notum oppidum Falckoberga inter Traiectum & Iuliacum, veteribus Corionallum, vt Synonymia Geographica Ortelij, notum in eodem tractu alterum de Audomaro ſeu Othmaro cognominatum. Vtrunq; Hugonem hunc tenuiſſe, indeq; ab auctore noſtro Falckobergium, à Tyrio corruptè de S. Aldemaro dici, ſuſpicamur. Certè idem lib. 17. cap. 18. Galtherum de Falckenberg, caſtellanum S. Ademari nominat. Habet tamen adhuc hodie equeſtrem Falckobergiorum familiam vetus VVeſtualorum Saxonia, quæ diu poſſedit antiquam illam, & è Caroli Magni hiſtoria percelebrem arcem, ſeu potius prædium, Heerſtelle, ad Viſurgim in agro Padebornenſi. Primus enim HENRICVS, Epiſcopus, ex illuſtriſſ. Ducum Saxon. &c. domo repigneravit. Cæterum, vtrum VVeſtalica ad Belgicam, vel hæc ad illam pertineat, ſeu potius diuerſæ & diſtinctæ familiæ credi debeant, cuiuſq; coniectura integrum eſto.*

IN LIBRVM VIII.

CAPVT VI.

Stabularius Henrici III. Imp.) *Ad imitationem Cedreni pag. 418. rectè dixerimus* κόμητα τοῦ βασιλικοῦ ἱπποστασίου, *Comitē regij ſeu Cæſarei ſtabuli,* des Keyſers Stallmeiſter. *Idem Cedrenus pag. 426. alio nomine Græcis Protoſtratorem vocari ait,*

Zona-

Zonaras in Leone Iſauro Chartularium: etſi & ipſe alibi Protoſtratoris nomen habet, de quo ſubijcit: Is honos inſignis eſt, & à familiaritate Imperatoris non alienus &c. *Conuenit Paul. Diac. hiſtor. miſcell. lib. 16. pag. 492. vbi Biduarium, Iuſtini II. Caſ. fratrem, imperialium ſtabulorum Comitem appellat. Poſtremò nec illud notatione indignum duximus, quod habet Nicetas pag. 67. nempe qui Græcis eſt Protoſtrator, Latinis Mareſcaldum dici. Nam ſic vocem eam ſcribit, cùm ſit Germanica* Marſchalck/ *cuius veram & genuinam notionem alibi dedimus.*

CAPVT VII.

Et regionem Flaganiæ) *Paphlagoniam dicit, nomine* κατ' ἀφαίρεσιν *mutilato. Vide Haythonum cap. 13.*

Aut in virtute ſua ciuitatem Baldach &c) *Hæc vulgò Babylon Chaldæa eſſe putatur. Sequitur eandem ſententiam Zonaras Tom. 3. in hiſtoria Theophili. Sed magis conſentanea ſunt, quæ habet recens Leonhardi Rauwolffij itinerarium. Nam multis argumentis probat, è Cteſiphontis ruderibus conſtructam. Nota autem, quòd Baldach nominat caput regni Corrozan: quia ibi Aſiatici Caliphæ per id tempus ſedem habuêre. Qui cùm Turcorum reges Soldanos, ſeu, vt Haythonus loquitur, Imperatores Aſiæ ſalutaſſent, ab illis viciſſim conſeruati non ſublati fuêre. Nam qua deinceps etiam auctoritate floruerint, inde ad Tartaricas irruptiones vſq;, tam Græci quàm noſtri annalium ſcriptores teſtantur. Tum enim poſtremum Caliphàm inter theſauros necauit HAOLONVS. Vide Haythonum, à quo tamen vt Iouius variet, ſuo loco oſtendemus.*

CAPVT XXXIIII.

Cum Duce Bavvariorum VVelſone) *De VVelſone, qui*

& VVELFVS, cognomento Robuſtus, auctoris expoſitiones videntur nonnihil hallucinari. Addantur ergò quæ Auentinus habet lib. 5. & ſeq. vbi præter IDAM plures alios proceres commemorat, qui è Bauaria eum ſecuti fuêre. Appellatur autem VVELFVS ab alijs eius nominis quartus, ab alijs primus, nempe quòd quartus eius nominis, primus verò familiæ ſuæ, ſi paternam originem ſpectes, extiterit. Natus enim fuit patre AZONE, Marchione Italorum, vt Schafnaburg. è familia Eſtenſi, cuius origo à Longobardis, Germanica gente, cenſetur, matre verò Cuniza, è veteri VVelforum proſapia. Poſteri aliquantiſper Bauariam retinuere, & tandē Saxoniam adiunxere. In his VVELFVS VI. Conradi III. HENRICVS, Hērici Leonis F. Palatinus Rheni, Henrici VI. Cæſarum, temporibus ſacram militiam profeſſi fuêre. Nam ipſe Leo de ea à FRIDERICO Barbaroſſa ſolicitatus, ob recens exilium illam detrectauit. Quare ab inſtituto noſtro haud alienum fore arbitrati ſumus, ſi genealogiæ VVelforum partem hîc repeteremus. Nam plena & integra explicatio aliud argumentum deſiderat, nec huic loco quadrat. Et ſunt in medio Abbatis Vrſpergenſis narrationes, quaq́ ipſi annalibus Arnoldi Lubecenſis ſubiunximus, tum alibi etiam diſſeruimus.

VVELFVS

Digitized by Google

VVelfus IIII. cognomento Robuſtus, princeps illuſtris, acer & bellicoſus, vt Vrſpergenſis, impetrat ab HENRICO IIII. Cæſ. qui tum natalem Domini Goſlariæ celebraret, ſucceſſionem in VVelfi III. auunculi Ducatum Bauaricum, opera RVDOLFI, Ducis Sueuiæ, vt Schafnaburg. & eam VVelforum familiam quaſi emortuam reſuſcitat atq; interpolat. De ſacra eius militia, ſed planè infelice, deq; morte in Cypro, auctor noſter, & plenius Auentinus lib. 5. & ſeq. Nam Tyrius eam hiſtoriam omiſit.

Vxor Iuditha: vnde nati

VVelfus V.

VVulfhildis, Magni, Ducis Saxon. F. —— *Henricus, cognomento Niger.*

Gertrudis, Lotharij Cæſ. F. —— *Henricus, cognomento Superbus, Dux Saxon. & Bauariæ.*

HENRICVS, cognomento LEO, Dux Saxon. & Bauariæ, æquè aduerſis ac ſecundis rebus memorandus & clarus: de quibus vero ſtylo explicantem Arnoldum, Abbatem Lubec. nos ſuperioribus annis primùm in lucem reuocauimus. Nam cæteros ſcriptores Principi huic iniquiores cognoſcas, quòd fermè ita vſu veniat, quod ſcripſit Iuſtinus lib. 5. QVO SE FORTVNA, EODEM ETIAM FAVOR HOMINVM INCLINAT. Etenim poſteriorem Leonis ætatem infeliciorem fuiſſe ſcimus. Hic autem breuiter ſacram eius in Palæſtinam profectionem repetemq; quam

VVELFVS VI. cognomento Beneficus, belligerauit cũ CONRADO III. Cæſ. A quo VVinſpergæ obſeſſus, matronarum pietate et fide pax conciliatur. Hæ enim è deditionis pactione ſaluæ abire, & quantum humeris ſuſtinere poſſent, aſportare iuſſæ, pro ſupellectilè maritos aſſumſere. Ergo hoc φιλοστέργῳ commento Cæſare placato, & VVelfo in gratiam recepto, is deinde profectum in Aſiam ſocius conſectatur. Vbi MASVTO, Solymani ex Aladino F. nepote (ſic enim familiam eam deducimus) Turcorum Soldano, victo ad Mæandrum fluuium, poſt varia pericula domum redit, & Auguſtæ vitam finit. Meminit Tyrius lib. 17. cap. 1. & virum illuſtrem ac potentem vocat, item Otho Friſingenſis lib. 1. de rebus geſtis Fri- —— *Ida, Comitiſſa Calbenſis.*

VVelfus VII. perijt peſte in Hetruria, cùm ibi FRIDERICO Barbaroſſæ Cæſ. militaret.

α β

ſepulchri Chriſti viſendi ergò (nam ea res religioſa quædam expiatio tum credebatur) ſuſcepit. Cuius initium Crancius collocauit in annum Chriſti 1172. Emenſus Vngariam, nec ſine periculo Conſtantinopolin appulſus, excipitur tractaturq́; à MANVELE Comneno Imp. honorificè. Mox Hieroſolymam *derici cap. 40. his verbis:* Guelfo, Henrici prioris Ducis frater, de nobiliſsimis regni optimatibꝰ, in ipſa natiuitatis Dominicæ nocte in propria valle Bitengou eandem militiam *(Hieroſolym.)* cum multis profeſſus fuerat. &c *mari pergit, regnante tum ALMERICO. Vbi & magna incepiſſet, & perfeciſſet forſitan incepta, niſi Rex & Templarij obſtitiſſent, vt Galfridus Anglus, continuator annalium Sigeberti: qui addit, theſauros, quos Henricus ſecum attuliſſet, larga manu ab eo in pauperes & Eccleſias terræ ſanctæ erogatos. Ergò cum ſacris locis perluſtratis, & cæteris conſuetis cæremonijs peractis, denuò ſe in viam dediſſet, Antiochiam deflectit, & ad Orontis oſtia ſoluens, fide publica CLIZASTHLANIS Soldani, Maſuti F. terreſtre iter repetit. Nam hunc ob maternam è Germania originem, vnde Barbarus vltrò affinitatem affectaret, beneuolentiſſimum & munificentiſſimum expertus eſt. Quare cùm inter familiares ſermones Chriſtianiſmi mentionom inieciſſet, quod cætera beato eum ſolum deeſſe, diceret, hoc politico ſcemmate eluditur:* Nolle omnium communem Dominum ab omnibus vno honorari cultu. *Inde Conſtantinopolin digreſſus, reliquum iter via, qua aduenerat, confecit: & cùm Auguſtæ FRIDERICVM Barbaroſſam Cæſ. ſalutaſſet, iamq́; totum annum abfuiſſet, domum diſcedit. De potentia eius placuit alterum Galfridi locum adijcere:* Nullus eſt, *inquit,* homo, qui tantas habeat poſſeſsiones ſicut iſte, niſi fuerit Imperator aut Rex. Nam 40. vrbes habet & 67. caſtella, exceptis pluribus villis &c. *Vxores Henrico Leoni duæ fuere, prima Clementia, ob propinquitatem repudiata, altera MATHILDIS, Henrici I. regis Angliæ filia: qua editi.*

Imp. Cæſ. OTHO IIII. Aug. Huius temporibus capta fuit à copijs Gallicis & Germanicis CONSTANTINOPOLIS. Qua de re Ducum extat epiſtola ad Otho-

HENRICVS, per matrimonium factus Palatinus ad Rhenum, enituit inter belli ſacri Duces, quod HEN-

VVilbelmus, quo natus OTHO, primus Dux Brunouic. et Luneburg. ac gen-

γ δ ε

Digitized by Google

γ

nem, inſerta annalibꝰ Arnoldi Lubec. Quàm antiquitatis & hiſtoriarum ſtudio delectatꝰ fuerit, patet de Geruaſii Tilberienſis Chronico: quippe quod is Othoni cum hac inſcriptione dicârit: DE OTIIS IMPERIALIBVS: *quòd ſcilicet Regum & Principum otium in eiuſmodi cognitione verſari ac teri debeat.*

δ

*RICI VI. Cæſ. auſpicijs ſuſceptum fuit, cuiq; A*DOLFVS, *Comes Holſatiæ & Schaumburg. etiam nomen dedit. Hoc incidit in annum Chriſti 1197. cùm Hieroſolyma iam amiſſa eſſet. Mortuo interea Cæſare, domum cum ſocijs proceribus reuerſus* OTHONIS *fratris electionem ſuffragio ſuo iuuat.*

ε

tilitatis, quæ hodie adhuc ſupereſt, conditor. De ea alibi.

Cum Comitiſſa nobili, nomine Ida, de Marchia Deſterreich) *Nomen* Deſterreich / *quod latino, ſed deprauato ſono vulgò Auſtria dicitur, cœpit ſub* CAROLO MAGNO, *qui victis Hunnis, eò vſq; Imperij pomœria promouit. Habet German. nomen auctor etiam ſupra lib. 2. cap. 1. Manſit autem Auſtria Imperij Marchia vſq; ad* FRIDERICI *Barbaroſſæ Cæſ. tempora. Tum enim primùm Ducatus, pòſt etiam Archiducatus appellata fuit. De Ida Com. Vrſpergenſis & Friſingenſis lib. 7. cap. 7. item Auentinus lib. 6. qui Leopoldi, cognomento Sancti, matrem nominat. Addit Vrſpergenſis, captam à clade Heraclienſi, atq; in matrimonium ductam fuiſſe ab Aſſangure Satrapa, ſic vt eo matrimonio natus ſit* SANGVINVS, *Noradini pater. De hac Turcica familia vide appendicem in Haythonum.*

CAPVT XL.

Bernardus, cognomine Extraneus) *Cognomento iſto ſine dubio familiam certam dicit. Superat autem equeſtris Exterorum familia in VVeſtualia. An eò auctor alludat, quia euidentibus teſtimonijs deficimur, in lectoris iudicium venire malumus.*

IN LIBRVM IX.

CAPVT XXXIX.

Ciuitatis Aran vel Caran) *Hæc in litteris ſacris eſt Haran, bonis auctoribus Carra, Meſopotamiæ videlicet vrbs. Plura de eadem Tyrius lib. 10. cap. 29.*

IN LIBRVM X.

CAPVT V.

Vsq; ad ciuitatem Belinas, quam dicunt Cæſaream Phil.) *Philippus, à quo Cæſarea hæc condita & cognominata, Herodis Magni filius fuit. Meminit hiſtoria Euangel. Matth. cap. 16. Marci cap. 6. Sita fuit ad radices Libani, & in Tiberij Cæſ. honorem Cæſarea appellata. Vide Cedrenum pag. 151. Ptolemæus Cæſaream Paniæ, Glycas part. 4. & Tyrius lib. 15. cap. 9. Paneada vocârunt. Inde deprauatum ſuſpicor nomen Belinæ, fortè Italorum conſuetudine, qui ſæpe n. in l. commutant. Addendum præterea exiſtimauimus, quod legimus apud Nicephorum Calliſti lib. 10. cap. 30. Cæſaream iſtam principiò Dan, pòſt verò à Græcis, qui Panos deaſtri ſtatuam in ea collocaſſent, Paneada dictam. A qua tamen aſſertione ita ipſe variat lib. 6. cap. 15. vt à Phœnicibus Paneadn nominatam velit & vrbi propinquum faciat montem Panium, vt inde cognominatam veriſimile fiat. Idem ſeq. cap. repetit ex Euſebio hiſtoriam de mulieris à Chriſto ſanatæ ſtatua, ad eamq; nata ἀλεξιφαρμάκῳ herba.*

CAPVT XXXVI.

Gozelinus de Turbayſel) *Tyrius Ioſcelinum vocat, & BALDVINI. II. regis Hieroſol. conſobrinum facit, verùm vt de hiſtoria eius non parum variare videatur, vt auctor noſter*

infrà

Digitized by Google

infrà lib. 12. cap. 31. craſſè de morte impingit, fortè quòd ea fama temerè emanaſſet, indeq́; auctor hauſiſſet, cùm ne quid certi cognoſceret, mox ſubſecutus vitæ exitus prohiberet. Familia ita ſe habet.

Fratres, nati matertera BALDVINI II. regis Hieroſol.

Ioſcelinus, auctori noſtro Gozelinus, donatur à BALDVINO conſobrino Ramulatenſi tractu, quæ Comitatus Edeſſani pars fuit. Aliquantò pòſt ob leuem offenſam exauctoratus, ad BALDVINVM I. ſe deportat, honoratus tum Tiberiadenſi præfectura. Eodem vita defuncto, generoſo animo iniuriarum memoriam deponit, & ſuffragio ſuo ſucceſſionem BALDVINO conciliat. Quare remunerationem Comitatum Edeſſanum tulit, eumq́; deinceps etiam in poſteros propagauit.

Carpalus, cecidit in prælio aduerſus SANGVINVM, dynaſtam Turcicum, vir nobilitate & armorum vſu inſignis, ideoque à plurimis defletus, vt Tyrius lib. 14. cap. 25.

Ioſcelinus, cognomento Iunior, voluttatur in omni flagitiorum genere: ideò turpem vitam mors turpis ſecuta. Vide Tyrium lib. 17. cap. 11. — *Beatrix.*

Stephana, Abbatiſſa Hieroſol. Meminit Tyrius lib. 19. ca. 4.

Ioſcelinus, regni Hieroſol. Seneſcallus, captus à NORADINO, Sanguini F. redimitur à ſorore.

AGNES, nupſit Reinaldo de Mares, & hoc mortuo, ALMERICO, regi Hieroſol. De reliquis eius matrimonijs Tyrius lib. 19. cap. 4.

N. filia, de qua Tyrius lib. 17. cap. 11.

IN LIBRVM XI.

CAPVT XXVI.

Interea frater regis de Norvvegia, Magnus nomine)

Digitized by Google

Olaus & Magnus fratres fuere, Haraldi filÿ, de quibus minus diſertè Crancius in Noruegia ſua lib. 5. cap. 4. Magno natus eſt filius eiusdem nominis, de quo Crancius ibidem cap. 5. & ſeq.

IN LIBRVM XII.

CAPVT XXXI.

Attigit aures Gozelini de Curzenay) *De hoc Gozelino vide ſcholion in lib. 10. cap. 36. Eſt autem auctoris expoſitio perturbatior, imò planè de ea aqua hæret. Conſtat enim è Tyrio, tam Gozelinum quàm Gulielmum poſt hoc tempus vixiſſe. Cæterum vnde error iſte videri natus poſsit, eodem ſcholio monuimus.*

CAPVT XXXIII.

De verſibus huic capiti appendicis loco ſubiectis, iſtud præterea teneatur, de primo diſticho variare itinerarium Rudolphi Suchenſis, qui ann. Chriſti 1336. in Palæſtinam profectus, inde 1350. id eſt poſt ann. 14. reuerſum ſe profitetur. Habet enim tetraſtichon, idq́ſacri ſepulchri oſtio aſſcriptum fuiſſe, ait. Carmen tale eſt.

Anno milleno centeno quo minus vno,
Quindecies Nilo iàm Phœbi lumine tacto,
Vitæ plus ſacræ ſtudio quam mitigat acre,
Hieruſalem Franci capiunt virtute potenti.

Putaui & alterum hîc indicandum, dum huc vſq; expreſsione deducta, typographus iam operi coronidem, quod aiunt, impoſiturus eſſet, commonitum me ab HENRICO MEIBOMIO, academiæ huius Profeſſore publ. de parodia ipſius Horatiana. Quam & perelegantem, & ab homine docto & ingenioſo, doctè & ingenioſè factam, tum inprimis cum eo CAROLI IIII. Caeſ.

Caſ. de bello ſacro iudicio, quod ſuo loco referemus, congruentem, viſum fuit inſtar epilogi, ſeu potius emblematis, ſubÿcere.

DANVBII VATICINIVM de expeditione Hieroſolym.

PARODIA Ex Horat. lib. I. Ode XV.

PRinceps cùm traheret per freta nauibus
Germanis populum Belgicus hoſpitem,
Inſueto celeres obruit ocio
Nymphas, vt caneret fera
ISTER fata. mala carpis aui viam,
Quam multo impediet Græcia milite,
Coniurata manus tollere Gallicas
Et ciues Alemanniæ,
Eheu quanta malos, quanta premet bonos
Clades! quanta moues funera patriæ
Genti! iam clypeos Turcus & æreos
Currus, & frameas parat.
Nequicquam rutilæ præſidio crucis
Signas colluuiem: ſparſaq; literis
Per gentes varias agmina conuocas.
Nequicquam lateri graues
Enſes, & calami ſpicula quernei
Aptas, & reſides dulcibus excitas
Promiſsis. tamen heu præcipiti celer
Merſus funere corrues!
Non Sanſadoniam perniciem tuæ
Gentis, non tumidum Corbana reſpicis?

Vrgent intrepidi te Babylonius,
Brodanq;, & Solyman ſciens
Belli: ſiue opus eſt mœnia cingere,
Certus conſilij. Turcopolos quoq;
Noſces, ecce furit te remouere atrox
Soldanus potior ſuis.
Quem tu mille dolis inſidias viris
Tendentem effugies vix legionibus,
Primorum aſpiciens funera principum,
Non hoc pollicitus tuis.
Irritata diem militiæ feret,
Matroniſq; pijs barbara natio.
Poſt certas hyemes Turca tyrannicus
Inuadet Solymæ domos.

M. Henricus Meibom. Lemgouienſis Academiæ Iuliæ profeſſor publicus.

EMENDANDA ET AD-ijcienda.

In præfatione & ſubiectis carminibus.

(b) 1. b. v. 7. l. reperiretur (c) 2. a. v 9. l. me perſequi.(d) 2. b. v. 7. præpone principio primam parenth. notam. (d) 4. b. verſum primum luxuriantem ita coerceri auctor voluit:

Ιςερικῶν Ρειννῆρ© ἀνὴρ ἀντάξι© ἄλλων.

Item in auctorum nomenclatione inſerantur ſuo loco Garciæ ab Horto hiſtoria aromatum etc. Ioan. Funccij chronol. & Procopij Lupacij Ephemerid. Boiemicæ.

In Chronica Hieroſol.

Pag. 3. a. ad margin. cap. 3. l. Tyriū lib. 1. Et altera fac. v. 11. voci, Chriſtianorum, ſubijce virgul. pag. 4. a. ad marg. cap. 7. l. Senſaueir. pag. 5. a v. 22. l. diſtare. Et ſeq. v. poſt vocem, memorat, item pag. 6. a. v. 28. poſt vocem

Digitized by Google

*vocem, Francigenarũ, diſpunge virgul. pag. 13. a. ad marg. cap. 22. l. Aurelienſem. Et altera fac. v. 12. l. metuentes. pag. 14. a. v. 7. l. Bawariæ. pag. 27. a. v. 21. l. requireret. Et ſeq. fac. v. 5. l. adoptiuum ſuſcipio, item ad marg. l. δῶρον. pag. 30. a. ad marg. l. ὄριν. v. vlt. addatur, Anſelmum à Gaguino lib. 6. Richemontum cognominari. Et fac. ſeq. v. 12. voci, delectabilis, ſubijciatur virgul. pag. 31. b. ad marg. cap. 25. l. intercepti. pag. 32. a. is numerus pro 22. reſtituatur. ibidem fac. ſeq. ad marg. l. indicem. pag. 38. a. v. 20. l. Nortman. v. 24. l. Epiſcopo. pag. 48. a. v. 33 l. Adana. Et v. ſeq. ad locum Procopij citatum notetur, eas auctoris illius deſcriptiones ex interpretũ ſentẽtia aliàs à nobis libros, aliàs orationes dici. pag. 49. a. v. 13. l. ſõno. pag. 51. a. v. 30. poſt vocẽ, Rauenel, pro virgul. ſubſtitue punctũ. Et fac. ſeq. v. 27. l. niſi de præſidij redd. pag. 52. ad marg. cap. 20. l. oppidãis. pag. 53. a. ad marg. cap. 21. l. Edeſſanis. item ad cap. 22. l. Dynaſt. Et fac. ſeq. itidẽ ad marg. l. Nicetas. pag. 55. b. v. 14. diſpũge vocẽ, et. Itẽ ad marg. cap. 26. l. Comn. & cap. 27. * præcedat hæc verba: Roberto Mon. lib. 3. Tyrio etc. pag. 56. a. ad marg. cap. 28. * addatur his verbis: Vide Tyrium etc. & ſeq. fac. v. 31. diſpũge, et. pag. 59. a. v. 20. l. tectis. Et ad marg. l. Pagã. pag. 60. a. v. 15. l. vnde. pag. 61. à. aſcripta notæ ¶ pertinent ad hanc ſcholã marginal. Arx eiuſq; turres etc. Item cap. 39. v. 6. auctor habebat vtiliore: nos ſubſtitueramus, vlteriore: eſtq; hoc pacto locus iſte caſtigãdus. pag. 66. b. ad marginem l. annonam. & paulò pòſt ſcholæ: Iterata fames, apponatur nota ¶ Nam ſubſcripta capiti explanatio eò pertinet. pag. 68. a. ſcholæ in cap. 54. addatur ad finem; infrà lib. 8. cap. 38. auctori noſtro Finiminis, Phiniminum dicitur. pag. 70. a. numerus ſic reſtituendus. Et ſeq. fac. ad marg. l. ἀγαθὸς, item αἰχμ. pag. 81. b. v. 32. l. portas. pag. 82. a. v. 9. l. inaudita. v. 25. l. neſcio. v. 32. voci, comitatu, ſubiunge punctum. Item ad marg. cap. 12. l. differre. pag. 84. a. v. 3. l. vitæ. pag. 87. a. ad marg. cap. 24. ſcholæ penult. addatur, lib. 3. pag. 88. b. v. 11. l. Laod. menſuræ. pag. 122. a. v. 11. l. certamin. pag. 125. b. v. 6. l. morabãtur. pag. 126. b. v. 21. l. inobſeſſa. pag. 128. b. v. 4. l. paratos. v. 28. l. propal. pag. 133. a. v. penult. l. Stabul. pag. 135. b. v. 16. l. magnific. pag. 136. b. v. 21. l. deſper. pag. 138. a. v. 5. l. precioſa. Et ſeq. fac. v. 9. l. fortuitò. pag. 139. a. v. 3. poſt vocem, alludat, ſubijce: vel potius cenſerine ex vtroq; compoſitum debeat. Et. v. 6. iterum ad finem hæc apponantur: Nec à noſtro auctore AEthiopiam a Mauritania diſcerni, patet ex ijs, quæ ſequuntur cap. 50. pag. 140. a. v. vlt. l. ſic armatis. pag. 145. b. ad marginem*

cap. 56.

Digitized by Google

cap. 56. hæc ſcholia omiſſa eſt: Dagobertus, Archiepiſc. Piſanus, ſalutat principes. pag. 149. b. v. 21. l. Carpenel. pag. 150. b. v. 2. l. vulneraretur. pag. 158. b. v. penult. l. agnoſcam. pag. 159. b. ad marg. cap. 16. l. ſuprà cap. 22. pag. 163. a. v. 16. l. inibi. pag. 164. v. vlt. l. amitteret. Et fac. ſeq. v. 21. l. ſunt. v. 23. notetur numerũ captiuorũ Turcorũ ad eum modũ etiã infrà cap. 53. collocari, cùm ſuprà cap. 34. nominentur XLVIII. pag. 170. a. v. 2. l. cumulos. pag. 172. b. v. 1. l. committere. pag. 178. a. v. 5. l. debellãdos. pag. 183. b. v. penult. l. inopia. pag. 187. b. v. 15. l. illis. pag. 188. a. appoſitum cap. 22. ſcholion pertinet pag. 186. b. ad cap. 18. pag. 204. a. ad marg. cap. 22. l. defertur. pag. 206. b. v. 24. l. Dominus. pag. 208. b. v. 8. poſt vocem, ſuæ, diſpunge virgul. pag. 209. v. 1. diſpunge ✱. pag. 217. a. v. 19. l. proximo. pag. 230. b. v. 16. l. inſidÿs

In Appendice.

a. 4. b. v. 17. nominatur immarceſſibilis corona, quæ Paulo Apoſtol. 1. Corinth. 4. eſt ςέφανος ἄφθαρτος, & 2. Timoth. 4. ὁ τῆς δικαιοσύνης ςέφανος. c. 1. b. v. 20. teſtimonÿs Vartomani & Geufræi addatur tertium Garciæ ab Horto lib. 2. cap. 28. v. v. 22. poſt mentionem Coroſÿ locus is ad hunc modum legatur: à Sorſano in vita Auicennæ Corraſan vrbem: Quæ nomina & loca etc. c. 3. a. ad cap. 28. v. 10. l. Fidei. Et ſeq. fac. ad cap. 31. v. 10. poſt vocẽ, variat, ponatur altera parenth. nota. d. 2. b. v. 2. l. Vrſpergenſi. d. 4. b. lineæ deſcendenti à Roberto Guiſcard. & in liberos expanſæ, addatur cauda ſupra nomen filiæ prioris. e. 1. b. ad cap. 16. v. 7. diſpunge virgul. v. 16. poſt vocem, Argenium, adde: Iconium in Stanconam. v. 21. l. Dyrbach. f. 2. b. v. 6. l. videlicet. v. vlt. vbi nominatur el Chaira, iſtud præterea notetur, Ly vel Al, Arabibus articulum quendam eſſe, qui nominibus tantùm quandoq; ſecundum exigentiam loci præponatur, nunquam tamen eius nominis, cui præpoſitus eſt, ſignificationem variet, vt Andreas Alpagus, Auicennæ interpres. Itaq; nominis Alcayri enunciatio non tantùm Italica, quòd quidam volunt, verùm etiam Arabica videri poſſit. g. 2. a. v. vlt. l. Hieroſol. Et fac. ſeq. v. 20. l. VVeſtual.

Digitized by Google

REINERVS REINECCIVS, HENRICO MEIBOM. V. ET POëtæ opt. doctiſſimoq́;, amico ſummo S.

Na tu mihi de Indice, de Chronologia, officium longè gratiſſimum tribuiſti. Nam de Anagrãmatiſmo, quod carmen ſuperioribus tibi addere placuit, quid ſcribam ſentiamue aliud? niſi id te beneuola & effuſa contentione egiſſe, vt omnibus ex partibus amor erga me tuus eluceret. Atq; vtinam non quadam eius abundantia, non ſolùm δυσκόλοις Criticis, ſed & æquioribus æſtimatoribus, vel cæcutÿſſe vel impegiſſe de me videare. Quicquid ſit, licet meo me pede & modulo metiar, nec ignorem, quàm mihi ſit curta ſupellex, ſecundum nobiliß. poëtarum veſtrorũ παραινέσεις, tamen ſi vel noſtros conatus omnium oculis expoſitos, inficias eam, vel tuũ noſtri ſtudium, votum, omen, aut ſi mauis, prolixi animi prolixam quaſi vaticinationem (nam vates vos dici, te non fugit) auerſari me affirmem, ea proteruia mentiar, quam Ciceronem alicubi os adoleſcentioris Academiæ, Suetonium inter monſtroſi hominis Caligulæ monſtroſa vitia ἀδιατρεψίαν, vocare, noſti. Quod ad indicẽ & chronologiã attinet, ſic habeto, diligentiam atq; induſtriam iſtam tuam me quoq; attentiorem reddidiſſe. Etenim dum & ad marginem, ſubiectasq́; capitibus, ſcholas, & ad calcem Appendicem relego, vnum atq; alterum memoriolæ ἁμάρτημα (ingenuè enim fatebor) deprehendi. Primum eſt de Arech, arcis Antiochenæ nomine, quod lib. 3. cap. 38. ab ἄκρα eſſe ſcripſi: cùm ſine dubio idem ſit, quod ſono tantummodo variatum è Procopio retulimus lib. 4. cap. 24. Alterum de Gozelino habet Appendix in lib. 10. cap. 36. & iterum lib. 12. cap. 31. Vbi in auctorem animaduerſio noſtra ſuperuacanea eſt (dicam enim & hoc ingenuè) Quando idem auctor vel eundẽ Gozelinum, vel Gulielmum in tumultu iſto occubuiſſe, diſertè nequaquam tradat: ac tametſi lib. 12. cap. 32. mentione necis Prin-

i cipum

Digitized by Google

cipum (id quod equidem nobis impoſuit) alludere eò videatur, mox tamen omnia ad ſolum Godefridum reſtringit. Ita nimirum hallucinari in procliui omnibus: & nuſquam vacillare, nuſquam labi, haud immeritò extra humani ingenij aleam poſitum exiſtimatur. Reſtat à te, imò à lecturis omnibus, eam veniam petam, de qua Flaccus veſter:

Quandoq; bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.

Iam & de tua ſubiectione addendum erat, carminis, quod proximè GODEFRIDI epitaphium antecedit, verſum ſecundum in libro quodam Belgico, ſeu gentis huius idiomate de bello ſacro conſcripto, & ante complures annos Antuerpiæ expreſſo, ad hunc modum legi:

Ex quo virgo grauis vi Ieruſalem ſuperatur.

Atq; vt hoc παρέργως moneamus, habet aliud Godefridi epitaphium, quod adhuc hodie in mauſoleo eius viſatur, item Balduini II. & Balduini vlt. itinerarium Leonardi Rauwolfi. Sed iſta hactenus. Nunc tua videamus.

ANAGRAMMATISMVS

In Reinerum Reineccium.

CRESCE NERVIS VNI REI.

QVale nec Argolici potuerunt condere ciues,
Nec ſoboles vrbis Romule priſca tuæ:
Tale laborat opus, terra Germanide cretus,
Iudicio ambiguum maior an ingenio.
Regna ſub aſpectū ponens, regumq; labores,

vſq;

Vſq; per innumeros exſpaciatus auos.
Iamq; renaſcuntur veteris monumenta Philiſti,
Quæq; olim in lucem Pollio ſcripta dedit.
Apparent memores Romana per atria ceræ,
Et numeri pubis Teuto vetuſte tuæ.
Dij faciant, operis tanti venerabilis auctor,
Vt tibi ſit robur corpore, mente vigor.
Vna tibi res hæc eſt credita, firmior VNI
NERVIS & vegeto robore CRESCE REI.
Dumq; ſacri viuent Heroës, notus Eois
Principibus viues, notus & occiduis.

M. Henricus Meibomius è Saxonibus VVeſtualus faciebat.

Digitized by Google

INDEX COPIOSVS ET VTILIS RERVM MEMORABILIVM, QVAE IN HOC Chronico Hieroſolymitano comprehenduntur: prior numerus paginam, poſterior faciem deſignat.

A

Abbates Eccleſiæ Doctores 17. 2.
Abortus mulierum 44. 1.
Ablegatio exploratorum & reuerſio 82. 2.
Abraham patriarcha 159. 2.
Abrahæ patriarchæ ſepultura. 265. 2
Accaron quæ & Ptolemais 120. 1.
Achar de Montinerla 30. 2. *occumbit* 125. 2.
Acies in vrbe instructa 97. 2.
Acies Chriſtianorum contra Sarracenos 140. 2.
Actio Petri cum Patriarcha Hieroſolym. 3. 1.
Principum cum exploratore captiuo 31. 2.
Adam filius Michaelis 60. 1.
Adalbero, Conradi Lucelb. Comitis F. interimitur. 63. 2.
Addo de Kereſi fugit Ioppen 198. 1.
Addo cocus regius. 264. 2.
Adoptio & eius conſuetudo 27. 2
Adorſonius Ammiraldus Regis Darſiani 60. 1.
Adrianopolis 5. 2.
Aethiopes 138. 2.
Alapia ciuitas 77. 1.
Alacritas peregrinantium Hieroſolym. 122. 1
Albaria expugnatur à Chriſtianis. 113. 1
Albertus Comes de Blandraz. 179. 2. *expugnatur munerib.* 181. 2. *remanet Hieroſolymis* 197. 1.
Albertus Apoſtolius occiditur 230. 1
Aleæ vacans clericus occiditur. 63. 2
Alemani ſubueniunt Francigenis. 5. 1. *Molendinis ignem ſubijciunt.* 7. 1.
Alenus cognomento Ferrans 30. 2.
Alexius Comnenus Imp. Græcorum. 5. 1.
Interdicit peregrinatoribus forum 25. 1. *Sollicitat de compoſitione.* 26. 2. *denuò de compoſitione agit* 26. 2. *edicit ſuis reditū* 95 1. *vaſtat Romaniam, ibidem. Vrget Longobardorum diſceſſum* 180 1. *Inſimulatur proditionis* 194. 1. *excuſa-*

excuſatur ab auctore, ibidem.
purgat ſe Balduino & Papæ. 194. 1. grandem pecuniam Donimano offert pro deditione Boemundi. 208. 2. mouet in Boemundum. 231. 2. Pacificatur cum Boemundo. 232. 1
Alexij Imperatoris ad Godefridum legatio 31. 1.
amica denunciatio 24. 2. maieſtas 27. 1. oratio ad Godefridum de adoptione 27. 2. munificentia erga Chriſtianos 33. 1. expeditio 94. 2 in Reymundum ſtomachus 188. 2. benignitas in afflictos, ibidem. benignitas in VVillebelmum Pictauienſem 191. 2.
Alexij Imperatoris mercenariæ copiæ. 231. 2. Fides, ibidem. ad Bertrannum legatio. 239. 1.
Alexandria minor 93. 1
Alpes Romaniæ 40. 2.
Alpes. 119. 1.
Altalon 60. 2.
Amacha præſidium Balas 110. 2
Amaſa de Niz princeps Turcicus. 80. 1
Amaſa de Curz regulus 80. 1.
Ambarri. 3. 1
Amiens Petri Eremitæ patria. 3. 1.
Amiraldi Regis Darſiani 60. 1.
Ammirabilis regis Babylon. legatio ad Chriſtianos. 69. 2.
Ammiraldi XII. potentiſſimi caduntur vno die 74. 1.
Ammiraldorum Aſcalonis, Cæſareæ & Ptolemaidis legatio ad Godefridum 154. 2.
Ammiraldus Cæſareæ offert Godefrido prandium 156. 2
Ammiraldorum duorum cædes 175. 2
Ammiraldus Ptolemaidis petit & impetrat inducias. 206. 1.
agit cum ſuis de deditione, ibidem.
Ammiraldi cæſi vel capti 216. 2
Ammiraldi Berythij fuga 242. 2
Ammiraldus Aſcalonis defert à ſe deditionem vrbis 248. 1.
Ammiraldus iuuat Tankradum in obſidione Vetule vrbis. 251. 1
vulneratur 251. 2
Aneras caſtellum expugnatur 182. 2
Anglorum expeditio 221. 1
Angli deferunt operam ſuam regi. 221. 2
reuertuntur cum Danis domum. 223. 1.
Animaduerſio in adulteros. 69. 1.
Anſer Idolatricus in exercitu Emichonis. 17. 2
Anſelmus de Riburgis. 30. 1
Anſelmi virtus bellica. 98. 2
interitus. 115. 2.
Antiochus Rex. 59. 2.
euerſor vrbis Hieruſalem. 182. 2
Antiochia profugorum Turcorum aſylum 59. 2
capitur & oppidani caduntur. 86. 2

Antiochiæ amplitudo. 60. 2. turres trecentæ & ſexaginta. 59. 2. proditio. 98. 1
Antiochenorum Turcorum in agrum Arthesiẽſem impreſſio. 56. 2
Antiochia minor. 44. 1.
Antwerpia. 50. 1
Apparatus regiæ Baldewini ſponſæ 257. 2
Aquisgranum. 137. 1
Arabes cæduntur à Godefrido. 141. 2. caſtra eorum diripiuntur, ibidem. excurrunt in agrum Ioppenſem. 207. 1. abdunt ſe in antra. 228. 2. eliciuntur & interimuntur à rege Balduino. 229. 1.
Arabes reguli tranſigunt de commercijs. 155. 1
Arãgaldus princeps Turcorũ. 242. 2
Archas præſidium. 115. 1. oppugnatur communibus viribus. 117. 2. obſidetur 238. 2 deſertũ ab hoſte occupatur à Chriſtianis. 239. 1
Argenium. 26. 1
Argumentum huius hiſtoriæ. 2. 2
Aries & machinæ quatuor hebdomadis conſtructæ. 125. 2
Aries impellit barbicanas, & pertundit muros. 127. 1
Armigazi Satrapa Turcicus obſidet Edeſſam. 242. 2
Arnolfus de Tyrs caſtello. 30. 1. interficitur 64. 1
Arnolfus de Rohes componit diſſenſiones 127. 1. Cancellarius Eccleſiæ Hieroſolym. eligitur 138. 1. obit partes religioſi Clerici. 151. 1 ſurrogatur Gobelino patriarchæ. 262. 2. vrget regis diuortiũ, ibid. moritur. 265. 2
Arnolfus de Caſtello Aldenordis quærens equũ amittit vitam 217. 2. truncus eius inhumatur. 218. 1 caput cum ſarcaſmo remittitur. ibidem.
Arſid quæ aliàs Aſſur. 149. 2
Arpinus de Buduordis. 172. 1. remanet Hieroſolymis. 197. 1. capitur 198. 2. mittitur Aſcalonem in cuſtodiam 199. 1.
Arthesia. 56. 1
Arx Antiochena cũ ſuis turrib. 61. 1
Aſcalon. 125. 2. fruſtra à Godefrido obſidetur 142. 2. fruſtra iterum obſidetur 201. 1.
Aſcalonitæ inuadunt agrum Ramenſem. 223. 2. 224. 2. 229. 1. mari fortunam tentant 225. inuadunt portum ibidem. obſident Ioppen 229. 1. tentant Hieroſolymam 230. 1. moliuntur obſidionem Hieroſolymæ 246. 1. deficiunt ad Babylonios 248 2. vincuntur à Chriſtianis. 258. 1
Aſcalonitæ principes conſectantur fugientes 224. 2
Aſcalonitarum expeditio ſubita 223 2. 229. 2. fuga 229. 2

Digitized by Google

Aſcanius lacus 34. 2
Aſcanij lacus vſus adimitur obſeſſis 35. 1
Aſſur ciuitas deficit à Godefri. 149. 2 fit eidem vectigalis 154. 1. terra mariq́ obſidetur & deditur Chriſtianis 171. 1
Aſſuriorum virtus in arcendis Chriſtianis 150. 2
Audacia Henrici de Aſcha 63. 1
Aulici Godefridi proficiſcuntur Balduino obuiam 164. 2
Auium & canum venaticorum ſtrages 44. 2
Author excuſat Chriſtianos 88. 2
Azara ciuitas munita & locuples 48. 1
Azoparti Aethiopes 138. 2. Troglodytæ Chriſtianis infenſi arte circumuenti necantur 165. 2
vtuntur clauis & fuſtibus in prælio 177. 2
Azopartorum pugnandi mos & armatura 141. 1. maleficia 166. 1

B

Babylonij obſident Ptolemaidem 246 1. relinquunt obſidionem 247. 1. fugant Chriſtianos. 233. 2
Babylonij Regis & Merauis in Ioppen expeditio 204. 1. alia Regis Babylonij expeditio 215. 1
Babylonij negotiatores appellunt ad Iordanem 230. 1. opprimuntur à Balduino, ibidem.
Babyloniorum naualis expeditio in Berythũ 245. 2. claſſis 259. 1. irrita expeditio 262. 2
Balas de præſidio Amacha & Sororgia. 80. 1
Balas Turcus 54. 2. inſidiatur Balduino 110. 2. permutat captiuos & ſæuit ob profugos 112. 1
Baldewinus dux Lotharingiæ frater vterinus Godefridi 20. 2. relinquitur obſes apud Calomanum R. 22. 2. renuit obſes fieri 22. 2. minatur Tankrado 77 2. aſſociat ſibi Tarſẽſes 48. 1. potitur Tarſo. 48. 2. arcet vrbe militem Tankradi, ibidem. purgat ſe & vindicat ſuorum necem 49. 2. appellit Edeſſam, & honorificè excipitur 52. 1. ſalutatur dux Edeſſanus 54. 1. celebrat ſecundas nuptias. 57. 1. periculo proximus iubetur ſibi cauere 111. 1. fruſtra cõatur ſuos liberare 111. 2. auerſatur Turcos, ibidem. agit conuentum ordinum 161. 2. repudiat principatum Antiochiæ 162. 1. confligit cum barbaris 163. 1. perſequitur iter Hieroſolymitanum 164. 1. occurrit technis Tankradi 164. 1. agit ordinum conuentum. 164. 2. ſalutatur rex & ſtabilit clientelas 165. 1
Baldewinus Rex inauguratur Bethlehemi 167. 2. ius dicit, ibidem. Patriarchæ litem intendit 168. 2. appellat Papam 168. 2 deprecatur pro Pa-

pro Patriarcha 169. 2. Turcos
captiuos dimittit 170. 2. Patri-
archæ κρησφύγετον diluit 173. 2.
luſtratur 175. 1. mittit Alexio le-
gatos cum muneribus 194. 1. in-
greditur Aſſur 198. 1. venit Ioppen
199. 1. laceſſit hoſtē, & fruſtra ſuos
euocat ad auxilium 199. 2. erum-
pit ex Ioppe 200. 1. inuocat au-
xilia principum 200. 2. tractat
principes cumulatè 201. 1. cedit
principum interceſſioni, ibidem.
obſidet Ptolemaidem 202. 2. ſol-
uit obſidionem 203. 2. it venatum
cum paucis, ibidem. ſauciatur ex
inſidijs 204. 1. cum planctu Hie-
roſolymam defertur, ibidem. de-
portat ſe Ioppen 205. 1. ingredi-
tur Ptolemaidem 206. 2. occur-
rit Arabib9 & intercipit armige-
ros 207. 2. fundit cum 10. ſuis
militibus ſexaginta barbaros 207.
2. euocat ſociorum auxilia in re-
gem Babyloniæ 215. 2. accerſit
Patriarcham & mouet in hoſtem
216. 1. eſt barbaris formidabilis.
217. 1. populatur agrum Aſcalo-
nium 217. 1. peregrinatores beni-
gnè habet 221. 2. Sidonior pecunias
occultè accipit 223. 1. agit diſſi-
mulanter cum peregrinatoribus.
223. 1. petit Tabariam 223. 1. obſi-
det Aſcalonem 225. 2. ſoluit obſi-
dionem, ibidem. edocetur de expe-
ditione Turcorum 227. 2. agit ex-
ploratorem, ibidem. Legatos Tur-
cicos comiter habet 227. 2. coro-
natur Bethlehemi, & occupat
Samariam 228. 1. inuiſit & mu-
nit loca ſubiecta 229. 1. coronatur
glorioſè Hieroſolymis, ibidem. fu-
gat hoſtem 229. 2. cogit auxilia-
res copias 232. 2. obſidet & op-
pugnat Sidonem, ibidem. Arnol-
fum clericum tempeſtiuè monen-
tem audit 233. 1. ſoluit obſidio-
nem Sidonis 234. 1. venatur, ibi-
dem. petit Tripolin 240. 2. reci-
pit Bertrandum in fidem, ibidem.
aperit ſuis legationem Baldewini
Edeſſani 243. 1. Euocat Tankra-
dum ad dicendam cauſſam 244. 1.
conſectatur Turcos, & componit
diſſidia inter Chriſtianos 244. 1.
mittit auxilia Ptolemaidenſibus.
246. 2. excipit Magnum Norwe-
gium, ibidem. deducit eundem Hi-
eroſolymam 246. 2. amandat co-
pias Aſcalonem 248. 1. occurrit
hoſti 248. 2. fruſtra ſuis opitula-
ri conatur, ibidem. ordinum con-
uentum agit 253. 2. ducit vallum
254. 1. ſoluit obſidionem Tyri 255.
2. vacat ſacris, ibidem. deducit
remeantes peregrinatores 256. 2.
fundit Tyrios erumpentes 257. 1.
mouet in hoſtem & fundit Tur-
cos 260. 2. conſtruit caſtellum in
monte Oreb 261. 2. petit mare ru-
brum &

Digitized by Google

brum & montem Sinam, ibidem. reuertitur Hieroſolymam, & reſpicit egenos, ibidem. Tentatur valetudine, ibidem. conualeſcit. 262. 2. vaſtat Pharamiam 263. 2 acceſſit ſibi lethalem morbum 264 1. nominat ſucceſſorem 264. 2. expirat 265. 1. exenteratur & ſalitur, ibidem. defertur Hieroſolymam 265. 1

Balduini Edeſſani ſagax conſilium 24. 2. in Tankradum ſtomachus. 47. 1. periculum 49. 2. fides erga Principem Rohas 53. 2. in fratrem & proceres munificentia 80 2. animoſitas 82. 1. in hoſpites munificentia 109. 2. verſutum inſtitutum, largitiones & in ſontes animaduerſiones 110. 1. auctoritas & gloria 110. 2. copiæ metu dilapſæ 162. 1. ſimulata fuga & victoria 163. 2. aduentus in vrbem Hieroſolymã164. 2. Balduini Regis irrita in Aſcalonem expeditio 165. 1. actio 169. 1. temporaria cum Sarracenis pacificatio. 170. 2. difficultates & actio cum Patriarcha 172. 2. cũ Patriarcha iurgium 173. 1. expeditio aduerſus Sarracenos 197. 2. periculoſa fuga 198. 1. in literis eruditio 174. 1. moderatio & benignitas erga legatum Papæ, ibidem. epulum ἐπινίκιον 200. 1. legatio ad claſſem Piſanam & Genuenſem 205. 2. Pactio cum hoſte 206. 1. Conſultatio cum Patriarcha, ibidem. ſtomachus 206. 2. gloria ex fortitudine 208. 1. victoria 216. 2. reſponſio de opera Anglorum ſibi oblata 221. 2. decretum de obſidione Sidonis, ibidem. mandata ad peregrinatores 222. 1. apparatus bellicus, ibidem. fides 223. 2. noxia cunctatio 233. 1. campeſtris cum hoſte pugna 233. 2. victoria, ibid. Reſponſum de liberatione Geruaſii 235. 2. Legatio ad Tankradum & VVilhelmum 240. 2. prudens factum 242. 2. expeditio 243. 1. oratio 244. 1. Iter Laodicenſe 162. 1. donatiuum 254. 1. expeditio in Tyrum, ibidẽ. machinæ 255. 1. excurſiones 255. 2. expeditio in Turcos 257. 1. iterata & irrita expeditio 257. 2. ſponſæ regius apparatus, ibidem. nuptiæ 258. 1. diuortium 262. 2. expeditio Aegyptiaca 263. 1. oratio ad ſuos 264. 1. obteſtatio de ſepultura 264. 1. funus 265. 2

Balduini vxor meditatur fugam. 199. 1

Balduini aduentu territi hoſtes domum redeunt 205. 1

Balduino regnum Hieroſolym. defertur 161. 2

Balduinus de Burg 20. 2. 30. 1. vulneratur 126. 1. principatum Edeſſanum accipit 161. 2. accerſit

auxilia contra Geigremich 211. 1. funditur à triarÿs 211. 2. capitur 212. 1. redimitur 230. 2. proficiſcitur regi obuiam 243. accuſat Tankradum, ibidem. fundit hoſtem 261. 1. creatur rex 266. 1. inauguratur à Patriarcha 266. 1. recipit proceres in fidem, & conſtituit ciuitates. ibid. edocetur de clade ſuorum 267. 2. fruſtra vindictam parans tranſigit cum Turcis 276. 2. fruſtra Sarracenos inſequitur 268. 1

Balduini Edeſſani legatio ad Balduinum Regem 256. 1
cum Tankrado ſimultas 230. 2.
cum Tankrado prælium 230. 2.

Balduinus Hamaicorum Comes 23. 2
deſtinatur legatus ad Alexium. 105. 1
ſagittis configitur, ibidem.

Balduinus de Caſtello Gant 30. 1
occumbit in prælio 33. 2

Balduinus cognomento Calderim. 30. 1. occumbit 33. 2

Balduinus de Grantpreit miles pulcerrimus 181. 2. cadit in prælio. 185. 2.

Baldericus comes Godefridi de Aſcha in legatione Vngarica 21. 1.

Balduc, Turcorum princeps, Dynaſta Samuſart 53. 1. 80. 1. Edeſſenis infeſtus fundit Balduini copias 53. 1. metuens Balduinum offert arcem venalem 54. 1. Aſſociatur Balduino, ſed tergiverſatur de obſidibus. 54. 2. capite truncatur 111. 2

Barbaricum Corbabani reſponſum. 97. 2

Barbaricum in matronam facinus. 63. 2

Barbarica Soldani arrogantia 78. 1

Barbari armantur in prædatores. 66. 1

Barbicanæ 125. 1

Barum vel Barrium vulgò Barri. 4. 1

Baſilica S. Petri 104. 1

Baurim vel Baruth 119. 1

Belgæ piratæ 49. 2. peregrinatores 221. 1

Bellum ſacrum decretum 4. 1

Belli ſacri initium ibid.

Beluatium, forſan Bellouaci, vrbs Epiſcopalis in Rhemenſi territorio. 7. 1

Benedictus Epiſcopus Edeſſanus capitur & liberatur 212. 1

Bernhardus cognomento Extraneus 192. 2

Bernhardus cognomento VVitrazh de terra Galatiæ 200. 1

Berſabee 52. 1

Bertrannus, Reymundi filius, claſſem armat 239. 1. depopulatur agrum Amirothenſem, ibid. Alexio morem gerit & muneribis donatur 239. 2 petit Tankradi colloquium, ibidem. fruſtra repetit Camollam

mollam 240. 1. obſidet Tripolin. 240. 2. accuſat regi Tankradum & Galielmum 240. 2. ſua recuperat. 242 1

Bertranni cum Tankrado congreſſio & irrita actio 239. 2

Berythus vel Baurim obſidetur. 242. 1. occupatur 243. 1. oppidani temerè commorantes cæduntur, ibidem

Bethlehemitæ implorant opem Godefridi 121. 2. excipiunt cum gaudio auxiliarios equites 121. 2

Bidumi, qui olim Idumæi, ſpoliantur à rege 256. 1

Brachium S. Georgij 10. 1

Brodoan Satrapa 77. 1. de Alapia 80. 1. vexatur incurſionibus Satrapæ Haſartenſis 106. 1. mittit legatos ad Godefridum, ibidem. ſoluit obſidionem 108. 1. in fugam conijcitur 215. 1. accerſitur à Bothero 226. 1. Dux conſtituitur expeditionis cum Burgoldo. 260. 1

Brodoanis expeditio in agrum Antiochenum 214. 2

Brodoanis filius à Turcis immaniter necatur 249. 1

Boemundus princeps Siciliæ & Calabriæ 26. 2. legatio ipſius, ibid. cum copijs aduenit 28. 2. cum Godefrido congreditur, ibidem. cum Alexio, ibidem. reddit præreptum Godefrido tentorium. 81. 1. aperit principibus tranſactam proditionem 83. 1 paciſcitur principatum Antiochiæ 83. 2 animatur exemplo Godefridi 100. 1. ſalutatur princeps Antiochiæ 104. 2. dominium Antiochiæ obtinet 113. 2 legationem principum aſpernatur 146. 1. iudicatur hoſtis, ibid. ſoluit obſidionem 146. 2. reconciliatur principibus 147. 1. conſulitur à Donimano 209. dimiſſus à Donimano redit Antiochiam 210. 1. conſtituitur princeps Antiochiæ 212. 1. fit obuius fugientibus hoſtibus 213. 2 Petit Galliam & Italiam 213. 2 oppugnat Dyrrhachium 231. 2 paciſcitur cum Alexio Imp. 232. 1. defraudat ſuos, ibid. moritur. 251. 2.

Boemundi gloria in orientalibus regionibus 37. 2. fuga 56. periculum 90. 1. 99. 2. liuor 108. 1 anxia ſolicitudo 116. 1. clades & captiuitas 160. 1 clandeſtinus nuncius 160. 2 verſutæ reſponſiones. ibidem. auxiliaria expeditio 213. 1 πλεονεξία 213. 2. expeditio in Alexium Imperatorem 231. 1 prælium ſecundum 231. 2. frumentatores cæſi 232. 1.

Boemundi in Laodicenſes iniuriæ. 144. 1

Digitized by Google

Boemundus & Reymundus mutant conſilium 108. 1
Boemundi & Tankradi reſponſum ad legationem Balduini Regis. 213. 1
Boemundus & Reymundus noui propugnaculi authores 89. 2
Boemundus Turcochriſtianus 71. 1
Boeſas princeps Turcicus 80. 1
Bonaplius præfectus ciuitatis Sarmit. 249. 2
Botherus Sarracenus interfector domini 226. 1
paciſcitur vitam 227. 1
Buldagis F. Darſiani 77. 2. 89. 1
Bulgari reguli æquitas 5. 1. fides 191. 2
Bulgarorum eruptio 8. 2
Burgoldus Dux expeditionis Turcicæ 260. 2
Buza nauis Regia 199. 1

C

CAEdes procerum Chriſtianorum 13. 1
Roberti Pariſienſis 38. 1. Chriſtianorum commercia agentium. 92. 2. Balduci 111. 2
Cædes in ciſterna regia edita 132. 1.
Cæſarea 120. 2
expugnatur 172. 1
Calamitas è nimia alacritate 85. 1
Calumniæ & malitia Boemundi. 144. 2
Capella Idolatrica in expeditione Emichonis 17. 2
Cappadocia 28. 1. 10. 1
Captiui de exercitu Petri liberantur 59. 2
Carinthia 17. 2
Carcornutus Amiraldus regis Darſiani 60. 1
Carieth cũ ſocijs Satrapis adoritur XII. aciem Chriſtianorum 99. 1 gerit rem feliciter. 99. 2
Caſtellum Chriſtianorum 90. 2
Caſtellum S. Abraham 159. 2
Caſtra Chriſtianorum in agro Tripolitano 118. 1
Caſtellum Turcis graſſatoribus oppoſitum 68. 1
Cayphas ciuitas dicta à Caypha Pontifice 120. 2. terra mariq́; obſidetur 258. 1. oppugnatur & capitur 159. 1
Caiphæ obſidio decernitur 157. 2
Certamen de machina ante Antiochiam 62. 1
Certamen de catena ferrea 131. 2
Chriſma Pontificium 169. 2
Chriſtianiſmus ex metu. 32. 1
Chriſtiani peregrinatores pugnam depoſcunt. 12. 1. progredientes partiuntur copias 38. 1. perſequentes iter æſtu & ſiti vexantur. 44. 2. iteratò copias partiuntur 44. 2. mutuò ſe recognoſcunt. 47. 1. erumpentes protrahuntur in inſidias 56. 2. arcent perſequentes barbaros 57. 1. petunt Antiochiam 58. 1. ponunt caſtra ad Anti-

Digitized by Google

ad Antiochiam, & ſuccidunt arbores 60.1 in fugam aguntur. 62.1. iaciunt molem in hoſtem. 62.1. vertuntur in fugam 63.1. cæduntur in thermis 68.1. proficiſcuntur in hoſtem 71.1. præripiunt pontem Orontis 98.2. ſpolia legunt 101.2. obſident Hieroſolymam 122.2. cum gaudio tendunt in hoſtem 139.2. ſolitudines peragrantes fame conflictantur. 183.2. inſtruunt acies & confligunt cum hoſte 185.1. pugnæ faciunt initium 197.2. proſternuntur à barbaris & fugiunt 197.2. cautè agunt & præliantur feliciter 246. 1

Chriſtianorum ἐπινίκια 38.1. ſtrages 39.1. exultatio 65.1. diſciplina caſtrenſis 69.1. impreſſio & victoria 71.2. victoria 176.2. cædes 245.1. clades 184.1. 250.1. 254.2. 257.1. 267.1. cædes 268 1. expeditio in Turcos 249.2.

Chriſtianorum copiæ Antiochiæ congregatæ 247. 1

Chriſtiani erumpentes pertrahuntur in inſidias 56. 2

Chriſtiani Antiocheni peregrinatoribus aperiunt portas 86. 2

Chriſtiani prædas agentes cæduntur 125. 2

Chriſtiani æſtu & ſiti conflictati. 126. 1

Chriſtiani proceres de equitibus pedites facti 100. 2

Chriſtianorum copiæ confluunt Laodiceæ 116. 1

Ciuitot 13.1. 78. 2

Ciſterna regia 131. 2

Clades Volonum 7. 2

Clades Petri è ſuorum contumacia. 8.1. & altera ab intempeſtiua ope, ibidem.

Clareboldus de Vinduil 16. 1

Clades Aſſuriorum 153. 1

fuga ſibi conſulit 17.1. liberatur 24.1. exploratorem agit 82. 2

Claßis Anglorum, Danorum & Belgarum 221.1. claßis Venetorum 156.2. Genuenſium & Piſanorum 171. Chriſtianorum & eiuſdem ductores 200. 1

Claßicum in caſtris Godefridi 38. 1

Clericus Longobardus peregrinatores animat 93. 1

Clerici 20. fano dominici ſepulchri adiunguntur 138. 1

Cocoſander de ciuitate Lagabria Satrapa 260. 2

Codices magici & cataſtæ in hoſtium caſtris inuentæ 101. 2

Columbæ tabellariorum vicem præſtantes 107. 1

Colloquium regis Calomani & Ducis Godefridi 21. 2

Comanitæ 7. 1

Cõmeatꝰ ex immaturis frugibus 9. 1

Commeatus periculosè petitus precioſe venditur 92. 2

Digitized by Google

Compoſitio ob dies feſtos 24. 2
Conbrus nomen campi 60. 2
Conans Britannus 98. 1
Concilium Claromontanum 4. 1
Concordia inter diſſidentes proceres conciliata 51. 1
Conflictus cum Turcopolis 26. 1.
Conflictus Balduini & Tankradi. 50. 2
Coniuratio in Edeſſanum principem 53. 1
Conradus ſtabularius Henrici Imp. Rom. 181. 2. rem feliciter gerit. 184. 1. capitur 198. 2 mittitur Aſcalonem in cuſtodiam 199. 1. dimittitur è vinculis 231. 1. proceribus diſcordantibus ſe ſeruat integrum 231. 1.
Conſpiratio optimatum Edeſſanorum in Balduinum 110. 1
Conſpiratio Patriarchæ & Tankradi 159. 2.
Conſtamnes ciuitas 183. 1
Conſtantinopolis caput imperij Græcorum 5. 1
Conſtantinus Dynaſta 53. 1
Cōſtantinus princeps Armeniæ 79. 2
Conſultatio procerum de legatione ad Vngaros 20. 2
Conſultatio principum 82. 2
Contentio de ponte Adrianopolitano 191. 2
Contumacia iteratæ cladis cauſa. 8. 1
Conuentus procerum in caſtris Tripolitanis 241. 1
Copatrix Ammiraldus regis Darſiani 60. 1. comes legationis ad Soldanum 77. 1
Copiæ religioſorum peregrinorum è quibus conſtatæ 3. 1

Corbaban purpuratorum princeps. 77. 1. ſecundus à Soldano 78. 2. habet orationem Thraſonicam, ibidem. ſui manet ſimilis 79. 2. edicit expeditionem & parat vincula 80. 1. conſtituitur imperator exercitus Turcici 81. 1. conſultat cum ſuis, vexatur à Balduino & minatur 81. 2. iubetur obſidionem Edeſſæ differre 82. 1. partitur copias, ibidem. obſidet Chriſtianos Antiochiæ 89. 1. appropinquat vrbi Antiochiæ 89. 1. obſidet Chriſtianos acrius 90. 1. vrget obſidionē obſtinato animo. 95. 2. Dux barbarici exercitꝰ 98. 1. detinetur à Podienſi 100. 1. edocetur de clade accepta, & capeſſit fugam 100. 2. tranſmittit Euphratem 101. 2
Corbabanis mirificum tentorium. 101. 2.
Corrozan patria Darſiani 77. 1
Corrouaſſilius princeps Armeniæ. 79. 2
mulctatur 109. 2
Corrouaſſilius de ciuitate Craſſon. 249. 2

Crux

Crux aurea in machina Godefridi. 129. 2
Cuno Comes de monte acuto 25. 1. obit legationem 27. 1
Cyperon vrbs Hungariæ 5. 1
Cyprus 193. 2

D

DAgobertus Epiſcopus Piſanus. 145. 1. excuſat Piſanos 145. 2. deſignatur Patriarcha Hieroſolymitanus 152. interceßione principum Balduino reconcilari cupit 201. 1. reſtituitur in integrũ 201. 2. accuſatur de multis ſceleribus, ibidem. exauctoratur 202. 1
Dagoberti legatio ad Alphonſum Regem Hiſpan. 152. 2. peculatus & largitiones, ibidem.
Damaſcus 58. 2. 120. 1
Damaſcenus princeps 80. 1. eſt in armis 162. 2. fugit 164. 1 molitur obſidionem Tabariæ 227. 2
Damaſceni tetrarchæ captiuitas. 163. 2
Damaſcenorum mercenaria manus 234. 2. excurſio in agrum Tabor. ibidem.
Damaſceni Geruaſium capiunt. 235. 1
Damæ infelix curſus 217. 2
Danai 94. 2
Dani peregrinatores 221. 1
domum reuertuntur 223. 1
Danubius 6. 1
Danubius & Lintax ſanguine rubeſcunt 17. 1
Dandromich ciuitas Armeniæ 79. 2
Darſianus Satrapa 57. 2. conatus ſuorum inhibet 68. è ſecuro redditur ſolicitus 77. 1. capta Antiochia petit latebras 87. 2 obtruncatur à Syris viatoribus, ibidem.
Darſiani formido 59. 2
Decem Chriſtiani 30. Sarracenos fugant 153. 2
Decretum de expeditione in Turcos 12. 1. de profectione Hieroſolym. 114. 1. de captiuorum internecione 134. 2.
de obſidione Sidonis 221. 2
Tyri 253. 2
Defectio ciuitatis Aſſur 149. 2
Delubra Turcis tributaria. 133. 1
Difficultas annonæ 65. 2. 250. 1
Diricus Comes de Montbiliart. 30. 1
Diuerſa de ſacro bello iudicia. 93. 2
Diſpar obſidentium conditio. 126. 2
Dochinu Satrapa Turc. 255. 2
immittit Malducho percuſſores. 260. 1
venit in odium 260. 2
Dochini auxiliaris manus 255. 2
inuidia 260. 2
Dogorganbi 38. 1

Donima-

Donimanus princeps Turcorum obſidet Malatinam 160. 1. fruſtra inſtat de Malatinæ deditione 160. 2. ſoluit obſidionem Malatinæ, ibidem. denuò obſidet 161. 1. conſulit Boemundum captiuum 209. 1. conſultat cum ſuis 209. 2. paciſcitur cum Boemundo 210. 1. ſolicitatur à Donimano ad fraudem 210. 2
Donimani fides 210 2
Donimano offertur λύτρον pro Boemundo 208. 2
Drogo de Naella 20. 1. 30. 1. captiuus dimittitur 24. 1. exploratorem agit. 82. 2
Drogo de Monzei 97. 2
Dromo nauis Chriſtianorum 204. 2
Drowa vel Drauus Hungariæ fluuius 22. 2
Dudo de Cons 20. 2
Dudo de Claromonte 181. 2. cadit in prælio 185. 2
Dyrrhachium oppugnatur 231. ſed fruſtra, ibid.

E

Eccleſia S. Mariæ ad Latinos. 133. 1
Eccleſiaſticorum munus 31. 1
Eclipſis Lunæ & prognoſticon de eadem aſtrolog. 121. 1
Edeſſa vrbs Meſopotamiæ alio nomine Rohas 52. 1. obſidetur 242. 2. obſidio ſoluitur 243. 2
Edeſſanus princeps inuidet Balduino 52. 2. adoptat Balduinum ibid.
Edeſſani principis anguſtiæ 53. 2 nex 54. 1
Edeſſani optimates conſpirant in Balduinum & deferuntur 110. 1 dantur in cuſtodiam publicatis bonis, ibid.
Edictum principum 139. 1. de prælio & luſtratione 97. 2. de reditu in patriam 114. 1
Edictum Godefridi Ducis 22. 2
Calomani Regis, ibid.
Emicho Comes Leiningenſis interficit Iudæos Mogunt. 15. 2. conjicit ſe cum ſuis in fugam 17. 1
Emichoni denegatur tranſitus. 16. 1
Emmabus caſtellum 121. 1
Engelradus, Comitis Hugonis de S. Paulo F. 30. 1. opponitur hoſti. 65. 1
pugnat egregiè & cum plauſu excipitur 65. 2. moritur 115. 1.
Engelradi militis εὐαγγέλια 194. 1
Engelgerus præfectus Femiæ 249. 2
Epiſcopatus regionis nomen 113. 2
Epiſcopus Mediolanenſis 179. 2
præſagit prælij euentum 185. 1
moritur 188. 2
Epiſcopus de monte laudum 381. 2
Epiſcopus Podienſis 30. 2. militaris eius concio 57. 1. Vide Podienſis.
Epiſcopi & Abbates doctores Eccleſiæ 17. 2
Epiſcopi Barcinonenſis criminationes 195. 1

Equeſtre

Digitized by Google

Equeſtre certamen Chriſtianorum cum Turcis 73. 1
Eraldi nobilis viri interitus 188. 2
Eremus Bulgarorum 6. 2
Eremita ab afflictis Chriſtianis conſulitur 126. 2
Eruptio ex vrbe Antiochiæ 95. 2
Euentus optimus in dubijs rebus magiſter 113. 1
Euermerus in patriarchatu ſubſtituitur Dagoberto 202. 1. reuertitur Roma 235. 2. fruſtra dignitatem repetit 236. 1. cedit Patriarchatu 236. 1. Cæſarea Cornelij Epiſcopus creatur 236. 1. accuſatur peculatus 236. 1. conuictus exauctoratur 236. 2
Euerhardus de Poiſat 58. 2
Euſtachius, Balduini & Godefridi frater 29. 2. in vrbem Hieroſolymam irrumpit 131. 1
Euſtachius Granarius 255. 1
Excurſiones Turcorum 11. 2
Excuſatio Godefridi Ducis 25. 1
Exercitus peregrinatorum deſcriptio 79. 1
Expeditio VValteri Senzaueboris ex Gallia 4. 1. Petri Eremitæ ex Gallia & Germania 5. 1. Solymani in Germanos, & eius ſucceſſus. 11. 1. Alexij Imp. 94. 2. Godefridi in Ægyptios 138. 2. eiuſdem in Aſſur 149. 2. in ditionem groſsi Ruſtici 155. 2. in terram Damaſcenorum 156. 2. Balduini in Donimanum, principem Turcorum 160. 2. è Germania ductore Conrado Protoſtratore 181. 2. in Ptolemaidem 205. 2
Expeditio ſexta ex Italia & Longobardia 179. 2
Expeditio ſeptima è Gallia & Germania 191. 1
Exploratores Turcici in exercitu Godefridi 57. 1. Regis Babylonici intercepti 129.

F

Fames obſidentium incredibilis 114. 2
Fanum Hieroſolymitanum à quibus deſtructum 132. 2.
Farfar fluuius 58. 2
Felix Tankradi eruptio 90. 2
Femiæ vrbis Dynaſta largus & propitius erga peregrinatores 225. 2. interficitur à Bothero 226. 1
Femienſis Dynaſtæ filij deferunt ſuam operam Tankrado 226. 2. renunciant ſuo iuri, ibid. inſtant de vltione necis paternæ 227. 1 poſſeſſionib. donatur 227. 2
Femia fame domita 227. 1
Femienſes animaduertunt in aſſeclas Botheri 227. 2
Fer præpoſitus Turbayſel fidus Balduino 51. 2
Ferna fluuius 57. 2
Fides Imperatoris Græci 10. 1
Fides Godefridi de Turbayſel 230. 2
Fides proditoris Turci 68. 1

Finiminis 85 . 2
Flagitia peregrinatorum 15. 1
Florinæ Burgundicæ interitus 67. 2
Fœdus inter Calomanum regem Hung. & Godefridum Ducem. 22. 1
Fœminarum ſtultum facinus 38. 1
Folkerus Aurelienſis 8. 2. comitatatur Petrum ad Imperatorem Conſtantinopol. 9. 2.
Folkeri Bullonij cædes 106. 1. vxor ipſius captiua collocatur Turco. ibidem.
Folkerus Carnutenſis occumbit cum Reinoldo de Breis 13. 1.
Folkerus Carnutenſis præficitur Sororgiæ 55. 1. cædit Turcos ex inſidijs 112. 1
Foloraoa arx iuxta confinia Ruſſiæ. 79. 2
Fons riuum ſcatens. 120. 1
Franca villa 23. 1
Franco Mechlinienſis cognatus Henrici de Aſcha 92. 1
extinguitur 150. 2
Fragmentum crucis Chriſti dedicatum 137. 2.
Fraus hoſtilis Babyloniorum detecta 241. 2
Fredelo, pater Henrici de Aſcha 92. 1.
Fremitus vulgi aduerſus principes. 114. 1.
Friſia 50. 1
Frumentatores Chriſtiani cæduntur à Turcis 62. 2.
Fucata oratio Balas 110. 2
Fuga Turcorum 13. 2. 39. 2. 36. 1 73. 2. 100. 1. Boemundi 72. 2
Funantuli probroſa appellatio 93. 1.

G

Galeida nauigij genus 204. 2
Gargara præſidium 182. 2
Gaſtus de Berdeiz 30. 1. 98. 1. 120. 2. agit prædam 122. 1
Gaueras princeps Armeniæ 160. 1
Gaueræ fides 161. 1
Gebardus de Roſelon 30. 2. 98. 1
Geigremich principis Turcorum expeditio in Edeſſam 210. 2. iterata expeditio 212. 2. fuga cum Sochomano 213. 2
Geigremich pugnat pro Balduino. 230. 2
Geldemarus de Carpenel 158 1. pellitur Caypha à Tankrado. 159. 2.
ſcribit Tankrado dicam 167. 2
recipit Caypham 158. 2.
Geneadoil princeps Sarracenus eſt in armis 162. 2.
Genuenſes ſuppetias ferunt Boemundo 144. 2. ab obſidione diſcedunt 146. 1
Gerbodo de Caſtello VVintiæ remanet Hieroſolymis 197. 1. cadit in prælio 197. 2
Gerhardus de Kereſi caſtello 30. 1. eiuſdem duellum 39. 2
Gerhardus Balduini ſecretarius interimitur 112. 1

Gerhar-

Gerhardus de Auennis obſes 144. 1. miſerabilis eiuſdem caſus & quiritatio 150. 1. reditus 155. 1. interitus 197. 2
Gerhardus de Gorua 30. 2
Gerhardus Falckobergius, Hugonis frater obit 222. 2
Gerhardus Ioppenſis temerarius conſultor 224. 1
Germanorum fides 6. 2. clades 11. 2
Germani bello ferociſſimi 122. 2. noui tumultus auctores 7. 1
Germani exemplo Francorum animati expugnant caſtellum 11. 1
Germani cum Duce Godeſchalco perfidia Hungarorum exarmati interficiuntur 15. 1
Germani diſſipant hoſtes prælium inſtaurantes 100. 1
Germanicopla 190. 1
Garimundus Patriarcha, Arnolphi ſucceſſor 266. 1
Geruaſius Hugoni Falcobergio ſuccedit in præfectura Tabariæ. 223. 1. capitur 235. 1. ſagittis conficitur 235. 2
Giſelbertus de Treua 30. 2. occumbit 125. 2
Giſelbertus de Claromonte 50. 2
Giſelbertus Canonicus Aquiſgranenſis 137. 1
Giſelbertus de caſtro Cuiun interficitur 233. 2
Gobelinus in Patriarchatu Euermero ſuccedit 236. 1
Godefridus Dux Lotharingiæ belli ſacri Imperator 2. 2. vir nobiliſſimus 20. 2. petit Conſtantinopolin 24. 1. prouidum Imperatorem agit 25. 2. ſuos prædari permittit 26. 1. accipit obſides 27. 1. ſiſtit ſe Imperatori, ibidem. fidei ſeruantiſſimus 28. 1. tranſmittit copias in Aſiam 28. 1. circumuenitur ab Imperatore, ibidem. obſidet Nicæam 30. 1. ſternit hoſtem ferocientem 35. 2. luſtrum hoſtile excindit 64. 1. iubet repeti ſpolia & prædas Boemundi, 69. 2. ἡγεμὼν ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής 70. 2. vindictam parat. 72. 2. hoſtem armatum vno ictu diſcindit medium 73. 2. princeps cordatus 97. 1. excæcat milites Pancratij 105. 2. purgat ſe de obitu Mahumeti F. Haſart. 116. 1. ſoluit obſidionem Gybel 117. 1. deprehendit fraudem Reymund. S. AEgid. ibid. pellit hoſtes muro. 131. 1. irrumpit in vrbem Hieroſolymã 136. 1. pro rapinis & cædibus vacat precibus 133. 1
Godefridus deſignatur princeps Hieroſolymæ 136. 1. reportat victoriam & ſectatur fugientes 142. 1 obſidet Aſſur 143. 2. fruſtratus ſucceſſu, ibidem. molitur vindictam, ibidem. valedicit principibus domum cogitantibus 143. 2.

Digitized by Google

Incolas Aſſur vectigales accipit, ibidem. ſoluit obſidionem Aſſur 152. 1. vexat hoſtem prædatoria manu, ibidem. accipit hoſpites Boemundum, Balduinum &c. ibidem. morbo corripitur 146. 2. ſalutatur à Duce & Epiſcopo Veneto 157. 1. iubet ſe deferri Hieroſolymam, ibidem. moritur 157. 2.

Godefridi Ducis vigilantia 39. 1. periculoſum cum vrſo certamen 45 1. infirmitas 45. 2. eruptio ex Antiochia & clades 89. 2. prudens cunctatio 107. 1. pactio ibid. auxiliaris expeditio 107. 2. militia apud Henricum IIII. Imp. 109. 1. abſceſſus in Armeniam, ibidem. conſultatio cum principibus 116. 2. cum fratre colloquium 113. 2. periculum 130. 1. militaris concio 151. 1. Epitaphium. 268. 2

Godefridi & Roberti Flandrenſis neceſſitudo 81. 1

Godefridi & Roberti profectio nocturna 83. 2

Godefridus & Robertus confirmant proceres 94. 1

Godefridus & Podienſis confirmant peregrinatores 95. 1

Godefridus & Hugo M. ſuppetias ferunt Balduino 99. 2

Godefridus & Robertus Fland. attenuati alienis equis vtuntur 101. 1

Godefridus & Robertus perſequuntur hoſtem. ibidem

Godefridus Burel de Stampis 5. 2. datur obſes 7. 1 importunos clamores edit. 12. 1. fugam init 13. 1

Godefridus de Burs accumbit 267. 2

Godefridus de Aſcha 20. 2

Godeſchalcus presbyter Teutonicus incola fluminis Rheni 14. 1. contrahit ad XV. millia ex Germania ſuperiori 14. 1. ab Vngaris interficitur 15. 1

Godericus de regno Angliæ pirata. 199. 1

Godwera Balduini vxor moritur. 56. 1

Gozelo filius Cunonis, Comitis montis acuti, moritur 57. 1

Gozelinus de Turbayſel redimit Balduinum de Burg 230. 2. feliciter erumpit 249. 1.

Gozelinus de Curtenay Balduini propinquus 266.

Græci Imperatoris dubia fides. 24. 2

Græci natio mollis & eſſœminata. 78. 2

Græci peregrinatores ſtipe ſubleuant 9. 2

Græcus nuncius Petro nunciat pericula obſeſſorum 13. 2

Græcorum proditiones 67. 2

Groſſus ruſticꝰ alter Φύσκων 155. 2

Groſſi

Groſsi ruſtici legatio, ibidem.
Groſſus ruſticus ſtipendiarius factus 156. 2
Gudo cognomento Fraxinus 249. 2.
Gunfridus cuſtos ac præpoſitus turris Hieruſalem dedit ſe hoſti. 225. 1
Gutmanus de Bruſſella 197. 1. Chriſtianos conſolatur 199. 1
Guz Comes regni Hungariæ 5. 2
Gybel ciuitas maritima obſidetur. 116. 1
Gybiloth terra veteribus Biblus.

H

Hadewerck præpotens VVeſtualus 200. 1
Hardinus de Anglia 200. 1
Harimnu in Armenia 79. 2.
Harich ciuitas 261. 1.
Hartmannus Comes Alemaniæ 34. 1. redigitur ad paupertatem 100. 1. demenſum accipit à Godefrido. 101. 1
Hartwicus de S. Medardo capitur. 191. 2
Haſart. Satrapa 106. 1. legatum mittit ad Godefridum 106. 2. Mahomete filio obſide ſibi fidem facit. 107. 1. obſidetur à Brodoan Alapienſi 107. 2. gratus eſt 108. 2. donatur galea & lorica aurea. ibidem.
Haſartenſis Satrapæ fides 116. 1
Haſartenſes Turcæ Chriſtianis infeſti 105. 2
Hebron vallis clara patriarcharum ſepulcris 245. 1
Henricus de Aſcha 20. 2. ſtudet præuenire legatos 23. 2. ad inopiam redactus fouetur à Godefrido 101. 1. moritur peſte 105. 2
Henricus III. Imp. Rom. 181. 2
Henricus IIII. Imp. 4. 1. 231. 1
Henricus V. Imp. Rom. 231. 1
Henricus Comes Longobardus occiditur 189. 2
Herebrandus de Bullon 39. 2
Herebrandi Bullonij arma 108. 2.
Hertoldinus Rex Damaſcenorum. 238. 2
Hezelonis militis ſomnium 136. 1
Hieroſolymæ obſidio 22. 2. oppugnatio 25. 1
Hieroſolyma capitur 131. 1. munitur 135. 2
Hieroſolymitanum fanum à quibus deſtructum 132. 2
Hiſtoriæ huius fides 2. 2
Hoſt Comes de caſtello Rura occumbit 198. 1
Hugo Comes de S. Paulo 30. 1. ipſius virtus eluceſcit 64. 2. Turcos in naſſam pertrahit 64. 2
Hugo Comes de Rorſtet 161. 2
Hugo de Falckenberg 164. 1. honeſtatur præfectura Tabariæ 168. 2 remanet Hieroſolymis 197. 1 populatur agrum Suetẽſem 222. 2

Digitized by Google

temerè progreſſus, interficitur. ibid.
Hugo de Caſſel occumbit 230. 1.
Hugo de Cantalar 249. 1
Hugo de Boluns remanet Hieroſolymis 197. 1 cadit in prælio 198. 1
Hugo de Lezenais 197. 1
Hugo de Hamach de terra Pictauienſi occumbit 198. 1.
Hugo de Montbeel 179. 2
Hugo de Breis 181. 2
Hugo Magnus, frater Regis Franciæ, captiuus Alexij Imperatoris. 23. 2. 30. 2
captiuus dimittitur 24. 1.
primæ aciei præficitur 97. 2
deſtinatur legatus ad Alexium. 105. 1.
periculum eius, ibidem.
Hugo de Burg fugit Ioppen 198. 1
Hugo de Brutis armiger Balduini Regis. 198. 1
Huſechinus tempeſtiuus Godefridi auxiliator 46. 2

I

IDa Comitiſſa de Marchia Oſterreich 191. 1. capitur 192. 2
Idumæi nunc Bidumi 256. 1
Idumæi & Sarraceni pecuarij 266. 2
Impreſſio Turcopolorum 25. 1
Impotens libido 37. 2
Indicium captiui exploratoris 31. 2. 129. 1
de hoſte 128. 2
de fragmento crucis Chriſti 137. 2
captiuæ mulieris 241. 2. de matrona Arabiſſa 132. 2
Inſidiæ hoſtiles 88. 1
Inſidiæ Chriſtianorum 129. 1
Irrita Balduini pro Edeſſano deprecatio 54. 1
Irritus obſidentium Antiochiam in reſcindendo ponte conatus 61. 2
Italia 17. 1
Iter Tankradi & Balduini 44. 2
Iudæorum laniena 15. 1
Iudæi Colonienſes caduntur 15. 2.
Moguntinenſes fruſtra protectionem ſperant, ibid.
ſæuiunt in ſeipſos 16. 1
Iudæi incolæ Cayphas 158. 1
Iuſta 23. 2
Iuo de regno Francorum exploratorem agit 72. 2

K

KAlomanus Rex Vngarorum 4. 2. concedit Godeſchalco emendi licentiam 14. 1. meditatur fugam 16. 2. purgat ſe 21. 1. legatos comiter & benignè habet. 21. 2. exigit obſidem Balduinum 22. 1. obſides magna fide reddit. 23. 1.
Karageth de Karan. 80. 2. 99. 1
Kettena ſylua 136. 1

L

LAbarum Regis Babyloniæ captum 143. 2
Lagabria ciuitas 260. 2
Lambertus 7. 2

Lamber-

Lambertus de monte acuto 30. 2
Lampas olei ſacri 268. 1
Laodicea capta à Boemundo 144. 1
Legatio Petri ad Niebitam de pace 8. 1. Darſiani ad Soldanum 77. 2. Godefridi ad Boemundum & Reymundum 108. 1. oppidanorum in Baurim ad Chriſtianos 119. 2. Principum ad Boemundum de relinquenda Laodicea 145. 2. Tankradi ad principem Damaſci 156 2. Turcorum ad Boemundum & Tankradum 214. 1 Balduini ad Boemundum & Tankradum 214. 1. Balduini Edeſſani ad Regem. 242. 2
Legatio Danorum, Anglorum & Belgarum ad Regem Bald. 221. 1.
Legatio ad Balduinum de morte Godefridi 161. 1
Legati Regis Babylonij prælij ſpectatores 71. 2
Legati Regis Babylonij dimittuntur & honorantur lautijs 72. 1
Legatorum violatio 156. 2.
Legati Darſiani appellant Sammarcham 77. 2
Legenda de lancea Chriſti 96. 1
Legenda alia de lancea eadem 115. 1
Lintax fluuius Hungariæ 16. 1. terminus regni Galliæ 20. 2.
Lithardus Cameracenſis fugit Ioppen 198. 1
Longobardi gens de regno Italiæ. 179. 2. ductores Longobardorum, ibidem. maleficia 181. 1 iactantia 182. 1. fuga 185. 2. contumacia. 180. 2. expeditio 179. 2
Longobardorum proceres placant Imperatorem, & compeſcunt tumultuantes 181. 1.
Longobardi ſtationem deſerentes cauſſa cladis 183. 1
Longobardi petunt commeatum ab Alexio 180. 2. negligunt pactiones, ibidem. euacantur Conſtantinopolin 180. 2
Longobardus architectus & merces ei conſtituta 36. 1. conatus in admouenda machina 36. 2
Longobardus interpres proditionis internuncius 84. 1
vrget accelerationem 84. 2
Longobardi clerici ad peregrinatores oratio 93. 2
Luctus in caſtris 45. 2. in vrbe Hieroſolyma 198. 2
Luculenſis vel Lucenſis moneta. 56. 2
Ludolphus de Tornaco 128. 1. primus in vrbem irrumpit 131. 1
Ludouicus Archidiaconus Tullenſis trucidatur cum ſuo comitatu. 67. 1
Ludouicus de Monzons 30. 2
122. 1.
Lugubris Turcorum geſtus in aula Soldani 77. 2

M

Machina mœnibus Hieroſolymitanis admota 127. 2

Machinæ

Machina Reymundi alia 128. 2
Machinæ barbarorum Chriſtianis oppoſitæ 129. 2
Magnus, Regis Norwegiæ frater, appellit claſſe 245. 2
Mahumeth F. principis Haſartenſis obſes 107. 1. moritur 118. 1
Mahomethes Turcus 215. 2
Malabyumas 44. 1
Malatina 79. 2
Malbech caſtrum 261. 1
Malduc Satrapa 256. 1. eius expeditio, ibidem obitus 260. 2
Maleuilla limes, Vngariæ 4. 2
Mamiſtra 50. 1
Mãdata legationis principis Haſart ad Godefrid. 160 1.
Mandata legationis Godefridi de Aſcha ad Calomanum, Vngariæ regem 21. 1
Mangenæ 34. 1
Manubiæ Petri diripiuntur 8 2.
Mareſch vel Maraſis vrbs 55. 2
Mare Tiberiadis 126. 1
Maroe fluuius qui & Morabus 4. 2
Marra ciuitas Turcorum obſidetur 113. 1. excinditur 115. 1
Martinus Comes Laodiceæ 249. 2
Matrona Turcica capta 214. 1
Mauritius legatus Pontificius Cardinalis 169. 1
Mauritÿ comeſſationes cum Patriarcha 173. 1
Meranis ſecundus à rege Babylonia 138. 2. promittit auxilia oppidanis in Aſſur 153. 2. expeditio eius 174. 2. obſidet Ioppen 199. 1.
Merdepas Ammiraldus regis Babyloniæ nobiliſſimus 201. 2 occiditur, ibidem.
Meſeburg 14. 1
Meſopotamia 52. 1
Michael Balbus 26. 1
Michael Paphlago 26. 1
Militis Turcici egregium facinus. 35. 1
Milites intromittunt ſocios 85. 2
Milites ſuperatis mœnibus Antiochiæ cædunt excubitores 85. 2
Militum Balduini captiuitas eorũq; fides 11. 1
Milo de Braio 181. 2
Milo cognomento Louer 30. 2
Mirabilis caſus equi 96. 1
Miſerabilis interitus exploratoris. 129. 1
Monachi Armeniæ 109. 1
Monachæ è captiuitate liberatæ ſimulata pœnitentia 27. 2
Mons Sion 123. 1
Mons lapideus templi Hieroſolym. 132. 2
Mons peregrinorum 208. 1
Montfargia expugnatur 260. 2
Morellus emiſſarius Tankradi & Patriarchæ 160. 1. intercipitur à Reymundo, ibidem.
Moyſes famulus Dei 135. 1
Munificentia Imp. Alexÿ 23. 2

Nabucho-

Digitized by Google

N

Nabuchodonoſor deſtructor vrbis Hieroſolymæ 132. 2
Naplis Ptolemæo Neapolis Turcis Napoloſa 228. 1
Narratio de Piratis Belgis 49. 2
Naues vehiculis apportatæ 34. 2
Naues & nauarchi Belgici 245. 2
Naufragium Chriſtianorum 259. 1
Neceßitudo Cardinalis & Patriarchæ 170. 1
Nichita regulus Bulgariæ 5. 2
Nichitæ fuga 6. 1. armat ſuos ad vindictam 7. 1
Nicæb, Niſſa, Niſus & Nicæa vna & eadem ciuitas 5. 1. 6. 1. 29. 2
Nicæa vrbs 29. 2. oppugnatur 33. 2
Nicuſus Dynaſta Balduino fidus 51. 2. mittit Godefrido tentorium. 80. 1
Nilus Ægypti fluuius 263. 1
Nimia feſtinatio noxia 131. 2
Nixandria ciuitas 160. 1
Niz regio ſita in latere Corrozan. 80. 1
Nobilis Turcius capitur 68. 2 idem qui plures quàm mille Chriſtianos interfecerat, trucidatur. 69. 1
Numerus copiarum in obſidione Antiochiæ 60. 2 peremptorum in expugnatione eiuſdem vrbis 87. 1.
Numerus copiarum Alexij Imperatoris 94. 2
Numerus cæſorum vna die menſis Martij 74. 1
Numerus peregrinatorum ſuperſtitum ante muros vrbis Hieruſalem 122. 2.
Numerus trucidatorum in palatio Solomonis 132. 1
Numerus copiarum vtrarumq; ad Aſcalonem 142. 1 & hoſtium cæſorum, ibidem.
Numerus remeantium in patriam. 146. 2
Nuncius de apparatu bellico regis Hungariæ 6. 2.
Nuncius victoriam Godefridi interpellat 99. 2
Nußiam fugientes Iudæi interficiuntur 15. 2

O

Obſidio Antiochiæ 60. 2. 89. 1 Edeſſæ 81. 2. Gybel 116. 1 Hieroſolymæ 22. 2
Obſeſſorum in Antiochia conſilium. 70. 1. exultatio inanis & fuga. 71. 2. 92. trepidatio, ibidem & 95. 1
Obſeßi in Antiochia contrahunt vela 74. 1
Obſeßi Gybelenſes petunt pacem ſed fruſtra 116. 1
Odorſonius princeps 77. 1
Oliuerius de caſtro Iußi 30. 2
Oppugnatio caſtelli Chriſtianorum. 90. 2
Oppugnatio Hieroſolymæ, & læſio Chriſtianorum 125. 1

Digitized by Google

Optimates Edeſſani conſpirant in Balduinum 110. 1
Optimum cibi condimentum fames. 47. 1
Oratio Balas fucata 110. 2
Oratorium S. Mariæ 104. 1. S. Stephani 122. 2
Ordo procerum obſidentium Nicæã 30. 1. Antiochiam 60. 2. Hieroſolymam 122. 2
Oreb mons vulgò Orel 261. 2
Orocaſia 87. 1
Oſterreich 20. 2
Otho de Altaſpatha 179. 2. remanet Hieroſolymis 197. 1. occumbit 207. 1
Otto de Roges 200. 1
Ozellis 38. 1

P

Pacificatio cum Sarracenis terra non obſeruatur 155. 1
Pactio principum 33. 1. cum Alexio Imperatore Græcorum 104. 2
Paganus de Garlanda 32. 2
Palantes Chriſtiani intercipiuntur 66. 2
Palatium Salomonis 131. 1
Palæſtina 120. 2
Pancratius Armenius 51. 1.
Sinonium habet ingenium 51. 1. honeſtatur præfectura, ibidem. reddit præſidium, & alienatur. 51. 2. molitur hoſtiliter aliquid. 52. 1. πώγωνος 80. 2
Pancratij milites accuſantur Godefrido 109 1. excæcantur 109. 2
Pancras 249. 2
Panicus terror in caſtris 186. 2
Pannonia 21. 1
Paſchalis Pontifex Romanus 168. 2.
Patriarchæ Hieroſolymitani querimonia 3. 1
Patriarcha Antiochenus reſtituitur in integrum 104. 2
Patriarchæ Hieroſolym. mors in Cypro 137. 2. eiuſdem munificentia in principes 138. 1
Patriarcha nouus Dagobertus eligitur 152. 2. idem ab officio ſuſpenditur 169. 1. ſupplicat regi, & euincit largitione 169. 2
Patriarchæ Dagoberti contumacia 173. 2. peculatus 174. 1
Pax edicitur 28. 1
Peregrinatorum proteruia & rapinæ 102.
Peregrinatores obſident Meſeburg. 16. 2
Perforant muros, ibidem. incendunt hoſpitia 25. 2. remeantes palmas in manibus ferunt 144. 1 appellunt Laodiceam 146. 2. interdicuntur ipſis rapinæ 5. 2
Peregrinatorum Hieroſolymitanorum congregatorum numerus 202. 2
Periculum Tancradi 138. 2
Periculum ex incuria 81. 2

Peſtilen-

Peſtilentia è copia 105. 2
Peſtilentia Antiochiæ 108. 2
Petrus eremita ſacri belli concitator 3. 1. redux adit Papam 4. 1. tranſit cum ſuis Maroam 6. 2 placat Nichitam per legatos 7. 1. recolligit palantes 8. 2. capeſſit fugam, ibidem. accuſatur Alexio Imperatori 9. 1. euocatur Conſtantinopolin, ibidem. ſiſtitur Imperatori 9. 2. impetrat ſuis alimoniam 10. 1. impetrat auxilia obſeſſis 13. 2. adiungit ſe multitudini 29. 1. fungitur legatione 96. 2. agit confidenter, ibidem. replicat animosè, ibidem. redux exponit minas hoſtis 97. 1
Petri Eremitæ peregrinatio 3. 1. ſomnium, ibidem. militaris concio 7. 2
Petrus de Tull 20. 2
Petrus Bartholomæi 96. 1
Pharamia deſerta occupatur à Chriſtianis 263. 1
Philippus de Bullon 198. 1
Philippi 67. 2
Phiniminis vrbs diruitur 192. 1
Phinopolis 9. 2
Pincenarij qui Tyrio Pincenates milites Græcorum 6. 2
Piractus præfectus Talaminiæ 149. 2
Piſani auxiliantur Boemundo 143. 2 diſcedunt ab obſidione Laodiceæ 146. 1
Piſanorum & Genuenſium perfidia 206. 2
Piſcellus filius ſororis Vbelhardi decollatur 112. 1
Piſellus de Tuorna 215. 2
Plinij locus de columbis tabellariorum vicem præſtantibus 107. 2
Planctus in caſtris Chriſtianorũ 66. 2
Podium 4. 1
Podienſis Epiſcopi concio 32. 2. 59. 2. oratio 95. 2
Podienſis Epiſcopus hortatur Chriſtianos ad virtutem 59. 1. conſulit in medium 70. 2. animat ſocios 71. 1. detinet Corbaban 100. 1. moritur Calendis Auguſti 105. 2
Pœna violati feſti diei 267. 1
Pompa regia 258. 1
Pontones alteri ponti oppoſiti 62. 2
Portus Simeonis Chriſtianis commeatum ſubminiſtrat 88. 1
Portus Simeonis commercia redintegrata 112. 2
Præda Antiochena 87. 1
Prima σύῤῥαξις 29. 2
Princeps Vngarici exercitus interficitur 16. 2
Principes copiarum & commeatus ſocietatem ſanciunt 40. 1. vrgent victoriã. 115. 1. ſoluunt obſidionẽ Archas 118. 1. petunt Iordanem 152. 2. digrediuntur à ſe inuicem 153. 1 ingrediuntur iter Hieroſolymit. 193. 2. Regi ſunt autores legationis ad Alexium Imp. ibidem.

Digitized by Google

Principum communis impreſſio. 32. 2
Priſcus procerum habitus 27. 1
Proceres in conflictu Boemundi & Tankradi capti 50. 2
Proceres ad commeatum ex hoſtico petendum amandati 65. 2
Proceres ad commeatum emendum ablegati 72. 1
Proceres 73. 1. *ad cædem communiter exciti* 73. 2. *ducunt copias ad vrbem Antiochiam* 86. 1. *conſtituunt religionem* 104. 1. *cateruatim excurrunt Edeſſam* 109. 2. *fortiter agunt, & victoriam reportant* 40. 1
Proceres Hieroſolymis remanentes. 197. 1
Profugorum procerum vecordia. 95. 1
Procerum Chriſtianorum mutuus error 46. 2
Prodigium 112. 2
Prodigij variæ interpretationes 113. 1
Profugi proceres petunt Conſtantinopolin 94. 2. *redeunt Synoplum & Conſtantinopolin* 188. 1. *conueniunt Antiochiæ* 193. 1
Prouinciales & Vaſcones in obſidione Antiochiæ 61. 1
Ptolemais 120. 1. *obſidetur* 202. 2 246. 1. *obſidio ſoluitur* 203. 2
Ptolemaidenſes inani luctu conflictati exhilarantur aduentu regis. 234. 1. *feliciter erumpunt* 259. 2 *tentant auxiliares Tyrios* 259. 2
Pulait Turcicus princeps 80. 1
Punctus, filius Bertranni 260. 2. *eius nuptiæ* 261. 1.
Pyrrhus Admiratus 84. 1

Q

QVarta expeditio ex diuerſis nationibus 15. 1
Quiritatio vulgi 97. 2

R

RAma vel Rames ciuitas deſerta ab incolis, occupatur 120. 2. *obſidetur à Sarracenis* 198. 1
Ramenſes obſeſſi erumpunt 198. 2
Ratisbonenſium & Rhenenſium peregrinatorum internecio 112. 1
Reelei vrbs 44. 2
Reiboldus Creton 89. 2
Reinardus de Hemersbach 97. *moritur* 105. 2
Reinardus, Comes de Tull. 20. 2 *exploratorem agit* 82. 2
Reinardus Verdunenſis occumbit. 216. 2
Reinboldus, Comes de Oringis 30. 2
Reinoldus Beluacenſis 59. 1
Reinoldus de Breis 5. 2 *occumbit* 13. 1
Reinfridus pactionis violator 253. 2
Reinerus Bruſius occumbit 257. 1
Reinoldus Epiſcopus de Sueſſones. 181. 2

Reinol-

Reinoldus Stephani Burgundiæ Ducis frater moritur 193. 1
Reinoldus ſagittariorum magiſter fortiter agit 203. 1. incautius pugnans interimitur, ibidem.
Remedium contra ſerpentes 149. 2
Reſponſio Godefridi ad legationem Boemundi Siculi 26. 2
Rex Babylon. ex amico hoſtis 122. 2
Victor templum ingreditur 135. 2
Reymerus Epiſcopus Podienſis. vide Podienſis 29. 1
Reymundus Comes S. AEgidianus. 29. 1. à principibus euocatus ſe ſiſtit. 32. 2. cum Balduino hoſtem adoritur, ibidem. oppugnat turrim. 34. 2. gerit rem feliciter 68. 2. cedit neceſſitati 118. 1. relinquitur vrbis cuſtodiæ 98. 1. vrget obſidionem Marrenſem 114. 2. leuat annonam, ibidem. eſt proſtibulum auaritiæ 116. 2. imponit ſocijs, ibidem. reconciliat Alexio Longobardos 181. 2. conciliatur cum Tankrado 217. 1. largitione corruptus obſeſſos elabi ſinit. 134. 2. principatum Hieroſolym. delatum reſpuit 136. 1. minis & blanditijs exciteur 139. 1. elabitur ex ferro hoſtium 186. 1. obſeſſus liberatur à Stephano Bleſenſi. 186. 1. fugit 186. 2. obſidet Gybelotb, & captam ſibi vendicat 205 2. obſidet Tripolin 208. 1. condit Montem peregrinorum 208. 1 cedit è vita, ibidem.
Reymundus δωρόφαγος. 182. 2.
Reymundus & Turcopoli viæ duces 182. 1
Reymundi pertinacia 117. 2. inuidentia 142. 2. aſtus 143. 2. πλεονεξία 104. 2. ſimultas cum Tankrado 117. 1. captiuitas & dimiſſio 193. 1
Reymundus de Prouincia domum cogitat 143. 2
Reymundus de Peleiz 97. 2
Richardus princeps Salerni flabellum motus ſocialis 50. 2. capitur, ibidem. capitur cum Boemundo. 160. 1.
Richardus præfectus de Mareſch. 249. 2.
Riuulus Sionis 126. 2
Robertus Comes Flandrenſis 29. 1. 30. 1. fortiter audendo leuat annonam 66. 2. prouidè agit 90. 2 ſuſtinet fortiter hoſtilem oppugnationem 91. 1. vaſtat caſtellum quod defendi non poterat 91. 1. cogitat cum alijs principibus domum 143. 2
Roberti Flandrẽſis in Aribeſiam expeditio 56. 1
Robertus de Anſa 51. 2
Robertus Comes Normaniæ 29. 2 30. 1 cogitat domum 143. 2

Digitized by Google

Robertus Niuernenſis capeßit fugam 190. 2
Robertus Epiſcopus Rames fugit. 197. 1
Robertus Cardinalis legatus Pontificis 201. 1
Robertus de Sidon 249. 2
Robertus de veteri ponte 249. 2
Robas ciuitas Meſopotamiæ alio nomine Edeſſa 109. 2. 52. 1. 54. 1. 52. 2
Roma 4. 1
Roſſa 82. 2. 260. 2
Roſſileon Ammiraldus Regis Darſiani 60. 1. 99. 1.
Rotgerus de Barnauilla erumpit ex vrbe & occumbit 88. 1
Rotgeri de Barnauilla elogium 88. 2 funus 89. 1
Rotgerus, filius Dagoberti Gallus, legatus Alexij 24. 1
Rotgerus de Roſcit 56. 1
Rotgerus de caſtello Reſſet prodit hoſti obuiam 224. 1. cum hoſte confligit. ibidem.
Rotgerus, frater Boemundi, Euermerum per legatum accuſat 236. 1.
Rotgerus de Montmarin 249. 2
Rotgerus ſucceſſor Tancradi 256. 2.
Rotgeri ſera auxilia 257. 2
Rorgius præfectus vrbis Cayphas 198. 1
Rothardus Epiſcopus Moguntinus. 15. 2
Rotholdus miles acerrimus 150. 2
Royda ciuitas 260. 2
Rudolphus de caſtello Alos remanet Hieroſolymis 197. 1. cadit in prælio 197. 2
Rudolfus Britanus 98. 1
Rudolfus de Fontanis 89. 2
Rudolfus Peel de Lan Francus legatus Alexij Imp. 24. 1
Rudolfus de Scevonges cognatus VVillehelmi Pictauieſis intermitur 191. 2
Rudolphus filius Godefridi 68. 1
Ruina & fragor turris 37. 1
Ruſsia 79 2

S

Sabaria 24. 1
Sagitta vrbs, quæ & Sidon 119. 2
Saguntina fames 91. 2
Salamia vrbs diruitur 192. 1
Salonica vrbs Macedoniæ 189. 1
Samarga Satrapas Turcicus obſidet Edeſſam 242. 2
Samnarcha magna ciuitas 77. 2
Samuſart quæ eſt Samoſata 53. 1
Sanſadonias filius Regis Darſiani 59. 2. 89. 1
è turri Turcis ſignum dat 98. 2.
fugit 104. 2. redimit matrem 112. 1
Sarraceni 55. 1. opponunt pugnantibus ſaccos 127. 2. fruſtrà machinas oppugnant 130. 1. inuadunt Chriſtianos prædæ intentos 140. 2
aſſeclæ ſunt fortunæ 154. 1

populan-

populantur agrum Ramenſem. 197. 1. obſident Ramam 198. 1. ſoluunt obſidionem Ioppes 200. 1 cæduntur 200. 2. obſident Ioppen 215. 1. ſoluunt obſidionem 216. 2

Sarracenorum in Chriſtianos ludibria & iniuriæ 126. 1. moles lignea 130. 2. irritus conatus 199. 2. latebræ 69. 2. terra opulentiſſima 65. 2
Sarraceni tranſfugæ 200. 2
Sarracenus ſenex exercitui viæ ductor attributus 118. 2
Sarraceni primarij captiuitas & ſupplicium 126. 1
Sarraceni confœderati fides 139. 1
Sarracenus inuitatur ad Chriſtianiſmum 140. 1
Sarracenus proditor 153. 1
Sarracenorum trecentorum cædes 134. 2
Sarcaſmus Turcorum 46. 2. oppidanorum in Aſſur 150. 2
Sareptæ oppugnatio 250. 2. deditio 251. 1
Saxones, Alemani, Bawari gladio ſæuiſſimi 61. 1. 99. 2
Satrapa Tripolitanus tranſigit cum Chriſtianis 118. 2
Scala coriacea præbet militibus aſcenſum 85. 1
Semita de imbribus 119. 1
Sidonis obſidio decreta 221. 2
Sidon obſidetur à rege Balduino & Bertranno 247. 1
oppugnatur, ibidem.
Sydonij precio pacem petunt 222. 1
agunt rem cuniculis 247. 2
dedunt ſe, & paciſcuntur de fortunis 247. 2
Sigemarus Mechlinienſis cognatus Henrici de Aſcha 92. 1
Simeon Patriarcha Hieroſolym. 3. 1
Simeon eremita 92. 2
Simultas Boemundi & Reymundi. 105. 1
Sina mons 261. 2
Soboas Turcus 235. 2
Sochimanus Turca pugnæ initium facit 211. 1
Soldanus 78. 1. in ſe deſcendit, ibid. agit procerum conuentum 78. 2
conſultat diuinos 79. 2

Solymanus Satrapa Turcorum 10. 2
bellator impiger 12. 2
pugnæ initium facit 12. 2
dominus Niceæ 29. 2
exploratores emittit 31. 2. intercipiuntur. ibidem.
exſpes 40. 2
accuſat Chriſtianos 77. 1
petit Darſiano auxilium 78. 1
conſulitur, ibidem.
prudenter replicat 78. 2
barbarici exercitus dux 98. 1
conatur intercludere fugam 99. 1
inuadit aciē, ibidem. fruſtra partem Χύτρα pro Boemundo

petit

petit 208. 2. vexat Donimanum incurſionibus, ibidem. dux eſt exercitus 133. 2. incurſat copias VVillehelmi Niuernenſis 189. 2. inuidiam facit Donimano 210. 1. Donimanũ ſolicitat ad fraudem 220. 2
Solymani acies 36. vxor cum filijs capitur 37. 1. in caſtra Boemundi impreßio 38. 2
Solymanus exſpes 40. 2
Somnium Stabulonis de ſcala aurea 133. 2. interpretatio eiuſdem 134. 1
Somnium Hezelonis militis 136. 1 eiuſdem interpretatio 136. 2
Somnium Canonici Aquisgranenſis 137. 1. interpretatio eiuſdem. ibidem.
Sororgia ciuitas Sarracenorum. 54. 2
Sororgienſium deditio 55. 1
Soua fluuius Hungariæ 23. 1
Spectrum Diui Ambroſij Epiſcopi Mediolanenſis 94. 1
Stabulonis ſomnium 133. 2
Stabulo Godefridi cubicularius 134. 1 1. cadit in prælio 198. 1
Stabelo, comes Godefridi de Aſcha in legatione Vngarica 21. 1
Stamirienſium hoſpitalitas 258. 2
Stamiria expugnatur, ibidem.
Stancona 44. 1oppugnatur à VVillehelmo Niuernenſi 190. 1
Standart 142. 2
Starcolfus Belg 245. 2
Stephanus Bleſenſis 29. 2. 30. 2. ſubducit ſe 82. 1. ſubſiſtit Antiochiæ 93. 1. parat reditum 181. 2. interſicitur 198. 2
Stephanus Burgund 181. 2. interficitur 198. 2
Sternitz ciuitas Bulgariæ 5. 1
Stomachus principum 117. 1
Strages Maleuillanorum 6. 1. peditũ Boemundi 66. 1. Sarracenorum. 131. 2. imbellis multitudinis 101. 1
Strages colliſorum in portis Aſcalonis 142. 1
Stratagema Solymani 12. 2. Sarracenorum 139. 1. Barbarorum 163. 2
Succeſſus Balduini per Armeniã 51. 1
Sueno filius R. Danorum proditione Græcorũ à Solymano necatur 67. 2
Sueui gens animoſa modum potandi excedentes foedus violant 14. 1
Suet terra großi ruſtici 222. 2
Supplicationes Chriſtianorum 127. 1
Suſumus ciuitas ab incolis deſerta à Balduino o occupatur 167. 1
Synar ciuitas 261. 1
Synodus Eccleſ. 262. 2
Synoplus vrbs 188. 1
Syrus Chriſtianus Haſartenſis legatus 606. 2
Syrus Chriſtianus index materiæ ad fabricandas machinas 125. 1
Syri ſacerdotis aſtus 228. 2

Syrorum

Digitized by Google

Syrorum hoſpitalitas 228. 2
Syri Chriſtiani ſolum vertunt 229. 1

T.

Tabaria arx 156 1
Talamria expugnatur 115. 1
Tancradus filius ſororis Boemundi deſpicatur Imperatorem Alexium 28. 2. obſidet Nicæam 30. 1. Mamiſtram expugnat 50. 1. perſequitur hoſtes 101. 2. agit prædam ex agro Hieroſolymitano 122. 1 potitur gaza templi 132. 2. petit protectionem aduerſus hoſtes 155 2. componitur cum Turcis 156. 2. caſtigatur à Patriarcha, & redit ad officium 158. 1. euocatur ad principatum Antiochiæ 168. 1. componitur cum rege, ibidem. ſuccedit Balduino in principatu Edeſſæ 112. 1. obſidetur à Geigremich 212. 2. moræ eſt impatiens 213. 1. paciſcitur cum oppidanis eruptionem 213. 2. fugat hoſtes. 215. 2. occurrit Brodoani, & diſcedit ſuperior 215. 1. accerſitur ab oppidanis Femiæ 226. 1. fruſtra Femiam obſidet, ibidem. occupat Laodiceam 226. 2. repetit obſidionem Femiæ, ibidem. accuſatur à Balduino Burgenſi 243. 2. vrget ius ſuum 244. 1. redit cum Balduino Edeſſano in gratiam 244. 2. obſidet Sareptam Sidoniorum 250. 2. obſidet vrbem Vetule 251. 2. perrumpit propugnaculum, ibidem. moritur 256. 1
Tancradi iter Tarſenſe & direptiones 46. 1. maſculum reſponſum 47. 1. moderatio 48. 1. ſucceſſus 55. 2. legatio ad principem Damaſci 156. 2. conflictus cum Turcis 156. 1. ſtomachus 134. 2. inuidentia 158. 1. contumacia 168. 1. colloquium cum rege, ibidem. legatio ad Boemundum 212. 2. erga Botherum fides 227. 1. cum Bertranno actio 239. 2. in Bertrannum ſtomachus 240. 1
Tancrado ſurrogatur Boemundus. 212. 1
Tancradi opera publico ſtipendio conducitur 63. 1
Taphnuz princeps Armeniæ ſocer Balduini 57. 1
metuens Balduinum fugit in munitiones 110. 2
Tarenta preſteres ſerpentes 129. 2
Tarſus præſidio firmata 50. 1
olim appellata Iuliopolis 46. 1
Tartaron 10. 1
Tatinus ὁ ῥινότμητος truncati naſi 30 1.
pacis ſequeſter 37. 1. fugam molitur 60. 2. apud Græcos exulat. 94. 2
Tempus captæ vrbis Antiochiæ 87. 2. incoatæ obſidionis Hieroſolymitanæ 126. 1. pugnæ ad Aſcalonem 142. 1

Digitized by Google

Terræmotus 4. 1
Terror Panicus 17. 1
Thabor mons 256. 2
Theſauri reginæ Balduini coniugis. 258. 2
Theodorus Syrus regi expeditionis in Turcos auctor 228. 1
Thomas de Vedeloſio ſocius Emichonis Leiningenſis 16.1. elabitur fuga 17. 1
Thraſonica Corbabanis oratio 78. 2
Titus Rom. Imp. deſtructor Hieroſolym. 132. 2
Tollenburg ciuitas Auſtriæ 20. 2
Tommoſa ciuitas expugnatur 260. 2
Tonſura pœnæ genus 69. 1
Tortoſa expugnatur 115. 1. 193. 1
Tripolis vel Triple ciuitas maritima 118. 1
Tripolitani Satrapæ in Balduinum benignitas 162. 2
Tripolitani dedunt ſe regi 241. 1
Turci equos Chriſtianorum vulnerant 13. 1
dedunt Nicæam 37. 2
ſoluunt obſidionem Arthefiæ 57. 1
arcent Chriſtianos ponte 58. 2
ex Antiochia erumpunt 61. 2
per delectos vindictam parant. 65. 2
Turci gens externa 70. 1
fundunt Chriſtianos 72. 1.
laceſſunt obſeſſos Antioch. 90. 1
oppugnationem repetunt 91. 1
graſſantur in palantes Chriſtianos 108. 1. inſidiantur Godefrido 113. 2. potiuntur præda 187. 2
ſæuiunt in matronas 187. 1
ſoluunt obſidionem Edeſſæ 243. 2
inſtaurant vires 245. 1
obſidentes Turbayſel cuniculos agunt 248. 2
obſident Tabariam 256. 2
inuadunt Romaniam 257. 2
graſſantur in Romania 258. 2

Turcorum immanitas 13. 1. religioſa abſtinentia 133. 1. habitus. 187. 1. expeditio 184. 1. victoria cruenta 186. 2. populationes. 261. 2
Turci tam Sarracenis quàm Chriſtianis graues 135. 1
Turcorum animoſitas in periculo. 92. 1
Turcus Monachæ amaſius 37. 2
Turcus Chriſtianæ maritus hortatur Haſartenſem ad amicitiam Chriſtianorum 106. 2
Turcus prodit Antiochiam 83. 2
Turcopoli 13. 2
Turcopolorum impreſſio 25. 2. fugantur 20. 1
Turbayſel præſidium 51. 1. Godefrido permittitur 81. 1
Turſolt ciuitas Romaniæ 79 2
Turris Stratonis 120. 2
Turis Dauid 122. 2
Tyla 144. 2
Tyrus quæ hodie Sur 120. 1

Tyri

Tyrij obſeſſi maſculè agunt, & erumpunt ex vrbe 254. 2. inflammant machinas 255. 1
Tyriorum claſſis auxiliatur Ptolemaidi 203. gaza intercipitur. 254. 1. cum Dochino fœdus. 253. 2

V

VAllis Camelorum 115. 1
Vallis Ioſaphat 123. 1
Vallis Bethlehem 125. 2
Vana eſt ſine viribus ira 26. 1
Vas fulgoris aurei 133. 1
Vaſcones 61. 1
Vbelhardus de VVizan miles nobiliſſimus 112. 1
Vdelradus de VVizan moritur 56. 1
Venatio nobilitatis oblectamentum. 45. 1
Venetus Dux ſalutat Godefridum. 157. 1
Veneti militis animoſitas 158. 2
Vercellæ 4. 1
Verſipelle ingenium Balduci 155. 1
Veſpaſianus Rom. Imp. 132. 2
Vetule caſtrum à Tancrado obſidetur 251. 1
Vexillum Boemundi 86. 2
Victoria Chriſtianorum 141. 1 175. 2
Vindicta intempeſtiui trophæi 5. 2
Viſcones de firmamento 181. 2
Vltio Chriſtianorum de hoſte. 108. 2
Vngarorum in peregrinos iniuriæ 4. 2
Vngari læſi à Germanis parant vindictam 12. 2. agunt rem aſtu, ibidem.
Vrbanus II. Papa 4. 1
Vrſinus de montanis Antiochiæ. 249. 2
Vſus campanarum Hieroſolymis. 138. 2
Vulpes machina bellica 34. 1

VV

VValo de Calmont 97. 2
VValbricus 89. 2
VValbertus caſtellarius Laudunı. 181. 2. cadit in prælio 185. 2
VValterus Senzauebor 4. 1. bellator prudens 4. 2. prædator, ibid. adiungit ſe Petro 10. 1. ſedat tumultum 11. 2
VValterus de Dromedart 71. 1
VValterus de Bretoil obſes 7. 1
VValterus de Verna caſtello prædã ex hoſtibus agit 120. 1. intercipitur, ibidem.
VValterus de Berga fugit 198. 1
VValterus Mahumet 229. 2
VValterus de S. Abraham. 249. 2
VVelfo Dux Bawariorum 181. 1. euadit fuga periculum 192. 2. properat Hieroſolymam 193. 1. in inſulam Cyprum reuerſus moritur 193. 2
VVelfo Burgundus dominus vrbis Azaram 48. 1

Digitized by Google

VVernerus de Greis vel Grez 20. 2 30. 1. comes Ducis Godefridi ad Alex. Imp. 27. 1. moritur 158. 1.
VVickerus Alemanus 158. 2
VVickeri elogium, ibidem.
VVido de Blandraz 179. 2
VVido Capreolus vel Rebock 249. 2
VVido de Porſeſſa 30. 1. moritur. 33. 2
VVigbertus, Comes Parmenſis. 179. 2
VVinemarus Pirata de terra Bulo- 50. 1. occupat Laodiceam 70. 1 144. 2. opprimitur à Turcopolis & Græcis 70. 1. captiuus dimittitur 112. 2
VVinricus pincerna Ducis 158. 2
VVillehelmus Carpentarius 16. 2 captiuus dimittitur 24. 1. ſubducit ſe 93. 1
VVillehelmus de Foreis caſtello 30. 1
VVillehelmus Normanus frater Tankradi trucidatur 38. 2
VVillehelmus Normanus Roberti filius 232. 2. gerit rem feliciter. 233. 1
VVillehelmus de ciuitate Nonanta 190. 1.
VVillehelmus Piſtauienſium princeps 191. 1 vlciſcitur iniurias hoſtiles 192. 1. profugus Longinach peruenit 192. 2
VVillehelmus Niuernenſis 189. 1 appellit Conſtantinopolin, ibidem. oppugnat fruſtra Stanconam 190 1. ſpoliatur à Turcopolis 190. 2. donatur muneribus à Tankrado. 191. 1
Villehelmus Comes de Sartangis ſucceſſor Reymundi S. AEgid. 216. 2. oppugnat Tripolin, ibidem. præliatur feliciter 238. 2. implorat opem Tankradi 240. 1. interficitur 242. 1
VVillehelmus Claret & VVido inſtant de compoſitione inter Alexium & Boemundum 232. 1
VVillehelmus de Albin 249. 2.
VVillehelmus de Peree 260. 2
VVillehelmus de VVanges 254. 2

Z

Zucra 230. 1

CHRO-

CHRONOLOGIA
ſeu
Annotatio temporis & ſeries rerum in hoc Chronico Hieroſolymitano deſcriptarum.

M. HENRICVS MEIBOMIVS candido lectori S.

VT hiſtoria hæc Hieroſolymitana, quæ diu ſatis occultata delituit, in publicum deueniret, & quidem comptior & locupletior dotali acceſſione lectoris deſiderium probè expletura: à vulgatore Reineccio in paratitlis & ſcholijs margini affixis, & erudita appendice ſolerter ſudatum eſt: & exiſtimo cuiuſuis vel curioſi etiam lectoris ſtomacho ſatisfactum. Vnum tamen, cùm typographi ad vmbilicos ferè perueniſsét, operi deeſſe viſum eſt, certa videlicet ſeries & accurata temporis geſti huius belli annotatio, de qua ſermone inter nos habito, tandem effectum, vt mihi licet impari & parum idoneo labor ille imponeretur. Conatus igitur ſum aliquid: & quia Gulielmus Tyrius (quem ſimul ducem huius laboris habui) ingenuè fatetur, ſe ex aliorum relatione geſtorum ſeriem & annorum numerum magna difficultate, ſine certo monumentorum ductu percepiſſe: noſter etiam auctor ſe auritum non oculatum teſtem profitetur, ſpero inuenturum me veniam, ſi alicubi in maximè perplexa & diſcrepante eiuſdem rei tractatione hallucinatus fuero. Lucē hiſtoriæ aliquam acceſſiſſe nemo, opinor, inficias ibit, qua ſi debita affectione fruetur lector, exiſtimabo me voti factum compotem. Vale.

Digitized by Google

Anni Chriſti 1095. VRbanus eius nominis ſecundus Pontifex Maximus, qui antea Odoardus, celebrat concilium Claromontanum menſe Nouembri: in eo decernitur bellum ſacrum, & innumeri principes cruce ſignantur, noſter autor lib. 1. cap. 6. Tyr. lib. 8. cap. 14.

1096. VValterus cognomento Senzauehor, vir nobilis, & miles egregius, primus viam ingreditur, octauo die menſis Martij, noſter autor 1. cap. 7. Tyr. lib. 1. cap. 16.

Tranſit regnum Teutonicum.

Affligitur ab Hungaris.

A principe Bulgarorum emendi licentiam petens repulſam patitur, ob id commeatum denegatum vlciſci conatur, ſed clade accepta Conſtantinopolin petit, ibiq; impetrata venia aduentum Petri praſtolatur.

Petrus eremita, euocatis Gallis & Germanis, cum ingenti exercitu in Hungariam deſcendit, ibiq; caſis Maleuillenſibus traijcit Maroam, deinde Niſſam, quæ Metropolis Seruia, peruenit.

Germani autores noui tumultus irritant Nichitam, à quo exercitus Petri cæditur, menſe Iulio, lib. 1. cap. 13. noſter auctor.

Recollectis palantibus deſertam ciuitatem occupat, ibiq; tria millia collecti ſunt peregrinantium.

Alexius Imp. Græcorum Petrum Conſtantinopolin euocat, cuius legatione recreatus exercitus, à Sternitz vrbe procedit & Phinopolin perueniens, infortunium ſuum, & acceptas clades Græcis Chriſtianis commemorans, ſtipe benignè ſubleuatur.

Adrianopoli biduum commorati, Conſtantinopolin accelerant: ſed populo ab vrbe procul remanere iuſſo, Petrus Imperatori ſiſtitur, qui reddita itineris ſui cauſſa, fit voti compos.

Quinq; diebus Conſtantinopoli conſumtis, & VValteri

Senza-

Anni Chriſti

SenZauehoris exercitu copijs Petri adiuncto, Nicomediam Bithyniæ perueniunt: deinde iuxta portum Ciuitot caſtrametati, auxilia ſociorum exſpectare ſtatuunt. Tyrius lib. 1. cap. 22. noſter auctor lib. 1. cap. 16.

Per ſpacium duorum menſium ociati inſoleſcunt, & ex rapto viuunt.

Germani per vim occupato Solymani præſidio, male partis cum ingenti clade ſpoliantur.

Cæſis Germanis exercitus vindictam molitur, ſed virtute Solymani, bellatoris impigri, totus exercitus ad internecionem cæſus, & magna crudelitate deletus eſt.

Eodem anno, incoante æſtatis tempore, copiæ Godeſchalci presbyteri, peragrata Germania, in Vngariam deueniunt, ſed immemores officij trucidantur, noſter auctor lib. 1. cap. 5. Tyr. cap. 28. lib. 1.

Cæſo Godeſchalci exercitu, noua copia ex omnibus Angliæ, Franciæ Flandriæ, & Lotharingiæ prouincijs collecta, magnam in Iudæos exercent, in Lotharingiæ regno, præſertim, crudelitatem: deinde Moguntiam peruenientes, iunguntur Emichoni, Comiti Leiningenſi, & ibi ſimili ſtrage in Iudæos edita, dant ſe in viam: ſed tranſitu denegato præſidium Meſeburg obſident, & diuinitùs puniti penè omnes delentur, Tyr. cap. 30. lib. 1. noſter auctor lib. 1. cap. 30.

Cæſo VValtero, & deletis Godeſchalci presbyteri copijs, profligato etiam Emichone cum ſuis, Godefridus Lotharingiæ dux, vir nobiliſſimus, magnificus & illuſtris, cum fratre Baldewino, & alijs principibus iter ingreditur, menſis Auguſti die quinta decima.

Viceſima Septembris Tollenburg vel Collenburg ciuitatem Auſtriæ veniunt, ibiq́ tres hebdomadas commorati, de ſociorum nece, & excidij cauſſa plenius edoceri cupiunt.

Legatio-

Digitized by Google

Legatione miſſa, & Calomani purgatione audita, cum Godefrido fœdus initur, & exercitus Hungariam pacificè tranſit, donec traiecto Drauo fluuio Francauillam peruenerunt.

Poſt tres dies Francauillæ exactos, deſcenderunt peregrinatores Maleuillam, & in littore Saui quinq; diebus commorati ſunt. lib. 2. cap. 2.

Belgrado relicto, eremum Bulgariæ ingreßi ſunt, ibi audita legatione Alexij Imperatoris, exercitui rapinis interdictum, & Nicææ quatuor dies conſumpti ſunt.

Refocillato exercitu, Sternitiam & deinde Phinopolin perueniunt, & octiduum commorati, pro Hugone Magno captiuo apud Alexium Imperat. intercedunt.

Ponte Adrianopolis prærepto Salabriam properant, & Alexij de non reddendis captiuis reſponſum cognoſcentes, fœdera pacis violant, octidui ſpacio tota vicinia euaſtata, noſt. lib. 2. cap. 8. Tyr. lib. 2. cap. 5.

Alexius cladibus affectus dimittit captiuos principes, & Godefridum Conſtantinopolin euocat, ſed præmonitum de machinationibus in inſidias, quod volebat, pertrahere non potuit.

1097. Inducijs quatuor dierum pactis, natalis Dominici feſtum tranquillè celebratur.

Alexius, quia exierant induciæ, denuò, ſed fruſtra Godefridum euocat, irritatus igitur peregrinatoribus forum interdicit, & Turcopoles inopinatis immittit:

Quibus reiectis, rurſus euaſtatur regio, ſed legatio Boemundi terrorem incußit Alexio, vt obſidem filium Iohannem Porphyrogenitum Godefrido daret, quo facto, Godefridus Imperatori ſiſtitur, & magno apparatu exceptus adoptatur ab Imperatore, circa feſtum Trium Regum. Tyr. lib. 2. cap. 12.

A die pacificationis vſq; ad feſtum Pentecoſtes ſingulis diebus

Digitized by Google

diebus ingentia munera exercitui erogat, lib. 1. cap. 16. Tyr. lib. 2. cap. 12.

Quadrageſimali tempore incoante Godefridus rogatu Alexij tranſmittit copias in Aſiam, & in Bithynia caſtrametatur menſe Martio, lib. 2. cap. 17. Tyr. lib. 2. cap. 12.

Boemundus Conſtantinopolin aduenit cum nouis copijs, & hortatu Godefridi Alexio homagium præſtat, quod Tankradus recuſans cum copijs mare, inſcio Imperatore, tranſmittit, lib. 2. cap. 18. & Tyr. lib. 2. cap. 14. & 15. circa feſtum Paſchatos.

Robertus Flandrenſis cum ſuis militibus circa veris initium adeſt, & præſtito homagio principibus adiungitur.

Valido igitur exercitu congregato, placuit vniuerſis Nicæam, Alexio à Turcis ereptam, petere, ibiq; fortunam experiri.

Motis caſtris prima die peruenerunt Ruſinel, ibi reliquiæ exercitus Petri Eremitæ exercitui adiunguntur.

Reymundus S. Aegidianus Conſtantinopolin perueniens, ibi quindecim dies commoratur, multis affectus ab Imperatore honoribus.

Robertus Nortmanus Comes, ac Stephanus Bleſenſis & Euſtachius Bulionius, aliorum principum exemplo, iurata Imperatori fide, exercitui iunguntur.

Godefridus interea Nicæam cum ſuis copijs obſidet, 15. die menſis Maij, cui adiuncti & reliqui principes, interceptis legatis, capta vxore & duobus filijs, caſis deniq; copijs Solymani Satrapæ, vrbem Nicæam occupant, ciuibus ſolum vertere iuſſis. Tyr. lib. 2. cap. 21. lib. 3. cap. 10. noſter auctor lib. 2. cap. 37.

Nicæa 10. menſis Iunij capta, exercitus peregrinantium iter arripit 29. Iunij. Tyr. lib. 3. cap. 12.

Bidui itinere per anguſtas viarum fauces progreſſis, & ſuperato flumine, Boemundus cum ſuo exercitu à Gode-

Anni Chriſti

o *frido*

Anni Chriſti | frido ſegregatus, in valle Dogorganhi caſtra metatur, quem Solymanus inopinatum prima die Iulij penè opprimit. Tyr. lib. 3. cap. 13.

Godefridus cognito ſociorum periculo, eadem die opitulatur illis, & caſis Turcis victoriam reportat.

Obtenta diuinitus victoria, corpora curant toto triduo, deinde periculo moniti, copiarum & commeatus communionem ſanciunt. noſter auctor lib. 2. cap. 43. Tyr. lib. 3. cap. 15.

Quarta die Chriſtiani iter perſequuntur, & tranſcurſa Bithynia, Piſidiam ingrediuntur: ſed propter nimios Auguſti calores, & ingentem populi multitudinem, deficiente aqua, exercitus æſtu & ſiti vexatur. noſter auctor lib. 3. cap. 1. Tyr. lib. 3. cap. 16.

Iteratò diuiduntur copiæ, & Tankradus vrbes finitimas Iconium & Heracliam præteriens, verſus oram maritimam feſtinat.

Godefridus iuxta Antiochiam minorem caſtrametatus, venatione ſe oblectat, cum vrſo autem decertans vulneratur. Tyr. lib. 3. cap. 16. noſter auctor lib. 3. ca. 4.

Tankradus obſidet Tarſum, & vexillum ſuum in turri collocat, quod Balduinus offenſus deijci iubet. Tyr. lib. 3. cap. 19. noſter lib. 3. cap. 9.

Tankradus Azaram, quæ Tyrio Adama, proficiſcitur.

Balduinus potitur Tarſo, deinde milites Boemundi vrbe excluſos, Turcis occidendos obijciens, à furente multitudine armis impetitur.

VVinemarus archipirata cum ſocijs Belgis in caſtra Balduini veniens exercitui iungitur.

Tankradus expugnat Mamiſtram.

Balduinus Tarſo præſidio firmata, Mamiſtram venit, ibiq; cum Tankrado confligit, ſed mox concordia inter diſſidentes eſt conciliata. Tyr. lib. 3. cap. 24. Noſt. auctor lib. 3. cap. 16. & ſeq.

Balde-

Balduinus occupat Turbayſel vrbem & Rauenel præſidium.

Pancratij dolus detectus & præfectura adempta.

Princeps Edeſſanus defert Balduino principatus cōſortionem, & eundem adoptat.

Balduinus rogatu Edeſſani Samuſart obſidet, ſed fuſis copijs, Edeſſam reuertitur. Tyr. lib. 4. cap. 4. noſter auctor lib. 3. cap. 21.

Edeſſano coniuratione ſuorum ſublato, Balduinus Edeſſæ princeps ſalutatur, & Samuſart à Balduco redempta, Sororgiam deditione occupat.

Tankradus interea caſtra Bateſſes & Bakelers expugnat, Alexandriam minorē occupat, & in omnibus negotijs magna prudentia vtitur.

Godefridus verò cum ſuis copijs per mediam Romaniam incedens, ad ciuitatem Mareſch, quæ Roberto lib. 3. Maraſis, Tyrio lib. 3. cap. 18. Maraſia dicitur, peruenit.

In hac regione Mareſch Goduuera Anglica Balduini vxor diem ſuum obijt.

Robertus Flandrenſis Artheſiam occupat.

Capta Artheſia, Antiocheni Turci impreſſionem faciunt in agrum Artheſium, & Chriſtianos erumpentes in inſidias pertrahunt, ſed virtute Gallorum reijciuntur.

Exercitus Catholicus Artheſiæ terminos attingens ibidem pernoctat.

Balduinus Satrapæ filiam vxorem ducit.

Antiochia ciuitas glorioſa & nobilis, Turcorum profugorum aſylum, obſidione premenda decernitur.

Chriſtiani ad fluuium Farfar peruenientes, præoccupant vada & pontem.

Antiochiæ vrbis obſidio incoatur decima die menſis Octobris, vt Tyr. lib. 4. cap. 12. vt Robertus lib. 3. 19. Nouembris, feria 4. vt noſter auctor lib. 3. cap. 38.

Anni Chriſti

Anni Christi

Frumentatores Chriſtiani caduntur.

Tankradi opera publico ſtipendio conducitur.

Difficultate annonæ in caſtris Chriſtianorum orta, amandantur proceres ad petendum commeatum, quod Robert. Fland. magna audacia præſtat.

Interitus Suenonis, Regis Daniæ F. & Florinæ Burgundicæ.

Ammirabilis Rex Babyloniæ mittit legatos ad Chriſtianos.

VVinemarus occupat Laodiceam. Tyr. lib. 7. cap. 16. noſter auctor lib. 3. cap. 59.

Tota hyems propter inopiam militibus grauis.

1098. *Antiocheni ciues in difficultate conſtituti auxilia finitimorum implorant, ſed auxilia virtute Chriſtianorum delentur, ſeptima die menſis Februarij. Tyr. lib. 5. cap. 3.*

Hoſtes redeuntes denuo caduntur, menſe Martio.

Caſtellum Turcis graſſatoribus opponitur. Tyr. lib. 5. cap. 7. noſter auctor lib. 3. cap. 66.

Solymani legatio ad Soldanum.

Corbahan edicit expeditionem, & Satrapas ſuo Imperio ſubiectos euocat, Pulait, Brodoanem, Amaſam, Boëſam, Balam, Balducum & Caragethum. noſter auctor lib. 4. cap. 8.

Balduinus princeps Edeſſæ obſidentibus Antiochiam liberaliter munera largitur. noſter lib. 4. cap. 9. Tyr. lib. 5. cap. 9.

Nicuſus, vel Nichoſus, Armeniæ regulus Godefrido miri operis tentorium mittit, quod prereptum à Boëmundo, monitu principum tandem redditur.

Turbayſel Godefrido permittitur.

Turcicæ copiæ in armis & copioſo apparatu ad caſtrum Sooch conueniunt, ibiq; aliquandiu commoratæ regionem Rohas vel Edeſſanam ingrediuntur.

Edeſſa

Digitized by Google

Edeſſa à Corbahane, Turcici exercitus principe, fruſtra obſidetur. Tyr. lib. 5. cap. 14. noſter lib. 4. cap. 12. | Anni Chriſti

Turci trayciunt Euphratem.

Increbeſcente fama de expeditione Turcorum, Stephanus Bleſenſis ſe ſubducit. Tyr. lib. 5. cap. 10. noſt. lib. 4. cap. 13.

Exploratores amandati, exercitus multitudinem & robur Chriſtianos celant.

Boëmundus aperta proditione Antiochiæ principatum paciſcitur.

Turci proditoris opera, milites Godefridi in vrbem Antiochiam immiſſi excubitores cadunt, & ſocios intromittẽtes vrbe potiuntur. Tyr. lib. 5. cap. 22. noſter auctor lib. 4. cap. 22. & 23.

Antiochia poſt nouem menſium obſidionem 3. die Iunij capta eſt feria quinta. Tyr. lib. 5. cap. 23. noſt. aut. lib. 4. cap. 25.

Darſianus Rex Antiochiæ latebras petens à Syris viatoribus obtruncatur.

Portus Simeonis Chriſtianis commeatum ſubminiſtrat.

Robertus de Barnauilla occiditur feria ſexta.

Tertia die poſt captam vrbem, Corbahan Antiochiam obſidet: deinde caſtris propius vrbi admotis, vrbem ſubinde oppugnat.

VVilhelmus Carpentarius & VVilhelmus Boëmundi ſororius ſe ſubducunt. Tyr. lib. 6. cap. 5. noſt. lib. 4. cap. 37.

Alexij Imperatoris exercitus, intellecta apud Antiochiam Chriſtianorum anguſtia & difficultate, domum reuertitur euaſtata Romania.

Legatio Petri ad Corbabanem & reditus. Tyr. lib. 6. cap. 15.

Digitized by Google

Anni Chriſti

Diebus 26. continuis populus intolerabili inedia fatigatur.

Edictum de prælio & luſtratione exercitus.

Conflictus Chriſtianorum cum Turcis, in quo Chriſtiani victores fuſo exercitu & fugato ingenti præda potiti ſunt. Tyr. lib. 6. cap. 21. & 22. noſter lib. 4. cap. 53. & 56. factum hoc eſt 28. die menſis Iunij. Tyr. lib. 6. cap. 22.

Fuſo exercitu conſtituitur à principibus religio, & Boëmundus ſalutatur dynaſta Antiochiæ.

Balduinus Comes Hannoicorum & Hugo M. deſtinantur legati ad Imp. Alex. ſed opprimuntur à Turcopolis. Tyr. lib. 7. cap. 1. noſt. lib. 5. cap. 3.

Epiſcopus Podienſis obit Calend. Auguſti.

Haſartenſis Satrapa fœdus cum Godefrido.

Godefridus propter peſtis contagium abſcedit in Armeniam, & eodem tempore Ratisbonenſes peregrinatores peſte extincti ſunt menſe Auguſto.

Principibus diſſentientibus, potior ſententia videtur, profectionem Hieroſolymitanam differre vſq; ad Calendas Octobris Tyr. lib. 7. cap. 2.

Multi ex proceribus propter peſtem ad portum Simeonis menſe Septembri incoante ſeceſſerunt. noſt. lib. 5. cap. 24.

Prodigium in medio Septembris. noſt. lib 5. cap. 25.

Tribus integris menſibus vſq; ad Calendas Decembris populus peſte affligitur.

Principibus Antiochiam reuerſis, & profectione Hieroſolymitana decreta, Marra obſidetur. Tyr. lib. 7. cap. 9. Calendis Nouemb.

1099. Quindecim diebus Marra conſumptis, Godefridus Antiochiam reuertitur.

Exercitus impatiens moræ aduerſus principes fremit: habitu

habito igitur conuentu 4. Februarij, profectio Hieroſolymitana denuò decreta, vt Calendis Martij ſe omnes ſiſterent Laodiceæ. noſter auctor lib. 5. cap. 28.

Tortoſa expugnatur, deinde Archas Phœniciæ fruſtrà obſidetur.

Chriſtianorum copiæ Laodiceæ confluunt tertio Calendas Martij. Tyr. lib. 7. cap. 16.

Gybel obſidetur, & obſeſſi fruſtrà pacem petunt.

Archas denuò toto ſpacio menſtruo fruſtrà oppugnatur.

Feria ſexta ante Paſcha, Petrus Bartholomæi per ignis experimentum probat ſuam de lancea domini reuelationem. Tyr lib 7. cap. 18. noſt. lib. 5. cap. 32.

IV. Idus Aprilis celebrant Paſcha in caſtris Tripolitanis. Tyrius lib. 7. cap. 20.

Satrapa Tripolitanus tranſigit cum Chriſtianis.

Relicta Berytho Sidonem perueniunt, deinde Tyrum, ſequenti die Ptolemaidem.

Sacrum Pentecoſtes feſtum Chriſtiani non procul ab vrbe Cæſarea, quæ olim turris Stratonis 30. Maij celebrant. Tyrius lib. 7. cap. 22. noſt. lib. 5. cap. 41.

Poſt tertium diem, relictis ad dextram locis maritimis, Antipatride & Ioppe, per latam planiciem Eleutheriam tranſeuntes, Liddam peruenerunt. Tyr. lib. 7. cap. 22.

Rama, quæ & Rames, Tyrio Ramula, ab incolis deſerta, occupatur à Chriſtianis. noſt. auctor lib. 5. cap. 42. Tyr lib. 7. cap. 22.

Eclipſis Lunæ.

Bethlehemitæ implorant opem Godefridi. Tyr. lib. 7. cap. 23. noſter auctor lib. 5. cap. 44.

Menſis Iunij die ſeptima Chriſtianorum copiæ ante vrbem Hieroſolymam caſtrametatæ ſunt, Tyr. lib. 8. cap. 5.

Quinta die poſt aduentum exercitus ante vrbem oppugnatio tentata, ſed irrito conatu. Tyr. lib. 8. cap 6. noſt. lib. 6. cap. 1

Structura

Anni Chriſti

Structura machinarum & arietis quatuor hebdomada tribuuntur, interea Chriſtiani ingenti æſtu & ſiti conflictantur, & ſupplicationes decernuntur.

Machinæ mœnibus admouentur.

Menſis Iulÿ 15. die, quæ feſto diuiſionis apoſtolorum inſignis eſt, feria ſexta, hora nona, anno peregrinationis tertio vrbs Hieruſalem capta eſt. Tyr. lib. 8. cap. 18. & 24. noſter lib. 6. cap. 28.

16. Iulÿ trecenti Sarraceni caduntur.

Tertio die poſt victoriam decernitur, vt tollãtur omnes barbari in vrbe vtriusq; ſexus. noſter auctor lib. 6. cap. 30

Quarta die poſt occupatam vrbem, inuocato Spiritus ſancti auxilio, principes de eligẽdo principe vrbis ſanctæ deliberant. noſt. lib. 6. cap. 33.

Anni Regum Hieroſol.

Principatus Hieroſolym. Godefrido defertur. Tyr. lib. 9. cap. 2 noſt. lib. 6. cap. 33.

Godefridus conſtituit religionem.

1. Exactis quinq; ſeptimanis Godefridus ſuſcipit expeditionẽ in AEgyptios, profectus Aſcalonem. noſt. lib. 6. cap. 41

Merauis ſecundus à rege Babyloniæ mouet in Chriſtianos, ſed in fugam conÿcitur. Prælium hoc factum eſt ſexta feria, pridie Idus Auguſti. noſt. lib. 6. cap. 50.

Aſcalon fruſtrà obſidetur.

Robertus Flandrenſis, Robertus Normannus & Reymundus de Prouincia domum cogitant.

Aſſur fit Godefrido vectigalis, ſed iterum rebellans acriter ſed fruſtrà obſidetur. noſt. lib. 7. cap. 5. & 6.

1100. Boemundus Antiochenus & Balduinus Edeſſanus, principes, Hieroſolymam menſe Decembri veniunt, ibiq; celebrata natalis Dominici ſolennitate, monumenta ſacra luſtrant. Tyr. lib. 9. cap. 14. noſter lib. 7. cap. 6.

Dagobertus Eccleſiæ Piſanæ Epiſcopus Hieroſolymitanæ Eccleſiæ præficitur Patriarcha. Tyr. lib. 9. cap. 15.

In vigilia

Digitized by Google

	Anni Christi	Anni Regum Hieroſol.
In vigilia Epiphaniaꝰ Domini principes ad Iordanem deſcendunt. noſter lib. 7. cap. 8.		
Simultate inter Patriarcham Dagobertum & Regem Godefridum coorta, die purificationis Mariæ, præſente omni populo, reconciliantur, & quarta pars vrbis Ioppes fano ſanctæ reſurrectionis aſsignatur. Tyr. lib. 9. cap. 16.		
Menſe Februario mediante, incolæ vrbis Aſſur à Godefrido magna clade afficiuntur. noſt. lib. 7. cap. 9.		
Aſſur Godefrido fit vectigalis. noſt. lib. 7. cap. 12.		
Ioppe inſtauratur.		
Groſſus ruſticus domitus.		
Godefridus Rex Hieroſolym. morbo correptus, 18. Iulij magno omnium Chriſtianorum luctu obit. Tyr. lib. 9. cap. 23. noſt. lib. 7. cap. 21.		
Cayphas occupatur.		
Boemundus princeps Antiochiæ, hortatu Gaueræ, reguli Armeniæ, in Donimanum mouens capitur, menſe Auguſto, noſt. lib. 7. cap. 27. videatur Tyr. lib. 10. cap. 5.		*Inter regnū tribus menſibus. Tyrius lib. 10. cap. 1.*
Balduinus ſoluens obſidionem Malatinæ, audit nuncium de obitu Godefridi, & oblatum principatum poſt trium menſium interregnum ſuſcipit. Tyr. lib. 10. cap. 1. Balduino verò Burgenſi Edeſſano principatu tradito, 2. Octobris iter Hieroſolymam verſus ingreditur, & primo Antiochiam peruenit, vbi triduo conſumto, quarta die Laodiceam iter contendit, deinde Gybel, Tortoſa, Tripoli, Tyro, Sidone & Ptolemaide vrbibus perluſtratis, Hieroſolymam deuenit, ibiq; magno omnium ordinum plauſu exceptus, agit conuentum & ſtabilit clientelas. Tyr. lib. 10. cap. 6. noſt. lib. 7. cap. 37.		
Vrbe diligenter munita nouus Rex Balduinus mouet in Aſcalonem, ſed accepta ab hoſte clade, & occupata vrbe Suſumus, propter imminentis feſti ſolennitatem Hieroſolymam 21. Decembris reuertitur, die Thomæ Apoſtolo ſacra. Tyr. lib. 10. cap. 8.		

 Baldui-

Anni Christi | Anni Regum Hiero.

Balduinus cum ſuis in feſto natiuitatis Dominicæ
Bethlehemum excurrens à Patriarcha impoſito diadema-
te in regem vngitur & coronatur. Tyrius lib. 10. cap. 9.
1. *noſt. lib. 7. cap. 43.*

Tankradus euocatus ad principatum Antiochiæ, componitur cum rege. Tyr. lib. 10. noſt. lib. 7. cap. 45.

Balduinus Rex agit cum Patriarcha, qui conuictus criminum ab officio ſuſpenditur.

Menſe Martio concordia inter Regem & Patriarcham inita, ſancto Paſchatos feſto patriarcha ſacra obit. noſt. lib. 7. cap. 50.

Claſſis Genuenſis appellit Ioppen menſe Martio. noſt. lib. 7. cap. 54.

Aſſur obſeſſa deditur.

Cæſarea circa feſtum Pentecoſtes expugnata: ab expugnationis tempore, vſq; ad D. Iohannis natalitia, Rex ibi commoratur, diſcedens Arpinum de Boduordis præfectum conſtituit. lib. 7. cap. 56. & 57.

Rex denuò cum Patriarcha agit, qui metuens regis iram & indignationem, Ioppen ſecedit, ibiq; peragit autumnum & hyemem. noſt. lib. 7. cap. 62.

VVickerus Alemanus moritur menſe Auguſto. noſter lib. 7. cap. 70.

Expeditio Merauis, ſecundi à Rege Babyloniæ: hac audita, in feſto natiuitatis Mariæ rex deſcendit Ioppen, eaquè munita in campeſtribus conſiſtit, & hoſtilem exercitum exſpectans, fortiter agẽdo inſigni victoria potitur. Tyr. lib. 10: cap. 17. noſt. lib: 7. cap. 67.

Eodem anno Longobardi peregrinatores adueniunt Conſtantinopolin, qui varia vſi fortuna, partim ſua, partim aliorum malitia & pertinacia cæduntur.

Conradi protoſtratoris, Stephani Burgundiæ Ducis, Gu-
1102. 2 *lielmi Comitis Niuernenſis, Gulielmi Pictauienſis prin-*
cipis & VVelſi Bauariæ Ducis expeditio.

Hiſce

	Anni Christi	Anni Regum Hieroſolym.
Hiſce copÿs Bulgarorum, Græcorum & Barbarorum incurſationibus vehementer attritis, principes menſe Martio incoante Antiochiam conueniunt. noſt. lib. 8. cap. 4.		
Tortoſa expugnatur.		
Quindecim dies ante Paſchalē ſolēnitatē Ioppē veniūt: ibi dies 8. morati feſtū Palmarū celebrāt. noſt. li. 8. c. 44		
Principes Balduino Regi auctores fiunt de legatione ad Alexium Imperatorem.		
Sarraceni agrum Ramenſem depopulantur circa feſtū Pentecoſtes: quibus Balduinus obuiam profectus, cum exercitu cæditur, ipſe vix fuga elabitur, Bleſenſi & Burgundo Stephanis occiſis, Conrado verò protoſtratore capto. Tyr. lib. 10. cap. 20. noſt. lib. 9. cap. 2. 3. 4. 5. & 6.		
Claſſis Chriſtianorum menſe Iulio aduecta Ioppenſibus obſeſſis ſuppetias fert. noſter auctor lib. 9. cap. 9.		
Chriſtiani principes auxiliaturi Balduino, menſe Sep. tēpore autumni, Ioppen deſcendunt. noſter lib. 9. cap. 13.		
συνέδριον de Dagoberto Patriarcha.		
Regnum menſibus ſeptem quieſcit.		
Ptolemais ciuitas maritima à Godefrido circa veris initium, poſt reſurrectionis Dominicæ feſtiuitatem obſidetur. Tyr. lib. 10. cap. 26. noſter lib. 9. cap. 19.	1103.	3.
Rex venationi indulgens menſe Iunio ex inſidÿs ſauciatur. noſter lib. 9. cap. 21.		
Merauis expeditia in Ioppen. noſter lib. 9. cap. 23.		
Claſſis Piſanorum & Genuenſium Gybeloth appellit menſe Martio. noſter lib. 9. cap. 26.	1104.	4.
Boemundus liberatur ex captiuitate menſe Maio. noſt. lib. 9. cap. 38.		
Menſe Maio Ptolemais obſidetur terra mariq́;, ipſa autē Dominicæ aſcēſionis die Balduino deditur. Tyr. li. 10. c. 18 noſter lib. 9. cap. 28.		
Menſe Septembri Arabes in agrum Ioppenſem populabundi		

Anni Chriſti	Anni Regum Hieroſol.	
		bundi excurrunt, deinde eodem menſe Caſarienſem agrum incurſionibus vexant. noſter lib. 9. cap. 30. & 31.
		Reymundus Comes fruſtra obſidet Tripolin, & Montem peregrinorum condit. Tyr. lib. 10. cap. 15. noſter auctor lib. 9. cap 32.
		Eodem anno Geigremich mouet in Edeſſam, & Balduinus Burgenſis capitur, Boemundus in occidentem nauigat.
1105.	5.	Reymundus Comes Toloſanus vltima Februarij obit. Tyr. lib. 11. cap. 2.
		Brodoan Alapienſis agrum Antiochenum populatus, obſidionem Antiochiæ molitur: cui Tankradus occurrens victo fugatoq́; exercitu ſuperior diſcedit. Tyr. lib. 11. cap. 2. noſter lib. 9. capite 47.
1106.	6.	Anno ſecundo ab expugnatione Ptolemaidis, Rex Babyloniæ Iaphet vel Ioppen obſidere decreuit, ſed vltima Auguſti menſis cum toto exercitu profligatur. noſter libro 9. cap. 49.
		Pax vtrinq; colitur octo menſibus. noſt. lib. 9. cap. 51.
1107.	7	Balduinus Rex in ferijs Rogationum vaſtat agrum Aſcalonium.
		Claſſis Anglorum, Danorum & Belgarum Ioppen appellit. noſter lib. 10. cap. 1.
		Hugo Falcobergius agrum Suetenſem depopulatus interficitur. lib. 10. cap. 5. noſter auctor.
		Femienſis Dynaſta eodem tempore interficitur, & Femia fame domita occupatur.
		Quingenti Chriſtiani menſe Octobri die S. Dionyſio ſacra ab Aſcalonitis caduntur. noſter lib. 10. capite 8.
		Aſcalonitæ mari fortunam tentant, & inuadunt portum. lib. 10. cap. 14.
1108.	8	Balduinus rex, celebrata Tabariæ, & in terra Suet natali Domini, Ptolemaidem reuertitur. noſter lib. 10. cap. 24.

Feſto

Digitized by Google

	Anni Chriſti	Anni Regũ Hieroſol.
Feſto Epiphanias Bethlehemi celebrato, menſe Februario Balduinus Hieroſolymam reuertitur. noſter lib. 10. cap. 26.		
Arabibus & Turcis victis Balduinus propinquante Paſchate conceſſit Hieroſolymam, vbi ipſa die Paſchatos ſolenniter coronatus eſt. lib. 10. cap. 30. noſter auctor.		
Gozelinus de Turbayſel Balduinum de Burg redimit, anno Regis Balduini octauo. Tyrius hoc collocat in annum 1109. lib. 11. cap. 8.		
Conradus protoſtrator eodem tempore liberatur. noſter lib. 10. cap. 18.		
Turci excurrunt in agrum Tabor. lib. 10. cap. 54. noſtēr auctor.		
Sidon fruſtra oppugnatur menſe Auguſto. noſt. lib. 10. cap. 45.		
Euermerus Patriarcha exauctoratur, cui Gobelinus ſuccedit. noſter lib. 10. cap. 58.		
Tripolis à Bertranno, Reymundi filio, aliquot ſeptimanis fruſtra obſeſſa Balduino certis conditionibus deditur decimá die menſis Iunij. Tyr. lib. 11. cap. 10. noſter lib. 11. cap. 13.	1109.	9
Bethlehemitica Eccléſia ſtudio Balduini ad cathedralem erigitur dignitatem. Tyrius lib. 11. cap. 12.	1110.	10
Berythi obſidio incoatur menſe Decembri, ſed durante per aliquot menſes obſidione tandē capitur anno ſequenti.	1111.	11
Berythus capitur menſis Februarij die 23. vt Tyrius lib. 11. cap. 14. vel ſexta feria, quæ eſt ante feſtum Pentecoſtes. noſter auctor lib. 11. cap. 17.		
Magnus Norwegius claſſe appellit.		
Aſcalonitæ menſe Auguſto moliuntur obſidionem Hieroſolymæ. noſter auctor lib. 11. cap. 28.		
Sidon à duobus Regibus, Balduino Hieroſolym. & Magno Norwegio, obſeſſa, poſt ſex hebdomadarum obſidionem		

Digitized by Google

Anni Chriſti	Anni Regum Hieroſoly.	
		deditur 19. Decembris. Tyrius lib. 11. cap. 14. noſter auctor lib. 11. cap. 34.
1012.	12.	Firmata Sidone præſidio, Balduinus natali die Thomæ Hieroſolymam reuertitur, & ibi natiuitatis Dominicæ feſtum celebrat. noſter auctor lib. 11. cap. 35.
		Ammiraldus Aſcalonis defert à ſe deditionem vrbis, ſed à ſuis ciuibus, ad Babylonios deficientibus, trucidatur.
		Chriſtianorum copiæ Antiochiæ congregatæ mouent in Turcos, ſed accepta vtrinq; clade, tempore autumni, Turci domum reuerſi ſunt. noſter lib. 11. cap. 40. 41. et 42
		Sarepta obſidetur menſe Octobri.
1013.	13	Poſt natiuitatem Chriſti Sarepta à Tankrado feliciter oppugnatur & deditur. noſter lib. 11. cap. 44.
		Vetule obſidetur.
		Obſidio Tyri decernitur.
		Menſe Nouembri obſidio incoatur. noſt. lib. 12. cap. 4.
1014.	14	Conſumpta hyeme in obſidione circa feſtum reſurrectionis Dominicæ exercitum dimittit rex, & domum reuertitur. noſter lib. 12. cap. 7.
		Tankradus moritur. Tyrius hoc refert ad annum 1012. lib. 11. cap. 48.
		Poſt obitum Tankradi Malducus Satrapa Turcicus mouet in Balduinum: cui Balduinus cum exercitu obuiam profectus, feſto Petri & Pauli vincitur. noſter auctor lib. 12. cap. 11.
		Nuptiæ Balduini Regis cum Regina Siciliæ menſe Aug.
		Naufragium Chriſtianorum in Cypro, circa feſtum Martini.
		Sequentia intricata ſunt & perplexa.
15.	15	Anno ſecundo poſt nuptias Balduini Rex Babyloniæ molitur obſidionem Ptolemaidis.
16.	16	Anno ſequenti Dochinus fraude & machinationibus Malduci interficitur. noſt. lib. 12. cap. 18.

Anno

Digitized by Google

	Anni Chriſti	Anni Regum Hieroſolym.
Anno ſecundo poſt necem Malduci, Burgoldus, Brodoan & Cocoſander terram Antiochiæ inuadunt, ſed cognita regis Balduini præſentia fugam capeſſunt. noſter lib. 12. cap. 19.		
Anno tertio poſt nuptias ſuas Balduinus Rex conſtituit caſtrum in monte Oreb, petit mare rubrum & montem Sinam.		
Regis expeditio Ægyptiaca, & acceſſus ad Nilum: menſe Martio.	1117.	17.
Rex Balduinus moritur, & ſepelitur dominica, cui nomen à ramis palmarum. Tyr. lib. 11. cap. 31. noſter lib. 2. cap. 28.	1118.	18.
Balduinus de Burg coronatur & vngitur in regem, 2. die menſis Aprilis. Tyr. lib. 12. cap. 4. noſt. lib. 12. ca. 30.		1.
Germundus in patriarchatu Arnolpho ſuccedit.		
Anno ſecundo regni Balduini Godefridus de Burs cum ſocijs inuadit Sarracenos pecuarios, ſed propter violationē diei feſti puniti caduntur. noſt. lib. 12. cap. 31.		2.
Eodem anno Sarraceni Aſcalonitæ & Tyrij cadunt peregrinantes. noſt. lib. 12. cap. 33.		

FINIS.

Digitized by Google

HELMAESTADII

Excudebat Iacobus Lucius Anno

M. D. LXXXIIII.

K. K. HOFBIBLIOTHEK

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Österreichische Nationalbibliothek
+Z202843506
Digitized by Google

Digitized by Google